

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av utsökningslagen och vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås ändring av utsökningslagens bestämmelser om domar och andra utsökningsgrunder, om det allmänna förfarandet vid utsökning samt om bl.a. vräkning.

Det är meningen att utsökningsförfarandet genom bestämmelser om tillbörlig, opartisk och öppen utsökning, om hörande samt om motivering av beslut skall utvecklas så att rättsskyddet och de krav på myndigheternas förfarande som anges i grundlagen skall bli bättre tillgodosedda. Grunderna för jäv för utsökningsmyndighet skärps i någon mån.

För utsökning som gäller fysiska personer föreslås en tidsfrist. Domar och andra utsökningsgrunder skall vara verkställbara i 15 år. I de fall där borgenären är en fysisk person eller det är frågan om ersättning i ett mål där någon har dömts till fängelse eller samhällstjänst, skall tidsfristen dock vara 20 år. Efter det att tidsfristen löpt ut duger fordran inte heller längre som konkursfordran. Tidsfristerna tillämpas retroaktivt högst tio år innan lagen träder i kraft. Till övriga delar föreslås inga större ändringar i sak i bestämmelserna om utsökningsgrunderna.

Förslaget har samband med ibruktagandet av utsökningens nya informationssystem. Det nya informationssystemet gör det möjligt att upprätta ett riksomfattande utsökningsregister. Detta skapar förutsättningar för ett gäldenärsbaserat förfarande och för att sköta ärendena elektroniskt. I förslaget ingår bland annat bestämmelser om vilka uppgifter som får registreras i utsökningsregistret och till vem uppgifterna kan ges ut.

Största delen av bestämmelserna i propositionen gäller det allmänna förfarandet vid utsökning, och de tillämpas inte bara vid verkställighet av betalningsskyldighet utan även vid överlåtelse-, fullgörelse- och förbudsskyldigheter, vräkning samt i tillämpliga delar vid verkställighet av ett beslut om säkringsåtgärder. Genom att förnya bestämmel-

serna om förfarandet vill man göra utsökningsförfarandet mer klientcentrerat och flexibelt.

Det föreslås att bestämmelserna om forum vid anhängiggörande av ett utsökningsärende slopas. Borgenären kan ansöka om utsökning genom att lämna in ansökan till någon lokal utsökningsmyndighet. Ansökan dirigeras på tjänstens vägnar till ett visst utsökningsdistrikt, där den ansvarige utmätningssmannen koncentrerat behandlar alla utsökningsärenden som gäller en och samma gäldenär. Det skall bli lättare att sköta anhängiggörande och andra ärenden elektroniskt.

Innan verkställigheten inleds skall gäldenären i allmänhet få ett meddelande om anhängighet och en betalningsuppsmaning. I enlighet med nuvarande utsökningspraxis skall gäldenärens hem inte längre vara den primära förrättningsplatsen. Sätten att delge handlingar föreslås bli något mer mångsidiga. En tredskodom som inte har delgetts skall, där det är möjligt, oftare delges i utsökningsförfarande. Utmätningssmannen kunde vidta en interimistisk verkställighetsåtgärd när det finns ett temporärt hinder för verkställande av utmätning.

I propositionen ingår också bestämmelser om eftersökande av egendom som tillhör gäldenären. Utsökningsutredningens betydelse har betonats och målet är att en utsökningsutredning skall göras med regelbunden intervall. I förslaget ingår på den nuvarande lagen baserade bestämmelser om vad utmätningssmannen har rätt att fråga av gäldenären och utomstående. Bestämmelserna om utlämnande av sekretessbelagda uppgifter till andra myndigheter skall bli mer detaljerade. Möjligheterna att utnyttja återvinning vid utsökning skall förbättras på olika sätt.

I syfte att ge sökanden fler alternativ föreslås att en särskild form av begränsad utsökning införs. Den begränsade utsökningen är avsedd att vara ett snabbt och förmånligt för-

farande som bygger på kontroll av vissa register och som vanligen inriktas på lön, pension eller skatteåterbäring.

Sökanden får rätt att få sin fordran antecknad i utsökningsregistret som ett passivvarende, om fordran inte har blivit till fullo betald. Utmätning kunde då inledas utan ny ansökan under två års tid, om det upptäcks att gäldenären har utmättningsbar egendom.

Dessutom förnyas bestämmelserna om ombud, om verkställighet som samtidigt berör flera gäldenärer, om förrättnings tid, plats och offentlighet samt bestämmelserna om protokoll, utmättningsmannens beslut, säkerhet, vite, maktmedel och handräckning.

Betalningen av skadestånd av statens medel enligt prövning utan rättegång föreslås bli utvidgad.

I ett nytt 6 a kapitel i utsökningslagen placeras bl.a. bestämmelser om verkställighet av andra skyldigheter än betalningsskyldighet. De gäller vräkning samt överlåtelse-, fullgörelse- och förbudsskyldighet. Särskilt när det gäller vräkning är bestämmelserna i den gällande utsökningslagen mycket bristfälliga. Flyttningsdagen kunde enligt förslaget under

vissa förutsättningar skjutas upp. Uttryckliga bestämmelser införs om omhändertagande av den vräktes egendom.

Till förordningen om preskription i fordringsmål och om offentlig stämning på borgenärer fogas en bestämmelse enligt vilken redan ansökan om utsökning avbryter preskriptionen av fordran.

Till propositionen ansluter sig dessutom ett förslag till ändring av lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Avsikten till denna del är att förtydliga bestämmelsen om tystnadsplikt i fråga om utsökningsmyndighetens handlingar på grund av att det nya utsökningsregistret tas i bruk.

Till propositionen ansluter sig också en revidering av lagen om utsökningsavgifter till följd av att passivregistrering och begränsad utsökning tas i bruk.

Vidare ingår i propositionen förslag till ändring av åtta andra lagar.

Förslaget bygger till sina väsentliga delar på utsökningens nya informationssystem. Därför avses de föreslagna lagarna träda i kraft samtidigt som informationssystemet tas i bruk, den 1 mars 2003.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	3
ALLMÄN MOTIVERING.....	6
1. Inledning	6
2. Nuläge	7
2.1. Lagstiftning och praxis.....	7
Allmänt	7
Utsökningsgrunder	8
Utsökningens informationssystem och register.....	8
Ansökan om utsökning.....	9
Utmätningmannens rätt att få uppgifter och sekretessbelagda uppgifter	9
Återvinningstalan i utsökning	10
Upphörande av utsökningsärendes anhängighet och intyg över hinder	10
Vräkningsförfarande.....	10
2.2. Lagstiftningen i vissa andra länder	10
Allmänt	10
Sverige	10
Norge.....	12
Danmark.....	13
Tyskland	14
2.3. Bedömning av nuläget	15
Utdragen utsökning.....	15
Informationssystem, rätt att få uppgifter och sekretessbelagda uppgifter	16
Återvinningstalan, verkställighetshinder och begränsad utsökning och vräkning	17
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen.....	17
3.1. Allmänt	17
3.2. Utsökningsgrunder	18
Allmänt om tidsfrist för utsökningsgrunden.....	18
Tidsfristens längd	19
Verkningsarna av att tidsfristen löper ut och missbruk.....	21
Retroaktiv tillämpning	22
Preskriptionsavbrott	22
3.3. Utsökningens informationssystem och register	22
3.4. Ansökan om utsökning.....	23
3.5. Utmätningmannens rätt till information och sekretessbelagd information.....	24
3.6. Återvinningstalan i utsökning.....	25
3.7. Utsökningsärenden som inte längre är anhängiga och hinderintyg.....	25
3.8. Vräckningsförfarande.....	25
4. Propositionens verkningar	26
4.1. Ekonomiska verkningar	26

Det nya informationssystemet	26
Utsökningsavgifternas inverkan på statsfinanserna och på utsökningsparternas ställning	27
De övriga förslagens inverkan på statsfinanserna	27
Inverkan för hushållen, medborgarna och näringslivet	28
4.2. Verknningar i fråga om organisation och personal	32
5. Beredningen av propositionen	32
6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	33
DETALJMOTIVERING.....	35
1. Motivering till lagförslagen.....	35
1.1. Utsökningslagen	35
1 kap. Allmänna stadganden.....	35
2 kap. Utsökningsgrunder	65
3 kap. Allmänna bestämmelser om förfarandet.....	92
4 kap. Om utmätning	197
5 kap. Om utmätt egendoms förvandlande i penningar	199
6 kap. Om redovisning och fördelning av vad till följd av utmätning influtit.....	199
6 a kap. Verkställighet av andra skyldigheter än betalningsskyldighet	200
8 kap. Om kostnad i utsökningsmål	209
9 kap. Självrättelse, verkställighetstvist och avbrytande av verkställighet ..	210
10 kap. Sökande av ändring i utmätningens förfarande.....	213
11 kap. Särskilda bestämmelser	213
1.2. Lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg.....	216
1.3. Förordningen om preskription i fordringsmål och om offentlig stämning på borgenärer.....	217
1.4. Lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet	219
1.5. Lagen om utsökningsavgifter	220
1.6. Lagen om borgen och tredjemanspant	221
1.7. Lagen om avbetalningsköp	222
1.8. Rättegångsbalken.....	222
7 kap. Om säkringsåtgärder	222
1.9. Lagen om skiljeförfarande	223
1.10. Lagen om företagssanering	223
1.11. Lagen om skuldsanering för privatpersoner	224
1.12. Konkursstadgan	224
2. Närmare bestämmelser	225
3. Ikraftträdande.....	225
4. Lagstiftningsordning	225
4.1. Egendomsskydd	225
4.2. Integritetsskydd	227
LAGFÖRSLAGEN.....	228
om ändring av utsökningslagen.....	228

om ändring av 2 och 3 § lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg.....	270
om ändring av 1 § förordningen om preskription i fordringsmål och om offentlig stämning på borgenärer	271
om ändring av 11 och 24 § lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet	272
om ändring av lagen om utsökningsavgifter	273
om ändring av 20 och 25 § lagen om borgen och tredjemanspant	274
om ändring av 9 och 16 § lagen om avbetalningsköp	275
om ändring av 7 kap. rättegångsbalken	276
om ändring av 45 § lagen om skiljeförfarande	277
om ändring av 37 § lagen om företagsreanier.....	278
om ändring av 53 och 60 § lagen om skuldsanering för privatpersoner	279
om ändring av 6 och 25 § konkursstadgan.....	280
BILAGA.....	281
PARALLELLTEXTER.....	281
om ändring av utsökningslagen.....	281
om ändring av 2 och 3 § lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg.....	390
om ändring av 1 § förordningen om preskription i fordringsmål och om offentlig stämning på borgenärer	392
om ändring av 11 och 24 § lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet	393
om ändring av lagen om utsökningsavgifter	395
om ändring av 20 och 25 § lagen om borgen och tredjemanspant	397
om ändring av 9 och 16 § lagen om avbetalningsköp	399
om ändring av 7 kap. rättegångsbalken	400
om ändring av 45 § lagen om skiljeförfarande	402
om ändring av 37 § lagen om företagsreanier.....	403
om ändring av 53 och 60 § lagen om skuldsanering för privatpersoner	404
om ändring av 6 och 25 § konkursstadgan.....	406

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Det första skedet i totalrevideringen av utsökningens lag genomfördes i samband med lokalförvaltningsreformen. År 1996 förnyades utsökningens myndighetsorganisation, bestämmelserna om sökande av ändring samt flera procedurbestämmelser. Samma år drogs också överexekutorsinstitutionen in och dess uppgifter överfördes på andra myndigheter. Lagen om verkställighet av beslut beträffande vårdnad om barn och umgängesrätt (619/1996) förnyades i sin helhet. Reformerna trädde i kraft den 1 december 1996.

Sedan dess har flera delreformer genomförts i slutet av 1990-talet. Man har dels effektiviserat utsökningens förfarandet i sådana fall där gäldenären på ett osakligt sätt försöker undvika utsökning, dels år 1997 gett gäldenären större rätt att undanta egendom från utmätning och infört en modell med en s.k. fri månad vid utmätning av lön och pension. Reformen av utsökningen av underhållsbidrag för barn trädde i kraft från början av år 1999.

Denna proposition utgör det andra skedet i totalrevideringen av utsökningens lagstiftningen. I propositionen föreslås att bestämmelserna om utsökningens grund förnyas och att gemensamma procedurbestämmelser införs för de olika formerna av verkställighet. I propositionen ingår ändringar som påverkar utsökningens förfarandets grundstrukturer, t.ex. skall utsökningens ärendena behandlas gäldenärnsvis. Viktiga är också de allmänna bestämmelserna om ett tillbörligt, opartiskt och öppet utsökningens förfarande.

Bakom reformen ligger betänkandet av Utökning 2000-kommissionen (kommittébetänkande 1998:2), utlåtandena om det samt den övergripande planen för utvecklande av utsökningen, som blev färdig den 16 november 1999. Planen behandlades i regeringens aftonskola den 8 december 1999. Avgörande med tanke på propositionen är också ett konstaterande i regeringsprogrammet för Paavo Lipponens II regering, enligt vilket nackdelarna av en långdragen utsökning skall minskas genom att skillnaderna mellan utsökning

och skuldsanering för privatpersoner görs mindre.

Till utsökning inkom år 2000 totalt 2,51 miljoner utsökningens ärenden. I jämförelse med föregående år ökade antalet inkommande ärenden med nästan 10 %. Räknat enligt belopp gällde drygt hälften av de inkomna ärendena privaträttsliga fordringar. År 2000 behandlades inom utsökningen ca 2,42 miljoner ärenden, avseende totalt omkring 18,18 miljarder mark. Indrivningen lyckades i ca 20 % av ärendena, räknat i mark, och i ca 39 % av antalet ärenden.

Utsökningens statistik visar att de privaträttsliga fordringar som är föremål för utsökning alltfjämt är stora. De utsökningens ärenden som inkom år 2000 gällde följande genomsnittsbelopp: skatt 8 200 mark, offentliga avgifter 1 250 mark, underhållsbidrag 27 840 mark, andra privaträttsliga ärenden 27 980 mark samt böter och ersättningar 1 500 mark, dvs. i genomsnitt 7 210 mark.

I slutet av år 2000 fanns det 341 000 utsökningens gäldenärer, vilket är cirka 25 000 fler än ett år tidigare. Av utsökningens gäldenärerna var 87,3 % eller 298 000 gäldenärer fysiska personer och 12,7 % eller 43 000 var juridiska personer. Varje gäldenär hade i slutet av år 2000 i medeltal fyra skulder i utsökning, till ett sammanlagt medelbelopp av 57 000 mark, vilket är 3 000 mark mindre än år 1999.

Under 2001 förefaller antalet utsökningens ärenden ytterligare att öka.

En del medborgare är alltfjämt svårt överskuldssatta efter den redan passerade ekonomiska depressionen i början av 1990-talet. Preskriptionen av en fordran kan enligt den nuvarande lagen avbrytas gång på gång. En överskuldssatt person kan råka i livslång utsökning, om han eller hon har utmättningsbar inkomst eller egendom. En del av gäldenärerna har beviljats skuldsanering för privatpersoner. Men vissa gäldenärer som har hinder för skuldsanering kan för att undgå ett ändlöst utsökningens förfarande ta sin tillflykt till den ekonomiska gråzonen eller bli utslagna.

I propositionen föreslås att verkställbarheten av en utsökningsgrund skall bli tidsbegränsad. Förslaget har till denna del beretts utgående från det förslag till revidering av utsökningslagen som behandlas nedan i avsnitt 5. Preskriptionskommissionen har i sitt betänkande (kommittébetänkande 2001:4) bl.a. behandlat frågan om slutgiltig preskription av fordringar. I ett senare skede kommer det att fattas beslut om vilka fortsatta åtgärder betänkandet ger anledning till.

Tidsfristen skall gälla utsökningsgrunder mot fysiska personer och den föreslås bli 15 år. Om borgenären är en fysisk person föreslås fristen dock bli 20 år. Denna tidsfrist gäller också sådana ersättningar på grund av brott för vilka gärningsmannen har dömts till fängelse eller samhällstjänst, oberoende av om borgenären är en fysisk person eller en sammanslutning.

Tidsfristen räknas från dagen för en sådan dom eller annan utsökningsgrund som kan verkställas som en dom med laga kraft. Förslaget gäller utsökningsgrunder enligt utsökningslagen. Däremot preskriberas t.ex. skatter och offentliga avgifter, böter och underhållsbidrag enligt egna bestämmelser på fem år.

Propositionen bygger på det pågående arbetet med att förnya utsökningens informationssystem. Det är meningen att ett nytt modernt informationssystem skall tas i bruk den 1 mars 2003. Därefter blir det möjligt att anhängiggöra ett utsökningsärende i vilket utsökningsdistrikt som helst eller elektroniskt via det riksomfattande informationssystemet. Med hjälp av informationssystemet kan man också erbjuda borgenärerna nya tjänster, t.ex. överföring av en fordran till passivregistret efter en resultatlös indrivning samt en mera begränsad utsökningsform som bygger på en snabb och billig registerkontroll. Med hjälp av informationssystemet kan man också förbättra rapporteringen till utsökningens parter och på ett enhetligt sätt genomföra offentligheten i utsökningsärenden.

Totalrevideringen av utsökningslagstiftningen fortsätter efter denna proposition genom ytterligare propositioner som gäller förnyande av utsökningslagens bestämmelser om utmätning, realisering och redovisning av medel samt i det sista skedet en revidering av

lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/1961), nedan *skatteutsökningslagen*. Arbetet med att revidera lagen om verkställighet av bötesstraff (318/1963) pågår som bäst vid justitieministeriet.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning och praxis

Allmänt

Utsökningslagen från år 1895 (37/1895) har till många delar ändrats under decenniernas lopp. I dag har bara en mycket liten del av bestämmelserna sin ursprungliga form. Lagens 1 kapitel förnyades i sin helhet i samband med lokalförvaltningsreformen år 1996, och nya bestämmelser om utsökningsmyndigheterna och utsökningens förvaltningsmyndigheter infördes. Lagens 2 kapitel om lagsökning upphävdes i samband med underrättsreformen. I lagens 3 kapitel finns förutom allmänna procedurbestämmelser också bestämmelser om utsökningsgrunder samt om verkställighet av fullgörande- och förbudsskyldigheter. Delreformer av kapitlet har gjorts bl.a. 1973 och 1986. Också i slutet av 1990-talet förnyades en del bestämmelser på grund av att överexekutorsinstitutionen drogs in, utmätningsmannen fick större regionala befogenheter och rätten att få information utökades.

Bestämmelserna i utsökningslagens 4 kapitel om utmätning av lön förnyades 1973. År 1997 ändrades kapitlets bestämmelser om galdenärens rätt att undanta egendom från utmätning och här infördes ett system med s.k. frimånader vid utmätning av periodisk inkomst. Bestämmelser som effektiverar utsökningsförfarandet har fogats till kapitlet 1997 och 1999. Lagens 5 kapitel, som gäller realisering av utmätt egendom, har förnyats 1973 och 1984. Ändringar som gällde pant-rätten och ordningen vid försäljning av fastighet gjordes i samband med den nya jordabalken år 1995. Både 6 kapitlet som gäller redovisning och 8 kapitlet om kostnaderna i utsökningsärenden har ändrats flera gånger. I samband med underrättsreformen förnyades 7 kapitlet som gäller verkställighet av beslut

om säkringsåtgärder. Lagens 9 kapitel om självrättelse, verkställighetstvist och avbrytande av verkställighet samt 10 kapitlet om sökande av ändring förnyades 1996. Då överfördes besvären i första instans från överexekutor till 19 tingsrätter.

Förutom utsökningslagen och utsökningsförordningen (37/1896) har gängse utsökningspraxis haft stor betydelse för utsökningsväsendet. När det i utsökningslagen inte har funnits bestämmelser om förfarandet ens i alla avgörande frågor, har utmätningsmännen själva varit tvungna att skapa praxis.

Utsökningsgrunder

De bestämmelser enligt vilka det avgörs om en dom eller annan utsökningsgrund är verkställbar finns i utsökningslagens 3 kapitel. I 1 § uppräknas de handlingar som duger som utsökningsgrund och i 2 § de skyldigheter som kan verkställas enligt utsökningslagen.

Enligt förordningen om preskription i fordringsmål och om offentlig stämning på borgenärer (32/1868), nedan *preskriptionsförordningen*, är den allmänna preskriptionstiden tio år från det att fordran uppkom. På andra ställen i lagstiftningen finns därtill en stor mängd bestämmelser om en avvikande, ofta kortare särskild preskriptionstid. Praktisk betydelse har framför allt den treåriga preskriptionstiden för konsumentfordringar enligt 12 kap. 1 e § konsumentskyddslagen (38/1978) och den likaså treåriga preskriptionstiden enligt 19 och 33 § lagen om borgen och tredjemanspant (361/1999), nedan *borgenslagen*.

I motsats till själva fordran preskriberas enligt den nuvarande lagen inte domar eller andra utsökningsgrunder i vilka det har fastställts att fordran skall betalas. Borgenären måste dock se till att preskriptionen av den fordran som ligger till grund för domen avbryts. Enligt gängse praxis anses det att efter domen skall preskriptionen avbrytas enligt den allmänna preskriptionstiden, dvs. med minst tio års intervall. Om borgenären har sett till detta, kan han utan begränsning ständigt på nytt anhängiggöra utsökningsärendet, vilket innebär att utsökningen eller hotet om utsökning kan bestå så länge gäldenären le-

ver.

En del fordringar preskriberas dock för gott inom en viss tid och preskriptionen kan inte avbrytas. Hit hör i allmänhet fordringar enligt skatteutsökningslagen, som enligt lagens 11 § preskriberas efter fem år. Underhållsbidrag för barn preskriberas enligt 16 c § lagen om underhåll för barn (704/1975), nedan *underhållslagen*, slutgiltigt efter fem år, räknat från förfalloårets slut. Enligt 8 kap. 11 och 12 § strafflagen (39/1889) förfaller verkställigheten av böter och vite fem år och verkställigheten av förverkandepåföljder tio år efter den dag då den lagakraftvunna domen gavs. Bestämmelserna i fråga förnyas som bäst, men till denna del är synbarligen inga ändringar i sak att vänta.

Med tanke på överskuldssatta personer finns lagen om skuldsanering för privatpersoner (57/1993), nedan *skuldsaneringslagen*. Under åren 1993—2000 har cirka 66 000 personer ansökt om skuldsanering. Av ansökningarna har varje år 11—13 % förkastats. Till utgången av år 2000 hade knappt 15 000 av de fastställda betalningsprogrammen upphört.

Utsökningens informationssystem och register

Informationssystemet spelar en central roll i utsökningsväsendets verksamhet. Utsökningens informationssystem har stegvis tagits i bruk sedan år 1984, och har använts i alla distrikt sedan 1996. Det stora flertalet ärenden anhängiggörs på basis av ansökan som sökanden skickar in i maskinläsbar form. Med hjälp av informationssystemet skickar man ut betalningsuppsmaningar till gäldenärerna och sköter förrättningar av masskarakter, t.ex. utmätning av lön, pension och skatteåterbäring. År 2000 förrättades sammanlagt 390 000 utmätningar. Med hjälp av informationssystemet behandlas varje år över 2 miljoner ärenden. Med informationssystemet sköts också utsökningsväsendets penninggrörelse, där totalbeloppet under de senaste åren har rört sig kring 3 miljarder mark per år.

Utsökningens informationssystem fungerar i dag distriktsvis. När lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), nedan *offentlighetslagen*, stiftades intogs i 3

kap. 34 g § 2 mom. utsökningslagen en bestämmelse enligt vilken man ur justitieministeriets informationssystem över utsökningsärenden med hjälp av teknisk anslutning till en utsökningsmyndighet även kan lämna ut uppgifter om ärenden som är anhängiga hos en annan utsökningsmyndighet.

Ansökan om utsökning

I samband med reformen av ändringssökandet år 1996 intogs i 10 kap. 1 § 3 mom. utsökningslagen en bestämmelse enligt vilken ändring inte får sökas på den grund att utmätningsmannen inte hade regional behörighet. År 1997 lindrades utsökningsväsendets distriktsbundenhet genom att i 3 kap. 21 c § intogs en bestämmelse enligt vilken utmätningsmannen har rätt att vidta brådsökande åtgärder inom en annan utmätningsmans verksamhetsområde.

Enligt 3 kap. 21 § 1 mom. utsökningslagen skall utsökning sökas hos utsökningsmyndigheten på den ort där gäldenären bor eller där han har hemvist. Om verkställigheten avser viss egendom eller arbete eller åtgärd som skall vidtas på viss plats, skall ansökan göras till utmätningsmannen på orten i fråga. Dessutom finns i momentet bestämmelser om särskilda forum för outbrutna områden och andelar i dödsbo. Som sekundärt forum nämns den ort där gäldenären vistas eller anträffas samt den ort där han har egendom eller sin arbetsplats. Forum i sista hand är den ort där domen i första instans har givits.

Utsökning söks enligt 3 kap. 21 § 2 mom. muntligt eller skriftligt hos utmätningsmannen eller med hjälp av automatisk databehandling. Enligt 4 § utsökningsförordningen kan justitieministeriet bevilja en sökande tillstånd att begära utsökning så att de uppgifter som behövs vid den tillställs utmätningsmannen med hjälp av automatisk databehandling. Flera myndigheter som driver in offentligrättsliga fordringar och även vissa privata sökande med ett stort antal utsökningsärenden sköter numera sina ärenden hos utsökningsväsendet på elektronisk väg.

Borgenären har ansetts ha rätt att begränsa sin ansökan till en del av det utdömda beloppet. Däremot är det oklart om borgenären kan påverka vilka verkställighetsåtgärder som

vidtas för att driva in hans fordran. Ibland har man i utsökningspraxis godkänt önskemål om att verkställigheten t.ex. skall begränsas till utmätning av skatteåterbäring eller en periodisk inkomst.

Utmätningens rätt att få uppgifter och sekretessbelagda uppgifter

Enligt den ursprungliga utsökningslagen ordnades gäldenärens skyldighet att lämna uppgifter genom regler om utsökningsed. Denna utsökningsed fick dock liten betydelse. År 1973 ersattes eden av bestämmelser om utsökningsutredning. En utsökningsutredning kunde göras när gäldenären hade konstaterats vara helt eller delvis medellös. Bestämmelserna förnyades år 1986 så att utsökningsutredning numera kan göras i alla skeden av utsökningsförfarandet. Avsikten var att en utsökningsutredning skulle göras närmast om det fanns skäl att misstänka att gäldenären undanhåller egendom eller om hans ekonomiska ställning snabbt försämras. Främst använder man fritt formulerade förfrågningar för att utreda gäldenärens förmögenhet.

Bestämmelser om skyldighet för utomstående att lämna uppgifter togs in i 3 kap. 34 e och 34 f § år 1997. Till dem som är skyldiga att lämna uppgifter hör gäldenärens avtalsparter och motsvarande samt myndigheter och andra som sköter offentliga uppgifter. Utomstående är utan hinder av tystnadsplikt skyldiga att lämna uppgifter till de delar som de i sin besittning har egendom som tillhör gäldenären eller som gäldenären har fordringar på dem. Skyldigheten att lämna uppgifter gäller också avtal och arrangemang som kan ha betydelse när man söker efter utmätningsbar förmögenhet som tillhör gäldenären. Arbetsgivaren måste lämna uppgifter om arbetsförhållandet och lönen samt ge ut kontaktinformation. Myndigheter och andra som sköter offentliga uppgifter måste ge uppgifter om gäldenärens inkomster och förmögenhet samt arbetsförhållanden och pensioner liksom också kontaktinformation.

I 3 kap. 34 g § utsökningslagen intogs samtidigt bestämmelser om utmätningsmannens tystnadsplikt. Bestämmelserna om vilka uppgifter som är sekretessbelagda och bestäm-

melserna om partsoffentlighet överfördes till offentlighetslagen när den stiftades, men i sak gjordes inga ändringar. I utsökningslagens nämnda paragraf kvarstod bestämmelserna om utbyte av uppgifter myndigheter emellan.

Enligt 1 kap. 16 § utsökningslagen är utmätningssmannen skyldig att ur dagboken utfärda intyg enligt vad som närmare stadgas genom förordning. Enligt 7 § utsökningsförordningen är utmätningssmannen skyldig att på begäran ge ett skriftligt intyg om de omständigheter som antecknats på dagbokskort. Dessutom skall utmätningssmannen på begäran ge en avskrift eller kopia av en expedition eller annan handling som finns i hans besittning.

Återvinningstalan i utsökning

Bestämmelser om borgenärens rätt att klandra sådana gäldenärens rättshandlingar genom vilka denne till borgenärens nackdel har överlåtit av sin egendom, togs in i förordningen om införande av utsökningslagen år 1895 (37/1895). År 1973 flyttades de till 3 kap. utsökningslagen, där de blev 35 och 36 §. Bestämmelserna förnyades i samband med att det stiftades en ny lag om återvinning till konkursbo (758/1991), nedan *återvinningslagen*. Då förlängdes fristen för väckande av återvinningstalan från 60 dagar till sex månader räknat från det att borgenären av utmätningssmannen fick veta att hans fordran inte hade blivit till fullo betald.

Upphörande av utsökningsärendes anhängighet och intyg över hinder

I utsökningslagen finns inga uttryckliga bestämmelser om i vilken omfattning utmätningssmannen måste söka efter egendom som tillhör gäldenären eller utreda gäldenärens vistelseort innan han kan återsända handlingarna till borgenären med anteckning om medellöshetshinder eller oanträffbarhetshinder. Bestämmelserna om intyg över hinder finns i 36 § utsökningsförordningen. Borgenären kan efter att ha fått ett sådant intyg på nytt ansöka om utsökning, om han så önskar.

Vräkningsförfarande

I utsökningslagen saknas nästan helt föreskrifter om vräkning. I 3 kap. 9 § finns en bestämmelse om vräkningsdom som saknar laga kraft, enligt vilken sökanden skall ställa säkerhet med tanke på ett eventuellt skadestånd som kan utdömas om domen ändras. I 31 § i samma kapitel finns föreskrifter om förfarandet vid verkställighet av en dom som gäller avträdande av fastighet, vilka gäller överlåtande, förvarande och försäljning av lösöre.

2.2. Lagstiftningen i vissa andra länder

Allmänt

I denna översikt av andra rättsordningar har tagits med bara vissa delområden som är väsentliga med tanke på propositionen. Procedurbestämmelserna är knutna till utsökningsorganisationen i respektive stat. Till exempel i de länder där domstolarna sköter utsökningsärendena är det de normala civilprocessuella principerna som är centrala. I vissa länder i Centraleuropa bygger utsökningsväsendet på halvofficiella indrivningsorgan som närmast fungerar på privatföretagarbasis. Procedurbestämmelserna där avviker markant från utsökningslagen i Finland. Hos oss bygger utsökningsväsendet på en statlig verkställighetsorganisation, som verkar under tjänsteansvar.

Sverige

Utsökningen sköts i Sverige av kronofogdemyndigheten.

Tidsbegränsning för utsökningsgrunden. I Sverige finns ingen tidsbegränsning för verkställbarheten av en utsökningsgrund. Verkställbarheten kan dock förhindras av att fordran har preskriberats med stöd av materiella preskriptionsbestämmelser. Den allmänna preskriptionstiden för fordringar är i regel tio år från fordrans uppkomst (preskriptionslagen, 1981:130). Borgenären kan avbryta preskriptionen bl.a. genom att skriftligen påminna gäldenären om fordran, genom att väcka talan eller genom att ansöka om verkställighet. I de sistnämnda fallen börjar en ny

preskriptionstid löpa från det förfarandet upphörde. Också preskriptionen av en fordran som fastställts på utsökningsgrund kan avbrytas på motsvarande sätt.

Kvittning vid utsökning. I Sverige får verkställigheten inte inledas till den del gäldenären kräver kvittning på basis av en sådan motfordran på sökanden som har fastställts genom en verkställbar utsökningsgrund eller som grundas på skuldebrev eller annat skriftligt fordringsbevis, och förutsättningar för kvittning i övrigt föreligger. Redan vidtagna verkställighetsåtgärder skall återgå, om det kan ske (utsökningsbalken, 3 kap. 21 §).

Vad beträffar tredje mans kvittningsrätt har det i den juridiska litteraturen ansetts att utmätning av huvudfordran som gäldenären har från tredje man i allmänhet har samma verkan som överlämnande eller pantsättning av fordran. Tredje man har därmed i allmänhet rätt att enligt allmänna civilrättsliga regler kvitta en fordran mot en motfordran på gäldenären.

I lagen om arbetsgivares kvittningsrätt finns en specialbestämmelse om arbetsgivarens kvittningsrätt mot den anställdes lönefordran i det fall att den anställdes lön har mätts ut (lag om arbetsgivares kvittningsrätt 1970:215, 5 §). Om arbetsgivaren annars har kvittningsrätt och sökandens fordran inte har företrädesrätt, fördelas den innehållna delen av lönen genom kronofogdemyndighetens beslut mellan arbetsgivaren och den sökande borgenären i förhållande till deras respektive fordringar.

Upplysningsplikt. Gäldenären är skyldig att muntligen lämna behövliga uppgifter om sina tillgångar (utsökningsbalken, 4 kap. 14 §). Kronofogdemyndigheten kan också ålägga gäldenären att lämna in en skriftlig förteckning över sina tillgångar. Vid behov kan en lämplig person förordnas att biträda gäldenären vid upprättandet av förteckningen. Gäldenären kan också förordnas att på heder och samvete skriftligen bekräfta uppgifterna. När gäldenären är en juridisk person är dess företrädare skyldig att lämna upplysningarna.

Tredje man är för sin del utan hinder av tystnadsplikt skyldig att uppge om gäldenären har en fordran på honom eller om det mellan dem råder något annat rättsförhållande som kan vara av betydelse för bedöm-

ningen av storleken av gäldenärens utmättningsbara egendom samt att ge närmare upplysningar om detta rättsförhållande (4 kap. 15 §). För att effektivisera gäldenärens och tredje mans upplysningsplikt kan de föreläggas vite och av särskilda skäl häktas, enligt beslut av tingsrätten (2 kap. 10—16 §).

Handläggningstid för utsökningsmål. Kronofogdemyndigheten behandlar ett utsökningsmål i ett års tid efter ansökan. Under denna tid är ärendet föremål för utredningar, verkställighetsåtgärder och bevakning. Därefter återsänds ärendet till sökanden. Men om utmätning av lön för indrivning av underhåll pågår när handläggningstiden löper ut, fortsätter handläggningen i ytterligare ett år. I andra ärenden kan handläggningen på sökandens begäran och mot extra avgift förlängas med ett år. Förnyad ansökan kan göras tidigast sex månader före handläggningstidens slut. Det finns ingen gräns för hur många gånger handläggningstiden kan förlängas. Bestämmelserna om handläggningstiden gäller inte skatter, böter och andra offentliga fordringar, som utan avbrott kan drivas in i exekutiv väg tills de preskriberas (4 kap. 9—9 b §).

Begränsat sökande efter egendom. Om ansökan är begränsad till lön, annan motsvarande förmån eller skatteåterbäring, skall kronofogdemyndigheten endast utreda gäldenärens anställnings- och inkomstförhållanden. För handläggningen av en begränsad ansökan uppbärs hälften av den normala utsökningsavgiften. Kronofogdemyndigheten kan på sökandens begäran och mot extra avgift verkställa en kompletterande tillgångsundersökning. Om kronofogdemyndigheten på annat sätt får veta att gäldenären har utmättningsbar lös egendom skall den mätas ut, även om ansökan är begränsad (4 kap. 9 d—9 f §).

Vräkning. Bestämmelser om avhysning finns i utsökningsbalkens 16 kapitel. Om ansökan gäller vräkning från bostaden, måste kronofogdemyndigheten på förhand anmäla vräkningen till socialmyndigheterna. Vräkningen verkställs tidigast en vecka efter det att svaranden har beretts tillfälle att yttra sig, och om möjligt inom fyra veckor från det att handlingarna kom in. Kronofogdemyndigheten kan skjuta upp vräkningen högst två

veckor från den sistnämnda tidpunkten och av särskilda skäl högst fyra veckor, om svaranden då betalar sökanden en skälig ersättning för hela anståndstiden. Med sökandens medgivande kan vräkningen skjutas upp högst sex månader från ansökan. Därefter förfaller ärendet, om det inte finns särskilda skäl att godta ytterligare uppskov.

Kronofogdemyndigheten skall vid behov sköta transporten av egendom som skall bortföras, ordna utrymme för förvaring av den och vidta motsvarande åtgärder med anledning av vräkningen. Om egendomen överlämnas till en privatperson för förvaring, har denne rätt till en skälig ersättning av svaranden. Om egendomen inte har hämtats inom tre månader, får den som förvarat egendomen sälja den och ta ut sin fordran ur köpesumman eller, om egendomen uppenbart saknar försäljningsvärde, förstöra den. Om ett lämpligt förvaringsutrymme inte kan ordnas och vräkningen gäller en annan lokal än en bostad, kan kronofogdemyndigheten efter att ha hört svaranden direkt förordna att egendomen skall säljas eller att värdelös egendom skall förstöras.

Norge

Verkställighetsuppgifterna sköts i Norge i allmänhet av utmätningsmännen (namsmann) och till vissa delar av underrätterna (namsrett).

Tidsbegränsning för utsökningsgrunden. I Norge finns ingen gräns för hur länge utsökningsgrunden är verkställbar. En fordran som fastställts i domstol preskriberas tio år efter beslutsdagen. Borgenären kan avbryta preskriptionen genom att ansöka om verkställighet. När verkställighetsärendet är slutfört börjar en ny preskriptionstid på tio år (lov om foreldelse av fordringer 1979-18, 17 och 21 §).

Kvittning vid utsökning. Gälldenären har i allmänhet rätt till kvittning mot sökanden endast om sökanden erkänner motfordran eller det finns en verkställighetsgrund för denna, och om förutsättningar för kvittning även annars föreligger (tvangsfullbyrdelsesloven, 1992—86, 3 och 4 §). I verkställighetslagen finns inga specialbestämmelser om hur utmätning av fordran inverkar på kvittningen.

Bankens rätt att kvitta en fordran mot medel på gälldenärens bankkonto är godkänd i rättspraxis, men i den juridiska litteraturen betraktas detta rättstillstånd som oklart.

Skyldighet att lämna uppgifter. På förordnande av utmätningsmannen är svaranden skyldig att lämna de uppgifter som behövs för verkställigheten och till vilka svaranden har tillgång (tvangsfullbyrdelsesloven, 5 kap. 9 §). Om svaranden är en juridisk person gäller skyldigheten dennes företrädare.

Utmättingsmannen kan förordna en utomstående att meddela vilka fordringar gälldenären har på honom och om han i sin besittning har egendom som tillhör gälldenären. Utmättingsmannen kan i skälig omfattning förordna en utomstående att ge information också om fordringar som upphört och om egendom som han tidigare under de två senaste åren har haft i sin besittning. Arbetsgivaren är skyldig att lämna uppgifter om gälldenärens lön och arbetsförhållande. Skyldigheten för utomstående att lämna uppgifter gäller utan hinder av tystnadsplikt (7 kap. 12 §).

Handläggningstid för utsökningsärenden och begränsat sökande efter egendom. I Norge upphör ett utmätningsärende att vara anhängigt om gälldenären konstateras vara medellös. Därefter kan borgenären om han så önskar göra en ny ansökan om utsökning. Det finns inga bestämmelser om verkställighet i mer begränsad omfattning än normalt.

Vräkning. Innan en vräkning verkställs måste svaranden ges en två veckors tidsfrist inom vilken han kan bli hörd i saken. Denna tidsfrist måste delges också svarandens make eller andra vuxna personer som bor i bostaden. Någon tidsfrist behöver dock inte reserveras om detta väsentligt skulle försvåra verkställigheten (13 kap. 6 §). I den juridiska litteraturen har det ansetts att utmätningsmannen dessutom måste ge svaranden litet tid att flytta, om denna står i beråd att flytta.

Om personlig egendom eller vanligt bohag som skall föras bort inte kan överlämnas till svaranden eller någon annan för svarandens räkning, sörjer utmätningsmannen för att lösöret transporteras bort och lagras. Om bortförandet innebär orimliga svårigheter eller kostnader kan utmätningsmannen dock besluta att egendomen tills vidare skall förvaras i bostaden. Helt värdelös egendom kan för-

störas omedelbart. Utmätningssmannen skall om möjligt uppmana svaranden eller andra berörda personer att hämta egendomen, i allmänhet mot betalning av kostnaderna. Om egendomen inte hämtas inom utsatt tid kan utmätningssmannen sälja den för att täcka kostnaderna eller förstöra egendom av ringa värde. Personliga dokument och motsvarande förvaras dock i skälig omfattning (13 kap. 11 §).

Danmark

De allmänna verkställighetsmyndigheterna i Danmark är fogderätterna (fogedret), vilka är särskilda avdelningar vid de allmänna underätterna.

Giltighetstid för utsökningsgrund. Inte heller i Danmark finns det gränser för hur länge en utsökningsgrund är verkställbar. Den allmänna preskriptionstiden för fordringar är 20 år från fordrans uppkomst (Danske Lov 5—14—4). För vissa fordringar gäller dessutom en preskriptionstid på fem år, som räknas från förfallodagen (Lov om forældelse af visse fordringer 1908—274). En fordran som fastställts genom domstolens avgörande preskriberas inom den allmänna tiden på 20 år. Borgenären kan dock avbryta preskriptionen bl.a. genom en fritt formulerad påminnelse eller genom att ansöka om verkställighet.

Kvittning vid utsökning. Galdenären kan kvitta en fordran mot en motfordran på borgenären om denna är verkställbar eller om sökanden erkänner den eller den annars kan anses vara klar, förutsatt att de allmänna förutsättningarna för kvittning samtidigt blir uppfyllda (Retsplejelov 522 §). Därmed kan bl.a. en sådan motfordran för vilken galdenären har ett direkt utsökningsbart så kallat exekutivt dokument användas till kvittning i samband med en utmätningsförrättning. Fogderätten kan också i begränsad omfattning ta emot bevisning som gäller motfordran.

I utsökningslagstiftningen finns inga särskilda bestämmelser om utomståendes kvittningsrätt vid utsökning. I rättspraxis har det ansetts att banken har kvittningsrätt till galdenärens tillgångar på checkkonto eller på något annat sådant konto som närmast används för förvar av kontanter.

Skyldighet att lämna uppgifter. I den dans-

ka juridiska litteraturen har det ansetts att galdenären är skyldig att lämna de uppgifter som fogderätten anser sig behöva för att genomföra verkställigheten. Galdenärens skyldighet att lämna uppgifter gäller hans egna ekonomiska förhållanden och de ekonomiska förhållandena för andra personer som bor i samma hushåll, i den mån dessa kan vara av betydelse för bedömningen av galdenärens rätt att undanta egendom från utmätning. Mot galdenären kan tillgripas samma tvångsmedel som mot ett tredskande vittne. Om galdenären är en juridisk person är det den person ur ledningen som företräder denna som är skyldig att lämna uppgifter.

En utomstående kan i fogderätten höras som vittne bl.a. för komplettering av galdenärens skyldighet att lämna uppgifter. I rättspraxis har den utomståendes skyldighet att lämna uppgifter ansetts gå framom t.ex. bankpersonalens tystnadsplikt.

Handläggningstid för utsökningsärenden och särskild fredningstid. I Danmark kan behandlingen av ett utmätningsärende inte fortsättas efter det att galdenären har konstaterats vara medellös. Tvärtom följs utmätningsförsöket av en sex månaders fredningstid. En borgenär som inte vid en tidigare utmätningsförrättning har fått sin fordran till fullo betald kan på nytt ansöka om utmätning på basis av samma fordran först efter det att sex månader har förflutit sedan senaste förrättning. En förrättning ordnas dock om det finns skälig orsak att anta att galdenären äger utmätningsbara medel eller om det av andra särskilda orsaker är skäligt att det hålls en förrättning. Fogderätten kan också under fredningstiden låta bli att hålla en utmätningsförrättning om någon annan än borgenären ansöker om verkställighet (Retsplejelov 490 §).

Begränsat sökande efter tillgångar. I Danmark finns inga bestämmelser om utsökning i mer begränsad omfattning än normalt, utan ärendena behandlas alltid i full omfattning i fogderätten.

Vräkning. I Danmark finns inga detaljerade bestämmelser om hur en vräkning skall verkställas. I rättspraxis har det ansetts att fogderätten inte kan ändra en i utsökningsgrunden fastställd flyttningstid, men med parternas medgivande kan den ge den vräkte en kort frist för flyttning. Om vräkningen gäller en

bostad, skall fogderätten på förhand underrätta de kommunala myndigheterna, som enligt sociallagstiftningen är skyldiga att ordna tillfällig bostad för de vräkta personerna.

Polisen är skyldig att sköta transporten av egendom som bortförs ur lägenheten. I praktiken sköts transporten av en flyttfirma, och kostnaderna delas mellan sökanden och polisen. Polisen sköter också lagringen av egendomen. Om gäldenären inte hämtar sin egendom inom utsatt tid mot betalning av kostnaderna, kan polisen sälja egendomen på offentlig auktion.

Tyskland

I Tyskland handhas verkställigheten huvudsakligen av utmätningsmannen (Gerichtsvollzieher). Vissa utsökningsärenden ankommer på de allmänna underrätter som fungerar som verkställighetsdomstolar (Vollstreckungsgericht).

Utsökningsgrundens giltighetstid. I Tyskland är utsökningsgrundens verkställbarhet inte tidsbegränsad. En fordran som fastställs genom dom preskriberas 30 år efter det domen vunnit laga kraft, även om en kortare preskriptionstid gäller för själva fordran. Periodiska betalningar preskriberas med avvikelse från huvudregeln efter fyra år (civillagen, Bürgerliches Gesetzbuch, 218 §). Borgenären kan dock även för en fordran som fastställts med laga kraft avbryta preskriptionen, i allmänhet genom att ansöka om verkställighet. Om preskriptionen inte annars kan avbrytas, kan borgenären väcka ny fastställelsetalan.

Kvittning vid utsökning. Materiella påstående som gäldenären framställer mot utsökningsgrunden, t.ex. ett kvittningskrav, kan inte prövas i själva utsökningsförfarandet. I stället måste gäldenären väcka gentalan mot verkställigheten i den underrätt som har behandlat frågan om huvudfordran (civilprocesslagen, Zivilprozessordnung, 767 §). Talan handläggs i ett underrättsförfarande med full prövningsrätt, så för ett där framställt kvittningskrav finns inga särskilda förutsättningar.

Efter ett utmätningsbeslut som gäller huvudfordran får en utomstående i allmänhet utföra kvittning mot en motfordran som han

har på gäldenären, om allmänna förutsättningar för kvittning föreligger. Kvittning är dock förbjudet, om den utomstående har förvärvat sin motfordran efter utmätningsbeslutet eller om motfordran förfaller först efter utmätningsbeslutet och efter det att huvudfordran har förfallit (civillagen, 392 §). Verkställighetsdomstolen kan under vissa förutsättningar återkalla utmätning av medel som finns på gäldenärens bankkonto på basis av de utmätningsbegränsningar som gäller för löneinkomst (civilprocesslagen, 850 k §). Till denna del får medlen inte heller användas till kvittning.

Skyldighet att lämna uppgifter. Om utmätningen inte har lett till full betalning eller om det kan antas att den inte kommer att leda till full betalning, är gäldenären på särskild ansökan av borgenären skyldig att lämna in en förteckning över sin egendom samt att meddela grunder och bevis för sina fordringar. Om gäldenären är en juridisk person, har dess företrädare denna skyldighet. Gäldenären måste vid underrättens sammanträde under edlig förpliktelse försäkra att han i förteckningen har tagit med allt som krävs enligt bästa vetande och samvete, korrekt och fullständigt (civilprocesslagen, 807 och 899 §). Som tvångsmedel används i sista hand fängelse. Av förteckningen måste också framgå alla överlåtelser mot vederlag som gäldenären under det senaste året har gjort till sin make och andra nära släktingar samt alla överlåtelser utan motprestation under ett års tid, för makens del under två års tid, till den del de inte har varit sedvanliga gåvor. Utredningen följs av en fredningstid på tre år, under vilken gäldenären behöver ge en ny utredning endast om det kan antas att han senare har förvärvat egendom eller att hans tidigare arbetsförhållande har upphört (903 §). I den tyska juridiska litteraturen har förekommit krav på en effektivisering av skyldigheten att lämna uppgifter.

Vräkning. Den domstol som behandlar vräkningen kan när den ger ett vräkningensbeslut som gäller en bostad, på ansökan eller på tjänstens vägnar bevilja svaranden en under omständigheterna skälig flyttningstid. Den ursprungliga flyttningstiden kan på ansökan förlängas. Den totala flyttningstiden kan vara högst ett år (721 §). I undantagsfall kan ock-

så verkställighetsdomstolen på gäldenärens ansökan skjuta upp flyttningen med stöd av den allmänna bestämmelsen om gäldenärs-skydd (765 a §). Utmätningssmannen kan utfärda ett sådant temporärt förordnande för högst en vecka.

Utmätningssmannen är skyldig att ta hand om lös egendom som finns i lägenheten, om denna inte i sig är föremål för verkställighet. Utmätningssmannen skall föra bort egendomen från lägenheten och överlämna den till gäldenären eller, om denne inte är närvarande, till en företrädare för honom, en familjemedlem eller en vuxen person som arbetar i familjen. I annat fall måste egendomen föras bort och lagras. I första hand är det sökanden som ansvarar för transportkostnaderna. Om gäldenären inte hämtar egendomen mot betalning av lagrings- och andra kostnader, kan verkställighetsdomstolen bestämma att egendomen skall säljas och överskottet överlämnas till gäldenären (885 §). Enligt den juridiska litteraturen kan värdelös egendom förstöras eller, om den är speciellt personlig, levereras till gäldenären.

2.3. Bedömning av nuläget

Krav på tillbörligt förfarande

Utsökningssättet har sedan gammalt spelat en central roll i utmätningssmannens arbete. Detta är dock i dag problematiskt, eftersom utmätningssmannens befogenheter har utökats avsevärt under de senaste åren. Trots att inkorrekt förfaranden i praktiken inte har förekommit i större utsträckning, kan det anses motiverat att kravet på tillbörligt förfarande betonas också i utsökningsslagen, som motvikt till de omfattande befogenheterna och reglerna om förfarande enligt prövning.

Utdragen utsökning

Depressionen i Finland i början av 1990-talet förde med sig överskuldssättning för ett stort antal medborgare. Lagen om skuldsanering för privatpersoner trädde i kraft 1993. Skuldsanering har beviljats tiotals tusen gäldenärer. Dock har alla överskuldssatta personer inte ansökt om skuldsanering på grund av hinder för skuldsanering eller av andra orsa-

ker, t.ex. utslagning. Till dags dato har nästan tio tusen personer fått avslag på sin ansökan om skuldsanering.

De gäldenärer vilkas skulder av olika orsaker inte har reglerats i skuldsaneringsförfarande har blivit föremål för ett utdraget ut-sökningssförfarande, om de har utmätningssbar inkomst. Skulden kan drivas in utan tidsbegränsning, så länge borgenären ser till att preskriptionen avbryts. På grund av den höga dröjsmålsrättan amorteras den totala skulden ofta inte, även om utsökningen ger ett visst resultat. I värsta fall kan den sammanlagda skulden ständigt växa trots livslång utsökning.

Nackdelarna med utdragen utsökning har under 1990-talet tillsjattsats inte bara på grund av depressionen utan också till följd av att förtjänstpensionerna blev utmätningssbara från början av år 1990. Utsökning har därför kunnat drabba också ålderstigna gäldenärer. Pensioner är utmätningssbara också i de flesta andra europeiska länder. Man har försökt minska nackdelarna med utdragen utsökning genom det system med fria månader som infördes år 1997 vid utmätning av lön och pension. I de skyddade belopp som trädde i kraft vid ingången av år 2001 gjordes en nivåhöjning på några procent.

Domar och andra utsökningssgrunder förblir verkställbara utan begränsning, om borgenären med minst tio års mellanrum avbryter preskriptionen av fordran. Privaträttsliga fordringar som drivs in genom utsökning kan därmed vara hur gamla som helst. Räknet i antal ärenden är dock största delen av alla fordringar som drivs in i utsökningssväg skatter och offentliga avgifter samt andra med dem enligt skatteutsökningsslagen jämförbara fordringar. Sådana fordringar preskriberas en gång för alla efter fem år, räknat från det fordran fastställdes eller påfördes.

Vid utgången av år 2000 fanns det totalt cirka 341 000 utsökningssgäldenärer. Det finns alltså mycket stora privaträttsliga fordringsbelopp från depressionsåren som är föremål för indrivning. Gäldenären ansvarar ofta hela sitt liv för sådana skulder, eftersom de inte kan drivas in i utsökningssväg. Om gäldenären har en periodisk inkomst, kan indrivningen pågå i mycket lång tid. En del gäldenärer har blivit utslagna eller sökt sig

till den ekonomiska gråzonen för att undvika utsökningen.

Trångmålet för dem som råkade i ekonomiska svårigheter i början av 1990-talet förvärras avsevärt av den synnerligen höga dröjsmålsräntan på de dåvarande fordringarna. Räntan har ofta väsentligt höjt beloppet av den sammanlagda fordran. Enligt justitieministeriets utredning om de indrivningsärenden som år 2000 kom in till utsökning är de dröjsmålsräntor som i dag uppbärs vid utsökningen höga. En fast dröjsmålsränta på 16 % gällde för 27 % av ärendena och för hela 49 % av beloppen. En fast dröjsmålsränta på 18 % gällde för 4 % av ärendena och för 19 % av beloppen. Dröjsmålsränta enligt räntelagen (633/1982), år 2000 11 %, uppbärs i 46 % av ärendena, men på endast 14 % av beloppen. I syfte att minska problemen till följd av den höga dröjsmålsräntan på gamla fordringar och de oenhetliga grunderna för fastställande av räntan, bereds vid justitieministeriet en reform av lagstiftningen om dröjsmålsränta.

Kommissionen Utsökning 2000 har i sitt betänkande (kommittébetänkande 1998:2) konstaterat att det nuvarande systemet med dels skuldsanering, dels utsökning leder till en relativt tillspetsad uppdelning av gäldenärerna, vilken skapar spänningar i samhället. En gäldenär som t.ex. anses ha skuldsatt sig lättvindigt får bära konsekvenserna av sitt handlande medan andra beviljas skuldsanering. Dock kan gränsdragningen vid vägningen av hindren för skuldsanering mycket långt vara en tolkningsfråga.

De överskuldsets problem har beaktats i programmet för statsminister Paavo Lippens II regering, där det konstateras att olägenheterna i samband med utsökning som pågår under lång tid skall reduceras genom att skillnaderna mellan sådan utsökning och privatpersoners skuldsanering minskas.

Genom denna proposition vill man genom utsökningsrättslig reglering förhindra ett oskäligt utdraget utsökningsförfarande eller ett hot om sådant för fysiska personer. En person som inte på annat sätt har fått sin skuldsituationen under kontroll eller löst kan därmed utgå från att skuldansvaret inte består på obestämd tid.

Förutom mänskligt trångmål för överskuld-

sätta medborgare medför gamla skuldärenden avsevärda kostnader för samhället genom skuldrådgivning, domstolsbehandling och utsökning utan att det till borgenärerna inflyter betalning i någon nämnvärd utsträckning.

Informationssystem, rätt att få uppgifter och sekretessbelagda uppgifter

Utsökningens nuvarande informationssystem, som ursprungligen togs i bruk på 1980-talet är föråldrat. Systemet bygger på att utsökningsärendena behandlas distriktsvis, och det tillåter inte en koncentrerad handläggning av en gäldenärs alla utsökningsärenden eller en riksomfattande verksamhet. Informationssystemet är ålderdomligt också i fråga om bland annat möjligheten att sköta ärenden elektroniskt och rapporteringen av utsökningsärendenas behandlingsskeden. Också bestämmelserna om utmätningssmannens regionala behörighet och forum bygger på distriktsindelningen. Sökanden måste utreda till vilket distrikt utsökningsansökan skall skickas.

I vilken omfattning utmätningssmannen skall söka efter egendom som tillhör gäldenären är oklart, och praxis varierar i olika distrikt. Utsökningsutredningar görs inte alltid i tillräcklig utsträckning. Bestämmelserna från 1997 om uppgifter från utomstående och myndigheter har varit viktiga i det praktiska utsökningsarbetet. Med stöd av dem får utmätningssmannen uppgifter om bl.a. löner och pensioner, bankkonton, försäkringsersätningar och beskattning. Särskilt inom specialindrivningen, där de svåraste utsökningsärendena behandlas, har det varit av avgörande betydelse att rätten att få uppgifter utökades.

Reglerna om tystnadsplikt i utsökningsärenden finns i dag i offentlighetslagen. I utsökningslagen finns bestämmelser om utsökningsmyndighetens rätt att lämna sekretessbelagda uppgifter till andra myndigheter. Integritetsskyddet, som hör till de grundläggande rättigheterna, förutsätter att utlämnandet av sekretessbelagda uppgifter regleras så noggrant som möjligt i lag. Noggrannhet krävs också i regleringen av användningsändamålet för de utlämnade uppgifterna. Till denna del finns det plats för vissa förbätt-

ringar i de gällande bestämmelserna.

Det är oklart huruvida utsökningsmyndigheternas dagboksregister är offentliga. Det har varit möjligt att ge ut uppgifter om sådant som finns antecknat i dagboken och i expeditioner. Regleringen är dock bristfällig och huvudsakligen på förordningsnivå, och eventuellt står den i någon mån i konflikt med 24 § 1 mom. 23 punkten offentlighetslagen. Enligt denna är handlingar som innehåller uppgifter om en persons årsinkomster eller totala förmögenhet eller inkomster och förmögenhet som ligger till grund för stöd eller förmåner eller som annars beskriver hans ekonomiska ställning sekretessbelagda.

Återvinningstalan, verkställighetshinder och begränsad utsökning och vräkning

Veterligen väcks sällan återvinningstalan vid utsökning. I reformen år 1997 försökte man förbättra förutsättningarna för väckande av återvinningstalan genom sökandens rätt att få uppgifter och genom 7 kap. 17 § utsökningslagen om tillfällig kvarstad. De gällande bestämmelserna om återvinningstalan vid utsökning infördes i samband med att återvinningstalan stiftades år 1991. Det har bl.a. rått oklarhet om i vilket skede av utsökningen återvinningstalan kan väckas och i vilken omfattning bestämmelserna i återvinningstalan är tillämpliga.

I utsökningslagen finns ingen bestämmelse om att förfarandet kan fortgå efter det att ett verkställighetshinder har konstaterats. Utmätningssmannen har då varit tvungen att återsända handlingarna till sökanden. Detta har lett till att handlingar har skickats fram och tillbaka mellan utsökningsväsendet och borgenärerna, eftersom borgenärerna särskilt när det är dags för skatteåterbäring på nytt ansöker om utsökning.

Sökanden kan inte i dag ansöka om utsökning i mer begränsad omfattning än normalt. Dock finns det en del borgenärer med små fordringar att driva in som är redo att nöja sig med att utmätningssmannen snabbt och förmånligt i registren letar efter vissa inkomster eller fordringar. Risken för sökanden att bli indragen i mål som gäller utsökningsbesvär eller verkställighetstvist är då mindre än annars. Det är också i gäldenärens intresse att

hans fasta eller lösa egendom, som vid utmätning måste realiseras, kan lämnas utanför utsökningen.

Vräkningsförfarandet är i dag beroende av utsökningspraxis. Detta kan inte anses vara tillfredsställande. Framför allt behövs det bestämmelser om vad som skall göras med den vräktes egendom. I praktiken har man ofta blivit tvungen att lämna denna egendom på gården, eftersom det inte finns bestämmelser om förstörande, lagring och försäljning av egendomen eller om skyldighet att ersätta kostnaderna. Utmätningssbar egendom har dock i allmänhet mätts ut till betalning av hyresfordringar och andra fordringar.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

3.1. Allmänt

Det viktigaste målet med propositionen är att utveckla utsökningens allmänna procedurregler i riktning mot en modern och ändamålsenlig utsökning som bygger på godtagbara verksamhetsprinciper. Man har försökt beakta att förfarandet skall vara effektivt, snabbt och flexibelt samtidigt som det är tillbörligt, opartiskt och öppet samt uppfyller de krav som de grundläggande rättigheterna samt rättsskyddet medför. Genom propositionen vill man dessutom genom den föreslagna maximitiden för utsökningen hos fysiska personer föra utsökningsförfarandet och skuldsaneringen närmare varandra.

Utsökningsmyndigheternas vidsträckta befogenheter förutsätter att utsökningsförfarandet till alla väsentliga delar bygger på lag och inte på i praktiken utformad utsökningssed. Det har dock inte ansetts nödvändigt att införa detaljerade procedurregler för vad som är tillbörligt förfarande. Snarare har man gått in för att ge allmänna anvisningar om förfarandet, i vilka framhävs betydelsen av ett tillbörligt och opartiskt förfarande samt öppenhet. På detta sätt vill man också när det gäller utsökningen betona det allmänna kravet på tillbörligt förfarande i myndigheternas verksamhet som kommer till uttryck i 21 § 1 mom. grundlagen. De grundläggande rättigheterna har även till andra delar påverkat de

föreslagna procedurreglerna. T.ex. kraven på personlig integritet för gäldenären, skydd för privatlivet och garanterande av hemfriden är centrala. Å andra sidan skall utsökningen tillgodose den enskilde borgenärens grundläggande rättigheter genom att se till att verkställigheten är tillräckligt effektiv.

Propositionen har därtill flera konkreta mål. Man skall övergå från ett distriktsbaserat förfarande till ett gäldenärsbaserat förfarande, så att alla ärenden som gäller en och samma gäldenär behandlas koncentrerat. Servicen för borgenärerna skall förbättras genom större valfrihet beträffande utsökningsförfarandet. De berörda parterna skall ha bättre möjligheter att få information. Genom bestämmelserna om utsökningsregistret, tystnadsplikt och utgivande av information eftersträvas trots stora antal ärenden en enhetlig praxis och en minimering av data-skyddsriskerna.

Utsökningslagen har kvar sin ursprungliga struktur. Dess 2 kapitel som gällde lagsökning har upphävts, och år 1996 förnyades både 9 och 10 kapitlet. Något inkonsekvent är det att 3 kapitlet, som gäller det allmänna förfarandet, innehåller bestämmelser också om vissa särskilda verkställighetsformer, dvs. verkställighet av fullgörande- och förbudsdomar och domar om överlåtelse av fastighet. Till övriga delar kan lagens grundstruktur alltjämt anses vara ändamålsenlig och tydlig.

Grundstrukturen i utsökningslagen förblir i huvudsak oförändrad. I samband med bestämmelserna om jäv för utmätningsmannen i 1 kapitlet intas allmänna bestämmelser om korrekt förfarande. I kapitlet placeras också bestämmelserna om det riksomfattande utsökningsregistret och informationssystemet. I 2 kapitlet intas bestämmelser om utsökningsgrunder, kvittning och maximitiden för utsökningen. I 3 kapitlet samlas de procedurbestämmelser som är gemensamma för de olika utsökningsformerna. För att förtydliga kapitelindelningen placeras bestämmelserna om vräkning samt verkställighet av överlåtelse-, fullgörelse- och förbudsdomar i ett nytt 6 a kapitel. Enligt etablerad praxis får lagen ett sista kapitel med särskilda bestämmelser, här blir det kapitel 11.

Målet har varit att göra paragraferna rela-

tivt korta. Förutom paragrafrubriker har man inom kapitlen använt mellanrubriker i avsikt att göra det lättare att hitta bland bestämmelserna.

Utsökningslagens interna hänvisningsbestämmelser till de bestämmelser som revideras föreslås inte bli ändrade i full omfattning, utan de ses över i de följande propositionerna inom ramen för totalrevideringen.

3.2. Utsökningsgrunder

Allmänt om tidsfrist för utsökningsgrunden

I syfte att reducera nackdelarna med en utdragen utsökning föreslås att i utsökningslagen intas bestämmelser om en maximitid för utsökningen. Därmed vill man förhindra livslång eller oskäligt långvarig utsökning. Enligt de föreslagna bestämmelserna skall en dom eller någon annan utsökningsgrund enligt utsökningslagen vara verkställbar en viss tid.

Den föreslagna regleringen av utsökningens maximitid är nationell. De bakomliggande orsakerna har diskuterats ovan i avsnitt 2.3. Här eftersträvas en skälig lösning i situationen för särskilt de gäldenärer som av olika orsaker blivit utanför de andra systemen för hantering av överskuldssättningen, t.ex. frivilliga avtal, skuldsanering och sociala krediter. Orsaken till att en person blir utanför dessa system kan vara t.ex. borgenärernas obenägenhet till förlikning, hinder för skuldsanering eller utslagning eller verksamhet inom den ekonomiska gråzonen.

I propositionen föreslås också många förbättringar i borgenärernas ställning, t.ex. ett riksomfattande utsökningsregister, flexibla bestämmelser om anhängiggörande, möjlighet till passivregistrering och avbrytande av preskriptionen av fordran genom utsökningsansökan. Genom de reformer som genomfördes 1997 och 1999 i syfte att effektivisera utsökningen fick utmätningsmannen väsentligt större befogenheter. Specialindrivning infördes år 1997. Tack vare dessa åtgärder har indrivningsresultatet förbättrats också i fråga om de gäldenärer som undviker utsökning. Totalt sett är borgenärernas ställning relativt god, och utsökningsväsendets handlingsförmåga kan anses tillfredsställande. När därtill

de faktiska ekonomiska verkningarna av de föreslagna tidsgränserna blir små för borgenärerna, kan förslaget inte anses vara oskäligt för borgenärerna. De föreslagna bestämmelserna om en tidsfrist för utsökningsgrunden granskas nedan i avsnitt 4.2 i detaljmotiveringen särskilt med tanke på de grundläggande rättigheterna och lagstiftningsordningen.

Genom bestämmelserna om en tidsfrist för utsökningsgrundens verkställbarhet skyddas på samma sätt som enligt skuldsaneringslagen endast fysiska personer. Sammanslutningar behöver inte skydd på sociala grunder om de blir överskuldsatta.

Den föreslagna regleringen gällande tidsfristen för utsökningsgrunden gäller i praktiken närmast privaträttsliga fordringar. Största delen av de fordringar som utsökningsväsendet driver in är skatter och offentliga avgifter, och för dem gäller en femårig preskriptionstid enligt 11 § skatteutsökningslagen. Denna preskriptionstid kan inte avbrytas. Även för böter och underhållsbidrag för barn gäller en fem års preskriptionstid i ett för allt. Den reglering som gäller tidsfristen för utsökningsgrunden har ingen inverkan på indrivningen av dessa fordringar.

I och med den nu föreslagna reformen intas i lagstiftningen processuella bestämmelser genom vilka verkställbarheten tidsmässigt begränsas om gäldenären är en fysisk person. Statens utsökningsväsende skall således vidta tvångsindrivningsåtgärder mot privatpersoner endast under en tid som i lag anses skälig.

Propositionen innebär att utsökning och konkurs inte kan utnyttjas efter en viss angiven tid. I propositionen ingår däremot inget förslag om slutgiltig preskription av själva fordran. Fordran förblir därmed i kraft men kan inte drivas in genom utsökning eller konkurs. Avsikten är att särskilt ta ställning till om denna lösning blir bestående eller om en proposition om preskription av fordran skall avlåtas senare separat.

Eftersom förutsättningarna att indriva fordran väsentligt försvagas efter det att den föreslagna tidsfristen löpt ut, kan propositionen till denna del inte ses som en alltigenom processuell reform av förfarandena. På grund av de starka materiellrättsliga verkningarna t.ex. i fråga om utländska domar är det motiverat att jämställa reglerna med preskriptionsbe-

stämmelserna. En utländsk dom som enligt lagen i det land där domen utfärdats inte har preskriberats kunde därmed verkställas i Finland. Detta är även förenligt med våra internationella förpliktelser.

Om det längre fram fattas beslut om att inte föreskriva om slutgiltig preskription av fordran, bör dock vissa rättsverkningar som är nära förknippade med den tidsbegränsade utsökningsgrunden avgöras särskilt, bl.a. frågan om en fordran efter tidsfristen kan vara antecknad som skuld i kredituppgifterna.

Frågan huruvida huvudförpliktelsen preskriberas slutgiltigt kan ha betydelse också för borgensmannens ställning. En slutgiltig preskriptionstid skulle av allt att döma innebära att även borgensmannens regressrätt gentemot huvudgäldenären skulle upphöra då enligt 33 § 1 mom. borgenslagen. Beroende på situationen kan det dock bli aktuellt att till borgensmannens förmån förlänga den tre år långa indrivningstid som avses i nämnda bestämmelse i borgenslagen. Om däremot huvudförpliktelsen inte preskriberas slutgiltigt kan borgensmannen hos huvudgäldenären indriva sin regressfordran genom utsökning inom den tidsfrist för utsökningsgrunden som gäller detta.

I ett senare skede blir det också aktuellt att ta ställning till behovet att fastställa en sekundär preskriptionstid som räknas från det fordran förfaller eller en tidsfrist för utsökningsgrunden för att förhindra att tiden för utsökningsindrivning fortsätts genom att inhämtandet av utsökningsgrunden skjuts upp.

Tidsfristens längd

Verkställbarhetstiden för en utsökningsgrund föreslås bli 15 år. Men om borgenären är en fysisk person blir tiden 20 år. Oberoende av borgenären blir tiden också 20 år i de fall då man driver in en ersättningsfordran på grund av ett brott för vilket fängelsestraff eller samhällstjänst har dömts ut. Tiden räknas från datum för den lagakraftvunna eller motsvarande domen, eller om betalningsskyldigheten inträder senare, från sistnämnda tidpunkt.

Avsikten har varit att utforma propositionen på ett sätt som inte försvagar betalningsmoralen, försvårar affärlivet eller stör

finansmarknaden. Därför är de föreslagna verkställighetstiderna långa jämförda med den vanligaste längden för betalningsprogram vid skuldsanering, som är fem år. Regleringen kan också bidra till att kundens betalningsförmåga bedöms mera noggrant innan krediten beviljas och att det för stora krediter krävs en täckande säkerhet.

För de relativt långa tiderna talar också att detta sätt att sköta överstora skulder skall tillgripas i sista hand. För närvarande utreds möjligheten att utvidga användningen av skuldsanering så att fler gäldenärer än förut kunde beviljas skuldsanering. Också en reform av dröjsmålsrätterna är under arbete.

Längden på den tid under vilken en utsökningsgrund är verkställbar och grunderna för bestämmande av denna tid är en mångfasetterad juridisk och samhällspolitisk fråga. I förslaget av den 11 maj 2000, vilket ligger till grund för denna proposition, behandlades olika modeller. Som förslag till lag utarbetades då en modell som byggde på att de i praktiken viktigaste kategorierna av fordringar med en särskild preskriptionstid, dvs. de fordringar som berör konsumenter och borgensmän, omfattades av en verkställighetstid på 15 år och övriga fordringar av en verkställighetstid på 20 år, dock så att ersättningsfordringar som förorsakats genom ett avsiktligt brott skulle kunna verkställas i 25 år. Till konsumentfordringar räknas de näringsidkares fordringar som bygger på överlåtelse av en konsumtionsnyttighet eller beviljande av kredit åt en konsument. Av en borgensman kan fordran krävas in antingen av borgenären i huvudskuldförhållandet eller en annan borgensman som har blivit tvungen att betala fordran åt borgenären.

Den andra modellen i förslaget utgick från vem som var borgenär i utsökningsärendet. Enligt den skulle tidsfristen för en sammanslutning som borgenär vara kortare än för en privatperson, eftersom sammanslutningar i allmänhet har bättre indrivningsmöjligheter och man ofta av dem kan förutsätta en sakkunnig bedömning av kreditvärdigheten och säkerhetsarrangemangen.

Det system som föreslås i denna proposition har drag av båda de ovan nämnda modellerna.

Tidsfristen för utsökningsgrunden är 15 år.

Men om borgenären är en fysisk person eller om indrivningen gäller målsägandens ersättningsfordran på basis av en dom i ett brottmål som lett till fängelsestraff eller samhällstjänst, förlängs tidsfristen med fem år till 20 år. För uppskattningsvis ca 95 % av alla privaträttsliga fordringar som kommer till indrivning i utsökningsväg gäller tidsfristen på 15 år. Enligt en uppföljning i augusti-oktober 2000 stod en fysisk person som borgenär i 3,2 % av alla ärenden. Enligt en sam- pelundersökning av läget i slutet av år 2000 var sökanden en fysisk person i 5,2 % av alla ärenden som hade registrerats 1998 och 1999.

De föreslagna tidsfristerna är relativt långa. Å andra sidan är reformen principiellt viktig i jämförelse med den nuvarande livslånga utsökningen. Avsikten med de relativt långa tidsfristerna är att motverka en försämring av betalningsmoralen. Med beaktande av att det finska utsökningsväsendet och kreditupp- giftssystemet fungerar effektivt, kommer de föreslagna perioderna knappast att locka någon till medveten eller lättsinnig skuldsättning.

Även om nackdelarna med det utdragna förfarandet vid utmätning av lön och pension har mildrats bl.a. med hjälp av systemet med fria månader, är 15 eller 20 års utmätning av lön eller pension ett tungt alternativ då man beaktar utsökningsavgifter, dröjsmålsrätter och förlorad kreditvärdighet. Det är för närvarande svårare än förut att undvika utsökning under nämnda tid, eftersom utmätningarna i slutet av 1990-talet gavs omfattande rättigheter att få information och effektiva möjligheter att ingripa då utsökning kringgås.

Den föreslagna långa indrivningstiden för fysiska personer som borgenärer har ansetts motiverad särskilt med beaktande av att de fordringar som vanliga medborgare har på andra medborgare ofta är av annan typ än t.ex. fordringar som uppstått inom bank- eller näringsverksamheten. Särskilt ersättningsfordringar borde med utsökningsväsendets hjälp kunna drivas in under lång tid, eftersom skulden då ofta inte bygger på ett avtal utan på en skadehändelse eller ett brott.

Också i sin avtalsverksamhet har vanliga medborgare i allmänhet sämre möjligheter än

sammanslutningar att gardera sig mot förluster. De kan t.ex. vanligen inte få kreditupplysningar. Möjligheterna till indrivning i efterskott är också begränsade, och beroendet av utsökningsväsendets åtgärder är större än för sammanslutningar. Hos en fysisk person går förlusten ut över den personliga förmögenheten. En fysisk person har långt ifrån alltid möjlighet att föra över förlusten på produktpriser eller att göra avdrag från vinsten. För en fysisk person är förlusten i allmänhet relativt sett större i förhållande till den totala förmögenheten än för en sammanslutning.

Den föreslagna indrivningstiden på 20 år står också i samklang med det egendoms- skydd som hör till systemet med grundläggande rättigheter. När man väger två fysiska personers intressen mot varandra, har en indrivningstid på 20 år med en retroaktiv tillämpning på högst tio år ansetts vara en berättigad lösning. Visserligen blir det verkliga intaget vid utsökning eller på frivillig väg 15 år efter det att utsökningsgrunden har givits i medeltal mycket litet.

Lösningen innebär att preskriptionstiden för konsumentfordringar är 15 år, om inte gäldenären är en näringsidkare som är en fysisk person. Också av en fysisk person som står som borgensman kunde en skuld på grund av en borgensförbindelse drivas in under 15 år, om inte kreditgivaren exceptionellt är en annan fysisk person. Däremot kunde en fysisk person som i egenskap av borgensman har betalat en annans skuld, få driva in beloppet av huvudgäldenären i 20 års tid. Därmed leder den föreslagna modellen i praktiken mycket långt till samma slutresultat som det förslag till revidering av utsökningslagen som låg till grund för propositionen.

Man kan med principiella skäl som har samband med trygghet av brottsoffrets ställning motivera en 20 års tidsfrist i de fall då man driver in en ersättningsfordran som bygger på ett brott för vilket gärningsmannen har dömts till fängelsestraff eller samhällstjänst, oberoende av om borgenären är en fysisk person eller en sammanslutning. I allmänhet är de gärningar som lett till sådana påföljder avsiktliga. Om det däremot är fråga om en gärning som har lett till bötesstraff blir tidsfristen 15 år, om en sammanslutning står som borgenär.

Ersättningsfordringar har givits en särställning t.ex. också i 4 kap. 7 § 3 mom. utsökningslagen där det finns ett omfattande förbud mot utmätning av ersättning för personskada. Enligt 5 § 2 mom. lagen om utsökningsavgifter uppbärs hinderavgift inte hos en målsägande till vilken i ett brottmål enligt domen skall betalas ersättning. Jämförelsevis kan vidare konstateras att inte heller skuldsanering i allmänhet beviljas om gäldenären har ålagts en betalningsskyldighet på grund av ett brott.

I det system som bygger på ett utdömt straff får visserligen av gärningsmannen beroende omständigheter, som återfallsbrott, betydelse. En annan nackdel är systemet med gemensamma straff, där man inte kan specificera påföljden för de olika gärningarna. Men eftersom tidsfristen på 20 år alltid föreslås gälla för fysiska personers fordringar, får dessa omständigheter betydelse bara då en sammanslutning har varit målsägande i ett brottmål. Det utdömda straffet kan betraktas som ett tillräckligt objektivt kriterium som också framgår av utsökningsgrunden för att tillämpa en längre tidsfrist.

Verkningarna av att tidsfristen löper ut och missbruk

Att tidsfristen för utsökningsgrunden löper ut innebär att ett utsökningsförfarande inte längre kan inledas med stöd av den utsökningsgrunden. För fordran kan inte heller utfärdas någon ny utsökningsgrund. Fordran duger inte längre heller som konkursfordran. En preskriberad fordran kan däremot användas för kvittning, och den kan drivas in ur en säkerhet. Det föreligger inga hinder för att gäldenären trots allt betalar fordran i fråga.

För att förslaget skall vara godtagbart är det viktigt att gäldenären inte under den tid utsökningsgrunden verkställs får förstöra, skingra eller dölja egendom. I de mest uppenbara fallen kunde borgenären skaffa en ny utsökningsgrund för en skadeståndsskyldighet som bygger på ett brott eller i vissa fall på oförsiktighet, om gäldenären genom sitt handlande har åsamkat borgenären skada. Därmed kunde en gäldenär som t.ex. har gjort sig skyldig till borgenärsbedrägeri eller till ohederlighet under den tid utsöknings-

grunden alltjämt var verkställbar, ställas till ersättningsansvar, och utsökningsgrunden med anledning av denna ersättningsfordran kunde drivas in i utsökningsväg i 15—20 års tid efter det att den givits.

I propositionen föreslås också att utsökningsutredningar skall göras mer regelbundet samt att bestämmelserna om återvinning vid utsökning skall utvecklas. Avsikten är att med deras hjälp förhindra att medel göms undan och doneras under den tid utsökningsgrunden är verkställbar.

Retroaktiv tillämpning

Tidsfristerna föreslås delvis bli tillämpade retroaktivt. På detta sätt vill man påskynda regleringens inverkan på överskudsättningsproblemen till följd av depressionen för tio år sedan. Tidsfristerna tillämpas retroaktivt under högst tio år före lagens ikraftträdande, som planerats till den 1 mars 2003.

Detta innebär att om den dom eller utsökningsgrund som avses i den föreslagna 2 kap. 25 § har givits före den 1 mars 1993, kan utsökningsgrunden drivas in ända till den 1 mars 2008. Motsvarande datum för en tidsfrist på 20 år blir den 1 mars 2013. Om domen har givits den 1 mars 1993 eller senare, räknas tidsfristen på 15 eller 20 år från den dag då domen gavs. Det avgörande är datum för en tredsdom och i fråga om andra domar datum för den dom som har vunnit laga kraft.

En fast retroaktivitetsperiod på tio år innebär att tidsfristen på 20 år retroaktivt tillämpas en förhållandevis kortare tid än tidsfristen på 15 år. På samma grunder som tidsfristen föreslås bli graderad kan denna lösning dock försvaras.

Preskriptionsavbrott

Numera har det allmänt ansetts att efter det att utsökningsgrunden har givits skall preskriptionen av fordran avbrytas senast med tio års mellanrum, vilket motsvarar den allmänna preskriptionstiden. Om den allmänna preskriptionstiden senare förkortas är det skäl att ta ställning till huruvida också avbrottsintervall efter det att utsökningsgrunden erhållits skall förkortas.

Enligt detta förslag kan preskriptionen avbrytas på olika sätt, bl.a. genom att ett utsökningsärende anhängiggörs. Preskriptionen avbryts även om gäldenärens vistelseort förblir okänd. Gäldenären kunde om han så önskar ur utsökningens informationssystem få uppgifter om huruvida ett utsökningsärende för fordran i fråga har varit anhängigt.

3.3. Utsökningens informationssystem och register

Vid utvecklandet av utsökningsväsendets verksamhet spelar det nya informationssystemet, som skall tas i bruk från början av mars 2003, en central roll. Det nya informationssystemet bygger på gäldenärsbaserad behandling av utsökningsärendena och systemet fungerar på riksnivå.

Ett mera utvecklat informationssystem gör det möjligt att i stor skala ansöka om utsökning med hjälp av fasta dataanslutningar eller annars elektroniskt, t.ex. med en elektronisk ansökningsblankett. Också olika enkla indrivningsåtgärder kunde i större omfattning skötas av informationssystemen. Därmed får utmätningsmännen mer tid att pröva ärendena klientvis och att behandla svåra utsökningsärenden.

Utgångspunkten vid förnyandet av utsökningens informationssystem är att stora antal klienter skall kunna behandlas effektivt, snabbt och till fördelaktig kostnad samtidigt som de enskilda rättsskipningsavgörandena håller hög kvalitet. Det är meningen att systemet skall utvecklas så att man ur de stora klientmängderna kan plocka ut de ärenden som kräver juridisk tolkning eller där fakta måste utredas.

Systemet ger ökade möjligheter till elektronisk behandling av ärenden mellan utsökningsmyndigheten och parterna. För gäldenärer och borgenärer innebär systemet ett sätt att effektivare följa upp och övervaka verkställighetens olika skeden. Också rapporteringen i utsökningsärendena blir mångsidigare, mera omfattande och lättare.

I och med det nya informationssystemet kan man snabbare och effektivare reda ut vad det finns för utmätningsbar egendom. Utsökningsmyndigheten har uppgifter om gäldenärens inkomster och förmögenhet redan i ett

tidigt skede av behandlingen av utsökningsärendet. Därmed kan man redan i den första kontakten med utsökningsgäldenären ge förhandsinformation om framtida åtgärder.

Många av de viktigaste bestämmelserna i propositionen bygger på det nya informationssystemet. Bl.a. skall bestämmelserna om forum vid utsökning slopas, resultatlösa utsökningsärenden överföras till ett passivregister, en möjlighet till begränsad utsökning införas, tidsfristen för utsökningsgrunden och preskriptionen av fordran följas upp, alla ärenden som gäller en och samma gäldenär koncentreras till en ansvarig utmättningsman, elektroniska kontakter och elektronisk delgivning introduceras, samtidig verkställighet koordineras och informationsutbyte mellan olika myndigheter möjliggörs.

Det informationssystem som nu används är till sin grundstruktur tekniskt ålderdomligt och kan inte ändras på ett sätt som tillåter nyss nämnda reformer. Kostnaderna för upprätthållande av det nuvarande systemet är också höga.

3.4. Ansökan om utsökning

Utmättningsmannen har genom lagändringar fått större regional behörighet. Nu föreslås att alla bestämmelser om forum skall slopas och att ett utsökningsärende skall kunna anhängiggöras inte bara på gäldenärens hemort, utan i vilket utsökningsdistrikt som helst eller centralt via det riksomfattande informationssystemet. Alla inkomna ansökningar dirigeras administrativt till respektive ansvarige utmättningsman, som koncentrerat sköter alla utsökningsärenden för en och samma gäldenär.

Att verksamheten blir riksomfattande innebär att sökandena besparas kostnader och besvär. Avsikten är att de borgenärer som har en stor mängd fordringar skall sköta sina ärenden via fasta informationssystemanslutningar. De som mera sällan ansöker om utsökning kunde t.ex. via datanätet använda en elektronisk ansökningsblankett eller en traditionell skriftlig ansökan. För den som sporadiskt ansöker om utsökning är det praktiskt att kunna lämna in ansökan till närmaste serviceställe för utsökningsärenden.

Man har eftersträvat flexibla bestämmelser

också vad beträffar de handlingar som skall fogas till ansökan. Allt eftersom domstolarernas beslut i tvistemål i framtiden börjar registreras i ett domregister, kan utsökningsmyndigheterna ta dem ur registret, och sökanden behöver inte till sin ansökan foga en utskrift av utsökningsgrunden. Löpande skuldebrev och andra på innehavaren ställda förbindelser måste dock även i fortsättningen inlämnas till utsökningsmyndigheten. Så måste man förfara åtminstone tills man för att ersätta den rätt som bygger på innehav av förbindelsen har utvecklat ett tillförlitligt elektroniskt system eller registreringssystem. Ett utsökningsärende blir anhängigt redan när ansökan kommer in. Att ärendet snabbt blir anhängigt har betydelse särskilt om det finns risk för att fordran preskriberas eller att egendomen skingras.

Enligt den gällande lagen är det möjligt att gäldenären på grund av bestämmelserna om forum har utsökningsärenden som sköts i olika distrikt. Nu föreslås att alla utsökningsärenden som gäller en och samma gäldenär skall koncentreras till en utmättningsman och biträdande utmättningsman. Då kan man bäst beakta gäldenärens förhållanden. Till exempel för att uppgöra en betalningsplan, vilket förfarande senare avses bli infört i utsökningslagen, krävs en koncentrerad behandling av alla utsökningsärenden som gäller gäldenären.

Bestämmelser om grunderna för förordnande av en ansvarig utmättningsman föreslås bli utfärdade genom förordning av statsrådet. I dessa grunder skall man beakta svarandens bostadsort eller på annat sätt främja svarandens verkliga möjligheter att bevaka sina intressen i utsökningsärendet. Det blir möjligt att koncentrera svåra utsökningsärenden till vissa utmättningsmän. Under de senaste åren har det pågått försök med regional specialindrivning med stöd av 1 kap. 3 § 1 mom. 1 punkten utsökningslagen, som gäller samarbete mellan utsökningsdistrikten. Också enligt de nya bestämmelserna blir det möjligt att fortsätta med specialindrivningen. Även vissa specialåtgärder, som försäljning av egendom och vräkning, kunde vid behov koncentreras till vissa utmättningsmän. Därmed kan utmättningsmännen specialisera sig också i det gäldenärsbaserade systemet.

Sökanden föreslås få större valmöjligheter genom nya bestämmelser om begränsad utsökning. Den begränsade utsökningen begränsas närmast till utmätning av lön, pension och skatteåterbäring. Utmätningen bygger på kontroll av vissa register. Om borgenären vill nöja sig med begränsad utsökning, skall detta uttryckligen anges i utsökningsansökan. Borgenären kan alltid välja fullständig verkställighet eller senare be att man går över till sådan.

3.5. Utmätningens rätt till information och sekretessbelagd information

Bakom de gällande bestämmelserna ligger tanken att en utsökningsutredning skall göras bara i undantagsfall. Reformen har i viss mån andra utgångspunkter. Det kan vara i borgenärens intresse att en utsökningsutredning görs, också om gäldenären inte egentligen misstänks för att dölja egendom. Utmätningens mannen och borgenären kan genom regelbundna utsökningsutredningar få en klarare helhetsbild av gäldenärens förmögenssituation, av förändringar i den och av orsakerna till att indrivningen varit resultatlös. Utsökningsutredningarna kan också ha en preventiv inverkan på olika arrangemang för att undvika utsökning. Här betonas också kontakterna med gäldenären.

Av de uppgifter som i slutet av september 2000 plockades ur databasen för utsökningsinformationssystem framgår att det för de ärenden som år 1999 hade inkommit för utsökning fanns en "intagstopp" för utsökningsgrunder som gällde år 1990. Den sannolika förklaringen är att utmätningsmännen effektivt har försökt påträffa gäldenären för att avbryta preskriptionen av fordran. I samband med det personliga sammanträffandet har man samtidigt funnit eller fått reda på utmätningensbar egendom.

Å andra sidan borde utsökningsutredningar inte göras i onödan. Därför finns det flexibilitet i de föreslagna bestämmelserna om utsökningsutredning. Det är inte skäl att frånga de fritt formulerade förfrågningarna, som alljämt är ett användbart sätt att få information i enkla utsökningsärenden. Gäldenärens skyldighet att hålla sig till sanningen gäller även sådana förfrågningar.

Vid den tidpunkt när utsökningslagen stiftades gav ett hembesök en tillförlitlig bild av gäldenärens förmögenhet, som i allmänhet fanns i gäldenärens hem eller på tomten. I dag finns det betydligt fler slag av innehav, egendom och förvaringssätt. Därför har inhämtandet av information blivit ett centralt element i utsökningen.

År 1997 reviderades bestämmelserna om utmätningsmannens rätt att få information, vilket i praktiken har gjort utsökningsförfarandet effektivare, särskilt i fråga om de gäldenärer som undandrar sig verkställighet. Särskilt inom specialindrivningen har bestämmelserna spelat en avgörande roll. Bestämmelserna har fungerat som planerat och tillämpningen har inte lett till problem som skulle kräva större ändringar i bestämmelserna.

Med hjälp av utsökningens riksomfattande informationssystem kan man utveckla ett system som garanterar dels tillräcklig offentlighet i utsökningsärendena, dels skydd för gäldenärens integritet. I propositionen föreslås att allmänheten skall ges uppgifter om utsökningsärendena i form av intyg som skrivs ut ur utsökningens informationssystem. Utsökningsmyndigheterna kan också i dag utfärda intyg i utsökningsärenden, men det är oklart vilka uppgifter som kan antecknas i dem. Nu skall det ges enhetliga bestämmelser om intygens innehåll och rätten att få sådana intyg.

I intyget antecknas de lagstadgade ärendehanteringssuppgifterna, som parternas namn, sökandens fordran, till sökanden redovisade belopp och datum för hinderintyg. Uppgifter lämnas för en period om två år, i undantagsfall fyra år. Att offentligheten kanaliseras till enhetliga intyg garanterar att var och en har möjlighet att lätt få relevant information om färskas utsökningsärenden och att gäldenärer blir jämställda.

Rättsskyddet och kravet på att utsökningsärendena skall vara offentligt kontrollerbara förutsätter att utmätningsmannens handlingar är offentliga på samma sätt som i dag, fränsett utsökningsutredningen. Därmed kan var och en som så önskar kontrollera att utmätningsmannens åtgärder är lagliga. Till de delar gäldenärerna är fysiska personer begränsas offentligheten dock på grund av integri-

tetsskyddet till de uppgifter som antecknas i de ovan nämnda intygen.

Utmätningssmannen skall ha rätt att tillfälligt skjuta upp svarandens rätt enligt personuppgiftslagen (523/1999) att kontrollera uppgifterna, om utlämnandet av uppgifterna i ett pågående utsökningsärende väsentligt skulle försvåra verkställigheten. Detta är avsett som ett exceptionellt förfarande närmast i sådana ärenden där en stor fordran drivs in och uppfyllandet av kontrollrätten kunde omintetgöra den pågående verkställigheten.

Mera exakta bestämmelser föreslås bli införda om utbytet av information olika myndigheter emellan. Man vill noggrant reglera vilka uppgifter som får lämnas ut och för vilket ändamål. En utsökningsmyndighet får i begränsad utsträckning ge uppgifter också på eget initiativ. I förslaget kvarstår utsökningslagens begränsningar för lämnande av uppgifter, avsedda att garantera rätten att vägra att avge vittnesmål.

3.6. Återvinningstalan i utsökning

Bestämmelserna om återvinning vid utsökning föreslås bli utvecklade. Återvinningstalan kunde enligt förslaget väckas medan utsökningsförfarandet är anhängigt, om fordran inte kommer att bli betald under det följande halvåret. För närvarande är rättslaget till denna del oklart.

Återvinningstiden har i dagens läge kunnat löpa ut innan borgenären har blivit medveten om återvinningsgrunden. Med tanke på överlåtelseparagrafens rättsskydd föreslås återvinningstiden dock inte bli förlängd. Däremot eftersträvas vid utsökningsförfarandet en effektivare utredning av eventuellt återgångbara rättshandlingar och information om dessa till sökanden. I utsökningslagen föreslås också bestämmelser om återvinningspåståenden som framställs utan att talan väcks.

3.7. Utsökningsärenden som inte längre är anhängiga och hinderintyg

I syfte att förenhetliga utsökningspraxis föreslås i utsökningslagen bli intagen en bestämmelse om utmätningssmannens skyldighet att söka efter egendom som tillhör gäldenären och att utreda gäldenärens vistelseort.

Genom förordning av statsrådet bestäms närmare vilka minimiåtgärder utmätningssmannen måste vidta innan han till sökanden kan utfärda ett intyg över medellöshets- eller oanträffbarhets hinder beträffande gäldenären.

I dag kan utmätningssmannen inte fortsätta med verkställigheten i ett ärende där handlingarna har återsänts till sökanden med anteckning om hinder. Följden har blivit att borgenärerna måste anhängiggöra ärendena gång på gång. Särskilt när det blir dags för skatteåterbärningar kommer en mängd förnyade ansökningar in till utsökning. Att handlingarna sänds fram och tillbaka är oändamålsenligt och det åsamkar både borgenärerna och utsökningsväsendet extra kostnader.

Ett sätt att hålla antalet förnyade ansökningar nere är att höja hinderavgiften markant. Detta skulle dock leda till att det inte lönar sig att driva in små fordringar i utsökningsväg, vilket kunde minska betalningsmoralen när det gäller sådana fordringar. Däremot föreslås att sökanden för två år kunde få sin fordran antecknad som en passivfordran i utsökningsregistret. Under den tiden är utmätningssmannen inte skyldig att söka efter utmättningsbar egendom som tillhör gäldenären, men nog behörig att verkställa utmätning, om egendom påträffas. Skatteåterbärningarna är i praktiken det viktigaste utmättningsobjektet vid indrivning av passivfordringar.

Av de 2,51 miljoner utsökningsärenden som behandlades år 2000 konstaterades gäldenären vara medellös eller oanträffbar i totalt 885 000 ärenden. Medellöshets- och oanträffbarhets hindren gällde år 2000 för ca 42 % av de behandlade ärendenas belopp. Därmed utgör de utsökningsärenden som leder till medellöshets- eller oanträffbarhets hinder en betydande del av alla utsökningsärenden. I propositionen föreslås att ett medellöshetsintyg för en gäldenär kunde utfärdas utan utsökningsansökan och utan att ärendet behöver anhängiggöras, om borgenären gör det sannolikt att han har en fordran på gäldenären. Detta kan antas något minska antalet summariska ärenden i tingsrätterna.

3.8. Vräkningsförfarande

Bestämmelserna om verkställighet av andra

skyldigheter än betalningsskyldighet föreslås i syfte att förtydliga utsökningslagens kapitelindelning bli flyttade från 3 kapitlet till ett nytt 6 a kapitel. Här införs också bestämmelser om vräkning, som nästan helt saknas i den nuvarande lagen. Vräkning är en kraftig verkställighetsåtgärd, så det är inte befogat att låta förfarandet bli beroende av enbart praxis.

Å andra sidan är det inte möjligt att väsentligt lindra vräkningens karaktär av tvångsåtgärd eller dess slutgiltighet. Exempelvis kan flyttningsdagen genom utmätningsmannens beslut flyttas endast inom vissa gränser. De frågor som gäller förlängd boendetid skall primärt regleras i lagstiftningen om hyresförhållanden.

Negativ publicitet har ibland förekommit i de fall där den vräktes egendom har burits ut på husbolagets gård och lämnats där. Tanken är att i samband med en vräkning skall sådan egendom som har försäljningsvärde tas om hand och värdelös egendom eller egendom av ringa värde förstöras. I praktiken har de personer som blir vräkta ofta skulder som indrivs i utsökningsväg, och om egendomen har försäljningsvärde mäts den ut för att betala dem. När det gäller värdelös egendom eller egendom av ringa värde eftersträvas i förslaget ett flexibelt förfarande som tillåter sökanden att välja vilken service han vill ha av utsökningsväsendet. Tanken är att egendomen skall förstöras, lagras och säljas på ett sådant sätt att vräkningen inte åsamkar den vräkte eller en utomstående onödig skada. Informationen till bostads- och socialmyndigheterna i vräkningens ärenden skall förbättras.

4. Propositionens verkningar

4.1. Ekonomiska verkningar

Det nya informationssystemet

Utsökningens nya informationssystem hjälper till att rationalisera utmätningsmännens arbete. Rutinärenden och delgivningar skall så långt som möjligt skötas med hjälp av informationssystemet. Det riksomfattande utsökningsregistret främjar övergången till papperslös utsökning och möjliggör koordi-

nering av samtidig utsökning av flera gäldenärer. Det blir i större skala möjligt att anhängiggöra utsökningsärenden elektroniskt. Arbetsmängden kan minskas också genom att offentligheten i utsökningsmyndigheternas handlingar kanaliseras till enhetliga utskrifter ur informationssystemet. Utsökningsärendena kommer att kunna behandlas koncentrerat gäldenärsvi. Därmed kan övergången till det nya informationssystemet anses innebära avsevärda fördelar.

Det är varken ekonomiskt eller tekniskt motiverat att omarbete det nuvarande informationssystemet för att motsvara reformerna. För dessa krävs ett helt nytt informationssystem som bygger på principen med riksomfattande verksamhet.

För införandet av det nya informationssystemet reserveras under åren 2000—2002 totalt 36 miljoner mark för direkta investeringar. År 2000 användes omkring 12 miljoner mark, år 2001 blir summan likaså omkring 12 miljoner mark och även år 2002 behövs ca 12 miljoner mark.

Kostnaderna för förnyande av informationssystemet består av systemleverantörens arbetsinsats som uppgår till omkring 27 årsverken, dvs. omkring 5 400 dagsverken. Dessutom arbetar en del personal vid justitieministeriet med projektet, och deras arbetsinsats motsvarar i stort sett systemleverantörens arbetsinsats.

Investeringsutgifterna för det nya systemet samt de samtidiga utgifterna för upprätthållande av det gamla systemet och dess operativa drift skall täckas med budgetmedel inom justitieministeriets förvaltningsområde.

Till det nya systemets fördelar hör att driftskostnaderna är lägre. De årliga driftskostnaderna för det nuvarande systemet är ca 28 miljoner mark, medan kostnaderna för det nya systemet på nuvarande verksamhetsnivå beräknas bli omkring 22 miljoner mark. Därmed kan man på ungefär sex år spara in de medel som använts för att förnya systemet.

Både det nya informationssystemet och de många i denna proposition föreslagna reformerna kräver utbildning i stor skala för samtliga anställda inom utsökningsväsendet, och vid justitieministeriet måste personresurser avdelas för detta.

Utsökningsavgifternas inverkan på statsfinanserna och på utsökningsparternas ställning

Avsikten med förslaget beträffande utsökningsavgifterna är att utsökningsväsendet även i fortsättningen skall kunna täcka 55–60 % av omkostnaderna med inkomsterna av utsökningsavgifterna. År 2000 uppgick utsökningsväsendets omkostnader till 445 miljoner mark, varav nästan 242 miljoner täcktes med inkomster av utsökningsavgifterna. Tabellavgifterna gav inkomster på 222 miljoner mark, hinderavgifterna gav 14 miljoner, och resten härrörde från andra utsökningsavgifter.

Största delen av utsökningsavgifterna inflyter således av tabellavgifterna, som dras av från utsökningens intag. Därmed är det gäldenären som betalar avgiften. I den proposition med förslag till förnyande av utmättningsbestämmelserna som skall avlåtas efter denna proposition skall det utredas om man för gäldenärer i svagare ekonomisk ställning kunde sänka tabellavgiften vid långvarig utmätning av periodisk inkomst. Genom den nu föreliggande propositionen försöker man därför bredda den finansiella basen för utsökningsväsendets verksamhet genom att införa nya utsökningsavgifter. Dessa kunde användas för att skapa ett visst spelrum så att tyngdpunkten i utsökningsavgifterna senare kunde flyttas från de tabellavgifter som tas ut av gäldenärer som har det sämst.

Nu föreslås en liten redovisningsavgift som uppbärs av borgenärerna. Avgiften uppbärs av de borgenärer som har fått betalning vid utsökningen. Avsikten är att genom förordning av statsrådet till en början fastslå avgiften till 0,5 % av den summa som redovisas till sökanden. Avkastningen av redovisningsavgiften kan beräknas bli ungefär sju miljoner mark per år. Tanken är att avgiftens storlek skall omprövas när frågan om korrigeringsav gäldenärernas tabellavgifter utreds. Utan en ändring av lagen kan redovisningsavgiften dock inte överstiga föreslagna två procent av det belopp som redovisas.

Den nuvarande hinderavgiften föreslås bli ersatt av en behandlingsavgift. Den blir vid begränsad utsökning nuvarande 20 mark och i övriga fall 40 mark. Såsom ovan i avsnitt

3.7 har konstaterats, är en markant höjning av hinderavgiften eller motsvarande avgift inte möjlig, men en viss gradering av avgiften för begränsat respektive fullskaligt utsökningsförfarande är motiverad. Behandlingsavgiften innebär ingen väsentlig ökning av sökandenas kostnader. Det kan anses sannolikt att de borgenärer som driver in små masskulder väljer begränsad utsökning, och då är behandlingsavgiften lika stor som den nuvarande hinderavgiften. På motsvarande sätt kommer införandet av behandlingsavgiften bara i ringa mån att öka utsökningens avgiftsintäkter.

I viss mån ökas avgiftsintäkterna också av den nya avgiften för registrering av passivfordringar. Registreringsavgiften uppbärs som ett tillägg till den ovan nämnda behandlingsavgiften. Det tillägg som skall fastställas genom förordning av statsrådet planeras uppgå till 40–120 mark. För sökanden innebär registreringsavgiften ingen obligatorisk extra kostnad, eftersom passivregistrering alltid sker på sökandens begäran och endast vid fullskalig utsökning. Den planerade tilläggsavgiften för passivregistrering kan anses vara låg. Det är inte meningen att genom utsökningsavgifterna i alltför hög grad styra borgenärernas val. Då kan man bättre följa upp hur de nya bestämmelsernas inverkar och fungerar. Senare kan tilläggsavgiften justeras enligt kostnadsmotsvarighet.

De övriga förslagens inverkan på statsfinanserna

De föreslagna bestämmelserna om en tidsfrist för utsökningsgrunden skall endast gälla fysiska personer som gäldenärer. Offentliga samfund har däremot ofta borgenärsställning. För deras fordringar gäller dock redan för närvarande i regel en preskriptionstid på fem år enligt skatteutsökningslagen. Endast i fråga om ersättningsfordringar och vissa andra fordringar kan reformen ha en i viss mån negativ inverkan på intaget.

Reformen kan å andra sidan antas minska utslagningen bland gäldenärerna och öka deras benägenhet att finna sysselsättning. Den vägen kan reformen med tiden förmodas innebära inbesparingar i socialsektorns utgifter samt öka statens och kommunernas skattein-

täkter. Över dessa positiva verkningar kan man dock inte lägga fram ens någon summarisk kalkyl.

Den tidsfrist för utsökningsgrunden som föreslås skall basera sig på ett schematiskt system som inte förutsätter att ärendet behandlas i skuldrådgivning, domstol eller utsökning. Systemet medför därför inga kostnader. T.ex. varje skuldsaneringsärende som behandlats i domstol har för närvarande beräknats ge upphov till kostnader om ca 10 000 mark för det offentliga samfundet. Skuldsanering i domstol för exempelvis 20 000 överskuldssatta förorsakar samhället kostnader om 200 miljoner mark.

Möjligheterna att få skadestånd av statens medel föreslås i någon mån bli utökade. Ersättning kunde utan rättegång betalas enligt prövning när statens ersättningsansvar kan anses vara klart eller när det är skäligt att ersättning betalas. Så kunde t.ex. en utomstående få ersättning för olägenhet som åsamkats honom eller gäldenären få skadestånd om hans egendom har lidit skada vid lagring. Tanken är att dessa extraordinära utgifter skall täckas med budgetmedel inom justitieministeriets förvaltningsområde och ersättningar betalas ut utan rättegång, enligt tillbudsstående möjligheter.

Med stöd av den föreslagna 8 kap. 9 § kan kostnaderna för utsökningsåtgärder som blivit onödiga i vissa fall bäras av staten. Utgifterna tas av de olika ämbetsverkens anslag.

Enligt de föreslagna bestämmelserna kunde domstolen förordna att rättegångskostnaderna skall ersättas av statens medel om ett av utmättningsmannen förelagt vite upphävs. Det har årligen förekommit bara några få rättegångar som gällt utdömande av vite, så utgiftsposten här torde inte bli mer än några tusen mark.

Även i verkställighetstvister kunde staten åläggas att ersätta skäliga rättegångskostnader för en utomstående som väckt talan i en verkställighetstvist och vunnit målet. Ersättning betalas till en utomstående som har blivit tvungen att försvara sin rätt genom en verkställighetstvist. Årligen har det anhängiggjorts 60—110 verkställighetstvister, och talan har bifallits i 30—40 % av dem. I de flesta fallen har talan väckts av en utomstående som påstår sig äga det utmäta objektet.

Därmed kan man beräkna att staten årligen i ca 20—50 verkställighetstvister åläggs att betala utomståendes rättegångskostnader på totalt 0,8 miljoner mark.

Statens ovan nämnda kostnader för rättegångskostnader skall täckas med medel som finns budgeterade för justitieministeriets förvaltningsområde. Om statens kostnadsansvar i verkställighetstvister genomförs på det föreslagna sättet blir det i varje händelse avsevärt förmånligare för staten än ett system där utmättningsmannen deltar i verkställighetstvisten i en ställning som motsvarar en part i målet. Ett sådant system är dessutom principiellt problematiskt med tanke på utsökningsväsendets opartiskhet.

Utsökningsväsendets omkostnader ökar med uppskattningsvis 2—4 miljoner mark på grund av lagrings- och transportkostnaderna vid vräkning. Därför måste utsökningsavgifterna vid vräkning höjas och graderas beroende på i vilken mån sökanden tar ansvaret för kostnaderna.

De utgifter som förslaget ger upphov till kan således tas av de medel som budgeterats för justitieministeriets förvaltningsområde eller täckas med intäkterna av utsökningsavgifterna.

Inverkan för hushållen, medborgarna och näringslivet

I förslaget ingår många bestämmelser som för borgenärerna och näringslivet innebär insparning av arbete och kostnader samt effektivare indrivning. Sådana reformer är bl.a. den papperslösa utsökningen och de elektroniska myndighetskontakterna, de regelmässiga utsökningsutredningarna, möjligheten till passivregistrering samt den ökande rapporteringen.

Till propositionens principiellt viktigaste förslag hör bestämmelsen om tidsfrist för utsökningsgrunden. För att bedöma de ekonomiska verkningarna av denna bestämmelse har man vid justitieministeriet gjort flera undersökningar.

Uppföljning av hösten 2000. Alla privaträttsliga fordringar, fränsett underhållsbidrag, som i augusti–oktober 2000 anlände till utsökningsdistrikten var föremål för en uppföljningsundersökning. Man försökte utreda

åldern på de fordringar som kom in för utsökning och vem som var sökande. Urvalet omfattade totalt 146 000 ärenden, så undersökningsresultatet är tillförlitligt.

I de ärenden som kom in för indrivning under uppföljningsperioden hade utsökningsgrunden följande ålder, räknat enligt datum för den lagkraftvunna domen: över 15 år ca 2 % (2 933 ärenden), 15—10 år ca 8 % (11 156 ärenden) och resten, dvs. ca 90 %, under tio år (131 835 ärenden).

I urvalet var sökanden i ca 60 % av fallen en indrivningsbyrå, antingen i eget namn eller som sökandens ombud. Den andra stora gruppen av sökande var telefonbolagen. Omkring 3 % av sökandena var banker eller andra penninginstitut, och likaså ca 3 % var fysiska personer.

Av alla inkomna ärenden var 53 % små fordringar på mindre än 5 000 mark och 43 % var fordringar på 5 000—100 000 mark. Omkring 4 % av fordringarna gällde belopp som översteg hundratusen mark.

Uppföljningsmaterialet visade att mycket få utsökningsgrunder som var äldre än 15 år kom in för indrivning. Ju äldre utsökningsgrunden var, desto oftare var det en indrivningsbyrå som var sökande. I mer än 76 % av de ärenden där mer än tio år hade förflutit från det att utsökningsgrunden hade vunnit laga kraft, var borgenären en indrivningsbyrå. I 2,7 % av fallen var sökanden en bank och i 19,7 % av fallen en annan juridisk person. Fysiska personer stod för 1,3 % av de gamla ärendena.

Bland de nya fordringarna med en utsökningsgrund från åren 1999 och 2000 var indrivningsbyråernas andel däremot ca 44,5 %, bankernas 3,4 %, övriga juridiska personers 45,3 % och fysiska personers andel 6,8 %. I de nya fordringarna syns de obetalda mobiltelefonräkningarnas inverkan. Materialet visar att ju nyare utsökningsgrund, desto större andel fysiska personer och andra juridiska personer än banker och indrivningsbyråer.

I undersökningen utreddes också de gamla fordringarnas belopp. Av fordringarna med en utsökningsgrund som var äldre än tio år gällde överraskande många, hela 54,4 %, belopp på mindre än 5 000 mark, och 3,6 % av fordringarna uppgick till mer än 100 000 mark. De största fordringarna hänförde sig

till åren 1990—1992, och av utsökningsgrunderna från denna tid gällde 6 % fordringar som översteg 100 000 mark. Bland de nya fordringarna med en utsökningsgrund från 1999 eller 2000 utgjorde fordringarna på mindre än 5 000 mark 53 % och fordringarna på över 100 000 mark bara 1,9 %.

Indrivningsbyråerna stod i alla skuldkategorier som de mest frekventa sökandena med en andel som varierade mellan 54,0 och 58,3 %. Ju större skuld, desto oftare drevs den in av en bank. Vid fordringar under 5 000 mark var sökanden en bank i bara 0,9 % av fallen. De fysiska personernas andel av borgenärerna var rätt konstant i alla fordringskategorier, omkring 3 %.

Den föreslagna maximitiden för utsökningen gäller gamla fordringar, och undersökningen visade att bara ett litet antal sådana kommer in till utsökning och att de klart oftare än nya fordringar drivs in av indrivningsbyråer antingen i eget namn eller som ombud. Mer än hälften av de gamla fordringarna gäller små belopp på mindre än 5 000 mark.

Urvalsundersökning beträffande ärenden som anhängiggjorts 1998 och 1999. Justitieministeriet har utrett de ekonomiska verkningarna av förslaget till maximitid för utsökningen också genom en annan undersökning, där man undersökte utsökningsgrundernas ålder och intaget. Materialet plockades ur utsökningens informationssystem. Utsökningsgrundens ålder räknades enligt den dag då räntan på rättegångskostnaderna började löpa. Räntan börjar enligt 21 kap. 8 § 2 mom. rättegångsbalken löpa på rättegångskostnaderna när en månad har förflutit från den dag då ersättningen dömdes ut. För omkring 8,5 % av de ärenden och 11 % av de belopp som ingick i materialet kunde utsökningsgrundens ålder inte fastställas.

Undersökningen gällde privaträttsliga fordringar som kom in till utsökning under åren 1998 och 1999. I undersökningen klarades indrivningsläget för dessa ärenden i slutet av år 2000. Undersökningsmaterialet omfattade sammanlagt 253 000 ärenden och 11,6 miljarder mark från år 1998 samt 281 000 ärenden och 11,9 miljarder mark från år 1999.

I hela undersökningsmaterialet stod i 90 % av ärendena och beloppen en privat juridisk person, t.ex. en bank, en indrivningsbyrå el-

ler en teleoperatör som borgenär. I 3—5 % av ärendena och beloppen var sökanden en fysisk person. I resterande ärenden och belopp var sökanden ett offentligt samfund eller sökandekategorin oklar.

Av gäldenärerna var nästan 90 % fysiska personer. De fysiska personernas skulder var i medeltal mindre (genomsnitt ca 40 000 mark) än sammanslutningarnas skulder (genomsnitt ca 140 000 mark). Bland fysiska personer hade skulderna från tidigare år än 1992 en relativt sett större andel än bland juridiska personer.

Mest allmänt förekom det i materialet fall där en privat juridisk person hade en fordran på en fysisk person (85 % eller 215 000—242 000 ärenden). Skuldförhållanden mellan fysiska personer var ovanliga (5 %, vardera året ca 13 000 ärenden). De skulder som härstammade från början av föregående decennium var i medeltal större än de skulder som tagits vid decenniets slut. Relativt sett var intagsresultatet bäst när borgenären var en fysisk person.

Av de ärenden som kom in för indrivning under åren 1998 och 1999 var utskökningsgrunden över 15 år gammal, dvs. givna före år 1985, klart under 1 % av ärendena (19—22 ärenden) och av beloppen (330 000—390 000 mark). I totalt 1—2 % av ärendena (3 800—4 200 ärenden) och beloppen (131,5—146,7 miljoner mark) var utskökningsgrunden 10—15 år gammal (dvs. givna 1985—1989). Utskökningsgrunder från depressionsåren 1990—1992 förekom i ca 5—6 % av ärendena (13 600—14 000 ärenden) och 12—13 % av beloppen (1,427—1,571 miljarder mark). Utskökningsgrunder från 1993—1996 fanns i 18—19 % av ärendena (49 000—50 000 ärenden) och 30—31 % av beloppen (3,554—3,659 miljarder mark). I totalt 65—66 % av ärendena (213 000—239 000 ärenden) och för 43—44 % av beloppen (5,061—5,380 miljarder mark) var utskökningsgrunden från 1997 eller senare.

Av undersökningen framgick att de gamla utskökningsgrunderna nästan aldrig blev till fullo betalda vid utskökningsgrunden under nämnda år. Av de 147 miljoner mark som år 1998 kom in för indrivning med en utskökningsgrund som var 10—15 år gammal, kunde endast omkring en miljon mark drivas in (inta-

get i förhållande till fordran 0,7 %), fördelat på 153 ärenden. Motsvarande siffror för de 10—15 år gamla utskökningsgrunder som kom in år 1999 var 132 miljoner mark, varav 0,8 miljoner slutbetalades (intagsprocent 0,6), fördelat på 86 skulder. Ser man på de utskökningsgrunder som är äldre än 15 år (sökandenas fordringar totalt 330 000—390 000 mark), visar materialet att inte ett enda av de ärenden som anhängiggjordes endera året blev till fullo betalat före utgången av år 2000.

Materialet visar också att i de ärenden med en gammal utskökningsgrund som anhängiggjordes 1998 och 1999 blev intaget litet, räknat enligt indrivningskvittona. Till utgången av år 2000 inflöt för fordringar där utskökningsgrunden var 10—15 år gammal 3,1—4,6 miljoner mark, vilket var 0,6—0,7 % av det sammanlagda intaget i de ärenden som hade kommit in under åren i fråga. För de mer än 15 år gamla utskökningsgrunderna blev intaget obetydligt, 2 700—25 000 mark.

Av undersökningen framgår också att av de ärenden som anhängiggjordes 1998 och 1999 var i praktiken inga gamla ärenden öppna 2—3 år efter det att de anhängiggjorts, dvs. de gav inget intag av periodisk inkomst. Av de totalt 253 000 privaträttsliga ärenden som kom in år 1998 var i slutet av år 2000 ett enda fall med en utskökningsgrund som var äldre än 15 år öppet. Av de totalt 281 000 motsvarande ärenden som kom in år 1999 var fem ärenden öppna.

Utgående från utredningen om privaträttsliga ärenden som anhängiggjordes 1998 och 1999 kan man alltså konstatera att endast få över 15 år gamla utskökningsgrunder kom till indrivning via utskökningsgrunden och att intaget för dem blev obetydligt.

Justitieministeriet har också i juni—oktober 2001 gjort en kompletterande urvalsundersökning om giltiga betalningsförbud gällande lön och pension vid exekutionsverket i Helsingfors, Tammerfors, Åbo, Jyväskylä och Vasa häraders samt vid exekutionsavdelningarna vid Rovaniemi, Pieksämäki och Kuusamo häradssämbeten. Undersökningen baserar sig på sammanlagt 1 882 betalningsförbud och uppskattningsvis ca 8 000 fordringar, vilket innebär att resultatet kan anses åtminstone riktgivande.

Enligt undersökningen hade ca 15 % av de gäldenärer som ingick i undersökningsmaterialet över tio år gamla fordringar i utsökningsindrivning beräknat från utsökningsgrunden. Av dessa gäldenärer var ca 60 % löntagare och 40 % pensionstagare.

Av de fordringar som var över tio år gamla var ca 10 % över 15 år eller äldre. Beräknat på alla fordringar utgjorde de fordringar som var 15 år eller äldre ca 1 %.

När uppskattningsvis en fjärdedel av det årliga intaget på 1,0—1,3 miljarder mark för privaträttsliga fordringar inflyter av utmätning av periodisk inkomst, kan borgenärernas totalförlust med anledning av den föreslagna tidsfristsbestämmelsen för utsökningens del beräknas till 2—4 miljoner mark på årsnivå.

I det utlåtande som Suomen Perimistöimistöjen liitto ry givit om preskriptionskommissionens betänkande konstateras att intaget av 10—15 år gamla ärenden utgör ca 150 miljoner mark på årsnivå. I utlåtandet ges inga siffror om utsökningsgrunder som är äldre än 15 år. I utlåtandet konstateras vidare att 70 % av de medel som drivits in vid efterindrivning kommer via frivilliga långvariga betalningsplaner.

Indrivningsbyrån Contant Oy har meddelat justitieministeriet att i genomsnitt 1,75 % av det penningbelopp som årligen kommer in för indrivning via efterindrivning hänför sig till över 15 år gamla fordringar. Fordrans ålder har beräknats från det då fordran första gången kommit till indrivning via indrivningsbyrån i fråga. I nämnda belopp ingår förutom intaget vid utsökning även belopp som influiter via skuldsanering och frivilliga avtal.

Enligt uppgifter från indrivningsbyrån Intrum Justitia Oy kom 2,1 % av det penningbelopp som inflöt i september 2001 av över 15 år gamla fordringar. I detta belopp ingår belopp som influiter via utsökning och frivilliga avtal, men däremot inte belopp som influiter via skuldsanering.

Enligt uppgifter från Bankföreningen finns det för närvarande rätt få över 15 år gamla fordringar, räknat från det de förfallit, eftersom endast ett litet antal fordringar kom in för efterindrivning före mitten av 1980-talet. På grund av depressionen finns det däremot ett stort antal fordringar som förföll till be-

talning för 10—15 år sedan. Intaget för dem rör sig på årsnivå kring 60—80 miljoner mark. I beloppet ingår inte skuldsaneringar eller frivilliga arrangemang.

När man å ena sidan beaktar att reformen har negativa återspeglings också på den privata indrivningen men å andra sidan att reformen i allmänhet inte skulle minska intaget i samband med skuldsaneringar, kan man grovt uppskatta att reformen för borgenärerna, om de gamla ärendena är på samma nivå som nu, skulle medföra en skada på mellan tio miljoner och några tiotal miljoner mark på årsnivå. Det är visserligen möjligt att borgenärerna återfår en del av förlusten till den del gäldenärerna åter blir konsumentkunder och kredittagare.

På basis av ovanstående kan man konstatera att de negativa ekonomiska följderna för borgenärerna om utsökningsgrunden tidsbegränsas till 15 år blir relativt små, om än inte obefintliga.

Visserligen är det att vänta att när de fordringar som uppstod under depressionen när motsvarande skede kommer också ett större antal gamla fordringar att komma in för indrivning, på grund av det stora antalet ärenden från åren i fråga. Också indrivningsbyråernas tilltagande efterindrivning kan senare öka de gamla ärendenas andel.

Under den tid ovan nämnda undersökningar gjordes var sysselsättningen och den ekonomiska situationen å andra sidan rätt god i vårt land. Det totala intaget för gamla fordringar stiger nödvändigtvis inte när antalet ärenden ökar, om den ekonomiska konjunkturen senare blir oförmånlig med tanke på indrivningen.

Intaget påverkas också av gäldenärernas ålder. En övergång från förvärvsarbete till pension innebär vanligen mindre intag. Å andra sidan blir en del gäldenärer föremål för utsökning först efter det att de blivit pensionerade om de före det t.ex. fått en utkomstförmån som inte kunnat utmätas.

Det finns inga exakta uppgifter om antalet medborgare med en skuldbörda som är så övermäktig att de inte kan klara av sina skulder ens på en mycket lång tid. Statistiken kan här ge en viss ledning. Till utgången av år 2000 hade 8 000 ansökningar om skuldsanering förkastats. Enligt Statistikcentralens se-

naste tillgängliga statistik över inkomstfördelningen i hushållen fanns det år 1998 totalt 111 200 hushåll som betraktade sig som överskuldssatta (1997 totalt 128 600 och 1996 totalt 119 700). Som överskuldssatt definieras i undersökningen ett hushåll där respondenten meddelat att skuldbeloppen vid någon tidpunkt under året överstigit möjligheterna att klara av dem.

I de hushåll som betraktade sig som överskuldssatta år 1998 uppgick skulden till i medeltal 192 300 mark (median 84 000 mark). År 1997 var motsvarande siffra 164 100 mark (median 60 000 mark) och 1996 var den 189 000 mark (90 000 mark). Den stora skillnaden mellan medeltalet och medianen visar att en del av de hushåll som anser sig vara överskuldssatta har mycket stora skuldbelopp.

Förutom de som fått avslag på sin ansökan om skuldsanering finns det uppenbarligen ett stort antal andra överskuldssatta gäldenärer som inte har ansökt om skuldsanering på grund av hinder, utslagning eller andra orsaker. Å andra sidan är alla som enligt statistiken upplever sig som överskuldssatta uppenbart inte i en sådan situation att de skulle stå inför utmätning eller skuldansvar under hela den föreslagna tiden.

På basis av vissa medborgarenkäter baserade på befolkningsuppgifterna har det beräknats att det i Finland finns 20 000—30 000 svårt överskuldssatta personer.

4.2. Verknningar i fråga om organisation och personal

Propositionen har inga direkta verknningar i fråga om organisation eller personal. Det nya informationssystemet gör det på sikt möjligt att minska utsokningspersonalen. Mätt enligt verksamhetens nuvarande omfattning kunde minskningen vara flera tiotal årsverken per år. Ett sådant antal kan dock uppenbarligen inte uppnås, eftersom både modellen med gäldenärsbaserad behandling av utsokningsärendena och de regelbundna personliga kontakterna med gäldenärerna ökar särskilt de biträdande utmätningmännens arbetsmängd. Också arbetet i samband med vräkningarna väntas öka.

Övergången till att behandla utsoknings-

ärendena på riksnivå och gäldenärsviis kräver inga ändringar i utsokningsorganisationen. Att en ansvarig utmätningssman utses inverkar främst på hur arbetet administreras, och påverkar inte t.ex. utsokningsdistriktets storlek eller gränser eller utsokningens ställning som en del av lokalförvaltningen på basis av häradsindelningen. Inte heller länsstyrelsens ställning som administrativt organ på utsokningens mellannivå påverkas.

Också inverkan på andra myndigheters arbetsmängder blir liten. Den föreslagna bestämelsen om handräckning kan inte förmodas resultera i att andra myndigheter ideligen får begäran om handräckning. Närmast berörs här polis-, tull- och skattemyndigheterna, med vilka utsokningsmyndigheterna redan i dag bedriver ett omfattande samarbete. Bostads- och socialmyndigheternas betydelse framhävs i någon mån när det gäller situationen efter en vräkning, även om inga nya uppgifter direkt föreslås för dessa myndigheter.

5. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid justitieministeriet som tjänsteuppdrag. I beredningen har också deltagit av justitieministeriet utsedda sakkunniga på utsokningens område.

Propositionen utgör det andra skedet i totalrevideringen av utsokningslagstiftningen och bygger på ett förslag som framlades den 11 maj 2000. I bakgrunden finns också betänkandet av kommissionen Utsokning 2000, (kommittébetänkande 1998:2). Betänkandet ger en bred översikt av de frågor som hör till området för denna proposition. I bakgrunden finns dessutom totalplanen för utvecklandet av utsokning från november 1999. Planen gäller de närmaste årens tyngdpunktsområden i utvecklandet av utsokningsväsendet vad beträffar lagstiftningen och förvaltningen. Planen har behandlats i regeringens af-tonskola den 8 december 1999.

Omkring hundra myndigheter, sammanlutningar och organisationer gavs tillfälle att uttala sig om förslaget från maj 2000. Ett sammandrag av utlåtandena har utarbetats.

I utlåtandena betraktades förslaget i allmänhet som behövligt och motiverat. Att praxis skrivs in i lagen ansågs göra lagstift-

ningen tydligare och säkrare samt ge större enhetlighet i praxis. De grundläggande rättigheterna ansågs bli bättre tillgodosedda än tidigare. Förslaget ansågs också förbättra rättsskyddet. Bland borgenärerna ansågs allmänt att förslagen effektiviserar och moderniserar utökningsförfarandet. I många utlåtanden ansågs dock att de föreslagna bestämmelserna var alltför detaljerade. Enligt utökningsmyndigheterna innebär förslaget ökade arbetsmängder och mer komplicerade och långsamma förfaranden, bl.a. på grund av bestämmelserna om hörande och delgivning. I vissa utlåtanden påtalades det stora antalet lagparagrafer.

Åsikterna om bestämmelserna om en tidsfrist för utökningsgrundens verkställbarhet var kraftigt delade i utlåtandena. I nästan 50 utlåtanden tog man ställning till frågan, i 30 av dem för en lagstadgad maximitid. En del föredrog dock den alternativa modellen med en tidsfrist som var graderad enligt borgenärstyp, somliga fann båda modellerna tänkbara. I ett tiotal utlåtanden motsatte man sig klart en fastslagen maximitid. I en del av dessa fann man det mer motiverat att underlätta de överskuldssattas ställning genom en utveckling av lagen om skuldsanering.

På basis av de inkomna utlåtandena har paragraferna delvis gjorts mindre detaljerade och deras antal minskats. I propositionen har man i fråga om tidsfristen för utökningsgrundens verkställbarhet gått in för en modell som huvudsakligen bygger på en uppdelning av borgenärerna i fysiska personer respektive sammanslutningar och på två tidsfrister. I propositionen har beaktats också de utlåtanden som givits om preskriptionskommissionens betänkande. Reaktionerna var likartade dem som kom in om utökningsförslaget i fråga om utökningens maximilängd.

6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Propositionens förslag innebär att verkställbarheten av en dom eller annan utökningsgrund upphör efter 15 eller 20 år. Denna tidsfrist kan inte avbrytas. Avsikten är att separat ta ställning till vilka fortsatta åtgärder preskriptionskommissionens betänkande ger

anledning till när det gäller slutgiltig materiell preskription av fordran

Samtidigt med denna proposition kommer i riksdagen uppenbarligen också att behandlas en proposition om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet, som bereds som bäst vid justitieministeriet. I den propositionen föreslås att lagen om elektronisk telekommunikation i rättegångsärenden (594/1993) och lagen om elektronisk kommunikation i förvaltningsärenden (1318/1999) upphävs och att det stiftas en gemensam lag för domstolarna och förvaltningsväsendet. Den propositionen påverkar även denna proposition. I den föreslagna 1 kap. 1 d § utökningslagen hänvisas till båda de nyss nämnda lagarna. Propositionen påverkas också indirekt av regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om elektroniska signaturer och en ändring av 2 § lagen om kommunikationsförvaltningen (RP 197/2001 rd).

En totalrevidering av skatteutökningslagen skall inledas under de närmaste åren, när utökningslagens bestämmelser om utmätning, realisering och redovisning har förnyats. I samband därmed skall det utredas om skatteutökningslagens bestämmelser kunde överföras till utökningslagen. I denna proposition ingår bara nödvändiga ändringar av skatteutökningslagen. Avsikten är inte att genom propositionen ändra systemet för indrivning av skatter och avgifter till de delar som det finns från utökningslagen avvikande bestämmelser om saken i skatteutökningslagen eller -förordningen (367/1961).

En utvärdering av behovet att förnya lagen om skuldsanering för privatpersoner pågår vid justitieministeriet. Revideringsbehoven har kartlagts genom ett omfattande remissförfarande. Tidsbegränsningen av utökningsgrunden är ett sekundärt system i förhållande till skuldsanering för privatpersoner, sociala krediter och frivilliga arrangemang.

Vid justitieministeriet pågår för närvarande en revidering av bestämmelserna om dröjsmålsrätans storlek och begynnelsestidpunkt. Avsikten är att verkställa Europaparlamentets och Europarådets direktiv 2000/35/EG om bekämpande av sena betalningar vid handelstransaktioner. Dessutom vill man förenkla och förenhetliga grunderna för dröjsmålsrät-

tan. Det nämnda direktivet måste verkställas senast i augusti 2002, så reformen av dröjsmålsrättan måste träda i kraft före det. Dröjsmålsrättereformen och övergångsarrangemangen påverkar de tekniska lösning-

arna i utsökningens informationssystem. Att få ner de höga dröjsmålsräntor som kumuleras på gamla fordringar till en skälig nivå står i samklang med målen för denna proposition.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslagen

1.1. Utsökningslagen

1 kap. Allmänna stadganden

Tillämpningsområde och definitioner

1 §. *Tillämpningsområde.* I utsökningslagens 1 kap., som innehåller allmänna stadganden, finns ingen bestämmelse om utsökningslagens tillämpningsområde. Däremot finns i 3 kap. 1 §, som gäller handlingar som duger som grund för utsökningen, bestämmelser som påverkar hela lagens tillämpningsområde.

Utsökningslagens tillämpningsområde har nära samband med de utsökningsgrunder som innehåller en skyldighet eller ett förordnande som kan verkställas i enlighet med utsökningslagen. I propositionen föreslås för tydlighets skull och med hänsyn till den etablerade lagskrivningstekniken, att det separat skall bestämmas om utsökningslagens tillämpningsområde och om de handlingar som kan accepteras som utsökningsgrunder. Detta innebär dock inte någon ändring i sak jämfört med dagens läge. I 1 kap.1 § utsökningslagen intas en bestämmelse om lagens tillämpningsområde efter en ny mellanrubrik, Tillämpningsområde och definitioner. Bestämmelserna om utsökningsgrunderna finns i det föreslagna 2 kap.

Enligt 1 mom. i paragrafen om tillämpningsområdet skall i enlighet med utsökningslagen verkställas privaträttsliga skyldigheter som förelagts i tvistemål eller brottmål. Skyldigheten skall ingå i en dom eller i någon annan utsökningsgrund enligt utsökningslagen. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar i sak det gällande 3 kap. 2 § 1 mom. Enligt den begreppsapparat som anammats i reformen används ordet "utsökningsgrund" i stället för ordet "dom". Frågan om terminologin för utsökningsgrunderna behandlas i samband med 2 kap. 2 §.

Tvistemål i detta avseende är också de privaträttsliga ärenden som behandlas i domstol

i den fastslagna ordningen för ansökningsärenden. I fråga om brottmål gäller momentet endast privaträttsliga skyldigheter som förelagts i brottmål, t.ex. skyldighet att betala skadestånd.

Den skyldighet som svaranden förelagts i utsökningsgrunden skall vara uttrycklig och klart angiven. Exempelvis en utsökningsgrund i vilken det bara bekräftas att käranden har en viss rättighet gentemot svaranden kan inte verkställas i enlighet med utsökningslagen. Detsamma gäller sådana utsökningsgrunder där ett rättsförhållande eller rättstillstånd etableras, upphävs eller ändras.

Enligt 1 punkten skall utsökningslagen tillämpas vid verkställighet av en skyldighet att betala någonting i pengar eller varor (*betalningsskyldighet*) och enligt 2 punkten vid verkställighet av en skyldighet att till någon annan överlåta fast egendom eller viss lös egendom. Punkterna motsvarar i sak nuvarande 3 kap. 2 § 1 och 2 punkten. I praktiken innehåller de verkställbara utsökningsgrunderna vanligen en skyldighet att betala någonting i pengar.

I momentets 3 punkt nämns skyldigheten att i någon annans besittning överlåta fast egendom, en byggnad, en lägenhet eller annan lokal eller en del av en sådan eller att flytta bort från den (*vräkning*). Denna punkt tillsammans med den i 2 punkten nämnda skyldigheten att överlåta en fastighet motsvarar 3 kap. 2 § 3 punkten i den gällande lagen. Till förteckningen har fogats orden "annan lokal" för att garantera att bestämmelsen blir täckande.

I en dom där någon åläggs att överlåta fast egendom till någon annan har äganderätten till den fasta egendomen fastställts. Verkställigheten av en sådan dom inbegriper ibland också vräkning från fastigheten i fråga. Också en dom som gäller överlåtande av lös egendom, t.ex. aktiebrev som berättigar till besittning av en lägenhet, kan innebära vräkning. En egentlig vräkningsdom däremot innebär att någon åläggs att avlägsna sig från lokaliteter som han eller hon har i sin besittning t.ex. med stöd av ett hyresavtal. Det sätt

på vilket en vräkning dom verkställs kallas *vräkning*. Vid vräkning skiljs den mot vilken vräkning domen har meddelats, vid behov genom utmätningsmannens tvångsåtgärder, från besittningen av den egendom som domen gäller.

Enligt 4 punkten kan en skyldighet att göra någonting och enligt 5 punkten ett förbud att göra någonting och en skyldighet att tillåta någon annan att göra någonting verkställas enligt utsökningslagen. Punkterna motsvarar i sak 3 kap. 2 § 1 mom. 4 och 5 punkten.

Enligt det föreslagna 2 mom. skall i enlighet med 7 kap. utsökningslagen, på samma sätt som enligt den nu gällande lagen, verkställas kvarstad och andra säkringsåtgärder som avses i 7 kap. rättegångsbalken och som nämns i utsökningsgrunden. Bestämmelserna om säkringsåtgärder har avskilts till ett eget moment, eftersom det inte är frågan om en skyldighet som åläggs den tappande parten. Momentet motsvarar i huvudsak den gällande 3 kap. 2 § 1 mom. 6 punkten. Domstolens beslut om säkringsåtgärder föreslås bli nämnt som en utsökningsgrund i 2 kap. 2 §.

För att det inte skall råda oklarhet om utmätningsmannens uppgifter har i den föreslagna paragrafen inte tagits in någon allmän bestämmelse motsvarande den nuvarande 3 kap. 2 § 1 mom. 7 punkten, enligt vilken utmätningsmannen skall verkställa "andra skyldigheter" som någon åläggs. Alla skyldigheter som eventuellt skall verkställas i utsökningsväg finns uppräknade i de föreslagna 1 mom. Som av den föreslagna 1 a § framgår, kan utmätningsmannen tilldelas verkställighetsuppgifter också i andra lagar.

Tanken med att placera bestämmelsen om privaträttsliga skyldigheter i paragrafens 1 mom. har varit att visa att utsökningslagens primära tillämpningsområde är civil verkställighet. Också de i 2 mom. nämnda säkringsåtgärderna enligt 7 kap. rättegångsbalken hör till utsökningslagens centrala tillämpningsområde. Verkställigheten av förvaltningsbeslut däremot ankommer i allmänhet på förvaltningsmyndigheterna. I vissa fall kan dock verkställigheten av förvaltningsbeslut kräva verkställighet av utsökningsmyndigheterna i den ordning som anges i utsökningslagen.

På samma sätt som i dag kunde utsökningslagen tillämpas också på förvaltningspro-

cessbeslut samt vissa förvaltningsbeslut, om den skyldighet som föreläggs i dem är av den art som anges i 1 mom., dvs. beslutet kan verkställas i utsökningsväg. Dessutom skall verkställigheten förutsätta åtgärder enligt utsökningslagen och skyldigheten ingå i en sådan utsökningsgrund som nämns i 2 kap. 2 § 1 mom. 5 eller 6 punkten. En bestämmelse om detta föreslås bli intagen i 3 mom. Förslaget motsvarar även till denna del i huvudsak nuvarande reglering.

1 a §. *Förhållande till annan lagstiftning.* Utsökningslagen är en allmän processlag som gäller verkställigheten av privaträttsliga skyldigheter. Om förfarandet vid verkställighet av den skyldighet som anges i 1 § och som ingår i den utsökningsgrund som föreskrivs i utsökningslagen måste uttryckligen föreskrivas i utsökningslagen. Av denna anledning föreslås i lagen inte ingå någon allmän subsidiaritetsklausul. Utsökningslagen kan inte heller åsidosättas genom avtal eller gängse bruk eller motsvarande.

I det gällande 3 kap. 2 § 2 mom. finns en bestämmelse enligt vilken domen verkställs så som utsökningslagen stadgar, om inte domen innehåller andra bestämmelser om verkställigheten eller något annat stadgas i annan lag. Vad gäller sakinnehållet har bestämmelsen dock närmast att göra med de förutsättningar under vilka en utsökningsgrund som saknar laga kraft kan verkställas. Motsvarande bestämmelse ingår också i den föreslagna 2 kap. 4 §. I det nuvarande 3 kap. 18 a § 3 mom. sägs att om det i lag finns ett särskilt stadgande om verkställighet av förvaltningsdomstols beslut eller av annan förvaltningsmyndighets beslut i ett visst ärende, skall sådana stadganden likväl iakttas. Även den bestämmelsen kan närmast anses ha samband med kravet på laga kraft.

Däremot när det är frågan om annan verkställighet kan en subsidiär tillämpning av utsökningslagen bli aktuell. I många lagar finns en hänvisning till förfarandet enligt utsökningslagen.

I den föreslagna paragrafen bestäms att förfarandet enligt utsökningslagen enligt vad som föreskrivs i andra lagar iakttas även vid verkställighet som avser 1) skatter, offentliga avgifter och andra offentligrättsliga eller med dem jämförliga penningfordringar, 2) böter,

viten samt vissa straffrättsliga påföljder och staten tilldömda ersättningar, 3) vårdnad om barn eller överlämnande av barn till vårdnadshavaren och umgängesrätt, 4) i utlandet givna domar, skiljedomar eller andra utsökningsskäl, 5) domar och beslut av vissa organ inom Europeiska unionen, 6) genom avbetalningsköp sålda lösöreföremål och 7) andra säkringsåtgärder än sådana som avses i 7 kap. rättegångsbalken.

Paragrafen täcker förteckningen i det gällande 3 kap. 1 § 2 och 3 mom. utsökningslagen, i vilken uppräknas de viktigaste av de kategorier av ärenden där bestämmelserna innehåller en hänvisning till utsökningslagen.

Till paragrafen föreslås bli fogat ett omnämmande av domar och beslut av vissa organ inom Europeiska unionen. I lagen om stadganden om rättsvård som ansluter sig till medlemskapet i Europeiska unionen (1554/1994) ges domar i EU-domstolen och EG:s förstainstansrätt, vilka enligt grundfördraget är verkställbara, samma verkställbarhet som lagakraftvunna domar i tvistemål i en finsk domstol. Verkställbara är dessutom vissa beslut av rådet, kommissionen, Europeiska centralbanken och Euratoms skiljedomsorgan. Verkställighetsförordnandet ges i dessa ärenden av justitieministeriet.

I 15 § lagen om avbetalningsköp (91/1966) finns en subsidiär hänvisning till utsökningslagen i fråga om godsets återtagande och uppgörelse. Egentlig utsökning med stöd av uppgörelseprotokollet förrättas däremot enligt utsökningslagen. För tydlighets skull fogas uppgörelseprotokollet till den föreslagna 2 kap. 2 § i utsökningslagen.

Till paragrafen föreslås också bli fogat ett omnämmande av andra säkringsåtgärder än sådana som avses i 7 kap. rättegångsbalken. Här avses närmast skingringsförbud och kvarstad som enligt tvångsmedelslagen (450/1987) föreläggs för att trygga en fordran på grund av brott. Enligt 3 kap. 8 § tvångsmedelslagen gäller om skingringsförbud och kvarstad i övrigt i tillämpliga delar vad som stadgas om skingringsförbud och kvarstad i utsökningslagen och utsökningsförordningen. Vanligen behöver säkerhet dock inte ställas för skadestånd. Hänvisningar till utsökningslagen finns också bl.a. i 6 § lagen om säkerställande av indrivningen av skatter och av-

gifter (395/1973) samt 5 § lagen om säkerställande av bevisning i tvistemål som gäller immateriella rättigheter (344/2000).

Paragrafen är inte avsedd att vara uttömmande, utan den skall ge en bild av de viktigaste regelkomplexen utanför utsökningslagens tillämpningsområde där man på ett eller annat sätt "lånar" utsökningslagens förfarande. I och med att totalreformen av utsökningslagstiftningen fortskrider kan det hända att förhållandet mellan utsökningslagen och utsökningen av skatter och offentliga avgifter förändras, om bestämmelserna om dessa fordringar fogas in i utsökningslagen.

1 b §. *Parter och utomstående*. I regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om indragande av överexekutor, (RP 92/1996 rd), gick man in för en terminologi enligt vilken uttrycken sökande och svarande i utsökningslagen används som allmänna benämningar för parterna i målet. När det är frågan om verkställighet av en betalningsskyldighet används termerna sökande och gäldenär. När man i allmänhet avser borgenärssidan vid utsökning, dvs. de parter som med stöd av en utsökningsgrund, panträtt eller någon annan grund är berättigade till betalning eller utdelning av de influtna medlen, används uttrycket borgenär.

Denna terminologi föreslås bli intagen som definitioner i 1 b § 1 mom. 1–4 punkten. Med *sökande* avses den som har ansökt om verkställighet och med svarande den mot vilken verkställighet har sökts. Med *borgenär* avses sökanden vid verkställighet av betalningsskyldighet och andra personer som har rätt att få betalning ur den utmäta egendomen. Med *gäldenär* avses på motsvarande sätt svaranden vid verkställighet av en betalningsskyldighet.

Som borgenär kan utöver sökanden stå en person som har panträtt i en utmätt fastighet och som utnyttjar sin rätt att ansluta sig till utsökningsförfarandet utan att ha en utsökningsgrund. Som borgenär kan därtill stå en person som har annan rätt till ett utmätt föremål än att få betalning ur det. T.ex. vid exekutiv auktion av en fastighet kan rätten att ansluta sig utnyttjas också av personer som har en fastställd särskild rättighet i fastigheten, såsom pensions-, arrende- eller annan nyttjanderätt. Som borgenär betraktas också

innehavaren av en företagsinteckning eller en panträtt som med stöd av 4 kap. 12 § utsökningslagen har rätt till betalning ur köpesumman för pantföremålet.

Genom 1 mom. 5 och 6 punkten görs skillnad mellan parter och utomstående. Enligt 5 punkten är de personer som avses i 1—4 punkten *parter* i utsökningen. Med *utomstående* däremot avses enligt 6 punkten i utsökningslagen andra personer än parterna.

Det formella partsbegreppet i utsökningslagen är snävare än partsbegreppet i t.ex. 11 § offentlighetslagen. Enligt det lagrummet är den som är sökande eller anför besvär eller någon annan vars rätt, fördel eller skyldighet ärendet gäller part i ärendet. Därmed kan t.ex. en utomstående som framställt ett yrkande beträffande äganderätten till ett utmätningssubjekt vara part enligt offentlighetslagen.

Enligt paragrafens föreslagna 2 mom. avses i utsökningslagen med person även sammanlutningar, inrättningar och stiftelser. Uttrycket "person" täcker således i utsökningslagen både fysiska personer och juridiska personer, om inte begreppet fysisk person uttryckligen används.

Enligt momentet gäller i fråga om personer som ansvarar för sökandens fordran endast med värdet av ett föremål som de äger i tillämpliga delar vad som bestäms om gäldenärer. Ett sådant förhållande som avses här föreligger t.ex. när en fordran i domen förordnas bli betalad endast ur den fasta egendom som utgör säkerhet för fordran. Då kan inga krav riktas mot ägaren personligen.

1 c §. *Sökandens fordran*. Av hävd har det ansetts att de olika uttryck som i utsökningslagen används om sökandens fordran, såsom det utsökta eller det utdömda beloppet, avser det sammanlagda belopp av sökandens fordringar som gäldenären i utsökningsgrunden har ålagts att betala, samt den ränta som enligt utsökningsgrunden löper på fordran eller någon del av den.

För tydlighets skull föreslås att som 1 c § tas in en definition, enligt vilken med sökandens fordran avses det i utsökningsgrunden fastställda kapitalet, den ränta som enligt utsökningsgrunden skall räknas på kapitalet samt de kostnader som enligt utsökningsgrunden skall betalas jämte ränta eller den

del av de ovan nämnda till vilken sökanden har begränsat sin ansökan. Uttrycket "sökandens fordran" anger det belopp som vid tillfället i fråga drivs in av utsökningsväsendet, och det kan vara större eller mindre än det i utsökningsgrunden nämnda kapitalet, på grund av upplupna dröjsmålsräntor respektive redan betalade belopp.

1 d §. *Elektroniskt meddelande och certifierat elektroniskt meddelande*. Enligt förslaget kan ansökan om utsökning göras genom elektroniskt meddelande och även delgivning göras genom elektroniskt meddelande. Enligt 1 mom. avses med elektroniskt meddelande i utsökningslagen telefax, elektroniska blanketter, elektronisk post och annan information som sänts med en elektronisk dataöverföringsmetod och som kan skrivas ut som ett dokument. Om inte annat bestäms i utsökningslagen, gäller i fråga om avsändande och hantering av elektroniska meddelanden i tillämpliga delar vad som bestäms i lagen om elektronisk telekommunikation i rättegångsärenden.

Den föreslagna definitionen av de nya sätten att överföra information motsvarar huvudsakligen definitionerna i den nämnda lagen om elektronisk telekommunikation i rättegångsärenden och i lagen om elektronisk kommunikation i förvaltningsärenden.

Med elektroniskt meddelande förstås därmed t.ex. ett telefax, som bygger på traditionell elektronisk bildöverföring eller ett meddelande via datanätet. Det sistnämnda kan vara t.ex. ett e-postmeddelande eller något annat meddelande som utnyttjar telekommunikation, som en ifylld elektronisk blankett. Också en fast teknisk anslutning utgör en sådan elektronisk dataöverföringsmetod som nämns i momentet. Begreppet elektroniskt meddelande är, med beaktande av den snabba utvecklingen inom datatekniken, avsett att vara ett vitt begrepp som täcker alla sätt att förmedla information trådlöst eller via kabel som elektromagnetisk vågrörelse från sändaren till mottagaren.

Meddelandet kan utgöras av ett egentligt e-postmeddelande eller av en bifogad fil eller av annan elektroniskt förmedlad information. En förutsättning är dock att meddelandet kan skrivas ut som ett skriftligt dokument. Därmed kan ett textmeddelande till en mobiltele-

fon åtminstone inte i dagens läge anses utgöra ett elektroniskt meddelande enligt detta lagrum. Inte heller ett vanligt telefonsamtal utgör ett elektroniskt meddelande.

Grundreglerna när det gäller elektroniska meddelanden finns i lagen om elektronisk telekommunikation i rättegångsärenden, vilken passar bra ihop med utökningsärendenas karaktär. Hänvisningen till lagen om elektronisk telekommunikation i rättegångsärenden innebär att bestämmelserna i den lagen blir avgörande för när ett elektroniskt meddelande har kommit fram, vem som har ansvaret för att dokument levereras i form av elektroniska meddelanden, avhjälpandet av brister i de elektroniska meddelandena samt arkiveringen av elektroniska meddelanden.

Enligt förslaget skall det i olika sammanhang bestämmas att en handling kan skickas in till utökningsmyndigheten som ett elektroniskt meddelande. Då krävs ingen autentisk underskrift. I momentet finns också en bestämmelse enligt vilken utmättningsmannen skall försäkra sig om meddelandets riktighet om det råder oklarhet om vem som har avsänt det elektroniska meddelandet. Om utökningsmyndigheternas maskinella underskrift finns en bestämmelse i den föreslagna 3 kap. 27 §.

I lagen om elektronisk telekommunikation i rättegångsärenden saknas bestämmelser om certifierade elektroniska meddelanden. Till de delar som det i utökningslagen förutsätts att certifierade elektroniska meddelanden används tillämpas enligt 2 mom. förfarandet enligt lagen om elektronisk kommunikation i förvaltningsärenden, vilket bygger på ett särskilt certifieringsförfarande. Certifieringen innebär att man använder krypteringsteknik för att garantera datasekretessen i den elektroniska kommunikationen. Då kan man försäkra sig om avsändarens identitet och om att det elektroniska meddelandet förblir konfidentiellt och förmedlas i samma form som det avsändes.

Det kan uppstå problem om utökningsmyndigheterna måste tillämpa två lagar beroende på om det är frågan om certifierade eller andra elektroniska meddelanden. En sådan situation kommer dock sannolikt inte att uppstå, för vid justitieministeriet bereds en enhetlig lag om elektronisk kommunikation

hos förvaltningsmyndigheterna och i domstolarna, vilken uppenbarligen kan träda i kraft före den här föreslagna lagen.

I 3 mom. föreskrivs för tydlighets skull att i fråga om elektroniska meddelanden gäller i tillämpliga delar vad som bestäms i lagen om beräkning av laga tid (150/1930). Det är tekniskt möjligt att sända ett elektroniskt meddelande till utökningsmyndigheten också efter myndighetens öppethållningstid. När det gäller beräkning av laga tid får de elektroniska meddelanden dock inte vara i annan ställning än pappersdokument.

Utökningsmyndigheter

2 §. *Utmättningsman*. Kapitlets gällande 1 § föreslås bli flyttad till 2 §, eftersom bestämmelserna om tillämpningsområde och definitioner tas in som kapitlets första paragrafer. Mellanrubriken Utökningsmyndigheter placeras före denna paragraf. I paragrafens första meningar görs endast mindre språkliga ändringar.

Omnämmandet av att utmättningsmannen förutom utökningsärenden även skall verkställa domar i brottmål så som stadgas särskilt föreslås bli slopat ur paragrafen. Avsikten är att de utmättningsmannens uppgifter som gäller verkställighet av frihetsstraff inom kort åtminstone delvis skall överföras på andra myndigheter.

2 a §. *Domstol*. På grund av den ändrade paragrafnumreringen blir den gällande 2 § en ny 2 a § utan ändringar.

5 §. *Utmättningsmannens uteslutande behörighet*. Den nuvarande 1 kap. 5 § gäller behörighetsfördelningen mellan utmättningsmannen och biträdande utmättningsmannen. Utmättningsmannens uteslutande behörighet tillhör i de i paragrafen uppräknade fallen häradsfogden eller den länsman som har motsvarande ställning samt landskapsfogden i landskapet Åland. I paragrafen föreslås nu flera ändringar som följer av andra föreslagna bestämmelser.

Enligt 1 punkten skall utmättningsmannen själv besluta om verkställighet av en icke lagkraftvunnen utökningsgrund enligt 2 kap. 8 §. Han skall också besluta om återkallelseåtgärder enligt 2 kap. 15 § och om kvittning enligt 2 kap. 22 och 23 §, om verkställighet

enligt 3 kap. 6 § 1 mom. i det fall att ford-ringsbeviset inte finns, om godkännande av säkerhet enligt 43 §, om utfärdande av pre-stationsförbud enligt 92 § och om anlitande av sakkunnig enligt 108 §. Därtill hör till ut-mätningssmannen utslutande behörighet att besluta om förfarande enligt 4 kap. 6 b § 3 mom. och 9 § 4 mom. samt om verkställighet enligt 6 a kap. 12—17 §.

Den utslutande behörigheten att besluta om kvittning är motiverad med beaktande av bl.a. skyldigheten att kontrollera att de all-männa förutsättningarna för kvittning före-ligger.

Det är skäl att anförtro utmätningssmannen ensam rätten att besluta om anlitande av sak-kunniga, eftersom anlitandet av en sakkunnig åsamkar parterna kostnader, och frågan om den sakkunniges ojävighet kan bli aktuell.

Beslut om verkställighet på basis av en ko-pia av utsökningsgrunden kunde fattas också av biträdande utmätningssmannen, eftersom inställningen till kopior har blivit mer liberal och missbruk inte har observerats i praktiken. Till övriga delar motsvarar den föreslagna punkten i sak den gällande 1 kap. 5 § 1 punkten. Med beslut avses här på samma sätt som i dag ett beslut om vidtagande av åtgärder el-ler om förutsättningarna för sådana, däremot inte utförande av själva åtgärden, t.ex. en ut-mätning.

Enligt 2 punkten hör det till utmätningss-mannens utslutande behörighet att ge par-terna anvisningar enligt 3 kap. 9 § på grund av oklarhet i utsökningsgrunden. Till denna del motsvarar den föreslagna bestämmelsen den gällande 2 punkten. Här nämns inte län-gre överförande av ärenden till annan ort eller begäran om handräckning. I det nya systemet behöver ärenden inte i tidigare bemärkelse överföras från ett distrikt till ett annat, utan handläggningssorten bestäms i administrativ väg. Den föreslagna övergången till en gäl-denärsbaserad och riksomfattande modell för med sig att begäran om handräckning av en annan utsökningsmyndighet inte längre är en så betydelsefull åtgärd att den kräver beslut av en utmätningssman i chefsställning.

Enligt 3 punkten skall utmätningssmannen besluta om tvångsmedel för att säkerställa att en uppgiftsskyldig kommer till utsökningsut-redningen, dvs. om föreläggande av hot om

hämtning enligt 3 kap. 59 § 1 mom. och om framställande av hämtningsbegäran till poli-sen. Ur den nuvarande 3 punkten slopas be-stämmelsen om att en gäldenär kan åläggas att överlämna bokföringsböcker och bokfö-ringsmaterial för granskning. Till denna del kan behörigheten anförtros också den biträ-dande utmätningssmannen, eftersom noggran-nare bestämmelser om förutsättningarna för omhändertagande av material och om åter-lämnande av det tas in i den föreslagna 3 kap. 62 §.

Paragrafens föreslagna 7 punkt gäller påfö-rande av betalnings-, återbetalnings- eller återställningsskyldighet. Enligt punkten skall utmätningssmannen själv besluta om skyldig-heten att enligt 2 kap. 16 § återbetala ett be-lopp eller att återlämna egendom om domen ändras eller upphävs. Bestämmelsen kom-pletterar bestämmelsen i 1 punkten om att utmätningssmannen också skall bestämma om återkallelseåtgärder.

Enligt den gällande lagen skall utmät-ningssmannen själv besluta när betalning skall tas ur säkerheten. En motsvarande hänvis-ning till den föreslagna 3 kap. 46 § föreslås bli intagen i denna punkt. I övrigt föreslås punkten inte bli ändrad.

Enligt det föreslagna 3 kap. 19 § 2 mom. får också en biträdande utmätningssman i brådskande fall utföra interimistiska åtgärder i ärenden som hör till utmätningssmannens utslutande behörighet. Enligt det föreslagna 107 § 2 mom. i samma kapitel får biträdande utmätningssmannen begära handräckning av andra myndigheter om ärendet är brådskan-de. I andra fall framställer utmätningssmannen begäran om handräckning.

I paragrafen föreslås ingen uttrycklig be-stämmelse om att utmätningssmannen har ut-slutande behörighet att kontrollera och avgö-ra förutsättningarna för anhängiggörande av ett utsökningsärende, bl.a. att fordran inte har preskriberats. Detta följer också annars av det nuvarande systemet, där alla de ärenden som biträdande utmätningssmannen sköter är sådana som utmätningssmannen har ålagt ho-nom i enlighet med 4 §.

8 §. *Jäv för utmätningssman.* Paragrafen fö-reslås bli upphävd, eftersom de nya bestäm-melserna om jäv för utmätningssmannen pla-ceras in som 15—18 §.

Jäv och krav på tillbörligt förfarande

I 1 kap. 15—17 § utsökningslagen ingår vissa kompletterande stadganden. De föreslås bli ersatta med bestämmelser om jäv för utmätningssmannen. Bestämmelserna om dagbok ersätts med bestämmelser om utsökningsregister som tas in i 1 kap. Bestämmelserna om förrättningsvittne flyttas till 3. kap. De kompletterande bestämmelserna placeras i ett nytt 11 kap.

Den gällande 1 kap. 8 § om jäv för utmätningssman är från år 1996. Då gjordes dock inga större ändringar i sak. I regeringens proposition (RP 106/1995 rd) konstaterades att bestämmelserna om jäv skulle tas upp till ny prövning när den arbetsgrupp som övervägde frågan om domarjäv hade lagt fram sitt förslag.

I den nu föreliggande propositionen har beaktats den nya lagstiftningen om domarjäv (lag 441/2001, LaUB 6/2001 rd, RP 78/2000 rd). De föreslagna bestämmelserna om jäv för utmätningssman avviker delvis från bestämmelserna om domarjäv. Skillnaderna beror framför allt på utsökningsförfarandets specialkaraktär och det stora antalet ärenden som sköts av utsökningsväsendet. Det stora flertalet utsökningsärenden behandlas i ett snabbt summariskt och i stor utsträckning datoriserat förfarande. Till utsökningsförfarandets karaktär hör också t.ex. att samma utsökningsgrund kan komma in flera gånger för att verkställas av samma utmätningssman. Utmätningssmannen kan inte vara jävig att behandla ett nytt ärende bara för att han tidigare har behandlat ett utsökningsärende som byggde på samma utsökningsgrund.

15 §. *Grunder för jäv.* I den föreslagna paragrafen uppräknas de omständigheter som medför jäv för utmätningssmannen, dvs. jävighetsgrunderna. I den gällande 15 § ingår en bestämmelse om förrättningsvittne. Bestämmelser om förrättningsvittnen föreslås bli intagna i 3 kap. 26 §.

Bestämmelserna om jäv för utmätningssmannen gäller alla de åtgärder av tjänstemän som underlyder utmätningssmannen när på dem tillämpas vad som föreskrivs om utmätningssmannen. Därmed tillämpas jävighetsbestämmelserna inte bara på själva utmätningssmännen, dvs. häradsfogdarna, de läns-

män som verkar som utmätningssmän och landskapsfogden i landskapet Åland, utan också på de biträdande utmätningssmännen. På kontorspersonalen tillämpas bestämmelserna om jäv bara när de handhar uppgifter som avses i 1 kap. 6 §. Tekniska kontorssyslor berörs däremot inte av bestämmelserna.

De föreslagna bestämmelserna tillämpas inte heller på utsökningens förvaltningsmyndigheter. För dem gäller på samma sätt som hittills jävighetsgrunderna i 10 § lagen om förvaltningsförfarande (598/1982).

En utmätningssman är enligt 1 mom. jävig, om 1) utmätningssmannen eller en närstående är part i utsökningsärendet eller i egenskap av utomstående har framställt en invändning eller ett yrkande i ärendet, 2) utmätningssmannen är medlem av styrelsen, förvaltningsrådet eller något därmed jämförbart organ eller är verkställande direktör eller innehar motsvarande ställning i en sammanslutning, en stiftelse, en offentligrättslig inrättning eller ett offentligrättsligt affärsverk som är part i ärendet eller som i egenskap av utomstående har framställt en invändning eller ett yrkande i ärendet, 3) ärendet kan väntas medföra nytta eller skada för utmätningssmannen eller en närstående, 4) utmätningssmannen är motpart till en part i ett ärende som behandlas vid rättegång eller av en myndighet, utom om det är frågan om ett tjänsteärende som ankommer på utmätningssmannen eller om parten har anhängiggjort ärendet i syfte att skapa jäv eller annars uppenbart utan grund, 5) utmätningssmannen har varit ombud för en part i ärendet, 6) det mellan utmätningssmannen och en part råder ett anställnings- eller uppdragsförhållande utanför utmätningssmannens tjänsteförhållande eller något annat sådant förhållande att det med beaktande av ärendets art och omständigheterna som helhet finns grundad anledning att ifrågasätta utmätningssmannens opartiskhet i saken.

De i 1 punkten nämnda parterna och utomstående finns definierade i den föreslagna 1 b § och närstående finns definierade i 16 §. Punkten ersätter den gällande 1 kap. 8 § 1 mom. 1 punkten. I vissa situationer bör utmätningssmannen i enlighet med 3 punkten avhålla sig från verkställighetsåtgärder även när han eller en närstående i egenskap av ut-

omstående skulle ha intresse av att framställa en invändning eller ett yrkande i ärendet, men inte har gjort det.

Momentets 2 *punkt* gäller det fall att utmätningsmannen är jävig på grund av sin formella ställning i ett bolag eller någon annan sammanslutning, stiftelse eller inrättning som är part i ärendet. Någon motsvarande bestämmelse om jäv på grund av intressegemenskap finns inte i den gällande lagen. Med partsställning jämställs också att sammanslutningen, stiftelsen eller inrättningen har framställt en invändning eller ett yrkande i ärendet. Även om man inte har försökt driva sammanslutningens eventuella intresse genom att framställa en invändning eller ett yrkande, kan utmätningsmannen i vissa lägen vara jävig enligt 3 punkten.

Utmätningssmannen är inte jävig även om han verkar i en ställning där han beslutar om utnyttjande av statens, kommunens eller en annan offentlig sammanslutnings talan i ärendet. En sådan jävighetsbestämmelse finns inte i den nuvarande utskökningslagen. Utmätningssmannen bevakar inte på tjänstens vägnar statens yttranderätt. När det gäller kommunala förtroendeuppdrag finns inte heller anledning av utvidga sammanslutningsjävet. Med beaktande av särskilt det stora antalet kommunala fordringar är det vid utskökning snarast frågan om ett massförfarande, och det faktum att utmätningsmannen sitter med i ett organ som har fattat ett beslut i ärendet saknar betydelse för behandlingen av ärendet eller med tanke på utskökningsväsendets image av opartisk myndighet. Inte heller medlemskap i ett kyrkligt organ kan anses ha sådan betydelse att det kunde antas äventyra utmätningsmannens opartiskhet när han driver in församlingens fordran. Dessutom är situationen vid utskökning i regel den att sådana fordringar drivs in tillsammans med flera andra fordringar. Om dock utmätningsmannen i undantagsfall i samband med t.ex. församlingens eller ett kommunalt organs fordran i egenskap av beslutsfattare är lierad med saken på ett sätt som ger befogad anledning att misstänka hans opartiskhet i ärendet, borde utmätningsmannen själv anmäla jäv med stöd av 6 punkten.

Punkten gäller inte utmätningsmannens närstående. Det innebär att även om en ut-

mätningssmannen närstående person innehar en här avsedd ställning i en sammanslutning som är borgenär eller gäldenär, uppstår inte jäv. Utmätningssmannen bör dock i en sådan situation vara rätt snabb att tillämpa den jävighetsgrund som avses i 3 punkten, särskilt när det gäller maken och övriga mycket närstående och när det är frågan om ett litet företag där de enskilda personernas ställning accentueras.

Momentets 3 *punkt* gäller de fall då ärendet kan väntas medföra nytta eller skada för utmätningsmannen eller en närstående. Detta s.k. intressejäv bygger på förhållandet mellan utmätningsmannen och utskökningsärendet. Punkten motsvarar bestämmelsen i den gällande 1 kap. 8 § 1 mom. 2 punkten, enligt vilken utmätningsmannen är jävig om han kan förvänta sig nytta eller skada av förrättningen. Den ursprungliga ordalydelsen var "synnerlig" nytta eller skada, men den ansågs alltför kraftigt ange att nyttan eller skadan borde vara stor, så bestämningen ströks i samband med reformen av ändringssökandet år 1996.

I utskökningsförfarandet, där man genom tvångsätgärder i allmänhet verkställer penningfordringar, understryks kravet på att utmätningsmannen eller honom närstående inte skall få personlig ekonomisk nytta i saken. Också en ekonomisk fördel eller skada som är mindre än kännbar medför jäv. Jäv följer dock inte av en så obetydlig fördel eller skada att den kan anses vara betydelselös.

Momentets 4 *punkt* motsvarar i sak den gällande 1 kap. 8 § 1 mom. 4 punkten. I ett utskökningsärende kan på grund av ärendets natur uppstå starka motsättningar, när utmätningsmannen börjar utöva sina befogenheter. Därför föreslås att här bibehålls den nuvarande lagens begränsning, enligt vilken jäv inte uppstår om ställningen som motpart beror på ett tjänsteärende som utmätningsmannen sköter eller om parten har skapat sig en ställning som motpart i syfte att skapa jäv eller annars uppenbart utan grund. Slutsatser om partens syfte måste dras av omständigheterna i ärendet.

Enligt 5 *punkten* är utmätningsmannen jävig om han har varit ombud för en part i ärendet. Punkten motsvarar i sak den gällande 1 kap. 8 § 1 mom. 3 punkten. Det räcker

om det de facto har varit frågan om samma ärende.

Utmätningssmannens jäv enligt 6 punkten blir något mer omfattande än vad det är i dag.

Ett anställnings- eller uppdragsförhållande skapar i allmänhet jäv. En sådan situation kan föreligga om utmätningssmannen är anställd hos en part eller parten är anställd av utmätningssmannen, t.ex. inom hans hushåll. Ett uppdragsförhållande som skapar jäv kan gälla t.ex. skötselns eller ett bolags räkenskaper och bokföring eller ett revisorsuppdrag. Även då utmätningssmannen är befullmäktigad av parten eller tvärtom uppstår i allmänhet jäv, trots att fullmakten inte gäller ärendet i fråga. En fullmakt bygger på ett särskilt förtroendeförhållande, där parterna lätt får en känsla av en allmän lojalitetsskyldighet.

Mellan utmätningssmannen och parten kan också råda något annat specialförhållande än ett anställnings- eller uppdragsförhållande som med beaktande av ärendets art och övriga omständigheter som helhet ger grundad anledning att ifrågasätta utmätningssmannens opartiskhet. Utmätningssmannen kan stå i ett sådant förhållande t.ex. på grund av ett anställnings- eller uppdragsförhållande som redan upphört. Också om utmätningssmannen och parten är medlemmar i samma organisation, som präglas av en stark samhörighet eller där de har varit i nära samarbete, kan jäv enligt denna punkt uppstå. Betydelsen av ett specialförhållandet måste i sista hand bedömas från fall till fall.

När bestämmelsen tillämpas måste man också beakta ärendets karaktär. T.ex. i samband med ett verkställighetsärende som gäller vårdnad om barn och umgängesrätt eller vräkning bör man noggrannare än annars överväga om utmätningssmannen står i ett här avsett specialförhållande till en part. Däremot uppstår befogad anledning att ifrågasätta hans opartiskhet inte så lätt när ett mindre be-
lopp drivs in i ett enkelt ärende.

Enligt 2 mom. är utmätningssmannen också jävig om någon annan omständighet som kan jämföras med de omständigheter som avses i 1 mom. ger grundad anledning att ifrågasätta utmätningssmannens opartiskhet i saken. Någon sådan allmän bestämmelse finns inte i den gällande lagen. Den har ansetts behövlig, eftersom det är omöjligt att på ett uttömman-

de sätt räkna upp alla situationer där jäv kan föreligga. Ordalydelsen motsvarar 13 kap. 7 § 3 mom. rättegångsbalken, som gäller domarjäv. På grund av skillnaderna i utmätningssmannens och domarnas ställning samt i de angivna uttryckliga jävighetsgrunderna har bestämmelserna dock inte samma sakinhåll. Också i 10 § 1 mom. 6 punkten förvaltningsprocesslagen finns en allmän bestämmelse om jäv.

Man måste från fall till fall bedöma om jäv enligt denna bestämmelse föreligger. Övriga grunder måste vara jämförbara med de omständigheter som avses i 1 mom. Jäv kan uppstå t.ex. genom att utmätningssmannen står i ett sådant förhållande som nämns i 4—6 punkten till en utomstående som har framställt en invändning eller ett yrkande i saken. Misstankarna om partiskhet måste vara motiverade. Bedömningen måste således göras enligt en objektiv skala och enbart partens subjektiva uppfattning räcker inte för att jäv skall uppstå. Dock kan jäv uppstå på grund av en befogad misstanke, även om utmätningssmannen enligt egen åsikt agerar opartiskt.

Man bör även beakta ärendets och uppdragets art. När utmätningssmannen måste utföra rättskipningsuppgifter av samma typ som en domare förväntas av honom också samma opartiskhet som av en domare. I sådana fall kan man söka ledning dels i motiveringarna till den ovan nämnda allmänna bestämmelsen om domare och i tillämpningspraxis, dels i övriga grunder för domarjäv i rättegångsbalkens nya 13 kapitel. I ett enkelt ärende kunde utmätningssmannen däremot inte lika lätt anses vara jävig med stöd av den allmänna bestämmelsen. Därtill finns i den föreslagna 17 § en bestämmelse enligt vilken utmätningssmannen inte är skyldig att separat utreda jäv enligt detta moment i enkla ärenden med ett schematiskt förfarande.

16 §. *Närstående*. I paragrafen föreslås det bli definierat vilka som är utmätningssmannens närstående. I gällande 16 § finns bestämmelser om dagbok. Nya motsvarande bestämmelser föreslås ingå i paragraferna om utsökningens informationssystem och utsökningens registret.

Den i paragrafen avsedda personkretsen består av den närmaste kretsen kring den ut-

mättningsman som avses i 15 § om grunderna för jäv. Om en sådan person är part i ett utsokningsärende eller har framställt en invändning eller ett yrkande i ärendet eller om ärendet kan förväntas medföra personen nytta eller skada, är utmättningsmannen jävig att behandla ärendet. Övriga förhållanden kan i vissa fall bli bedömda enligt den allmänna grunden för jäv i 15 § 2 mom.

Enligt 1 mom. avses i 15 § med närstående utmättningsmannens make och tidigare make. Med närstående avses också utmättningsmannens barn, barnbarn, syskon, föräldrar, far- och morföräldrar, den som på något annat sätt står utmättningsmannen särskilt nära och dessa personers makar samt utmättningsmannens syskonbarn och föräldrars syskon. Närstående är därtill utmättningsmannens makes barn, barnbarn, syskon, föräldrar samt far- och morföräldrar.

Enligt 2 mom. avses med makar äkta makar och personer som lever under äktenskapsliknande förhållanden. Makar är också parter i ett partnerskap som avses i lagen om registrerat partnerskap. Närstående är också motsvarande halvsläktingar.

Med beaktande av det stora antalet ärenden som utmättningsmannen behandlar, förfarandets summariska karaktär, det faktum att ärendena sköts med hjälp av automatisk databehandling samt att den föreslagna begränsade utsökningen kommer att leda till snabb omsättning av ärendena, skulle det uppstå praktiska problem och ovisshet om kretsen av utmättningsmannens närstående utsträcktes ännu längre. Dessutom medför en mera avlägsen släkting jäv om han eller hon står utmättningsmannen särskilt nära.

17 §. *Inverkan av jäv.* Gällande paragraf innehåller en bestämmelse om utfärdande av närmare stadganden. En motsvarande bestämmelse föreslås bli intagen i det nya 11 kap.

Enligt paragrafens första mening får utmättningsmannen inte inleda verkställigheten om han är jävig, och inte fortsätta verkställigheten om han senare blir eller konstaterar sig vara jävig. Till denna del motsvarar bestämmelsen gällande lag. Utmättningsmannen måste på tjänstens vägnar överväga om han är jävig. I 18 § finns bestämmelser om invändning om jäv.

Om utmättningsmannen redan när ett ärende kommer in konstaterar sig vara jävig, får han inte vidta verkställighetsåtgärder, utan en ojävig utmättningsman som omedelbart förordnats i hans ställe skall fortsätta behandlingen. En jävig utmättningsman får dock i brådskande fall utföra en interimistisk åtgärd, om det är nödvändigt för att säkerställa den fortsatta verkställigheten. En bestämmelse om detta föreslås ingå i 3 kap. 18 §.

Om en grund för jäv uppstår eller utmättningsmannen konstaterar en sådan först senare får han inte fortsätta verkställigheten, utan i hans ställe skall förordnas en ojävig utmättningsman. Trots utmättningsmannens jäv förblir redan utförda verkställighetsåtgärder i kraft, om det inte av annan orsak finns anledning att rätta dem.

Utmättningsmannen skall i alla ärenden kontrollera att han inte är jävig på det sätt som avses i 15 § 1 mom. Enligt andra mening i den föreslagna paragrafen är utmättningsmannen inte skyldig att separat utreda jäv enligt 15 § 2 mom. i enkla ärenden som följer ett schematiskt förfarande. I sådana ärenden, t.ex. vid utmätning av skatteåterbärningar med hjälp av automatisk databehandling, fördröjs förfarandet oskäligt om jäv måste utredas enligt generalklausulen. Jäv måste naturligtvis beaktas även i dessa fall, om utmättningsmannen är medveten om ett sådant. I andra slag av ärenden skall utmättningsmannen också utreda att han inte är jävig på det sätt som avses i 15 § 2 mom.

18 §. *Invändning om jäv.* I kapitlets nya 18 § finns bestämmelser om framställande av invändning om jäv och om avgörande av invändningen samt om besvär med anledning av invändning om jäv.

I 1 mom. föreslås bli bestämt att invändning om utmättningsmannens jäv skall framställas genast när den som framställer invändningen har fått kännedom om grunden för jävet. En invändning om jäv kan framställas av en part eller en utomstående som har ett intresse i saken. Invändningen skall motiveras. På detta sätt får utmättningsmannen veta om invändningen och motiveringen till den i ett så tidigt skede av verkställigheten som möjligt.

I 2 mom. föreslås bli bestämt att utmättningsmannen själv får avgöra en invändning

om jäv som uppenbart saknar grund. Andra invändningar avgörs av den utsökningsmyndighet som förordnar ställföreträdare för utmätningssmannen.

I den ursprungliga utsökningslagen byggde avgörandet om utmätningssmannens jäv på att en utmätningssman mot vilken det "förekom jäv" anmälde saken till sin överordnade, som slutgiltigt avgjorde saken och förordnade en ställföreträdare. På 1980-talet ändrades ordalydelsen något i den riktningen att utmätningssmannen själv fick rätt att avgöra frågan, och den högre myndigheten förordnade bara en ställföreträdare som en administrativ åtgärd.

Nu föreslås det uttryckligen bli bestämt att den berörda biträdande utmätningssmannen eller utmätningssmannen själv får avgöra en invändning om jäv som uppenbart saknar grund. Andra invändningar avgörs däremot av den överordnade som förordnar en ställföreträdare för personen i fråga. Att också de biträdande utmätningssmännen får rätt att avgöra frågor som gäller jäv blir knappast någon rättsskyddsrisik, eftersom rätten endast gäller uppenbart grundlösa invändningar. Den som inte vill nöja sig med biträdande utmätningssmannens avgörande kan framställa invändningen också till utmätningssmannen, som har rätt att pröva om han med stöd av 7 § 2 mom. byter biträdande utmätningssman i administrativ väg. I vissa fall ankommer avgörandet av en invändning om jäv på justitieförvaltningschefen.

I 2 mom. bestäms dessutom att om invändningen om jäv godkänns, skall en ojävig utmätningssman fortsätta handläggningen av ärendet samt kontrollera tidigare åtgärder i ärendet och eventuellt göra självrättelse. En godkänd invändning om jäv får således inga retroaktiva följder, utan inverkar bara från den dagen framåt. Åtgärder som redan utförts förblir i kraft trots jävet. Därför är det viktigt att invändningen om jäv framställs så snabbt som möjligt när personen i fråga har fått kännedom om saken. En annan sak är sedan att om de åtgärder som vidtagits har varit felaktiga kan självrättelse göras i saken. Den ojävige utmätningssmannen skall därför kontrollera de åtgärder som dittills vidtagits.

I dag får beslut som gäller jäv inte överklagas. Av rättsskyddsskäl föreslås i 3 mom. bli

bestämt att utsökningsmyndighetens beslut genom vilket en invändning om jäv har förkastats kan överklagas, men endast samtidigt som besvär anförs över en utförd verkställighetsåtgärd. Ett avgörande som godkänner invändningen om jäv kan inte överklagas. Ett avgörande som förkastar invändningen om jäv kan inte överklagas separat, utan endast samtidigt som besvär anförs över åtgärder som vidtagits eller beslut som fattats efter det att invändningen förkastades. En allmän domstol kunde då med anledning av utsökningsbesvären upphäva åtgärden eller beslutet på den grund att utmätningssmannen har varit jävig, om detta kan ha påverkat ändringssökandens rätt. Därtill finns en möjlighet att anföra förvaltningsklagan om jäv för utmätningssmannen hos länsstyrelsen, justitieministeriet eller den allmänna laglighetskontrollen.

I vissa fall kan det gå så att personen i fråga får veta om grunden för jävet först efter det att åtgärden har vidtagits eller beslutet fattats, men innan besvärstiden löpt ut. Även då kan åtgärden eller beslutet överklagas på grund av jävet.

I momentet föreslås därtill bli bestämt att efter det att utmätningssmannen har utfört en verkställighetsåtgärd kan en sådan omständighet som avses i 15 § 2 mom. och som tidigare varit känd inte utan giltig orsak åberopas i fråga om den åtgärden. Man kan således inte hålla inne med en sådan grund för jäv och lägga fram först i besvären, utan invändningen om jäv måste göras genast. Bestämmelsen är begränsad till den grund för jäv som avses i den allmänna bestämmelsen. En liknande begränsning finns i den nya 13 kap. 8 § rättegångsbalken, som gäller domarjäv.

För undvikande av rättsförluster skall det dock i undantagsfall vara möjligt att åberopa en grund som varit känd innan en viss åtgärd vidtogs, om den berörda personen t.ex. på grund av sjukdom inte i tid har kunnat göra invändningen om jäv. Ändringssökanden måste förklara när han fick veta om grunden för jävet samt vid behov varför invändning inte gjordes innan åtgärden vidtogs.

Om en åtgärd eller ett beslut har överklagats på grund av jäv för utmätningssmannen har domstolen möjlighet att på normalt sätt

bestämma att verkställigheten skall avbrytas och därmed säkerställa att verkställigheten inte kan framskrida ända till slut. Behandlingen av besvären förfaller om de influerna redan har redovisats.

19 §. *Krav på tillbörligt förfarande.* I utsköningslagen föreslås av de orsaker som nämns i den allmänna motiveringen bli intagen en allmän bestämmelse om tillbörligt utsköningsförfarande. En sådan samlande och till och med attitydpåverkande bestämmelse behövs som motvikt till att utsköningsmyndigheterna fått större befogenheter och till att i förslaget av nödtvång har använts en rätt lös lagskrivningsteknik. T.ex. i riksdagens justitieombudsmans och i justitiekanslers i statsrådet beslutspraxis när det gäller utsköningsklagan har betydelsen av god utsköningssed betonats.

Den föreslagna bestämmelsen skall inte tolkas så att inkorrekta åtgärder eller missbruk skulle ha konstaterats i stor skala. Det är snarare frågan om att garantera att utsköningsväsendet allmänt accepteras också i framtiden. Uppfattningen att utsköningsmyndigheterna fungerar ändamålsenligt och opartiskt och att systemet i sig själv också i övrigt uppfyller dessa krav upprätthåller medborgarnas förtroende för utsköningsväsendet. Utsköningsväsendet måste både fungera på behörigt sätt och opartiskt och se ut att göra det. Genom den allmänna bestämmelsen kan man bidra till att säkerställa att de i 21 § grundlagen avsedda grundläggande rättigheterna i fråga om rättsskyddet blir genomförda i utsköningspraxis. Genom bestämmelsen vill man också uppnå att rättsskyddet i verkställigheten så långt det är möjligt genomförs genom förhandsåtgärder och inte först med hjälp av utsköningsbesvär eller andra rättsskyddsmedel i efterskott.

I den gällande lagen finns ingen allmän bestämmelse om ett tillbörligt utsköningsförfarande eller om garantier för god utsköningssed. Vissa specialbestämmelser kan däremot nämnas. I lagens 3 kap. 30 § förutsätts att maktmedlen vid utsköningstvång skall vara rätt avvägda och i 4 kap. 15 § förbjuds s.k. omintetgörande utmätning.

Enligt den föreslagna paragrafen skall utmätningssmannen i sina tjänsteåligganden förfara sakligt och opartiskt. Verkställighets-

uppgifterna skall utföras snabbt, effektivt och ändamålsenligt utan att svaranden eller utomstående åsamkas större olägenhet än vad syftet med verkställigheten kräver. Därtill skall utmätningssmannen främja svarandens egen aktivitet och försonlighet mellan parterna på behörigt sätt i utsköningsärendet samt såvitt möjligt och inom de gränser som anges i lag beakta parternas önskemål.

Kravet på tillbörligt förfarande eller god utsköningssed kan inte exakt definieras på en allmän nivå. Det är klart att kravet på tillbörligt förfarande förutsätter sådan allmän saktlighet som gäller alla tjänstemän.

Tillbörligt förfarande innebär också att prövningssrätten så långt det är möjligt används för att uppnå de mål som anges i lagen enligt enhetliga kriterier under väsentligt likartade förhållanden. Utmätningssmannen skall med andra ord eftersträva tillbörligt förfarande även genom att tolka bestämmelserna på ett enhetligt sätt. Därtill uppräknas i paragrafen vissa centrala element i begreppet tillbörligt förfarande, dvs. snabbhet, effektivitet och ändamålsenlighet. Dessa gagnar särskilt sökandens befogade förväntningar samt utsköningsväsendets allmänna verksamhetsförmåga.

För svarandens del är den proportionalitetsprincip som uttrycks i paragrafen viktig: verkställigheten får inte åsamka större olägenhet än vad syftet med verkställigheten kräver. Samma princip skyddar också utomstående.

I paragrafen ges uttryck för att verkställigheten skall ge resultat, men inte med vilka medel som helst. Mål och medel skall stå i rätt förhållande till varandra för att man skall kunna tala om tillbörligt utsköningsförfarande.

Proportionalitetsprincipen är en etablerad princip i utsköningsrätten. Man vill dock betona principen genom att ta in en bestämmelse om den i lagen. Proportionalitetsprincipen innebär för det första att de verkställighetsåtgärder som används vid utsköningen skall vara behövliga och nödvändiga för att verkställigheten skall bli genomförd. Av flera alternativa verkställighetsmetoder skall man välja den som åsamkar svaranden eller utomstående minsta olägenhet.

För det andra innebär proportionalitetsprin-

cipen att verkställighetsåtgärden skall vara rätt avvägd. Här räcker det ofta att förbudet mot överdriven utmätning iakttas. Å andra sidan kan kravet på rätt avvägning ta sig mycket olika uttryck. T.ex. strävan efter full och snabb betalning kan förutsätta att omtvistad egendom mäts ut eller att åtgärder som påverkar en utomståendes ställning vidtas. Då måste man göra en total vägning av dels metoder, dels syften ur proportionalitetsprincipens synvinkel. I viss mån blir prövningen lättare genom att det finns uttryckliga bestämmelser om saken, t.ex. 4 kap. 1—4 § som gäller utmättningsordningen och gäldenärens rätt att anvisa egendom för utmätning.

Utöver den föreslagna allmänna bestämmelsen finns i förslaget också andra bestämmelser som preciserar kravet på tillbörligt förfarande i vissa åtgärder. Här kan nämnas bl.a. bestämmelserna i det föreslagna 3 kapitlet om motivering av utmätningens beslut (28 och 29 §), eftersökning som avser person (50 §), förrättande av utsökningsutredning (61 §) samt användande av maktmedel (82 och 83 §).

Med opartiskhet avses i den föreslagna paragrafen att också en ojävig utmätningssman skall förhålla sig jämbördigt till dels gäldenären och borgenären, dels flera borgenärer i deras inbördes förhållanden. Opertiskheten skall vara verklig och inte bara formell. Utmätningssmannen har inte sedan kronofogdetjänsterna drogs in den 22 december 1944 fungerat som statens ombud ens när det gäller statens fordringar. Utmätningssmannen är inte heller ombud för en enskild sökande eller gäldenär. Utsökningsmyndigheterna i Finland är opartiska rättskipningsmyndigheter.

I många bestämmelser ges utmätningssmannen rätt omfattande prövningsrätt. Därtill använder utmätningssmännen en stor faktisk prövningsrätt, eftersom utsökningsförfarandet inte på ett uttömmande sätt kan regleras i lag. Kravet på opartiskhet förutsätter att prövningsrätten inte utnyttjas obefogat till den ena partens fördel.

Enligt paragrafen skall utmätningssmannen främja svarandens egen aktivitet och försonlighet mellan parterna på behörigt sätt i utsökningsärendet. Detta kan t.ex. förutsätta att en ändamålsenlig betalningsplan utarbetas. Uttryckliga bestämmelser om betalningspla-

ner skall tas in i utsökningslagen i samband med följande delreform.

Främjandet av svarandens egen aktivitet kan komma till synes också vid tillämpningen av bestämmelserna om rätten att undanta egendom från utmätning. Om gäldenären är samarbetsvillig och pålitlig bör utsökningsmyndigheten agera t.ex. så att gäldenären får en verklig möjlighet att fortsätta med sin näringsverksamhet på det sätt som avses i 4 kap. 5 § 1 mom. 5 punkten.

Utmätningssmannen skall med andra ord så långt det är möjligt använda den prövningsrätt som bestämmelserna ger honom på ett sätt som är förenligt med svarandens åsikter. Detta är dock inte alltid möjligt, på grund av risken för att egendom skingras eller av andra orsaker. Gäldenärens möjlighet till egen aktivitet upprätthåller hans motivation att t.ex. skaffa sin egen utkomst också i fall av utsökning. Det är inte bara frågan om att om gäldenären blir utslagen så misslyckas in- drivningen, utan också om de kostnader som utslagningen åsamkar samhället och om personligt mänskligt lidande.

Försonlighet mellan parterna kan främjas t.ex. genom att man vid behov förhandlar med borgenären om fria månader eller skyddade belopp utöver lagstadgat minimum. Gäldenärens möjligheter att klara sig ekonomiskt kan ibland på ett avgörande sätt vara beroende av en ur borgenärens synvinkel relativt liten lindring. Efter att ha fått en sådan lindring kan gäldenären vara mindre benägen att övergå till den ekonomiska gråzonen. Ett problem vid främjande av försonlighet kan vara borgenärernas stora och föränderliga skara, vilket dock inte får vara en orsak att inte söka för båda parter skäliga uppgörelsemodeller.

Strävan efter försonlighet innebär samtidigt i modern utsökning en liten lindring av den strikta officialprincipen. När man främjar svarandens egen aktivitet och försonlighet mellan parterna måste man dock alltid beakta utsökningsärendets natur. Det är frågan om att med utövande av offentlig makt verkställa en skyldighet som redan finns fastställd i utsökningsgrunden.

Främjandet av försonlighet inskränker sig till de situationer där sökanden kan begränsa sin ansökan eller där man med stöd av en be-

stämmelse i utsökningslagen och med partens samtycke eller genom avtal mellan parterna kan avvika från förfarandet. Utmätningssmannen skall också i fortsättningen på tjänstens vägnar sörja för att t.ex. bestämmelserna om gäldenärens minimiskydd inte åsidosätts. Egendom som berörs av undantagsrätten eller ett belopp som är skyddat får inte utmätas ens genom avtal parterna emellan.

Enligt den föreslagna paragrafen skall utmätningssmannen dessutom såvitt möjligt och inom de gränser som anges i lag beakta parternas önskemål. Detta innebär inte att man frångår officialprincipen i utsökningen, utan snarare att myndighetsverksamheten inom den prövningsskeden som står till buds anpassas till parternas önskemål. Särskilt om man lyssnar på svarandens önskemål och beaktar dem kan man medverka till att verkställigheten lyckas. När svaranden känner att han ens i någon mån kan påverka det sätt på vilket ärendet handhas, förhåller han sig i allmänhet också mera positivt till saken.

Bestämmelsen tillåter inte ett förfarande i strid med lagens tvingande bestämmelser. När utmätningssmannen använder den prövningsskeden som bestämmelserna tillåter kan han med alla parternas samtycke gå längre i främjandet av försonligheten än om det är frågan om bara den ena partens önskemål, vilka strider mot den andra partens intresse.

Om en tjänsteman förfar i strid med den föreslagna allmänna bestämmelsen kan det leda till disciplinära påföljder. Men endast i undantagsfall kan en verkställighetsåtgärd upphävas enbart på denna grund. Om man dock har förfarit på ett sätt som inte uppfyller det allmänna kravet på tillbörligt förfarande, kan det vara frågan om ett procedurfel, dvs. man har förfarit i strid med en procedurbestämmelse i 3—7 kap. Då kan beslutet eller åtgärden i allmänhet upphävas med anledning av utsökningsbesvär.

20 §. *Krav på öppenhet.* I paragrafen föreslås ingå en allmän bestämmelse om öppenhet och utmätningssmannens skyldighet att ge information i utsökningsärenden. Bestämmelsen preciserar till denna del den föreslagna 19 §.

Öppenhet innebär att parterna skall få tillräcklig information, när det inte finns hinder för att den ges. Öppenheten har här en breda-

re innebörd än partsöffentlighet. Det räcker inte att en part på begäran får en uppgift som är partsöffentlig, utan man skall försöka tillgodose parternas behov av information mer allmänt. Skyldigheten att ge ut information gäller naturligtvis inte uppgifter som parten inte har rätt att få.

I paragrafen föreslås bli bestämt att utmätningssmannen med anledning av förfrågan och om han märker att situationen det kräver på eget initiativ skall underrätta gäldenären om dennes rätt att begära begränsning av utsökningsbeloppet samt vid behov ge parterna annan handledning i utsökningsärendet och information om utsökningens skeden liksom om andra omständigheter av betydelse för parterna.

Den information som avses i paragrafen skall ges för det första om en part frågar efter den. Parten behöver inte i sin förfrågan kunna använda t.ex. rätta termer, utan även här måste serviceprincipen iakttagas. För det andra skall utmätningssmannen på eget initiativ informera parterna om han märker att situationen det kräver. Utmätningssmannen skall således vid behov aktivt ge information, även om parten själv inte förstår att fråga. Informationsskyldigheten enligt paragrafen kan uppfyllas informellt muntligt, t.ex. per telefon.

Kravet på tillbörligt förfarande förutsätter att utmätningssmannen i enlighet med serviceprincipen vid behov ger parterna handledning i utsökningsärendet. En viktig utgångspunkt i förslaget har ansetts vara att en part inte får försättas i en situation där han de facto blir tvungen att anlita juridiskt sakkunnig hjälp för att bevaka sitt intresse i utsökningsärendet. Särskilt för gäldenären är detta ofta inte ens ekonomiskt möjligt. Bl.a. av dessa orsaker är det viktigt att utmätningssmannen blir skyldig att vid behov redogöra för innehållet i utsökningslagen för parterna. Naturligtvis föreligger ett sådant behov i allmänhet inte om t.ex. sökanden företräds av en lagfaren person.

I bestämmelsen nämns särskilt att gäldenären skall informeras om sin rätt att begära begränsning av utsökningsbeloppet. Utmätningssmannen måste t.ex. för en gäldenär som kontaktar honom och berättar om sin synnerligen dåliga ekonomiska situation berätta att

man enligt utsökningslagen under vissa förutsättningar på gäldenärens begäran kan bevilja fria månader eller minska den andel som går till utmätning. Handledningsskyldigheten får dock inte genomföras på ett sätt som leder till konflikter med kravet på opartiskhet. Det är frågan om att utnyttja de normala möjligheter som utsökningslagen ger gäldenärer och borgenärer, inte om sökande efter undantagsförfaranden.

Om de uppgifter som skall ges åt parterna ur utsökningsregistret föreslås bli bestämt i 34 §. Enligt dess 2 mom. skall parterna med regelbundna mellanrum, t.ex. årligen eller halvårsvis, få uppgifter om indrivningsläget på det sätt som föreskrivs genom förordning av statsrådet.

Utmätningssmannen skall också på andra sätt sörja för att relevant information ges åt parterna. Med tanke på parternas rättsskydd, tillsynen av ärendet och förutsättningarna för samarbete är det viktigt att information om skedena i utsökningsärendet ges ut. T.ex. i propositionen om förnyande av rättegångsförfarandet i tvistemål, RP 32/2001 rd, har föreslagits en motsvarande bestämmelse om domstolens skyldighet att informera om beredningen av tvistemål.

Utöver den regelbundna rapporteringen borde utmätningssmannen ge parterna information om verkställighetsskedet samt om andra för parterna betydelsefulla omständigheter. Målet är att garantera att parterna får den information som situationen kräver. De regelbundna rapporterna innehåller kanske inte all den information parten behöver, och ibland kan en part behöva information om det aktuella läget. Utmätningssmannen skall lämna information när en part tar kontakt med honom och begär information samt även självmant om han märker att det finns behov av information.

Med lämnande av information avses inte enbart sifferuppgifter i ärendet, utan också andra och mer allmänna uppgifter om hur saken framskrider och meddelanden om vad som komma skall. Man kan inte på allmän-giltig nivå definiera vad som i varje enskilt fall är relevant information. Informationen skall vara tillräcklig i förhållande till partens behov av information i det skedet av utsök-ningsförfarandet. Intresset av informationen

kan naturligtvis vara ett annat om informa-tionen behövs t.ex. för sökande av ändring eller genomförande av någons rätt än om man frågar efter information för att allmänt ha kontroll över läget eller av motsvarande anledning.

Bestämmelsen förutsätter att information ges ut till parterna. Partsbegreppet definieras i den föreslagna 1 b §. I enskilda fall kan det vara motiverat att ge information också till andra personer som är att jämföra med parter, till den del som den gäller dem, t.ex. till någon som har ställt säkerhet, om frågor som gäller hans eventuella ansvar.

Utmätningssmannens allmänna informa-tionsskyldighet enligt paragrafen preciseras t.ex. av bestämmelserna om meddelanden till parterna. Om lämnande av information som gäller återvinningsgrunder bestäms i 3 kap. 91 §.

21 §. *Förbud mot eftersträvande av vinning och mot olämpligt förfarande.* Enligt para-grafen får en utmätningssman eller en under-lydande tjänsteman som behandlar utsök-ningsärenden inte med utnyttjande av sin ställning eller information som erhållits i den verka för egen eller annans vinning eller an-nars på ett olämpligt sätt som strider mot nå- gon parts intresse eller som är ägnat att rubba förtroendet för utsökningsväsendets saklighet eller opartiskhet. Paragrafen kompletterar 19 § som gäller kravet på tillbörligt förfaran- de samt flera specialbestämmelser i det före- slagna 3 kap.

Förbudet mot olämpligt förfarande tas in som en egen paragraf särskilt för att betona utmätningssmannens och de underlydande tjänstemännens ansvar när det gäller information som de har i sin besittning. Utsökningsmyndigheterna har en mängd information om gäldenärens ekonomiska situation och också information om vissa ut-~~omstående~~ utmätningssmän eller andra tjänstemän som behandlar utsökningsärenden får inte som privatpersoner utnyttja informationen för egen eller annans vinning t.ex. inom egen tillåten näringsverksamhet eller under friti- den. En tjänsteman inom utsökningen får inte heller agera på olämpligt sätt i strid med en parts intressen t.ex. så att han utanför utsök- ningsärendet genom att göra antydningar för- svårar partens möjligheter att få kredit. Som

behandling av utsokningsaren den räknas också t.ex. registrering av utsokningsaren den och redovisning av medel.

Utmätningssmannen får inte heller annars förfara olämpligt på ett sätt som är ägnat att rubba förtroendet för utsokningsväsendets saklighet eller opartiskhet. Han får t.ex. inte samla in information om gäldenärens ekonomiska situation när det inte är nödvändigt i ärendet och inte heller ur sådana källor som inte kan anses motiverade. Till denna del kompletterar bestämmelsen förutsättningarna för insamlande av information som anges i 3 kap. 64 §.

Förbudet mot olämpligt förfarande omfattar också situationer när utmätningssmannen använder sina befogenheter för något annat ändamål än vad de är avsedda för eller använder ett förfarande i fel syfte. Utmätningssmannen får t.ex. inte pressa gäldenären genom att meddela att han kommer att fråga dennes affärspartners om någonting obetydligt för att därmed göra dem medvetna om utsokningsärendet. Om utmätningssmannen ber en utomstående om upplysningar skall detta ske enbart därför att informationen är nödvändig för verkställigheten.

En form av olämpligt förfarande kan anses vara att utmätningssmannen sviker en parts förtroende. Om utmätningssmannen t.ex. har avtalat med gäldenären om en betalningsplan eller på vissa i lagen nämnda grunder har minskat den del av en periodisk inkomst som går till utsokning, får han inte försämrade gäldenärens situation om inte omständigheterna har förändrats eller ny relevant information har kommit fram. Utgångspunkten måste anses vara att förändringar som försämrar partens ställning från en tidigare lösning måste göras genom självrettelse. I samma riktning inverkar också det föreslagna 3 kap. 31 § 2 mom., som gäller giltigheten av utmätningssmannens beslut.

22 §. *Begränsningar beträffande näringsverksamhet.* En del av de tjänstemän som arbetar vid exekutionsverken har veterligen också i någon mån skött privata indrivningsuppgifter t.ex. vid indrivningsbyråer eller domstolar. I den nuvarande lagen finns inga speciella bestämmelser om rätten för utmätningssmannen eller hans underordnade att sköta sådana indrivningsuppgifter. Rätten till

detta har i praktiken varit beroende av om tjänstemannen har fått tillstånd enligt tjänstemannalagstiftningen att sköta en bisyssla. Bestämmelserna om bisysslotillstånd för en tjänsteman som sköter utsokningsuppgifter finns i 18 § statstjänstemannalagen (750/1994), i 18 och 19 § statstjänstemannaförordningen (971/1994) och i 11 § förordningen om utsokningsväsendets förvaltning (319/1996). Bisysslotillstånd beviljas chefen för häradens exekutionsverk av länsstyrelsen och övriga tjänstemän av det ämbetsverk där de är anställda eller som de underlyder.

I 15 kap. 3 § 1 mom. rättegångsbalken förbjuds en tjänsteman att vara ombud eller biträde vid rättegång, när det strider mot hans tjänsteplikt. Bestämmelsen gäller också utsokningens tjänstemän.

Om utmätningssmannen t.ex. agerar så att han först som borgenärens ombud skaffar en utsokningsgrund i domstol och sedan verkställer den, utgör det en grund för jäv enligt 15 §. Att utsokningens tjänstemän verkar i indrivnings- och ombudsuppgifter är dock en mer omfattande fråga än enskilda fall av jäv eller bisysslotillstånd. Med tanke på de ekonomiska intressena vid utsokning och de allmänna förväntningarna på utsokningsmyndigheternas opartiskhet är denna verksamhet problematisk. Att utsokningens tjänstemän verkar vid privata indrivningsverk är ägnat att rubba förtroendet för tjänstemännens opartiskhet i tjänsteutövningen. Också utmätningssmannens stora befogenheter understyrker kravet på tillbörligt förfarande och opartiskhet. Av dessa anledningar föreslås att rätten för de tjänstemän som behandlar utsokningsaren den att bedriva näringsverksamhet begränsas från vad den är i dag, till de delar det är frågan om att sköta indrivningsuppgifter.

Enligt 18 § 1 mom. grundlagen har var och en i enlighet med lag rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Bestämmelsen ger lagstiftaren relativt omfattande rätt till prövning när det gäller rätten att bedriva näring. Man har strävat efter att begränsa det föreslagna förbudet endast till sådan näringsverksamhet som kan anses klart äventyra ett tillbörligt förfarande inom utsokningsväsendet samt dess status och opartiskhet. Kravet

på bisysslotillstånd är inte tillräckligt för att dessa mål skall uppnås.

Enligt paragrafen får en utmättningsman eller en underordnad tjänsteman som behandlar utsökningsärenden inte själv eller via en mellanhand 1) privat driva in fordringar för någon annans räkning, om fordringsägaren inte är en närstående som avses i 16 §, 2) för egen eller en närståendes räkning förvärva fordringar för indrivning, 3) mot separat ersättning utföra sådana med utsökningsförrättningar sammanhängande uppgifter som på ett ändamålsenligt sätt kan anförtros utomstående, eller 4) för egen eller en närståendes räkning skaffa sig ekonomisk fördel av verksamhet som avses i 1—3 punkten och som bedrivs av någon annan.

Paragrafen hänvisar till privata indrivningsåtgärder, t.ex. utsändande av påminnelsebrev, anskaffning av utsökningsgrund i egenskap av ombud eller biträde vid domstol och avsändande av utsökningsgrunden till utsökningen för indrivning. Som indrivningsåtgärder enligt denna paragraf betraktas naturligtvis inte tjänsteåtgärder av en tjänsteman inom utsökningen.

För sådan verksamhet som avses i paragrafen kan inte beviljas bisysslotillstånd. Förbudet gäller alla tjänstemän i utsökningsuppgifter, oberoende av tjänsteställning. Därmed kan inte heller en tjänsteman som sköter enbart t.ex. registrering av utsökningsärenden bedriva sådan näringsverksamhet som avses i paragrafen. Förbudet gäller inte sådana tjänstemän vid exekutionsverket till vilkas uppgifter inte hör att behandla utsökningsärenden, t.ex. vaktmästare.

Förbudet gäller såväl tjänstemannens direkta egna privata indrivningsverksamhet som verksamhet via mellanhänder.

Enligt 1 punkten får en utmättningsman eller en underordnad tjänsteman som behandlar utsökningsärenden inte privat driva in fordringar för någon annans räkning. Ett undantag utgör närstående personer. En tjänsteman får naturligtvis driva in egna fordringar.

Paragrafens 2 punkt begränsar indrivningen av egna eller närståendes fordringar om fordran har förvärvats för indrivning. I sak motsvarar bestämmelsen 1 § lagen om tillståndsplikt för indrivningsverksamhet (517/1999). Syftet med den föreslagna 2 punkten är att

förhindra att någon kringgår 1 punkten genom att överföra fordringar på sig själv eller en närstående för indrivning.

De biträdande utmättningsmännen och utsökningens övriga tjänstemän kan i dag mot separat ersättning sköta olika verkställighetsuppgifter även då de inte själva utför den egentliga verkställigheten. T.ex. vid vräkning kan de biträdande utmättningsmännen fungera som s.k. bärare, ofta mot ett separat arvode. Enligt 3 punkten får utmättningsmännen eller en underordnad tjänsteman som behandlar utsökningsärenden inte i samband med utsökningsförrättningar mot separat ersättning utföra sådana uppgifter som på ett ändamålsenligt sätt kan anförtros utomstående.

Med tanke på det förtroende som krävs för utsökningsväsendet kan det inte anses korrekt att utsökningen erbjuder de verkställande tjänstemännen en möjlighet att skaffa sig ens obetydliga extra inkomster genom att utnyttja sin tjänsteställning. För parterna kan det dessutom vara oklart vilken av tjänstemännen som utför den egentliga verkställigheten.

Förbjudna är bara uppgifter som utförs mot separat ersättning. Om en uppgift inte kan anförtros en utomstående, är det i allmänhet frågan om en uppgift som utsökningsmyndigheten utför utan separat ersättning. Punkten innebär dock att i ett läge där det är svårt att få utomstående folk, kan utsökningens tjänstemän utföra arbetet mot separat ersättning.

I paragrafens 4 punkt förbjuds utsökningens tjänstemän att för egen eller en enligt 16 § närståendes räkning skaffa sig ekonomisk fördel av verksamhet som avses i 1—3 punkten och som bedrivs av någon annan. Bestämmelsen är avsedd att allmänt förhindra att en tjänsteman som behandlar utsökningsärenden själv eller indirekt via mellanhänder drar ekonomisk fördel av att någon annan bedriver näringsverksamhet som är förbjuden för honom själv. Tanken är att undvika oändamålsenliga intressekopplingar mellan privat indrivningsverksamhet och utsökningsväsendet. Som ekonomisk fördel betraktas vid tillämpningen av punkten sådana fördelar med ett värde i pengar som tjänstemännen inte har rätt att få på tjänstens vägar.

Förbudet utsträcker sig också till t.ex. delägarskap i bolag. Därmed kan en utsöknings-tjänsteman inte kringgå förbudet genom att bara vara aktieägare i ett aktiebolag som sköter indrivningsuppgifter. Aktieinnehavets storlek, bolagets i handelsregistret införda verksamhetsområde eller motsvarande omständigheter saknar betydelse om bolaget de facto bedriver indrivningsverksamhet enligt lagen om tillståndsplikt för indrivningsverksamhet.

23 §. *Rätt att förvärva utmätt egendom.* Enligt lagens 5 kap. 53 § får den som förrättar auktion på utmätt egendom inte själv köpa någonting. Riksdagens biträdande justitieombudsman har i sitt beslut (2.2.1999 dnr 28/2/97) ansett att det i samband med revideringen av utsökningslagen vore skäl att överväga huruvida utsökningspersonalen skall ha rätt att som köpare delta i en exekutiv auktion i de fall då detta särskilt kan äventyra förtroendet för utsökningsverksamhetens objektivitet och en jämställd behandling av människor. Biträdande justitieombudsmannen ansåg dock att ett absolut förbud mot köp inte tjänar parternas intressen när det gäller att få bästa möjliga försäljningspris, och att detta inte heller är nödvändigt med tanke på det allmänna förtroendet.

Justitieministeriet har den 28 december 1999 skickat ett brev till utsökningsdistriktet, i vilket man förbjuder den personal i utsökningsdistriktet som på tjänstens vägnar är närvarande vid en exekutiv auktion att lägga bud på det som säljs. Förbudet gäller också den biträdande utmättningsman som förrättat utmätningen och utsökningstjänstemän som annars deltagit i verkställighetsåtgärderna. Därtill har justitieministeriet med hänvisning till biträdande justitieombudsmannens utlåtande i brevet uppmanat utsökningspersonalen att använda omdöme och vara återhållsamma när de som köpare deltar i exekutiva auktioner, om detta kan antas äventyra allmänhetens förtroende för den exekutiva auktionens opartiskhet.

Av nämnda orsaker föreslås det i paragrafen bli bestämt att en utmättningsman i ett ärende där han har utfört verkställighetsåtgärder inte själv eller via mellanhänder för egen eller någon annans räkning får förvärva egendom som har mätts ut eller annars varit

föremål för verkställighet. Förbudet gäller dessutom utmättningsmän och underordnade tjänstemän som behandlar utsökningsärenden även om de inte har utfört tjänsteåtgärder i det ärendet i fråga, om köpet av egendomen kan anses olämpligt på det sätt som avses i 21 §. Den föreslagna paragrafen täcker regleringen i den nuvarande 5 kap. 53 §, så den sistnämnda föreslås samtidigt bli upphävd.

De verkställighetsåtgärder av utmättningsmannen som avses i den föreslagna paragrafen kan ha samband med dels själva försäljningsförrättningen, dels interimistiska åtgärder, utmätning eller handräckning.

Paragrafen tillämpas både på utmätt egendom och på annan egendom som är föremål för verkställighet, t.ex. lösöre som tagits om hand vid vräkning och som senare säljs. Det strider också mot förbudet att förfara t.ex. så att man skickar lösöre till auktionskammaren och kommer överens om att föremålen på ett eller annat sätt sätts åt sidan eller hålls utanför det normala försäljningsförfarandet.

Förbudet mot förvärv av egendom som är föremål för verkställighet gäller dessutom de fall då förvärvet av egendomen för egen eller annans räkning kan anses olämpligt på ett sätt som strider mot en parts intresse eller som är ägnat att rubba förtroendet för utsökningsväsendets saklighet eller opartiskhet. Förbudet gäller alla utsökningstjänstemän som behandlar utsökningsärenden, dvs. också de tjänstemän som inte formellt eller de facto har utfört verkställighetsåtgärder i det aktuella ärendet, samt även andra tjänstemän som behandlar utsökningsärenden, t.ex. kontorspersonal som sköter registreringar eller redovisning.

Huruvida en sådan situation föreligger måste bedömas från fall till fall. Vissa fall kan ha särdrag som gör att utsökningens tjänstemän måste förhålla sig återhållsamt till att förvärva utmätt eller motsvarande egendom.

T.ex. utmätning av egendom som snabbt sjunker i värde eller förfars får inte ske enbart i förlitan på att egendomen köps av exekutionsverkets övriga anställda som sköter utsökningsärenden. Man måste också överväga att använda möjligheten till självrättelse till svarandens fördel när man på grund av att egendomen förfars eller av någon annan or-

sak inte genom kungörelse eller på annat sätt hinner försäkra sig om ett tillräckligt antal köpare.

Även då försäljningen av egendomen har kungjorts på normalt sätt skall utsökningens tjänstemän använda ett visst omdöme när de köper utmätt egendom. T.ex. omfattningen av kungörelserna får inte i minsta mån påverkas av utsökningsmyndighetens eventuella intresse för försäljningsobjektet. Att förfara på annat sätt skulle också för den utmättningsman som sköter försäljningen strida mot förbudet i 21 §. Men om en utmättningsman deltar i auktionen på samma sätt som övriga köpare, utan att utnyttja sin tjänsteställning, finns i allmänhet inget hinder för att han förvärvar egendomen.

Utsökningsregister

Utsökningens nuvarande informationssystem är distriktsbaserat. Ett steg i riktning mot ett gemensamt informationssystem innebar den bestämmelse som togs in i 3 kap. 34 g § 2 mom. utsökningslagen när offentlighetslagen stiftades, enligt vilken ur informationssystemet med hjälp av teknisk anslutning kan lämnas ut uppgifter till en utsökningsmyndighet även om ärenden som är anhängiga hos en annan utsökningsmyndighet. Som ovan i avsnitt 3.3 i den allmänna motiveringen har konstaterats, skall utsökningens nya informationssystem tas i bruk den 1 mars 2003. Det nya informationssystemet kommer att användas på riksomfattande nivå, av utsökningsmyndigheterna gemensamt.

I samband med informationssystemet skall också ett riksomfattande utsökningsregister inrättas. Utsökningsregistret kommer huvudsakligen att vara ett personregister, så integritetsskyddet förutsätter strikta bestämmelser om registret.

24 §. *Utsökningens informationssystem och utsökningsregistret.* I paragrafens 1 mom. definieras utsökningens informationssystem, som är ett för skötseln av utsökningsmyndigheternas uppgifter inrättat informationssystem, avsett för utsökningsmyndigheternas riksomfattande bruk och som drivs med hjälp av automatisk databehandling.

Informationssystemet är avsett att användas

vid skötseln av de egentliga verkställighetsuppgifterna och de övriga uppgifter som skall handhas av utsökningsmyndigheterna samt för föreskrivet myndighetssamarbete. Justitieministeriet ansvarar för det tekniska upprätthållandet och utvecklandet av informationssystemet, men inte för innehållet i det utsökningsregister som hör till informationssystemet. Justitieministeriet kan vid behov för utsökningsmyndigheterna utfärda administrativa föreskrifter och anvisningar i frågor som gäller den tekniska användningen av informationssystemet.

I paragrafens 2 mom. definieras utsökningsregistret. Enligt momentet hör till utsökningens informationssystem ett utsökningsregister, som förs och används med tanke på utförandet av utsökningsmyndigheternas uppgifter. Registret består av en riksomfattande indexdel och registerdelar som förs lokalt. Utsökningregistret blir ett s.k. logiskt register, dvs. en datamängd innehållande anteckningar som på grund av sitt användningsändamål hör ihop, främst personuppgifter, och som är ordnat så att uppgifterna om en viss person går lätt att hitta. Utsökningsregistret bygger på indexuppgifter bestående av till en början identifieringsuppgifter om svaranden och i ett senare skede eventuellt också uppgifter som identifierar domarna. Utsökningsregistret består därmed av en enhetlig riksomfattande indexdel och lokala delsystem inom informationssystemet. Uppgifterna införs lokalt, så att det också i den riksomfattande delen görs en anteckning om att uppgifter om personen i fråga har förts in på lokal nivå.

Enligt 3 mom. är syftet med informationssystemet och utsökningsregistret att främja en ändamålsenlig och gäldenärsbaserad behandling av utsökningsärendena, elektronisk kommunikation, utförande av lednings-, styrnings-, kontroll- och övervakningsuppgifter inom utsökningsförvaltningen samt statistikföringen.

Utsökningsregistret kommer att spela en viktig roll för rationaliseringen av utsökningsväsendet. För att det stora antalet ärenden skall kunna behandlas på ett ändamålsenligt sätt och hanteras tillförlitligt krävs en utvecklad datateknik. Det riksomfattande informationssystemet bidrar också till att för-

enhetliga tekniken vid hanteringen av uppgifterna. Också de frågor som gäller verksamhetens offentlighet kan hanteras bättre när informationssystemfunktionerna i olika delar av landet är likadana.

Utsökningsregistret innebär att utsökningsärenden som gäller en och samma gäldenär oberoende av distriktsgränserna kan koncentreras till en utmättningsman och biträdande utmättningsman. Fokuseringen på gäldenären är en av de viktigaste utgångspunkterna i denna proposition.

Området för elektronisk kommunikation kommer sannolikt att växa i och med det nya informationssystemet. Ett utsökningsärende kan enligt förslaget anhängiggöras bl.a. via datanätet exempelvis med en elektronisk blankett eller genom en ansökan direkt till informationssystemet. Utsökningens regelbundna elektroniska rapportering skall komma i gång med det nya informationssystemet. Också elektronisk delgivning kommer att bli möjlig.

Informationssystemet och utsökningsregistret betjänar också utsökningens justitieförvaltningsmyndigheter i olika lednings-, styrnings-, kontroll- och övervakningsuppgifter samt statistikföringen. Det finns en bestämmelse om dessa justitieministeriets uppgifter i 1 kap. 10 § utsökningslagen och justitieförvaltningschefens uppgifter vid länsstyrelsen finns angivna i 11 § förordningen om utsökningsväsendets förvaltning. Justitieförvaltningschefen vid länsstyrelsen skall därmed enligt den sistnämnda paragrafens 1 mom. 3 punkt svara för kontrollen av exekutionsverket och exekutionsavdelningen och enligt 4 punkten följa enhetligheten i länets utsökningspraxis och vid behov vidta åtgärder för att avhjälpa missförhållanden som de påträffat. Också den omfattande statistik som förs av justitieministeriet blir lätthanterligare och mångsidigare i och med utsökningsregistret.

Informationssystemet och utsökningsregistret skall också att fungera som hjälpmedel för chefen för häradets exekutionsverk eller häradsämbetets exekutionsavdelning i de uppgifter som anges i 8 § förordningen om utsökningsväsendets förvaltning.

25 §. *Registeransvariga*. Registeransvariga är enligt paragrafen de lokala utsökningsmyndigheterna tillsammans. Enligt 3 § 4

mom. personuppgiftslagen kan också flera personer, sammanslutningar, inrättningar eller stiftelser vara registeransvariga.

Utsökningsmyndigheterna för in de uppgifter som anges i 26 § i registret. Den myndighet som har fört in uppgifterna ansvarar vid skötseln av sina egna åligganden för att uppgifterna är korrekta samt för att registreringen och användningen sker på lagligt sätt.

Justitieministeriet sörjer enligt paragrafen för den allmänna driften av registret samt meddelar föreskrifter om hur uppgifterna tekniskt skall föras in och behandlas. Justitieministeriet kunde t.ex. ge en föreskrift om vilka av de uppgifter som nämns i 26 § 2 mom. som skall införas i registrets riksomfattande del. Genom justitieministeriets föreskrifter kan man försäkra sig om att de lokala utsökningsmyndigheterna registrerar uppgifter på ett enhetligt och tillförlitligt sätt samt skapa förfaranden för att se till att de införda uppgifterna är aktuella och felfria. Justitieministeriet för sin del skall därmed försöka se till att utsökningsmyndigheterna iakttar tillbörlig registerpraxis.

26 §. *Registrets datainnehåll*. I paragrafen uppräknas de uppgifter som får samlas och införas i utsökningsregistret. Parternas integritetsskydd förutsätter att gränserna regleras så noggrant som möjligt på lagnivå.

Enligt 1 mom. 1 punkten får för utsökningsregistret i de lokala registerdelarna samlas och införas uppgifter för hanteringen av utsökningsärendena (*ärendehanteringsuppgifter*). Dessa uppgifter motsvarar de rätt tekniska uppgifter som i dag antecknas i bl.a. diariet, dagboken och räkenskapsboken. I informationssystemet kan för hanteringen av utsökningsärendena föras in identifieringsuppgifter och kontaktinformation om parterna och deras företrädare samt uppgifter om redovisningsadress, verkställighetens eller fordrans art, sökandens fordran, verkställighetsåtgärder som utförts av utmättningsmannen och tidpunkten för dem, influerna och till sökanden redovisade belopp, hinder för verkställigheten, anteckning som passivfordran samt andra motsvarande uppgifter om utsökningsärendet och verkställighetsförrättningarna.

Tyngdpunkten i ärendehanteringsuppgifterna ligger på anteckningarna om själva

verkställighetsuppdragen och inte på uppgifterna om parterna. Bland ärendehanteringsuppgifterna antecknas utförda uppgifter och där införs inte t.ex. bakgrundsinformation som utmätningsmannen samlat in.

Utsökningsregistret kunde utnyttjas också för att koordinera myndigheternas verksamhet och deras samarbete. Enligt momentets 2 punkt får för utsökningsregistret i de lokala registerdelarna för ordnande av myndigheternas samarbete samlas och föras in uppgifter eller begäran om uppgifter som gäller gäldenärens vistelseort eller egendom (*samarbetsuppgifter*).

Utsökningsmyndigheternas utbyte av information följer redan av den riksomfattande verksamhetsmodellen och den gemensamma användningen av utsökningsregistret. Eftersom det dock i praktiken kan uppstå personregister över t.ex. inbördes begäran om handräkning och informella förfrågningar, har det ansetts motiverat med uttryckliga bestämmelser.

Vikten av informationsutbytet distrikten emellan accentueras i och med reformen. För den utmätningsman som är ansvarig utmätningsman är det viktigt att få information från de andra distrikten. Informationssystemet måste kunna utnyttjas för koordineringen av verksamheten också i olika fall av samtidig verkställighet.

De uppgifter som avses i punkten kunde också utnyttjas vid informationsutbyte mellan olika myndigheter och i samarbetet dem emellan. Till de delar som samarbetsuppgifterna innehåller sekretessbelagda uppgifter skall bestämmelserna om utlämnande av sekretessbelagda uppgifter i utsökningslagen eller andra lagar iakttas.

Momentets 3 punkt gäller olika uppgifter i samband med utsökningsärendet som har lämnats av parterna eller utomstående eller som utsökningsmyndigheten på annat sätt har fått fram i den praktiska utsökningsverksamheten (specialuppgifter). För utsökningsregistret får samlas och i det införs också sådana uppgifter, dock inte känsliga personuppgifter som avses i 11 § personuppgiftslagen, med undantag av uppgifter om sociala förmåner som gäldenären mottagit och som kan påverka utmätning.

Till specialuppgifterna hör bl.a. utsök-

ningsutredningar, svar på bankförfrågningar samt utmätningsmannens olika anteckningar om uppgifter som han samlat in samt om utredningsåtgärder som han vidtagit, till de delar det anses ändamålsenligt att föra in uppgifterna i utsökningsregistret. Avsikten är att det skall göras fler utsökningsutredningar. När reformen genomförts kan det vara ändamålsenligt att göra så att de uppgifter som svaranden gett i utsökningsutredningen förs in i informationssystemet, varefter han får en utskrift att kontrollera. Vid följande utsökningsutredning kunde man sedan utnyttja uppgifterna i den tidigare utredningen.

Det kan också i andra situationer bli nödvändigt att anteckna bakgrundsuppgifter i informationssystemet. T.ex. resultaten av en tidskrävande bokföringsutredning i samband med ett ärende kunde åtminstone till någon del förvaras i informationssystemet, om man kan anta att ärendet blir anhängigt på nytt.

Även specialuppgifterna skall ha samband med ett konkret anhängigt ärende eller ett passivärende. Man får t.ex. inte för eventuella framtida behov föra in allmänna antydningar om en gäldenär eller om personer som varit gäldenärer, när dessa saknar samband med något utsökningsärende.

Av de känsliga personuppgifter som avses i 11 § personuppgiftslagen får man föra in bara uppgifter om mottagna socialförmåner. De socialförmåner som gäldenären fått är delvis utmätningsbara och även icke utmätningsbara socialförmåner kan påverka det belopp som skall mätas ut av annan inkomst.

Enligt den föreslagna 3 kap. 65 § skall utmätningsmannen när han inhämtar uppgifter hos en utomstående undvika att få tillgång till känsliga personuppgifter med undantag av uppgifter om sociala förmåner som gäldenären mottagit. Detta innebär att om känsliga personuppgifter som utmätningsmannen fått tillgång till i ett undantagsfall har samband med utsökningsärendet, får de fränsett de nämnda förmånerna inte föras in i informationssystemet. Inte heller uppgifter som sökanden har lämnat, t.ex. uppgifter om hälso-tillstånd eller andra känsliga personuppgifter som kan framgå av en sjukhus- eller motsvarande räkning, får föras in i registret.

Bland specialuppgifter kan föras in uppgifter som gäller arbetssäkerhet, t.ex. att sökan-

den har uppträtt våldsamt mot utmätningsmannen. Uppgifter som beskriver gäldenärens egenskaper skall dock registreras med extra noggrant övervägande och stora krav på korrekthet. Den registrerade har enligt den föreslagna 28 § rätt till insyn också i alla specialuppgifter.

Paragrafens 2 *mom.* gäller de uppgifter som kan föras in i registrets indexdel. Här sägs att i registrets indexdel får införas sådana ärendehanteringsuppgifter som behövs för att ärendet skall kunna hittas i de lokala registerdelarna. Avsikten är att åtminstone svarandens identifieringsuppgifter och eventuellt också uppgifterna om utsökningsskäl skall kunna införas i indexdelen.

27 §. *Rätt att behandla uppgifterna.* Enligt 1 *mom.* skall på behandlingen av personuppgifter som har samlats in för utsökningsskäl i utsökningsskälregistret och som har förts in i det tillämpas personuppgiftslagen, om inte annat föreskrivs nedan i utsökningsskälslagen. Eftersom de flesta utsökningsskälsgäldenärer och även en del sökande är fysiska personer, utgörs en stor del av uppgifterna i utsökningsskälregistret av personuppgifter, dvs. de gäller fysiska personer eller beskriver deras ekonomiska förhållanden. Utsökningsskälregistret innehåller också en mängd uppgifter som inte är personuppgifter, t.ex. uppgifter om juridiska personer samt uppgifter om tid och plats för olika förrättningar.

Enligt 2 § personuppgiftslagen är personuppgiftslagen sekundär. När undantag införs skall dock beaktas de grundläggande rättigheterna samt Europaparlamentets och Europarådets direktiv 97/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter, nedan dataskyddsdirektivet. Där anges den nationella prövningsmarginalen i frågor som gäller dataskydd.

De föreslagna bestämmelserna om utsökningsskälregistret innebär bl.a. att det är tillåtet att hantera personbeteckningar. Ett undantag utgör de intyg som nämns i den föreslagna 31 §, vilka tillgodoser kravet på allmän insyn. I intyget antecknas svarandens födelse- datum och hemkommun, men inte personbeteckningen. Beteckningen ges inte heller ut automatiskt med stöd av den föreslagna 34 §,

som gäller informationen till parter och andra jämförbara intressenter.

I 11 § personuppgiftslagen finns ett förbud mot behandling av känsliga uppgifter. Den föreslagna 26 § 3 punkten är en specialbestämmelse i förhållande till den nämnda bestämmelsen i personuppgiftslagen. Rätten till insyn enligt personuppgiftslagen kunde uppskjutas enligt den föreslagna 28 §.

I paragrafens 2 *mom.* uppräknas vilka som har rätt att behandla de uppgifter som finns införda i utsökningsskälregistret. Här sägs att utmätningsmannen och hans underordnade samt justitieministeriet, justitieförvaltningschefen vid länsstyrelsen och hans underordnade i utsökningsskälärenden eller utsökningsskäl förvaltningsärenden utan hinder av sekretessbestämmelserna får i utsökningsskälärenden eller behandla de uppgifter som avses i 26 §. Det finns dock en begränsning som gäller specialuppgifterna. Dessa får behandlas endast till den del det är nödvändigt i ärendet. Den sistnämnda begränsningen behövs med tanke på parternas, särskilt gäldenärens integritetsskydd. Rätten att behandla uppgifterna påverkas också av den föreslagna 24 §, i vilken det konstateras i vilket syfte nämnda myndigheter får använda utsökningsskälregistret.

28 §. *De registrerades rätt till insyn.* Enligt 26 § 1 *mom.* personuppgiftslagen har var och en utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att få veta vilka uppgifter om honom som har registrerats i ett personregister eller att registret inte innehåller uppgifter om honom. Detta är alla registrerades grundläggande rättighet. Enligt paragrafens 2 *mom.* skall rätten till insyn verkställas inom tre månader.

Enligt artikel 13 i dataskyddsdirektivet kan medlemsstaterna begränsa de registrerades rätt till insyn om det är nödvändigt för säkerställande av de omständigheter som nämns i artikelns 1 punkt. Här nämns bl.a. "andras fri- och rättigheter". Om begränsningarna av rätten till insyn finns bestämt i 27 § personuppgiftslagen. Därmed finns rätt till insyn inte bl.a. om informationen kan medföra allvarlig fara för någon annans rättigheter.

Att förvägra någon rätten till insyn med stöd av personuppgiftslagen t.ex. med motiveringen att denna rätt medför allvarlig fara för sökandens fordringsrätt, kunde försätta utmätningsmannen i en svår tolkningsposi-

tion. Av ovan nämnda orsaker föreslås i 1 mom. bli intagen en bestämmelse där det sägs att om rätten till insyn enligt personuppgiftslagen skulle försvåra verkställigheten avsevärt, kan utövandet av rätten till insyn skjutas upp till behövliga delar tills behövliga utmätningar eller andra verkställighetsåtgärder har utförts och egendomen har tagits om hand av utmätningsmannen. Rätten till insyn kan dock skjutas upp med högst sex månader från det att begäran om rätt till insyn har framställts.

Avsikten med att skjuta upp rätten till insyn är att gäldenären inte skall kunna vidta åtgärder för att omintetgöra verkställigheten. Det kan vara nödvändigt att skjuta upp rätten till insyn särskilt när det gäller en gäldenär som använder sig av osakliga sätt att undvika utsökning. Särskilt i utsökningsärenden som kräver utredning i många faser och som gäller stora fordringar kan utsökningsväsendets trovärdighet och verksamhetsförmåga äventyras, om gäldenärerna öppet kan följa utsökningsmyndigheternas åtgärder och genom motåtgärder vid lämpligt ögonblick få till stånd att utsökningen slutar med att ett intyg om medellöshet utfärdas. Rätten till insyn kunde skjutas upp t.ex. om utmätningsmannen har gjort förfrågningar till banker eller andra utomstående.

Momentet ger inte utmätningsmannen rätt att skjuta upp genomförandet av rätten till insyn till alla delar. Sådana uppgifter som inte avsevärt försvårar verkställigheten och de blir kända borde lämnas till den registrerade personen i fråga för kontroll. Gäldenären har också alltid rätt att få se den utsökningsutredning han har lämnat. Rätten till insyn får inte skjutas upp längre än nödvändigt. Det enda syftet med uppskovet är att utmätningsmannen av taktiska skäl skall kunna frysa situationen den kritiska perioden tills man har hunnit vidta behövliga åtgärder som garanterar att verkställigheten kan fortgå, t.ex. utfärda ett betalningsförbud. I undantagsfall kunde rätten till insyn också skjutas upp om rätten innebär att ett annat utsökningsärende omintetgörs. Sådana bindningar mellan utsökningsärenden kan det finnas bl.a. vid samtidig verkställighet och om det för gäldenärens del finns anhängiga utsökningsärenden som är dels personliga, dels

gäller bolag som han förvaltar.

I 11 § 2 mom. 5 punkten offentlighetslagen föreslås på motsvarande sätt bli intagen en bestämmelse enligt vilken parternas rätt till insyn kan begränsas innan utmätning förrätats och egendomen omhändertagits, om givandet av uppgiften märkbart skulle försvåra verkställigheten. I ett sådant läge behöver man inte heller ge ut en sådan utskrift som avses i den föreslagna 34 §, eftersom det i den sist nämnda paragrafen konstateras att den inte påverkar partens rätt att få uppgifter med stöd av offentlighetslagen. Däremot måste allmänt offentliga utskrifter enligt 31 § 1 mom. ges ut oberoende av om rätten till insyn har skjutits upp.

I syfte att säkerställa den registrerades rättsskydd föreslås i paragrafens 2 mom. bli bestämt att dataombudsmannen på begäran av den registrerade kan kontrollera att registrets uppgifter om den registrerade är lagenliga. Bestämmelsen kompletteras också i övrigt datasekretessmyndigheternas rätt enligt 9 kap. personuppgiftslagen att få information och utöva tillsyn.

29 §. *Utplåning av uppgifter.* Enligt paragrafens 1 mom. skall ur utsökningsregistret utplånas 1) ärendehanteringssuppgifterna 30 år efter det att ärendet blivit anhängigt, 2) samarbetsuppgifterna när de inte längre behövs, dock senast när ärendet inte längre är anhängigt eller när tiden för passivregistreringen upphör och 3) specialuppgifterna 10 år efter införandet eller tidigare, om uppgifterna uppenbart inte längre behövs.

Den föreslagna tiden för lagring av ärendehanteringssuppgifterna motsvarar enligt 1 mom. 1 punkten den längsta tid som en utsökningsgrund kan vara verkställbar, dvs. 20 år, plus de tio år på vilka åtalsrätten preskriberas. Justitieministeriet kunde vid behov med stöd av den föreslagna 25 § meddela föreskrifter om huruvida uppgifterna skall förvaras synliga i informationssystemet eller delvis i dokumentarkivet.

Ärendehanteringssuppgifterna måste förvaras tillräckligt länge, eftersom betalningarna i det nya systemet följs upp med hjälp av utsökningsregistret. Att anteckna en betalning i domen är också i dag ett osäkert sätt att förhindra upprepad indrivning, eftersom verkställighet kan sökas med en kopia av domen.

Man kan inte utgå från att gäldenären skall förvara de indrivningskvitton han fått av utmätningsmannen i tiotal år.

Enligt skatteutsköningenslagen preskriberas fordringar som gått till indrivning slutgiltigt fem år efter debiteringen. Men eftersom skattefordringar kan omvandlas till ersättningsfordringar på basis av ett brott eller genom att införlivas i ett betalningsprogram förbli indrivningsbara en längre tid än den nämnda preskriptionstiden, är det befogat att också ärendehanteringssuppgifterna om dessa förvaras lika länge som uppgifterna i civilrättsliga ärenden. Också praktiska skäl talar för ett sådant förfarande.

Samarbetsuppgifterna skall enligt momentets 2 *punkt* finnas bara en kort tid i registret, litet som på en anslagstavla. I vissa fall kan det vara motiverat att i informationssystemet hålla kvar också en mer långvarig begäran om samarbete, så länge ärendet är anhängigt eller registrerat som passivt. I ett passivärende är en begäran om samarbete visserligen ett undantag, eftersom utmätningsmannen här inte är skyldig att leta efter egendom som tillhör gäldenären.

Specialuppgifterna eller t.ex. utsköningsutredningar och andra av utmätningsmannen inhämtade bakgrundsuppgifter kunde enligt momentets 3 *punkt* i normalfall hållas kvar i registret i tio år. Detta motsvarar tiden för väckande av åtal för grovt gäldenärsbrott. Å andra sidan behöver t.ex. saldouppgifter från banken ofta inte förvaras hela den nämnda tiden, eftersom gäldenärens ekonomiska situation förändras hela tiden och gamla uppgifter inte är särskilt nyttiga. Beslutet om hur länge uppgifterna skall sparas måste fattas med hänsyn till möjligheterna att få fram samma uppgift på nytt, om den trots allt skulle behövas i ett senare skede.

Om det finns motiverad anledning kunde specialuppgifternas enligt 2 *mom.* förvaras i 20 år efter införandet. Detta motsvarar den längsta tid som en utsköningsgrund kan vara verkställbar. Det kan finnas behov att spara specialuppgifterna en lång tid speciellt om utmätningsmannen i ett komplicerat utsköningsärende som gäller en stor fordran har gjort omfattande utredningar och det kan antas att uppgifterna kommer att behövas i ett senare utsköningsärende eller återvinnings-

ärende.

Registeruppgifternas offentlighet och utlämnande av uppgifter

30 §. *Registeruppgifternas offentlighet.* I dag är frågan om utsköningsregistrens offentlighet oklar. Enligt 24 § 1 *mom.* 23 *punkten* offentlighetslagen är bl.a. handlingar som beskriver en persons ekonomiska ställning sekretessbelagda, fränsett vissa särskilt angivna utsköningshandlingar. Det har förekommit tolkningsproblem om till vilka delar utmätningsmännen i enlighet med 1 kap. 16 § utsköningslagen kan utfärda intyg över sådant som finns antecknat i dagboksregistret.

När det skall inrättas ett utsköningsregister måste man i utsköningslagen tydligt ta ställning till vilka uppgifter i registret som är offentliga för allmänheten och hur offentligheten genomförs. Utsköningsväsendet får in ett mycket stort antal utsköningsärenden, t.ex. år 2000 var antalet ärenden 2,51 miljoner. I praktiken är det alltför arbetsdrygt att från fall till fall pröva frågan och avgöra hur offentligheten skall genomföras. Det skulle också leda till oenhetlig praxis och resultatet kunde bli att offentlighetsprincipen i vissa fall måste vika alltför mycket medan integritetsskyddet i andra fall kunde äventyras.

Uppgifterna i utsköningsregistret utgör tillsammans en helhet som beskriver gäldenärens ekonomiska situation på ett övergripande sätt, i detalj och ofta över en lång period. Därmed kan det anses klart att utsköningsregistret i sin helhet inte kan vara offentligt, vilket inte heller de lokala utsköningsregistren är i dag. Uppgifterna i utsköningsregistret kan också avslöja gäldenärens yrkes- eller afärshemligheter och andra omständigheter som gäller hans privata näringsverksamhet samt innehålla uppgifter om sociala förmåner, hälsotillstånd, brottsoffer, frihetsstraff, personliga förhållanden och hemlig kontaktinformation.

Av ovan nämnda orsaker föreslås att i utsköningslagen intas en bestämmelse enligt vilken de uppgifter i utsköningsregistret över vilka ett intyg enligt 31 § 1 *mom.* kan utfärdas är offentliga och övriga uppgifter i registret är sekretessbelagda. I de offentliga intygen antecknas vissa i lagen angivna centrala

ärendehanteringssuppgifter. På detta sätt kan man undvika tolkningssvårigheter beträffande vilka registeruppgifter som på ett förbjudet sätt beskriver gäldenärens ekonomiska situation.

I 24 § 1 mom. 23 punkten offentlighetslagen föreslås bli nämnt att uppgifterna om fysiska personer som gäldenärer är sekretessbelagda, fränsett de offentliga uppgifter som nämns i 1 kap. 31 § 1 mom. utsökningslagen. Därmed genomförs offentligheten av uppgifterna om gäldenären som part i form av sådana intyg som nämns i 31 §. Handlingarna i pappersform, fränsett uppgifterna om fysiska personer som är gäldenärer och utsökningsutredningen, är offentliga och därmed underställda offentlig kontroll. Denna bestämmelse i offentlighetslagen behandlas närmare i samband med lagförslag 4.

Offentligheten har samband med bestämmelsen om genomförandet av den, dvs. de i 31 § nämnda intyg som utfärdas till var och en som vill ha ett sådant, och av vilket framgår bestämda ärendehanteringssuppgifter om en viss svarande under två år. Övriga uppgifter i utsökningsregistret är sekretessbelagda. Till dessa uppgifter hör ärendehanteringssuppgifterna till den del de inte antecknas i ovan nämnda intyg över två år. För vissa sekretessbelagda ärendehanteringssuppgifter gäller dock den i 31 § 2 mom. angivna rätten att på särskilda grunder få uppgifter som gäller fyra år. Samarbetsuppgifterna och specialuppgifterna är sekretessbelagda.

Offentligheten bestäms enligt offentlighetslagen. Om den registrerades rätt till insyn har skjutits upp måste också partsoffentligheten med stöd av 28 § 1 mom. vika, fränsett de i 31 § 1 mom. avsedda offentliga uppgifterna.

31 §. *Intyg ur utsökningsregistret.* Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. har var och en rätt att av den lokala utsökningsmyndigheten ur utsökningsregistret få ett intyg som gäller en namngiven person i dennes egenskap av svarande i ett utsökningsärende. I intyget antecknas de i momentet särskilt uppräknade uppgifter som införts under de två år som föregår dagen för begäran. Enligt 2 mom. ges intyget i form av en utskrift ur utsökningsinformationssystem.

Offentliggörandet av registeruppgifterna i form av intyg motsvarar den gällande 1 kap.

16 §. Enligt denna paragraf är utmätningsmannen skyldig att ur dagboken utfärda skriftliga intyg enligt vad som närmare föreskrivs genom förordning. Enligt 7 § 1 mom. utsökningsförordningen är utmätningsmannen skyldig att i ett utsökningsärende på begäran ge ett skriftligt intyg om de omständigheter som antecknats på dagbokskortet. Dessutom skall utmätningsmannen på begäran ge en avskrift eller kopia av expeditioner eller andra handlingar som finns i hans besittning. Dessa bestämmelser i förordningen har efter grundlagsreformen och införandet av offentlighetslagen blivit problematiska. Av 1 kap. 16 § utsökningslagen eller utsökningsförordningen framgår inte tydligt om utmätningsmannen är skyldig att ge ett intyg över alla uppgifter som finns antecknade på dagbokskortet eller enligt prövning över bara en del av dem. Bestämmelsen i förordningen kan inte heller ge rätt att lämna ut sådana uppgifter som enligt offentlighetslagen är sekretessbelagda. Syftet med den föreslagna bestämmelsen är att undanröja tolkningsproblemen.

Vem som helst kan få ett intyg om en namngiven person. Ett intyg om en person utfärdas endast i dennes egenskap av svarande, och där säg inte t.ex. om han har varit borgenär. Ett intyg kan tack vare det riksfattande registret begäras i vilket distrikt som helst. Intyg utfärdas på samma sätt i alla distrikt, och innehållet är inte beroende av i vilket distrikt intyget har begärts.

Syftet med intyget är att genomföra offentlighetsprincipen och att fungera som ett slags varmans källa för kreditupplysningar. Också privatpersoner kan behöva kreditupplysningar om andra för att skydda sig mot förluster i avtalsverksamhet. Å andra sidan finns det inget hinder för att uppgifter begärs av ren nyfikenhet. Man bör bara sörja för att upplysningar inte ges för en särskilt lång tid och inte på ett sätt som i strid med integritetsskyddet och offentlighetslagens sekretessbestämmelser på ett alltför ingående sätt beskriver personens ekonomiska situation. I viss mån kan benägenheten att begära onödiga uppgifter dämpas av bestämmelsen i 4 mom. att den som begär upplysningar registreras och gäldenären eller svaranden i utsökningsärendet på begäran får veta till vem

intyg om honom har getts ut.

För att ingens gäldenärshistoria skall bli ofentlig rörande en onödigt lång tid i ett ärende där informationen inte på det sätt som avses i 3 mom. är viktig för den som begär uppgifterna, anses det motiverat att intyg utfärdas över uppgifter som har införts under två års tid. Detta innebär samtidigt att för en person som inte på två år har haft ärenden i utsökning utfärdas ett intyg om detta. Det kan visserligen gå så att trots att en gäldenär har stora skulder har borgenären inte på två år försökt driva in dem i utsvärningsväg, och då blir intyget vilseledande. Men om den som begär upplysningarna har ett stort intresse i saken kan han med stöd av 2 mom. begära upplysningar som gäller fyra år. Det är dessutom troligt att möjligheten att registrera en fordran som passiv minskar denna risk.

I intyget antecknas enligt momentet 1) sökandens och svarandens namn samt svarandens födelsedatum och hemkommun, 2) utsvärningsärendet, den tid ärendet har varit anhängigt och registrering som passivfordran, 3) beloppet av sökandens fordran och det belopp som redovisats till sökanden samt 4) hinderintygets art och datum. Om ovan nämna anteckningar inte finns i registret, utges ett intyg över detta enligt 2 mom.

I intygen antecknas därmed de viktigaste uppgifterna som motsvarar de nuvarande dagboksanteckningarna. I momentet uppräknas uttömmande vilka uppgifter som skall ges. Exempelvis gäldenärens personbeteckning eller adress ges inte ut. Födelsedatum i kombination med uppgiften om hemkommun kan anses vara tillräckligt för att identifiera personer med samma namn.

På ovan nämnda sätt, dvs. genom att offentligheten genomförs i form av intygsutskrifter ur utsvärningsregistret och genom att utsvärningsmyndighetens handlingar kan kontrolleras offentligt vill man uppnå en balanserad lösning i offentlighetsfrågan på ett sätt som inte heller ger utsvärningsmyndigheterna tolkningsproblem.

En avgift kan uppbäras för intyget i enlighet med lagen (34/1995) och förordningen (35/1995) om utsvärningsavgifter. Eftersom intyget i fråga samtidigt genomförs offentligt, torde man enligt principen i 34 § offentlighetslagen kunna utgå från att en person

som inte vill lösa in intyget kan få se på det och vid behov göra anteckningar ur det. Även då skall 4 mom. tillämpas.

Ibland kan den som begär upplysningarna ha motiverad orsak att få uppgifter som gäller en längre period än två år. Enligt 3 mom. kan ett intyg utfärdas för fyra år före begäran, om den som begär intyget visar att uppgifterna behövs för att trygga hans utkomst eller något annat vägande privat intresse eller ett viktigt allmänt intresse. Här avses samma uppgifter som nämns i 1 mom., men de kunde ges för en längre period än två år. Tiden blir då densamma som registreringstiden för kreditupplysningar enligt 21 § 1 punkten personuppgiftslagen.

I bestämmelsen anges inte närmare i vilka fall uppgifterna kunde ges för fyra år. Avsikten är dock inte att den utvidgade rätten till upplysningar skall gälla t.ex. i sedvanliga hyres- eller anställningsärenden. Den som frågar efter uppgifterna skall ha ett viktigt intresse i saken, det kan t.ex. vara frågan om ett bostadsköp, där en del av köpesumman blir en skuld.

Ett viktigt allmänt intresse kan vara i fråga t.ex. när man söker en person för ett viktigt samhälleligt uppdrag. På denna grund kunde upplysningar ges ut dels till den myndighet eller den krets som sköter utnämningen, dels till bl.a. företrädare för massmedierna.

Eftersom frågan bara gäller huruvida vissa i lag föreskrivna uppgifter skall ges för två eller fyra år, kunde utsvärningsmyndigheten i gränsfall ge uppgifterna för fyra år. Genom de föreslagna bestämmelserna kunde man i varje händelse förhindra att gäldenärshistorian kommer ut för en oskäligt lång tid, så i stället kan man betona offentlighetsprincipen i överväganden som gäller rätten till upplysningar för en längre tid. Den som begär upplysningarna ansvarar själv för att den motivering han lägger fram är sanningsenlig.

I paragrafens 4 mom. föreslås bli intagen en bestämmelse där det sägs att innan intyget utfärdas skall namnet på den som begärt intyget, dennes yrke och hemort samt den centrala motiveringen enligt 3 mom. föras in i utsvärningens informationssystem. Till denna del kan man med hjälp av bestämmelsen kontrollera och övervaka utgivningen av uppgifter. Den registrerade skall dessutom på

begäran få uppgifter om vem som under de senaste sex månaderna har fått intyg rörande honom ur utsökningsregistret. Denna bestämmelse är ett uttryck för "rejält spel" också gentemot gäldenären.

En bestämmelse motsvarande detta moment finns också i 26 § 2 mom. personuppgiftslagen, där uppgifterna om till vem kreditupplysningar har lämnats ut utgör en del av den registrerades rätt till insyn.

32 §. *Rätt att få information för kreditupplysningsverksamhet.* Det nuvarande systemet, enligt vilket utsökningsväsendet ger ut uppgifter för kreditupplysningsverksamhet, föreslås kvarstå. Också denna verksamhet bygger på den nuvarande 1 kap. 16 §. Enligt 7 § 2 mom. utsökningsförordningen får utmätningsmannen lämna ut uppgifter i form av massutlämningar om gäldenärer som vid utsökning konstaterats vara medellösa till dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet för att användas i kredituppgiftsregister. Uttrycket massutlämning hänvisar till personregisterlagen, vilken upphävdes när personuppgiftslagen (471/1987) stiftades, där man genom 19 § försökte begränsa utlämnanden som innehöll risker för dataskyddet. Begreppet massutlämnande och känsliga stickprov försvann i och med att personuppgiftslagen stiftades.

Regleringen av kreditupplysningsverksamheten är viktigt för skyddet av de registrerades integritet. Därför är det skäl att reglera saken på lagnivå. Enligt 1 mom. har den som bedriver kreditupplysningsverksamhet rätt att utan hinder av sekretess för en tid av två månader före begäran få ärendehanteringssuppgifter om sådana utsökningsärenden som gäller verkställighet av betalningsskyldighet i vilka hinderintyg har utfärdats.

Den föreslagna paragrafen gäller dem som enligt 20 § personuppgiftslagen bedriver kreditupplysningsverksamhet. Enligt den sistnämnda paragrafens 1 mom. 1 punkt får den som bedriver kreditupplysningsverksamhet registrera information om en sådan försummelse att betala eller prestera något som har konstaterats genom utsökningsmyndighetens förrättning eller med anledning av vilken den registrerade vid utmätning har konstaterats vara medellös. I dag har ovan nämnda 7 § 2 mom. utsökningsförordningen tolkats så att

oanträffbarhets hinder enligt 36 § 1 mom. utsökningsförordningen inte berättigar att göra anteckning i ett kreditregister.

Situationen kommer dock att förändras i och med reformen, eftersom det införs mer detaljerade regler om vilka åtgärder utsökningsmyndigheten är skyldig att vidta innan han får återsända handlingarna med anteckning om oanträffbarhets- eller medellöshets hinder enligt den föreslagna 95 § 1 mom. När utmätningsmannen har utfört dessa åtgärder utan att finna utsökningsgäldenären eller egendom som tillhör honom, kan man anse att betalningsförsummelsen eller gäldenärens medellöshet har blivit konstaterad vid tjänsteansvar i utsökningsförfarandet. Eftersom också intyg över både medellöshets- och oanträffbarhets hinder förutsätter att gäldenärens egendom utreds, skall den som bedriver kreditupplysningsverksamhet enligt förslaget ha rätt att i enlighet med 20 § 1 mom. 1 punkten personuppgiftslagen registrera de upplysningar han fått av utmätningsmannen.

Att uppgifterna lämnas ut för de två föregående månaderna motsvarar nuvarande praxis. Det finns ett uppenbart behov av att justitieministeriet ger de lokala utsökningsmyndigheterna anvisningar eller föreskrifter om förfarandet, för att garantera att de uppgifter som lämnas till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet inte innehåller fel. De uppgifter som getts ut av utsökningsväsendet skall på samma sätt som i dag utplånas ur kreditupplysningsregistret i enlighet med 21 § 1 punkten personuppgiftslagen fyra år efter det att betalningsstörningen har konstaterats.

Sökanden kunde om han så önskar nöja sig med begränsad utsökning enligt den föreslagna 3 kap. 104 §. Eftersom man vid begränsad utsökning endast letar efter vissa inkomster och fordringar och endast ur begränsade källor, har det inte samma betydelse som i ett normalt utsökningsärende om förfarandet blir resultatöst. Därför föreslås i 2 mom. ingå en bestämmelse enligt vilken uppgifter om hinderintyg som gäller begränsad utsökning får ges endast på det villkor att den som bedriver kreditupplysningsverksamhet helt utplånar dem ur registret, om gäldenären betalar den skuld som drevs in genom begränsad utsökning.

Också vid begränsad utsökning ges enligt förslaget ett meddelande om anhängighet, om man känner gäldenärens adress. Om indrivningen inte lyckas kan det betraktas som ett tecken på att det inte finns egendom som lämpar sig för begränsad utsökning och till övriga delar som tecken på annan betalningsoförmåga eller betalningsovilja. Därför kan det anses motiverat att en kreditanteckning görs. Men för den händelse att gäldenärens vistelseort inte kunde ha utretts eller att han av annan anledning inte hade fått meddelandet om anhängighet eller att han senare av annan förmögenhet kunde betala fordran, ges gäldenären tillfälle att genom betalning av hela fordran få anteckningen i kreditupplysningsregistret på basis av den begränsade utsökningen helt utplånad i enlighet med 3 mom.

Att gäldenären i enlighet med den föreslagna 3 kap. 98 § har fått ett medellöshetsintyg utan att något utsökningsärende blivit anhängigt antecknas inte i kreditupplysningsregistret.

I paragrafens 3 mom. sägs att om en fordran som man har försökt driva in genom normal eller begränsad utsökning blir helt indriven vid utsökning efter det att uppgifterna har getts ut, skall utmätningsmannen på gäldenärens begäran underrätta den som bedriver kreditupplysningsverksamhet om saken. Avsikten är att av kreditupplysningarna skall framgå vilken fordran som har blivit betald.

För tydlighets skull föreskrivs i momentet också att om utsökningsgrunden upphävs eller utsökningen av annan anledning återkallas, skall utmätningsmannen på eget initiativ underrätta den som bedriver kreditupplysningsverksamhet om saken för avlägsnande av registeranteckningarna. Gäldenären skall därefter vara i samma position som om inget utsökningsärende hade anhängiggjorts. Bestämmelser om andra motsvarande andra åtgärder för återkallande av verkställigheten finns i den föreslagna 2 kap. 15 § och det föreslagna 10 kap. 8 § 2 mom.

Det vore önskvärt att man i praxis vid registrering av kreditupplysningar kunde beakta exceptionella situationer till den registrerades fördel särskilt i de fall då utmätningsmannen har meddelat om medellöshet på basis av intyg över medellöshets- och oanträffbarhets-

hinder. Orsaken till att utmätningsmannen inte har fått fram uppgifter om gäldenärens adress och ett meddelande om anhängighet inte har kunnat ges, kan ha varit helt godtagbar, t.ex. att gäldenären har varit bostadslös eller vistats utomlands. Om gäldenären i ett sådant fall betalar fordran senare är det skäl att helt avlägsna registeranteckningen.

Genom att koda domarna eller på annat sätt anteckna uppgifterna borde man eftersträva att utlämna dem i en sådan form att samma fordran inte utan en tydlig anteckning kan införas flera gånger i kreditupplysningsregistret i de fall då gäldenären upprepade gånger konstateras vara medellös med anledning av samma fordran. I dag har det gått så att en persons skuldbelopp kan se mångdubbelt större ut än vad det de facto är, på grund av antalet utsökningsförsök.

Enligt paragrafens 4 mom. kan uppgifterna lämnas ut i elektronisk form. Motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 7 § 2 mom. utsökningsförordningen.

Utlämnandet av uppgifterna enligt paragrafen åsamkar utsökningsväsendet kostnader, och avtal om uppbörden av dem skall nås med mottagaren av kreditupplysningarna redan innan uppgifterna lämnas ut. Om justitieministeriet med stöd av den föreslagna 35 § beslutar att lämna ut uppgifter med hjälp av en fast anslutning, bör man försäkra sig om att kraven på datasekretess blir uppfyllda.

33 §. *Utlämnande av uppgifter myndigheter emellan.* I paragrafen finns bestämmelser om vilka uppgifter och för vilken tid en annan myndighet eller den som sköter ett offentligt uppdrag har rätt att få ur utsökningsregistret på begäran. Om utlämnande av andra handlingar än de uppgifter som finns antecknade i utsökningsregistret finns bestämmelser i den föreslagna 3 kap. 69—73 §.

I 1 mom. sägs att utöver det som i någon annan lag föreskrivs om en utsökningsmyndighets rätt eller skyldighet att lämna ut uppgifter, har myndigheter och den som i övrigt sköter ett offentligt uppdrag rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna ur utsökningsregistret få de ärendehanteringssuppgifter som behövs för skötseln av uppdraget för en tid av fyra år före begäran samt samarbetsuppgifter.

Ärendehanteringssuppgifterna kunde i sin

helhet lämnas ut för den i momentet nämnda tiden, så myndigheter och de som sköter offentliga uppdrag har något större insyn än allmänheten. Också samarbetsuppgifter, som innehåller utsokningsmyndighetens begäran om samarbete kunde lämnas ut till andra myndigheter och till den som sköter offentliga uppdrag. Däremot ges specialuppgifter endast ut till de myndigheter och beviljare av offentliga understöd som avses i 3 kap. 70 och 71 §.

Uppgifterna måste vara nödvändiga för att den som ber om dem skall kunna sköta sina uppgifter. Man kan utgå från att myndigheten eller den som sköter ett offentligt uppdrag begär uppgifter på eget ansvar. Men om uppdragen och de begärda uppgifterna står i uppenbar konflikt med varandra, skall utmätningssmannen be att få en närmare specificering av uppdraget.

Enligt momentet kan uppgifterna för tidsperioden i fråga lämnas ut i elektronisk form, om mottagaren enligt bestämmelserna om skydd av personuppgifter har rätt att registrera och använda sådana personuppgifter. Motsvarande begränsning följer också av 16 § 3 mom. offentlighetslagen. En uttrycklig bestämmelse föreslås dock av tydlighetsskäl bli intagen också i utsokningslagen. Enligt 8 § 1 mom. 4 punkten personuppgiftslagen får personuppgifter behandlas bl.a. då behandlingen föranleds av en uppgift eller förpliktelse som anvisas den registeransvarige i lag eller som påförts honom med stöd av lag.

I 2 mom. bestäms att 1 mom. inte begränsar utlämnandet av uppgifter med stöd av 3 kap. 70 och 71 §. I dessa paragrafer avsedda myndigheter och andra som beviljar offentliga stöd har därmed rätt att för de ändamål som anges i nämnda paragrafer i större omfattning än andra få uppgifter ur utsokningsregistret och att få dem i elektronisk form utan de begränsningar som avses i 1 mom. Dock borde uppgifterna till de instanser som avses i 3 kap. 71 § i första hand utlämnas i enlighet med paragrafens 1 mom. Om de uppgifterna inte är tillräckliga, ges andra uppgifter först i andra hand.

Dessutom har de myndigheter och de beviljare av offentliga stöd som avses i 3 kap. 70 och 71 § rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna med hjälp av teknisk anslut-

ning få uppgifter också ur utsokningens informationssystemets riksomfattande indexdel. Indexuppgifterna kunde användas för de ändamål som anges i nämnda paragrafer i 3 kap.

Därmed indelas myndigheterna och de som sköter offentliga uppdrag vad beträffar rätten till insyn i två kategorier, dvs. dels sådana vilkas rätt till insyn begränsas till 33 § 1 mom., om de inte med stöd av andra bestämmelser i lag har rätt till mer omfattande insyn, dels sådana som med stöd av 3 kap. 70 och 71 § ges mer omfattande insyn i utsokningsregistret och dess index och även i utsokningsmyndighetens övriga handlingar.

Som paragrafens 3 mom. föreslås en bestämmelse om utmätningssmannens rätt att på eget initiativ lämna ut uppgifter och om förbud mot utlämnande av uppgifter. Också på de uppgifter som finns införda i utsokningsregistret tillämpas 3 kap. 72 §, i vilken utmätningssmannen berättigas att på eget initiativ ge uppgifter om t.ex. brott som begåtts i utsokningsförfarandet. Också de förbud mot utlämnande av uppgifter som avses i 3 kap. 73 § gäller uppgifterna i utsokningsregistret. Utmätningssmannen får därmed inte på eget initiativ eller på begäran ge ut t.ex. uppgifter som har lämnats av en sådan utomstående som har rätt eller är skyldig att vägra att vittna.

34 §. *Utskrifter till parterna.* På grund av det stora antalet utsokningsärenden är det motiverat att försöka genomföra också parts-offentligheten på ett klart och enkelt sätt. Därför föreslås att även parter och med dem jämförbara på begäran skall ges information om utsokningsärendet i form av utskrifter ur informationssystemet med ett givet innehåll, dock utan begränsning av deras rätt att heller på annat sätt i egenskap av parter få uppgifter i enlighet med offentlighetslagen. Dessutom införs regelbundna rapporter till parterna, som ett uttryck för serviceprincipen.

Enligt paragrafens 1 mom. skall till en person som är eller har varit svarande eller sökande i ett utsokningsärende på begäran ges en utskrift ur informationssystemet som innehåller ärendehanteringssuppgifterna frånsett personbeteckning, kontaktinformation och redovisningsadress. Utskriften ges i första hand för de föregående fyra åren, men vid

behov för längre tid. Borgensmän och andra vilkas betalningsskyldighet kan påverkas av fordrans preskription och belopp har enligt momentet motsvarande rätt att få en utskrift beträffande fordran i fråga.

Den föreslagna bestämmelsen påverkar dock inte partens rätt att få uppgifter ur utsökningsregistret och utsökningsmyndighetens övriga handlingar, om han med stöd av 11 § offentlighetslagen har rätt till det. Men om personen i fråga inte enligt nämnda paragraf i offentlighetslagen har rätt att få information, har han till den delen inte heller rätt att få en sådan utskrift som avses i det föreslagna momentet. Avsikten är dock att en utskrift kan ges vid verkställighet som gäller betalningsskyldighet, om det inte är frågan om en sådan situation som nämns i 11 § 2 mom. 5 punkten offentlighetslagen, varvid utsökningen äventyras.

För att underlätta det praktiska arbetet får parterna således en utskrift enligt momentet, om de inte meddelar att de vill ha också annan information. Vid behov skall det särskilt utredas om de har rätt att få annan information. Enligt den 23 punkt som föreslås i 24 § 1 mom. offentlighetslagen är uppgifterna i utmätningens myndighetens handlingar om en fysisk person som är gäldenär sekretessbelagda. Med stöd av 11 § offentlighetslagen kan man dock åt de parter som nämns i offentlighetslagen ge information om innehållet också i en annan handling än en offentlig handling, om den kan eller har kunnat påverka behandlingen av hans ärende. Uppgifterna om motpartens adress eller telefonnummer eller redovisningsadress är i allmänhet inte sådana uppgifter som har kunnat påverka behandlingen av ärendet. Därför behöver de i regel inte lämnas till motparten. Det är sedan en annan sak att sökanden ofta även annars känner till dessa uppgifter om svaranden.

För borgensmän och t.ex. solidariska gäldenärer begränsas rätten till information till den fordran för vilken de själva kan bli ansvariga. Däremot kan man inte i större utsträckning än vad som anges i 31 § 1 eller 2 mom. ge uppgifter om gäldenärens övriga skulder.

Enligt 2 mom. skall parterna regelbundet ges uppgifter ur utsökningens informationssystem om de belopp som influerar respektive

ännu inte indrivits i utsökningsärendet samt om andra motsvarande omständigheter, enligt vad som bestäms genom förordning av statsrådet. Någon rapportering behöver dock inte ordnas om det är uppenbart onödigt i ärendet. Uppgifterna kan lämnas i elektronisk form.

Avsikten är att utsökningsväsendet regelbundet, t.ex. en eller två gånger om året, till parterna skall skicka information om skedena i indrivningen av fordran dittills och om det aktuella indrivningsläget. Detta är viktigt särskilt vid långdragen utmätning av periodisk inkomst. Gäldenären kunde då också på annat sätt än av indrivningskvittona följa intaget och hur betalningarna har fördelats på de olika fordringarna. På motsvarande sätt kunde borgenären koncentrerat följa upp intaget genom verkställigheten. Om sökanden anser att han inte behöver de regelbundna rapporterna kunde han med utmätningens man avtala att de inte skall sändas ens i elektronisk form.

Om utsökningsmyndigheten har tillgång till lämplig utrustning för detta, skall parterna enligt momentet dessutom ges möjlighet att följa behandlingen av ärendet i informationssystemet med hjälp av de uppgifter som avses i 31 § 1 mom. Vid exekutionsverket kunde t.ex. finnas en terminal till allmänhetens disposition, där en part med hjälp av ett kodord kan följa upp skedena i sitt utsökningsärende. För informationssystemsökande kunde där det är möjligt ordnas motsvarande rätt att läsa uppgifter.

35 §. *Utlämnande av uppgifter med hjälp av teknisk anslutning.* I paragrafen ges justitieministeriet befogenheter att besluta om inrättande av en teknisk anslutning och om utlämnande av uppgifter ur utsökningsregistret med hjälp av den, om den som tar emot uppgifterna enligt lag har rätt att av utsökningsmyndigheterna få uppgifter i elektronisk form.

Bestämmelsen innebär att i de fall där uppgifter med stöd av utsökningslagen eller någon annan lag kan utlämnas i elektronisk form, kan justitieministeriet överväga om man för ändamålet skall inrätta en fast teknisk anslutning. T.ex. de myndigheter som nämns i 3 kap. 70 och 71 § har rätt att få sekretessbelagda uppgifter också i elektronisk

form, så det är möjligt att inrätta en teknisk anslutning. Andra myndigheter och sådana som sköter offentliga uppdrag har enligt 33 rätt till insyn. En teknisk anslutning kan inrättas om mottagaren enligt bestämmelserna om skydd av personuppgifter har rätt att registrera och använda sådana uppgifter.

2 kap. Utsökningsgrunder

Utsökningsgrund som förutsättning för verkställighet

1 §. *Allmän bestämmelse.* I den föreslagna paragrafens 1 mom. finns en förtydligande bestämmelse som åskådliggör lagens struktur och som kopplar samman de skyldigheter som nämns i 1 kap. 1 §, där lagens tillämpningsområde anges, med de handlingar som utgör utsökningsgrund och som avses i detta kapitel. Enligt momentet måste sökanden för att ett utsökningsärende skall bli anhängigt och verkställt ha en utsökningsgrund enligt 2 §, i vilken svaranden har ålagts en i 1 kap. 1 § avsedd skyldighet eller en säkringsåtgärd förordnats.

Den i utsökningsansökan namngivna svaranden måste vara tappande part enligt utsökningsgrunden. Exempelvis enbart en betalningsdom mot ett öppet bolag berättigar inte till utsökning mot en bolagsman, trots att denne materiellt ansvarar för bolagets skulder.

Frågan om huruvida utsökningsgrunden är verkställbar först när den vunnit laga kraft eller redan i avsaknad av laga kraft regleras senare i detta kapitel. Vid vilken tidpunkt ett utsökningsärende blir anhängigt bestäms i den föreslagna 3 kap. 8 §.

Enligt det föreslagna momentet förutsätts för att ett utsökningsärende skall bli anhängigt och verkställt därtill att den rättighet som nämns i utsökningsgrunden inte har upphört på grund av betalning eller preskription eller av någon annan orsak. Här avses naturligtvis endast betalning, preskription eller annat som har infallit efter det att utsökningsgrunden gavs. I utsökningsförfarandet kan man inte bedöma själva utsökningsgrundens riktighet.

I momentet föreskrivs ytterligare att utmätningssmannen skall kontrollera att fordran inte har preskriberats eller att tidsfristen för

utsökningsgrundens verkställbarhet inte har löpt ut samt av parterna begära en utredning, om det är oklart om rättigheten har upphört eller tidsfristen har löpt ut. Det följer av utsökningens myndighetskaraktär att man också utan att gäldenären behöver framställa en invändning beaktar att en rättighet har upphört. Men på grund av det summariska förfarandet kan man i allmänhet inte separat börja utreda om rättigheten eventuellt har upphört, om det inte framkommer en anledning till detta.

I den gällande utsökningslagen finns inga bestämmelser om att man vid utsökningen skall beakta att fordran har preskriberats i. I den juridiska litteraturen och praxis har det i allmänhet ansetts att utmätningssmannen på tjänstens vägnar skall beakta om den allmänna eller särskilda preskriptionstiden har löpt ut och fordran preskriberats. Nu föreslås det i lagen bli utsagt att utmätningssmannen är skyldig att se till att en preskriberad fordran inte drivs in i utsökningsväg. Utmätningssmannen är också skyldig att kontrollera att inte den absoluta tidsfristen för verkställighet av utsökningsgrunden enligt de föreslagna 24 och 25 § har löpt ut.

Utmätningssmannen måste redan när ansökan om utsökning kommer in avgöra om fordran har preskriberats. Inte heller sådana åtgärder som föregår de egentliga verkställighetsåtgärderna, t.ex. betalningsuppmärningar, får vidtas innan preskriptionsfrågan är kontrollerad. Ifall det är oklart om fordran har preskriberats, skall sökanden ges tillfälle att inkomma med en utredning i saken. Också gäldenären skall vid behov höras. Inte ens interimistiska åtgärder enligt den föreslagna 3 kap. 18 § får utföras om det är sannolikt att gäldenärens betalningsskyldighet har upphört på grund av preskription eller av någon annan orsak. Om fordran anses vara preskriberad skall ett skriftligt beslut i saken fattas. Möjligheten till självriktelse skall utnyttjas om det först senare framkommer att fordran har preskriberats.

I dag kan en fordran preskriberas också medan utsökningsärendet är anhängigt, om inte utmätning eller försök till utmätning har förrättats. I propositionen ingår ett förslag till ändring av preskriptionsförordningen så att preskriptionstiden avbryts redan när utsök-

ningsärendet anhängiggörs. Då kan fordran inte preskriberas medan utsökningsförfarandet pågår. Däremot kan tidsfristen för utsökningsgrundens verkställbarhet inte avbrytas.

Om det finns anledning skall utmätningsmannen också på tjänstens vägnar utreda att rättigheten inte har upphört av någon annan orsak, t.ex. för att betalning har skett. Vid behov skall en utredning inbegäras av parterna.

I paragrafens 2 mom. finns en förtydligande bestämmelse enligt vilken rätten för en innehavare av säkerhetsrätt att få betalning utan utsökningsgrund regleras i 4 och 5 kap. Hänvisningen innebär att vid verkställighet som rör lös och fast egendom kan den som innehar en säkerhetsrätt ha rätt att ansluta sig till förfarandet eller att få betalning utan en utsökningsgrund, t.ex. på basis av 4 kap. 12 § eller bestämmelserna om exekutiv auktion på fastighet.

I momentet finns därtill en förtydligande bestämmelse om att utmätningsmannen utan särskild utsökningsgrund får verkställa skyldigheter på grund av utsökningsförfarandet i enlighet med lagen. Här hänvisas till vissa verkställighetssituationer som följer av själva utsökningsförfarandet och där utmätningsmannen själv ålägger någon en skyldighet. Momentet innebär ingen ändring i förhållande till situationen i dag.

I lagens 5 kap. 45 § bestäms bl.a. om förfarandet när den som köper en fastighet på exekutiv auktion inte uppfyller sin betalningsskyldighet. Om fastigheten då vid en ny auktion säljs till ett pris som är lägre än den tidigare köpesumman och räntan på den, måste den tidigare köparen ersätta skillnaden. Ersättningarna får utsökas av köparen med stöd av ett protokoll som upprättats vid den nya auktionen. Också i den ordning som anges i 3 kap. 20 a § kan utmätningsmannen utan någon särskild utsökningsgrund ta ut ersättning ur pant eller av borgensman. Denna sistnämnda bestämmelse motsvaras av den föreslagna 3 kap. 46 §. I 8 kap. 3 § berättigas utmätningsmannen att vid verkställighet av en dom som gäller betalningsskyldighet samtidigt utsöka de utsökningskostnader som uppkommit i ärendet.

I dessa fall är det frågan om tilläggsskyldigheter som uppkommer när utsöknings-

grunden verkställs. Enligt momentet kan utmätningsmannen verkställa dem utan särskild utsökningsgrund, enligt vad som särskilt föreskrivs i utsökningslagen.

Borgenären kunde under de förutsättningar som nämns i den föreslagna 3 kap. 98 § få ett medellöshetsintyg även om han inte har någon utsökningsgrund. Borgenären måste dock göra det sannolikt att han har en fordran på gäldenären.

2 §. *Förteckning över utsökningsgrunder.* I denna paragraf uppräknas de utsökningsgrunder med stöd av vilka utsökning kan inledas med stöd av utsökningslagen. En handling som utgör en utsökningsgrund kunde enligt den föreslagna 3 kap. 5 § fogas till ansökan antingen i pappersform eller som elektroniskt meddelande.

Enligt 1 mom. 1 punkten utgör domstols dom i tvistemål eller brottmål utsökningsgrunder. Med ordet dom avses enligt 2 mom. inte bara de avgöranden som går under benämningen dom, utan även domstolens beslut, förordnanden och interimistiska förordnanden i tvistemål och brottmål samt av domstolen fastställd förlikning. Med ordet domstol hänvisas till de allmänna domstolarna samt till de specialdomstolar som behandlar tvistemål och brottmål, medan förvaltningsdomstolarna avses i den föreslagna 5 punkten. Tvistemål omfattar också beslut i ansökningsärenden. Även en tredskodom kan utgöra en utsökningsgrund.

Av 96 § konkursstadgan följer att en konkursdom inte längre utgör en utsökningsgrund, utan dess betydelse begränsar sig till den egendom som hör till konkursboet. Nämnda bestämmelse är från 1993. Enligt de bestämmelser som gällde före det ansåg man att en konkursdom utgör en utsökningsgrund också i fråga om förmögenhet utanför konkursboet. Enligt 42 § 2 mom. skuldsaneringslagen kan ett betalningsprogram under vissa förutsättningar utgöra en utsökningsgrund.

Den aktuella bestämmelsen motsvarar den gällande 3 kap. 1 § 1 mom. 1 punkten tillsammans med 2 punkten. Att det i ett brottmål måste vara frågan om en ersättning eller annan betalningsskyldighet följer av 1 kap. 1 § som gäller lagens tillämpningsområde. I punkten nämns inte längre förfarandet med betalningsorder, som tidigare har upphört.

I 2 punkten föreskrivs för tydlighets skull att ett av domstol utfärdat beslut om såringsåtgärder utgör en utsökningsgrund. Om betydelsen av att beslutet har laga kraft bestäms i 18 §.

I 3 punkten nämns som utsökningsgrund en skiljedom som givits vid skiljeförfarande enligt lagen om skiljeförfarande (967/1992) eller någon annan lag, och genom sådan skiljedom fastställd förlikning. Punkten motsvarar i sak 3 kap. 1 § 1 mom. 4 punkten i den gällande lagen.

Av den föreslagna punkten framgår att avgörandet enligt detta förfarande måste vara en skiljedom som är verkställbar enligt lagen om skiljeförfarande eller någon annan lag. Exempelvis en lösning som rekommenderats av en privat förlikningsman är inte verkställbar. Av den föreslagna 19 § i detta kapitel framgår också att verkställigheten av en skiljedom därtill alltid kräver ett verkställighetsförordnande av domstol. En förlikning som fastställts av förlikningsmännen på begäran av parterna är enligt denna punkt jämfästbar med en skiljedom.

Enligt lagen om skiljeförfarande förordnas också en skiljedom som meddelats i en annan stat bli verkställd, och den verkställs genom motsvarande förfarande som en inhemska skiljedom. Verkställbarheten av en utländsk skiljedom genom utsökningslagens förfarande nämns i den föreslagna 1 kap. 1 a §.

Med skiljeförfarande enligt andra lagar än lagen om skiljeförfarande avses i förslaget detsamma som i dag, dvs. närmast s.k. legalt skiljeförfarande som bygger direkt på lag. Bestämmelser om ett sådant förfarande finns i många lagar, t.ex. i 16 kap. 5 § lagen om aktiebolag (734/1978), 19 kap. 196 § lagen om andelslag (247/1954), 5 kap. 86 § vattenlagen (264/1961) och 6 kap. 80 § sparbankslagen (1270/1990). Bestämmelserna i fråga gäller olika slag av tvister beträffande inlösen, arvoden och åsamkade skador, och i dem hänvisas i fråga om verkställigheten till 3 kap. 16 § utsökningslagen. En bestämmelse motsvarande denna ingår i den föreslagna 19 §.

I momentets 4 punkt nämns utmätningsmannens uppgörelseprotokoll över avbetalningsköp, fastställda avtal om underhållsbidrag samt sådana förbindelser eller ford-

ringsbevis om vilkas verkställighet i den ordning som anges i utsökningslagen finns bestämmelser i annan lag. Punkten motsvarar i sak den gällande 3 kap. 1 § 1 mom. 9 punkten och paragrafens 3 mom. I punkten nämns särskilt av socialmyndigheten fastställda avtal om underhållsbidrag och utmätningsmannens uppgörelseprotokoll, vilka i praktiken är viktiga. En bestämmelse om förutsättningarna för laga kraft för dessa ingår i den föreslagna 20 § i detta kapitel.

De föreslagna 5 och 6 punkterna gäller förvaltningsdomstolar och förvaltningsmyndigheter. De ersätter 3 kap. 1 § 1 mom. 6 och 7 punkten i den gällande lagen.

Enligt momentets 5 punkt kunde utsökningsgrunden utgöras av ett beslut av förvaltningsdomstol och någon annan myndighet i förvaltningsprocessärenden. I motsats till vad som är fallet i den gällande lagen jämfästas här med förvaltningsdomstolarna beslut av andra myndigheter i förvaltningsprocessärenden. Enligt 1 § 2 mom. förvaltningsprocesslagen (586/1996) behandlas förvaltningsprocessärenden också i olika nämnder och av andra specialmyndigheter. Att det måste vara frågan om ett besvärärende kan anses vara en relativt rätlinjig grund. Om det inte av handlingarna framgår om förvaltningsmyndigheten har agerat i egenskap av fullföljdsmyndighet eller av förvaltningsmyndighet i första instans, måste en utredning inbegäras av sökanden.

I momentets 6 punkt nämns på samma sätt som i dag beslut av statsrådet, ett ministerium och länsstyrelsen. Dessutom intas här nu beslut av ämbetsverk som hör till statens centralförvaltning. På grund av den utveckling som skett inom statens förvaltningsorganisation används i stället för termen centralt ämbetsverk, vilken förekommer i det gällande lagrummet, närmast motsvarande begrepp. Avsikten är att de centralförvaltningsmyndigheter vilkas beslut även i dag har verkställts i enlighet med utsökningslagen också i fortsättningen skall kunna vända sig till utmätningsmannen. Myndigheter som hör till statens centralförvaltning är t.ex. konkurrens-, konsument- och utlänningsverket samt patent- och registerstyrelsen och utbildningsstyrelsen. För att ett beslut av en förvaltningsmyndighet skall vara verkställbart förutsätts i

varje händelse att det är frågan om ett avgörande som är bindande för parterna och inte bara den ena partens ställningstagande i frågan.

Med tanke på det rättsskydd som garanteras i 21 § grundlagen skulle det vara problematiskt att på allmän nivå utvidga den direkta verkställbarheten av olika förvaltningsmyndigheters beslut i utsökningslagen. Vid verkställighet enligt utsökningslagen känner man inte heller till systemet med grundbesvär, i motsats till vad som är fallet vid utsökning enligt lagen om skatteutsökning. I lagstiftningen måste det därför särskilt avgöras om förvaltningsbeslut i vissa förvaltningsärenden kan anses vara utsökningsdugliga.

Enligt ovanstående kunde man med stöd av 6 punkten verkställa även andra förvaltningsbeslut, om det i annan lag finns föreskrivet om verkställighet i enlighet med utsökningslagen. För att ett förvaltningsbeslut av en förvaltningsmyndighet som inte finns uppräknad i denna punkt skall kunna verkställas enligt det förfarande som föreskrivs i utsökningslagen krävs således alltid en specialbestämmelse i lag. Detta innebär ingen ändring i sak i förhållande till den nuvarande 3 kap. 1 § 1 mom. 7 punkten utsökningslagen.

Av det föreslagna 1 kap. 1 § 3 mom. framgår att det för att ett förvaltningsprocessbeslut och ett förvaltningsbeslut skall kunna verkställas i enlighet med utsökningslagen dessutom förutsätts att det i beslutet har ålagts en sådan skyldighet som anges i 1 mom. i samma paragraf och att verkställigheten förutsätter åtgärder i enlighet med utsökningslagen. Därför behöver hänvisningen till beslutets innehåll i den gällande 3 kap. 1 § 1 mom. 6 punkten inte kvarstå i bestämmelsen om utsökningsgrunden. Om betydelsen av att beslutet har laga kraft bestäms i den föreslagna 21 §.

Enligt 2 mom. skall vad som bestäms om dom i tillämpliga delar även gälla domstols beslut, förordnanden och interimistiska förordnanden i tvistemål och brottmål samt av domstol fastställd förlikning. Detta innebär att om uttrycket dom har använts i utsökningslagen, avses också domstolens avgöranden i tvistemål och sådana avgöranden i

brottmål som enligt förslaget 1 kap. 1 § kan bli verkställbara enligt utsökningslagen.

För närvarande används i utsökningslagen uttrycket dom för alla utsökningsgrunder. Enligt lagens 3 kap. 1 § 4 mom. avses med dom alla handlingar som enligt paragrafens 1 mom. duger som grund för verkställighet. I detta förslag avses med dom endast vissa utsökningsgrunder, dvs. de avgörandehandlingar som givits av allmänna domstolar och specialdomstolar som behandlar tvistemål eller brottmål. Samtidigt avses med dom även andra avgöranden och bestämmelser av domstol än de handlingar som kallas domar. Med dom avses dock inte beslut om säkringsåtgärder.

Ordet dom används egentligen inte i andra föreslagna bestämmelser än i 3—17 § i detta kapitel. Av den föreslagna 21 § framgår att nämnda bestämmelser till vissa delar tillämpas också på förvaltningsprocessbeslut.

En allmän domstols avgörande i huvudfrågan i ett tvistemål eller brottmål kallas dom och andra avgöranden kallas beslut. Ett ansökningsärende avgörs genom ett beslut eller någon annan åtgärd. Med stöd av bestämmelser i olika lagar kan domstolen meddela ett interimistiskt förordnande innan ärendet slutgiltigt avgörs. Med interimistiskt förordnande avses också ett förordnande enligt 5 kap. 7 § rättegångsbalken.

Av domstol fastställd förlikning nämns särskilt i den gällande 3 kap. 1 § 1 mom. 3 punkten. I förslaget jämföras den med en dom genom den här förklarade bestämmelsen. I sak motsvarar förslaget den gällande lagen.

Domars laga kraft

Under den nya mellanrubriken bestäms i 3—12 § om betydelsen av att en dom har vunnit laga kraft för verkställigheten. Vad som avses med dom finns definierat i 2 § 2 mom. Med laga kraft avses att domen inte längre kan överklagas genom ordinära rättsmedel.

3 §. *Lagakraftvunna domar.* I paragrafen föreslås ingå en förtydligande bestämmelse om verkställighet av lagakraftvunna domar. Enligt 1 mom. verkställs en lagakraftvunnen dom utan krav på att sökanden ställer säker-

het, och svaranden kan inte förhindra verkställigheten genom att ställa säkerhet. Av momentet framgår, att en lagakraftvunnen dom verkställs villkorslöst.

I andra lagar kan dock finnas specialbestämmelser enligt vilka inte ens en lagakraftvunnen dom kan verkställas direkt genom hänvändelse till utmätningsmannen. Det i praktiken viktigaste verkställighetssystemet i två steg gäller beslut om vårdnaden om barn och umgängesrätt. Också om ett sådant beslut har laga kraft kan det, frånsett alldeles nya vårdnadsbeslut, i enlighet med lagen om verkställighet av beslut om vårdnad om barn och umgängesrätt (619/1996) verkställas först med stöd av ett verkställighetsförordnande av domstol.

Verkställigheten av en lagakraftvunnen dom kan förhindras också i ett dödsbo. I det gällande 3 kap. 7 § 3 mom. begränsas försäljningen av utmätt egendom i samband med fredningstiden för bouppteckning. En motsvarande bestämmelse föreslås bli intagen som en ny 3 a § i 4 kapitlet.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs att en extraordinär ändringsansökan inte förhindrar verkställigheten av en lagakraftvunnen dom. Den domstol som behandlar den extraordinära ändringsansökan kan dock förbjuda eller avbryta verkställigheten med iakttagande i tillämpliga delar av 9 kap. 14—17 §. Momentet motsvarar med vissa språkliga ändringar det gällande 3 kap. 13 § 3 mom. utsokningslagen. Efter att ha fått meddelande om förordnandet om avbrytande skall utmätningsmannen enligt det föreslagna 13 § 2 mom. iakttä vad som föreskrivs i 9 kap. 18 §.

4 §. *Domar som inte har vunnit laga kraft.* I paragrafens första mening finns en allmän bestämmelse om verkställigheten av domar som inte har vunnit laga kraft, som förtydligar lagens systematik. Där sägs att om inte annat föreskrivs i någon annan lag, skall en dom som inte har vunnit laga kraft verkställas på det sätt som anges i 5—10 § utan hinder av att ändring söks.

I den ursprungliga utsokningslagen var huvudregeln att verkställigheten inte får inledas förrän domen har vunnit laga kraft. Med tiden hade det införts så många undantag från denna regel att man när lagen reviderades år 1996 gick in för huvudregeln att verkställig-

heten inleds redan innan domen vunnit laga kraft. Denna huvudregel föreslås bestå.

Av den föreslagna paragrafen framgår att om det i någon annan lag finns en bestämmelse om verkställigheten av en dom i ett visst ärende innan den har vunnit laga kraft, skall denna specialbestämmelse iakttas, och utsokningslagens bestämmelser blir då sekundära.

I 6 kap. 1 § finns bestämmelser om redovisning mot säkerhet av medel som inluttit med stöd av en dom som saknar laga kraft. Bestämmelser om verkställighet av icke lagakraftvunna beslut om säkringsåtgärder samt förvaltningsprocessbeslut och förvaltningsbeslut föreslås bli intagna i 2 kap. 18 och 21 §. Om verkställigheten av ett beslut om utdömande av vite vilket inte har vunnit laga kraft, föreslås bli bestämt i 3 kap. 81 §.

Paragrafens andra mening gäller det fall att domstolen med stöd av en bestämmelse som berättigar den till det har förordnat om verkställigheten av en dom innan den har vunnit laga kraft. Ett sådant verkställighetsförordnande som ingår i en dom skall iakttas. Bestämmelsen motsvarar i sak slutet av den gällande 3 kap. 3 §. För tydlighets skull har här tillfogats ett omnämmande av att domstolens rätt att ge verkställighetsförordnanden skall ha en grund i lag, dvs. domstolarna har inte någon allmän rätt att ge förordnanden om verkställigheten. Enligt det föreslagna 9 kap. 15 § 3 mom. kunde domstolen förbjuda eller avbryta återkallandet av verkställigheten med anledning av ett avgörande som saknar laga kraft.

5 §. *Betalningsdom i tingsrätt.* I de föreslagna paragraferna har för tydlighets skull bestämts om betydelsen av domarnas laga kraft separat för de olika rättsinstanserna. Den här föreslagna paragrafen gäller en icke lagakraftvunnen tingsrättsdom avseende betalningsskyldighet. Betalningsskyldigheten definieras i den föreslagna 1 kap. 1 §. En sådan dom får enligt paragrafens 1 mom. verkställas om inte gäldenären ställer säkerhet för sökandens fordran, utsokningsavgiften och eventuella verkställighetskostnader. Vad beträffar domar som hovrätten givit i första instans hänvisas i 10 § 2 mom. till detta lagrum.

En bestämmelse som i sak motsvarar detta

moment finns i början av det gällande 3 kap. 7 § 1 mom. Där används uttrycket "ändring söks". Enligt förslaget saknar det betydelse om avsaknaden av laga kraft beror på att besvärstiden inte har löpt ut eller på att ändring har sökts. Någon större ändring i sak innebär detta dock inte.

I paragrafen används enligt vedertagen terminologi uttrycket säkerhet, varmed avses pant och borgen. Säkerhetens belopp anges mer exakt än vad som nu är fallet. Gäldenärens säkerhet måste ställas för sökandens fordran, utökningsavgiften och eventuella verkställighetskostnader. Enligt definitionen i 1 kap. 1 c § av sökandens fordran omfattar den förutom kapitalet också bl.a. ränta. Därmed måste utmätningssmannen uppskatta beloppet av fordran enligt tingsrättens dom jämte ränta när ändringssökandet upphör. Det är uppenbart att uppskattningen blir i någon mån summarisk. I praktiken har man redan i dag normalt förfarit så att även beloppet av den dröjsmålsränta som löper under ändringssökandet beaktas när säkerheten godkänns. Utmätningssmannen skall dock inte räkna räntebeloppet alltför högt, eftersom borgenärens ränteskada när han inte får ut betalning redan med stöd av underrättens dom i allmänhet motsvarar avkastningsrörelsen.

Därtill måste man beakta utökningsavgiftens, dvs. närmast tabellavgiftens belopp. Även verkställighetskostnaderna måste beaktas, om säkerheten utgörs av t.ex. ett pantföremål som skall realiserars.

Ibland har det i utökningspraxis gått så att gäldenären har förmått ställa säkerhet för en del av fordran, men inte för hela beloppet. Det är oklart huruvida utmätningssmannen kan godkänna en sådan partiell avvärjning. Eftersom systemet med avvärjningssäkerhet är viktigt med tanke på gäldenärens rättsskydd, föreslås att gäldenären skall ha möjlighet att avvärja utökningen till den del han förmår ställa säkerhet. Även här bör beaktas utökningsavgiften samt verkställighetskostnaderna vid eventuell realisering av säkerheten. Säkerheten skall tillsammans med den utmätta egendomens värde täcka det belopp som anges i momentet.

Om en betalningsdom vinner laga kraft får betalning vid behov tas ur säkerheten. Be-

stämmelser om förfarandet finns i 3 kap. 46 §.

I paragrafens 2 mom. tillåts försäljning av egendom som mätts ut med stöd av en icke lagakraftvunnen betalningsdom i tingsrätten endast med gäldenärens samtycke samt om egendomen är sådan att den snabbt sjunker i värde eller medför höga skötselkostnader. För försäljningen av sådan icke förvaringsduglig egendom krävs enligt momentet därtill att sökanden ställer säkerhet för skada och kostnader som försäljningen eventuellt medför. Om sökanden i ett sådant fall inte ställer säkerhet, kan utmätningen återkallas.

Momentet motsvarar huvudsakligen slutet av det gällande 3 kap. 7 § 1 mom. Uttrycket "som snabbt sjunker i värde" omfattar också egendom som förfars och snabbt försvinner. Genom att justera ordalydelsen har man velat uttrycka att särskilt i dag är värdefull utmätt lös egendom ofta av sådan art att den relativt snabbt sjunker i värde. T.ex. en värdefull personbil av ny modell sjunker kraftigt i värde redan på ett eller två år. Också dyrbara båtar utgör på grund av förvaringsproblemet sådan egendom som avses här. När en båt är sådan att den för att hållas i skick borde vara i sitt naturliga element, dvs. ligga i vattnet, borde den kunna realiserars relativt snabbt. Om försäljningen medför skada, är sökanden ansvarig för denna, i enlighet med 17 §.

I den gällande lagen finns ingen bestämmelse om hur man skall förfara om inte borgenären ställer säkerhet för skada på grund av försäljning av egendom som inte tål förvaring. Eftersom gäldenären beroende på situationen kan åsamkas kännbar skada om förvaringen blir långvarig, föreslås det bli bestämt att utmätningen i ett sådant fall kan återkallas. Detta vore rättvist med beaktande av att den dom som verkställs inte äger laga kraft.

Om sökandens ersättningsskyldighet bestäms i 2 kap. 17 §. Om uttagande av utdömd skadeersättning ur pant bestäms i 3 kap. 47 §.

Enligt paragrafens 3 mom. får de medel som influtit vid verkställigheten av en betalningsdom av tingsrätten som saknar laga kraft, antingen utan försäljning eller vid försäljning enligt 2 mom., lyftas mot säkerhet. Bestämmelsen ersätter hänvisningen i det gällande 3 kap. 7 § 4 mom., där formuleringen är svårtolkad. Etablerad praxis har varit att

när man har mätt ut pengar eller periodisk inkomst med stöd av en icke lagakraftvunnen dom, och realisering således inte behövs, har medlen redovisats mot säkerhet, med iakttagande av 6 kap. 1 §.

I fråga om en betalningsdom av tingsrätten som saknar laga kraft kan verkställigheten, om inte gäldenären ställer avvärjningssäkerhet, avancera mot utmätning i fråga om egendom som förutsätter försäljning och mot redovisning mot säkerhet för övrig egendom, utom i det fall att fullföljdsdomstolen utfärdar ett förordnande om avbrott med stöd av den föreslagna 13 §.

6 §. *Tingsrättsdom som förutsätter vräkning.* En bestämmelse om vräkningsdomar finns för närvarande i 3 kap. 9 §. Där sägs att en vräkningsdom kan verkställas utan hinder av att den inte vunnit laga kraft. En förutsättning är dock att sökanden ställer pant eller borgen för skadestånd som han eventuellt åläggs att betala om domen ändras.

Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. får en vräkningsdom av tingsrätten som inte har vunnit laga kraft verkställas, om sökanden ställer säkerhet för ersättningsskyldighet i det fall att domen upphävs eller ändras, för kostnader samt för åtgärder för återkallande av verkställigheten. Momentet motsvarar i sak den gällande 3 kap. 9 §, med den skillnaden att sökanden enligt förslaget skall ställa säkerhet också för kostnader och åtgärder för återkallande av verkställigheten. Vad som avses med vräkning definieras i 1 kap. 1 § 1 mom. 3 punkten.

Bestämmelser om sökandens ersättningsskyldighet finns i 17 § i det aktuella kapitlet. Om uttagande av utdömd skadeersättning ur pant föreskrivs i den föreslagna 3 kap. 47 §.

Enligt 24 § 1 mom. äktenskapslagen (234/1929) kan domstolen på ansökan besluta att den av makarna som har större behov av bostaden får bo kvar i det gemensamma hemmet, och ålägga den andra maken att flytta bort från det gemensamma hemmet. Ett sådant domstolsbeslut kan med stöd av 24 § 2 mom. äktenskapslagen verkställas genast, även om det inte har vunnit laga kraft, om inte annat förordnas i beslutet. I detta fall behöver sökanden inte heller ställa säkerhet.

Enligt paragrafens 2 mom. gäller vad som föreskrivs i 1 mom. också en sådan tings-

rättsdom utan laga kraft enligt vilken svaranden förpliktas att till sökanden överlämna fast egendom eller ett aktiebrev eller en annan handling som berättigar till innehav av bostadslägenheter eller andra lokaler, om verkställigheten förutsätter vräkning.

Enligt den gällande lagen skall en dom som avser överlåtande av fast egendom innan domen vunnit laga kraft verkställas i enlighet med 3 kap. 3 §. Denna bestämmelse förpliktar utmätningssmannen att dels kräva säkerhet, dels pröva om sökande av ändring blir lönlöst till följd av verkställigheten. I praktiken förutsätter verkställigheten av en dom som avser överlåtande av fast egendom vräkning. Det är i viss mån artificiellt att försätta vräkning på grundvalen av en dom som avser överlåtande i annan ställning än vräkning som t.ex. beror på att hyresavtalet löpt ut. Någon risk för att egendomen skall försvinna finns inte heller när det gäller fast egendom. Därför finns det inget hinder för att en dom som avser överlåtande av en fastighet kunde verkställas på samma sätt som en vanlig vräkningsdom, så länge sökanden ställer säkerhet för eventuella skador och kostnaderna för återkallande.

Ovan angivna motiveringar talar för att man också när det gäller domar som avser överlämnande av lös egendom skall tillgodose motsvarande förutsättningar när verkställigheten av domen de facto förutsätter vräkning. Å andra sidan kan bestämmelsen av rättsskyddsskäl inte utsträckas till alla slag av lös egendom. När det gäller domar som avser överlämnande av annan lös egendom än sådan som nämns i momentet iaktas den föreslagna 7 §, och enligt den skall sökanden ställa säkerhet för återlämnande av egendomen och kostnaderna.

De föreslagna bestämmelserna har ingen inverkan på sökandens kompetens att överlåta fast eller lös egendom. Det faktum att en dom som avser överlåtande av fast eller lös egendom har verkställts ger inte den som vunnit i underrätten större rätt att bestämma om föremålet för tvisten. Därför är det viktigt att utmätningssmannen omedelbart tar hand om t.ex. aktiebrev i bostadsaktiebolaget när man verkställer en underrättsdom i vilken någon har förpliktats att överlämna aktiebrev till den som vunnit tvisten om äganderät-

ten. Aktiebrevet skall förvaras hos utmätningssmannen tills saken får sin slutliga lösning. I ett sådant fall är det onödigt att den som vunnit tvisten om äganderätten ytterligare måste skaffa fram en vräkningssdom mot den tappande. Utmätningssmannen ger på sätt och vis nödvändig handräckning i form av vräkning i anslutning till domen som avser överlämnande. Situationen kan däremot vara en annan i fråga om en hyresgäst eller någon annan utomstående.

Bestämmelserna om själva vräkningssförfarandet finns i det föreslagna 6 a kapitlet.

7 §. *Tingsrättsdom som gäller skyldighet att överlämna lös egendom.* Bestämmelser om verkställigheten av en sådan icke laga-kraftvunnen dom enligt vilken svaranden har förpliktats att till sökanden överlämna viss lös egendom finns i den gällande 3 kap. 8 § utsökningslagen. Där sägs att en sådan dom kan verkställas om den vinnande parten ställer säkerhet för återlämnande av egendomen. Om denne inte kan skaffa fram säkerhet, skall utmätningssmannen på den vinnande partens begäran belägga egendomen med kvarstad.

I den föreslagna paragrafen kvarstår regeln att en icke lagakraftvunnen dom som avser överlämnande av lös egendom kan verkställas om sökanden ställer säkerhet. Bestämmelsens ordalydelse ändras, och i den förutsätts att säkerheten också skall täcka kostnaderna. Syftet med säkerheten är att garantera att samma föremål återlämnas. Detta skall beaktas när säkerheten godkänns.

Om sökanden inte kan eller vill ställa säkerhet, skall utmätningssmannen enligt paragrafen på sökandens begäran säkerställa att egendomen bevaras tills domen har vunnit laga kraft, med iakttagande i tillämpliga delar av vad som i 7 kap. bestäms om kvarstad på lös egendom. I 2 § i samma kapitel finns bestämmelser om kvarstad på lös egendom.

Vid förfarande enligt den föreslagna paragrafen är det inte fråga om egentlig kvarstad som utmätningssmannen bestämt. Därmed bestäms sökandens eventuella ersättningsansvar enligt den föreslagna 17 §.

Hänvisningen till 7 kap. innebär att egendomen omhändertags och bevaras med iakttagande i tillämpliga delar av bestämmelserna om utmätning av lös egendom. Eftersom be-

stämelsen inte förutsätter egentlig förvaring, utan säkerställande av att föremålet finns kvar, kan egendomen också märkas och lämnas kvar hos svaranden, om det inte finns skäl att förmoda att den försvinner. Utmätningssmannen kan av sökanden kräva förskott för kostnader med stöd av 8 kap. 6 §.

Garantin för att egendomen finns kvar skall gälla tills domen vinner laga kraft. När domen får laga kraft överlämnas egendomen på begäran till den som enligt domen har rätt till den. Om egendomen har lämnats i svarandens besittning, iaktas i fråga om vidare åtgärder vid behov det förfarande som avses i de föreslagna 6 a kap. 9—11 §.

8 §. *Tingsrättsdom som gäller andra förpliktelser.* Den föreslagna paragrafen gäller andra förpliktelser som kan verkställas enligt utsökningslagen än sådana som avser betalning, vräkning eller överlämnande. Det huvudsakliga tillämpningsområdet blir därmed verkställigheten av förpliktelser som avser fullgörande eller förbud. Enligt paragrafen får en icke lagakraftvunnen tingsrättsdom som gäller andra skyldigheter än sådana som nämns i 5—7 § verkställas om inte verkställigheten innebär att ändringssökande blir onyttigt, och sökanden ställer säkerhet med tanke på ersättningsskyldigheten i det fall att domen upphävs eller ändras, för kostnader samt för åtgärder för återkallande av verkställigheten.

Paragrafen motsvarar första meningen i den gällande 3 kap. 3 §, med den skillnaden att verkställigheten av en icke lagakraftvunnen dom som avser överlåtande av fast egendom skall ske i enlighet med den föreslagna 6 § som gäller vräkning. Därmed behöver man egentligen bara i fråga om verkställigheten av fullgörande- och förbudsforpliktelser som saknar laga kraft bedöma om ändringssökande blir onyttigt.

En annan ändring i förhållande till den gällande lagen blir att säkerhet enligt paragrafen skall ställas också för kostnader och åtgärder för återkallande. Åtgärderna för återkallande kan ha stor betydelse när det gäller fullgörande- och förbudsdomar, om tillstånd att låta utföra en åtgärd har givits eller åtgärder har vidtagits för att förhindra användning. Ändringen motsvarar de föreslagna ändringarna i fråga om vräkning i 6 §.

9 §. *Tredskodom*. Enligt paragrafen skall en tredskodom som inte har vunnit laga kraft verkställas som en lagakraftvunnen dom. En tredskodom verkställs således utan krav på säkerhet av sökanden, och svaranden kan inte genom att ställa säkerhet förhindra verkställigheten. De influtna medlen får också lyftas utan säkerhet, oberoende av om en återvinningsansökan är anhängig. Bestämmelser om givande av förordnande om avbrott finns i 13 §.

Momentet motsvarar i sak det gällande 3 kap. 13 § 1 mom., där det dock inte finns ut sagt att en tredskodom verkställs som en lagakraftvunnen dom. Där föreskrivs att återvinningsbalken som väckts enligt 12 kap. rättegångsbalken inte utgör hinder för verkställighet och att den domstol i vilken återvinningsbalken är anhängig kan förbjuda verkställigheten eller bestämma att den skall avbrytas. I 6 kap. 1 § 2 mom. utskönningslagen finns en bestämmelse enligt vilken säkerhet inte krävs när det om ärendet i fråga särskilt stadgas att den dom som ges får verkställas utan hinder av att ändring har sökts eller så som en lagakraftvunnen dom. Den gängse tolkningen av dessa två bestämmelser har varit att en tredskodom kan verkställas och medlen lyftas utan säkerhet oberoende av tredskodomens laga kraft. Trots etablerad praxis är det skäl att ta in en mer entydig bestämmelse i lagen.

Om delgivning av en tredskodom i utskönningsförfarande finns bestämmelser dels i rättegångsbalken, dels i den här föreslagna 3 kap. 42 §.

10 §. *Hovrättens dom*. Enligt 30 kap. 22 § rättegångsbalken skall hovrättens avgörande där det för fullföljd krävs besvärstillstånd verkställas så som det stadgas i fråga om en lagakraftvunnen dom. I bestämmelsen finns dessutom en hänvisning till 6 kap. 1 § 2 mom. utskönningslagen. Enligt sistnämnda bestämmelse får sökanden lyfta de influtna medlen endast mot pant eller borgen om inte den dom eller det utslag som ligger till grund för utmätningen har vunnit laga kraft. Pant eller borgen krävs också vid verkställighet att en icke lagakraftvunnen hovrättsdom i fråga om vilken besvärstillstånd fordras för fullföljd. Enligt 30 kap. 23 § rättegångsbalken kan högsta domstolen innan ansökan om be-

svärstillstånd avgörs förbjuda eller avbryta verkställigheten av hovrättens avgörande.

Bestämmelser om verkställigheten av en hovrättsdom som kräver besvärstillstånd finns också i det gällande 3 kap. 13 § 2 mom. utskönningslagen. Där sägs att en hovrättsdom kan verkställas utan hinder av begäran om besvärstillstånd. Högsta domstolen kan dock förbjuda eller avbryta verkställigheten. Också här finns en hänvisning till ovan nämnda 6 kap. 1 § 2 mom.

Den föreslagna paragrafens 1 mom. gäller hovrättens domar i andra instans. Där sägs att en icke lagakraftvunnen hovrättsdom som inte får överklagas utan besvärstillstånd verkställs som en lagakraftvunnen dom. De influtna medlen får dock lyftas endast mot säkerhet. Bestämmelsen gäller både de fall där tiden för sökande av ändring inte har löpt ut och de fall då besvärstillstånd har begärts eller beviljats. Bestämmelsen motsvarar gällande rätt. Den överlappar delvis med 30 kap. 22 § rättegångsbalken, som också gäller brottmål.

Enligt det föreslagna 2 mom. gäller beträffande en icke lagakraftvunnen hovrättsdom i första instans vad som föreskrivs i 5—8 §. I den gällande 3 kap. 7 § jämställs underrättsdomar och hovrättsdomar i första instans när det gäller betalningsskyldighet. I fråga om andra slag av förpliktelser finns dock ingen motsvarande bestämmelse. Men eftersom det inte är uteslutet att hovrätten kunde ge också andra slags domar i första instans, skall det föreslagna momentet gälla också andra förpliktelser än betalningsskyldighet.

Högsta domstolen kan ge ett förordnande om avbrytande av verkställigheten med stöd av 30 kap. 23 § rättegångsbalken och den föreslagna 13 § i de fall som avses i både 1 och 2 mom. i den föreslagna paragrafen.

11 §. *Interimistiska förordnanden av domstol*. Bestämmelserna i 5 kap. 7 § rättegångsbalken avser interimistiska beslut som domstolen kan meddela när den behandlar ärenden som gäller återställande av besittning eller ett rubbat förhållande. Då kan domstolen på kärandens begäran interimistiskt besluta att besittningen eller det rubbade förhållandet genast skall återställas eller att någon annan åtgärd skall vidtas för att rätta till situationen, till dess annat bestäms. Motparten behöver

inte beredas tillfälle att bli hörd.

Enligt den föreslagna paragrafen skall ett interimistiskt förordnande enligt 5 kap. 7 § rättegångsbalken som gäller återställande av besittning eller ett rubbat förhållande eller någon annan åtgärd verkställas utan krav på att sökanden ställer säkerhet. Svaranden kan inte genom att ställa säkerhet förhindra verkställigheten.

Summariska processer för att återställa rubbade förhållanden sköttes före underrättsreformen av överexekutor i enlighet med 7 kap. 14 § utsökningslagen. Då behövde ingen säkerhet ställas. I den juridiska litteraturen ansågs att det skulle vara orättvist att tvinga den som lidit av någon annans själsvåld att ställa säkerhet för att komma i åtnjutande av sina rättigheter.

Denna motivering är alltså giltig, dock under förutsättning att sådana interimistiska förordnanden som avses här inte ges i andra ärenden än sådana som klart gäller återställande av besittning eller ett rubbat förhållande. När det gäller kravet på säkerhet är det skillnad mellan ett mål som gäller återställande av besittning, vilket väckts t.ex. med anledning av att ett hus har ockuperats, och vräkning på basis av ett hyresavtal eller något annat motsvarande avtal. Som en möjlighet har man också övervägt att ge domstolen möjlighet att i enskilda fall kräva att säkerhet ställs. Detta skulle dock vara ett undantagsförfarande, och det är mer motiverat att i ett oklart fall inte ge något interimistiskt förordnande alls.

12 §. *Av domstol fastställd förlikning.* Enligt den föreslagna paragrafen skall förlikning som har fastställts av domstol verkställas som en lagakraftvunnen dom. Verkställigheten kan därmed utan hinder föras till slut. Paragrafen motsvarar med smärre språkliga ändringar den gällande 3 kap. 15 §. Om förlikning som fastställts av skiljedomstol föreslås bli bestämt i 19 §.

Förordnande om avbrott och återkallande av verkställighet

13 §. *Förordnande om avbrott.* I den gällande lagen bestäms i 3 kap. 12 § 2 mom. om fullföljdsdomstolens rätt att med anledning av en ändringsansökan som gäller utsök-

ningsgrunden förbjuda eller avbryta verkställigheten av en dom som inte har vunnit laga kraft. Enligt bestämmelsen kan en högre domstol med anledning av besvär förbjuda verkställigheten av en icke lagakraftvunnen dom eller förordna att den skall avbrytas. Om verkställigheten förbjuds eller avbryts skall utmätning som har förrättats i saken återgå, om den högre domstolen så bestämmer. Om egendomen är av sådan art att den förfärs eller snabbt sjunker i värde eller om skötselkostnaderna är höga, skall verkställigheten återkallas, om inte borgenären i förskott betalar skötselkostnaderna och ställer säkerhet för kostnader och skada som eventuellt åsamkas motparten. Till övriga delar hänvisas i bestämmelsen till 9 kap. 14 §, 15 § 1 mom. och 16—18 §, vilka gäller avbrytande av verkställigheten med anledning av självrättelse, verkställighetstvist och utsökningsbesvär.

Enligt det gällande 3 kap. 13 § 1 mom. kan den domstol i vilken återvinningstalan är anhängig förbjuda verkställigheten av en tredskodom eller bestämma att den skall avbrytas med iakttagande i tillämpliga delar av 9 kap. 14—18 §.

De ovan nämnda centrala principerna föreslås bestå. Enligt 1 mom. i den föreslagna paragrafen kan domstolen med anledning av besvär eller återvinningsansökan som den behandlar förbjuda verkställigheten av en dom som inte har vunnit laga kraft eller en tredskodom eller förordna att verkställigheten skall avbrytas (*förordnande om avbrott*). Domstolen kan samtidigt vid behov förordna att en redan utförd verkställighetsåtgärd skall återgå. En verkställd vräkning kan förordnas att återgå endast av vägande skäl. Beträffande meddelande av förordnande om avbrott gäller enligt momentet i övrigt i tillämpliga delar bestämmelserna i 9 kap. 14—17 §.

Det föreslagna momentet gäller domstolens förordnande om avbrott med anledning av ordinarie ändringsansökan som gäller utsökningsgrunden. Om förordnande om avbrott med anledning av en extraordinär ändringsansökan bestäms i 3 § 2 mom. Ett förordnande om avbrott kunde därmed alltid ges med stöd av den ena av dessa bestämmelser.

I motsats till vad som är fallet i bestämmelserna i 9 kap. utsökningslagen, vilka gäller

avbrott med anledning av att rättsskyddsmedel vid utsökning har använts, kan situationen när det gäller ansökan om ändring i utsökningsgrunden vara den att utsökningsförfarandet inte ens har inletts. I detta moment definieras förordnandet om avbrott så att det också omfattar förordnanden som förbjuder verkställigheten. Ett förordnande om avbrott fryser verkställigheten i befintligt skede, ett förbudsförordnande förhindrar inledande av verkställigheten.

I momentet föreslås tydligare bli utsagt att omnämmandet av återkallande uttryckligen gäller domstolen. Om utmätningens åtgärder med anledning av domstolens förordnande bestäms i 2 mom. Den domstol som behandlar ansökan om ändring i utsökningsgrunden kunde vid behov återkalla en redan vidtagen verkställighetsåtgärd. För återkallande av en vräkning krävs dock väsende skäl.

Enligt paragrafens 2 mom. skall utmätningens mannen efter att ha fått meddelande om förordnandet om avbrott iakttä bestämmelserna i 9 kap. 18 §. Med förordnande om avbrott avses här i enlighet med 1 mom. domstolens förordnande att verkställigheten skall förbjudas, avbrytas och återkallas. Bestämmelsen gäller också domstolens förordnande med stöd av 3 § 2 mom. med anledning av extraordinärt ändringssökande.

I det gällande 9 kap. 18 § 1 mom. föreskrivs att utmätningens mannen skall avbryta verkställigheten efter att ha fått ett meddelande om saken av den som givit förordnandet om avbrott. Den som ger förordnandet om avbrott är enligt 9 kap. 17 § skyldig att underrätta utmätningens mannen om saken. Om ett villkor för avbrottet dock är att säkerhet ställs, skall utmätningens mannen inte avbryta verkställigheten innan säkerhet har ställts. Personen i fråga skall såvitt möjligt beredas en skälig tid att ställa säkerhet.

På samma sätt skall man förfara med anledning av ett förbudsförordnande. Om det i förordnandet förutsätts att säkerhet ställs, skall utmätningens mannen sörja för att sökandens motpart ställer säkerhet till utmätningens mannen om han vill förhindra att verkställigheten inleds.

Om utmätningens mannen får meddelande om att ett förordnande om avbrott har givits, för-

blir de verkställighetsåtgärder som redan vidtagits i kraft enligt hänvisningen till 9 kap. 18 § 2 mom., om det inte i förordnandet om avbrott bestäms att de skall återkallas. Om en verkställighetsåtgärd har förordnats bli återkallad, skall utmätningens mannen vidta de åtgärder som förordnandet förutsätter.

Enligt det nya 3 mom. som föreslås bli fogat till 9 kap. 18 § skall utmätningens mannen, om han märker att den utmäta egendomen inte tål förvaring, vid behov underrätta den domstol som givit avbrottsförordnandet om detta. Domstolen kan då ändra förordnandet om avbrott i enlighet med 9 kap. 15 § 1 mom. och 16 § 2 mom. Om domstolen inte finner anledning att ändra sitt förordnande, förblir utsökningssituationen oförändrad.

14 §. *Återförvisande av ärende.* Bestämmelser om hur återförvisning och överföring av ett ärende inverkar på verkställigheten finns i dag i 3 kap. 14 § 3 mom. utsökningslagen. Där sägs att den domstol som återförvisar eller överför ett ärende till lägre instans får förordna att redan vidtagen verkställighet förblir i kraft tills den lägre domstolen har behandlat och avgjort målet och den nya domen bringas till verkställighet. Av särskilda skäl kan den lägre domstolen innan ärendet avgörs förordna att verkställigheten skall återkallas. Om den lägre domstolen på grund av en parts frånvaro eller av annan orsak lämnar målet därhän, skall verkställigheten återkallas.

Den föreslagna paragrafen motsvarar i sak den nuvarande bestämmelsen. Enligt 1 mom. kan fullföljdsdomstolen när den återförvisar eller överför ett ärende till en lägre domstol förordna att redan utförd verkställighet skall bestå till dess den lägre domstolen har avgjort ärendet och verkställighet söks på grundval av den nya utsökningsgrunden. Med överföring avses här att ärendet överförs till en annan lägre domstol än den där det ursprungligen har behandlats. Om inte fullföljdsdomstolen har gett något sådant förordnande, skall utmätningens mannen återkalla verkställigheten i enlighet med den föreslagna 15 §.

Enligt 2 mom. kan den domstol till vilken ärendet har återförvisats eller överförts av särskilda skäl återkalla verkställigheten innan ärendet avgörs. Om ärendet avskrivs, skall

verkställigheten återkallas. Momentet är avsett att tydligare än den nuvarande bestämmelsen få fram att beslut om återkallande av verkställigheten uttryckligen fattas av domstolen. Om ärendet vid ny behandling i lägre domstol får ett för sökanden negativt resultat, skall utmätningssmannen återkalla verkställigheten i enlighet med den föreslagna 15 §.

15 §. *Åtgärder för återkallande på grund av att utsökningsgrunden upphävs.* Utmätningssmannen skall enligt 13 § 2 mom. iakttä domstolens förordnande om återkallande av verkställigheten. I den aktuella paragrafen bestäms om återkallande av verkställighet direkt med stöd av lag med anledning av att utsökningsgrunden upphävs eller ändras.

Enligt det gällande 3 kap. 14 § 1 mom. skall verkställigheten, om det är möjligt, återkallas, när den dom med stöd av vilken utmätning, kvarstad eller annan verkställighet har skett ändras eller upphävs, även om det senare beslutet överklagas. Enligt 2 mom. återgår verkställigheten av en vräkningssdom dock inte förrän det senare beslutet har vunnit laga kraft eller den slutliga domen har givits. Paragrafen gäller förutom ordinarie ändringssökande också extraordinärt ändringssökande. I den juridiska litteraturen har det ansetts att paragrafen i vissa fall kan tillämpas också när utsökningsgrunden av annan orsak förlorar sin verkställbarhet, t.ex. om den förfaller på grund av att en skyldighet har upphört eller att det är omöjligt att utföra den.

I den föreslagna paragrafen ingår en bestämmelse som motsvarar den gällande 3 kap. 14 §. Enligt 1 mom. är utsökningsärendet inte längre anhängigt om den dom som utgör utsökningsgrund upphävs eller förfaller. Utmätningssmannen skall då vidta de åtgärder som står till buds när det gäller att återkalla verkställigheten även om den senare domen överklagas, om inte domstolen har förbjudit återkallandet eller förordnat att det skall avbrytas. En vräkning återgår dock först när den senare domen har vunnit laga kraft.

Enligt det föreslagna momentet upphör ett utsökningsärende att vara anhängigt samtidigt som utsökningsgrunden upphävs eller förfaller helt. Bestämmelsen bygger på principen att om den förpliktelse som angivits i utsökningsgrunden har försvunnit, kan inte

heller det utsökningsärende som gäller denna längre vara anhängigt. Utmätningssmannen förlorar sin behörighet att utföra nya verkställighetsåtgärder i ärendet och skall se till att redan utförda verkställighetsåtgärder blir återkallade. Dessa åtgärder är korrigerande åtgärder som följer av att utsökningsärendet inte längre är anhängigt.

Om fortsatta besvär anförs över det avgörande som upphävt utsökningsgrunden, berättigar det inte utmätningssmannen att låta bli att återkalla verkställigheten, vilket motsvarar gällande lag. Detta innebär att så snart utmätningssmannen får veta att hovrätten har upphävt den tingsrättsdom som utgör utsökningsgrund, skall han inleda återkallelseåtgärderna.

Verkställigheten får dock inte återkallas om domstolen har förbjudit återkallandet eller förordnat att det skall avbrytas. Enligt det föreslagna 13 § 1 mom. och 9 kap. 15 § 3 mom. kan ett sådant förordnande ges dels av en högre domstol, dels av den domstol som också givit det avgörande genom vilket utsökningsgrunden upphävs. I enlighet med 14 § 1 mom. kunde ett motsvarande förordnande också ges i samband med ett beslut om återställande.

Det faktum att domstolen har väntat med att inleda återkallelseåtgärderna, förlänger inte utsökningsärendets anhängighet. Utmätningssmannen får inte heller i detta fall utföra nya verkställighetsåtgärder. Det är fråga om att korrekativa åtgärder på grund av att ärendet har upphört att vara anhängigt inte vidtas genast och gäldenärens egendom kommer på grund av domstolens förordnande att befinna sig i ett tillstånd som påminner om kvarstad.

En verkställd vräkning återkallas i varje händelse först när den upphävande domen har vunnit laga kraft. Bestämmelsen motsvarar i sak det gällande 3 kap. 14 § 2 mom. Eftersom verkställigheten av en sådan förpliktelse att överlåta fast och lös egendom som förutsätter vräkning enligt förslaget skall ske enligt bestämmelserna om vräkning, gäller också den här aktuella bestämmelsen sådana överlåtelseförpliktelser. Domstolen behöver därmed inte uttala sig beträffande vräkningen, utan det följer direkt av lagen att återkallandet skall skjutas upp. För uppskov med återkallandet i andra fall krävs däremot ett

uttryckligt förordnande av domstol.

Utmätningssmannen skall utföra alla i det aktuella fallet behövliga och möjliga åtgärder för att återkalla verkställigheten, t.ex. återkalla en utmätning. Om indrivning av medel som skall återbetalas och om hämtande av egendom bestäms i 16 §.

Enligt 2 *mom.* skall utmätningssmannen om domen ändras till sökandens nackdel vidta behövliga åtgärder för att återkalla verkställigheten i ärendet. I motsats till vad som är fallet om utsökningsgrunden helt upphävs, innebär en ändring av grunden inte att utsökningsärendet inte längre är anhängigt. Bestämmelsen är också tillämplig på fall då utsökningsgrunden delvis förfaller. I fråga om fortsatta besvär skall bestämmelserna i 1 *mom.* iakttas. Domstolen kan också förbjuda eller avbryta återkallandet av en partiell verkställighet.

Enligt den gällande 1 kap. 5 § 1 punkten har utmätningssmannen ensam behörighet att besluta om återkallande av verkställigheten. Motsvarande bestämmelse föreslås kvarstå i nämnda paragraf.

16 §. *Borgenärens återbetalnings- och återställningsskyldighet.* I paragrafen föreslås bli intagen en uttrycklig bestämmelse om åtgärder för att återkalla verkställighet som utförts med stöd av en utsökningsgrund som innehåller en betalnings- eller överlåtelseförpliktelse. I första meningen i 1 *mom.* sägs att om den dom som utgör utsökningsgrund upphävs eller ändras, skall sökanden eller borgenären, om han har lyft medel eller fått egendom i sin besittning, återbetala medlen med ränta och återställa egendomen med avkastning till utmätningssmannen. Bestämmelsen motsvarar gällande 3 kap. 14 § 1 *mom.* Om domen ändras till sökandens nackdel, skall medlen eller egendomen återställas till den del som motsvaras av ändringen. Med termen borgenär avses i den föreslagna bestämmelsen en annan borgenär än sökanden, som på grund av sin anslutningsrätt har fått pengar t.ex. vid exekutiv auktion på en fastighet.

Med avkastning avses all den ekonomiska vinning som regelmässigt inflyter av egendomen, t.ex. räntor och skogstillväxt. Som avkastning betraktas nettoavkastningen. Återställbar egendom skall återlämnas i ur-

sprunglig form. Om detta inte är möjligt, blir det frågan om skadestånd, som kan yrkas i enlighet med den föreslagna 17 §.

I det föreslagna momentets andra mening sägs att om inte medlen återbetalas eller egendomen återställs, skall utmätningssmannen på svarandens begäran i enlighet med utsökningslagen driva in medlen av den som lyft dem eller ur den säkerhet denne ställt eller hämta den i besittning tagna egendomen. Om förfarandet när betalning tas ur säkerheten finns bestämt i den föreslagna 3 kap. 46 §. En motsvarande bestämmelse finns i den gällande 3 kap. 20 a §.

Utmätningssmannen bör ge personen i fråga en skälig tid att uppfylla sin skyldighet att återbetala pengarna eller återställa egendomen, och under den tiden avhålla sig från utsökningsåtgärder. En lämplig tid är i allmänhet en månad, för då uppnås överensstämmelse mellan betalningstiden och den i 2 *mom.* föreslagna beräkningstiden för dröjsmålsränta.

Verkställighetstvist kan tillgripas i fråga om skyldigheten att återställa pengarna eller egendomen och avkastningen på dem, om situationen uppfyller kriterierna enligt 9 kap. 6 § 1 *mom.*

I det gällande 3 kap. 14 § 1 *mom.* finns också en bestämmelse om ränta på pengar som skall återbetalas. Enligt denna bestämmelse är den som har lyft pengarna skyldig att i ränta betala sex procent per år, räknat från den dag då pengarna inkom till utmätningssmannen. I rättspraxis (HD 1987:50) har det ansetts att på återbetalningsskyldigheten kan tillämpas bestämmelserna om dröjsmålsränta i 4 och 6 § räntelagen, från och med den dag då återbetalningen är försenad.

I paragrafens 2 *mom.* föreslås ingå en bestämmelse om räntan på lyfta belopp. Enligt momentet skall på lyfta penningbelopp betalas ränta enligt 3 § 2 *mom.* räntelagen (633/1982). Räntan räknas från den dag då medlen inkom till utmätningssmannen till dess att en månad har förflutit från den dag då den senare domen gavs eller medlen därförinnan har återbetalats. Efter nämnda tid skall ränta betalas enligt 4 § 3 *mom.* räntelagen.

Momentets första mening bygger på att sökanden eller en annan borgenär i tiden har

fått hand om pengarna med stöd av en verkställbar utsökingsgrund. Det kan t.ex. ha varit frågan om icke lagakraftvunnen betalningsdom i tingsrätten, på basis av vilken man har mätt ut egendom som inte behöver realiseras, som pengar eller lön. Då har borgenären kunnat lyfta pengarna mot säkerhet. I undantagsfall kan det t.ex. vara frågan om att medlen utan krav på säkerhet har redovisats med stöd av en lagakraftvunnen dom, som senare upphävs med anledning av extraordinärt ändringssökande.

Eftersom borgenären i varje händelse har haft en godtagbar grund att lyfta pengarna, skulle det inte vara rättvist att ålägga honom en påföljd i form av dröjsmålsränta så snart han har lyft pengarna. Som räntesats föreslås i stället för nuvarande fasta sex procent den av finansministeriet fastställda referensräntan, enligt 3 § 2 mom. räntelagen. En sådan fastställd referensränta gäller ett kalenderår i sänder och bestäms enligt årsmedeltalet för marknadsräntan för tre månader. År 2001 är referensräntan fyra procent.

Den ränta som avses i 3 § 2 mom. räntelagen har i rättspraxis ansetts vara tillämplig när pengar återbetalas. I lagstiftningen har denna räntesats använts bl.a. i 17 § 2 mom. återvinningslagen.

En ränta motsvarande den av ministeriet fastställda referensräntan skall betalas från den dag då pengarna kom in till utmätningsmannen. Då har de varit utom räckhåll för gäldenären. I praktiken har pengarna kunnat vara utom räckhåll för gäldenären ännu längre, dvs. även under den tid som gått åt till gireringar. Den dag då pengarna kom in på utmätningsmannens tjänstekonto eller till exekutionsverket kan dock betraktas som en sådan ostridig tidpunkt till vilken räntebetalningsskyldigheten kan kopplas. Det är också den första tidpunkt då sökanden eller en annan borgenär har kunnat få hand om pengarna.

I allmänhet går det dock åt några dagar till redovisningen, så sökanden eller borgenären kan bli tvungen att betala ränta också för sådana dagar då pengarna har funnits på utmätningsmannens konto för tjänstemedel. Enligt 34 § 1 mom. utsökingsförordningen skall utmätningsmannen utan dröjsmål deponera influtna medel på sitt konto för tjänstemedel.

I 2 mom. i samma paragraf sägs att om inte annat stadgas, skall utmätningsmannen sända de influtna medlen till sökanden inom två veckor från det att han har indrivit eller mottagit dem. Eftersom redovisningstiden i normalfall är maximalt två veckor, har det av praktiska orsaker inte ansetts nödvändigt att för denna tid föreslå ett avdrag från dröjsmålsräntan till fördel för sökanden eller någon annan som återbetalar pengarna.

Efter det att ett återbetalningsyrkande ställs på borgenären med anledning av att utsökingsgrunden har upphävts eller ändrats, kan räntan anses ändra karaktär. Borgenären har inte längre någon juridisk grund att inneha pengarna. Om han underlåter att återbetala pengarna skall för hans del gälla samma dröjsmålspåföljder som för gäldenärer i allmänhet. Den dag då utsökingsgrunden upphävdes eller ändrades kan med fog anses vara den tidpunkt då återbetalningsskyldigheten uppkom, vilken kan jämföras med en förfallodag.

Om det inte finns något för gäldenären bindande avtal om förfallodagen, skall dröjsmålsränta enligt 6 § räntelagen betalas från det att en månad har förflutit från den dag då borgenären till gäldenären sände en räkning eller annars krävde att ett bestämt belopp skulle betalas samt meddelade honom om skyldigheten att betala ränta. Enligt 21 kap. 8 § 2 mom. rättegångsbalken skall på ersättning för rättegångskostnader om så yrkas bestämmas en dröjsmålsränta från det att en månad har förflutit från den dag då ersättningen dömdes ut.

Det kan anses skäligt att borgenären i fråga om de pengar som skall återbetalas får betalningstid med avkastningsränta. Därför föreslås, att en månad efter dagen för den senare domen skall räntesatsen ändras från avkastningsränta till dröjsmålsränta. Om den som lyft medlen återbetalar dem innan en månad har förflutit, betalar han naturligtvis ränta bara fram till återbetalningsdagen.

Eftersom den i momentet avsedda dröjsmålsräntan bygger på att utsökingsgrunden har upphävts eller ändrats, fastställs räntesatsen enligt 4 § 3 mom. räntelagen. På det belopp som skall återbetalas betalas en årlig dröjsmålsränta som med sju procentenheter överstiger den gällande fastställda referens-

räntan. År 2001 är dröjsmålsräntan 11 %.

Momentet gäller betalning av dröjsmålsränta på det kapital som inte har återbetalats. Dröjsmålsränta beräknas inte på den ränta som den återbetalningsskyldige skall betala enligt 3 § 2 mom. räntelagen.

Den föreslagna paragrafen skall i tillämpliga delar iakttas också när domstolen ger ett förordnande om återkallande av verkställigheten. Om t.ex. hovrätten har förbjudit återkallande av verkställigheten, skall borgenären betala dröjsmålsränta från den dagen tills en månad har förflutit efter utgången av förordnandets giltighetstid.

17 §. *Sökandens ersättningsskyldighet och ersättningsrättegång.* Enligt 3 kap. 14 § 1 mom. i den gällande utsökningslagen skall sökanden i det fall att verkställigheten återkallas ersätta alla skador. Bestämmelsen har i rättspraxis (t.ex. HD 1979 II 53 och 1984 II 13) tolkats så att det är frågan om ett av vållande oberoende, dvs. strikt ersättningsansvar. Ett sådant ansvar omfattar ersättning också för sådan ekonomisk skada som inte har samband med person- eller sakskada.

Också omfattningen av ett strikt ansvar har i rättspraxis ansetts kunna bli minskad i vissa fall, t.ex. beroende på den skadelidandes eget agerande (HD 1998:59). I rättspraxis har man i allmänhet förhållit sig till detta slag av ersättningsansvar på samma sätt som i fall av onödig begäran om säkringsåtgärder. Om de sistnämnda finns bestämt i 7 kap. 11 § rättegångsbalken. I den juridiska litteraturen hänvisas också till skada enligt 5 kap. skadeståndslagen (*Halila, Jouko - Havansi, Erkki: Ulosotto-oikeuden oppikirja. Helsinki 1986*).

I den föreslagna paragrafens 1 mom. har man försökt finna en rättvis lösning med beaktande av dels att sökanden har ett berättigat behov av verkställighet redan med stöd av den icke lagakraftvunna utsökningsgrunden, dels att med tanke på svarandens rättsskydd har verkställigheten, om utsökningsgrunden ändras, inlett för tidigt. I momentet sägs att om verkställigheten återkallas på grund av att domen har upphävts eller ändrats, skall sökanden ersätta svaranden för alla skador till följd av verkställigheten och återkallandet av den. Ersättningen bestäms med iakttagande i tillämpliga delar av vad som föreskrivs i skadeståndslagen (412/1974).

I momentet består den nuvarande principen att all skada som beror på verkställigheten skall ersättas. Ersättningsskyldigheten gäller därmed också rena förmögenhetsskador. Också skada på grund av återkallad verkställighet skall ersättas. Skadeståndsskyldigheten omfattar också eventuella kostnader som svaranden åsamkats i utsökningsärendet.

I ett sådant fall är sökanden ansvarig också för de verkställighetskostnader och kostnader för återkallande av verkställigheten som svarande inte har betalat och som därmed inte ingår i den skada som åsamkats denne.

Å andra sidan har man i momentet beaktat att skadeståndet i vissa fall borde kunna jämkas, särskilt om den som lidit skadan har bidragit till att skadan har uppkommit. Till denna del har man i momentet velat göra en liten skillnad mellan förebyggande åtgärder och verkställighet av utsökningsgrunder som saknar laga kraft. Kvarstad och andra åtgärder som säkerställer fordran i förväg har i allmänhet inget domstolsbeslut att bygga på, så sökandens ersättningsansvar bör vara relativt strikt. I de fall som avses här har utsökningen däremot byggts på ett beslut i minst en rättsinstans. Men eftersom ersättningsansvaret också vid kvarstad kan sänkas i någon mån, blir skillnaden i förhållande till säkringsåtgärderna trots allt inte särskilt stor.

I paragrafens 2 mom. bibehålls den tidigare principen att utmätningssmannen inte är behörig att fastställa storleken av skadan på grund av återkallad verkställighet, utan att talan om saken måste väckas i domstol.

I momentet sägs att ersättningstalan skall väckas vid den tingsrätt inom vars domkrets verkställighetsåtgärden har ägt rum. Talan skall väckas inom ett år från den dag då domen i ärendet som gällde utsökningsgrunden har vunnit laga kraft och verkställigheten har återkallats. Käranden skall dessutom utan dröjsmål underrätta utmätningssmannen om att talan har väckts. Momentet motsvarar i sak den gällande 3 kap. 37 §. Om verkställighetsåtgärder har vidtagits inom domkretsen för flera tingsrätter, skall talan väckas i någon av dem. Tiden för väckande av talan räknas från det att domen vunnit laga kraft eller från en eventuell senare återkallelseåtgärd.

Svaranden måste därmed för sin ersätt-

ningssskyldighet få en utsökningsgrund, som utmätningssmannen sedan verkställer. En utdömd skadeersättning kunde tas ur en eventuell pant i enlighet med den föreslagna 3 kap. 47 §. Mot en eventuell borgensman skall inledas ett normalt utsökningsförfarande för indrivande av den utdömda ersättningen.

Verkställbarhet för andra utsökningsgrunder

I 18—21 § föreslås ingå bestämmelser om betydelsen av utsökningsgrundens laga kraft när andra utsökningsgrunder än domstolens dom i tvistemål eller brottmål skall verkställas. Dessa utsökningsgrunder finns uppräknade i 2 § 1 mom. 2—6 punkten.

18 §. *Beslut om säkringsåtgärder.* I den föreslagna 2 § 1 mom. 2 punkten nämns som utsökningsgrund domstols beslut om säkringsåtgärder. I den aktuella paragrafen föreslås bli intagen en förtydligande bestämmelse om betydelsen av utsökningsgrundens laga kraft och om återkallande av verkställigheten av ett beslut om säkringsåtgärder.

I paragrafens 1 mom. finns en hänvisning, enligt vilken bestämmelser om verkställigheten av ett icke lagakraftvunnet beslut om säkringsåtgärder finns i 7 kap. 14 § rättegångsbalken. Vidare konstateras att vad som i 7 kap. utsökningslagen bestäms om säkerhet gäller beslut om säkringsåtgärder, oberoende av beslutet har vunnit laga kraft. Av momentet framgår att bestämmelserna i det föreslagna 2 kap. om domars laga kraft och krav på säkerhet inte gäller beslut om säkringsåtgärder.

I 7 kap. 14 § rättegångsbalken, till vilken det hänvisas, finns bestämt att ett beslut om säkringsåtgärder, frånsett ett interimistiskt beslut, kan överklagas separat. Besvären förhindrar inte verkställigheten, om inte den domstol som behandlar besvären förbjuder eller avbryter den.

Enligt 7 kap. 16 § utsökningslagen får ett beslut om säkringsåtgärder inte verkställas om inte sökanden till utmätningssmannen ställer pant eller borgen för den skada som åtgärden kan åsamka motparten. Enligt 7 kap. 7 § rättegångsbalken kan domstolen under vissa förutsättningar befria sökanden från att ställa säkerhet. Svaranden kan avvärja verkställigheten genom att ställa säkerhet i enlig-

het med 7 kap. 12 § utsökningslagen.

Enligt det föreslagna 2 mom. gäller i fråga om återkallande av verkställigheten av beslut om säkringsåtgärder vad som bestäms i 13—15 § samt 7 kap. De föreslagna bestämmelserna om fullföljdsdomstolens förordnande om återkallande av verkställigheten och om förbud mot eller avbrytande av återkallandet samt om utmätningssmannens åtgärder för återkallande på grund av att utsökningsgrunden upphävs eller ändrats är därmed också tillämpliga på verkställigheten av ett beslut om säkringsåtgärder. Om återkallande av verkställigheten av ett beslut om säkringsåtgärder bestäms också i 7 kap. 13 § utsökningslagen.

Om sökandens ersättningssskyldighet och ersättningsrättegång när det gäller säkringsåtgärder finns bestämmelser i 7 kap. 11 och 12 § rättegångsbalken.

I detta sammanhang föreslås ingen ändring i hänvisningen i 7 kap. 1 §, som gäller verkställigheten av säkringsåtgärder. Det torde dock vara klart att på verkställigheten av ett beslut om säkringsåtgärder kan tillämpas inte bara de där uttryckligen nämnda 3 och 4 kap. utan också åtminstone 9 och 10 kap., vilka gäller rättsskyddsmedel vid utsökning.

19 §. *Skiljedom.* I den föreslagna 2 § 1 mom. 3 punkten nämns som utsökningsgrund en skiljedom som har givits vid skiljeförfarande enligt lagen om skiljeförfarande eller annan lag.

Enligt 43 § lagen om skiljeförfarande är det den allmänna underrätten som på ansökan beslutar om verkställigheten av en i Finland given skiljedom. Enligt 45 § skall vid verkställigheten av en skiljedom sedan domstolen meddelat ett förordnande om saken iakttas 3 kap. 16 § utsökningslagen. Lagens 54 och 55 § gäller verkställigheten av skiljedomar som meddelats i främmande stater. Också en sådan utländsk skiljedom som gäller i Finland verkställs här på allmän underrätts förordnande.

Om förutsättningarna för givande av ett förordnande om verkställighet av en skiljedom finns bestämmelser i lagen om skiljeförfarande och om förutsättningarna för själva verkställigheten i 3 kap. 16 § utsökningslagen. Dess 1 mom. gäller skiljedomar som meddelats i Finland med stöd av lagen om

skiljeförfarande och 3 mom. gäller utländska skiljedomar samt skiljedomar vid så kallat legalt skiljeförfarande. Paragrafens 2 mom. gäller det fall att en skiljedom har upphävts. Den föreslagna paragrafen motsvarar i sak huvudsakligen gällande reglering.

Enligt paragrafens 1 mom. verkställs en skiljedom som tingsrätten har förordnat att skall verkställas som en domstols lagakraftvunna dom. En högre myndighet eller domstol i vilken talan har väckts för upphävande eller ogiltigförklarande av skiljedomen kan dock av vägande skäl förbjuda verkställigheten eller förordna att den skall avbrytas, med iakttagande i tillämpliga delar av vad som föreskrivs i 9 kap. 14—17 §.

Av momentet framgår att en skiljedom inte är direkt verkställbar, utan domstolen måste alltid ge ett förordnande om verkställighet. Redan efter tingsrättens förordnande verkställs skiljedomen som en lagakraftvunnen dom. Av sökanden krävs ingen säkerhet och svarenden kan inte genom att ställa säkerhet förhindra verkställigheten.

För ett förordnande om avbrott av verkställigheten krävs enligt förslaget när det gäller skiljedomar vägande skäl, vilket inte är fallet i dag. Utgångsläget är att skiljedomen är slutgiltig, och den kan i allmänhet inte överklagas. Förslaget syftar till att ett förordnande om avbrott inte skall ges onödigt lätt, vilket i praktiken har kunnat ske i vissa fall. För att en redan vidtagen verkställighetsåtgärd skall förordnas bli återkallad krävs det enligt 9 kap. 15 § 2 mom. särskilda skäl. Utmätningssmannen skall om han får ett förordnande om avbrott förfara i enlighet med 9 kap. 18 §.

Om en skiljedom upphävs eller ogiltigförklaras, skall man enligt paragrafens 2 mom. iakta vad som bestäms i de föreslagna 15—17 §. En motsvarande hänvisning finns också i det gällande 3 kap. 16 § 2 mom. Om de förutsättningar under vilka en skiljedom kan upphävas eller ogiltigförklaras på talan av en part finns bestämt i 40 och 41 § lagen om skiljeförfarande.

20 §. *Vissa andra handlingar.* Enligt paragrafen gäller beträffande verkställbarheten av i den föreslagna 2 § 1 mom. 4 punkten avsedda uppgörelseprotokoll, avtal om underhållsbidrag, förbindelser och fordringsbevis

vad som särskilt föreskrivs i annan lag. Detta är en konstaterande bestämmelse, som behövs för att regleringen om utskökningsgrunderna skall bli uttömmande.

De av socialnämnden fastställda avtalen om underhållsbidrag för barn är i praktiken den viktigaste utskökningsgrunden enligt denna paragraf. Enligt 8 § 3 mom. underhållslagen kan ett avtal om underhållsbidrag för barn, som har fastställts av socialnämnden, verkställas som en lagakraftvunnen dom. En motsvarande bestämmelse finns i 50 § 3 mom. äktenskapslagen beträffande underhållsbidrag för make.

Om verkställbarheten av utmätningssmannens uppgörelseprotokoll finns bestämt i 16 § lagen om avbetalningsköp. Om uppgörelsen inte äger laga kraft, gäller beträffande verkställbarheten vad i den föreslagna 2 kap. 5 § bestäms om en icke lagakraftvunnen betalningsdom i tingsrätten. Enligt 13 § lagen om avbetalningsköp gäller om avbrytande av verkställigheten av uppgörelseprotokoll vad som föreskrivs i 9 kap. utskökningslagen.

21 §. *Förvaltningsprocessbeslut och förvaltningsbeslut.* I det föreslagna 1 kap. 1 § 3 mom. finns bestämt om utskökningslagens tillämpningsområde vid verkställigheten av förvaltningsprocessbeslut och förvaltningsbeslut. I den föreslagna 2 kap. 2 § 1 mom. 5 punkten nämns som en utskökningsgrund förvaltningsprocessbeslut och i 6 punkten nämns vissa förvaltningsbeslut. I den nu aktuella paragrafen finns bestämmelser om betydelsen av beslutens laga kraft vid verkställigheten av förvaltningsprocessbeslut och förvaltningsbeslut.

I den gällande 3 kap. 18 a § finns bestämmelser om förutsättningar för verkställighet av beslut av förvaltningsdomstolar och förvaltningsmyndigheter. Enligt dess 1 mom. skall verkställbara beslut av förvaltningsdomstol och förvaltningsmyndigheter verkställas i utskökningsväg på samma sätt som domar i tvistemål. I paragrafens 2 mom. sägs att om ändring söks i ett sådant beslut och det är frågan om betalningsskyldighet eller skyldighet att lämna ifrån sig lös egendom, iaktas vad som bestäms om underrättens dom i tvistemål som saknar laga kraft. Andra förvaltningsbeslut verkställs enligt momentet först när de vunnit laga kraft, om det inte

med stöd av 14 § 2 mom. lagen om ändrings-sökande i förvaltningsärenden (154/1950) har förordnats att beslutet skall verkställas även om ändring söks. Nämnda lag upphävdes 1996. I paragrafens 3 mom. finns ytterligare en bestämmelse som säger att om det i lag finns särskilda stadganden om verkställigheten av förvaltningsdomstols beslut eller beslut av någon annan i 1 mom. avsedd förvaltningsmyndighet i ett visst ärende, skall dessa dock iaktas.

Enligt paragrafens 1 mom. får ett i 2 § 1 mom. 5 eller 6 punkten avsett icke lagakraftvunnet förvaltningsprocessbeslut eller förvaltningsbeslut om föreläggande av betalningsskyldighet verkställas med iakttagande av bestämmelserna i 5 §. Om andra skyldigheter har ålagts i beslutet får beslutet verkställas först när det har vunnit laga kraft. Om det dock i beslutet med stöd av 31 § 2 mom. förvaltningsprocesslagen har bestämts att beslutet kan verkställas innan det har vunnit laga kraft, iaktas i tillämpliga delar 6—8 §. Om det i någon annan lag finns andra bestämmelser om laga kraft vid verkställighet av förvaltningsprocessbeslut eller förvaltningsbeslut i ett visst slag av ärende, skall dessa iaktas.

Det föreslagna momentet motsvarar i huvudsak den gällande 3 kap. 18 a §. På grund av det föreslagna 1 kap. 1 § 3 mom. är det inte längre nödvändigt att framhålla att dylika förvaltningsprocessbeslut eller förvaltningsbeslut verkställs på samma sätt som domar. De i praktiken sällsynta förvaltningsprocess- eller förvaltningsbeslut som gäller skyldighet att överlämna viss lös egendom, skall enligt det föreslagna momentet i allmänhet verkställas först när de har vunnit laga kraft, i motsats till vad som nu är fallet.

Förvaltningsprocesslagen har ersatt den upphävda lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden. Av 31 § 1 mom. förvaltningsprocesslagen följer att det i allmänhet inte är möjligt att verkställa förvaltningsbeslut och förvaltningsprocessbeslut som saknar laga kraft. Enligt paragrafens 2 mom. kan ett beslut dock verkställas innan det vunnit laga kraft, om så föreskrivs i lag eller förordning. Därtill kan verkställigheten inledas om beslutet är av sådan karaktär att det skall verkställas genast eller om verkställigheten

av beslutet inte kan uppskjutas på grund av ett allmänt intresse. Med verkställighet avses i paragrafen verkställighet i allmänhet, dvs. också förvaltningsrättslig verkställighet.

Om det i ett förvaltningsärende som skall verkställas i enlighet med utsökningslagen i ett undantagsfall behövs besvärstillstånd för sökande av ändring, förhindrar besvären inte enligt 31 § 3 mom. förvaltningsprocesslagen verkställigheten. Ett sådant beslut är med tanke på utsökningsförfarandet jämförbart en hovrättsdom i andra instans och vid verkställigheten skall iaktas vad som bestäms i det föreslagna 10 § 1 mom. De influerna medlen får lyftas endast mot säkerhet. Med beaktande av det föreslagna 1 kap. 1 § 3 mom. och det gällande 6 kap. 1 § 2 mom. har det inte ansetts nödvändigt med någon uttrycklig bestämmelse om saken.

Det är klart att utmätningsmannen inte kan bedöma de prövning underkastade kriterier som nämns i 31 § 2 mom. förvaltningsprocesslagen. Därför föreslås det på samma sätt som i dag bli bestämt att det för att ett sådant beslut skall kunna verkställas i enlighet med utsökningslagen trots att det saknar laga kraft förutsätts att den myndighet som givit beslutet uttryckligen har förordnat om saken. Vid verkställigheten iaktas då i tillämpliga delar vad som föreskrivs i 6—8 §.

Ett förvaltningsprocess- eller förvaltningsbeslut som gäller någonting annat än betalningsskyldighet kan, trots att det saknar laga kraft, vara verkställbart även med stöd av en specialbestämmelse. Även då skall i tillämpliga delar iaktas vad som bestäms i de föreslagna 6—8 §, om inte annat särskilt anges.

I det föreslagna 2 mom. finns en hänvisning, enligt vilken beträffande meddelande av förordnande om avbrott och andra motsvarande bestämmelser om verkställigheten gäller 32 och 66 § förvaltningsprocesslagen. I den nämnda 32 § förvaltningsprocesslagen bestäms om besvärmyndighetens föreskrifter om verkställigheten. Andra verkställighetsförfaranden som skall iaktas vid utsökning måste vara jämförbara med de förbuds-, avbrotts- eller återkallelseförordnanden som utsökningslagen känner. Förordnandet kan också innebära att besvärmyndigheten förordnar att beslutet skall verkställas trots att det saknar laga kraft.

Den 66 § i förvaltningsprocesslagen som det hänvisas till gäller verkställighetsförordnanden av den myndighet som behandlar extraordinärt ändringssökande. Efter att ha fått meddelande om förordnandet om avbrott skall utmätningsmannen i enlighet med det föreslagna 13 § 2 mom. iakttä vad som föreskrivs i 9 kap. 18 §.

I det föreslagna momentet föreskrivs vidare att om ett förvaltningsbeslut eller ett förvaltningsprocessbeslut upphävs eller ändras, gäller vad som bestäms i 15—17 §. Vad beträffar utmätningsmannens återkallelseåtgärder, borgenärens återställelseskyldighet samt sökandens ersättningsskyldighet och ersättningsrättegång iakttas därmed också i fråga om förvaltningsprocess- och förvaltningsbeslut samma bestämmelser som för domar.

Kvittning

22 §. *Gäldenärens kvittningsyrkande.* I paragrafen föreslås bli bestämt om gäldenärens yrkande på kvittning vid utsökning. Bestämmelsen påverkar inte de materiella rättsliga förutsättningarna för kvittning, utan paragrafen anger bara de ytterligare förutsättningar som gäller för kvittning vid utsökning.

Det finns inte mycket bestämmelser om kvittning i vår lagstiftning. Allmänna materiella rättsliga förutsättningar för kvittning anses vara att fordringarna är likadana, att motfordran är indrivningsbar och att tillgodohavandena motsvarar varandra. Dessutom finns det förbud mot och begränsningar för kvittning i särskilda fall. Exempelvis enligt 2 kap. 17 § 1 mom. arbetsavtalslagen (55/2001) får arbetsgivaren inte kvitta arbetstagares lönefordran med motfordran, till den del lönen enligt utsökningslagen och förordningen om skyddat belopp vid utmätning av lön (1031/1989) är undantagen från utmätning (HD 1994:76). Förbudet mot kvittning kan också ha sociala motiveringar. Till exempel en fordran som gäller underhållsbidrag för barn har på denna grund ansetts vara skyddad mot kvittning.

Med tanke på utsökningen kan man göra skillnad mellan en kvittningsinvändning och ett kvittningsyrkande. En kvittningsinvändning innebär att gäldenären påstår att borgenärens fordran har upphört under tiden mel-

lan det att utsökningsgrunden gavs och det att utsökningen blev anhängig, på grund av att gäldenären utfört en kvittning. En sådan invändning om att fordringsrätten upphört avgörs med stöd av attraktionsprincipen vid utsökningsförfarande eller en eventuell verkställighetstvist. Gäldenärens kvittningsyrkande däremot innebär en begäran om att kvittning skall ske vid utsökningen.

I den gällande utsökningslagen finns inga bestämmelser om gäldenärens rätt till kvittning vid utsökning. I rättspraxis och den juridiska litteraturen har man utgått från att de materiella rättsliga förutsättningarna för kvittning i sig gäller också kvittning vid utsökning. Därtill skall den motfordran som används för kvittning uppfylla vissa tilläggs-kriterier som följer av utsökningens karaktär. Motfordran skall vara utsökningsmässigt entydig. Utsökningen är ett summariskt förfarande, där det bara i begränsad omfattning är möjligt att framlägga bevis på motfordrans riktighet.

I rättspraxis och den juridiska litteraturen har det förutsatts att gäldenärens kvittningsyrkande skall bygga på en lagakraftvunnen dom eller ett jämförbart beslut, på basis av vilka utsökning omedelbart kunde inledas och slutföras. För motfordran måste således finnas en utsökningsgrund med laga kraft eller åtminstone en sådan utsökningsgrund som kan verkställas som en lagakraftvunnen dom. Dock har det ansetts att kravet på laga kraft kan frångås, om sökanden samtycker till detta. Det har också varit möjligt att framställa ett kvittningsyrkande först i fullföljdsinstansen.

I den gällande utsökningslagen finns inte heller någon bestämmelse om samtidig verkställighet av motsatta fordringar, i fall då också utsökningsgäldenären har ansökt om utsökning mot borgenären. Vid samtidig verkställighet kan man på tjänstens vägnar konstatera att fordringarna motsvarar varandra, och detta förutsätter inte att utsökningsgrunden äger laga kraft. Samtidig verkställighet påminner om kvittning såtillvida att utmätningsmannen konstaterar att fordringarna har upphört till de delar de täcker varandra. Om någondera parten därefter blir med ett överskott, fortsätter utsökningen av denna del av fordran på normalt sätt. Här är

det frågan om en form av processkumulation som skapats inom utsökningspraxis, och uttryckliga bestämmelser om saken behöver inte tas in i utsökningslagen.

Enligt paragrafens 1 mom. får verkställighet inte utföras till den del gäldenären kräver kvittning av sökandens fordran på grundval av en sådan motfordran beträffande vilken han före utmätningen hade en lagakraftvunnen dom eller en annan utsökningsgrund som kan verkställas som en lagakraftvunnen dom. Dessutom skall förutsättningarna för kvittning också i övrigt ha uppfyllts före utmätningen. Kvittningen träder enligt 2 mom. i kraft när gäldenären meddelar utmätningssmannen sitt kvittningsyrkande. Meddelandet skall lämnas senast när gäldenären har fått kännedom om den verkställda utmätningen. Utmätningssmannen skall delge sökanden kvittningsyrkandet.

Paragrafen gäller s.k. obligatorisk kvittning vid utsökning och den hindrar inte parterna från att komma överens om kvittning i de fall då det annars enligt lag är möjligt. Med kvittningsyrkande avses gäldenärens begäran om kvittning vid utsökningen. Utsökning inleds då inte trots sökandens utsökningsgrund, utan vardera sidans fordringsrätter konstateras ha upphört till den del de täcker varandra. Vid kvittningsyrkande är det inte frågan om att gäldenären bestrider borgenärens fordran, utan tvärtom är kvittningen ett sätt att betala fordran. Ett godkänt kvittningsyrkande innebär ett verkställighetshinder bara till den del gäldenärens motfordran enligt kvittningsyrkandet täcker sökandens fordran.

Gäldenären kunde för kvittning vid utsökning använda en motfordran över vilken han har en dom med laga kraft. För kvittning duger också någon annan utsökningsgrund som kan verkställas som en lagakraftvunnen dom. Därmed kunde ett kvittningsyrkande bygga på t.ex. en treskodom mot sökanden. Gäldenärens utsökningsgrund behöver inte vara given av domstol, utan här kommer också andra utsökningsgrunder i fråga, t.ex. utmätningssmannens lagakraftvunna uppgörelseprotokoll över avbetalningsköp.

Frågan om vilka krav som skall ställas på sökandens fordran avgörs enligt bestämmelserna om utsökningsgrundens verkställbarhet. Om utsökningsgrunden upphävs eller

ändras, skall utmätningssmannen vidta återkallelseåtgärder i enlighet med den föreslagna 15 §.

För att kvittningsyrkandet skall kunna godkännas krävs enligt paragrafen därtill att materiella rättsliga förutsättningar för kvittning föreligger, bl.a. att fordringarna står mot varandra. Utmätningssmannen avgör i enlighet med attraktionsprincipen om de materiella rättsliga förutsättningarna föreligger. Utmätningssmannens beslut får överklagas i tingsrätten.

Enligt paragrafen skall förutsättningarna för kvittning uppfyllas före utmätningen. Detta innebär en förändring i nuvarande praxis. För att förfarandet skall vara entydigt måste man slå fast en viss tidpunkt när förutsättningarna för kvittning måste föreligga vid utsökning. Efter utmätningen har verkställigheten redan framskridit rätt långt med tanke på en prövning av ett kvittningsyrkande.

Enligt rådande uppfattning uppstår de rättsliga verkningarna av kvittningen, dvs. kvittningen träder i kraft, när meddelandet om kvittning läggs fram för motparten. När det gäller utsökning föreslås i paragrafen bli bestämt att kvittningen träder i kraft när gäldenären meddelar utmätningssmannen sitt kvittningsyrkande. Gäldenären har då uppfyllt sin skyldighet att agera. Tidpunkten är också entydig för den utmätningssman som utför kvittningen. Beloppet av de fordringar som kvittas mot varandra beräknas då vid utsökningen enligt denna tidpunkt.

I paragrafen bestäms ytterligare att utmätningssmannen skall delge sökanden kvittningsyrkandet. Detta skall ske utan dröjsmål. Eftersom utmätningssmannen alltid har tillgång till sökandens delgivningsadress, behövs inte lång tid för delgivningen.

Av bestämmelserna om optionsrätter i 9 kap. 5 § handelsbalken torde följa att om sökanden har flera fordringar i utsökning får den gäldenär som vill ha kvittning välja vilken fordran han vill undanröja genom kvittning. I utsökningspraxis torde det också vara gängse praxis att man utgår från att ränteskuldens förtur framom kapitalet, enligt vad som framgår av nämnda bestämmelse, tillämpas också på kvittning vid utsökning, om inte annat finns bestämt.

Enligt nuvarande praxis kan ett kvittnings-

yrkande framställas så länge utsökningsärendet är anhängigt, och ännu i fullföljdsinstansen. Nu föreslås det bli bestämt att gäldenären skall meddela utmätningsmannen sitt kvittningsyrkande senast när gäldenären har fått kännedom om den verkställda utmätningen. Meddelandet skall lämnas utan dröjsmål när gäldenären fått del av denna information. Det är motiverat att kräva att gäldenären reagerar senast i detta skede, om han vill att sökandens fordran skall betalas med hans motfordran och inte med den utmäta egendomen. Gäldenären kunde inte skjuta upp anmälan och lägga fram den t.ex. efter det att den utmäta egendomen har sålts.

Med beaktande av kvittningsyrkandets karaktär borde utmätningsmannen i allmänhet fatta ett motiverat beslut om saken, i enlighet med föreslagna 3 kap. 28 och 29 §. Om sökandens fordran är större än gäldenärens fordran, gör utmätningsmannen ett slags mellanredovisning om saken. Vad beträffar den överskjutande delen fortsätter utsökningen på normalt sätt. Om däremot den motfordran som gäldenären använder för kvittning är större än sökandens fordran, kan kvittning naturligtvis ske endast upp till sistnämnda belopp. I fråga om den överskjutande delen måste gäldenären själv vid behov ansöka om utsökning.

Eftersom de juridiska frågorna i samband med kvittning är komplicerade hör avgörandet av kvittningsyrkanden till de frågor där utmätningsmannen har utslutande behörighet i enlighet med den föreslagna 1 kap. 5 § 1 mom. 1 punkten.

23 §. *Utomståendes kvittningsyrkande.* Kvittning vid utsökning har skapat problem särskilt i de fall då det har varit frågan om en utomståendes rätt till kvittning med en motfordran när utsökningsgäldenärens fordran hos den utomstående har mätts ut. I dag måste man närmast med vägledning av allmänna principer avgöra om kvittning kan ske utan hinder av utmätningen. I rättspraxis har utmätning jämförts med överlåtelse av fordringsrätt. Gäldenären har därmed i allmänhet under vissa förutsättningar ansetts ha rätt att kvitta en utmätt fordran mot en motfordran hos utsökningsgäldenären (HD 1982 II 25 och HD 1986 I 1, jfr HD 1959 II 22). Som rättsnormer har i avgörandena hänvisats till

den princip som framgår av 10 och 28 § lagen om skuldebrev (622/1947) samt 33 § konkursstadgan (31/1868). I allmänhet har det inte förutsatts att den utomstående har en utsökningsgrund för sin motfordran, och kvittning har kunnat ske oberoende av om sökanden har haft bättre förmånsrätt än den utomstående.

I den aktuella paragrafen föreslås bli intagen en uttrycklig bestämmelse om utomståendes kvittningsyrkande vid utsökning. Bestämmelsen skall gälla de fall då man mäter ut en fordran som utsökningsgäldenären har på en utomstående, dvs. hos gäldenärens gäldenär, och denne önskar kvitta fordran mot en motfordran. Bestämmelsen skall tillämpas också i de fall då man mäter ut tillgångar som gäldenären har på konto i ett kreditinstitut och kreditinstitutet vill använda tillgångarna för att kvitta sin motfordran. Särskilt de s.k. brukskontona avviker de facto klart från andra typer av fordringar. Det kunde vara motiverat att separat utreda om man i lagen till denna del borde ta in särskilda kvittningsgränser.

I paragrafens 1 mom. regleras förutsättningarna för den utomståendes kvittningsrätt. Där sägs att om inte något annat föreskrivs i annan lag, har en utomstående som har delgivits ett betalningsförbud som gäller utmätning av fordran rätt att kvitta gäldenärens fordran med sin motfordran beträffande vilken han då hade en lagakraftvunnen dom eller en annan utsökningsgrund som kan verkställas som en lagakraftvunnen dom. Dessutom skall förutsättningarna för kvittning också i övrigt ha uppfyllts före delgivningen av betalningsförbudet. Kvittning får dock inte ske till nackdel för en borgenär med bättre förmånsrätt.

Bestämmelsen tillämpas också när utmätningsmannen har gett en utomstående ett förbud att betala en fordran, som en interimistisk åtgärd enligt de föreslagna 3 kap. 18—20 §. En sådan åtgärd har samma verkan som utmätning.

Bestämmelsen blir sekundär i förhållande till eventuella specialbestämmelser om kvittning vid utsökning. Exempelvis enligt 11 § lagen om skatteuppbörd (611/1978) är konkurs för mottagaren av skatteåterbäring eller utmätning av skatteåterbäring inte något hin-

der för verkställande av kvittning. Trots utmätning kan skatteåterbäring således kvittas till betalning av en skatterest, om förutsättningarna för kvittning enligt 2 kap. i nämnda lag föreligger.

Å andra sidan bestäms i paragrafen bara om de extra krav som utmätningen av fordran ställer på kvittningen. Av bestämmelsen framgår att de materiella förutsättningarna för kvittning måste uppfyllas innan den utomstående får meddelande om betalningsförbudet. I fråga om de allmänna förutsättningarna för kvittning hänvisas till det som konstaterats i samband med 22 §.

En utomståendes kvittning kan helt eller delvis förhindras också till följd av att kvittning särskilt förbjudits eller begränsats. Om bankens kvittningsrätt finns bestämt i 54 § 1 mom. kreditinstitutslagen (1607/1993). Därmed får en depositionsbank inte med sin motfordran kvitta sådana medel som finns på en privatpersons konto eller som anvisats bli betalda till honom och som enligt lag inte får utmätas. Eftersom detta kvittningsförbud är sammankopplat med ett utmätningförbud, aktualiseras det inte när det gäller utmäta kontotillgångar.

En utomståendes kvittningsrätt enligt den föreslagna bestämmelsen skall inte gälla utmätning av lön, utan endast utmätning av en redan uppkommen fordran. I motsvarighet till högsta domstolens avgörande HD 1979 II 136 avses i förslaget att en arbetsgivare som har fått meddelande om betalningsförbud som gäller utmätning av en arbetstagarlöne inte därefter har rätt att kvitta en lönefordran mot en motfordran, fränsett lönebelopp som redan förfallit till betalning när arbetsgivaren fick del av betalningsförbudet.

I paragrafen föreslås i motsats till vad som nu är fallet bli föreskrivet att det också för att en utomståendes kvittningsyrkande skall godkännas vid utsökning förutsätts att det för motfordran finns en lagakraftvunnen dom eller en motsvarande utsökningsgrund. Utsökningsgrunden behövs för att inte utmätningssmannen skall bli tvungen att avgöra riktigheten i skuldförhållandet mellan utsökningsgäldenären och hans gäldenär. Genom detta krav på utsökningsgrund kan man också förhindra kvittning på basis av konstgjorda motfordringar. Verkställigheten borde inte

heller fördröjas för att en utomstående yrkar kvittning med stöd av en utsökningsgrund som saknar laga kraft.

Den som framställt ett kvittningsyrkande behöver inte när det gäller gäldenärens övriga skulder nöja sig med en utdelning i förhållande till sin fordran enligt 2 § lagen om den ordning i vilken borgenärer skall få betalning (1578/1992), utan han får genom kvittningen hela sin fordran betald till den del fordringarna motsvarar varandra. Enligt det föreslagna momentet skall den utomståendes kvittningsrätt dock träda tillbaka till den del sökandens fordran har bättre förmånsrätt än den utomståendes fordran. En sådan fordran med bättre prioritet kunde närmast utgöras av en fordran som gäller underhållsbidrag för barn. Förslaget innebär en ändring i nuvarande praxis.

Man kan å andra sidan fråga sig om prioritetsordningen borde iaktas också vid kvittning, så att den som framställer ett kvittningsyrkande måste nöja sig med den utdelning som han skulle ha fått som sökande vid utsökning. Motfordran ger enligt förslaget den utomstående en bättre ställning än andra gäldenärer. Detta kan dock motiveras med att det är viktigt att en förhållandevis omfattande kvittningsrätt bibehålls vid kreditgivning och särskilt i sådan handel som bygger på etablerade affärsförhållanden, där parterna hela tiden har fordringar på varandra. Kvittningsrätten fungerar då som en säkerhet.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. träder kvittningen i kraft när den utomstående meddelar utmätningssmannen sitt kvittningsyrkande. Till denna del hänvisas till det som konstaterades i samband med föregående paragraf. Meddelandet skall lämnas utan dröjsmål när den utomstående har fått del av betalningsförbudet. Utmätningssmannen skall i sin tur delge gäldenären kvittningsyrkandet. Också sökanden skall vid behov informeras om saken.

Om fordran i undantagsfall måste säljas i utsökningsväg, har den utomstående enligt 3 mom. inte kvittningsrätt i förhållande till köparen om han inte har anmält sitt kvittningsyrkande till utmätningssmannen före utsökningsförsäljningen. Motfordran bör därtill uppfylla de kriterier som finns angivna i det föreslagna 1 mom.

Den rättsliga ställningen för köparen vid en exekutiv auktion är i dag oklar i förhållande till en kvittningsrätt som bygger på en motfordran av gäldenärens gäldenär. Den utomstående har uppenbarligen enligt vissa principer i lagen om skuldebrev rätt att, även sedan den utmäta fordran har sålts i enlighet med utsökningslagen, under vissa förutsättningar använda sin fordran på utsökningsgäldenären för kvittning, vilket i enskilda fall kan bli oskäligt för köparen.

Det torde rätt sällan förekomma att fordringar säljs i utsökningsväg. Detta beror framför allt på att priset på fordran vid auktion ofta på förhand bedöms bli så lågt att auktionen inte kan inledas på grund av de kostnader den medför. Därför kan det antas att den praktiska betydelsen av det föreslagna 3 mom. blir rätt liten.

Tidsfrist för verkställbarheten

24 §. *Tidsfrist.* I paragrafen intas en bestämmelse om den tid under vilken utsökningsgrunden är verkställbar. Detta är ett nytt slags reglering, och behovet av den har diskuterats ovan i avsnitt 3.2 i den allmänna motiveringen. Övergångsbestämmelserna behandlas i samband med ikraftträdelse- och övergångsbestämmelserna. I avsnitt 4 behandlas frågan om lagstiftningsordningen. Uttrycket utsökningsgrundens verkställbarhet används i det föreslagna 2 kap. också när det gäller kravet på laga kraft.

I paragrafen bestäms att utsökningsgrundens verkställbarhet upphör efter en viss tid. Förslaget innebär att man i vårt rättssystem inför principen att en utsökningsgrund i princip kan förlora sin verkställbarhet självständigt i förhållande till den fordringsrätt som den avser. Domar och andra utsökningsgrunder får en processuell giltighetstid.

I utsökningslagen bestäms om de utsökningsrättsliga verkningarna av att utsökningsgrundens verkställbarhet upphör och i konkursstadgan om de rättsliga verkningarna i fråga om konkurs.

Utsökningsgrundens verkställbarhet kan upphöra redan innan den utsatta tiden har löpt ut, på grund av att den avbrytbara materiella preskriptionstiden har förflutit. Efter det att utsökningsgrunden erhållits skall pre-

skriptionstiden för en fordran enligt rådande uppfattning avbrytas med minst tio års mellanrum efter det att den slutliga utsökningsgrunden har givits. Preskriberingen av fordran kunde enligt förslaget gällande preskriptionsförordningen avbrytas genom anhängiggörande av utsökningsärendet. Utsökningsgrundens verkställbarhet kan upphöra också på grund av t.ex. betalning, efterskänkande eller kvittning. Frågan om fordran upphört kan i allmänhet avgöras antingen genom utsökningsbesvär eller genom en verkställighetstvist, såsom framgår av 9 kap. 6 § 1 mom. 1 punkten utsökningslagen.

Att utsökningsgrunden blir tidsbegränsad undanröjer inte borgenärens skyldighet att se till att preskriptionen avbryts på det sätt som nämns ovan. Den avbrytbara preskriptionstiden för fordran samt den slutgiltiga tidsfristen för utsökningsgrunden löper således samtidigt.

Enligt 1 mom. är en utsökningsgrund enligt utsökningslagen, i vilken en fysisk person har förelagts en betalningsskyldighet, verkställbar i 15 års tid. Tidsfristen är 20 år om den i utsökningsgrunden nämnda borgenären är en fysisk person eller om en ersättningsfordran beror på ett brott för vilket gäldenären har dömts till fängelse eller samhällstjänst.

Tidsfristen för utsökningsgrunden gäller endast fysiska personers betalningsskyldighet. Utsökningsgrunden är under den angivna tiden verkställbar mot en i utsökningsgrunden namngiven fysisk person. Av de orsaker som nämns i den allmänna motiveringen föreslås regleringen inte bli utsträckt till sammanslutningars eller andra juridiska personers skyldigheter. Därmed förlorar t.ex. en utsökningsgrund i vilken ett öppet bolag har ålagts en betalningsskyldighet, inte sin verkställbarhet för att tiden går. Däremot hör en utsökningsgrund i vilken en bolagsman har ålagts en betalningsskyldighet till tillämpningsområdet för de föreslagna bestämmelserna om tidsfrist. Bolagsmannen kan befrias från utsökning och konkurshot, även om fordran fortfarande kan indrivnas hos bolaget genom utsökning eller konkurs.

Tidsfristen gäller fysiska personers personliga skuldansvar. En dom genom vilken en fordran har förordnats att bli betald ur egen-

dom som utgör säkerhet för fordran kan i fråga om säkerheten verkställas oberoende av tidsfristen.

Med betalningsskyldighet avses enligt definitionen i den föreslagna 1 kap. 1 § en skyldighet att betala i pengar eller varor. När det gäller andra skyldigheter finns det ingen motivering att tidsbegränsa verkställbarheten. Om t.ex. sökanden efter en vräkningsdom tillåter den vräkta att bo kvar, anses ett nytt hyresavtal ha uppstått efter en viss tid. På motsvarande sätt tolkas det vid fullgörande- och förbudsdomar om man i åratal har avhållit sig från verkställighet som att förlikning har nåtts eller att t.ex. ett användningsavtal har ingåtts. Sådana utsökningsgrunder som avser skyldighet att överlämna någonting förlorar på grund av sin föremålsrättsliga karaktär inte sin verkställbarhet.

Tidsfristen gäller alla utsökningsgrunder som avses i den föreslagna 2 kap. 2 §. Men om själva den materiella fordran är sådan att den enligt någon annan lag preskriberas slutgiltigt under en kortare tid än tidsfristen för utsökningsgrunden, blir bestämmelsen inte tillämplig. T.ex. underhållsbidrag för barn preskriberas slutgiltigt fem år efter utgången av det år då de förfallit till betalning.

Det saknar betydelse genom vilket förfarande utsökningsgrunden har uppkommit. Betalningsskyldigheten kan ha fastställts av allmän domstol i ett tvistemål eller brottmål, en förvaltningsdomstol i förvaltningsprocessförfarande eller en förvaltningsmyndighet i förvaltningsförfarande. Det avgörande är att det är frågan om en utsökningsgrund enligt utsökningslagen, som gäller en betalningsskyldighet. En sådan är också t.ex. utmätningssmannens uppgörelseprotokoll beträffande ett avbetalningsköp. Också ett betalningsprogram som fastställts i skuldsanerings- och företagssaneringsförfarande utgör en med en dom jämfällbar utsökningsgrund.

Tidsfristen för utsökningsgrunden gäller också skiljedomar. För att en skiljedom skall kunna verkställas genom utsökning förutsätts dock ett verkställighetsförordnande av domstol. Utsökningsförfarandet för skiljedomar avviker inte från annan officiell utsökning, utan skiljedomen jämfälls med en dom i domstol. I praktiken är parterna vid skiljeförfarandet juridiska personer, vilket innebär att

en tidsfrist för utsökningsgrunden endast sällan blir aktuell.

Bestämmelserna om tidsfrist tillämpas inte vid verkställighet som inleds utan en utsökningsgrund enligt 2 kap. I allmänhet gäller för sådana fordringar en slutgiltig preskriptionstid på fem år enligt 11 § skatteutsökningslagen. Situationen är problematisk i de sällsynta fall där det finns bestämt att fordran drivs in i den ordning som anges i skatteutsökningslagen, fränsett regleringen av preskriptionstiden. Då är det motiverat att anse att för fordran gäller den föreslagna regleringen i utsökningslagen, så att förfallodagen för varje rat som skall drivas in motsvarar en ny utsökningsgrund med tanke på beräkandet av tidsfristen. De fordringar som avses i skatteutsökningslagen omfattas därmed av endera preskriptionsregeln.

Specialpreskriptionstiderna gäller också böter och förverkandepåföljder. I 8 kap. 11 och 12 § strafflagen finns bestämt att verkställigheten av utdömda böter och förverkandepåföljder förfaller när fem respektive tio år har förflutit från den dag då den lagakraftvunna domen gavs. Därmed kommer t.ex. en till fängelsestraff dömd brottsling, som döms både att förverka den ekonomiska vinningen till staten och att betala skadestånd till målsägarna, att befrias från den förstnämnda skyldigheten efter 10 år och från verkställigheten av den senare efter 20 år.

Med utsökningsgrund avses i utsökningslagen en inhemsk utsökningsgrund. Som av den föreslagna 1 kap. 1 a § framgår, iakttas utsökningslagens förfarande enligt vad som bestäms i andra lagar också vid verkställighet som gäller utomlands givna domar, skiljedomar eller andra utsökningsgrunder samt domar och beslut av vissa organ inom Europeiska unionen. Giltigheten och verkställigheten av en utländsk utsökningsgrund i Finland bygger alltid på en uttrycklig bestämmelse i lag. Av de skäl som anges i avsnitt 3.2. i den allmänna motiveringen kan man inte vägra att verkställa en i landet i fråga verkställbar dom enbart på den grund att motsvarande dom i Finland inte längre skulle vara verkställbar för att alltför lång tid har förflutit.

Till det ovan konstaterade ansluter sig i princip det problemet att borgenären kunde

försöka skaffa en utsökningsgrund mot gäldenären utomlands, för att undvika tidsfristen. I praktiken är det dock knappast något stort problem, eftersom regleringen gäller endast fysiska personers skyldigheter, och tidsfristerna är rätt långa. Dessutom måste talan mot en i Finland bosatt konsument väckas i Finland, såsom bestäms bl.a. i artikel 15—17 i Europeiska unionens råds förordning (EG) nr 44/2001 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område.

I paragrafen anges också hur länge en utsökningsgrund är verkställbar och grunderna för bestämmande av denna tid. Den föreslagna modellen har motiverats ovan i den allmänna motiveringen. I 25 § finns bestämt när tidsfristen börjar räknas.

Enligt momentet är tidsfristen för verkställbarheten i allmänhet 15 år. Denna tidsfrist gäller juridiska personers fordringar hos fysiska personer, med nedan förklarade undantag. Tidsfristen blir tillämplig när den i utsökningsgrunden namngivna borgenären är en juridisk person, vilket är lätt att konstatera i utsökningsgrunden. Om utsökningsgrunden senare förs över på en fysisk person förlängs tidsfristen inte. Överföringstagaren får därmed inte en bättre ställning än den ursprungliga borgenären.

I de fall då den i utsökningsgrunden namngivna borgenären är en fysisk person blir tidsfristen längre, 20 år. Avsikten är att skydda fysiska personer som borgenärer av de orsaker som nämns i den allmänna motiveringen. Om utsökningsgrunden efter det att den har givits överförs på en juridisk person förkortas inte tidsfristen. Detta kan anses motiverat för att skydda personborgenärernas ställning och eftersom gäldenärens ställning då inte heller försämras från vad den ursprungligen var.

Tidsfristen är 20 år också när det är frågan om en ersättningsfordran på basis av ett brott för vilket gäldenären har dömts till fängelse eller samhällstjänst. Denna brottsbaserade tidsfrist iakttas också när borgenären är en juridisk person. Den längre tidsfristen blir således alltid tillämplig när någon genom ett relativt allvarligt brott har åsamkat skada. Om målsägaren är en fysisk person, gäller för ersättningsfordran alltid en tidsfrist på 20 år,

oberoende av hur strängt straffet har varit.

Med ersättningsfordran avses i momentet alla ersättningar som utdömts på basis av ett brott. I ersättningsfordran kan därmed ingå inte bara skadestånd som tilldömts målsäganden utan också ersättning för rättegångskostnaderna.

För att den längre tidsfristen skall vara tillämplig på en juridisk persons ersättningsfordran förutsätts att gäldenären för gärningen i fråga har dömts till fängelsestraff eller samhällstjänst. Fängelsestraffet kunde vara ovillkorligt eller villkorligt. Den längre tidsfristen tillämpas inte på en juridisk persons ersättningsfordran t.ex. när gäldenären som otillräknelig eller som påföljd inte har dömts, eller när han har dömts bara till bötes- eller ungdomsstraff.

Om gäldenären för flera gärningar har dömts till ett gemensamt fängelsestraff, gäller den längre tidsfristen för ersättningsskyldigheten i fråga om alla gärningar. På detta sätt kan på en gärning som separat skulle ha gett bara ett bötesstraff komma att tillämpas den längre tidsfristen. Problemet blir dock knappast särskilt stort i praktiken, och det blir aktuellt bara när gärningen har varit riktad mot en juridisk person.

I allmänhet framgår både det utdömda straffet och ersättningsskyldigheten av samma brottmålsdom. Om skadeståndet har dömts ut vid en separat rättegång, skall borgenären, om den är en juridisk person, förete en utredning också över det utdömda straffet för att få räkna sig till godo den längre tidsfristen.

Till utmätningsmannens uppgifter hör att reda ut om tidsfristen för verkställbarheten har löpt ut. Ett annat alternativ hade varit att ålägga domaren att anteckna domens giltighetstid på domen. Anteckningen skulle dock vara onödig i det stora flertalet fall. De föreslagna grunderna för fastställande av tidsfristerna kan dessutom med lätthet konstateras i utsökningsgrunden.

Utmätningssmannen skall i enlighet med 1 § 1 mom. på tjänstens vägnar kontrollera att fordran inte har preskriberats eller att utsökningsgrunden inte har förlorat sin verkställbarhet. Om det råder oklarhet beträffande preskriptionen eller tidsfristen, skall en utredning inbegäras av parterna. I oklara fall

skall sökanden utreda att fordran inte har preskriberats eller att tidsfristen för utsökningsgrunden inte har löpt ut. Samtidigt skall också gäldenären vid behov ges tillfälle att komma med invändningar i saken.

Om utmätningsmannen vägrar att verkställa utsökningsgrunden eller om han förkastar gäldenärens invändning om att verkställbarheten har upphört, skall han i allmänhet i saken fatta ett motiverat skriftligt beslut enligt 3 kap. 28 §.

Tidsfristen för utsökningsgrunden kan inte kringgå genom att man för samma fordran skaffar en ny utsökningsgrund mot gäldenären. Redan de allmänna principerna för domars eller andra utsökningsgrunders rättskraft förhindrar detta. Därmed kan man inte t.ex. för ränta skaffa en ny utsökningsgrund, ens om den har förfallit strax innan tidsfristen löpte ut. Inte heller mot t.ex. en bolagsman kan man skaffa en ny utsökningsgrund även om det öppna bolaget i fråga alljämt är ansvarigt för skulden.

I praktiken kan det gå så att gäldenären i syfte att undvika utsökning medan utsökningsgrunden är verkställbar vidtar åtgärder som kan misstänkas uppfylla rekvisiten för något brott, t.ex. gäldenärsbrott enligt 39 kap. strafflagen. Gäldenären kan t.ex. dölja egendom eller flytta egendom utomlands. Om gäldenären vidtar sådana åtgärder, kan borgenären kräva skadestånd av honom. Rättskraftsverkan har inte ansetts hindra domstolen från att pröva ett yrkande på ersättning av skada som gäller en fordran på grundval av ett brott som gäldenären har begått. Något hinder för att yrkandet godkändes utgjorde inte heller det faktum att fordran har preskriberats efter det gärningen begicks (t.ex. HD 1998:82). I vissa fall kunde skadeståndsskyldigheten enligt skadeståndslagen också bygga på annat än brott. Den nya utsökningsgrunden för skadeståndsfordran är sedan i sin tur verkställbar i 15 eller 20 år, beroende på situationen. I samband med ett utsökningsärende som gäller en skadeståndsfordran kunde man också väcka återvinningstalan mot en utomstående, om gäldenären till borgenärens nackdel har överlåtit egendom till denne.

Paragrafens 2 mom. gäller överföring av fordringar. Där sägs att om gäldenären visar

att fordran innan utsökningsgrunden givits har överförts till en fysisk person från någon annan än en annan fysisk person, är den i 1 mom. avsedda tidsfristen 15 år. Härigenom vill man förhindra kringgående av reglerna för den kortare tidsfristen. Eftersom överföringar av det slag som avses här i allmänhet inte framgår av utsökningsgrunden, skall gäldenären vid behov lägga fram en utredning om saken. Bestämmelsen gäller naturligtvis inte en ersättningsfordran på basis av ett brott enligt 1 mom., utan för en sådan gäller alltid tidsfristen på 20 år.

Om en fordran överförs från en fysisk person till en juridisk person innan utsökningsgrunden har givits, omfattas den i enlighet med 1 mom. av tidsfristen på 15 år. Borgenären får inte tillgodoräkna sig den längre tidsfristen ens om han visar att den ursprungliga borgenären har varit en fysisk person. En annan sak är att en juridisk person naturligtvis kan företräda en fysisk person vid en fordringsprocess som förs i den sistnämndes namn, och då är tidsfristen 20 år. Av paragrafens 1 mom. följer också att överföringar av fordringar efter det att utsökningsgrunden erhållits saknar betydelse.

När den i 1 mom. avsedda tidsfristen löper ut upphör utsökningsgrundens verkställbarhet till alla delar. Inte heller en ränta som har förfallit innan verkställbarheten upphörde kan längre drivas in. I paragrafens 3 mom. föreskrivs dock att om det under den tidsfrist som avses i 1 mom. har förrättats utmätning för indrivning av fordran eller om fordran har uppgivits vid försäljning som avses i 5 kap., dvs. för närvarande närmast vid exekutiv auktion av fastighet och därmed jämförbar egendom, hindrar det att tidsfristen har löpt ut inte att betalning fås ur utmäta medel. En motsvarande bestämmelse om konkurs tas in i konkursstadgan.

Momentet behövs för att skydda borgenären i en situation då verkställigheten redan hunnit långt när utsökningsgrundens verkställbarhet upphör. Bestämmelsen innebär att borgenären har rätt att få den utmätning som förrättats innan tidsfristen löpt ut slutförd. Borgenären får däremot inte rättsskydd enbart genom att göra en ansökan om utsökning. Borgenärens rätt att få betalning begränsar sig till den utmäta egendomen. En-

ligt 4 kap. 18 b § 4 mom. utsökningslagen betraktas vid utmätning av lön och därmed jämförbar periodisk inkomst utmätningen vara verkställd i fråga om varje lönepost när utmätningssmannen omhändertagit den del som går i mät eller när den har betalats till honom. Utmätning av periodisk inkomst kan således inte fortsätta längre än en post efter det att tidsfristen för utsökningsgrunden har löpt ut.

Till de delar som anförs ovan motsvarar förslaget den princip som tillämpats i vissa regleringar av de särskilda preskriptionstiderna. Exempel på sådana bestämmelser är 11 § 3 mom. skatteutsökningslagen, 16 c § 3 mom. underhållslagen samt 16 § 3 mom. lagen om underhållstrygghet.

25 §. *Beräkning av tidsfristen.* Paragrafen gäller frågan om när tidsfristen för verkställbarheten börjar räknas. Enligt 1 mom. räknas den i 24 § nämnda tidsfristen från det att en tredskodom eller en lagakraftvunnen dom eller någon annan slutgiltig utsökningsgrund har givits.

En tredskodom jämställs i utsökningslagen med en lagakraftvunnen dom. För tydlighets skull är det befogat att förutsätta att det skall finnas en lagakraftvunnen dom eller någon annan slutgiltig utsökningsgrund. På detta sätt kan tidsfristen räknas utifrån den utsökningsgrund på basis av vilken utsökning verkställs och inte utifrån någon annan handling. För den föreslagna lösningen talar också att sökanden innan utsökningsgrunden har vunnit laga kraft är ansvarig för att ersätta en skada som uppkommit genom utsökning som har blivit obefogad på grund av att utsökningsgrunden upphävts eller ändrats.

När det gäller en tredskodom räknas tidsfristen alltid från den dag då domen gavs. Om tingsrättens betalningsdom mot en fysisk person vinner laga kraft räknas tidsfristen för verkställbarheten från den dag då domen avkunnades eller gavs. Om endera parten överklagar domen, räknas tidsfristen från den dag då hovrätten gav sin dom, om den vinner laga kraft. Tanken är att kvantitativa ändringar i hovrätten inte skall ha betydelse, utan tidsfristen räknas enhetligt för hela domen. Detta är nödvändigt för att systemet skall vara enkelt, eftersom det 15 eller 20 år senare skulle vara besvärligt att reda ut frågor som

gäller partiell laga kraft. Inte heller i praktiken torde det finnas något större behov av en noggrannare specificering.

För övriga utsökningsgrundens del räknas tidsfristen från dagen för den slutgiltiga utsökningsgrunden. Då upphör också förfarandet att vara anhängigt. T.ex. när det gäller en av domstol fastställd förlikning räknas tiden från dagen för fastställandet. För en skiljedom räknas tiden från dagen för det lagakraftvunna verkställighetsförordnandet. För förvaltningsprocess- eller förvaltningsbeslut räknas tiden från den dag då det lagakraftvunna beslutet gavs.

Tiden för verkställbarheten bestäms separat för varje utsökningsgrund. Om det t.ex. för en och samma fordran har givits separata tredskodomar mot solidariska gäldenärer, är varje dom verkställbar under en tid som räknas från den dag då domen i fråga gavs.

I 2 mom. föreskrivs att om betalningsskyldigheten börjar först efter den i 1 mom. nämnda tidpunkten, räknas tidsfristen från det att betalningsskyldigheten inträdde. Detta undantag gäller dock inte betalningsprogram som fastställts av domstol.

En fordran kan inte drivas in innan betalningsskyldigheten inträtt, och då löper inte heller tidsfristen för utsökningsgrundens verkställbarhet. Här avses inte ränta, som regelmässigt förfaller först efter det att utsökningsgrunden gavs. T.ex. för en villkorlig betalningsdom räknas tiden från den dag då gäldenärens betalningsskyldighet enligt domen har inträtt. Sökanden skall vid behov lägga fram en utredning om när betalningsskyldigheten har inträtt. Om en borgenär med stöd av 36 § 3 mom. borgenslagen driver in en skuld genom utsökning, beräknas tidsfristen från det att borgensmannen själv betalt huvudförpliktelsen och en regressfordran på så sätt uppkommit.

Vid periodiska betalningar kan varje rat drivas in med stöd av samma utsökningsgrund. Giltighetstiden för verkställbarheten räknas separat för förfallodagen för varje rat. En sådan fordran är t.ex. underhåll till maken på basis av ett av socialnämnden fastställt avtal. Systemet gäller inte underhållsbidrag för barn och andra sådana regelbundet återkommande betalningar där fordran slutgiltigt preskriberas redan före den här föreslagna tids-

gränsen.

För betalningsprogram som fastställts vid skuldsanering för privatpersoner eller företagssanering räknas tiden avvikande från den i momentet angivna huvudregeln från den dag då det lagakraftvunna betalningsprogrammet fastställdes, trots att betalningarna enligt betalningsprogrammet förfaller senare. Denna lösning kan motiveras med att den är entydig och med att den ursprungliga skyldigheten i allmänhet redan har förfallit en gång före betalningsprogrammet och innan gäldenärens betalningsskyldighet uppkom. Skillnaden mellan räkneregeln för betalningsprogram respektive enskilda rater minskas av det faktum att om betalningarna försummas kommer betalningen för hela programmet att förfalla samtidigt i enlighet med 42 § 2 mom. lagen om skuldsanering för privatpersoner.

En fordran enligt ett betalningsprogram kan drivas in i utsökningsväg under den tid som anges i betalningsprogrammet, oberoende om borgenären för fordran har en tidigare utsökningsgrund där tidsfristen för verkställbarheten skulle ha upphört tidigare. Detta kan anses vara skäligt, eftersom beloppet av den i betalningsprogrammet fastställda betalningsskyldigheten i allmänhet är märkbart lägre än det ursprungliga.

Om domstolen förordnar att betalningsprogrammet skall förfalla, iakttas den ursprungliga tidsfristen för utsökningsgrunden. Därmed avdras inte skuldsaneringstiden från den ursprungliga giltighetstiden för utsökningsgrunden. Även under denna tid har det i allmänhet kommit in betalningar för fordran. Dessutom kan borgenären beakta dessa synpunkter när han överväger om han skall ansöka om att få skuldsaneringen att förfalla eller driva in sin fordran enligt betalningsprogrammet.

3 kap. **Allmänna bestämmelser om förfarandet**

Anhängiggörande av utsökningsärenden

1 §. *Ansökan om utsökning.* Den gällande 3 kap. 21 § är en traditionell bestämmelse om rättsplats eller forum. Den är relativt komplicerad och anger utöver gäldenärens bostads-

eller hemort specialforum för vissa slag av egendom samt sekundära forum. I och med utsökningens nya informationssystem blir det möjligt att slopa forumbestämmelserna. Utgångspunkten är att ingens rättsskydd vid utsökning får äventyras på grund av forumbestämmelserna. Slopandet av forumbestämmelserna stämmer också överens med att utsökningsärendena behandlas gäldenärsvi och möjligheten att sköta ärenden elektroniskt.

Slopandet av bestämmelserna om forum eller övergången till en gäldenärsbaserad behandling av utsökningsärendena innebär inte någon ändring i de finska utsökningsmyndigheternas allmänna behörighet att mäta ut en fordran eller en periodisk inkomst som finns på finskt territorium eller som utbetalas här. Frågan gäller den interna organisationen av statens indrivningsorganisation.

Utsökning söks enligt 1 mom. 1 punkten genom skriftlig ansökan till utmätningsmannen på svarandens bostadsort eller till en annan lokal utsökningsmyndighet.

En stor förändring är att utsökning kan ansökas hos vilken lokal utsökningsmyndighet som helst. I bestämmelsen nämns dock separat också svarandens bostadsort. Man hoppas att detta skall styra ansökningarna direkt till utmätningsmannen på svarandens bostadsort eller en juridisk persons hemort i de fall då borgenären känner till svarandens bostads- eller hemort, vilket gör förfarandet snabbare. När ansökan har kommit in förs den på administrativ väg till rätt distrikt. På vilken ort ärendet behandlas regleras genom förordning av statsrådet med stöd av 14 § 1 mom. I förordningen skall beaktas gäldenärens bostadsort eller övriga möjligheter att faktiskt beakta sina intressen.

Syftet med reformen är att de borgenärer som har ett stort antal fordringar i utsökning skall kunna sköta kontakterna elektroniskt. För den händelse att en stor mängd traditionella pappersansökningar inkommer till vissa distrikt har 13 § 2 mom., som gäller registrering och andra inledande åtgärder, formulerats flexibelt, så att anhopningar av ärenden skall kunna undvikas.

I dag kan ansökan om utsökning också göras muntligt. Dock godkänns inte heller i dag en ansökan som framställs t.ex. per telefon.

De borgenärer som kommer till exekutionsverket anvisas i regel att göra en skriftlig ansökan. Därmed kan kravet att ansökan skall vara skriftlig inte anses vara någon väsentlig skärpning av dagens praxis. En skriftlig ansökan ger också en säkrare verkställighet, bl.a. när det gäller valet mellan begränsad och normal utsökning och samtidig verkställighet. I utbildningen av utsökningspersonalen måste rådgivningens betydelse framhållas, särskilt när borgenären är en fysisk person.

Ansökan behöver inte vara formbunden. De ansökningsblanketter som utarbetats vid justitieministeriet skall dock även i fortsättningen finnas tillgängliga vid ämbetsverken. Om sökandena använder blanketten minskar behovet att senare komplettera ansökan. Blanketten eller den fritt formulerade ansökan kan med stöd av momentets 2 punkt också skickas in som telefax.

Sättet att anhängiggöra ett utsökningsärende skriftligt torde bäst passa de sökanden som bara sporadiskt har ärenden i utsökning. Att skicka in ansökan per post är praktiskt också när man till utsökningsgrunden skall foga pappersdokument, t.ex. löpande skuldebrev.

Enligt 2 punkten söks utsökning också genom elektroniskt meddelande till en sådan lokal utsökningsmyndighet som förfogar över ett system för mottagande av elektroniska meddelanden.

Med elektroniskt meddelande avses här bl.a. elektroniska blanketter och e-post, som skickas via datanätet. Det elektroniska meddelandet behöver inte vara certifierat.

Med stöd av punkten är det tillåtet att skicka in en ansökan per telefax. Om det uppstår oklarhet beträffande vem som har avsänt ett telefax eller ett annat elektronisk meddelande, skall utmätningssmannen i enlighet med det föreslagna 1 kap. 1 d § 1 mom. försäkra sig om meddelandets riktighet. Utmätningssmannen kan t.ex. kräva att sökanden skall skicka in ansökan med en skriftlig underskrift eller kräva att ett annat elektroniskt meddelande skall skickas som certifierat. Uppstår det misstankar om missbruk, är det skäl att kontrollera om sökandens namn motsvarar den uppgivna redovisningsadressen.

I bestämmelsen har beaktats att alla lokala utsökningsmyndigheter inte genast när lagen trätt i kraft har möjlighet att ta emot elektroniska ansökningar. En flexibel ordalydelse behövs också för att man snabbt skall kunna reagera på eventuella missbruk och ta system som äventyrar rättsskyddet ur bruk.

Det i punkten avsedda förfarandet lämpar sig för sådana sökande, t.ex. företagare, som gör mer än ett fåtal ansökningar om utsökning, men inte så många att en teknisk anslutning enligt 3 punkten skulle vara ändamålsenlig.

Enligt 3 punkten söks utsökning genom elektroniskt meddelande med hjälp av en teknisk anslutning till utsökningens riksomfattande informationssystem. En förutsättning är att justitieministeriet eller någon som ministeriet förordnar har beviljat sökanden tillstånd till detta. En sådan sökande kallas i förslaget informationssystemsökande. En informationssystemsökande kan med hjälp av den tekniska anslutningen registrera sin ansökan direkt i utsökningens informationssystem.

Förfarandet enligt denna punkt är närmast avsett för myndigheter, banker, finansinstitut, försäkringsanstalter och indrivningsbyråer samt andra borgenärer som anhängiggör ett stort antal utsökningsärenden. Den som beviljar tillståndet har rätt att bestämma hur länge tillståndet skall vara i kraft, villkoren för det samt hur systemen tekniskt skall samordnas.

I paragrafens 2 mom. bestäms att en skriftlig ansökan skall undertecknas av sökanden, eller om sökanden inte själv har upprättat den, av den som upprättat ansökan. Om sökanden inte är myndig, skall hans lagstadgade företrädare underteckna ansökan. Om ansökan har upprättats av ett ombud eller ett biträde skall han också underteckna den.

Enligt paragrafens 3 mom. gäller i fråga om insändande av utsökningsansökan per post eller inlämnande till utsökningsmyndigheten per bud vad som i lagen om översändande av handlingar (74/1954) bestäms om översändande av handlingar till statens förvaltningsmyndigheter. Bestämmelsen får stå kvar i utsökningslagen av tydlighetsskäl.

2 §. *Innehållet i ansökan om utsökning.* I utsökningslagen finns ingen detaljerad be-

stämelse om ansökans innehåll. Enligt 1 § utsökningsförordningen skall utmätningsmannen i dagboken ange bl.a. sökanden, ombudet och redovisningsadressen, gäldenärens namn och adress, verkställighetshandlingen, verkställighetens eller fordringens art och det belopp som skall indrivnas. Utmätningssmannen skall således fråga sökanden om dessa uppgifter, om de inte framgår av ansökan. Också i 2 § skatteutsökningsförordningen ställs vissa krav på ansökan.

I praktiken har inga större problem förekommit i fråga om ansökningarna, eftersom de som sporadiskt ansöker om utsökning i allmänhet använder ansökningsformuläret. Det är dock befogat att det av utsökningslagen skall framgå en hurudan ansökan som behövs för att anhängiggöra ett utsökningsärende. Av den föreslagna 4 § framgår att alla krav på ansökans innehåll inte är absoluta villkor för att ärendet skall bli anhängigt.

I ansökan om utsökning skall enligt 1 mom. 1 punkten anges sökandens namn, personbeteckning eller företags- och organisationsnummer, delgivningsadress enligt 38 §, telefonnummer och vid verkställighet av betalningsskyldighet även redovisningsadress. Enligt 2 punkten skall uppges ombudets namn, adress och telefonnummer, om sökanden anlitar ett ombud. Har ombudet rätt att lyfta pengar eller ta egendom i sin besittning, skall i ansökan dessutom uppges ombudets personbeteckning eller företags- och organisationsnummer. Enligt 3 punkten skall uppges svarandens namn och svarandens personbeteckning eller företags- och organisationsnummer samt adress och telefonnummer, om sökanden känner till dessa.

De i 1—3 punkterna avsedda uppgifterna är rätt entydiga. Med hjälp av parternas personbeteckningar kan man skilja mellan personer med samma namn. Ärendet kan dock anhängiggöras utan att svarandens personbeteckning eller kontaktinformation uppges. Utmätningssmannen skall vid behov försöka utreda vilken svarande det är frågan om. Innan man fått klarhet om svaranden kan verkställigheten i ärendet naturligtvis inte inledas. Med företags- och organisationsnummer avses det specificerande nummer enligt företags- och organisationsdatalagen (244/2001) som består av ett ordningsnummer och ett

kontrollnummer. Redovisningsadressen är i allmänhet en uppgift om sökandens bankkontakt, om inte pengarna i undantagsfall redovisas som postanvisning. Om sökandens rätt och skyldighet att anlita ett ombud finns bestämt i 10—12 §.

Enligt momentets 4 punkten. skall i ansökan anges beloppet av sökandens fordran. Sökanden får begränsa sin fordran till en del av det utdömda beloppet eller begära t.ex. bara kapitalet eller räntan. I allmänhet ansöker borgenären om fordrans hela kapital plus ränta plus utdömda rättegångskostnader.

Vidare skall för beräkning av räntan uppges eventuella amorteringsbelopp och datum för dessa efter utfärdandet av utsökningsgrunden eller efter föregående utsökning. Sökanden behöver inte själv räkna ut dröjsmålsräntan. Avsikten är att utmätningsmannen på samma sätt som i dag med hjälp av informationssystemet skall räkna ut räntan i verkställighetsskedet. Det vore oskäligt att låta ett eventuellt fel i sökandens ränteberekening bli beroende enbart av gäldenärens invändning, med beaktande av dagens varierande och mycket komplicerade grunder för beräkning av dröjsmålsräntan. Ett enhetligt system för dröjsmålsränta är dock under beredning vid justitieministeriet. Rantegrunderna skall framgå av utsökningsgrunden. Enligt 16 b § 1 mom. underhållslagen räknas dröjsmålsräntan ut av det kommunala organ som avses i 15 § lagen om underhållstrygghet, till vilket rätten att driva in underhållsbidraget har övergått, och när det gäller enskilda sökanden, av utmätningsmannen.

Enligt momentets 5 punkt skall till ansökan fogas också uppgifter för identifiering av utsökningsgrunden, om den med stöd av 5 § 2 mom. inte fogas till ansökan. Till denna del gäller bestämmelsen domar och beslut om säkringsåtgärder. Avsikten är att domar och beslut om säkringsåtgärder i framtiden skall finnas tillgängliga för utmätningsmannen i elektronisk form i ett domregister. Sökanden skall beträffande en sådan dom eller ett sådant beslut om säkringsåtgärder på vilken det finns en anteckning enligt vilken dokumentet i fråga inte behöver fogas till ansökan om utsökning, meddela endast identifieringsuppgiften på den, om inte utmätningsmannen bestämmer annat.

Att uppge identifieringsuppgifter skall vara tillräckligt också när utsökningsärendet tidigare har varit anhängigt med stöd av samma dom eller beslut om säkringsåtgärder. Avsikten är att i ärenden som blir anhängiga efter reformen skall de domar och beslut som utgör utsökningsgrunder kodas, och då räcker det i allmänhet att man uppger den av utmätningssmannen givna koden när ärendet anhängiggörs på nytt. Denna möjlighet kunde enligt den föreslagna övergångsbestämmelsen utnyttjas först från den 1 januari 2004.

Uppgifterna för identifiering av utsökningsgrunden skall enligt lagrummet uppges också när utsökningsgrunden med stöd av 7 § lämnas in i efterhand. Identifieringsuppgifterna behövs för att en senare inlämnad utsökningsgrund med hjälp av dem skall kunna kopplas ihop med rätt ärende. Av identifieringsuppgifterna skall framgå åtminstone namnet på den domstol eller myndighet som har gett utsökningsgrunden, datum för avgörandet och dess diarienummer.

Det är meningen att det i formulären för ansökan om utsökning, både elektroniskt och i pappersform, skall finnas anvisningar om hur identifieringsuppgifterna skall antecknas. Vi behov utnyttjas möjligheten att komplettera ansökan.

I 3 § skatteutsökningslagen föreslås bli intagen en bestämmelse om att det dokument som ligger till grund för fordran inte behöver fogas till ansökan. Handlingen, t.ex. en faktura, skall dock specificeras i ansökan.

I paragrafens 2 mom. finns en bestämmelse om s.k. samtidig utsökning. Om flera gäldenärer ansvarar för sökandens fordran eller någon del av den och ett annat utsökningsärende som gäller fordran redan tidigare är anhängigt eller anhängiggörs samtidigt, skall i ansökan uppges vem som är ansvarig biträdande utmättningsman i det andra ärendet eller var ärendet behandlas eller vem som är gäldenär i det andra ärendet. Genom bestämmelsen vill man säkerställa att verksamheten kan koordineras i fall som förutsätter samtidig utsökning också när utsökningsärendet anhängiggörs mot olika gäldenärer vid olika tidpunkter. Bestämmelsen har samband med den föreslagna 17 §, som är avsedd att garantera att av gäldenären inte drivs in mer än han är skyldig att betala.

Om däremot en och samma ansökan gäller flera gäldenärer, finns det inget hinder för att sökanden anger en gäldenär enligt vilken den samtida utsökningen skall koordineras. Det har inte ansetts nödvändigt att ta in en uttrycklig bestämmelse om saken. Om sökanden har lämnat in ansökan på den ort där en av gäldenärerna är bosatt, kan detta i allmänhet anses indikera hur sökanden vill att saken skall koordineras. I annat fall bestäms det i administrativ ordning vem som blir koordinerande utmättningsman.

I paragrafens 3 mom. sägs att om sökanden vill nöja sig med begränsad utsökning enligt 104 § skall detta uttryckligen begäras i ansökan. Med beaktande av det enorma antalet utsökningsärenden är det uteslutet att utmätningssmannen särskilt skall fråga borgenären om denne begär normal eller begränsad utsökning. Om ingenting nämns i ansökan, inleds normal utsökning. Ett motsatt antagande kunde leda till problem med tanke på sökandens rättsskydd. Av det föreslagna 104 § 1 mom. följer att begränsad utsökning inte kan inledas i fall av samtidig utsökning.

I momentet finns dessutom en bestämmelse enligt vilken andra än de som ansökt om begränsad utsökning i ansökan eller senare så länge ärendet är anhängigt kan begära att fordran skall passivregistreras, för den händelse att verkställigheten inte inbringar full betalning. I det föreslagna 101 § 2 mom. finns en motsvarande bestämmelse. Sökanden kan om han så önskar senare återta sin begäran om passivregistrering. Sökanden kan också be om passivregistrering först senare, i enlighet med den föreslagna 101 §.

I momentet åläggs sökanden dessutom en skyldighet att uppge på vilket lagrum ansökan grundar sig om det beslut som skall verkställas är ett sådant i 2 kap. 2 § 6 punkten avsett förvaltningsbeslut, om vars verkställighet i enlighet med utsökningslagen föreskrivs i annan lag. En motsvarande bestämmelse finns i dag i kapitlets 21 § 2 mom. Utmätningssmannen är inte skyldig att utreda vilken specialbestämmelse som berättigar till verkställighet i enlighet med utsökningslagen. Vid behov skall han begära komplettering av ansökan.

I momentet finns ytterligare bestämt att sökanden i sin ansökan kan ange att hans kon-

taktinformation är hemlig. Bestämmelsen är närmast informativ och avsedd att framhålla skyddet av sökandens kontaktinformation, särskilt vid verkställighet som gäller vårdnaden om barn och umgängesrätt samt indrivning av underhållsbidrag, skadestånd på grund av brott och andra motsvarande fordringar. Uppgifterna om parterna är enligt förslaget inte offentliga i utskriftsregistret, frånsett uppgifterna i de intyg som avses i 1 kap. 31 §. Parternas kontaktinformation antecknas inte heller automatiskt i de utskriftur utskriftsregistret vilka enligt 1 kap. 34 § ges åt parterna, utan det skall från fall till fall prövas om uppgifterna kan ges ut. Också när kontaktinformationen är hemlig i enlighet med 24 § 1 mom. 31 punkten offentlighetslagen, kan parterna få den med stöd av 11 § 1 mom. i samma lag, om informationen kan eller har kunnat påverka ärendets behandling. Parternas rätt till informationen begränsas dock av undantagen i den nämnda paragrafens 2 mom., exempelvis när utlämnande av uppgifter ur handlingen skulle strida mot ett synnerligen viktigt allmänt intresse, ett barns intresse eller ett annat synnerligen viktigt enskilt intresse. Motsvarande gäller i fråga om svarandens kontaktinformation.

I paragrafens 4 mom. finns en hänvisning till att borgenären utan ansökan om utskrift och anhängiggörande av ärendet i de fall som avses i 98 § har rätt att få ett intyg över att gäldenären är medellös. Frågan om borgenären också har en utskriftsgrund för sin fordran påverkar inte utfärdandet av intyget.

3 §. *Sökandens skyldighet att meddela förändrade uppgifter.* Om en uppgift som nämns i ansökan senare förändras, skall sökanden enligt paragrafens 1 mom. utan dröjsmål underrätta utmätningssmannen om detta. Detta innebär att sökanden själv ansvarar för uppdateringen av de uppgifter han lämnat, t.ex. för att delgivningsadressen är korrekt.

Enligt paragrafens 2 mom. är sökanden också skyldig att underrätta utmätningssmannen om betalningar som han har tagit emot på annat sätt än genom utskrift. En sådan betalning kan bestå i en s.k. förbibetalning från gäldenären eller i en betalning från en borgensman eller en solidariskt ansvarig gäl-

denär. Med tanke på kapitalet och den ränta som vid utskriften skall räknas på det är det viktigt att utmätningssmannen informeras om alla saldoförändringar. Om sökanden inte sköter denna skyldighet får utmätningssmannen enligt paragrafen avbryta eller återkalla utskriften.

4 §. *Rådgivning och komplettering av ansökan.* I paragrafen åläggs utskriftsmyndigheten en skyldighet att vid behov ge sökanden råd om hur ett utskriftsärende anhängiggörs. Skyldigheten att ge råd följer också av kravet på tillbörligt förfarande och öppenhet i 1 kap. 19 och 20 §. Denna skyldighet skall dock framhållas, eftersom muntliga ansökningar inte kan godkännas. Genom att ge råd vill man göra det möjligt också för vanliga medborgare att anhängiggöra ärenden utan att anlita expert hjälp.

Om ansökan är bristfällig skall sökanden uppmanas att inom utsatt tid komplettera ansökan, om detta är nödvändigt med tanke på behandlingen av ärendet. Vad som är nödvändigt avgörs från fall till fall. Därmed är 2 § som gäller ansökans innehåll inte såtillvida ovillkorlig att avsaknaden av någon uppgift skulle leda till att ansökan lämnas därhän eller ens till att en komplettering måste inkrävas. Om utmätningssmannen själv lätt kan skaffa fram den saknade uppgiften är det onödigt att kräva komplettering. Också mindre brister skall lämnas obeaktade, om de inte påverkar saken. Utmätningssmannen skall meddela sökanden till vilka delar ansökan skall kompletteras och vid behov förklara hur detta skall ske. Trots att vissa uppgifter måste kompletteras kan ärendet i allmänhet anhängiggöras, även om behandlingen inte kan inledas. Om en bifogad handling saknas och inlämnas för sent uppskjuts anhängigblivandet i enlighet med 8 § 2 mom.

5 §. *Bifogande av utskriftsgrunden.* Enligt det gällande 3 kap. 21 § 2 mom. skall till ansökan fogas den handling som ligger till grund för verkställigheten. Verkställigheten i tvistemål och brottmål sker enligt 23 § 1 mom. med stöd av en kopia av tingsrättens dom eller protokoll.

Enligt 1 mom. i den föreslagna paragrafen är huvudregeln alltså att utskriftsgrunden skall fogas till ansökan, trots att reformen siktar till en papperslös utskrift. En-

ligt momentet skall till ansökan om utsökning fogas den utsökningsgrund som avses i 2 kap. 2 § i original eller kopia utfärdad av myndigheten, om sökanden som expedition har fått en kopia. Exempelvis enligt 24 kap. 13 § 1 mom. rättegångsbalken och 11 kap. 12 § 1 mom. lagen om rättegång i brottmål ges parterna som expedition en kopia av tingsrättens dom. Verkställigheten sker med stöd av en sådan kopia.

För att skapa större flexibilitet föreslås att verkställigheten kan ske också på basis av en annan kopia eller ett telefax, om utmätningssmannen anser att risk för upprepad indrivning inte föreligger. Svaranden skall då höras vid behov. I allmänhet finns i det nya systemet inte risk för upprepad indrivning, för i utsökningsregistret syns en s.k. elektronisk betalningsstämpel, dvs. en anteckning om varje belopp som inlutit för utsökningsgrunden. Det inlutna beloppet kunde också antecknas på det dokument som utgör utsökningsgrunden eller kopian av den, men en sådan anteckning har inte längre samma betydelse som i det nuvarande systemet. Om det uppstår oklarhet om vem som har sänt telefaxet eller osäkerhet beträffande meddelandets riktighet skall utmätningssmannen försäkra sig om meddelandets riktighet i enlighet med det föreslagna 1 kap. 1 d § 1 mom.

I momentet finns ytterligare en bestämmelse enligt vilken en sådan informationssystemsökande som avses i 1 § 1 mom. 3 punkten får ge in uppgifterna om utsökningsgrunden som elektroniskt meddelande, om detta är tillåtet enligt det tillstånd som givits av justitieministeriet eller den som ministeriet förordnat. I tillståndet definieras närmare hur och till vilka delar uppgifterna skall sändas in. Närmast avses i bestämmelsen uppgifter som sänds in via en fast dataanslutning, men också t.ex. telefax eller e-post kunde användas i enlighet med tillståndet.

Vid justitieministeriet planeras under de närmaste åren ett domregisterprojekt. Avsikten är att samla ett riksomfattande register över åtminstone tingsrätternas avgöranden. Det mest ändamålsenliga förfarandet i framtiden blir då att utsökningsmyndigheterna hämtar domen i elektronisk form ur domregistret. En sådan möjlighet finns ännu inte, men med tanke på framtiden tas en bestäm-

melse om förfarandet in i utsökningslagen. Enligt paragrafens 2 mom. behöver till ansökan inte fogas en dom med en anteckning om detta. När domregistret har grundats och kontakten till utsökningens informationssystem har skapats, kunde domstolen på sina domar göra en anteckning om att domen i fråga inte behöver fogas till ansökan om utsökning. Vid behov kunde utmätningssmannen dock bestämma att domen skall fogas till ansökan.

I momentet föreskrivs vidare att inte heller en dom på basis av vilken utsökningsärendet tidigare har varit anhängigt behöver fogas till ansökan, om inte utmätningssmannen bestämmer något annat. Med hjälp av det nya riksomfattande informationssystemet blir det möjligt att följa upp vilka belopp som har flutit in för fordran, oberoende av i vilket distrikt ärendet behandlas. Avsikten är att efter reformen skall de domar som kommer in för indrivning kodalas i utsökningens informationssystem, och då behöver domen inte fogas till ansökan om en fordran drivs in på nytt.

I det föreslagna 2 kap. 2 § 2 mom. definieras vad som avses med dom. Momentet gäller förutom domar också domstolens beslut om säkringsåtgärder. I övriga fall skall sökanden foga utsökningsgrunden till ansökan i enlighet med 1 mom., antingen i pappersform eller i elektronisk form, oberoende av om ärendet tidigare har varit anhängigt med stöd av samma utsökningsgrund eller inte.

Om domen inte fogas till ansökan, skall sökanden i enlighet med 2 § 1 mom. 5 punkten ange domens identifieringsuppgifter i ansökan.

Eftersom det finns risker med införandet av det nya informationssystemet och det med tanke på gäldenärens rättsskydd är viktigt att anteckningarna om betalda belopp är tillförlitliga, skall sökandena under år 2003 för säkerhets skull till ansökan foga också en sådan dom eller ett sådant beslut om säkringsåtgärder, med stöd av vilken eller vilket ärendet har varit anhängigt tidigare efter det att lagen trädde i kraft. Enligt 4 mom. i den föreslagna ikraftträdelse- och övergångsbestämmelsen skall bestämmelsen i det här aktuella momentet tillämpas från den 1 januari 2004. Men om ärendet föregående gång har varit anhängigt innan lagen trädde i kraft skall den

dom eller det beslut om säkringsåtgärder som utgör verkställighetsgrund fogas till ansökan i enlighet med 1 mom.

I paragrafens 3 mom. finns en bestämmelse om att den del av domen som enligt domstolens beslut är sekretessbelagd inte behöver fogas till ansökan, om inte utmätningssmannen bestämmer något annat. Enligt 9 § 2 mom. lagen om offentlighet vid rättegång (945/1984) kan domstolen besluta att en del av rättegångsmaterialet med undantag för tillämplade lagrum och domslutet till behövliga delar skall hållas hemligt en viss tid. En revidering av bestämmelserna om rättegångsmaterialets offentlighet pågår vid justitieministeriet.

Sökanden kan finna det pinsamt att för in- drivning av t.ex. en ersättningsfordran till utmätningssmannen lämna en dom eller en bilaga av vilken framgår känsliga fakta om hans eller hennes privatliv. Eftersom utmätningssmannen i regel inte behöver domen till andra delar än att det ostridigt framgår vilka parterna är och vilken skyldighet som ålagts sökanden, behöver sökanden inte foga sekretessbelagda delar av domen till ansökan. I undantagsfall kan utmätningssmannen dock behöva också de sekretessbelagda delarna, och då skall sökanden foga dem till ansökan om utmätningssmannen så bestämmer.

Motsvarande principer skall iaktas också när man med hjälp av utsökningens informationssystem börjar hämta domarna ur domregistret.

6 §. *Bifogande av fordringsbevis.* I det gällande 3 kap. 22 § 1 mom. föreskrivs att när betalningsskyldighet har ålagts i en dom eller ett beslut och det finns en skuldsedel eller något annat skriftligt fordringsbevis angående fordran, skall beviset i original överlämnas till utmätningssmannen. I och med att utmätningssmannen tar hand om fordringsbeviset och antecknar de influtna beloppen på det blir det omöjligt att överföra fordringsbeviset på en utomstående och gäldenären skyddas mot indrivning i utsökningssväg av alltför stora belopp. I den juridiska litteraturen och i rättspraxis har det förekommit oklarhet om vilka handlingar som skall betraktas som fordringsbevis enligt lagrummet.

Enligt paragrafens 1 mom. skall ett löpande skuldebrev, en växel eller en check som lig-

ger till grund för betalningsskyldigheten enligt utsökningssmannen fogas till ansökan i original. Ett enkelt skuldebrev behöver således inte fogas till ansökan. Men om verkställighetens tillförlitlighet kräver det eller om gäldenären begär det, skall utmätningssmannen även hand om ett enkelt skuldebrev. I momentet eftersträvas en balanserad lösning mellan dels papperslös utsökning, dels faktorer som påverkar rättsskyddet.

Den föreslagna paragrafen gäller endast i den nämnda fordringsbevis, inte andra handlingar, t.ex. köpebrev. Utmätningssmannen kan dock kräva att ett köpebrev eller en annan motsvarande handling skall företes, med stöd av de föreslagna 31 § 1 mom., 62 § eller 66 § 3 mom.

I motsats till löpande förbindelser, dvs. innehavar- och orderpapper, behöver enkla skuldebrev, som är utställda på en namngiven person, inte tas om hand av utmätningssmannen. De informationssystemets sökande som har fått tillstånd att inte foga enkla skuldebrev till ansökan om utsökning, kan i princip förmodas handla på ett korrekt sätt. I övriga fall skall utmätningssmannen från fall till fall bedöma om han skall kräva att få ett enkelt skuldebrev. Om sökanden är känd och pålitlig, kunde utmätningssmannen utföra verkställigheten utan att ta hand om skuldebrevet. Om det i ärendet finns risk för oklarheter i ett senare skede, t.ex. gäldenärer i olika ställning, är det skäl för utmätningssmannen att ta hand om också enkla skuldebrev, även om sökanden är känd. Om skuldebrevet har lämnats i borgenärens besittning skall denne anteckna de betalningar han fått på skuldebrevet eller åtminstone noggrant föra bok över vad han har fått in per skuldebrev.

Gäldenärens rättsskydd förutsätter att han alltid skall ha rätt att kräva att sökanden överlämnar skuldebrevet till utmätningssmannen. Kravet på detta skall framställas innan pengarna redovisas. I ett oklart fall skall utmätningssmannen antingen kräva att få hand om skuldebrevet eller åtminstone fråga gäldenären hur han vill att man skall förfara.

Enligt momentet kan utmätningssmannen utföra verkställigheten även om ett enkelt skuldebrev har förkommit eller om det av andra orsaker inte kan fogas till ansökan. Gäldenären skall då höras före verkställighe-

ten, om det inte är onödigt. I huvudsak motsvarar bestämmelsen det gällande 3 kap 22 § 1 mom.

Momentet skall gälla endast enkla skuldebrev, där utkrävandet av de rättigheter som skuldebrevet medför inte nödvändigtvis förutsätter innehav av skuldebrevet. Om däremot en löpande förbindelse har förkommit, måste den före verkställigheten dödas i den ordning som anges i lagen om dödande av urkunder (34/1901).

Beslut om verkställigheten i de fall som avses i momentet hör enligt 1 kap. 5 § 1 mom. till de områden där utmätningsmannen har uteslutande behörighet.

Genom ansökningsblanketter och andra praktiska lösningar kan man försöka säkerställa att utmätningsmannen i tid får veta att skuldebrevet har förkommit. Om det först senare kommer fram att skuldebrevet inte kan hittas, skall redovisningen skjutas upp tills utmätningsmannen har hört gäldenären, om inte detta är onödigt.

Enligt paragrafens 2 mom. skall ett fordringsbevis som tagits om hand av utmätningsmannen förbli hos utmätningsmannen när betalningsskyldigheten är fullgjord. Gäldenären har dock rätt att på begäran få fordringsbeviset. Detta motsvarar nuvarande 3 kap. 22 § 1 mom. och utsökningspraxis.

Om sökanden har fått behålla ett enkelt skuldebrev, skall sökanden sända det till gäldenären när skuldebrevets belopp har blivit betalt. Utmättningsmannen kan vid behov påminna sökanden om detta. Att sökanden har fått behålla enkla skuldebrev får inte leda till missbruk. En sökande som har hand om ett skuldebrev får t.ex. inte enligt någon grund hänföra de medel han fått in till en annan fordran och vägra att ge ifrån sig skuldebrevet. Utmättningsmannen skall i sin redovisning klart uppge för vilken skuldebrevsfordran betalningen har använts. Om det förekommer tredska i samband med överlåtande av skuldebrevet åt gäldenären, får utmätningsmannen skjuta upp redovisningen. Om sökanden inte känner till gäldenärens adress eller av någon annan orsak inte kan skicka skuldebrevet till gäldenären, skall det skickas till utmätningsmannen.

7 §. *Ingivande av utsökningsgrund och fordringsbevis i efterhand.* Närmast med tan-

ke på de fall där ansökan om verkställighet har gjorts elektroniskt, antingen via datanätet eller som ett elektroniskt meddelande direkt till utsökningens informationssystem, föreslås det bli bestämt att utsökningsgrunden eller fordringsbeviset kan lämnas in i efterhand. I framtiden väntas de fall då en på papper utskriven utsökningsgrund måste fogas till ansökan att minska. Frågan har behandlats ovan i samband med 2 § 1 mom. 5 punkten och 5 § 2 mom. Av fordringsbevisen skall löpande förbindelser också i fortsättningen sändas till utmätningsmannen.

Den felande handlingen skall enligt 1 mom. tillställas den ansvarige utmätningsmannen eller en annan lokal utsökningsmyndighet inom tre veckor efter det att ärendet anhängiggjordes. Om påföljderna vid försening bestäms i det föreslagna 8 § 2 mom. När handlingen skickas in i efterskott skall det samtidigt uppges till vilken ansökan handlingen hänförs. Då skall man uppge åtminstone vilka parterna är och fordrans belopp samt vid behov identifieringsuppgifter för utsökningsgrunden, om de inte framgår av den inlämnade handlingen.

Om utsökningsgrunden inlämnas i efterhand, skall i ansökan enligt 2 § 1 mom. 5 punkten uppges identifieringsuppgifter för utsökningsgrunden. I de elektroniska ansökningsblanketterna skall finnas en punkt där sökanden anger vilka handlingar som skickas in i efterhand.

För att garantera en snabb behandling är det bäst att skicka en felande handling direkt till den i 13 § nämnda ansvarige biträdande utmätningsmannen, om sökanden vet vem han är. Handlingen kan också skickas till en annan lokal utmätningsmyndighet, som ur utsökningens informationssystem skall ta reda på vem som i egenskap av ansvarig biträdande utmätningsman handhar ärendet i fråga, och skicka handlingarna till honom eller komma överens om något annat förfarande.

Inte heller när ansökan skickas in som telefax kan utsökningsgrunden fogas till den i original eller kopia utfärdad av myndigheten. Det föreslagna 5 § 1 mom. tillåter att utsökningsgrunden skickas in som telefax, om risk för överindrivning inte anses föreligga. Därmed kan i många fall både ansökan och utsökningsgrunden komma in till utsöknings-

myndigheten som telefax. Om utmätningsmannen kräver att till en telefaxansökan skall fogas utsökningsgrunden i original eller som av myndigheten bestyrkt kopia, kan förfarandet för komplettering av ansökan användas. Till en telefaxansökan kan inte heller som fordringsbevis fogas en löpande förbindelse, så till den delen måste man använda det här föreslagna förfarandet eller komplettering av ansökan.

Om utsökningsgrunden eller fordringsbeviset av någon anledning saknas i en traditionell ansökan i pappersform skall förfarandet med komplettering av ansökan användas.

Enligt 2 mom. får inte annat än interimistiska åtgärder enligt 18 och 19 § vidtas i ärendet innan handlingen har inkommit. Begränsningen bygger på att ett ärende till vilket skall fogas en utsökningsgrund eller ett fordringsbevis bara är villkorligt anhängigt innan handlingen har inkommit. Vid verkställigheten av en betalningsskyldighet kan en interimistisk åtgärd vara påkallad, t.ex. för att avvärja risken för att egendom göms undan. Interimistiska åtgärder skall inte vidtas om det finns skäl att misstänka att den felande handlingen inte kommer att skickas in 8 §. *Tidpunkt för anhängigblivande.* I utsökningslagen finns i dag ingen bestämmelse om när ett utsökningsärende blir anhängigt. I utsökningspraxis och litteraturen har det ansetts att utsökningsärendet blir anhängigt tidigast när en vederbörlig ansökan med begäran om verkställighet har lämnats till utsökningsmyndigheten. I den föreslagna paragrafen definieras precis när utsökningsärendet blir anhängigt. I förslaget är anhängigblivandet förknippat med rättsliga verkningar, t.ex. att preskriptionen avbryts, och en bestämmelse om detta föreslås bli fogad till preskriptionsförordningen.

I paragrafens 1 mom. föreskrivs att ett utsökningsärende blir anhängigt när ansökan om utsökning inkommer till den lokala utsökningsmyndigheten eller till utsökningsinformationssystem. Ärendet anses inte ha blivit anhängigt om det senare framkommer att det inte fanns förutsättningar för anhängiggörande.

Ankomsttidpunkten för en med posten insänd handling är enligt 1 § 2 mom. lagen om översändande av handlingar den dag postför-

sändelsen med handlingen eller avis om försändelsens ankomst till adresspostanstalten har lämnats till myndigheten. Om ansökan om utsökning har gjorts direkt i informationssystemet, registreras ärendet som anhängiggjort i realtid utan särskilda registreringsåtgärder.

Momentet innebär att ett ärende kan bli anhängigt redan innan det har nått den ansvarige utmätningsmannen. Denne undersöker förutsättningarna för anhängiggörande. Om han konstaterar att förutsättningar inte finns, fattar han ett beslut i saken. Något självrättsbeslut behövs inte. Eventuella brister i ansökan skall korrigeras genom förfarandet med komplettering av ansökan, vilket inte påverkar tidpunkten för anhängigblivandet, om ansökan senare kompletteras.

I det fall att utsökningsgrunden eller en löpande förbindelse som utgör fordringsbevis sänds in i efterhand, är anhängigblivandet villkorligt. Genom att skicka in de felande handlingarna inom de tre veckor som föreslås i 7 § 1 mom. håller sökanden datum för anhängigblivandet i kraft. Om tidsfristen överskrids, blir utsökningsärendet enligt 2 mom. anhängigt den dag handlingen inkom utom i det fall att ansökningshandlingarna redan har återsänts till sökanden. I sistnämnda fall måste sökanden göra en ny ansökan.

Om det redan innan tidsfristen på tre veckor har löpt ut framgår att de felande handlingarna inte kommer att skickas in, skall beslut om att ärendet inte har blivit anhängigt fattas omedelbart. En sådan situation kan bli aktuell t.ex. om ett löpande fordringsbevis har förkommit eller förstörts.

Om frågan om ärendets anhängigblivande är oklar eller tolkningsbar på det sätt som avses i den föreslagna 28 §, skall utmätningsmannen fatta ett motiverat beslut i saken.

9 §. *Oklarhet i utsökningsgrunden.* Paragrafens 1 mom. gäller det fall att utmätningsmannen finner att den dom som skall verkställas är så oklar eller så ofullständig att av den inte framgår vad svaranden är förpliktad till. Utmätningssmannen skall då anvisa parten att klaga över domen. I fråga om övriga utsökningsgrunder skall utmätningsmannen anvisa parten att kontakta den som har givit utsökningsgrunden.

Den föreslagna bestämmelsen motsvarar i

huvudsak det nuvarande 3 kap. 19 § 1 mom. Enligt 31 kap. 6 § rättegångsbalken kan den domstol som behandlar klagan undanröja domen i sin helhet eller till nödiga delar och hänvisa målet för ny handläggning i den rätt där domvillan inträffat. Den domstol som behandlar klagan har också ansetts själv kunna rätta den som klagan gäller.

Anvisningar skall ges också när det gäller förvaltningsbeslut med laga kraft. Enligt 59 § 1 mom. 3 punkten förvaltningsprocesslagen, som gäller klagan som extraordinärt rättsmedel, kan ett beslut undanröjas med anledning av klagan, om beslutet är så oklart eller bristfälligt att av det inte framgår hur ärendet har avgjorts. Enligt lagens 67 § kan ett beslut undanröjas med anledning av klagan, och den myndighet till vilken klagan riktats kan omedelbart rätta beslutet om saken befinns vara klar.

Enligt den föreslagna 1 kap. 5 § 1 mom. 2 punkten skall det på samma sätt som i dag höra till utmätningsmannens utslutande behörighet att ge sådana anvisningar som avses i momentet.

Om domen innehåller ett skriv- eller räknefel, skall utmätningsmannen anvisa parten att begära rättelse av felet av den som har givit utsökningsgrunden. En bestämmelse om saken har tagits in som paragrafens 2 mom. Bestämmelsen motsvarar det nuvarande 3 kap. 19 § 2 mom. T.ex. i 24 kap. 10 § rättegångsbalken och 11 kap. 9 § lagen om rättegång i brottmål finns bestämmelser om rättelse av sådana fel. När det gäller förvaltningsärenden finns det bestämmelser om rättelse av skriv- och räknefel i 26 och 27 § lagen om förvaltningsförfarande och 56 § förvaltningsprocesslagen.

Sökandens rättsskydd kan äventyras om han inte i de fall som avses i 1 eller 2 mom. kan trygga sina intressen. Därför föreslås att i 3 mom. intas en bestämmelse enligt vilken den utmätningsman som givit anvisningen vid behov på begäran av sökanden får förordna om säkringsåtgärder enligt 7 kap. 11 a §. Om betalningsskyldigheten är oklar, finns med beaktande av bestämmelsens syfte inte förutsättningar för kvarstad som bestämts av utmätningsmannen. Då kan sökandens rättsskydd kräva att han kan begära kvarstad i enlighet med 7 kap. rättegångsbal-

ken utan hinder av den tidigare utsökningsgrunden.

Om domen inte har laga kraft måste sökanden söka ändring i den genom ordinära rättsmedel. Om oklarheten eller bristfälligheten beror på att domstolen inte har gett ett avgörande om partens yrkande, kan parten också begära komplettering av domen i enlighet med 24 kap. 11 och 12 § rättegångsbalken eller 11 kap. 10 och 11 § lagen om rättegång i brottmål. Behörig att bestämma om säkringsåtgärder är i dessa fall domstolen. Det är skäl för utmätningsmannen att i dessa fall fatta ett skriftligt motiverat beslut om utsökningsgrundens oklarhet eller bristfällighet.

Ombud och biträde

10 §. *Rätten att anlita ombud och biträde.* I utsökningslagen finns inga uttryckliga bestämmelser om parternas rätt att i utsökningsärenden anlita ombud eller biträden. I utsökningspraxis har man tillämpat i stort sett samma principer som vid rättegång. Huvudregeln är således att ombud eller biträde får anlitas. Personlig närvaro har dock krävts t.ex. för utsökningsutredning.

I motsvarighet till tidigare praxis föreslås att i 1 mom. uttryckligen föreskrivs att man har rätt att i utsökningsförfarandet anlita ombud och biträden, om inte annat bestäms någon annanstans i utsökningslagen. T.ex. utsökningsutredning kan inte verkställas via ett ombud. Ombudet skall vara en fysisk person såsom vid rättegång. Avsikten är inte att genom denna bestämmelse påverka annan lagstiftning, den skall inte vara ett ställningstagande t.ex. till förbudet enligt 2 § skatteutsökningsförordningen att anlita ombud. Systemet enligt skatteutsökningslagen kommer senare att revideras som en egen helhet.

När en person är kallad till en förrättning kan han om han så önskar ta med sig ett biträde. Också när en förrättning med stöd av den föreslagna 34 § hålls utan kallelse, skall svaranden ha möjlighet att anlita ett biträde. Enligt momentet skall svaranden då på egen begäran ges tillfälle att tillkalla sitt biträde, om denne kan anlända utan dröjsmål. I väntan på biträdet kan interimistiska åtgärder vid behov vidtas.

I paragrafens 2 *mom.* finns en bestämmelse om jäv. Där sägs att som ombud eller biträde inte godkänns den som enligt 1 kap. 16 § är utmätningsmannens närstående. I 15 kap. 3 § 3 *mom.* rättegångsbalken finns en motsvarande bestämmelse om förhållandet mellan domaren och partens ombud eller biträde.

11 §. *Fullmakt för ombud.* En advokat, ett allmänt rättsbiträde samt det ombud som en informationssystemsökande har uppgett i sin ansökan får enligt 1 *mom.* företräda sin huvudman utan fullmakt. Utmätningssmannen kan dock enligt prövning bestämma att en fullmakt skall förete. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar frånsatt informationssystemsökandena i sak 15 kap. 4 § 1 *mom.* rättegångsbalken. En fast teknisk anslutning garanterar att sökanden är en informationssystemsökande med uttryckligt tillstånd. I princip kan man därmed lita på ett meddelande där en informationssystemsökande namnger sitt ombud.

Andra ombud skall förete en av huvudmannen undertecknad fullmakt, om inte rätten att vara ombud kan anses vara otvivelaktig. Om ombudet är någon annan än en advokat, ett allmänt rättsbiträde eller ett av en informationssystemsökande namngivet ombud, är utgångsläget att ombudet skall förete en fullmakt, t.ex. en öppen rättegångsfullmakt. Rätten att företräda kan beroende på situationen anses otvivelaktig t.ex. om rätten bygger på ett långvarigt ombudsförhållande, en ställningsfullmakt eller en prokura.

För att lyfta influtna medel har i utsökningsspraxis av hävd krävts en specificerad fullmakt och detta bör förbli utgångspunkten också i framtiden. I momentet föreslås bli bestämt, att för att lyfta medel eller omhändertaga egendom skall alla ombud ha en fullmakt som uttryckligen berättigar till detta. Skyldigheten att förete en fullmakt som uttryckligen berättigar till lyftande av pengar gäller också advokater och allmänna rättsbiträden, liksom andra ombud vilkas rätt att företräda huvudmannen bygger på bemyndigande eller prokura. När det gäller en informationssystemsökande räcker det om sökanden när ombudet namnges samtidigt meddelar att ombudet också har rätt att lyfta pengar eller omhändertaga egendom.

Enligt paragrafens 2 *mom.* kan en fullmakt

även utfärdas till utsökningssmyndigheten genom ett certifierat elektroniskt meddelande. En fullmakt kan också skickas per telefax, dock inte en fullmakt som berättigar ombudet att lyfta medel eller omhändertaga egendom. Om det uppstår oklarhet beträffande avsändaren av telefaxet, skall utmätningsmannen enligt det föreslagna 1 kap. 1 d § 1 *mom.* kontrollera meddelandets riktighet. Oklarheten kan närmast gälla en fullmakt som anlänt per telefax.

I 3 *mom.* möjliggörs en modern form av offentligt meddelat bemyndigande. Justitieministeriet eller någon som ministeriet förordnar kan på borgenärens begäran besluta att fullmakten skall registreras i utsökningens informationssystem i syfte att utvisa ombudets rätt att företräda sin huvudman, om det är uppenbart att verkställighetens tillförlitlighet inte blir lidande härav. Ombudet behöver då inte förete någon annan fullmakt, om inte utmätningsmannen bestämmer annat. På begäran av den som utfärdat fullmakten skall justitieministeriet eller den som ministeriet förordnar omedelbart återkalla en i informationssystemet registrerad fullmakt.

Även en uttrycklig fullmakt att lyfta medel och omhändertaga egendom kunde meddelas på det sätt som avses i momentet. Genom den föreslagna bestämmelsen vill man medverka till att utsökningssärenden sköts elektroniskt. Avsikten är att justitieministeriet skall ha en omfattande prövningsrätt när det gäller införandet av förfarandet med deponerade fullmakter och förfarandets omfattning.

12 §. *Ombud för sökande som inte bor i Finland.* I paragrafen sägs att om sökanden bor utomlands och inte har meddelat någon delgivningsadress i Finland eller utomlands, skall sökanden ha ett i Finland bosatt ombud, som har rätt att på hans vägnar ta emot delgivning som gäller verkställigheten.

Paragrafen motsvarar 3 kap. 21 § 3 *mom.* i den gällande lagen. I den föreslagna 2 § 1 *mom.* 1 punkten föreskrivs att sökanden i ansökan om utsökning skall uppge en delgivningsadress enligt 38 §. Delgivningsadressen kan vara sökandens egen eller t.ex. ombudets adress. Delgivningsadressen kan också vara en adress i en annan stat.

Med boende avses faktiskt boende. En sökande som bor eller flyttar utomlands skall

därför se till att han har antingen en finsk eller en utländsk postadress som är delgivningsadress, eller att han har ett ombud i Finland.

Vid delgivning av stämningar, t.ex. i en verkställighetstvist, iakttas bestämmelserna i 11 kap. rättegångsbalken.

Gäldenärsbaserad behandling av utsökningsärenden

13 §. *Ansvarig utmätningsman.* I den föreslagna paragrafens 1 mom. finns en bestämmelse om gäldenärsbaserad behandling av utsökningsärendena. Av de orsaker som nämns i den allmänna motiveringen går man över från dagens distriktsbaserade verksamhet till att sköta alla utsökningsärenden som gäller en och samma svarande koncentrerat och på riksomfattande nivå. I de flesta fall blir förändringen inte stor, eftersom de flesta utsökningsärenden också i dag koncentreras till gäldenärens hemort. I praktiken finns det dock också fall där bestämmelserna om utsökningens forum har lett till att det finns anhängiga utsökningsärenden som gäller en och samma gäldenär på flera orter. Enligt gällande bestämmelser har utmätningsmannen i brådskande fall kunnat agera utanför sitt eget distrikt.

Systemet med en ansvarig utmätningsman skall gälla alla svarandens utsökningsärenden, också verkställighet av annat än betalningsskyldigheter. Även då man med stöd av samma utsökningsgrund eller fordringsbevis ansöker om verkställighet mot olika gäldenärer, utses för varje gäldenär en egen ansvarig utmätningsman.

I det föreslagna momentet bestäms att en och samma utmätningsman behandlar alla utsökningsärenden som gäller en och samma svarande (*ansvarig utmätningsman*). En honom underordnad ansvarig biträdande utmätningsman behandlar koncentrerat svarandens ärenden. Beträffande deras inbördes befogenheter gäller vad som föreskrivs i 1 kap. 5 §.

Den ansvarige utmätningsmannen och biträdande utmätningsmannen skall i de ärenden de behandlar vara behöriga i hela landet. Den ansvarige utmätningsmannen skall pröva om han utför en verkställighetsåtgärd själv

eller om han begär handräckning av en annan utmätningsman. Bestämmelsen om regional behörighet gäller naturligtvis bara finskt territorium.

Ansvarig utmätningsman eller ansvarig biträdande utmätningsman är inte tjänstebestämmelser, utan används för att ange att tjänstemannen i fråga har uteslutande behörighet att sköta de ärenden som gäller en viss gäldenär. Vem som är ansvarig utmätningsman bestäms i enlighet med 14 §, och den ansvarige biträdande utmätningsmannen utses enligt distriktets interna arbetsordning. Ingenting hindrar att man regelbundet genom ett internt administrativt beslut inom distriktet ändrar arbetsfördelningen för att upprätthålla en viss omsättning och kontroll.

Utsökning kunde enligt kapitlets 1 § ansökas inte bara av utmätningsmannen på svarandens bostads- och hemort utan av vilken som helst lokal utsökningsmyndighet. Ansökan kan därmed komma in också till någon annan än den ansvarige utmätningsmannen. Då skall ärendet enligt 2 mom. så fort som möjligt efter behövliga inledande åtgärder dirigeras till den ansvarige utmätningsmannen.

Det är inte frågan om någon egentlig överföring av ärendet, utan snarare om att det de facto dirigeras till den ansvarige utmätningsmannen. Ordalydelsen ”inledande åtgärder” har valts för att tillåta flexibilitet. I det distrikt som har tagit emot ansökan behöver man om det finns en anhopning av ärenden göra bara den allra mest nödvändiga registreringen. Minimikravet är att datum för anhängigblivandet antecknas i informationssystemet eller på ansökan. Den utmätningsman som har tagit emot ansökan kunde vid behov utföra en interimistisk verkställighetsåtgärd med stöd av den föreslagna 18 §. Avsikten är att arbetsfördelningen mellan den mottagande och den ansvarige utmätningsmannen skall få utvecklas på ett i praktiken ändamålsenligt sätt.

14 §. *Bestämmande av ansvarig utmätningsman.* Enligt paragrafens 1 mom. utfärdas bestämmelser om de grunder enligt vilka det avgörs vem som är ansvarig utmätningsman genom förordning av statsrådet. I grunderna skall beaktas svarandens bostads- eller hemort eller svarandens verkliga möjligheter att bevaka sina intressen. Om det finns flera

alternativ som uppfyller kriterierna för bostads- eller hemort eller möjligheten att bevaka intressen, utses den ansvarige utmätningsmannen beroende på var verkställigheten kan ske på mest ändamålsenligt sätt. I momentet sägs också uttryckligen att utsökningsärenden som kräver specialåtgärder kan koncentreras till vissa utmätningsmän, som då blir ansvariga utmätningsmän.

Med grunderna enligt vilka det avgörs vem som är ansvarig utmätningsman avses de kriterier enligt vilka ett utsökningsärende dirigeras till ett visst distrikt. Det har inte ansetts ändamålsenligt att i detalj definiera dessa grunder i lag, utan de skall slås fast genom förordning av statsrådet. Svarandens rättskydd kräver dock att grunderna inte lämnas helt öppna och beroende av förordningen. Därför föreslås att i lagen anges de för svaren viktiga förutsättningarna vid valet av behandlingsort, dvs. att bostadsorten och påverkningsmöjligheterna skall beaktas. Bestämmelsen kan därför inte användas t.ex. för att jämna ut antalet ärenden mellan distriktet.

Frågan om vilken behandlingsort som skall väljas kan bli aktuell t.ex. när gäldenären har regelbunden verksamhet utanför det distrikt där han är bosatt. Då kan man välja den behandlingsort som är mest ändamålsenlig med tanke på utsökningen. Om gäldenären tar kontakt och lägger fram ett önskemål beträffande behandlingsorten, skall önskemålet med beaktande av 1 kap. 19 § i allmänhet tillgodoses. Också när både gäldenären och ett bolag där både verksamhet och ägande är koncentrerade till gäldenären har ärenden i utsökning, kunde de behandlas av en och samma ansvarige utmätningsman. Om gäldenären i praktiken ensam eller nästan ensam beslutar om bolagets angelägenheter kan han bevaka också bolagets intressen om ett utsökningsärende som gäller bolaget behandlas t.ex. på hans bostadsort.

Med utsökningsärenden som kräver specialåtgärder avses i momentet t.ex. den nuvarande specialindrivningen. I framtiden kommer en del utmätningsmän eventuellt att specialisera sig på vissa förrättningar, t.ex. försäljning av utmätt egendom. I fråga om ärenden som kräver specialåtgärder kunde man i högre grad än vanligt avvika från kriterierna

för bostads- eller hemort eller intressebevakningsort. Dock skall även i dessa fall de nämnda kriterierna beaktas så att ärendet flyttas till närmaste utmätningsman som specialiserat sig på sådana ärenden.

Om det uppstår oklarhet om vilken av utmätningsmännen inom olika verksamhetsområden som skall utses till ansvarig utmätningsman, skall cheferna för de berörda distrikten utan dröjsmål avgöra ärendet eller föra det till länsstyrelsens justitieförvaltningschef för avgörande. Om oklarheten gäller distrikt inom olika län, är det närmast justitieministeriet som skall avgöra saken. Det har inte ansetts nödvändigt att reglera dessa administrativa frågor i utsökningslagen.

Enligt 33 § skall svaren i meddelandet om anhängighet informeras om vem som är ansvarig biträdande utmätningsman och om dennes kontaktinformation. Om ett sådant meddelande i undantagsfall inte ges, skall han så snart hindret undanröjts få veta informeras om vem som är ansvarig utmätningsman och om dennes kontaktinformation. Ett meddelande om anhängighet ges också åt sökanden när han behöver få veta i vilket distrikt ärendet behandlas.

Enligt paragrafens 2 *mom.* får bestämmandet av ansvarig utmätningsman eller biträdande utmätningsman inte överklagas. Motsvarande reglering ingår också i 10 kap. 1 § 3 *mom.*

En svarande som anser att den ansvarige utmätningsmannen har bestämts i strid med statsrådets förordning, kan genom förvaltningsklagan föra ärendet till länsstyrelsens justitieförvaltningschef, justitieministeriet eller den allmänna laglighetsövervakaren för prövning.

15 §. *Byte av ansvarig utmätningsman.* Tanken bakom systemet med en ansvarig utmätningsman är att gäldenärens utsökningsärenden skall skötas koncentrerat. Men samtidigt måste det beaktas att omständigheterna förändras. Därför har i paragrafens 1 *mom.* intagits en bestämmelse enligt vilken den ansvarige utmätningsmannen skall överföra ärendet till en ny ansvarig utmätningsman om det i statsrådets förordning nämnda förhållande på basis av vilket den ansvarige utmätningsmannen bestäms förändras. Den

tidigare ansvarige utmätningsmannen skall dock genom handräckning sörja för slutförandet av en pågående förrättning eller en verkställighet som annars snart upphör, om det inte är ändamålsenligare att förrättningen eller verkställigheten överförs till den nye ansvarige utmätningsmannen.

Med att förhållandena förändras avses i bestämmelsen att det i de i statsrådets förordning avsedda förhållanden, enligt vilka den ansvarige utmätningsmannen bestäms, sker en sådan förändring att man till ansvarig utmätningsman i ett nytt utsköningsärende inte kunde utse den utmätningsman som dittills skött ärendet. Om t.ex. gäldenären flyttar från den ort där han dagligen arbetar behöver den ansvarige utmätningsmannen inte bytas ut. I ett sådant läge skall också gäldenärens önskemål beaktas, om de inte uppenbart framställs i syfte att undgå utsköning.

I utsköningsärenden iakttas den s.k. kontinuitetsprincipen, enligt vilken utmätningsmannen kan slutföra en verkställighetsuppgift även om gäldenären flyttar till ett annat utsköningsdistrikt. Men eftersom det är viktigt att gäldenären alltid har bara en ansvarig utmätningsman och biträdande utmätningsman, skall en sådan förrättning eller åtgärd som återstår i ett annat distrikt, t.ex. en exekutiv auktion eller redovisning av medel som väntar på att vinna laga kraft, skötas som ett handräckningsärende direkt enligt lag. I dessa speciella handräckningsärenden kunde den som lämnat handräckningen också redovisa de inbetalda medlen. Av den nye ansvarige utmätningsmannen skall dock före redovisningen begäras nödvändiga uppgifter, som det aktuella beloppet av sökandens fordran.

Vid utmätning av lön eller annan periodisk inkomst skall ärendet snabbt flyttas till den nye ansvarige utmätningsmannen, eftersom utmätningen av varje rat av periodisk inkomst utgör en separat utmätning.

I paragrafens 2 mom. sägs att om svaranden eller sökanden framställer en motiverad begäran om byte av ansvarig utmätningsman, kan utmätningsmannen överföra ärenden som gäller svaranden till en annan biträdande utmätningsman eller behandla ärendet själv.

Denna möjlighet är det meningen att skall utnyttjas rätt sparsamt, eftersom ständiga byten av biträdande utmätningsman kan leda till

en ineffektiv indrivning och andra problem. Men om en part framställer en motiverad begäran och det kan väntas att bytet ökar svarandens medverkan och egen aktivitet, är det befogat att göra ett byte. Om svaranden begär att den ansvarige häradsfogden eller en annan huvudutmättingsman skall bytas ut, kunde begäran bifallas enligt distriktschefens prövning, om det i distriktet finns flera utmätningsmän. Om svarandens begäran inte godkänns, kan han klaga till länsstyrelsens justieförvaltningschef, justitieministeriet eller den allmänna laglighetsövervakaren. Om avgörande av invändningar om jäv finns bestämt i 1 kap. 18 §.

Samarbete mellan utmätningsmän

Samarbetet mellan utsköningsdistrikten och täckandet av den regionala behörigheten sköts i dag genom begäran om handräckning enligt 3 kap. 21 b §. Handräckningen har gällt enskilda åtgärder eller förrättningar, som delgivning av betalningsförbud eller exekutiv auktion på en fastighet, i sådana fall då gäldenären har egendom på olika orter. Handräckning har också använts vid samtidig utsköning i fall då en utsköningsgrund har meddelats mot flera gäldenärer. Bestämmelsen om handräckning härstammar från en tid då domen eller en annan utsköningsgrund skulle fogas till ansökan i original. Originalhandlingen kunde finnas hos bara en utmätningsman i sänder, och han skötte koncentrerat indrivningen också för de andra gäldenärernas del. Situationen har senare förändrats, eftersom verkställighet kan sökas också med stöd av en kopia av utsköningsgrunden. Med hjälp av bestämmelsen om handräckning har man dock sett till att av olika gäldenärer inte sammanlagt drivs in mer än det i utsköningsgrunden fastställda beloppet.

Samtidig utsköning måste ordnas också när det på basis av samma fordringsbevis har getts flera domar mot olika gäldenärer. Dessa fall sköts dock enligt de gällande bestämmelserna inte som handräckning, utan utsköning söks separat mot varje gäldenär. Enligt 3 kap. 22 § 3 mom. utsköningslagen skall den utmätningsman som har fått fordringsbeviset ge anvisningar för att förhindra indrivning till för stort belopp. Sökanden skall underrätta de

andra utmätningsmännen till vilken utmätningsman fordringsbeviset har givits i original. Närmare bestämmelser om förfarandet vid samtidig utsökning finns i 1 b och 1 c § utsökningsförordningen.

16 §. *Ömsesidig handräckning.* Trots den ansvarige utmätningsmannens riksomfattande behörighet kommer det också i framtiden ofta att vara mer ändamålsenligt för honom att begära handräckning av en annan utmätningsman än att själv agera på en annan ort. Enligt den föreslagna paragrafen skall andra utmätningsmän på begäran ge den ansvarige utmätningsmannen handräckning och behövliga upplysningar. Utsökningsmyndighetens rätt att få handräckning av andra myndigheter regleras i 107 §.

Den ansvarige utmätningsmannen skall i begäran om handräckning specificera vilka verkställighetsuppgifter handräckningen skall omfatta. De upplysningar som avses i paragrafen gäller t.ex. gäldenärens vistelseort eller förmögenhet. Här betonas betydelsen av att informationen utsökningsmyndigheterna emellan går fram, eftersom detta är viktigt i ett koncentrerat indrivningssystem.

Genom det koncentrerade systemet kan man också i fall av handräckning uppnå att den ansvarige utmätningsmannen ”håller trådarna i sin hand”. Totalansvaret för verkställigheten ligger hos den ansvarige utmätningsmannen. Hans ansvarar också för att den information som han gett i begäran om handräckning är riktig. Den utmätningsman som lämnar handräckning ansvarar däremot själv för de åtgärder som han har vidtagit med anledning av begäran om handräckning.

Den ansvarige utmätningsmannen måste pröva om han vill begära handräckning. Andra utmätningsmän skall lämna handräckning, om den ansvarige utmätningsmannen begär sådan. Den begärda handräckningen skall dock vara ändamålsenlig med tanke på verkställigheten. Enligt paragrafen skall härvid beaktas utsökningens resultat, avståndet mellan orterna och andra motsvarande omständigheter.

Om man genom att utföra någon verkställighetsuppgift i form av handräckning kan spara arbete, minska kostnaderna för verkställigheten, få ett högre försäljningspris eller annan betalning eller påskynda eller annars

underlätta verkställigheten, är det ändamålsenligt att begära handräckning. Vid verkställigheten kan det i vissa fall också vara viktigt med god lokalkännedom. Med andra motsvarande omständigheter avses att ändamålsenligheten i handräckningen också kan påverkas av många andra svårspecificerade faktorer och en totalbedömning samt av parternas rättsliga ställning och rättsskydd.

I paragrafen finns en begränsning av handräckningen, enligt vilken den ansvarige utmätningsmannen själv skall redovisa de medel som influtit genom handräckningen. För att garantera tillräcklig koordinering kan medel inte redovisas som handräckning annat än i de specialfall som nämns i 15 § 1 mom. Den som ber om handräckning skall enligt momentet se till att det indrivna beloppet inte överstiger gäldenärens betalningsskyldighet och i detta syfte ge anvisningar som är bindande för de andra. Den ansvarige biträdande utmätningsman som bär totalansvaret för ärendet skall följa upp betalningarna från handräckningsdistrikten och övervaka att indrivning inte sker till alltför stort belopp.

I förslaget ingår ingen bestämmelse om hur en eventuell meningsskiljaktighet mellan den ansvarige utmätningsmannen och en utmätningsman som lämnar handräckning skall avgöras. Justitieministeriet eller länsstyrelsens justitieförvaltningschef skall vid behov avgöra saken som ett administrativt ärende.

17 §. *Samtidig utsökning.* De olika fallen av samtidig utsökning föreslås bli samlade i en paragraf. Också utsökning på basis av en och samma utsökningsgrund skall utföras självständigt mot varje gäldenär och inte som i dag genom handräckning. För varje gäldenär utses på normalt sätt en ansvarig utmätningsman och förfarandet koordineras mellan dem.

I paragrafen sägs att om en utsökningsgrund eller ett fordringsbevis gäller flera gäldenärer skall den utmätningsman till vilken den gemensamma utsökningsgrunden först inkommer för verkställighet eller som har hand om fordringsbeviset tillse att det indrivna beloppet inte överstiger gäldenärens betalningsskyldighet. Denna koordinerande utmätningsman skall i syfte att förhindra överindrivning ge anvisningar som är bindande för de andra. I motsats till vad som är fallet

vid handräckning, redovisar varje utmättningsman själv de medel han drivit in. De ansvariga utmättningsmännen fungerar självständigt, frånsett kontrollen för att förhindra indrivning till för stort belopp.

Bestämmelsen gäller både ärenden som blir anhängiga genom samma ansökan om utsökning och ärenden som blir anhängiga vid olika tidpunkt. Om bara en ansökan om utsökning lämnas in och den samtida verkställigheten bygger på en gemensam utsökningsgrund, kan sökanden framställa ett önskemål om vilket distrikt som skall koordinera indrivningen. Sökanden kan förfara på samma sätt om den samtida verkställigheten bygger på ett gemensamt fordringsbevis. Har inte sökanden framställt något sådant önskemål, bestäms det på administrativ väg vem som blir koordinerande utmättningsman. Då skall den utmättningsman som börjar koordinera indrivningen också ha hand om fordringsbeviset.

Om samtidig utsökning mot flera gäldenärer söks på samma gång men genom olika ansökningar, vet sökanden ännu inte i vilket distrikt de andra utsökningsärendena blir anhängiga. Då skall han i enlighet med det föreslagna 2 § 2 mom. i varje ansökan ange vilka som är gäldenärer i de andra ärenden som bygger på samma utsökningsgrund eller fordringsbevis.

Om däremot ansökningarna kommer in vid olika tidpunkt, skall sökanden i enlighet med 2 § 2 mom. i sina ansökningar uppge vilka som är ansvariga biträdande utmättningsmän i de andra ärenden som gäller samma fordran eller var de andra utsökningsärenden som gäller fordran är anhängiga eller, om sökanden inte känner till dessa omständigheter ännu i det skedet, vilka som är gäldenärer i de andra ärenden som avser samma fordran. Koordinerande utmättningsman blir då den utmättningsman till vilken ärendet med stöd av samma utsökningsgrund först har kommit in för indrivning eller som har hand om fordringsbeviset. I utsökningens informationssystem skall också byggas in ett säkringssystem, som meddelar om ett utsökningsärende redan är anhängigt med stöd av samma utsökningsgrund.

En samtidig utsökning måste koordineras också när det för samma fordran har givits

olika utsökningsgrunder, och det inte finns något gemensamt fordringsbevis. En sådan situation kan uppstå t.ex. när det gäller solidariska ersättningar som dömts ut vid rättegång i brottmål. I dessa fall är koordineringen mycket långt beroende av att sökanden i enlighet med det föreslagna 2 § 2 mom. i ansökan meddelar att det finns ett annat anhängigt utsökningsärende som gäller samma fordran.

Bestämmelsen skall gälla både löpande förbindelser och enkla skuldebrev. Av det föreslagna 6 § 1 mom. följer att ett enkelt skuldebrev inte behöver fogas till ansökan. Genom praktiska lösningar som gäller ansökningsblanketten skall man försöka säkerställa att sökanden meddelar om han med stöd av samma enkla skuldebrev har ansökt om verkställighet mot en annan gäldenär. Den koordinerande utmättningsmannen skall se till att ett skuldebrev som finns hos sökanden återlämnas till gäldenären om fordran blir betald till fullt belopp av olika gäldenärer. För att skuldebrevet i fall med flera gäldenärer skall kunna återsändas till en av dem har det i praktiken krävts fullmakt av de andra. Av rättsskyddsskäl är det skäl att fortsätta med denna praxis. Om ingen fullmakt företes för sökanden eller utmättningsmannen, skall utmättningsmannen själv be att få skuldebrevet av sökanden och förvara det för gäldenärerens gemensamma räkning.

Interimistiska åtgärder

I den gällande utsökningslagen finns ingen allmän bestämmelse om rätten för utmättningsmannen att vidta verkställighetsåtgärder mot svaranden före den egentliga utmätningen. Bestämmelserna om säkringsåtgärder, med undantag av säkringsåtgärder enligt 7 kap. 11 a § som beviljas av utmättningsmannen, kan i regel inte användas mot svaranden efter det att utsökningsgrunden har lämnats in. Att ändra tillämpningsområdet för den sistnämnda bestämmelsen till en allmän bestämmelse om interimistiska åtgärder har här inte ansetts ändamålsenligt.

I utsökningspraxis har bevakningsbestämmelsen i 4 kap. 17 § utsökningslagen veterligen också tillämpats t.ex. i samband med bankförfrågningar för att "frysa in" pengar

som eventuellt finns på kontot.

I de föreslagna 18—20 § finns uttryckliga bestämmelser med stöd av vilka utmätningsmannen i ett anhängigt ärende före utmätningen kan vidta vissa interimistiska och begränsade åtgärder. Interimistiska åtgärder är möjliga bara vid verkställighet av betalningsskyldighet, och de är avsedda att säkra utmätningen. Genom interimistiska åtgärder vill man uppnå fördelen av ett snabbt och slagkraftigt förfarande, men samtidigt säkerställa att åtgärderna inte länge skall vila på osäker grund. Det är mer korrekt att medge att åtgärden i viss mån bygger på osäker grund och inom en given kort tid försöka reda ut situationen än att man förrättar utmätning i vetskap om att den senare kan återkallas genom självrättelse. Tröskeln för en självrättelse är sannolikt högre än tröskeln att avstå från definitiv utmätning efter en interimistisk åtgärd.

18 §. *Förutsättningar för interimistiska åtgärder.* I paragrafens 1 mom. sägs att om utmätning inte genast kan verkställas på grund av att jäv föreligger, att någon skall höras, att en handling saknas eller att oklarhet beträffande äganderätten föreligger eller av andra orsaker, får utmätningsmannen utföra en interimistisk åtgärd, om detta är nödvändigt för att säkerställa den fortsatta verkställigheten. En interimistisk åtgärd får enligt momentet dock inte vidtas om det är sannolikt att gäldenärens betalningsskyldighet har upphört. En interimistisk åtgärd kan utföras i ett anhängigt ärende eller ett ärende som antecknats i passivregistret.

Typiska situationer där interimistiska åtgärder kan tillgripas är fall där verkställigheten kräver snabba åtgärder på grund av risken för att egendomen skingras, men det finns hinder för egentlig utmätning. Hindret bör vara av sådan art att det kan väntas försvinna rätt snabbt efter det att en utredning har inhämtats och i varje händelse inom den tid som finns angiven i 20 §.

De interimistiska åtgärderna är inte avsedda att användas när gäldenärens betalningsskyldighet t.ex. på grund av en invändning om betalning eller kvittning eller med anledning av preskribering har blivit så oklar, att den sannolikt har upphört. Om detta gäller bara en del av betalningsskyldigheten, kan en

interimistisk åtgärd vidtas till övriga delar. Oklarhet beträffande förutsättningarna för kvittning kunde vara en grund för en interimistisk åtgärd, eftersom inte ens ett godkänt kvittningsyrkande innebär att betalningsskyldigheten har upphört. Enbart det faktum att betalningsskyldigheten prövas av fullföljdomstol hindrar inte en interimistisk åtgärd, om inte ett förordnande om avbrott har givits.

En interimistisk åtgärd förutsätter att ärendet är anhängigt i normal eller begränsad utsökning eller att det har passivregistrerats. Innan ärendet blivit anhängigt kan interimistiska åtgärder inte vidtas, även om egendom som tillhör gäldenären påträffas. En interimistisk åtgärd för indrivning av en passivfordran innebär enligt det föreslagna 102 § 1 mom. att ärendet blir anhängigt.

Användningsområdet och förutsättningarna för interimistiska åtgärder har formulerats relativt löst och flexibelt. Men eftersom en interimistisk åtgärd trots allt på samma sätt som utmätning innebär ett ingripande i gäldenärens och eventuellt också en utomståendes bestämmanderätt, måste det objektivt sätt finnas godtagbara grunder för åtgärden. Därför bör det vara rätt sannolikt att egentlig utmätning senare kommer att förrättas i ärendet, också i efterhand bedömt.

Frågan om utmätningsmannens jäv avgörs i allmänhet snabbt. En interimistisk åtgärd kan dock behövas, om ingen ojävig utmätningsman genast hittas i hans ställe. En interimistisk åtgärd kan användas för att förhindra att egendomen skingras under den tid som någon skall höras. I den föreslagna 32 § finns en allmän bestämmelse om hörande. Därtill förutsätts i ett stort antal andra bestämmelser att parter eller utomstående skall höras. En utsökningsgrund eller ett fordringsbevis kunde med stöd av 7 § lämnas in i efterhand inom tre veckor. Under mellantiden kan interimistiska åtgärder vidtas.

Vid utsökning händer det ibland att en utomstående framställer en invändning om att egendomen tillhör honom. Om det då finns skäl att anse att egendomen tillhör gäldenären, kunde en interimistisk åtgärd vidtas, även om det just då ännu inte finns tillräckliga bevis för att egendomen tillhör gäldenären. Om äganderätten inte blir klar ens efter en tilläggsutredning skall man förfara på det

sätt som anges i 4 kap. 9 § 4 och 5 mom. eller 10 § utsökningslagen.

Med övriga omständigheter avses i momentet t.ex. oklarhet om till vilka delar gäldenärens egendom kan bli föremål för utmätning. Tilläggsutredningar kan behövas bl.a. för att fastställa gäldenärens rätt att undanta egendom eller utmättningsordningen. Också under den paus då ärendet dirigeras till en ansvarig utmättningsman kan det uppstå ett behov av interimistiska åtgärder. Enligt det föreslagna 19 § 2 mom. är också en annan utmättningsman än den ansvarige utmättningsmannen eller biträdande utmättningsmannen behörig att utföra en interimistisk åtgärd.

En interimistisk åtgärd kan enligt momentet även bestämmas vara villkorlig vid eftersökning av egendom som tillhör gäldenären, om det finns grundad anledning till en sådan åtgärd. En villkorlig interimistisk åtgärd innebär att t.ex. ett betalningsförbud kan utfärdas på det villkor att det gäller om mottagaren av betalningsförbudet har en betalnings-skyldighet i förhållande till gäldenären. Behov av villkorliga interimistiska åtgärder finns särskilt när man till utomstående gör förfrågningar beträffande gäldenärens fordran eller inkomst. En interimistisk åtgärd kan i ett sådant fall förhindra att egendomen skingras, om gäldenären efter att ha hört att förfrågningar görs börjar försvåra utsökningen. Avsikten är dock inte att t.ex. i samband med bankförfrågningar automatiskt använda denna möjlighet. Men om man av gäldenärens beteende kan dra slutsatsen att det finns risk för att egendomen skingras och om intresset i saken är stort, kunde en interimistisk åtgärd tillgripas.

Enligt paragrafens 2 mom. får en interimistisk åtgärd inte i onödan försvåra gäldenärens eller en utomståendes näring eller utkomst. Den som berörs av åtgärden skall underrättas om att åtgärden har utförts eller återkallats.

Eftersom de interimistiska åtgärderna bygger på i viss mån osäker grund, betonas i momentet proportionalitetsprincipen. Om möjligt skall en interimistisk åtgärd t.ex. inriktas på sådan egendom där en begränsning av förvaltningsrätten medför minsta olägenhet för företagets verksamhet. Om det kan undvikas skall företagets disponibla medel

inte frysas ner i sådan omfattning att det snabbt leder till en likviditetskris. En fysisk person och hans familj skall till sin disposition ha minst det belopp som garanteras genom undantagsrätten.

Eftersom ingen behöver höras i förväg, och det ofta inte finns tid för detta, skall den som berörs av åtgärden underrättas om att en interimistisk åtgärd har utförts eller återkallats. Personen i fråga behöver inte underrättas om han annars är medveten om åtgärden. Ett snabbt meddelande är viktigt, för att den som berörs av åtgärden i ett så tidigt skede som möjligt skall kunna lägga fram en egen åsikt och utredning och försöka minska eventuella olägenheter av åtgärden. När egendomen på ett betryggande sätt har tagits om hand av utmättningsmannen eller bevakning eller andra åtgärder för säkrande av egendomen har vidtagits, finns det i regel ingen orsak att inte omedelbart underrätta svaranden eller en utomstående om åtgärden. Men t.ex. i sådana fall då bara en del av de avsedda interimistiska åtgärderna har utförts kunde meddelandet skjutas upp.

Om den egendom som är föremål för en interimistisk åtgärd senare mäts ut, fungerar meddelandet om den interimistiska åtgärden som förhandsmeddelande om utmätning, och meddelandet efter utmätningen fungerar som meddelande om att den interimistiska åtgärden har återkallats.

Skyldigheten att meddela om åtgärderna gäller inte på samma sätt villkorligt bestämda respektive redan utförda interimistiska åtgärder. Meddelande om t.ex. en bankförfrågan behöver inte skickas. Ett sådant meddelande skulle de facto ofta omintetgöra verkställigheten. Men när utmättningsmannen har fått ett positivt svar på sin förfrågan och den interimistiska åtgärden därmed har genomförts, skall ett meddelande i enlighet med momentet skickas. I praktiken skickar man då i de flesta fall ett förhandsmeddelande om utmätning. I varje händelse när utmättningsmannen t.ex. får veta att medlen har "frusits in" på gäldenärens bankkonto, skall han speciellt snabbt, förslagsvis först per telefon, underrätta gäldenären om saken. Annars kan det hända att gäldenären råkar i svårigheter när han försöker sköta betalningar från kontot.

19 §. *Utförande av interimistiska åtgärder.*

I paragrafens *1 mom.* uppräknas vilka åtgärder som kan vidtas som interimistiska verkställighetsåtgärder. Utmätningssmannen kan ta egendom om hand, meddela gäldenären eller en utomstående förbud mot överlåtande av egendom, betalningsförbud eller annat motsvarande förbud, begära att behövliga anteckningar skall göras i register, ordna bevakning av egendom eller utföra andra motsvarande åtgärder.

Däremot får t.ex. försäljning av egendomen inte inledas. En interimistisk åtgärd får inte ha följder som inte de facto kan återkallas. Egendomen kan inte säljas ens om den är sådan att den snabbt sjunker i värde eller om skötselkostnaderna är höga. Interimistiska åtgärder mot sådan egendom skall därför vidtas först efter särskilt noggrant övervägande och om möjligt skall verkställighetsåtgärden antingen återkallas eller den slutgiltiga utmätningen verkställas speciellt snabbt.

De interimistiska åtgärderna motsvarar i huvudsak säkringsåtgärderna. Utmätningssmannen kan t.ex. begära att en anteckning skall göras i ett register för att utvisa att egendomen är föremål för en interimistisk åtgärd. En interimistisk åtgärd har enligt 3 mom. samma rättsverkan som utmätning. Med register avses här offentliga register, ur vilka utomstående kan få uppgifter, t.ex. lagfarts- och in-teckningsregistret. Frågan om registeranteckningens offentlighetsverkan avgörs på basis av lagstiftningen om registret i fråga.

Paragrafens *2 mom.* gäller utmätningssmannens behörighet. Där sägs att en interimistisk åtgärd får utföras också av någon annan än den ansvarige utmätningssmannen eller biträdande utmätningssmannen. När en åtgärd enligt 1 kap. 5 § hör till utmätningssmannens uteslutande behörighetsområde får åtgärden interimistiskt utföras även av en biträdande utmätningssman. Den enligt momentet utvidgade behörigheten förutsätter att det skall vara frågan om ett brådskande ärende. Detta krav följer redan av det föreslagna 18 § 1 mom., i vilket det förutsätts att åtgärden skall vara nödvändig för att säkerställa den fortsatta verkställigheten.

Paragrafens *3 mom.* reglerar åtgärdens rättsverkan. Där sägs att åtgärden har samma verkan som utmätning. Därmed medför en

interimistisk åtgärd, på samma sätt som utmätning, en begränsning av förvaltningsrätten enligt 4 kap. utsökningslagen, så länge åtgärden är i kraft.

I momentet bestäms också om besvärslöslig förbud. Förbudet beror närmast på att de interimistiska åtgärderna är så kortvariga. Man har gått in för samma lösning i 7 kap. 17 § 3 mom., som gäller av utmätningssmannen förordnad kortvarig kvarstad. Med tanke på rättsskyddet saknar besvärsmöjligheten praktisk betydelse, eftersom besvaren inte hinner bli behandlade innan åtgärden i varje händelse skall återkallas eller utmätningen, vilken är avsedd att vara slutgiltig, utföras. Förvaltningsklagan står däremot till buds liksom också krav på skadestånd mot staten, om åtgärden medför skada.

20 §. *Återkallande av interimistiska åtgärder.* Enligt paragrafen skall en interimistisk åtgärd återkallas omedelbart när åtgärden inte längre är befogad och senast tre veckor efter åtgärdsdagen. Detta innebär att om utmätningssmannen en eller två dagar efter det åtgärden utfördes har skaffat fram den utredning han avsåg, skall beslutet snabbt fattas med stöd av den. De interimistiska åtgärderna är inte i första hand avsedda att användas när svåra juridiska problem skall prövas, utan när utredningar skall skaffas. De två sakerna har dock ofta ett samband.

Den interimistiska åtgärden får en annan karaktär om den har förordnats vara villkorlig vid eftersökning av egendom som tillhör gäldenären. Då förhindras utmätningen av att man inte har information om föremålet för utmätningen. När informationen har tagits fram, kan utmätningen i allmänhet verkställas omedelbart. I paragrafen sägs att om en interimistisk åtgärd har bestämts vara villkorlig, skall den återkallas senast en vecka efter det att utmätningssmannen fick vetskap om en fordran eller annan egendom som tillhör gäldenären. T.ex. den tid som behövs för behandlingen av en bankförfrågan varierar i olika kreditinstitut och beroende på förfrågans omfattning. Utsökningsväsendet bör också i framtiden genom olika arrangemang eftersträva att t.ex. bankerna inte i onödan belastas med en mångfald förfrågningar. Genom att hålla antalet förfrågningar inom lämpliga gränser kan man bidra till att svars-

tiden inte blir särskilt lång. Det är särskilt viktigt att den som ger svaret snabbt meddelar utmätningsmannen om att en villkorlig interimistisk åtgärd har vidtagits beträffande medlen i fråga.

Ytterligare finns i paragrafen en bestämmelse som underlättar den praktiska verksamheten, nämligen att något separat beslut om återkallande inte behöver fattas om man i ärendet går in för att verkställa slutgiltig utmätning. Enligt det föreslagna 18 § 2 mom. skall den berörda personen underrättas om att den interimistiska åtgärden har återkallats, om denne inte annars är medveten om återkallandet. Meddelandet om återkallandet kan skötas genom ett meddelande om att egendomen har blivit föremål för utmätning som är avsedd att vara slutgiltig.

Verkställighetsförrättning

Under denna rubrik finns de allmänna bestämmelserna om verkställighetsförrättningar. På grund av att de i praktiken skall tillämpas i mycket varierande situationer och omständigheter har de formulerats flexibelt. Den prövningsrätt som bestämmelserna tillåter skall utnyttjas på ett sätt som uppfyller kraven på tillbörligt förfarande. Kravet på tillbörligt förfarande och öppenhet enligt 1 kap. 19 § respektive 20 § gäller utan någon uttrycklig hänvisning på samma sätt som för utmätningsmannens övriga åtgärder också för den egentliga verkställighetsförrättningen.

21 §. *Genomförande av förrättning.* Enligt 3 kap. 29 §, som alltså gäller i sin ursprungliga lydelse, får verkställighetsförrättning, om ej synnerligen trängande omständigheter det påkallar, icke företas mellan klockan 21 och klockan 5 eller på söndag eller helgdagar. När lagen stiftades utfördes verkställighetsåtgärderna i regel hemma hos svaranden, och det ansågs i allmänhet inte lämpligt att verkställigheten inleddes nattetid.

Antalet förrättningar som hålls i gäldenärens hem har minskat drastiskt. I lagen behövs inte längre någon bestämmelse om klockslaget för förrättningar. Redan av det allmänna kravet på tillbörligt förfarande följer att man inte nattetid går hem till en gäldenär eller annan svarande annat än av mycket tvingande skäl. Tidpunkten för verkställighe-

ten skall väljas så att den inte åsamkar parten onödig eller oskälig olägenhet.

I paragrafens 1 mom. föreslås ingå en bestämmelse enligt vilken en verkställighetsförrättning skall genomföras utan onödigt dröjsmål. Verkställigheten får dock uppskjutas, om detta kan anses vara i svarandens intresse, och uppskovet inte åsamkar sökanden olägenhet som är större än ringa. Möjligheten till uppskov gäller inte förrättningar för vilka en tidsfrist har utsatts.

Enligt 32 § 1 mom. utsökningsförrättningen skall utsökningsärenden verkställas skyndsamt. Att regleringen lyfts upp på lagnivå är befogat med tanke på sakens betydelse. I 2 mom. i nämnda paragraf i förordningen anges dessutom som huvudregel när det gäller betalningsskyldighet en maximitid på ett år. Någon sådan tidsfrist föreslås inte bli angiven i lagen, eftersom den kan ha motsatt effekt på strävan efter snabbhet och leda till att ett år upplevs som en tillåten och normal behandlingstid. Avsikten är att upphäva bestämmelsen i utsökningsförrättningen. Särskilt vid den nya begränsade utsökningen eftersträvas ett extra snabbt förfarande. Den genomsnittliga behandlingstiden för utsökningsärenden har under de senaste åren varit omkring sju månader. Å andra sidan kan utmätningarna av periodisk inkomst pågå i årtal. Ändringssökande som gäller utsökningsgrunden och utsökningsbesvärärenden i vilka ett förordnande om avbrott har givits, leder ofta till att den totala behandlingstiden förlängs märkbart. Också sådana fall där man först i ett senare skede hittar mer utmätningssbar egendom kan vara anhängiga längre tid än vanligt.

Det är viktigt att utsökningsväsendets förvaltning följer upp behandlingstiderna för utsökningsärenden. En långsam behandling av ett verkställighetsärende kan komma att utgöra en kränkning av sökandens mänskliga rättigheter. En rättvis rättegång enligt artikel 6 i Europarådets människorättskonvention har ansetts avse också ett verkställighetsskede utan dröjsmål.

När man i ett enskilt fall överväger om förrättningen kan skjutas upp på grund av svarandens intresse, skall proportionalitetsprincipen ges särskild vikt. Om utmätningssubjektet är t.ex. gäldenärens sommarbostadsfastig-

het, som med fog kan förväntas inbringa ett bättre pris på våren eller sommaren än på vintern, är det motiverat att skjuta upp verkställigheten. Uppskov med verkställigheten är dock inte avsett att bli ett allmänt sätt att försöka maximera auktionspriset, utan det skall bygga på någon trolig och väsentlig förändring i förhållandena.

Verkställigheten kan naturligtvis skjutas upp också när det i lag finns en bestämmelse om saken. T.ex. vid vräkning kan flyttningsdagen inom vissa gränser flyttas med stöd av den föreslagna 6 a kap. 4 §. I den gällande utsköningslagen finns inga bestämmelser om betalningstid som på tjänstens vägnar beviljas gäldenären. Sådana bestämmelser skall ingå i följande proposition som gäller utsköningslagen.

I bestämmelsen avses inte uppskov med en redan inledd förrättning. Särskilt när förrättningen bygger på en inbjudan till allmänheten, är något egentligt uppskov vanligen inte möjligt. När det gäller exekutiv auktion kan närmast en kort paus i förrättningen komma i fråga, om den kan antas främja resultatet av verkställigheten. Är det frågan om en utmätning förrättning kan utmätningens man helt enkelt avstå från utmätningen den gången och vid behov senare förrätta utmätning av egendomen i fråga eller annan egendom.

För tydlighets skull finns i paragrafens 2 mom. en bestämmelse om att förrättningen inte förhindras av att någon som kallats till förrättningen uteblir. En person som kallats till förrättningen kan således inte genom att utebli tvinga fram ett uppskov av förrättningen. Men om utmätningens man får veta att en inkallad person har ett oöverstigligt hinder att infinna sig till förrättningen och det är frågan om en utmätning eller annan förrättning till vilken allmänheten inte har inbjudits, kan förrättningen skjutas upp under de förutsättningar som nämns i 1 mom. Utmätningen eller den interimistiska åtgärden skall dock utföras omedelbart, om det finns skäl att anta att verkställigheten annars kan äventyras. Lagstadgade tidsfrister skall alltid iaktas.

I sådana fall då förrättningen kräver personligt deltagande av en inkallad person, t.ex. vid utsköningsutredning, kan förrättningen naturligtvis inte hållas om den inkal-

lade inte infinner sig.

I förslaget ingår ingen bestämmelse om s.k. ställföreträdande ombud. I den gällande 3 kap. 25 § sägs att om svaranden inte är närvarande skall utmätningens man uppmana svarandens hustru eller husfolk eller annan som har hans egendom i vård eller besittning, eller, om ingen av de ovan nämnda är närvarande, en närboende granne, att närvara vid förrättningen. Om inget inkallat ställföreträdande ombud infinner sig, kan förrättningen hållas oberoende.

Det har inte ansetts nödvändigt med uttryckliga bestämmelser om ställföreträdande ombud. Om förrättningen hålls i svarandens bostad i hans frånvaro, skall utmätningens man enligt det föreslagna 26 § 1 mom. ha med sig ett förrättningsvitne. Av ordalydelsen i det föreslagna 23 § 3 mom. framgår att svarandens familjemedlemmar i alla situationer har rätt att närvara vid en förrättning i svarandens bostad. Ett tillbörligt förfarande när en myndig eller nästan myndig medlem av svarandens familj är villig att bevaka svarandens intresse vid förrättningen är att han eller hon ges tillfälle att ge uppgifter. Där emot kan utmätningens man inte kalla in en granne till svarandens bostad. Grannarnas närvaro vid förrättningen är i dag inte på något sätt nödvändigt för verkställigheten och i allmänhet gagnar det inte heller bevakandet av svarandens intresse. Tvärtom kan ett sådant förfarande skapa en konflikt när det gäller skyddet av svarandens och hans familjs integritet och hemfrid. Om förrättningen hålls i svarandens affärslokal finns det inget hinder för att t.ex. en anställd i affären, om han eller hon är villig, vid behov ger uppgifter i avsikt att bevaka arbetsgivarens intresse. En sådan person anses dock inte egentligen företräda svaranden, om det inte är frågan om en ställningsfullmakt.

22 §. *Förrättningsplats.* Enligt gällande lag är utgångspunkten att verkställigheten förrättas hos gäldenären. Om verkställigheten kan förrättas på annan plats, t.ex. i utmätningens mans tjänsterum, bestäms detta särskilt. Utmätning som gäller lön och skatteåterbäring kan enligt 4 kap. 18 e § utsköningslagen förrättas i tjänsterummet.

Enligt 1 mom. i den föreslagna paragrafen hålls verkställighetsförrättningen, om inte

annat föreskrivs, i utmätningsmannens tjänsterum, på den plats där egendomen finns, på den plats som är föremål för förrättningen eller i någon annan lokal eller på någon annan plats som utmätningsmannen anser vara lämplig. I momentet finns en begränsning, enligt vilken utmätningsförrättningen utan medgivande av svaranden eller en utomstående kan hållas i dennes bostad i enlighet med vad som bestäms i 49 och 51 § om eftersökande av egendom och utredningsmaterial. Andra förrättningar än utmätning kan hållas i svarandens eller en utomståendes bostad, om detta är nödvändigt för verkställigheten.

Bestämmelserna om förrättningsplats är subsidiära och får vika om det finns särskilda bestämmelser om förrättningsplatsen. T.ex. i 5 kap. utsökninglagen finns bestämmelser om förrättningsplatsen vid realisering.

Genom de föreslagna bestämmelserna vill man skapa flexibilitet att välja förrättningsplats enligt vad situationen kräver. Förrättningen kan alltid hållas i utmätningsmannens tjänsterum, om det är möjligt med tanke på verkställighetens karaktär. Men om utmätningsförrättningen kräver värdering av egendom eller åtgärder för att säkra utmätningen, måste förrättningen helt eller till behövliga delar hållas på ort och ställe. På samma sätt skall man förfara om förrättningen kräver åtgärder av utmätningsmannen på en viss plats. T.ex. en skyldighet att överlämna egendom verkställs på den plats där egendomen finns och en vräkning i den lokal som avses i utsökninggrunden.

En förrättning kan, närmast i stället för i tjänsterummet, också hållas i en annan lokal eller på en annan plats som utmätningsmannen anser vara lämplig. Detta kan vara nödvändigt t.ex. om det vid en partsförhandling finns ett stort antal deltagare. Kravet på tillbörligt förfarande förutsätter att förrättningsplatsen inte väljs så att den åsamkar parterna betydande olägenhet eller extra kostnader.

I momentet beaktas också att hemfriden skall tryggas. Bestämmelserna förhindrar inte att förrättningen hålls i svarandens eller en utomståendes bostad, om denne samtycker. Att hålla en utmätningsförrättning i en bostad är möjligt under samma förutsättningar som vid eftersökande av egendom och utredningsmaterial. Till denna del hänvisas till vad

som konstateras vid de föreslagna 49 och 51 § och nedan i avsnitt 4.2.

Andra förrättningar än utmätningsförrättningar kan hållas i den berörda personens bostad, om det är nödvändigt för verkställigheten. En vräkning gäller ofta just bostaden. I undantagsfall kunde också en utsökning utredning förrättas i gäldenärens bostad utan hans samtycke. Detta förutsätter dock i allmänhet att gäldenären har hållit sig undan i ett fall där det är frågan om ett stort intresse och det är nödvändigt att en utsökning utredning förrättas. Även då är det korrekt att gäldenären först ges tillfälle att följa med utmätningsmannen till dennes tjänsterum. Ett alternativ skulle vara att hämta gäldenären till utredningen, vilket innebär att man begränsar hans personliga frihet. Vilkendera av dessa metoder som skall tillgripas i sista hand måste avgöras från fall till fall. En utsökning utredning borde inte förrättas i bostaden om där finns t.ex. barn eller äldre som kan uppröras av saken eller om omständigheterna är sådana att den uppgiftsskyldige inte förmår koncentrera sig på att lämna de uppgifter som begärs.

Om gäldenären är en juridisk person, kan förrättningen hållas i dennes affärs-, kontors- eller produktionslokal. Även då måste man beakta kraven på tillbörligt förfarande i den föreslagna 1 kap. 19 § och undvika att utredningen sker inför t.ex. kunder eller affärskompanjoner.

I paragrafens 2 mom. definieras förrättningsplatsen. Som förrättningsplats betraktas den lägenhet eller lokal eller plats som avses i 1 mom. med direkt tillhörande områden, i den omfattning som behövs för att verkställigheten skall kunna genomföras på behörigt sätt. Att förrättningsplatsen definieras är så tillvida viktigt, att utmätningsmannen på det sätt som anges i den föreslagna 23 § får hålla ordning på förrättningsplatsen och att de som befinner sig där är skyldiga att uppge namn och adress.

Om verkställighetsförrättningen hålls i utmätningsmannens tjänsterum, kan hela ämbetsverket betraktas som förrättningsplats. I annat fall måste man från fall till fall avgöra hur stor förrättningsplatsen med direkt tillhörande områden är. Det tillhörande området får vara så stort som är nödvändigt för att

verkställighetsåtgärden skall kunna utföras på behörigt sätt. Det är i allmänhet viktigare att upprätthålla kravet på tillbörligt förfarande än att begränsa verkställighetsplatsen. Å andra sidan får utmätningsmannens behörighetsområde inte tolkas så att det växer när förrättningsplatsen definieras, om detta leder till en konflikt med någons grundläggande rättigheter.

Om förrättningen hålls i en fastighet som av svaranden används som bostad, hör också fastighetens gårdsområde till förrättningsplatsen, och på en lantgård också uthusen. Om egendom måste transporteras från platsen, kan också trappuppgången och gården i ett höghus betraktas som förrättningsplats när det gäller passagen. Om däremot förrättningen i sin helhet hålls på allmän plats, t.ex. om en bil och egendom som finns i den mäts ut på en parkeringsplats, skall andras rätt att fritt röra sig på området beaktas. Utmätningssmannen skall dock alltid kunna definiera förrättningsplatsen så att förrättningen kan utföras säkert och utan störningar. Att upprätthålla den allmänna ordningen hör till polisens uppgifter.

23 §. *Offentlighet, närvaro och upprätthållande av ordning.* I den juridiska litteraturen har det ansetts att utsökningsförrättningarna inte är offentliga, dvs. allmänheten har inte rätt att närvara vid dem. Denna huvudregel föreslås bestå. Utsökningsförrättningarna är i allmänhet av sådan karaktär att allmänhetens närvaro inte behövs, utan tvärtom kan den skapa problem med tanke på svarandens integritetsskydd. I paragrafens 1 mom. föreslås bli bestämt att verkställighetsförrättningen inte är offentlig, om inte annat bestäms. Utmätningssmannen kan hindra överlopps personer från att närvara på förrättningsplatsen. I momentets ordalydelse har beaktats att vissa förrättningar är av sådan karaktär att de i sig är offentliga. T.ex. en auktion förutsätter uttryckligen allmänhetens närvaro.

I paragrafens 2 mom. sägs att svaranden, de som kallats till förrättningen och utomstående vilkas rätt kan påverkas av förrättningen har rätt att närvara vid förrättningen. Det är viktigt att svaranden ges tillfälle att närvara när hans egendom blir föremål för verkställighetsåtgärder. Detsamma gäller t.ex. en sådan utomstående ur vars besittning man mä-

ter ut gäldenären tillhörig egendom eller som påstår sig äga utmätningssubjektet. En annan sak är att enligt den föreslagna 34 § ges förhandsmeddelande och kallelse inte i samtliga fall. Men om svaranden eller en utomstående trots allt är på plats, kan hans närvaro förhindras bara med stöd av det föreslagna 3 mom. Sökanden har rätt att närvara när han har kallats till förrättningen med stöd av 34 § 2 mom.

Parterna har enligt 10 § rätt att anlita ombud eller biträden, så även dessa har rätt att närvara, om inte annat bestäms i lag.

Paragrafens 3 mom. gäller utmätningsmannens behörighet i förhållande till de i 2 mom. avsedda och utomstående personer som befinner sig på förrättningsplatsen. På förrättningsplatsen, t.ex. i en bostad, kan det finnas släktingar eller bekanta till svaranden när utmätningsmannen kommer dit. Vid en förrättning på allmän plats kan det också finnas förbipasserande. Utmätningssmannen måste då ha en viss rätt att hålla ordning på förrättningsplatsen, för att kunna garantera att verkställigheten kan utföras på behörigt sätt.

I momentet sägs att om någon av de närvarande vid förrättningen förhindrar att verkställigheten genomförs på behörigt sätt, får utmätningsmannen uppmana denne att avlägsna sig från förrättningsplatsen. Ingen kan dock uppmanas att avlägsna sig från sin stadigvarande bostad, utom i fall av vräkning. Om uppmaningen inte iakttas, kan utmätningsmannen begära handräckning av polisen eller själv visa bort personen från platsen. Dessutom finns i momentet en hänvisning till 83 §, som gäller maktmedel.

Det behöver inte vara frågan om att någon fullständigt förhindrar en tjänsteåtgärd, utan om att åtgärden inte kan utföras på det sätt som lagen kräver eller annars på behörigt sätt. Utomståendes agerande på förrättningsplatsen får inte leda t.ex. därhån att barn som är närvarande upprörs eller att utmätningsmannen måste förfara i strid med proportionalitetsprincipen eller t.ex. pröva och avgöra en fråga som gäller en utomståendes äganderätt, undantagsrätt eller utmätningsordningen mycket brådstörtat och efter bristfällig utredning.

Först skall obehöriga uppmanas att avlägsna sig från platsen. Om inte ens en efter-

trycklig uppmaning hjälper, kan utmätningsmannen begära handräckning av polisen eller dirigera bort personen från verkställighetsplatsen. Om utmätningsmannen visar bort personen i fråga från förrättningsplatsen och denne börjar göra motstånd, kan utmätningsmannen kalla polisen till platsen eller använda sådana maktmedel som nämns i 83 §.

Om förrättningsplatsen är den störande personens bostad, skall utmätningsmannen be polisen komma och lugna ner situationen. Med undantag av vräkning kan det inte anses befogat att utmätningsmannen tvingar ut någon ur hans eller hennes egen bostad ut i trappuppgången eller på gården. Det får bli polisens sak att avgöra vilka vidare åtgärder saken föranleder, t.ex. om rekvisiten för motstånd mot tjänsteman eller hindrande av tjänsteman blivit uppfyllda.

24 §. *Skyldighet att uppge personuppgifter.* I det praktiska utökningsarbetet går det ibland så att det t.ex. vid en förrättning i gäldenärens hem eller affärsställe finns flera närvarande personer, av vilka ingen uppger sig vara gäldenären när utmätningsmannen frågar efter denne. Då måste man ofta tillkalla polisen. Enligt 10 § 1 mom. polislagen (493/1995) har en polisman för utförande av ett visst uppdrag rätt att av var och en få veta hans namn, personbeteckning och var han kan anträffas.

I syfte att förtydliga utmätningsmannens och polisens befogenheter föreslås att en uttrycklig bestämmelse om skyldigheten att uppge personuppgifter skall tas in i utökningslagen. Enligt den här föreslagna paragrafen är var och en som finns på förrättningsplatsen skyldig att på förfrågan av utmätningsmannen uppge namn och adress. Om dessa uppgifter inte lämnas, kan utmätningsmannen begära handräckning av polisen för att utreda en på förrättningsplatsen närvarande persons identitet. Eftersom denna skyldighet har ålagts alla som är närvarande på förrättningsplatsen, är också polisens rätt att ge handräckning ostridig. Däremot har det inte ansetts nödvändigt att föreslå ett förfarande med vite eller någon särskild straffrättslig påföljd för utredande av personuppgifterna.

Utmättningsmannen skall inte vara behörig

att kräva att få andra personuppgifter, t.ex. personbeteckning. Utmättningsmannen får inte hindra någon att avlägsna sig från förrättningsplatsen, utom i det undantagsfall som gäller utökningsutredning enligt 61 § 2 mom.

25 §. *Protokoll.* Enligt den gällande 3 kap. 32 § utökningslagen skall utmätningsmannen föra protokoll över all verkställighet som han förrättar. Enligt 32 a § 1 mom. kan utmätningsmannens beslut med anledning av en invändning antecknas i protokollet eller skrivas ut som en särskild handling. I 34 c § finns en bestämmelse om uppsättande av protokoll vid utökningsutredningen. I flera paragrafer i 4 kap., t.ex. 6 a § 1 mom. och 18 d § 2 mom., finns bestämmelser om sådant som skall antecknas i utmätningsprotokollet. I 5 kap. 45 § bestäms att den summa som skall ersättas av köparen skall antecknas i auktionsprotokollet. Om anteckning av självrättelsebeslut i protokollet finns bestämt i 9 kap. 2 § 2 mom. Bestämmelser om besväransvisning som skall fogas till protokollet finns i 10 kap. 11 § 2 mom. och om sändande av protokollet till den tingsrätt som behandlar utökningsbesvären i 12 § 2 mom. i samma kapitel.

I utökningslagen finns inga bestämmelser om vad som skall antecknas i protokollet. Om det som skall antecknas i protokollet vid auktion finns rätt detaljerade bestämmelser i 20 § utökningsförordningen. I praktiken har protokollen blivit rätt enhetliga eftersom de ofta uppgörs enligt ett formulär.

I den föreslagna paragrafen finns en allmän bestämmelse om när utmätningsmannen skall föra protokoll och vad som skall antecknas i protokollet. Bestämmelsen kompletteras av andra specificerade bestämmelser om protokoll i utökningslagen. Enligt 1 mom. skall över förrättningen föras protokoll, om det vid förrättningen framställs invändningar eller yrkanden eller om det annars finns anledning till det.

Det är klart att det även i fortsättningen skall föras protokoll t.ex. över exekutiv auktion. Däremot blir det en prövningsfråga om protokoll skall föras över en utmätningsförrättning. Genom bestämmelsen vill man säkerställa att de invändningar och yrkanden som parterna framställer vid förrättningen

blir antecknade. Därvid saknar det betydelse var utmätningen har förrättats. Det kan också annars vara motiverat att föra protokoll, t.ex. när man vid förrättningen blir tvungen att tillgripa utsökningstvång.

Enligt momentet skall i andra fall behövliga anteckningar göras om förrättningen. Om parter eller utomstående är närvarande vid förrättningen, men inga invändningar eller yrkanden framställs, kan det antecknas vilka som varit närvarande och göras andra behövliga observationer. Särskilt när förrättningen hålls i tjänsterummet och ingen har kallats eller inställt sig, behöver inte ens anteckningar göras. Om däremot förrättningen hålls på annan plats än i tjänsterummet, t.ex. så att egendom mäts ut i gäldenärens bostad eller förvaringsutrymme, är det skäl att för säkerhets skull göra behövliga anteckningar om förrättningens förlopp, även om inga invändningar eller yrkanden framställs och det inte finns skäl att föra något egentligt protokoll. Anteckningarna är till hjälp om man senare måste ge ett utlåtande eller en utredning i ärendet t.ex. på grund av utsökningsbesvär.

Enligt paragrafens 2 mom. antecknas i protokollet invändningar och yrkanden, motpartens uttalande samt mottagna utredningar, så att därav framgår de centrala omständigheter som påverkar parternas och utomståendes rättigheter. Till övriga delar skall enligt momentet i protokollet göras de anteckningar som anses behövliga med beaktande av ärendets art.

I momentet finns bestämt om de viktigaste protokollsanteckningarna. Det har inte ansetts nödvändigt att ta in uttryckliga bestämmelser om andra, närmast tekniska anteckningar, som förrättningstidpunkt och -plats, närvarande personer och andra uppgifter som skall finnas i protokollet. Justitieministeriet har för avsikt att utveckla lämpliga protokollformulär som utmätningsmännen kan använda. Förrättningsmannen skall se till att protokoll förs på det sätt som avses i momentet.

I protokollet skall alltid antecknas invändningar och yrkanden som kräver ett juridiskt ställningstagande. Vem som har framställt invändningen eller yrkandet saknar betydelse, så länge det har framställts av en person vars rätt förrättningen kan beröra. Invändningen eller yrkandet skall antecknas även

om utmätningsmannen enligt den föreslagna 28 § inte behöver fatta ett motiverat beslut om det. Det har heller ingen betydelse om invändningen eller yrkandet har framställts skriftligt eller muntligt. I protokollet skall antecknas motpartens eventuella uttalande, eftersom utmätningsmannen måste beakta det i sitt eget ställningstagande. Också en mottagen utredning skall antecknas kortfattat, så att t.ex. en ingiven handling blir specificerad.

När det gäller protokollsanteckningarnas omfattning är det viktigt att av dem framgår de centrala omständigheter som påverkar den berörda personens rättigheter. Detta gäller i synnerhet muntliga uttalanden. Allt kan utmätningsmannen inte anteckna till minnes. Ofta är förhållandena t.ex. vid förrättningar utomhus sådana att man måste nöja sig med ganska kortfattade protokollsanteckningar. Uttalandets kärninnehåll, dvs. vad den andra kräver eller motsätter sig, bör dock framgå. När det gäller skriftliga uttalanden som fogas till handlingarna räcker det med en hänvisning i protokollet. Utmättningsmannen har dock inte rätt att kräva att personerna i fråga skall inkomma med skriftliga uttalanden.

Enligt momentet är det också möjligt att helt eller delvis göra en ljudupptagning över uttalandena. De berörda personerna skall underrettas om ljudupptagningen innan den inleds. I vissa fall kan det vara ändamålsenligt att göra ljudupptagningar, om ett stort antal muntliga uttalanden framställs. Förfarandet påminner om det som används vid muntlig behandling i tingsrätten. Vid ljudupptagningen är det närmast ljudband som kommer i fråga. Med den berörda personens samtycke kan också videoupptagningar användas. T.ex. vid den partsförhandling som enligt 5 kap. skall föregå en exekutiv auktion på en fastighet kan det vara praktiskt att utnyttja olika slag av modern bandningsteknik. Också vid en utsökningsutredning kunde det vara en fungerande lösning att vid sidan av ett dokument i pappersform använda en ljudupptagning.

I momentet finns ytterligare en bestämmelse om att protokollsanteckningarna i ett enkelt ärende kan göras på utmätningsbeslutet eller i en annan handling. Enligt det föreslagna 28 § 3 mom. kan man i ett enkelt ärende också förfara tvärtom, så att ett skriftligt be-

slut antecknas i protokollet.

Ett beslut som i dag fattas i ett utmättningsärende blir i allmänhet inlemmat som en del i utmättningsprotokollet. Avsikten är dock att när 4 kap. utsökningslagen revideras föreskriva att utmätningen skall ske genom ett skriftligt utmättningsbeslut. I fortsättningen kommer utmättningsmannens beslut och protokollet i princip att vara separata. I ett enkelt ärende är det dock inte alltid ändamålsenligt att upprätta separata beslutshandlingar och ett protokoll. Det viktiga är att beslutet tydligt kan urskiljas i protokollet. Då ser parterna och utomstående vad som vid behov kan överklagas. Korta protokollsanteckningar kan tas in i samband med utmättningsmannens beslut. Å andra sidan kan ett kort beslut skrivas in i protokollet, så länge det genom en mellanrubrik avskiljs från protokollet.

I den föreslagna 27 § finns bestämt om undertecknande av protokollet. Protokollet upprättas vid själva förrättningen. Om protokollet kräver renskrivning kan det uppsättas i sin slutliga form också efter förrättningen. I den föreslagna 35 § finns bestämt att protokollet skall ges vid förrättningen eller i efterhand.

26 §. *Förrättningsvittne*. Enligt 1 kap. 15 § i den gällande utsökningslagen skall utmättningsmannen vid en förrättning ha med sig ett ojävigt vittne. Förrättningen kan dock hållas utan vittne, om gäldenären är närvarande vid förrättningen och ger sitt skriftliga samtycke till det. Vidare finns i 3 kap. 32 § 4 mom. bestämt att detta samtycke skall antecknas i protokollet och utmättningsanmälan och att gäldenären med sin namnteckning skall bekräfta anteckningen.

Bestämmelserna om skyldigheten att ha ett närvarande förrättningsvittne föreslås delvis bli lindrade. I den föreslagna paragrafen får det också betydelse om förrättningen hålls i svarandens bostad.

Enligt paragrafens 1 mom. kan utmättningsmannen till förrättningen inkalla ett vittne, om han anser det nödvändigt. I annat fall får förrättningen hållas utan vittne, om inte en närvarande svarande begär att ett vittne inkallas. I momentet finns en begränsning, enligt vilken utmättningsmannen i svarandens frånvaro inte utan vittne får gå in i hans bostad. Det som i momentet bestäms om svaranden gäller även en utomstående vars rätt

kan påverkas av förrättningen.

Utgångspunkten är att utmättningsmannen från fall till fall skall bedöma om ett vittne bör inkallas. Att ha ett vittne närvarande kan vara motiverat åtminstone i de fall där man redan i förväg kan se att förrättningen kommer att överklagas eller klagan att anföras. Särskilt om man vid förrättningen kan bli tvungen att tillgripa maktmedel, har det betydelse att det finns ett vittne närvarande som kan vittna, och detta kan minska behovet att använda maktmedel.

Om utmättningsmannen anser att inget vittne behövs t.ex. vid en förrättning i hans tjänsterum, men en närvarande svarande önskar tillkalla ett vittne, skall ett vittne tillkallas. Utomstående har samma rätt. I ett oklart fall är det korrekt att utmättningsmannen frågar den närvarande om han vill att ett vittne tillkallas. Svarandens rätt att kräva ett förrättningsvittnes närvaro borde förutses, särskilt om förrättningen hålls på en plats dit det är svårt att senare inkalla ett vittne. Förrättningsvittnet bör vara närvarande under hela förrättningen.

Förrättningsvittnet skall vara kallat av utmättningsmannen. En person som svaranden eller en utomstående har inkallat betraktas närmast som dennes biträde.

När förrättningsplatsen är svarandens bostad, bör man utgå från att ett vittne skall finnas på plats, åtminstone när svaranden inte är närvarande. Detta understryker behovet att ställa högre krav än vanligt på kontrollerbarheten av verkställighet som sker inom ramen för hemfriden. Det kan inte anses korrekt att utmättningsmannen ensam går in i svarandens bostad utan att det efteråt kan utredas vilka åtgärder som vidtogs där. Det torde också vara i utmättningsmannens eget intresse att det i sådana fall finns ett vittne närvarande.

Enligt paragrafens 2 mom. skall förrättningsvittnet vara ojävigt. Jävigighetsgrunderna för vittnet bestäms enligt de allmänna bestämmelserna om jäv för förrättningsvittnen, dvs. 17 kap. 43 § rättegångsbalken.

I protokollet över förrättningen eller i ett annat dokument som upprättas över den skall enligt momentet antecknas vem som har varit förrättningsvittne. Vittnets underskrift krävs inte. Utmättningsmannens officiella protokoll medför inte absolut beviskraft och åtnjuter

inte sådan offentlig tillförlitlighet att inte en där antecknad omständighet kunde bestridas. Förrättningsvittnets närvaro har dock en egen betydelse, om händelseförloppet måste utredas efteråt.

27 §. *Undertecknande av handlingar.* Enligt paragrafen skall utmätningssmannen underteckna sina protokoll, beslut, uppmaningar och meddelanden. Kravet på underskrift framhäver att handlingen är tillförlitlig och omsorgsfullt uppsatt.

Underskriften kan enligt paragrafen vara maskinell. Detta är i praktiken nödvändigt på grund av det stora antalet handlingar och eftersom de produceras med hjälp av informationssystemet. På en handling som framställs med hjälp av automatisk databehandling antecknas härvid den berörda tjänstemannens namn, tjänsteställning och kontaktinformation.

Utmätningssmannens beslut

Utmätningssmannen måste i olika skeden av utsökningsärendet fatta flera beslut som påverkar verkställighetens gång. En del av dem är faktiska beslut, som kan gälla t.ex. lagring av egendom. De påverkar inte direkt parternas rättigheter eller skyldigheter, även om de t.ex. genom att verkställigheten fördröjs eller kostnaderna stiger kan ha betydelse också i det avseendet.

I vissa bestämmelser i utsökningslagen förutsätts att utmätningssmannen fattar ett uttryckligt beslut om sitt avgörande. T.ex. enligt den gällande 3 kap. 4 § skall svaranden vid verkställigheten av en fullgörelsedom delges det tillståndsbeslut i vilket utmätningssmannen har gett sökanden tillstånd att utföra eller låta utföra ett arbete. Enligt det gällande 3 kap. 23 § 2 mom. kan utmätningssmannen efter att på lämpligt sätt ha hört svaranden besluta att verkställigheten skall ske med stöd av en kopia, och enligt 3 kap. 20 a § 2 mom. kan utmätningssmannen besluta att ett belopp skall indrivas av en person skall tas ut hos borgensmannen med stöd av en borgensförbindelse. Om avgörande av en invändning eller ett yrkande genom beslut finns bestämt i den gällande 3 kap. 32 a §. Å andra sidan finns det inte bestämt att beslut skall fattas t.ex. om utmätning.

Enligt 10 kap. 1 § utsökningslagen får ändring i en verkställighetsåtgärd eller i utmätningssmannens beslut i ett utsökningsärende sökas av den vars rätt berörs av åtgärden eller beslutet. Besvärsmöjligheten gäller inte enbart frågor i vilka utmätningssmannen har fattat ett uttryckligt beslut, utan möjligheten gäller alla verkställighetsåtgärder och förrättningar. Det faktiska rättsskyddet gagnas dock av att utmätningssmannens viktigaste avgöranden görs genom skriftligt beslut, som delges med en bifogad besvärсанvisning.

Också vid utsökning skall man eftersträva ett högklassigt beslutsfattande när en oklarhet eller tolkningsmöjlighet har konstaterats. En annan sak är sedan att i det summariska utsökningsförfarandet kan inte tillnärmelsevis alla ärenden utredas på tjänstens vägnar för att konstatera eventuella oklarheter eller tolkningsmöjligheter. T.ex. vid utmätning av periodisk inkomst och skatteåterbäringar måste utgångspunkten förbli det summariska förfarandet.

I den gällande utsökningslagen finns ingen allmän bestämmelse om utmätningssmannens skyldighet att fatta beslut. Ofta framgår det bara indirekt om ett beslut skall vara skriftligt eller om det räcker med ett muntligt beslut. I vissa fall, som i 9 kap. 3 § 2 mom., som gäller självrättelser som inte görs, tillåts uttryckligen också muntligen meddelade beslut.

I lagens 3 kap. föreslås som 28—31 § bli intagna bestämmelser om utmätningssmannens skriftliga beslut. När ett skriftligt beslut i ärendet inte förutsätts enligt dessa eller andra bestämmelser i lag, kan utmätningssmannens beslut vara muntligt eller indirekt framgå av de åtgärder han vidtagit.

28 §. *Skyldighet att ge skriftliga och motiverade beslut.* Enligt paragrafens 1 mom. skall utmätningssmannen i ärendet upprätta ett skriftligt beslut, om så bestämts särskilt. Detta tas redan i detta skede in i utsökningslagen och hänvisar till bestämmelser som skall tas in i lagen i senare propositioner och i vilka det föreskrivs om skriftligt beslut om t.ex. utmätning. Vidare skall utmätningssmannen enligt momentet upprätta ett skriftligt beslut i ärendet när han ålägger någon en betalnings-, återbetalnings- eller återställningsskyldighet eller förelägger ett hot, om han godkänner en

säkerhet eller om ärendets art annars förutsätter det. Beslutet skall inte bara vara skriftligt, utan också motiverat i enlighet med 29 §, om saken är oklar eller lämnar rum för tolkning.

Utmätningssmannen har med stöd av flera bestämmelser i utsökningslagen rätt att ålägga en part eller en utomstående en betalningsskyldighet eller en skyldighet att återställa någonting i utsökningsförfarande. Här kan nämnas tagande av betalning ur säkerhet med stöd av den föreslagna 46 § och köparens skyldighet att ersätta skillnaden i köpeskillingen i enlighet med 5 kap. 45 § 3 mom. Andra motsvarande fall finns uppräknade i 1 kap. 5 § 7 punkten, som gäller utmätningssmannens uteslutande behörighet. Utmätningssmannen får med stöd av det föreslagna 2 kap. 1 § 2 mom. utan en separat utsökningsgrund verkställa de skyldigheter han själv ålagt någon. Rättsskyddet för en person som ålagts en sådan skyldighet kräver att utmätningssmannen i ett sådant ärende fattar ett skriftligt beslut.

Av rättsskyddsskäl skall beslutet vara skriftligt också när utmätningssmannen förelägger hot om vite, hot om hämtande, hot om utförande eller något eventuellt annat hot som bygger på lag.

Att godkänna en säkerhet är en särskilt krävande uppgift, speciellt när man inte exakt vet hur stor en eventuell skada blir eller när den erbjudna säkerheten först skall värderas. Att godkänna säkerheter hör även i dag till de områden där utmätningssmannen har uteslutande behörighet. Också godkännandet av en säkerhet förutsätter ett skriftligt beslut.

Ett skriftligt beslut skall i enlighet med utmätningssmannens prövning från fall till fall fattas också i andra än de särskilt föreskrivna eller ovan nämnda fallen, om ärendets art förutsätter det. Av momentet framgår att ett skriftligt beslut skall fattas om saken är oklar eller lämnar rum för tolkning. Då skall beslutet dessutom vara motiverat. Även i fall där utmätningssmannen inte finner saken oklar eller tolkningsbar, men dock t.ex. av sådan art att besvärshöjningen eventuellt kommer att utnyttjas, är det skäl att fatta ett skriftligt beslut, trots att inga invändningar eller yrkanden har framlagts i det skedet. En utomståendes och gäldenärens rättsskydd förutsätter i regel bl.a. att ett beslut att förbigå ett konst-

gjort förmögenhetsarrangemang enligt 4 kap. 9 § 4 mom. är skriftligt. Också ett sådant beslut hör till utmätningssmannens uteslutande behörighet. Om frågan dessutom är oklar eller lämnar rum för tolkning, vilket i allmänhet är fallet i dessa frågor, skall beslutet också vara motiverat.

Att beslutet skall motiveras i alla de fall då det skall vara skriftligt kan inte göras till huvudregel i utsökningsförfarandet på grund av det enorma antalet ärenden. Men i de fall då beslutet också enligt utmätningssmannens åsikt i vilar på osäker grund, bör ett motiverat beslut fattas, även om inga invändningar eller yrkanden har framställts. Ofta delges beslutet den berörda personen, och då kräver hans rättsskydd att han samtidigt får del av motiveringen till beslutet i ett ärende som utmätningssmannen har ansett vara oklart eller tolkningsbart. Motiveringen kan dock i de flesta fall vara mindre utförlig än i de fall som avses i 2 mom., där utmätningssmannen måste ta ställning till de invändningar och yrkanden som framställts.

Bestämmelserna i momentet utvidgar utmätningssmannens skyldighet att fatta ett motiverat beslut när inga invändningar eller yrkanden har framställts. Detta innebär en viss ökning i utmätningssmannens arbetsmängd.

Paragrafens 2 mom. gäller det fall att en part eller en utomstående har framställt en invändning eller ett yrkande till utmätningssmannen. Utmätningssmannens skyldighet att fatta ett motiverat beslut med anledning av invändningen eller yrkandet finns uttryckt också i det gällande 3 kap. 32 a § 1 mom. Bestämmelsen föreslås bli preciserad när det gäller muntliga och skriftliga beslut.

Enligt momentet skall ett motiverat skriftligt beslut upprättas även när en invändning eller ett yrkande förkastas och saken är oklar eller lämnar rum för tolkning. I annat fall skall beslutet muntligen meddelas den som framställt invändningen eller yrkandet. Om dock invändningen eller yrkandet framställs skriftligen, och ett beslut begärs av utmätningssmannen, skall utmätningssmannen upprätta ett motiverat skriftligt beslut i ärendet.

Den berörda personens rättsskydd kräver att han får ett motiverat beslut om beslutet går honom emot i ett oklart eller tolkningsbart ärende. Detta i kombination med ett

snabbt efterhandsmeddelande i enlighet med vad som föreslås i 36 § 2 och 3 mom. garanterar att beslutet om man så önskar kan överklagas i ett så tidigt skede som möjligt. Ibland kan utmätningssmannen och den som framställt invändningen eller yrkandet vara oeniga om huruvida fakta är oklara eller saken är juridiskt tolkningsbar. Om utmätningssmannen då anser att saken inte är oklar eller lämnar rum för tolkning, kan han ge sitt negativa beslut muntligt. Den berörda personen har dock rätt att skriftligen framställa sin invändning eller sitt yrkande och uttryckligen begära ett motiverat beslut av utmätningssmannen. Om personen i fråga när han av utmätningssmannen muntligen får besked om det negativa beslutet ber utmätningssmannen om en motivering och inte nöjer sig med beslutet, är det korrekt att utmätningssmannen självant frågar om han kräver ett skriftligt motiverat beslut.

Om invändningen eller yrkandet godkänns behövs inget skriftligt beslut, ens om saken juridiskt eller vad fakta beträffar är i någon mån oklar. Ofta måste beslut fattas t.ex. om en per telefon framställd begäran om gällar fria månader. Om utmätningssmannen godkänner begäran i sin helhet behövs inget skriftligt beslut, ens om det inte råder full klarhet om grunderna för de fria månaderna. Då räcker det att utmätningssmannen antecknar sitt muntligen meddelade beslut i någon handling. Men om det gäller ett betydande intresse och en invändning eller ett yrkande har godkänts i ett ganska oklart ärende, kan motpartens rättsskydd kräva att beslutet fattas skriftligen på den i 1 mom. angivna grunden att "ärendets art förutsätter det". Då skall också motparten få ett efterhandsmeddelande om saken, i enlighet med det föreslagna 36 § 2 mom.

Innan ett beslut med anledning av en invändning eller ett yrkande fattas, skall den som framställt invändningen och hans motparter höras enligt den föreslagna 32 §. Det är skäl att dessa hörs i det skedet när en utredning av den som framställt invändningen eller yrkandet har inkommit eller när utmätningssmannen har skaffat fram en utredning. Då får motparten tillfälle att uttala sig om utredningens tillförlitlighet och tillräcklighet. Den som framställt invändningen eller yr-

kandet skall om möjligt ges tillfälle att på nytt uttala sig om en utredning som utmätningssmannen skaffat fram på tjänstens vägnar. I hur stor utsträckning personer skall höras och hur många gånger måste avgöras från fall till fall.

Enligt lagens 10 kap. 11 § 1 mom. skall utmätningssmannen när han utför en utmätning eller någon annan verkställighetsåtgärd eller fattar ett beslut i ett utsökningsärende samtidigt meddela om ändring kan sökas i ärendet och vad som skall iaktas i fråga om besvären. Denna bestämmelse förpliktigar således utmätningssmannen att när han fattar ett här avsett avgörande samtidigt besluta om besvär kan anföras i ärendet. Enligt den nämnda paragrafens 2 mom. skall en besvärsanvisning fogas till en utmätningssmannens protokoll eller beslut eller någon annan expedition som ges åt en part.

Enligt paragrafens 3 mom. skall det skriftliga beslutet antecknas i en särskild beslutshandling eller, om det är fråga om ett enkelt ärende, i protokollet eller i någon annan handling som upprättas vid verkställigheten. Man har eftersträvat en flexibel ordalydelse för att utmätningssmannen beroende på situationen skall kunna välja det mest praktiska förfarandet och antingen skriva protokoll och beslut separat eller kombinera dem i samma handling. I det sistnämnda fallet skall själva beslutet med motivering klart framstå som en separat del av texten.

29 §. *Innehållet i ett motiverat beslut.* I propositionen har man utgått från att kvaliteten i utmätningssmannens beslut återspeglas i parternas rättsskydd. Ett väl motiverat beslut förebygger också fel och behovet att tillgripa rättsskyddsmedel i efterhand. Om det trots allt uppstår behov att använda rättsskyddsmedel, kan personen i fråga bygga sin ändringsansökan, sin talan i en verkställighetstvist eller sin begäran om självrättelse direkt på motiveringen till utmätningssmannens beslut, utan att behöva gissa på vad utmätningssmannen har grundat sitt beslut. Därför har det ansetts nödvändigt att införa uttryckliga bestämmelser om minimiinnehållet i utmätningssmannens motiverade beslut. Inom domstolsväsendet har man särskilt på 1990-talet fäst särskild betydelse vid motiveringar-

nas nivå. Också inom statsförvaltningen har motiveringens betydelse framhävts allt starkare under den senaste tiden.

Enligt paragrafen skall utmätningens motiverade beslut innehålla de uttalanden och utredningar som inhämtats och erhållits i ärendet, de fakta och bestämmelser som ligger till grund för beslutet, en tillräcklig motivering med beaktande av ärendets art och betydelse för parterna samt slutresultatet.

Uttalandena, dvs. de framställda invändningarna och yrkandena samt svaren på dem skall antecknas i beslutet i den omfattning att det väsentliga innehållet framgår korrekt. Om en invändning, ett yrkande eller ett svar finns tillräckligt exakt antecknat i protokollet, kan man hänvisa till detta. Det viktiga är att utmätningens man på tjänstens vägnar i fråga om mottagande och anteckning av uttalandena handlar så att den berörda personen eller en utomstående inte de facto blir tvungen att ty sig till juridiskt sakkunnig hjälp. Å andra sidan får förarbetet inte komma i konflikt med kravet på opartiskhet. Bestämmelser om motsvarande situationer finns också i 5 kap. 19 § och 21 § 3 mom. samt 6 kap. 2 a § 2 mom. rättegångsbalken.

Av beslutet skall också framgå vilka utredningar som skaffats fram respektive mottagits i ärendet. Skyldigheten gäller därmed också utredningar som utmätningens man har skaffat på tjänstens vägnar. Anteckning skall göras om de omständigheter som har varit av central betydelse för resultatet i beslutet. Innehållet i olika fältundersökningar eller förfrågningar som hör till utskökningsrutinerna behöver i allmänhet inte tas med i beslutet, om det inte kan antas att dessa åtgärder har haft väsentlig betydelse i ärendet.

I beslutet skall nämnas de omständigheter som utmätningens man anser vara klarlagda fakta. Utredningen av fakta bygger i utskökningsförfarandet på andra utgångspunkter än t.ex. i dispositiva tvistemål, där domstolen i allmänhet inte kan kräva bevis på sådana juridiskt betydelsefulla fakta som ingendera parten har åberopat. De fakta som läggs till grund för beslutet i ett utskökningsärende och vägningen av bevisen bygger på utmätningens mans prövning i egenskap av myndighet. Dock får även parterna lägga fram bevis i ärendet.

Av beslutet skall också framgå vilka lagrum som ligger till grund för beslutet. I dagens läge finns det en hel del luckor i bestämmelserna om utskökningsförfarandet. Ibland måste man hänvisa t.ex. till utsköknings- eller rättspraxis eller till ställningstaganden i den juridiska litteraturen. Ett sådant förfarande kan dock vara mycket arbetsdrikt, och man måste då ty sig till rätt allmänna hänvisningar till rättsnormer. I ärenden av stor betydelse borde man dock sträva efter att ange vilken rättsnorm som har tillämpats. Utskökningslagstiftningen utvecklas hela tiden i sådan riktning att de frågor som centralt påverkar parternas rättsliga ställning blir mer täckande reglerade än tidigare. När man i beslutet antecknar vilket lagrum eller vilken rättsnorm som har tillämpats innebär det också för den som har avgjort frågan att han själv blir säker på att avgörandet är lagenligt. Att det tillämpade lagrummet anges är särskilt viktigt när beslutet är negativt för den som har framställt en invändning eller ett yrkande.

Det går inte att allmänt bestämma när en motivering kan anses vara tillräcklig. Enligt momentet skall man vid bedömningen av motiveringens tillräcklighet beakta ärendets art och betydelse för parterna. Behovet av en motivering accentueras ju oklarare och mer tolkningsbart ärendet är och ju viktigare det är för parterna eller en utomstående. T.ex. när det gäller åsidosättande av ett konstgjort förmögenhetsarrangemang skall utmätningens man noggrant och med referens till motargumenten förklara de konkreta fakta på vilka han grundat sitt beslut. En motivering enligt vilken man av omständigheterna kan sluta sig till att arrangemanget är konstgjort är inte tillräcklig, utan dessa omständigheter skall förklaras konkret. Enbart en motivering enligt vilken ett visst faktum "anses bevisat" är inte tillräcklig.

30 §. *Beslutstidpunkt.* Enligt paragrafens 1 mom. skall ett beslut med anledning av en invändning eller ett yrkande fattas utan dröjsmål efter det att invändningen eller yrkandet har framställts. Om invändningen eller yrkandet gäller en viss verkställighetsåtgärd eller förrättning, kan utmätningens man skuta upp beslutet till dess åtgärden vidtas eller förrättningen äger rum. Om beslutet ges i

förväg, får det inte överklagas separat.

Det föreslagna momentet gäller beslut med anledning av en invändning eller ett yrkande. Om utmätningsmannen fattar beslutet i ett fall som avses i 28 § 1 mom., skall han iakttta de krav på snabbhet som framgår av den föreslagna 1 kap. 19 § och av 21 § ovan. Bestämmelsen gäller inte framställande av sådana invändningar eller yrkanden som enligt utsökningslagen skall framställas vid vissa förrättningar, t.ex. partsförhandling.

Genom bestämmelserna vill man garantera att den som framställt en invändning eller ett yrkande får svar utan dröjsmål. T.ex. om gäldenären ber om fria månader, skall utmätningsmannen avgöra saken direkt, om det inte behövs en ytterligare utredning.

Till utmätningsmannen framställs ibland invändningar i förväg, t.ex. en utomstående kan redan före utmätningsförrättningen påstå sig äga viss egendom. Då kan utmätningsmannen enligt prövning antingen ge ett förhandsavgörande om invändningen eller vänta med avgörandet och ge det i samband med utmätningsbeslutet. I det förstnämnda fallet skall beslutet innehålla en motivering och som slutsats ange om utmätningsmannen anser att egendomen hör till den utmätningsbara förmögenheten. Ett sådant förhandsbeslut kan inte överklagas separat, eftersom inget behov av rättsskydd föreligger. En motsvarande bestämmelse finns i det gällande 3 kap. 32 a § 1 mom. Om egendomen redan är föremål för en interimistisk åtgärd eller det anars är uppenbart att utmätningsbeslutet måste fattas snabbt, behövs i allmänhet inget separat förhandsbeslut. Då kommer motiveringen till beslutet om verkställighetsåtgärden i fråga att utgöra svar på invändningen. Ett sådant beslut kan överklagas på normalt sätt. Ändring söks i den verkställighetsåtgärd som har utförts trots invändningen eller yrkandet. Men om utmätningen inriktas på annan egendom än den som invändningen gällde, behöver ett separat beslut om den påstådda äganderätten inte ges, eftersom inget behov av rättsskydd föreligger. Det rekommenderas att den som framställt invändningen också i detta fall underrättas om saken.

Om invändningen gäller grunden för hela förfarandet, t.ex. att fordringsrätten har upphört på grund av betalning eller preskribe-

ring, kan svaret inte skjutas upp tills det kan ges i samband med en viss utsökningsåtgärd eller förrättning. En allmän invändning om grunden för hela förfarandet avser inte t.ex. valet av egendom som utmätningsobjekt. Då skall utmätningsmannen fatta beslut i saken utan dröjsmål, och beslutet kan också överklagas på normalt sätt.

I paragrafens 2 mom. konstateras att i fråga om invändningar eller yrkanden som gäller redan fattade beslut eller genomförda åtgärder eller förrättningar iakttas utöver den ovan angivna skyldigheten att motivera beslut vad som i 9 kap. bestäms om avgörande av begäran om självrättelse. Här avses ett sådant fall att en invändning eller ett yrkande framställs i efterhand, varvid det samtidigt kan uppfattas som ett yrkande på självrättelse av den utförda åtgärden. Då skall man iakttta bestämmelserna om beslut om självrättelse, dock så att när frågan om självrättelse har väckts genom en invändning eller ett yrkande, är utmätningsmannen skyldig att motivera sitt beslut. Självrättelse kan göras bara om åtgärden bygger på en klart felaktig eller bristfällig utredning eller på en uppenbart felaktig tillämpning av lag.

31 §. *Inhämtande av utredning och beslutets giltighet.* Enligt gällande 3 kap. 32 a § 2 mom. skall den som framställt en invändning eller ett yrkande lägga fram de handlingar och övriga bevis som han åberopar. Utmättingsmannen skall på tjänstens vägnar skaffa fram utredning om detta lämpligen kan göras i utmätningsförfarandet.

Officialprincipen, som skall iakttas vid utsökning, kommer till synes däri att när ett utsökningssärende har blivit anhängigt, framskrider ärendets behandling i allmänhet nästan enbart genom utmätningsmannens åtgärder. Parterna har endast i undantagsfall rätt att bestämma om förfarandet. Officialprincipen syns också däri att utmätningsmannen själv har huvudansvaret för att skaffa fram en utredning. Utmättingsmannen kan inte förhålla sig passivt och vänta på utredningar som parterna eventuellt lägger fram i ärendet, och sedan avgöra ärendet enbart på basis av detta material.

Officialprincipen uttrycks också i den föreslagna paragrafens 1 mom., enligt vilken utmätningsmannen på tjänstens vägnar skall

inhämta utredning för sitt beslutsfattande. Detta gäller enligt momentet utredningar som skäligen kan fås i utredningsförfarandet. Utredningar skall inhämtas i den omfattning som ärendet förutsätter. Samtidigt skall enligt momentet den som framställt en invändning eller ett yrkande lägga fram de handlingar och övriga bevis som han åberopar som motivering.

Momentet reglerar arbetsfördelningen mellan utmättningsmannen och parterna vid inhämtande av utredningar. Frågan om var och hur utmättningsmannen kan leta efter en utredning regleras i andra paragrafer i kapitlet, t.ex. 51 §, 62 § samt 66 § 3 mom. Det kan anses klart att utmättningsmannen är skyldig att på tjänstens vägnar känna till bestämmelser, rättspraxis och juridisk litteratur som skall tillämpas på fallet. Om det finns en bestämmelse om hur bevisbördan skall fördelas mellan utmättningsmannen och en utomstående eller part, t.ex. i 4 kap. 10 § 1 mom. eller i 4 kap. 9 § 5 mom., som gäller konstgjorda förmögenhetsarrangemang, skall denna tillämpas.

Utmättningsmannen behöver på tjänstens vägnar skaffa fram bara en sådan utredning som skäligen kan fås. Här skall beaktas bl.a. den oavgjorda frågans karaktär, kostnaderna för att skaffa fram utredningen och verkställighetsförfarandets skede.

Med utredning som kan fås i utredningsförfarandet avses att man i utredningsförfarandet inte har tillgång till samma metoder att skaffa fram bevis som i domstolarna. Utmättningsmannen kan t.ex. inte under ed eller försäkran höra en uppgiftsskyldig utomstående. Utomstående är dessutom skyldiga att lämna utmättningsmannen uppgifter endast i särskilt angivna fall. Det finns inga hinder för att andra utomstående än de som är skyldiga att lämna uppgifter hörs, om de samtycker till att lämna uppgifter. Då skall man undvika att skapa ett intryck av att den utomstående är skyldig att lämna uppgifter. I en del fall måste utmättningsmannen ge en anvisning om väckande av talan i verkställighetstvist för att oklara frågor skall bli utredda.

Å andra sidan skall även den som framställt en invändning eller ett yrkande enligt momentet lägga fram de handlingar och övriga bevis som han åberopar. Skyldigheten

att lägga fram material gäller sådant material som finns hos personen i fråga. Av kravet på tillbörligt förfarande följer att utmättningsmannen måste beakta de verkliga möjligheterna för den som framställt invändningen eller yrkandet att skaffa fram en utredning. Utmättningsmannen kan t.ex. ha tillgång till register av vilka uppgiften i fråga framgår. Parten har inte nödvändigtvis tillgång till samma register eller kan bara med stor svårighet få fram uppgiften. Om den behövliga utredningen har lagts fram för utmättningsmannen redan i samband med ett tidigare utredningsärende, skall utmättningsmannen söka fram utredningen ur sitt arkiv, om den utan svårighet kan hittas där. Det är klart inkorrekt att en lättillgänglig uppgift inte skaffas fram med hänvisning till att bevisbördan åligger den som framställt invändningen eller yrkandet och frågan därmed avgörs på basis av en bristfällig utredning.

Paragrafens 2 mom. gäller giltighetstiden för utmättningsmannens beslut. Där sägs att utmättningsmannens beslut är i kraft i det utredningsärende i vilket det har givits. I momentet finns också en hänvisning till att beslutet kan rättas på det sätt som anges i 9 kap.

Momentet har två syften. Det reglerar för det första att ett beslut i ett utredningsärende inte har rättsverkningar utanför utredningsärendet i fråga. Utmättningsmannens avgöranden har varken negativ eller positiv rättskraftsverkan i förhållande till domstolarna, men inte heller i förhållande till ett annat eller ett nytt utredningsärende.

För det andra är syftet med regleringen att klarlägga att utmättningsmannens slutliga avgörande av saken i ett utredningsärende får ett slags intern rättsverkan i utredningsärendet. Beslutet binder också utmättningsmannen själv och ger därmed ett slags rättssäkerhet och bidrar till skyddet av parternas förtroende. Beslutets bindande verkan enligt paragrafen gäller utmättningsmannens uttryckliga eller skriftliga. Med tanke på beslutets giltighet saknar det också betydelse om det är frågan om ett förhandsbeslut eller ett beslut i samband med en utredningsåtgärd eller förrättning, vilket kan överklagas.

Utmättningsmannen kan rätta ett tidigare beslut i samma utredningsärende genom

självrättelse av sakfel i enlighet med 9 kap., men är i övrigt också själv skyldig att iakttä ett beslut som han redan har fattat och att lägga det till grund för senare åtgärder i ärendet. Också parter och utomstående har rätt att återropa utmätningens beslut i samma utskökningsärende. Om utmätningensmannen t.ex. har ansett att en fordran har preskriberats, kan gäldenären utgå från att utmätningensmannen inte inleder verkställighet, eller om utmätningensmannen har beviljat gäldenären fria månader kan denne lita på beslutet, om inte självrättelse görs.

Som den utmätningensman som är bunden av ett beslut i utskökningsärendet betraktas alla utmätningensmän som behandlar ärendet i fråga, även i det fall att ärendet överförs till utmätningensmannen i ett annat distrikt, t.ex. för att gäldenären har flyttat till annan ort.

Hörande och meddelanden

32 §. *Hörande*. I den gällande utskökningslagen finns ingen allmän bestämmelse om hörande. Däremot finns det många bestämmelser om hörande i olika frågor, bl.a. i 3 kap. 4 och 5 § som gäller verkställighet av fullgörelse- och förbudsdomar, 3 kap. 23 § som gäller verkställighet med stöd av kopia, 3 kap. 36 a § som gäller betalningsförbud i samband med kreditgivning, 3 kap. 41 § som gäller vite, 4 kap. 6 b § som gäller naturaförmåner, 4 kap. 9 § 5 mom. som gäller konstgjorda förmögenhetsarrangemang och 4 kap. 9 b § som gäller arbete som utförs utan vederlag.

Den föreslagna paragrafen är en allmän bestämmelse om hörande i utskökningsärenden. Genom bestämmelsen vill man bidra till att genomföra rättsskyddet på det sätt som förutsätts i 21 § 2 mom. grundlagen och i fråga om hörandeprincipen föra utskökningsförfarandet närmare kraven i artikel 6 i Europarådets människorättskonvention. Hörandet har ofta betydelse också med tanke på skyldigheten att motivera beslut. Dess betydelse accentueras när utmätningensmannen meddelar rättigheter och skyldigheter i utskökningsförfarandet, avgör stridigheter med stöd av attraktionsprincipen och väljer utmätningensobjekt. I mer tekniska procedurfrågor har hörandet däremot inte samma betydelse. Vid förrätt-

ningar av masskaraktär skulle en skyldighet att höra gäldenären på ett avgörande sätt försvaga utskökningsens effektivitet. Dock måste skyldigheten att höra svaranden uppfyllas när ovan nämnda frågor blir aktuella i enskilda fall.

Möjligheten till självrättelse är rätt omfattande vid utskökning. Detta lindrar det faktum att någon allmän och absolut skyldighet att höra personer inte kan utsättas vid utskökning. Situationen är en annan t.ex. i domstolarna, där besluten i allmänhet kan ändras endast genom besvär.

I paragrafen bestäms att utmätningensmannen även i andra än särskilt föreskrivna situationer skall ge parterna eller utomstående tillfälle att i förväg bli hörda på lämpligt sätt, om ärendet bedöms vara av stor betydelse för dem och hinder för hörandet inte finns. Dessa personer skall enligt paragrafen ges tillfälle att bli hörda på nytt, om en väsentligt ny utredning fås i saken.

Förslaget utgår på samma sätt som i dag från att de viktigaste fallen då någon måste höras finns reglerade separat i utskökningslagen. Den allmänna bestämmelsen om hörande kompletterar de andra bestämmelserna om hörande och garanterar en viss miniminivå om ingen annan bestämmelse finns.

Det räcker om personen i fråga ges tillfälle att bli hörd. Det faktum att den som skall höras inte utnyttjar ett för honom reserverat tillfälle att bli hörd förhindrar inte verkställigheten.

Det första tillfället att bli hörd skall i regel reserveras i meddelandet om anhängighet enligt 33 §. Ibland kan det vara nödvändigt att någon hörs redan tidigare, när man prövar förutsättningarna för anhängigblivandet. Av ordalydelsen i 18 § 1 mom. som gäller interimistiska åtgärder framgår att en interimistisk åtgärd kan vidtas utan att den berörda personen hörs.

Om hörandet kan ha inverkan på om en viss åtgärd skall vidtas eller förrättning hållas, skall hörandet ske före denna. Om däremot hörandet gäller det närmare förfarandet eller prövning vid förrättningen, kan tillfället att bli hörd reserveras samtidigt som ett förhandsmeddelande om och en kallelse till förrättningen ges. Ju viktigare intresse som står på spel, desto tidigare är det skäl att placera

in hörandet.

När ett ärende skall anses vara av stor betydelse för personen i fråga måste avgöras från fall till fall. I fråga om betalningsskyldigheter måste man ta hänsyn till bl.a. fordrens belopp och det man vet om personens ekonomiska ställning. I gränsfall är det mer korrekt att höra personen än att inte göra det.

Hörandet behöver inte genomföras om det finns ett hinder. Hindret kan t.ex. bestå i att man inte har fått fram den berörda personens kontaktinformation. Hur svarandens vistelseort skall utredas kommer med stöd av 48 § 2 mom. att bestämmas genom förordning av statsrådet. Också det faktum att hörandet skulle försvåra verkställigheten kan i vissa fall utgöra ett hinder. Om man dock genom en interimistisk åtgärd har lyckats säkerställa den fortsatta utsökningen, kan det inte anses att verkställigheten ställer hinder för hörandet. Hörandet skall ske så snart hindret har undanröjts. Om det i ärendet redan har vidtagits utsökningssåtgärder som är avsedda att vara slutgiltiga, såsom utmätning, skall själv rättelse vid behov användas om hörande som skett efter det att ett hinder undanröjts ger anledning därtill.

I syfte att åstadkomma en behövlig dialog förutsätts i momentet ytterligare att ett nytt hörande skall ske om en väsentlig ny utredning. Det viktiga är att utmätningssmannen ger den som framställt en invändning eller ett yrkande tillfälle att uttala sig om en väsentligt ny utredning som utmätningssmannen själv har skaffat fram eller fått av motparten, om inte hörandet försvårar verkställigheten. Om utmätning redan har förrättats och egendom tagits om hand, får utmätningssmannen inte "spara" en väsentlig utredning till ändringssökandet eller en verkställighetstvist, utan den som framställt invändningen eller yrkandet skall informeras om den. Detta kan i vissa fall leda till att konstgjorda motbevis, t.ex. falska handlingar, upprättas. Utmätningssmannen bör vara beredd på sådant och i tid fråga vilka handlingar som hänför sig till ärendet.

Trots den utvidgade skyldigheten att höra berörda personer måste man vid utsökning väsentligt oftare än i domstolarna fatta avgöranden utan att motparten har hörts med anledning av en invändning eller ett yrkande.

Motparten får då möjlighet att uttala sig om saken först i efterhand. Vid behov skall själv rättelse användas. Det kan vara ändamålsenligt att förfara så att utmätningssmannen sedan han sammanställt en utredning men innan den slutgiltiga utmätningen verkställs vidtar en interimistisk verkställighetsåtgärd och medan den är i kraft bereder den berörda personen tillfälle att bli hörd eller att bli hörd på nytt.

När det gäller sättet för hörandet har bestämmelsen avsiktligt formulerats flexibelt. Hörandet skall ske på lämpligt sätt. Om en person skall ges tillfälle att bli hörd bör utmätningssmannen se till att denne med beaktande av omständigheterna så enkelt som möjligt kan ta kontakt med utmätningssmannen. Man kan också ordna en informell diskussion mellan dem som skall höras. Det är skäl att föra anteckningar vid diskussionen.

Hörandet kräver inte bevislig delgivning eller något annat formbundet förfarande. Med tanke på möjligheterna att effektivt sköta det stora antalet utsökningssärenden måste man på olika sätt kunna reservera tillfälle för olika personer att bli hörda, t.ex. i meddelandet om anhängighet eller per telefon.

Det viktigaste är att utmätningssmannen verkligen försöker nå personen i fråga med ett meddelande om att för denna har reserverats tillfälle att bli hörd och att det sätt på vilket hörandet sker inte medför onödiga trösklar för personen i fråga. Det rekommenderas att man ger några alternativ, av vilka den som skall höras kan välja det som passar honom, t.ex. telefonkontakt, e-post, telefax och ämbetsverkets besöksadress. Om den som skall höras vistas på annan ort finns det inte heller hinder för att han går till närmaste utsökningseenhet och lägger fram sin åsikt, som någon antecknar och förmedlar till den ansvarige utmätningssman som sköter ärendet. I praktiken torde det vanligaste förfarandet vara att utmätningssmannen per telefon tar kontakt med den som skall höras och får hans synpunkter direkt.

33 §. *Meddelande om anhängighet.* I utsökningsslagen finns inga uttryckliga bestämmelser om meddelande att ett utsökningssärende har blivit anhängigt. Vid verkställighet av en betalningsskyldighet ges gäldenären enligt gängse praxis en betalnings-

uppmaning.

Enligt det gällande 3 kap. 26 § 1 mom. får utmätning med stöd av dom som inte har vunnit laga kraft inte ske i gäldenärens frånvaro, om inte gäldenären genom tjänstebrev har blivit underrättad om att utmätning för fordringen är sökt. Gäldenärens närvaro förutsätts inte heller om det finns skäl att anta att han i syfte att undvika utmätning håller sig undan eller har rest bort. I 2 mom. i samma paragraf finns motsvarande bestämmelser för egendom i dödsbo och egendom som finns på annan ort än gäldenärens hemort. Om gäldenären inte har någon stadigvarande bostad i Finland och inget ombud på utmätningensorten, behövs enligt 3 mom. inget förhandsmeddelande. Paragrafen har sin ursprungliga lydelse. När lagen stiftades var utsökning med stöd av en icke lagakraftvunnen dom ett undantag och krävde ett särskilt förfarande. I dag är det i praktiken regel att utsökning sker med stöd av domar som inte vunnit laga kraft.

Utgångspunkten i förslaget är att gäldenärens behov att få veta att utsökningsärendet blivit anhängigt, vilken biträdande utmättningsman som sköter ärendet och att han kan bevaka sitt intresse vid förrättningen, inte på ett avgörande sätt skall vara beroende av att utsökningsgrunden har vunnit laga kraft. Också vid verkställigheten av en utsökningsgrund som vunnit laga kraft skall gäldenären få kännedom om dessa fakta i ett så tidigt skede som möjligt. I gengäld måste i brådskande fall utmätningen eller en interimistisk åtgärd kunna utföras utan förhandsmeddelande, trots att utsökningsgrunden inte vunnit laga kraft. Man bör dock sörja för att snabbt ge ett efterhandsmeddelande om utmätningen i enlighet med det föreslagna 36 § 3 mom., för att gäldenären skall kunna ansöka om ett förordnande om avbrott av den domstol som behandlar utsökningsgrunden eller överklaga åtgärden och ansöka om förordnande om avbrott i samband med utsökningsbesvären.

Förhandsmeddelandena behöver inte heller längre vara beroende av den ort på vilken utmätningen förrättas. Svaranden får veta vem som är ansvarig biträdande utmättningsman. Eftersom denne är behörig i hela landet, kan gäldenären koncentrerat reda ut sin ekonomiska situation.

Bestämmelsen om meddelande om anhängighet skall ersätta den i 3 kap. 26 § 1 mom. nämnda underrättelsen om att "utmätning för fordringen är sökt". En bestämmelse om egentligt förhandsmeddelande om utmätning finns i den föreslagna 34 §. Förutom de viktigaste hanteringsuppgifterna och en betalningsuppmaning måste svaranden få också annan information i utsökningsärendets första skede. Denna information samlas i meddelandet om anhängighet. Eftersom informationen är av avgörande betydelse för svarandens rättsskydd, har det ansetts motiverat att bestämmelserna tas in i lagen.

Enligt paragrafens 1 mom. skall till svaranden utan dröjsmål ges ett meddelande om att ärendet har blivit anhängigt när ansökan har inkommit till den ansvarige utmättningsmannen. Ett meddelande behöver enligt momentet inte ges, om svarandens vistelseort inte har kunnat redas ut eller om det finns anledning att anta att meddelandet märkbart försvårar verkställigheten.

Ett utsökningsärende blir ofta formellt anhängigt redan innan det har dirigerats till en ansvarig utmättningsman. Avsikten är att meddelandet om anhängighet skall ges genast efter det att ärendet har tilldelats en viss biträdande utmättningsman.

Enligt det föreslagna 48 § 2 mom. bestäms genom förordning av statsrådet om de minimiåtgärder som utmättningsmannen skall vidta för att utreda svarandens vistelseort. Om man inte får fram någon adress, kan meddelande om anhängighet inte ges.

Ett meddelande kan märkbart försvåra verkställigheten t.ex. i samband med interimistisk kvarstad som bestämts utan hörande av motparten, vilken ofta kräver ett extra snabbt förfarande. Också utmätning eller interimistiska åtgärder måste ibland skötas snabbt på grund av risken för att egendomen skingras. Om utmätningen har förrättats utan att meddelande om anhängighet och förhandsmeddelande har givits, skall gäldenärens rättsskydd beaktas i efterhand. Han skall enligt det föreslagna 36 § 3 mom. i efterhand ges tillfälle att anvisa annan egendom för utmätning.

Trots att inget meddelande om anhängighet ges, får svaranden om han så önskar veta att ärendet är anhängigt med stöd av det före-

slagna 1 kap. 34 § 1 mom. och 11 § offentlighetslagen, utom om man vägrar att lämna ut ärendehanteringssuppgifterna t.ex. med stöd av 2 mom. 5 punkten i den sistnämnda paragrafen. Också rätten att kontrollera uppgifterna kan skjutas upp med stöd av den föreslagna 1 kap. 28 §. Däremot måste ett sådant offentligt intyg som avses i 1 kap. 31 § 1 mom. ges. Att ärendet blivit anhängigt framgår av intyget så snart behövliga registreringar har hunnit utföras.

I momentet föreskrivs också vad meddelandet om anhängighet skall innehålla. Meddelandet skall innehålla 1) uppgifter om vilken dag ärendet har blivit anhängigt och nödvändiga ärendehanteringssuppgifter, 2) uppgifter om den ansvarige biträdande utmätningssmannen och hans kontaktinformation, 3) uppgifter om gäldenärens lagenliga rätt att genom ställande av säkerhet förhindra verkställigheten, 4) betalningsuppmaning, flyttningsuppmaning eller annan uppmaning att uppfylla den i utsökningsgrunden utsatta skyldigheten, 5) uppmaning att ta kontakt och möjlighet att bli hörd, 6) meddelande om att utmätning av annat än periodisk inkomst kan verkställas utan förhandsmeddelande, och gäldenärens rätt att anvisa egendom för utmätning eller eventuellt förhandsmeddelande om utmätning och kallelse till förrättning samt 7) annan information och andra meddelanden som anses nödvändiga.

Det har inte ansetts befogat att ge närmare bestämmelser om vilka ärendehanteringssuppgifter som skall antecknas i meddelandet om anhängighet. Naturligtvis skall man ge sådana ärendehanteringssuppgifter att svaret får en riktig bild av det utsökningsärende som har blivit anhängigt. Sökanden skall nämnas, likaså sökandens fordran eller en annan skyldighets art och utsökningsgrunden.

Avsikten är att gäldenären skall underrättas om den sökande i sin ansökan har begärt att fordran skall registreras som passivfordran. Enligt den föreslagna 101 § kan en fordran i ett utsökningsärende som upphör att vara anhängigt på grund av hinder registreras som ett passivärende i två år. Under denna tid kan utmätning av t.ex. skatteåterbäring förrättas. Om den sökande i sin ansökan inte har begärt passivregistrering, skall gäldenären underrät-

tas om att registrering kan begäras även senare så länge ärendet är anhängigt. Gäldenären skall också informeras om sin rätt att på begäran få ett intyg över att ärendet inte längre är anhängigt med stöd av den föreslagna 99 §. I intyget antecknas också om fordran har registrerats som ett passivärende. Den som är part skall också ha möjlighet att få kompletterande information på det sätt som anges i 1 kap.

Om svaret frågar om saken, skall han också få veta vem som är ansvarig utmätningssman, dvs. vilken häradsfogde, länsman eller landskapsfogde som är den biträdande utmätningssmannens överordnade.

Gäldenären har rätt att genom avvärjnings-säkerhet förhindra att en betalningsskyldighet verkställs med stöd av en dom som saknar laga kraft, om det inte är frågan om en tredskodom. För att gäldenären i ett så tidigt skede som möjligt skall få tillfälle till detta, skall i meddelandet om anhängighet nämnas i vilka fall lagen ger denna rättighet och att utmätningssmannen först skall godkänna säkerheten.

Att ge en betalningsuppmaning är gängse praxis. Vid följande reform av utsökningslagen har man för avsikt att ta in bestämmelser om saken i 4 kap. Vid vräkning kunde också en flyttningsuppmaning enligt den föreslagna 6 a kap. 2 § ges i meddelandet om anhängighet. Med annan uppmaning att uppfylla en given skyldighet avses bl.a. en uppmaning som avser en överlåtelseplikt enligt 6 a kap. 9 § 2 mom., en uppmaning avseende en fullgörelseplikt enligt 12 § 2 mom. och en uppmaning avseende en förbudsplikt enligt 16 § 2 mom.

Meddelandet om anhängighet skall alltid också innehålla en uppmaning att ta kontakt och personen i fråga skall ges tillfälle att bli hörd. Avsikten med kontaktuppmeningen är att gäldenären tillsammans med den ansvarige biträdande utmätningssmannen kan planera hur utsökningen kan genomföras i enlighet med målen i den föreslagna 1 kap. 19 §. Bestämmelser om både betalningsplan och betalningstid planeras bli införda i utsökningslagen i följande delreform. För att en betalningsplan skall kunna uppgöras och genomföras måste också gäldenären vara aktiv i ärendet. Genom kontaktuppmeningen kan

utmätningssmannen också få information om t.ex. gäldenärens behov att beakta sjukdomskostnader eller arbetslöshet vid utmätning av periodisk inkomst.

Om ett meddelande om anhängighet har givits, får ingen åtgärd som är avsedd att vara slutgiltig utföras under den tid som reserverats eller som skäligen behövs för hörandet. Interimistiska åtgärder kan däremot vidtas. Om hörande krävs enligt någon annan bestämmelse eller om hörande behövs med stöd av den föreslagna 32 §, kunde ett tillfälle för hörandet reserveras i meddelandet om anhängighet. Om ett meddelande om anhängighet i undantagsfall inte ges eller om behovet att höra personen i fråga uppstår senare, skall hörandet ordnas separat.

Meddelandet om anhängighet fungerar samtidigt som ett allmänt förhandsmeddelande. När gäldenären har fått meddelandet om anhängighet, behöver ett separat meddelande om utmätning enligt 34 § inte ges, även om det kan ges. Vid utmätning av periodisk inkomst kan man dock inte nöja sig med ett allmänt förhandsmeddelande, utan vid utmätning av t.ex. lön, pension och inkomst av näringsverksamhet skall alltid ges ett egentligt förhandsmeddelande antingen i samband med meddelandet om anhängighet eller separat i enlighet med den föreslagna 34 §, för att gäldenären skall kunna ge uppgifter om t.ex. personer som han försörjer, vilket påverkar utmätningssbeloppet.

Trots att en kontaktuppgift också ingår i meddelandet om anhängighet, skall det separat meddelas att gäldenären har rätt att anvisa egendom för utmätning. Enligt 4 kap. 4 § utsökningslagen skall den egendom som gäldenären anvisat mätas ut i första hand, om det är lämpligt och kan ske utan förfång för gäldenären och någon annan utmätningssordning inte är föreskriven. Gäldenärens rätt att undanta egendom beaktas på tjänstens vägnar, men det är skäl för gäldenären att fästa utmätningssmannens uppmärksamhet vid de fakta som utgör grunden för undantagsrätten.

Om det redan är klart vilken egendom som skall mätas ut, kan i meddelandet om anhängighet också ges ett förhandsmeddelande om utmätning. Så kan man göra vid utmätning av t.ex. skatteåterbäring eller periodisk inkomst. Gäldenären har trots det rätt att an-

visa annan egendom för utmätning i enlighet med 4 kap. 4 §. Om en kallelse till förrättning skall ges enligt 34 §, kan den också ges i samband med meddelandet om anhängighet.

Till meddelandet om anhängighet kunde dessutom fogas andra uppgifter och meddelanden som behövs i vissa enskilda fall.

I paragrafens 2 mom. finns vissa bestämmelser som kompletterar 1 mom. Enligt momentet skall ett sådant meddelande om anhängighet som innehåller de uppgifter som avses i 1 mom. 1, 2 och 7 punkten ges också till sökanden, om ärendet behandlas hos en annan utsökningsmyndighet än den lokala utsökningsmyndighet till vilken han har lämnat in sin ansökan. Till en informationssystemsökande ges ett meddelande om anhängighet eller motsvarande meddelande i enlighet med respektive tillstånd. Därmed blir sökanden inte ovetande om var och av vem hans ärende behandlas i det föreslagna centraliserade och riksomfattande utsökningssystemet. En del sökande kanske inte vill att meddelanden om anhängighet skickas ut, utan föredrar att separat ta reda på vem som behandlar ärendet. På sökandens begäran kunde man förfara på detta sätt, eftersom meddelandet om anhängighet är ett slags service för sökanden.

34 §. *Förhandsmeddelande och kallelse.* I den här föreslagna paragrafen gäller 1 och 2 mom. förhandsmeddelande om utmätningssförrättning. I paragrafens 3 mom. hänvisas till andra förrättningar.

Enligt 1 mom. får utmätning inte förrättas utan förhandsmeddelande till gäldenären. Ett meddelande behöver dock inte ges, om gäldenären har fått meddelande om anhängighet och saken inte gäller utmätning av periodisk inkomst eller om gäldenären är närvarande vid utmätningssförrättningen. Meddelande behöver enligt momentet inte heller ges, om gäldenärens vistelseort inte har kunnat utredas eller om det finns anledning att anta att meddelandet märkbart försvårar verkställigheten.

Separata förhandsmeddelanden skall närmast användas vid utmätning av periodisk inkomst i de fall då förhandsmeddelande inte har getts i samband med meddelandet om anhängighet. Om ett förhandsmeddelande be-

träffande periodisk inkomst har givits i meddelandet om anhängighet eller om förutmätningen inriktas på annan egendom än periodisk inkomst, behöver inget separat förhandsmeddelande ges. I meddelandet om anhängighet reserveras personen i fråga tillfälle att bli hörd, ges en kontaktuppmaning och en uppmaning att anvisa egendom för utmätning. Då behövs inget nytt förhandsmeddelande om utmätningen, även om gäldenären inte tar kontakt. Om situationen kräver det kan ett separat förhandsmeddelande trots allt ges.

Gäldenärens närvaro vid utmätningförrättningen ersätter förhandsmeddelandet och meddelandet om anhängighet. Utmätning har av hävd kunnat förrättas när gäldenären påträffas. Denna utgångspunkt föreslås kvarstå. Ett tillfälle till utmätning kan uppstå rätt överraskande och om det inte utnyttjas kan det innebära att utmätningen av egendom inte senare lyckas. När gäldenären är närvarande får han veta om saken direkt och kan utnyttja sin rätt att anvisa egendom och genast framställa invändningar eller yrkanden i ärendet. Kravet på tillbörligt förfarande förutsätter dock att man inte får eftersträva utmätning utan förhandsmeddelande.

På samma sätt som i fråga om meddelande om anhängighet föreslås det bli bestämt att förhandsmeddelande inte behöver ges om gäldenärens vistelseort inte har kunnat utredas eller om det finns anledning att anta att meddelandet avsevärt försvårar verkställigheten. I det föreslagna 48 § 2 mom. finns bestämt om minimiåtgärder för utredande av gäldenärens vistelseort. Att man inte lyckas få reda på vistelseorten kan t.ex. bero på att gäldenären är bostadslös, men ibland är det frågan om att gäldenären håller sig undan för att undvika verkställighet.

Märkbart försvårande av verkställigheten kan det vara frågan om t.ex. när gäldenären av samma anledning inte heller har getts något meddelande om anhängighet och det finns risk för att gäldenären gömmer undan egendom. Här skall också storleken av sökandens intresse beaktas. Egendom kan då mätas ut när den påträffas. Om inget meddelande om anhängighet har givits och en interimistisk åtgärd har vidtagits i ärendet, skall i regel ges förhandsmeddelande om utmätning.

Det har inte ansetts nödvändigt att i lagen ta in en bestämmelse om när förhandsmeddelande skall ges. Meddelandet om anhängighet ersätter i de flesta fall förhandsmeddelandet. Att personen i fråga i meddelandet om anhängighet ges tillfälle att bli hörd och uppmanas att ta kontakt innebär att förrättningen, fränsett en interimistisk åtgärd, inte skall utföras så snart meddelandet om anhängighet har givits. Om man vid utmätning av periodisk inkomst ger ett separat förhandsmeddelande, skall det naturligtvis ges i så god tid att gäldenären har tillfälle att ta kontakt med utmätningssmannen före utmätningen. Det är klart att ett förhandsmeddelande som givits på utmätningdagen inte är ett sådant meddelande i förväg som avses i paragrafen.

Vad som skall stå i förhandsmeddelandet bestäms genom förordning av statsrådet. Särskilt i ett förhandsmeddelande om utmätning av periodisk inkomst är det viktigt att uppge vilka fakta som har beaktats när beloppet av den inkomst som skall mätas ut har bestämts. Vid behov skall också uppges hur naturaförmånerna har inverkat. Om gäldenären redan tidigare har tagit kontakt med utmätningssmannen och framfört att den utmätta delen av lönen borde sänkas t.ex. på grund av sjukdomskostnader, skall i förhandsmeddelandet uppges till vilka delar yrkandet har godkänts. Avsikten är att när det gäller periodisk inkomst skall bestämmelserna i förordningen huvudsakligen motsvara det gällande 4 kap. 18 e § 1 mom.

I utsokningspraxis har det ibland gått så att man vid utmätning av lön av någon anledning inte har beaktat alla personer som försörjs av gäldenären. Ett tillbörligt förfarande för att undvika detta vore att utmätningssmannen i förhandsmeddelandet anger vilka personer som kommer att beaktas i utmätningssbeloppet, om inte gäldenären lägger fram en annan utredning. Då kunde gäldenären genast från början korrigera felaktiga eller bristfälliga uppgifter.

I momentet finns ytterligare bestämmelser om kallelse till utmätningförrättning. Kallelse ges bara om ett förhandsmeddelande ges. Enligt momentet skall gäldenären samtidigt kallas till förrättningen, utom i det fall att förrättningen hålls i tjänsterummet eller om tid och plats för förrättningen inte kan be-

stämmas på förhand. T.ex. utmätning av periodisk inkomst och skatteåterbäring förrättas i regel i tjänsterummet. Då kan gäldenären ta kontakt med utmätningssmannen och diskutera med honom eller komma för att träffa honom utan att kontakten behöver ordnas inom ramen för förrättningen.

Kallelse kan inte ges om utmätningssmannen ännu inte har hittat utmätningssbar egendom. Han kan t.ex. i registren ha konstaterat att gäldenären har viss egendom, men håller bara på att ta reda på var den finns. Om det då är frågan om undangömmande av egendom, ges inte nödvändigtvis heller något förhandsmeddelande.

Förhandsmeddelanden och kallelser behöver inte delges bevisligen, utan det nuvarande förfarandet med tjänstebrev kan anses tillräckligt. Förhandsmeddelanden och kallelser kunde därmed delges på det sätt som anges i den föreslagna 39 §, där det i 2 mom. föreskrivs att det i handlingen skall antecknas vilken dag handlingen har postats eller lämnats på en för postförsändelser reserverad plats, dvs. exempelvis en postlåda eller brevlucka.

Paragrafens 2 mom. gäller kallande av sökanden eller en utomstående till utmätningssförrättningen. Sökanden kallas till utmätningssförrättningen om det behövs för inhämtande av upplysningar eller av annan orsak, till svarandens bostad dock bara om verkställigheten kräver det.

Ovan i samband med 30 § har det konstaterats att svaranden och en inkallad sökande har rätt att närvara vid förrättningen. I allmänhet är det dock varken nödvändigt eller ens önskvärt att sökanden kallas till förrättningen. Sökanden har inte enligt lag samma rätt att anvisa egendom för utmätning som gäldenären, och sökandens närvaro är vanligen inte nödvändig heller med tanke på utsökningens officiella karaktär.

Vid utmätning av egendom av speciell karaktär kan sökandens sakkunskap vara till avgörande nytta. Även då skall man se till att sökandens närvaro inte motverkar svarandens intresse, t.ex. genom att affärs- eller yrkeshemligheter avslöjas. Därför kan det vara mer korrekt att skaffa utomstående sakkunnig hjälp med stöd av den föreslagna 108 §.

Utgångspunkten måste vara att utan sva-

randens samtycke skall endast utsökningsmyndigheten, förrättningsvittnet och vid behov en av utmätningssmannen tillkallad sakkunnig ha tillträde till hans bostad. Om det blir frågan om utmätning av egendom av speciell karaktär eller hämtande av ett föremål som avses i en överlåtelsesdom från bostaden, kan egendomen eller föremålet i allmänhet på basis av en interimistisk åtgärd transporteras bort för att granskas av sökanden. Om detta inte är möjligt, kan det i mycket exceptionella fall vara nödvändigt att kalla in sökanden till svarandens bostad.

Om hinder inte föreligger skall till förrättningen enligt momentet också kallas en utomstående som har framställt en invändning eller ett yrkande eller vars rätt annars konstateras bli påverkad av förrättningen. Fullständigt ogrundade invändningar eller yrkanden berättigar inte till kallelse till förrättningen. Med hinder avses t.ex. att utmätningen försvåras eller att man inte har den utomståendes kontaktinformation. Motsvarande begränsningar för skyddande av gäldenärens hemfrid gäller för inkallande av utomstående.

Med uttrycket "konstateras bli påverkad" avses att utmätningssmannen inte på grund av utsökningsärendenas summariska karaktär före förrättningen separat kan börja utreda vems rätt förrättningen kan påverka. Men om en sådan omständighet på ett eller annat sätt har kommit till utmätningssmannens kännedom, skall han sörja för att den utomstående får en kallelse och kan bevaka sitt intresse.

I paragrafens 3 mom. finns en hänvisning, där det sägs att om kallelse till andra förrättningar än sådana som avser utmätning bestäms särskilt. Motsvarande bestämmelser om t.ex. exekutiv auktion finns i lagens 5 kap.

35 §. *Sändande av protokoll.* Enligt paragrafen skall en kopia av protokollet ges vid förrättningen eller i efterhand, om en part eller en utomstående vars rätt kan påverkas av förrättningen begär det. Om kopian ges i efterhand skall den sändas utan dröjsmål och i god tid innan besvärstiden löper ut. Till denna del motsvarar paragrafen i sak det gällande 3 kap. 32 § 1 mom.

Om protokoll inte behövt upprättas över förrättningen skall utmätningssmannen enligt paragrafen ge motsvarande information om

den. För denna händelse bestäms i den föreslagna 25 § att vid förrättningar där protokoll inte förs, skall göras behövliga anteckningar.

Av protokollskopian kan personen i fråga se vad som har skett vid förrättningen och hur utmätningsmannen har antecknat händelserna i protokollet. Med anledning av utsökingsbesvär skall utmätningsmannen på tjänstens vägnar i enlighet med 10 kap. 12 § 2 mom. skicka en kopia av protokollet till tingsrätten.

Till en utomstående vars rätt konstateras bli påverkad av förrättningen ges en kopia av protokollet utan begäran, dvs. på tjänstens vägnar. I fråga om uttrycket ”konstateras bli påverkad” hänvisas till vad som sagts i samband med föregående paragraf.

Om det kan anses att förrättningen påverkar en utomståendes rätt, har den utomstående rätt att få protokollet i enlighet med offentlighetslagens bestämmelser om partsofentlighet. I annat fall får den utomstående protokollet i den form som det kan ges åt vilken utomstående person som helst. Frågan behandlas närmare i samband med lagförslag 4.

36 §. *Efterhandsmeddelande.* Paragrafens 1 mom. gäller uppgifter om förrättningen som skall ges i efterhand. Där sägs att i fråga om utmätning och andra beslut vid förrättningen skall en kopia av beslutsdokumentet eller ett efterhandsmeddelande som innehåller motsvarande uppgifter sändas till parten och till en utomstående vars rätt konstateras bli påverkad av beslutet. Ett efterhandsmeddelande ges dock inte om en kopia av beslutsdokumentet har givits vid förrättningen. Momentet motsvarar huvudsakligen regleringen enligt det gällande 3 kap. 32 § 2 mom. Vid utmätning av t.ex. periodisk inkomst kan efterhandsmeddelande ges i samband med indrivningskvittot.

Inte heller efter förrättningen kan utmätningsmannen i ett summariskt förfarande åläggas någon särskilt strikt skyldighet att utreda om förrättningen påverkar en utomståendes rätt. Ordalydelsen ”vars rätt konstateras bli påverkad av beslutet” avser i praktiken närmast de fall då en utomstående har framställt en invändning eller ett yrkande. Ledning i fråga om efterhandsmeddelanden kan man få av principerna för rätten att söka

ändring.

Enligt paragrafens 2 mom. ges meddelande om andra beslut eller åtgärder än sådana som fattats eller vidtagits vid förrättningen i efterhand, om så föreskrivs särskilt eller när ett skriftligt motiverat beslut har fattats med anledning av en invändning eller ett yrkande eller om utmätningsmannen annars anser att ett sådant meddelande är behövligt.

I utsökningssagen kommer att kvarstå bestämmelser om meddelande i efterhand som gäller enstaka beslut. Utmätningsmannen skall enligt den föreslagna 76 § ge ett meddelande om sitt beslut att ansöka om utdömande av vite och enligt 6 a kap. 12 § 3 mom. om att tillstånd att göra eller låta göra någonting har beviljats.

Rättsskyddet för den som framställer en invändning eller ett yrkande kräver att ett motiverat beslut i ett oklart eller tolkningsbart ärende delges honom. Det saknar betydelse om beslutet kan överklagas eller inte. Om det i ärendet inte fattas något motiverat skriftligt beslut, skall den som framställt invändningen eller yrkandet i enlighet med det föreslagna 28 § 2 mom. muntligen underrättas om beslutet.

Ett efterhandsmeddelande kan vid behov ges också i andra fall, om utmätningsmannen anser det nödvändigt att det ges information om hans beslut. Härvid spelar rättsskyddsaspekterna en avgörande roll. Det är viktigt att verkställigheten inte slutförs till en sådan persons nackdel vars rättigheter den påverkar, utan att personen i fråga har informerats om saken.

När det med tanke på det fortsatta förfarandet eller en part har betydelse att beslutets eller åtgärdens laga kraft är ostridig eller avgörs snabbt, kan ett meddelande i efterhand delges bevisligen med stöd av det föreslagna 40 § 1 mom.

Ett efterhandsmeddelande kan vara viktigt för när utsökingsåtgärden i fråga vinner laga kraft. Om personen i fråga inte i förväg har meddelats om förrättningen och han inte heller har varit närvarande vid den, börjar besvärstiden enligt det gällande 10 kap. 4 § 2 mom. löpa från den dag då han har fått del av förrättningen. Ett undantag utgör förrättningar enligt 5 § i samma kapitel, t.ex. auktion, där besvärstiden alltid börjar från förrätt-

ningen.

Paragrafens 3 mom. gäller det fall att en persons rättsskydd har blivit beroende enbart av efterhandsmeddelandet. I momentet sägs att om gäldenären inte har fått något meddelande om anhängighet eller ett förhandsmeddelande, skall han i samband med efterhandsmeddelandet eller annars i efterhand ges tillfälle att anvisa annan egendom för utmätning eller att ställa eventuell avvärjningssäkerhet.

Om gäldenären inte har kunnat beredas tillfälle att utöva sin anvisningsrätt, skall tillfälle reserveras i efterhand. Om gäldenären då anvisar egendom som enligt 4 kap. 4 § skall mätas ut, skall en självrättelse göras. Om utmätningssmannen har vidtagit en interimistisk åtgärd skall den berörda personen enligt 18 § 2 mom. underrättas om saken, och få möjlighet att anvisa annan egendom för utmätning.

I meddelandet om anhängighet nämns i enlighet med 33 § 1 mom. 3 punkten gäldenärens rätt att ställa avvärjningssäkerhet. Om inget meddelande om anhängighet har givits skall man i efterhand sörja för gäldenärens rätt att ställa avvärjningssäkerhet. I ett sådant fall skall man inte skynda med att sälja eller redovisa den utmäta egendomen, utan ge gäldenären skälig tid, beroende på situationen t.ex. en vecka, att ställa säkerhet.

Momentet innehåller ytterligare den med tanke på rättssäkerheten viktiga bestämmelsen att efterhandsmeddelandet skall sändas utan dröjsmål så att parten eller den utomstående får tillfälle att i ett så tidigt skede av verkställigheten som möjligt hos domstol begära förordnande om avbrott eller söka ändring. Om man dröjer med att ge efterhandsmeddelandet kan det gå så att de influerna medlen hinner bli redovisade, och då är inte ens besvär längre möjliga. Det vore mycket inkorrekt att förfara så att man samtidigt som man dröjer med att delge efterhandsmeddelandet skyndar med att slutföra verkställigheten. Men om man t.ex. inte lyckas få fram den berörda personens kontaktinformation, finns det inte hinder för att verkställigheten slutförs.

Delgivning av handlingar

Enligt den gällande 3 kap. 27 § skall med-

delanden och andra tillkännagivanden i utsökningssärenden delges vederbörande i den ordning som i lagen om delgivning i förvaltningsärenden stadgas om enskild delgivning, om inte annat är stadgat eller förordnat för något särskilt fall. Enligt 4 § lagen om delgivning i förvaltningsärenden (232/1966), nedan *förvaltningsdelgivningslagen*, verkställs enskild delgivning så att handlingen tillställs vederbörande med posten i rekommenderat eller orekommenderat brev eller genom postens förmedling mot mottagningsbevis, överlämnas till vederbörande genom stämningssdelgivning eller genom myndighets försorg överlämnas till vederbörande eller dennes bud eller ock genom bud sändes till vederbörande mot skriftligt bevis över mottagandet.

Vid justitieministeriet pågår en revidering av lagen om förvaltningsförfarande. Avsikten är att bestämmelserna om förvaltningsdelgivning skall ingå i den nya förvaltningslagen och att förvaltningsdelgivningslagen upphävs. Utsökningsslagens bestämmelser om delgivning måste eventuellt senare anpassas till de nya bestämmelserna om förvaltningsdelgivning.

En annan möjlighet skulle vara att inom utsökningen tillämpa ett delgivningsförfarande som bygger på bestämmelserna i 11 kap. rättegångsbalken. På grund av bestämmelserna om delgivning av stämning passar de dock inte naturligt för utsökningssärenden.

Syftet med de föreslagna delgivningsbestämmelserna är att uppnå ett smidigt delgivningsförfarande. För att garantera rättsskyddet borde utmätningssmannen också på delgivning tillämpa bestämmelserna i det föreslagna 48 § 2 mom. om utredande av mottagarens vistelseort.

37 §. *Allmän bestämmelse.* I paragrafens 1 mom. framhålls att utsökningens delgivningssystem bygger på förvaltningsdelgivningslagen, om inte annat föreskrivs i utsökningsslagen. Handlingar i utsökningssärenden skall enligt momentet delges på det sätt som i den nyss nämnda lagen föreskrivs om enskild delgivning och mellanhandsdelgivning. Dessutom finns i momentet en bestämmelse om att vid delgivningen skall sörjas för att sekretessbelagda uppgifter hålls hemliga.

Offentlig delgivning enligt förvaltnings-

delgivningslagen används inte. Hänvisningen i den gällande 3 kap. 27 § är till denna del något oklar, men i praktiken har offentlig delgivning sällan använts i utsokningsärenden. På delgivning till ombud tillämpas vad som föreskrivs i förvaltningsdelgivningslagen. I det föreslagna 75 § 2 mom. som gäller beslut om föreläggande av vite finns en bestämmelse om delgivning till ombud, som avviker från förvaltningsdelgivningslagen.

Eftersom man kommer att införa nya delgivningsmetoder som bygger på e-postadress eller telefax, påminns i paragrafen om skyddande av sekretessbelagda uppgifter vid delgivning. Om sekretessbelagda uppgifter sänds per e-post är det skäl att använda certifierade elektroniska meddelanden, om man inte med mottagaren har kommit överens om något annat tryggt förfarande eller mottagaren, vars integritetsskydd det är frågan om, har gett sitt samtycke till något annat förfarande. Användningen av telefax innebär problem, om inte mottagaren har en privat mottagare. I tillståndet för en informationssystemsökande kan vid behov definieras på vilka villkor också sekretessbelagda uppgifter kan sändas via en teknisk anslutning.

Paragrafens 2 mom. gäller delgivning i vissa specialfall. Enligt momentet skall en handling delges muntligen eller på annat lämpligt sätt, om det är känt att mottagaren på grund av synskada eller annat handkapp inte förmår ta emot delgivning av annat slag.

I bestämmelsen finns inte detaljerade anvisningar om förfarandet. Det viktigaste är att välja ett för handikappade personer lämpligt delgivningssätt. T.ex. en svårt rörelsehindrad person skall inte tvingas att hämta en delgivning från posten mot mottagningsbevis.

38 §. *Delgivningsadress.* I lagens 3 kap. 21 § 4 mom. togs år 1996 in en bestämmelse enligt vilken den som ansöker om verkställighet samt den som skall höras för utmätningssmannen skall uppge en s.k. processadress, till vilken delgivning får skickas. Bestämmelsen har haft stor betydelse i utsokningspraxis. Med beaktande av det stora antal ärenden som sköts av utsokningsväsendet är det viktigt att flertalet delgivning kan skötas som vanliga tjänstebrev till den adress som personen i fråga har uppgivit.

I paragrafens 1 mom. föreslås bli införd benämningen "delgivningsadress", för att man skall kunna ange skillnaden i förhållande till de adresser som utmätningssmannen själv har sökt fram. I momentet sägs att sökanden, den som ställer säkerhet samt en utomstående som har framställt en invändning eller ett yrkande är skyldig att för utmätningssmannen uppge en postadress inom eller utom landet och om han så vill en eventuell e-post eller annan adress under vilken alla handlingar som gäller utsokningsärendet och utsokningsbesvärärendet får sändas till honom. Om delgivningsadressen ändras, skall de nämnda personerna meddela utmätningssmannen detta.

Momentet motsvarar huvudsakligen gällande reglering. För tydlighets skull nämns i stället för den som skall höras den som ställer säkerhet och en utomstående som framställt en invändning eller ett yrkande. Med den som ställer säkerhet avses både den som ställer realsäkerhet, den som äger realsäkerheten och den som ger en säkerhetsförbindelse, t.ex. en borgensman.

En nyhet är också att någon annan adress än en postadress kan vara delgivningsadress, men bara vid sidan av en traditionell postadress. T.ex. en e-postadress eller ett telefaxnummer kan vara delgivningsadress, om personen i fråga uttryckligen har uppgett dem för utmätningssmannen. En sådan indirekt uppgiven adress som avses i 2 mom. kan däremot endast vara en postadress. En informationssystemsökande behöver ingen separat delgivningsadress, utan delgivningarna sköts med hjälp av den i tillståndet nämnda tekniska anslutningen.

Delgivningsadressen gäller inte som sådan i en verkställighetstvist. Utmätningssmannen skall dock i praktiken se till att utsokningens delgivningsadresser finns tillgängliga för domstolen, vilket underlättar t.ex. delgivning enligt 11 kap. 3 § rättegångsbalken.

Delgivningsadressen kan också vara en postadress eller e-postadress utomlands. I det praktiska utsokningsarbetet har man ofta konstaterat ett behov att också på annat sätt än bevisligen delge handlingar utomlands. Sökanden kan i enlighet med den föreslagna 12 § tillsätta ett ombud för att ta emot delgivning i Finland, men ofta är det mer än

damålsenligt att delgivningarna skickas till honom själv utomlands. Om sökanden bor utomlands skall han således som delgivningsadress uppge antingen sin egen eller ombudets adress utomlands eller ombudets adress i Finland.

I den gällande utsökningslagen finns det inga bestämmelser om att en delgivningsadress kan begäras också av svaranden. En sådan kan behövas särskilt vid långvarig utsökning. Å andra sidan kan det anses klart att det inte är skäl att ålägga svaranden att på samma sätt som sökanden uppge en adress där han förbinder sig att följa upp anländande post vid äventyr att han förmodas ha fått del av en handling. Inte heller en adress i folkbokföringen kan automatiskt betraktas som svarandens delgivningsadress.

Enligt momentet kan den av svaranden uppgivna adressen med hans medgivande användas som delgivningsadress. Medgivandet förutsätter att utmätningsmannen när han ber om en delgivningsadress förklarar innebörden av en sådan adress för svaranden. Det finns inget hinder för att svaranden som sin delgivningsadress uppger en postbox eller poste restante. Då är det skäl att extra tydligt klargöra att om svaranden försummar att följa sin post kan det vara till nackdel för honom.

I paragrafens 2 mom. finns en bestämmelse om att en postadress som finns antecknad på en skrivelse från en i 1 mom. nämnd person till utmätningsmannen och en teknisk anslutning som avses i tillståndet för informationssystemsökande betraktas som delgivningsadress. Frånsett omnämmandet av informationssystemsökande motsvarar bestämmelsen gällande reglering.

På samma sätt som enligt den gällande bestämmelsen skall också en postadress som finns antecknad på en skrivelse från svaranden till utmätningsmannen betraktas som delgivningsadress. Särskilt när det gäller privatpersoner bör man dock här vara rätt försiktig. En enskild svarandes rättsskydd förutsätter att om en anteckning på en skrivelse inte tydligt är avsedd att vara en adressangivelse för utmätningsmannen, bör man försöka kontrollera den rätta adressen.

39 §. *Vanlig delgivning.* I paragrafen regleras det sedvanliga delgivningssätt som an-

vänds i utsökningsärenden och som alltid kan användas om inte bevislig delgivning förutsätts enligt 40 §.

Enligt 1 mom. delges en handling så att den överlämnas till mottagaren eller så att den sänds till delgivningsadressen. Handlingen sänds i första hand till den delgivningsadress som avses i 38 §. Handlingen kan också på samma sätt som i dag ges åt personen i fråga eller till hans bud eller ombud.

Om ingen delgivningsadress finns, sänds handlingen till den adress som finns antecknad i befolkningsinformationssystemet, utom om det är känt att mottagaren av delgivningen inte bor på den adressen. Denna adress är i praktiken ofta den adress till vilken delgivningar till gäldenären skickas.

Om ingen adress finns i befolkningsinformationssystemet eller om man vet att mottagaren inte bor där sänds handlingen till en eventuell sådan annan adress inom eller utom landet som har utretts på det sätt som avses i 48 § 2 mom. eller som annars är känd. Enligt det föreslagna 48 § 2 mom. föreskrivs genom förordning av statsrådet om de åtgärder som utmätningsmannen skall vidta för att utreda svarandens vistelseort. Utmätningsmannen kan känna till adressen t.ex. för att personen i fråga har uppgett den för honom eller någon annan myndighet eller från ett tidigare utsökningsärende.

En vanlig delgivning kan också skickas till en utländsk adress som har uppgetts för utmätningsmannen eller som han annars känner till.

I momentet intas också en av praktiska behov dikterad bestämmelse om att i stället för att sändas kan handlingen lämnas på en för postförsändelser reserverad plats, dvs. fällas in genom en brevlucka eller lämnas i en postlåda.

En handling kan enligt momentet delges muntligen om delgivningen inte lyckas på annat sätt. Särskilt när delgivningen sker i personens eget intresse är det motiverat att man försöker få fram åtminstone en muntlig delgivning. I praktiken kan det t.ex. gå så att man känner till gäldenärens mobiltelefonnummer men inte lyckas få reda på hans vistelseort. Då kan delgivningen ske per telefon. En muntlig delgivning kan också ske när man träffar på personen. En annan sak är att

beviskraften i sådana meddelanden kan vara svag, t.ex. när besvärstiden skall räknas. Om utmätningssmannen exempelvis bandar telefonsamtalet skall han informera om saken enligt den princip som framgår av det föreslagna 25 § 2 mom.

Paragrafens 2 mom. gäller tidpunkten för delfäendet. Om inte annat visas, anses mottagaren ha tagit del av handlingen när ett elektroniskt meddelande har avsänts eller den sjunde dagen efter det att försändelsen har postats eller lämnats på en för postförsändelser reserverad plats.

Den föreslagna regleringen motsvarar vad beträffar delgivning per post i huvudsak det gällande 3 kap. 27 § 3 mom. Ett elektroniskt meddelande anses ha kommit mottagaren till del genast när det har sänts. Elektroniska meddelanden kan vid delgivning användas endast om personen i fråga uttryckligen har angivit detta, så man kan utgå från att denne har förbundit sig att regelbundet kontrollera inkommande meddelanden.

Postgången kräver inte tid om handlingen lämnas på en för postförsändelser reserverad plats. För enhetlighets skull räknas dock delgivningstiden på samma sätt som om handlingen hade postats.

En handling anses ha blivit delgiven genast när den har givits åt den berörda personen, hans bud eller ombud.

Enligt momentet skall på handlingen antecknas vilken dag den har avsänts eller avlämnats på en för postförsändelser avsedd plats. Motsvarande anteckning skall göras på en handling som blir kvar hos utsökningssmyndigheten eller i informationssystemet. Anteckningarna behövs för att göra det lättare att vid behov bevisa hur mycket av delgivningstiden som har förflutit.

40 §. *Bevislig delgivning.* Enligt paragrafens 1 mom. skall delgivningen ske på ett av de delgivningssätt som nämns i 41 §, om så bestäms annanstans i utsökningsslagen och mottagaren av delgivningen vederligen är bosatt i Finland. Bevislig delgivning kan enligt prövning utföras också i andra fall, om det med tanke på senare verkställighetsskeden eller för en part är av betydelse att beslutets eller förrättningens laga kraft är ostridig eller avgörs snabbt.

I den gällande lagstiftningen har inte tyd-

ligt reglerats när delgivningen i ett utsökningssärende skall ske bevisligen och när t.ex. ett tjänstebrev är tillräckligt. Avsikten är att kravet på att en viss handling måste delges bevisligen skall konstateras i respektive sammanhang. I den aktuella paragrafen finns dessutom en allmän bestämmelse om bevislig delgivning.

Om delgivningen skall ske bevisligen, kan delgivningsadressen inte användas, utan i fråga kommer endast de delgivningssätt som nämns i 41 §.

I utsökningen är det i praktiken omöjligt att bevisligen delge förhandsmeddelanden eller efterhandsmeddelanden om varje verkställighetsskede. Momentets anda mening, som är en allmän bestämmelse om bevislig delgivning enligt prövning, ålägger dock utmätningssmannen en skyldighet att överväga om bevislig delgivning borde användas också i andra fall än de som finns särskilt fastställda i lag.

Exempelvis vid utmätning där gäldenären inte har fått förhandsmeddelande och han inte har varit närvarande vid förrättningen, börjar besvärstiden löpa den sjunde dagen efter det att ett efterhandsmeddelande har skickats till gäldenären som vanligt tjänstebrev. Om gäldenären bestrider att han har fått brevet, kan det gå så att besvärstiden anses ha börjat löpa från en senare tidpunkt, t.ex. från den dag då delfäendet har bestridits. Osäkerheten beträffande delgivningstidpunkten har dock ingen väsentlig betydelse för utsökningen, eftersom förfarandet kan fortsätta och det är mycket sannolikt att gäldenären har fått det tjänstebrev som har skickats till den kända adressen.

Det kan dock vara viktigt att frågan om utmätningens laga kraft avgörs snabbt, t.ex. om det finns risk för att personen i fråga överklagar utmätningen först efter det att egendomen efter mycket arbete har realiserats. Då kunde ett efterhandsmeddelande delges bevisligen, för att utgöra grund för de fortsatta åtgärderna. Också när det i ärendet finns ett betydande intresse och osäkerhetsfaktorer är det med tanke på parternas och eventuella utomståendes rättsskydd av betydelse att efterhandsmeddelandet om utmätningen delges dem bevisligen. Det är inte heller uteslutet att redan förhandsmeddelan-

det och kallelse delges dem bevisligen av ovan nämnda orsaker. Då är det ostridigt att besvärstiden börjar löpa från utmättningsförelagningen.

En bevislig delgivning på basis av den allmänna bestämmelsen sker enligt prövning. Vid prövningen kunde man beakta också sannolikheten att den bevisliga delgivningen lyckas utan mellanhandsdelgivning och de kostnader som delgivningen medför.

Paragrafens 2 mom. gäller mellanhandsdelgivning. Där sägs att om delgivning enligt 41 § inte lyckas inom en med hänsyn till ärendet skälig tid, skall handlingen delges genom mellanhandsdelgivning. Kretsen av mellanhandsmottagare blir här något större än enligt förvaltningsdelgivningslagen. Enligt momentet kan utöver vad som föreskrivs i 18 § 1 mom. förvaltningsdelgivningslagen handlingen överlämnas till mottagarens arbetsgivare eller arbetsgivarens företrädare, om mottagaren av delgivningen inte har varit anträffbar på arbetsplatsen under sin sedvanliga arbetstid, eller till en anställd vid mottagarens rörelse, om de samtycker till att ta emot delgivningen.

Enligt 18 § förvaltningsdelgivningslagen ges en mellanhandsdelgivning om inte en person som har en stadigvarande boningsort eller hans befullmäktigade anträffas. Då kan handlingen eller en postförsändelse om innehåller handlingen överlämnas till en mellanhandsmottagare mot delgivnings- eller motagningsbevis. Mottagaren kan vara den berörda personens make eller någon annan minst 15 år gammal person i hans hushåll. I andra hand kan en mellanhandsdelgivning lämnas till en hyresvärd, disponent, gårdskar, eller annan person som har tillsyn över gården eller bostaden, om dessa bor i samma hus som den berörda personen, eller åt den som sköter hans rörelse i hans frånvaro. Den berörda personen skall senast på den tredje dagen per post underrättas om mellanhandsdelgivningen.

I 11 kap. 7 § rättegångsbalken finns bestämmelser om mellanhandsdelgivning som i viss mån avviker från förvaltningsdelgivningslagen. Delgivningen kan bl.a. överlämnas till någon som är anställd i mottagarens rörelse.

Delgivningsproblem förekommer dagligen

i utsökningen och skapar på grund av det stora antalet ärenden lätt flaskhalsar i verksamheten. I syfte att uppnå tillräcklig flexibilitet föreslås något fler sätt för mellanhandsdelgivning än i dag. En nyhet är att handlingarna kan lämnas till arbetsgivaren eller till någon som är anställd i mottagarens rörelse. Dessa mellanhandsmottagare jämställs med andra sekundära mottagare av mellanhandsdelgivning enligt 18 § 1 mom. förvaltningsdelgivningslagen, och delgivningen kan inte ske utan deras samtycke.

I utsökningsspraxis förekommer det inte sällan att utmättningsmannen flera gånger har försökt nå en viss person på dennes ordinarie arbetsplats utan att lyckas. I sådana fall, då det inte råder osäkerhet om att gäldenären arbetar på arbetsplatsen i fråga, kunde delgivningen lämnas till arbetsgivaren. Arbetsgivaren är med stöd av den föreslagna 66 § 1 mom. 4 punkten skyldig att ge uppgifter om gäldenärens arbetstid.

I paragrafens 3 mom. finns bestämmelser om förfarandet i sista hand vid bevislig delgivning. Där konstateras att om delgivningen av en handling som skall delges bevisligen inte heller lyckas som mellanhandsdelgivning, sänds en kopia av den handling som skall delges under mottagarens adress, om en sådan adress är känd. Annan delgivning, t.ex. offentlig delgivning, behöver inte vidtas. Handlingarna förvaras därefter vid den ansvarige utmättningsmannens kansli, där mottagaren kan få dem.

Det andra alternativet hade varit att på samma sätt som enligt 11 kap. 7 § 1 mom. rättegångsbalken låta den lokala polismyndigheten förvara handlingarna. Eftersom delgivningens mottagare med hjälp av gäldenärsuppgifterna i vilket utsökningssdistrikt som helst kan få reda på vem som har varit ansvarig utmättningsman i ärendet och därmed få veta var handlingarna finns, har den här föreslagna regleringen ansetts mer ändamålsenlig.

41 §. *Bevisliga delgivningssätt.* Förvaltningsdelgivningslagens 8 § gäller beslut som för att träda i kraft måste delges eller vilkas delfående innebär att en tidsfrist börjar löpa. Ett sådant beslut delges genom att handlingen överlämnas till den berörda personen eller sänds per post mot motagningsbevis eller,

om myndigheten anser att skäl föreligger, genom stämningssdelgivning.

I paragrafens 1 *mom.* finns följande förteckning över bevisliga delgivningssätt i utsökningssärenden: 1) sänds per post mot mottagningsbevis, 2) sänds som brev, om det kan antas att mottagaren får vetskap om handlingen och inom utsatt tid återsänder beviset på att delgivningen har tagits emot, 3) ges till mottagaren eller denne bud personligen mot underskrift om mottagande, 4) delges mottagaren personligen i form av stämningssdelgivning, eller 5) sänds med mottagarens samtycke som certifierat elektroniskt meddelande.

De i förteckningen nämnda certifierade elektroniska meddelandena och breven med mottagningsbevis är nya förfaranden jämfört med förvaltningsdelgivningslagen. Det sistnämnda delgivningssättet nämns också i 11 kap. 3 § rättegångsbalken.

Med certifierat elektroniskt meddelande avses certifieringsförfarandet enligt den lag som nämns i 1 kap. 1 d § 2 *mom.* Användningen av certifierade elektroniska meddelanden vid bevislig delgivning kräver alltid den berörda personens samtycke. Bara det att utsökningssökans har anlänt t.ex. på en elektronisk blankett via datanätet innebär ännu inte ett sådant samtycke. Å andra sidan är utsökningssmyndigheten inte skyldig att använda ett sådant delgivningssätt om något annat förfarande anses mer lämpligt eller om man inte har tillgång till lämplig utrustning eller behövliga program.

Användningen av certifierade elektroniska meddelanden bygger på att den myndighet som har sänt delgivningen meddelar att beslutet finns att hämta på den server som myndigheten anger, med hjälp av vissa uppgifter som identifierar handlingen. Den som hämtar handlingen måste identifiera sig med ett certifikat. När handlingen hämtas ur utsökningens informationssystem efterlämnas en uppdateringsanteckning, ett slags mottagningskvittering, av vilken man kan se att handlingen har hämtats och när detta har skett. Uppdateringssystemet antecknar vid behov också besvärstiden, räknad från den dag då beslutet hämtades, i den elektroniska besvärshanvisning som följer med beslutet. Delfäendet anses ha skett när handlingen har

hämtats från servern. Informationssystemets inbyggda uppföljningssystem meddelar utmätningssmannen i fråga om handlingen inte har hämtats. Då skall utmätningssmannen använda utsökningsslagens andra metoder för bevislig delgivning. Besvärstiden har då inte börjat löpa.

Gemensamma regler om elektroniskt handhavande av ärenden som skall tillämpas vid domstolarna och förvaltningsmyndigheterna är under beredning vid justitieministeriet. Nämnda regler skall i ett senare skede samordnas med föreliggande förslag.

I paragrafens 2 *mom.* finns en bestämmelse enligt vilken posten skall underrättas när delgivningen mot mottagningsbevis senast skall ske. Bestämmelsen har samband med tekniken för detta delgivningssätt och motsvarar 11 kap. 3 § 2 *mom.* rättegångsbalken.

Delgivningen mot mottagningsbevis kan enligt momentet med mottagarens samtycke också ske per telefax. Delfäendet anses ha skett när mottagningsbeviset har återsänts per telefax eller på annat sätt.

Ett användbart förfarande kunde vara t.ex. att utsökningssmyndigheten sänder handlingen som telefax till mottagaren och ber denne skicka tillbaka telefaxet, på vilket han genom sin underskrift har bekräftat att han fått del av handlingen. På det sättet får utsökningssmyndigheten delfäendet dokumenterat.

Om en part eller en utomstående har varit närvarande vid en förrättning anses han bevisligen ha fått del av allt som skedde vid förrättningen. Detta finns bestämt i paragrafens 3 *mom.*

Om det råder oklarhet beträffande de närvarandes delfående, är det korrekt att förfara så att utmätningssmannen vid förrättningen konstaterar att saken bevisligen har delgivits de närvarande. Utmätningssmannen skall se till att ett förrättningsvittne finns på plats om det finns risk för att någon efteråt förnekar sig ha fått del av förrättningen. Om rätten att få en kopia av protokollet eller beslutet finns bestämt i 35 och 36 §.

42 §. *Delgivning av tredskodom.* Det är långt ifrån alltid borgenärerna ser till att gäldenären delges en tredskodom, eftersom en tredskodom för att kunna verkställas inte behöver ha vunnit laga kraft. En stor del av alla tredskodomar verkställs i avsaknad av laga

kraft. Gälldenären har visserligen i underrättskedet delgivits en stämning. Eftersom en tredskodom vid utsökning kan verkställas som en lagakraftvunnen dom, blir gälldenären kanske inte efter delgivningen av stämningen medveten om utsökningsförfarandet. I dag krävs inte ens något förhandsmeddelande om utmätning, även om en betalningsuppsmaning i praktiken alltid ges. Situationen avhjälpas av 33 § som gäller meddelande om anhängighet, såtillvida att gälldenären också vid verkställigheten av en tredskodom regelmässigt får ett meddelande om anhängighet.

Dessutom föreslås delgivningsförfarandet bli effektiverat som ett slags extra service, men någon ovillkorlig bevislig delgivning om en tredskodom krävs inte. I annat fall finns det en uppenbar risk att en allvarlig flaskhals uppstår i utsökningsväsendets verksamhet och att utsökningens kostnader stiger markant.

Av ovan konstaterade orsaker föreslås att om utsökningsgrunden utgörs av en tredskodom som inte har delgivits och utmätningssmannen anträffar gälldenären i utsökningsärendet, skall utmätningssmannen om möjligt se till att tredskodomen blir delgiven. Mottagaren anses enligt paragrafen ha fått del av domen om han har varit närvarande vid utmätningförrättningen. Om bevislig delgivning enligt 41 § skall ske i ett utsökningsärende, skall tredskodomen samtidigt delges.

Tanken är således att om man kan sköta delgivningen av en tredskodom samtidigt med ett utsökningsärende, skall delgivningen göras. Om bevislig delgivning enligt utsökningslagen skall användas i utsökningsärendet, skall tredskodomen fogas till de handlingar som delges.

Enligt 12 kap. 15 § 1 mom. rättegångsbalken räknas tidsfristen för återvinning från det att sökanden vid en utmätning som skett i hans närvaro eller annars bevisligen har fått del av tredskodomen. Eftersom utmätningarna allt oftare förrättas i utmätningssmannens tjänsterum, är gälldenären vanligen inte närvarande vid dem. Men om gälldenären trots allt är närvarande, har delgivningen skett. En bestämmelse om saken tas för säkerhets skull in också i den här aktuella paragrafen.

Vad uttrycket ”annars bevisligen” i 12 kap. 15 § 1 mom. rättegångsbalken kräver av del-

givningsförfarandet är något oklart. I förslaget har man utgått från att förfarandet enligt 41 § uppfyller kraven på bevislighet. Där- emot kan vanligt brev till delgivningsadressen inte användas.

Eftersom utsökningens handlingar bara sällan delges bevisligen, men gälldenären ibland anträffas annars, kunde utmätningssmannen i mån av möjlighet samtidigt delge en tredskodom. Inofficiellt har utmätningssmännen ofta förfarit på detta sätt.

Säkerhet

Utsökningslagens gällande bestämmelser om ställande av säkerhet är huvudsakligen från år 1973. Bestämmelserna har i stort sett fungerat bra, även om säkerhetspraxis har blivit rätt ensidig. I utsökningspraxis har som borgenssäkerhet huvudsakligen använts bankborgen och som pantsäkerhet närmast depositionsbevis avseende tidsbestämda depositionskonton i bank. Orsaken har uppenbarligen varit svårigheten med att värdera andra slag av säkerheter.

I de föreslagna 43—47 § finns allmänna bestämmelser om säkerhet som ställs i utsökningsärenden. Bestämmelser om säkerhet finns också t.ex. i 2 kap., där det talas om säkerhet i samband med en utsökningsgrund som inte vunnit laga kraft. I 5 kap. finns bestämmelser om säkerhet som krävs av köparen. Bestämmelser om ställande av säkerhet i ett ärende som gäller säkringsåtgärder finns i lagens 7 kap.

43 §. *Godkännande av säkerhet.* I den föreslagna paragrafens 1 mom. sägs att om någon enligt utsökningslagen skall ställa säkerhet och motparten inte har godkänt den, skall utmätningssmannen besluta om godkännande av säkerheten. Bestämmelsen motsvarar i sak den första meningen i nuvarande 3 kap. 20 § 1 mom.

Motparten kan också godkänna en sådan säkerhet vars belopp utmätningssmannen inte anser vara tillräckligt. Där- emot kan parterna inte komma överens om att säkerheten kan vara av annan art än vad som föreskrivs i 2 mom. Utmätningssmannens beslut om godkännande av säkerheten får överklagas i enlighet med 10 kap. 1 §.

För att man smidigt och tillförlitligt skall

kunna skicka delgivningar till den som ställt en säkerhet, skall även han enligt 38 § 1 mom. uppge en delgivningsadress för utmätningsmannen. Adressuppgifterna skall vara en del av förfarandet när säkerheten ställs och därmed ett villkor för att säkerheten godkänns.

I paragrafens 2 mom. finns på samma sätt som i den gällande lagen en bestämmelse om att säkerheten kan vara pant eller borgen. Borgen skall vara proprieborgen. Om borgensmännen är flera skall borgen dessutom vara solidarisk.

Med pant avses en pant som med stöd av den föreslagna 46 § kan realiseras direkt i enlighet med 5 kap. Av detta krav följer att som pant inte kan godkännas t.ex. ett pantbrev över in-teckning i en fastighet. Detta motsvarar nuvarande etablerad ut-sökningsspraxis. Fastighetens ägare kan däremot utnyttja fastighetens säkerhetsvärde för att få en bank-borgen, vilken duger som ut-sökningssäkerhet.

En på utmätningsmannen ställd pant ställs till förmån för motparten, t.ex. med tanke på skadestånd eller för att garantera betalningen av en fordran eller återbetalningen av lyfta medel. Utmätningssmannen är närmast den som tekniskt uppbevarar panten. Dessutom nämns i momentet för tydlighets skull att en hos utmätningsmannen ställd pant är i samma ställning som en till motparten utgiven pant. Bestämmelsen tillämpas t.ex. vid pantgivarens konkurs.

I borgenslagen avses med borgen en utfästelse genom vilken den som ger utfästelsen åtar sig att gentemot borgenären svara för någon annans förpliktelse. Lagen reglerar inte borgens form. För att säkerställa ut-sökningen anses det dock nödvändigt att borgensförbindelsen är skriftlig.

Med proprieborgen och solidarisk borgen avses i förslaget detsamma som i borgenslagen. Enligt 2 § 3 punkten borgenslagen avses med proprieborgen en borgen enligt vilken borgensmannen svarar för huvudförpliktelsen så som en personligt ansvarig gäldenär. Enligt lagens 22 § får borgenären vid proprieborgen kräva betalning av borgensmannen när huvudförpliktelsen har förfallit till betalning.

I 3 § 3 mom. borgenslagen sägs att om fle-

ra borgensförbindelser har ingåtts för samma huvudförpliktelse och något annat inte har avtalats, svarar varje borgensman gentemot borgenären för hela huvudförpliktelsen. Bestämmelsen om solidarisk borgen motsvarar den tidigare 10 kap. 11 § handelsbalken. Solidarisk borgen innebär att varje borgensman ansvarar för att hela den skuld för vilken han har gått i borgen blir betald, både för egen och de andra borgensmännens räkning.

Kravet på solidarisk borgen är nödvändigt eftersom borgensmannens ansvar i ut-sökningsspraxis måste vara så rätlinjigt och entydigt som möjligt, för den händelse att verkställigheten med stöd av utmätningsmannens beslut måste inriktas på borgensmannen. När borgen är solidarisk måste eventuella inbördes tvister mellan borgensmännen lösas dem emellan i enlighet med bestämmelserna om regressrätt i 6 kap. borgenslagen, och de behöver inte redas ut t.ex. genom en verkställighetstvist.

44 §. *Undantag från skyldigheten att ställa säkerhet.* En förteckning över borgenärer som är befriade från att ställa säkerhet togs in i ut-sökningsspraxis år 1973. Då motiverades bestämmelsen med att samma offentlig-rättsliga samfund var befriade från att ställa säkerhet också vid konkurs. Till förteckningen fogades år 1995 egendomsförvaltningsbolag som avses i lagen om statens säkerhetsfond (379/1992). Enligt det gällande 3 kap. 20 § 3 mom. krävs säkerhet inte om borgenär är staten eller en statlig inrättning, ett egendomsförvaltningsbolag som avses i lagen om statens säkerhetsfond, folkpensionsanstalten, Finlands Bank, någon annan bankinrättning som är underställd offentlig övervakning, Helsingfors universitet, en kommun, en samkommun, landskapet Åland eller evangelisk-lutherska kyrkan, ortodoxa kyrkosamfundet eller en till dem hörande församling.

Enligt 75 § 2 mom. konkursstadgan krävs säkerhet vid utbetalning av förskott inte av offentliga samfund eller av offentlig-rättsliga inrättningar eller föreningar. Säkerhet behö-ver inte krävas heller av andra borgenärer t.ex. om det finns en lagakraftvunnen dom över en bevakad fordran eller fordran annars är helt ostridig och det är uppenbart att med-len förslår till betalning. Då kan även borge-närens soliditet tillmätas betydelse.

Den här föreslagna paragrafen gäller undantag från skyldigheten att som borgenär ställa säkerhet i ett utsökningsärende. Det har ingen betydelse i vilket syfte säkerheten krävs. Det kan vara frågan om säkerhet för lyftande av medel, försäljningssäkerhet eller säkerhet med tanke på skadestånd eller verkställighetskostnader. Däremot medges inga undantag från sådan säkerhet som gäldenären skall ställa. Detta motsvarar nuvarande lagstiftning.

Enligt paragrafen krävs säkerhet inte om borgenären är ett offentligt samfund eller en offentligrättslig inrättning, ett egendomsförvaltningsbolag enligt lagen om statens säkerhetsfond eller ett sådant kreditinstitut eller en sådan försäkringsanstalt vars soliditet är underställd offentlig tillsyn i Finland eller någon annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller om gäldenären är Pensionsskyddscentralen.

Uttrycket offentligt samfund eller offentligrättslig inrättning täcker alla de enheter som finns uppräknade i den gällande bestämmelsen utom egendomsförvaltningsbolagen och bankinrättningarna. På samma sätt som i dag skall befrielsen från ställande av säkerhet inte gälla offentligrättsliga föreningar, på grund av den brokiga skaran av sådana föreningar. Också statens affärsverk blir utanför tillämpningsområdet. Befrielsen gäller inte heller verksamhet som staten eller något annat offentligt samfund bedriver i bolagsform.

På samma sätt som enligt den gällande lagen befrias kreditinstituten från att ställa säkerhet. Det konstateras dock tydligare att också utländska kreditinstitut kan komma i fråga, så länge deras soliditet är föremål för offentlig tillsyn i staterna inom EES-området. Med kreditinstitut avses kreditinstitut enligt 2 § 1 mom. kreditinstitutslagen (1607/1993), men inte finansiella institut enligt 3 § i samma lag. Därmed förtydligas uttrycket bankinrättning som används i den gällande bestämmelsen.

Om tillsynen över kreditinstituten bestäms i lagen om finansinspektionen (503/1993). Där sägs i 1 § att tillsyn över finansmarknaden och dem som är verksamma på den utövas av finansinspektionen vid Finlands Bank. Till dem som står under finansinspektionens tillsyn hör bl.a. de ovan nämnda kre-

ditinstituten. Om de utländska depositionsbankernas verksamhet finns föreskrivet i lagen om utländska kreditinstituts och finansiella instituts verksamhet i Finland (1608/1993).

På samma sätt som bankverksamheten står också försäkringsverksamheten under offentlig tillsyn. Därför föreslås paragrafens tillämpningsområde bli utvidgat att omfatta också Pensionsskyddscentralen och sådana försäkringsanstalter vilkas ekonomi är underställd offentlig tillsyn i Finland eller någon annan stat inom EES-området. Pensionsskyddscentralen är gemensamt organ för den privata sektorns arbetspensionssystem. Dess representantskap tillsätts av vederbörande ministerium och tillsynen av dess ekonomi sköts av Försäkringsinspektionen. Bestämmelser om utländska försäkringsbolag som är verksamma i Finland finns i lagen om utländska försäkringsbolag (398/1995).

Med uttrycket försäkringsanstalt avses bl.a. försäkringsbolag enligt lagen om försäkringsbolag (1062/1979), försäkringsföreningar enligt lagen om försäkringsföreningar (1250/1987), arbetspensionsförsäkringsbolag enligt lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag (354/1997) samt sådana genom lag grundade pensionsanstalter vilkas soliditet står under offentlig tillsyn. I Finland är det enligt bestämmelserna i försäkringslagstiftningen Försäkringsinspektionen som skall utöva tillsyn över försäkringsbranschens soliditet. Det kan inte förutsättas att utmätningsmannen särskilt skall utreda om bestämmelsen är tillämplig t.ex. på de många specialgruppernas pensionskassor. Borgenären är skyldig att själv visa på den i bestämmelsen avsedda lag genom vilken pensionskassan är grundad och att den står under offentlig tillsyn. Ibland kan man bli tvungen att tillgripa detta förfarande också när det är frågan om tillsyn som utövas utomlands.

Utmätningensmannen skall enligt paragrafen ha rätt att vid behov kräva säkerhet av ett kreditinstitut eller en försäkringsanstalt. Här avses närmast de fall då det råder oklarhet om tillsynen över institutet eller anstalten i fråga eller osäkerhet om deras soliditet. Befrielsen för kreditinstitut och försäkringsanstalter från att ställa säkerhet är såtillvida villkorlig att utmätningsmannen har rätt att i

ett osäkert fall också i efterhand kräva säkerhet av dem.

Rätten enligt denna paragraf gäller endast befrielse från ställandet av säkerhet. I övrigt gäller för dessa sökande samma skyldigheter att återbetala pengar och att betala ränta som för andra borgenärer. Någon separat utsökningsgrund behöver inte heller skaffas t.ex. för skyldigheten att återbetala lyfta medel. Utmätningensmannens beslut om återbetalningsskyldighet enligt den föreslagna 46 § är tillräckligt för återindrivning, om det går så att någon vägrar återbetala lyfta medel.

45 §. *Förvaring och återställande av säkerhet.* Enligt paragrafen skall en pant överlåtas till utmätningensmannen eller om han så bestämmer deponeras i ett kreditinstitut eller lämnas i förvar och vård hos en tillförlitlig person. Intyget över depositionen och borgensförbindelsen skall lämnas i förvar hos utmätningensmannen. Paragrafen motsvarar till denna del i sak det nuvarande 3 kap. 20 § 2 mom.

Panten eller borgensförbindelsen skall enligt paragrafen återställas till utställaren när den rätt eller det krav säkerheten har varit avsedd att trygga har uppfyllts eller förkastats genom dom eller annars upphört. Paragrafen motsvarar med smärre ändringar av ordalydelsen det gällande 3 kap. 20 a § 1 mom.

46 §. *Uttagande av betalning ur säkerhet.* I det gällande 3 kap. 20 a § 2 mom. sägs att om någon hos utsökningsmyndighet har ställt pant för återbetalning av medel som lyfts mot säkerhet, för fullgörande av en betalningsskyldighet på grund av en dom som inte har vunnit laga kraft eller för ett auktionspris, får det belopp som skall återbetalas eller betalas tas ur panten i den ordning som stadgas för utmätt egendom. En förutsättning är att utmätningensmannen därförinnan måste uppmana den betalningsskyldige och pantägaren att återbetala medlen eller att fullgöra sin betalningsskyldighet frivilligt. Om gäldenären inte äger pantföremålet skall ägaren underrättas om att betalning tas ur panten. Med stöd av bestämmelsen kan utmätningensmannen också besluta att det belopp som skall indrivnas hos personen i fråga skall tas ut hos borgensmannen med stöd av borgensförbindelsen efter att denne har fått en betalningsuppsmaning och blivit hörd. Dessutom finns i

momentet en föråldrad hänvisning till laglig borgen.

De nuvarande bestämmelserna förutsätter att utmätningensmannen fattar ett separat beslut om pantägarens eller borgensmannens betalningsskyldighet. Om betalning tas ur panten behövs inte separat utmätning av panten, utan panten omvandlas till pengar på det sätt som är bestämt om utmätt egendom.

De föreslagna bestämmelserna bygger till väsentliga delar på den nuvarande regleringen. I 1 mom. sägs att om 1) en borgenär som har ställt säkerhet för återställande av lyfta medel eller av egendom som han har fått om hand, 2) en gäldenär som har ställt säkerhet för uppfyllande av en betalningsskyldighet som saknar laga kraft, 3) en köpare som har ställt säkerhet för köpesumman, eller 4) någon annan som har ställt säkerhet enligt utsökningslagen blir återbetalnings-, återställnings- eller betalningsskyldig enligt utsökningslagen eller en lagakraftvunnen dom, skall utmätningensmannen fatta beslut om denna skyldighet. Beslutet skall delges den som ålagts skyldigheten samt den som på hans vägnar ställt säkerheten. Innan beslutet fattas skall personerna i fråga vid behov ges tillfälle att bli hörda.

Tillämpningsområdet för momentets 1—3 punkt är detsamma som för det nuvarande 3 kap. 20 a § 2 mom. Här kommer således i fråga en av borgenären ställd uttagssäkerhet, om vilken det finns bestämmelser bl.a. i 2 kap. 5, 7 och 10 § och säkerhet för sökandens återbetalningsskyldighet, som regleras i 2 kap. 16 §. Om sökanden däremot har ställt säkerhet för en eventuell skada, tillämpas den föreslagna 47 §. Momentet gäller också av gäldenären ställd avvärjningssäkerhet enligt 2 kap. 5 § samt säkerhet som köparen i enlighet med 5 kap har ställt för köpesumman. För att göra regleringen täckande och med tanke på senare reformer intas i momentet ytterligare en hänvisning till andra möjliga fall där någon har ställt säkerhet enligt utsökningslagen. Här avses då andra säkerheter än sådana som har ställts för ett eventuellt skadestånd, för vilka gäller den föreslagna 47 §.

Utmätningensmannens beslut ersätter i ovan nämnda fall utsökningsgrunden. Det gäller här en sådan av utsökningsförfarandet följande skyldighet som avses i 2 kap. 1 § 2

mom. utsökningslagen, och den får utmätningssmannen verkställa utan särskilt utsökningsgrund. I detta sammanhang har det inte ansetts nödvändigt att föreslå en ändring av bestämmelsen i 5 kap. 45 § 3 mom. om att verkställigheten sker med stöd av protokollet från den nya auktionen. Också i sistnämnda fall fattas ett uttryckligt beslut om köparens betalningsskyldighet. Om återbetalnings-, återställnings- eller betalningsskyldigheten är oklar eller lämnar rum för tolkning, skall ett motiverat beslut enligt de föreslagna 28 och 29 § fattas i saken.

Om borgenären är befriad från ställande av säkerhet skall ett här avsett beslut trots det fattas och eventuella utsökningsåtgärder vid behov inledas med stöd av det. Man har i den föreslagna 44 § försökt definiera undantagen från skyldigheten att ställa säkerhet så att någon sådan risk inte borde finnas, utan ett återbetalningsbeslut iaktas frivilligt.

Ett återbetalnings-, återställnings- eller betalningsbeslut skall delges dem som skyldigheten gäller. Bevislig delgivning krävs inte, eftersom personen i fråga när han ställer säkerheten måste bereda sig på en eventuell återbetalnings-, återställnings- eller betalningsskyldighet. Delgivningen kunde först skickas till den sökande, gäldenär eller köpare som ålagts förpliktelsen, om det är uppenbart att han själv fullgör förpliktelsen, och först i andra hand till den som eventuellt ställt säkerhet för hans räkning. I syfte att underlätta delgivningen föreskrivs i 38 § 1 mom. att den som ställer säkerhet är skyldig att uppge en delgivningsadress för utmätningssmannen.

Innan ett beslut enligt momentet fattas skall den betalnings-, återställnings- eller återbetalningsskyldige samt den som ställt säkerheten vid behov ges tillfälle att bli hörd. Ofta är det onödigt att höra särskilt borgenären i ett ärende som gäller återbetalning av lyfta medel, eftersom det belopp som skall återbetalas och återbetalningsskyldigheten i allmänhet är ostridiga. Men om det trots allt råder oklarhet om det belopp som skall återbetalas eller betalas eller om någonting annat i samband med skyldigheten i fråga, skall personen höras.

På samma sätt som i dag kan en fråga som gäller uttagande ur en pant av ett belopp som

skall återbetalas eller betalas eller borgensmannens betalningsskyldighet föras till domstol som en verkställighetstvist. Någon särskild bestämmelse har inte ansetts nödvändig, eftersom detta klart framgår av 9 kap. 6 § 1 mom. 2 punkten.

Enligt det nya 2 mom. som föreslås bli fogat till 8 kap. 8 § får ur en pant som ställts i ett utsökningsärende med stöd av utmätningssmannens beslut uppbäras obetalda verkställighetskostnader och kostnader för återkallande av verkställigheten, om panten har ställts även för dessa.

Enligt paragrafens 2 mom. skall utmätningssmannen uppmana den person som avses i 1 mom. att uppfylla sin återbetalnings-, återställnings- eller betalningsskyldighet. Om skyldigheten inte uppfylls, får utmätningssmannen sälja panten i enlighet med 5 kap. och på begäran av den som är berättigad till betalning driva in fordran av borgensmannen i enlighet med utsökningslagen.

Momentet motsvarar den princip som följs också i dag, att den som ställt säkerheten skall uppmanas att betala fordran innan panten realiserar eller indrivningsåtgärder vidtas mot borgensmannen. På uppmaningen kunde tillämpas de bestämmelser om betalningsuppmaning som senare skall tas in i utsökningslagen. Om skyldigheten inte fullgörs ens efter uppmaningen skall panten säljas i enlighet med bestämmelserna i 5 kap. Utmätningssmannen behöver inte först formellt utmäta panten.

Om det är frågan om borgen, krävs för verkställigheten en begäran av den som är berättigad till betalning. Utsökningsindrivningen hos borgensmannen kan pågå länge, och det är inte korrekt att utsökningsmyndigheten på tjänstens vägnar inleder utsökningen. I ett brådskande fall kunde en interimistisk åtgärd vidtas genast efter begäran, trots att ingen betalningsuppmaning ännu har givits.

47 §. *Uttagande av utdömd skadeersättning ur pant.* I den föreslagna paragrafen sägs om någon har ställt pant för kostnader och skador som motparten åsamkas av verkställigheten och han genom dom har ålagts att betala ersättning för dem, kan ersättningen på skadeståndstagarens begäran tas ur panten med iakttagande av vad som bestäms i 46 §.

En motsvarande bestämmelse finns i det gällande 3 kap. 20 a § 3 mom. Den föreslagna bestämmelsen avser, på samma sätt som den nu gällande, endast utdömda ersättningar. Om väckande av talan som avser skadestånd finns bestämt i det föreslagna 2 kap. 17 § 2 mom.

Sökanden är skyldig att ställa säkerhet för skadestånd enligt flera av de föreslagna bestämmelserna i 2 kap. I vissa fall kan också någon annan än sökanden bli tvungen att ställa säkerhet för skadestånd och kostnader. Enligt 9 kap. 15 § 1 mom. utsködningslagen kan som villkor för avbrytande av verkställigheten ställas att den som framställer yrkandet ställer säkerhet för kostnader och skador som avbrottet medför. Dessa bestämmelser om avbrott tillämpas också vid sökande av ändring i utsködningsgrunden.

Innan skadebeloppet har fastställts genom dom kan man inte börja realisera panten. Utmättningsmannen får inte ge panten ifrån sig innan det har avgjorts att betalning skall tas ur panten. Utmättningsmannen håller panten i sin besittning eller håller bestämmanderätten över den ända till nämnda tidpunkt, antingen för den ersättningsberättigades eller för pantställarens räkning. Om det är frågan om en tredjemanspant, skall också en sådan pantställare instämmas som svarande till ersättningsrättegången, för att ersättningen skall kunna tas ur panten.

När frågan om skadeståndbeloppet är avgjord, kan den ersättning som tilldömts motparten tas ur panten genom att den säljs i den ordning som anges i 5 kap.

Paragrafen tillämpas inte om säkerheten är en borgen. Då kommer endast ett normalt verkställighetsförfarande i förhållande till borgensmannen i fråga med stöd av en utsködningsgrund som givits mot honom. Talan mot den ersättningskyldige och mot borgensmannen kan behandlas vid samma rättegång med stöd av 10 kap. 7 a § och 18 kap. 2 § rättegångsbalken. Borgensmannen har enligt borgenslagen möjlighet att vid rättegången oberoende av huvudgäldenären självständigt åberopa olika omständigheter som kan minska borgensmannens ansvar eller sänka det ersättningsbelopp som döms ut.

Om den till vilkens fördel säkerheten har ställts har betalat verkställighetskostnader till

utmättningsmannen, kan ersättning yrkas även för dessa. Obetalda kostnader får tas ur säkerheten med stöd av den föreslagna 8 kap. 8 §.

Eftersökande av egendom och utredningsmaterial

I gällande utsködningslag finns inga bestämmelser om utmättningsmannens skyldighet att söka efter utmättningsbar egendom. Ursprungligen uppfattades utmätningen som konkreta åtgärder som utfördes i gäldenärens hem. I och med diversifieringen i samhället har detta förfarande fått allt mindre betydelse. För att utreda vad det finns för utmättningsbar egendom måste man i dag göra förfrågningar av gäldenären och hos andra informationskällor. Till följd av ändringar i lagstiftningen och datateknikens utveckling har utmättningsmannens möjligheter att få information förbättrats väsentligt. Utsködningspraxis är dock oenhetlig i fråga om vad som kan anses utgöra tillräckliga sökåtgärder.

48 §. *Skyldighet att söka efter egendom och att utreda gäldenärens vistelseort.* I paragrafens 1 mom. finns en allmän bestämmelse om skyldigheten att söka efter egendom vid verkställigheten av en betalningsskyldighet. Utmättningsmannen skall enligt momentet i den omfattning som omständigheterna kräver söka efter egendom som tillhör gäldenären. Momentet gäller sedvanliga utsködningsärenden. Bestämmelser om begränsad utsködningsfinns i det föreslagna 104 § 2 mom.

Syftet med eftersködningsåtgärderna är att sökanden skall kunna få betalning till fullt belopp så snabbt som möjligt. Därtill skall beaktas bestämmelserna om utmättningsbarhet, utmättningsförbud och utmättningsordning. Visserligen är det ofta först efter det att egendomen har hittats som man slutgiltigt kan bedöma dessa omständigheter.

Momentet anger att man vid sökandet skall iakta proportionalitetsprincipen, och således se till verkställighetssituationen som en helhet. Överdrivna sökåtgärder skall inte vidtas, t.ex. bankförfrågningar skall inte göras, om fordran snabbt kan drivas in ur en periodisk inkomst eller skatteåterbäring.

I paragrafens 2 mom. finns en fullmakt att bestämma om sökåtgärder genom förordning.

Enligt momentet bestäms om minimiåtgärder vid eftersökande av egendom och utredande av svarandens vistelseort genom förordning av statsrådet.

Syftet med att definiera minimiåtgärderna är att uppnå större enhetlighet vid utfärdande av hinderintyg. Utmätningssmannen får inom gränserna för proportionalitetsprincipen utföra eftersökningsåtgärder också utöver miniminivån, om de kan anses ändamålsenliga. Det faktum att gäldenären tidigare har försökt undvika utsökning framhäver åtgärdernas betydelse.

Ytterligare finns i momentet en hänvisning till den föreslagna 57 §, som gäller utmätningssmannens skyldighet att göra en utsökningsutredning. I förslaget har man utgått från att utsökningsutredningar skall göras mer regelmässigt.

Genom förordning av statsrådet skall bestämmas också om utredande av svarandens vistelseort. Bestämmelserna skall gälla både vid betalningsskyldighet och vid annan verkställighet. Avsikten är att i utsökningens informationssystem bygga in automatiska funktioner för kontroll av bl.a. uppgifterna i befolkningsregistret och handelsregistret.

I 3 mom. finns en bestämmelse om sökande vid andra skyldigheter än betalningsskyldighet, dvs. närmast vid verkställighet av en överlåtelsesdom. Enligt momentet skall vid verkställighet av annan skyldighet än betalningsskyldighet verkställighetsobjektet eftersökas i den omfattning som det med beaktande av ärendet som helhet kan anses skäligt. Vid eftersökande av objektet iakttas i tillämpliga delar vad som bestäms i kapitlet nedan, bl.a. i 49 och 50 § om verkställighet av betalningsskyldighet.

Om inte verkställighetsobjektet hittas efter skäligt sökande, återsänds handlingarna till sökanden med anteckning om hinder enligt den föreslagna 96 §. Sökanden skall dock ha rätt att på nytt anhängiggöra utsökningsärendet, t.ex. efter att själv ha fått tips om var föremålet eventuellt finns.

49 §. *Eftersökning som avser plats.* Enligt paragrafens 1 mom. får egendom för utförande av utmätning eftersökas i byggnader, förvaringsplatser, fordon eller andra utrymmen inom- eller utomhus som tillhör gäldenären eller används av honom. Det som här före-

skrivs om gäldenären gäller även en utomstående, om det finns skäl att anta att det i utrymmen som tillhör eller används av honom finns egendom som tillhör gäldenären. I momentet finns en hänvisning till 82 § som gäller maktmedel. Om eftersökningsåtgärder i bostad finns bestämmelser i 2 mom.

Det föreslagna momentet motsvarar tillsammans med 82 § i sak den gällande 3 kap. 30 §. Bestämmelsen gäller med stöd av 48 § 3 mom. också annat förfarande som avser viss egendom, såsom verkställighet av en överlåtelsesdom som gäller lösöre.

I momentet uppräknas de lokaliteter i vilka egendom kan sökas. I utsökningsförfarandet måste ett stort sökområde tillåtas. Samtidigt måste man också vid eftersökande av egendom beakta kraven på tillbörligt förfarande enligt 1 kap. 19 §. Sökandet får inte inriktas på platser där intrång kan åsamka gäldenären skada eller olägenhet, om det finns andra likvärda platser.

Också en utomstående måste enligt momentet tillåta eftersökande i lokaliteter som tillhör eller används av honom, om det finns skäl att anta att där finns egendom som tillhör gäldenären. Ibland kan det vara oklart om en lokal som tillhör en utomstående används av gäldenären på det sätt som avses i momentet. Något egentligt hyres- eller annat avtal om användningen förutsätts inte. Om gäldenären har nycklar till lokalen eller annars kan komma in i den oberoende av den utomstående eller om han annars förvarar egendom där, kunde lokalen anses vara i gäldenärens användning.

Utomstående enligt momentet är inte bara fysiska personer utan också juridiska personer, bl.a. kreditinstitut. Om utmätningssmannen t.ex. av gäldenären har fått hand om en nyckel till ett tresorfack, men inte vet till vilket fack den passar, måste banken tillåta att nyckeln prövas i dess tresorfack.

Den grund på vilken en utomstående innehar egendom skall beaktas när paragrafen tillämpas. Om den utomstående innehar ett löst föremål som handfången pant följer av 4 kap. 12 § begränsningar i pantinnehavarens skyldighet att lämna ifrån sig egendomen.

Paragrafens 2 mom. gäller sökande av egendom i gäldenärens eller en utomståendes bostad. Sökåtgärder i en bostad är i viss mån

problematiska på grund av ordalydelsen av reservationen för lag i 10 § 3 mom. grundlagen. I denna proposition har man dock utgått från att utsökningsåtgärderna kunde utsträckas också till hemfridens område. Frågan behandlas nedan i avsnitt 4.2.

Eftersökning får enligt momentet ske också i gäldenärens bostad utan dennes samtycke, om det finns skäl att anta att där finns utmättningsbar egendom och utmättningsmannen inte känner till tillräckligt med annan egendom som ostridigt tillhör gäldenären. Utmättningsmannen får vidta eftersökningsåtgärder i en utomståendes bostad utan dennes samtycke om det finns grundad anledning att anta att där finns egendom som tillhör gäldenären och utmättningsmannen inte känner till tillräckligt med annan egendom som tillhör gäldenären. Den utomstående skall först ges tillfälle att överlämna egendom som tillhör gäldenären, om inte omedelbara eftersökningsåtgärder anses vara nödvändiga.

Utmättningsmannen kan gå in i gäldenärens och utomståendes bostäder med deras samtycke. Utan samtycke kan han däremot gå in i gäldenärens bostad bara om det finns någon grund som ger anledning att förmoda att där finns gäldenären tillhörig egendom som eventuellt kan mätas ut. Om det är mycket sannolikt att det i gäldenärens bostad finns bara egendom som berörs av undantagsrätten, skall man inte gå in. När det gäller utomstående är denna förutsättning ännu striktare. Utmättningsmannen måste ha grundad anledning att anta att det i den utomståendes bostad finns egendom som tillhör gäldenären. Då krävs rätt konkret information om att ett visst föremål eller viss gäldenären tillhörig egendom finns i den utomståendes bostad.

Om det finns andra likvärdiga platser där man kan söka och finna tilläckligt med ostridig egendom, skall man inte gå in i bostaden, även om det kan antas att också där finns utmättningsbar egendom. I vissa fall kan man trots allt bli tvungen att gå in i bostaden, även om periodisk inkomst mäts ut, om sökandens fordran blir för långsamt betald ur den.

Den här avsedda begränsningen hindrar inte utmätning av bostaden, utan gäller endast sökande efter annan egendom i bostaden. Det är meningen att bostaden skall skyddas genom en senare ändring i bestä-

melserna om utmättningsordning.

Bostaden kan inte helt fredas från eftersökningsåtgärder i utsökningsärenden. Den förändring som den här föreslagna bestämmelsen innebär är dock i princip betydande. I den ursprungliga utsökningslagen var utgångsläget just förrättningar i hemmet. Nu blir huvudregeln den motsatta. Det väsentliga är att utmättningsbar egendom inte regelmässigt i första hand söks hemma hos gäldenären och inte när det med beaktande av gäldenärens förhållanden kan förmodas att det i bostaden inte finns annat än egendom som berörs av undantagsrätten. Detta motsvarar långt utsökningspraxis i dag.

Bostaden har i regeringens proposition med förslag till ändring av grundlagarnas stadganden om de grundläggande fri- och rättigheterna (RP 309/1993 rd) ansetts utgöra kärnområdet för hemfriden, även om skyddet i sig sträcker sig längre. Med gäldenärens bostad avses i detta förslag den bostad där gäldenären de facto bor. Om gäldenären t.ex. arbetar på annan ort och där har en andra bostad, betraktas också den som bostad enligt momentet. Däremot tillämpas bestämmelsen inte på en sommarstuga eller annan semesterbostad, om inte gäldenären bor där en stor del av året.

I förslaget har det inte ansett möjligt att vid utsökning utsträcka hemfriden lika långt som i 24 kap. 11 § strafflagen, enligt vilken hemfridsskyddade platser förutom bostäder och fritidsbostäder är övriga utrymmen som är avsedda för boende, såsom hotellrum, tält, husvagnar och fartyg som kan bebos. Dessa utrymmen kan dock även vid utsökning i någon mån skyddas i enlighet med det föreslagna 1 kap. 19 § 1 mom. som gäller tillbörligt förfarande. Verkställigheten får inte åsamka gäldenären större olägenhet än vad syftet med verkställigheten kräver. Eftersom intrång i utrymmen som används som bostad i regel åsamkar gäldenären olägenhet, skall utmättningsmannen innan han går in i utrymmena avväga olägenheten mot verkställighetens syfte.

Vid verkställighet i en bostad betonas kraven på tillbörligt förfarande i enlighet med 1 kap. 19 §. Endast i undantagsfall får man tillgripa maktmedel för att komma in i en bostad och endast om situationen absolut kräver det.

Eftersökningsåtgärderna i en bostad får inte utföras på ett sätt som onödigt skrämmer upp de personer som befinner sig där, t.ex. gäldenärens familjemedlemmar. Detta skall beaktas bl.a. vid valet av förrättningsstidpunkt.

Innan eftersökningsåtgärder vidtas mot bostaden skall utmätningsmannen ge gäldenären ett meddelande om anhängighet enligt 33 § eller ett förhandsmeddelande om utmätning enligt 34 §, utom om det finns skäl att anta att ett sådant avsevärt skulle försvåra verkställigheten.

Enligt momentet skall en utomstående innan eftersökningsåtgärder vidtas ges tillfälle att själv till utmätningsmannen överlämna gäldenären tillhörig egendom som han har i sin besittning. Eftersökningsåtgärder kan dock vid behov vidtas omedelbart, om det t.ex. finns risk för att egendomen skingras.

Utmätningssmannen får utmäta egendom som tillhör gäldenären även om den finns hos en utomstående. Utmätningssmannen får dessutom med stöd av 4 kap. 10 § 1 mom. utsköningslagen utmäta också sådan lös egendom som finns hos en utomstående men som av omständigheterna att döma sannolikt tillhör gäldenären. Då skall frågan om äganderätten dock prövas genom en verkställighetstvist.

50 §. *Eftersökning som avser person.* I den gällande lagen finns inga bestämmelser om eftersökning som avser person. Däremot finns sådana bestämmelser t.ex. i tvångsmedelslagen. I den juridiska litteraturen har det ansetts att utmätningsmannen endast har rätt att ur en persons hand eller ficka ta ett föremål, t.ex. en plånbok. Därförinnan skall personen i fråga uppmanas att agera frivilligt. Om tvång måste tillgripas, skall man först försöka klara sig med så lindriga metoder som möjligt och sedan vid behov gradvis gå över till hårdare metoder. Dessa principer har följts också i utskökningspraxis.

Den föreslagna paragrafen bygger på ovan nämnda principer. Enligt 1 mom. får utmätningsmannen uppmana gäldenären att överlämna egendom av mer än obetydligt värde som han bär på sig eller i sina kläder. Om uppmaningen inte iakttas, får utmätningsmannen i syfte att förrätta utmätning ta egendomen om hand, om han vet eller det finns grundad anledning att anta att gäldenären bär

sådan egendom på sig eller i sina kläder. Vidare förutsätts att omhändertagandet kan ske utan kränkande av gäldenärens personliga integritet. En ytterligare förutsättning är att utmätningsmannen inte känner till tillräckligt med annan egendom som ostridigt tillhör gäldenären. Alternativt får utmätningsmannen vid vite ålägga gäldenären att överlämna i momentet avsedd egendom. I momentet finns till slut en hänvisning till bestämmelserna om maktmedel i den föreslagna 83 §.

Innan eftersökningsåtgärder som avser en person vidtas skall denne alltid uppmanas att agera själv. För eftersökning förutsätts visshet eller en iakttagelse eller en upplysning, om än något osäker, som ger anledning att förmoda att man genom eftersökning kan hitta egendom av mer än obetydligt värde. Trots det skall eftersökning inte inledas om fordran relativt snabbt kan bli betald ur en periodisk inkomst eller en väntad skatteåterbäring.

Ofta omfattas de personliga föremål som gäldenären har på sig eller i sina kläder av undantagsrätten. Men vanligen är det omöjligt för utmätningsmannen att bedöma detta innan han sett föremålet. T.ex. ett sedvanligt armbandsur omfattas av undantagsrätten, men inte en påfallande värdefull klocka. Det kan vara motiverat att ta hand om en plånbok för att omhänderta pengar och ett eventuellt bankkort. Utmätningssmannen måste dock se till att gäldenären får behålla det belopp som undantagsrätten garanterar honom, antingen i kontanter eller på konto.

Utmätningssmannen får inte på ett kränkande sätt göra intrång i någons personliga integritet. Dessa situationer måste bedömas från fall till fall med beaktande av kravet på tillbörligt förfarande enligt 1 kap. 19 §. Om gäldenären synligt har egendom "på sig", kan den tas ifrån honom. Men om egendomen finns "i kläderna", t.ex. i fickorna, krävs noggrant övervägande. Särskilt skall man så litet som möjligt vidröra en person av motsatt kön. Gäldenärens väska eller dokumentportfölj kunde i princip undersökas i enlighet med det föreslagna 49 § 1 mom., även om föremålets personliga karaktär skall beaktas åtminstone så att personen i fråga först ges tillfälle att agera själv.

I sådana fall då utmätningsmannen inte är säker på om en åtgärd kan anses kränkande

är det bättre att tillkalla polisen eller att vid vite förpliktiga personen i fråga att överlämna föremålet. Indrivningen av en liten fordran har inte stor betydelse heller för borgenären. Då är det inte skäl att gå alltför nära gränsen för vad som kan anses utgöra kränkande förfarande.

Å andra sidan är det när utmätningsmannens åtgärder bedöms i efterhand skäl att beakta att utmätningsmannen rätt överraskande kan ställas inför en sådan situation som avses i paragrafen. Det finns kanske inte mycket betänketid, och då skall utmätningsmannens agerande inte i efterskott heller bedömas alltför strängt.

Om utmätningsmannen i en sådan situation stöter på motstånd, skall bestämmelserna i den föreslagna 83 § iakttas. Om man vid sökande måste använda maktmedel som är hårdare än lindriga, är det skäl att tillkalla polisen. En polisman har bättre allmän beredskap än utmätningsmannen att bedöma behovet av maktmedel och att använda sådana på ett tryggt sätt. Om gäldenären trots uppmaning vägrar att ge ifrån sig egendom och aktivt motsätter sig utmätningsmannens åtgärder, skall utmätningsmannen i allmänhet inte börja bryta ner motståndet, eftersom detta kan leda till att någon blir skadad. Å andra sidan kan det anses vara lika klart att gäldenären inte kan undvika verkställighet enbart genom att motsätta sig utmätningsmannen tjänsteutövning, utan verkställigheten måste vid behov skötas med hjälp av handräckning av polisen.

Paragrafens 2 mom. gäller utomstående. Där sägs att om utmätningsmannen vet att en utomstående på sig eller i sina kläder bär gäldenären tillhörig egendom, skall förfarandet enligt 1 mom. tillämpas. Utmätningsmannen kan inte på basis av enbart ett antagande börja söka efter egendom på en utomståendes person eller i hans kläder. För att kunna söka måste han vara säker på att den utomstående har sådan egendom, dvs. utmätningsmannen skall t.ex. själv ha sett den utomstående stoppa gäldenären tillhörig egendom i fickan. Också här kan ett förfarande med vite tillämpas.

51 §. *Eftersökande och omhändertagande av utredningsmaterial.* Utmätningsmannen är enligt den gällande 3 kap. 32 a § skyldig att i

ett ärende som gäller en invändning eller ett yrkande skaffa fram en utredning om detta lämpligen kan göras. Däremot finns ingen egentlig bestämmelse om skaffande av utredning i samband med eftersökande av egendom. I allt högre grad har utmätningen av egendom övergått från konkreta föremål till inkomster och tillgångar. Ofta är det mest väsentliga att hitta en utredning över att det finns sådan förmögenhet. I utsökningspraxis har man vid framskaffandet av utredningar ofta följt samma bestämmelser som vid egentlig utmätning.

I paragrafens 1 mom. sägs att vad som föreskrivs i 49 § i tillämpliga delar även gäller eftersökande av utredningsmaterial som behövs i ett utsökningsärende. Också vid inhämtande av utredningsmaterial skall proportionalitetsprincipen enligt 1 kap. 19 § iakttas. Om utmätningsmannen i ett ärende får en tillräcklig utredning t.ex. genom registerförfrågningar, skall lokaliteter i gäldenärens besittning inte bli föremål för eftersökningsåtgärder. När det gäller eftersökningsåtgärder är bostaden i en särställning på det sätt som anges i 49 § 2 mom. Också en utomstående måste under de förutsättningar som föreskrivs i nämnda paragraf tillåta eftersökningsåtgärder i lokaliteter som tillhör honom eller som han använder.

Avsikten är inte att utmätningsmannen skall bli en "civil polis". Å andra sidan skulle ett utsökningsväsende där utmätningsmannen inte har behörighet att skaffa fram en utredning om gäldenärens egendom inte fungera. Paragrafen gäller inte sökande efter bevis, t.ex. för en rättegång som gäller gäldenärsbrott. Här är det frågan om en sådan utredning som utmätningsmannen kan lägga till grund för sitt beslut om utmätning. Det måste dock anses tillåtet att utmätningsmannen i ett ärende som gäller utsökningsbesvär också efter utmätningen skaffar fram en utredning för sitt utlåtande eller sin utredning till domstolen. Det är dock klart att utmätningsmannen inte först i efterhand får börja skaffa fram en utredning som stöder utmätningen, utan när utmätningen förrättas måste det finnas tillräckliga grunder för den.

Den personliga integriteten är en viktig grundläggande rättighet. Därför anses det i propositionen att eftersökning som avser per-

son inte skall tillåtas enbart i syfte att skaffa fram en utredning.

Enligt 2 mom. får utmätningsmannen ta hand om material som han hittar, med iakttagande i tillämpliga delar av bestämmelserna om utmätning. Materialet skall dock återlämnas så snart det inte längre behövs i utskökningsärendet. Genom omhändertagandet av materialet får gäldenärens eller en utomståendes näring eller utkomst inte heller försvåras onödigt. Även detta moment ger uttryck för proportionalitetsprincipen. I fråga om försvårande av näring eller utkomst hänvisas till vad som konstateras om interimistiska åtgärder i samband med 18 § 2 mom. Om handlingar och material som tillhör en utomstående finns bestämmelser i den föreslagna 66 § 3 mom.

Gäldenärens skyldighet att lämna uppgifter

I de föreslagna 52—63 § ingår bestämmelser om gäldenärens skyldighet att lämna uppgifter. Bestämmelserna finns uppdelade under två rubriker. I den första gruppen finns allmänna bestämmelser om skyldighetens omfattning och de personer som är skyldiga att lämna uppgifter. I den andra gruppen finns bestämmelser om förrättande av utskökningsutredning. Eftersom inhämtandet av uppgifter utgör en del av åtgärderna vid eftersökande av egendom, kunde också de ovan nämnda bestämmelserna i tillämpliga delar appliceras på t.ex. verkställighet av en överlåtelseskyldighet med stöd av det föreslagna 48 § 3 mom.

Förslaget bygger till sina grundläggande principer på den nuvarande regleringen. I förslaget har dock skyldigheten att lämna uppgifter preciserats genom mera detaljerade regler om innehållet i de uppgifter som skall lämnas och sättet att skaffa fram uppgifterna. I vissa avseenden breddar förslaget också den nuvarande skyldigheten att lämna uppgifter.

52 §. *Uppgifter som skall lämnas till utmätningsmannen.* I paragrafen tas in en bestämmelse om omfattningen av gäldenärens skyldighet att lämna uppgifter, som skall tillämpas oberoende av hur utmätningsmannen begär uppgifterna. I paragrafen uppräknas de omständigheter beträffande vilka gäldenären är skyldig att lämna uppgifter. Gäldenären är

skyldig att lämna sanningsenliga uppgifter till utmätningsmannen. En bestämmelse som betonar sanningsenligheten finns bl.a. i 14 kap. 1 § rättegångsbalken, där det sägs att i ett tvistemål skall parterna hålla sig till sanningen då de redogör för de omständigheter som de åberopar i målet och då de uttalar sig om de omständigheter som motparten anför samt då de besvarar frågor. I denna proposition föreslås inga ändringar i strafflagen.

En allmän förutsättning för skyldigheten att lämna uppgifter är att uppgiften begärs av utmätningsmannen och att den begärda uppgiften behövs för verkställigheten. Det är utmätningsmannen som skall bedöma om uppgiften behövs för verkställigheten.

Skyldigheten att lämna uppgifter gäller så länge utskökningsärendet är anhängigt eller antecknat som passivfordran i utskökningsregistret. Rätten att få uppgifter får inte användas enbart för att underlätta utförandet av andra myndigheters åligganden. Trots att t.ex. samarbetet mellan polis-, skatte-, tull- och utskökningsmyndigheterna för att bekämpa den ekonomiska gråzonen bör anses viktigt, får gränserna mellan de olika myndigheternas uppgiftsområden inte fördunklas. När utmätningsmannen börjar skaffa fram uppgifter, skall de ha samband med ett visst utskökningsärende. En annan sak är att utmätningsmannen på begäran till andra myndigheter kan överlåta uppgifter som han redan har skaffat fram på det sätt som anges i 69—73 §.

Enligt paragrafens 1 punkt är gäldenären skyldig att uppge personuppgifter och kontaktinformation samt i utskökningsärendet behövliga uppgifter om familjeförhållanden och om personer som han försörjer. Identifieringsuppgifter motsvarande personuppgifterna måste ges också om en juridisk person som är gäldenär.

T.ex. vid utmätning av lön behöver man uppgifter om vilka personer som försörjs av gäldenären. Också flera bestämmelser om undantagsrätten kräver att man tar ställning till frågan om vilka som kan anses vara medlemmar av gäldenärens familj. När familjeförhållandena inte påverkar utskökningsärendet skall man inte fråga efter dessa uppgifter.

Enligt 2 punkten måste gäldenären lämna uppgifter om egendom och annan förmögen-

het, inkomster och skulder samt andelar i bolag eller medlemskap i andra sammanslutningar som påverkar hans förmögenhetsställning. Med egendom avses också t.ex. rätt till andel i ett oskiftat dödsbo och andra fördelar som har förmögenhetsvärde.

Skyldigheten att lämna uppgifter gäller också sådan egendom eller inkomst som enligt lag inte kan utmätas t.ex. på grund av förbud mot onödigt utmätning eller undantagsrätt. Att man får en övergripande bild av gäldenärens förmögenhet har betydelse t.ex. när man skall bedöma hur stor del av lönen eller pensionen som skall lämnas utmätt på grundval av 4 kap. 7 § 2 mom. samt möjligheterna att få fria månader med stöd av 4 kap. 6 a § 2 mom. Det är ofta först efter att ha fått klarhet om egendomen som utmätningssmannen kan bedöma om den är utmätningssbar eller om den faller inom ramen för undantagsrätten.

För inkomstens del skall uppges inte bara själva inkomsten utan också källan och när inkomsten förfaller. Skyldigheten att lämna uppgifter gäller all sådan rätt till inkomst och skyldighet att betala skulder som på ett för gäldenären bindande sätt redan har uppkommit när informationen begärs. Som skuld betraktas också t.ex. borgensansvar eller realobligation. Delägarskap i bolag och bolagsmannaskap skall uppges oberoende av förmögenhetsvärde. När det gäller andra sammanslutningar än bolag skall medlemskap uppges endast om det påverkar gäldenärens förmögenhetsställning, antingen så att gäldenärens egendom eller tillgångar ökar eller skulderna minskar eller tvärtom. T.ex. enbart medlemskap i en ideell förening påverkar inte gäldenärens förmögenhetsställning. Men om medlemskapet för med sig ett personligt ansvar, som t.ex. i en oregistrerad förening, skall medlemskapet på förfrågan uppges. Gäldenärens förmögenhetsställning påverkas också om förändringar som under det följande året sannolikt är att vänta i de omständigheter som avses i 2 punkten. Dessa uppgifter betjänar inte bara det anhängiga verkställighetsärendet utan också ärenden som kanske blir anhängiga i framtiden eller passivärenden. Eftersom uppskattningen av t.ex. eventuella framtida inkomster är beroende av många osäkerhetsfaktorer, får man

till denna del på gäldenären inte ställa alltför strikta krav på exakthet. Det är frågan om en uppskattning, även om förpliktelsen att hålla sig till sanningen gäller också för den. Där emot är gäldenären i allmänhet väl medveten om stora förändringar i hans förmögenhetsställning som är att vänta inom en snar framtid.

Förändringarna skall vara åtminstone i någon mån sannolika när informationen ges. Det kan inte förutsättas att gäldenären skall lägga fram fullständigt spekulativa gissningar. Det huvudsakliga tillämpningsområdet för den föreslagna bestämmelsen torde bli de fall där utmätningssmannen redan har grundad anledning att vänta sig förändringar. Bestämmelsen kunde också lämpa sig för t.ex. olika slags förmögenhetsarrangemang, där gäldenärens rätt på ett eller annat sätt "ligger och väntar". De olika optionsprogram som blivit allmänna under de senaste åren skulle omfattas av denna bestämmelse.

Enligt 4 punkten skall gäldenären uppges hur löneinkomst eller annan periodisk inkomst bestäms samt ge uppgifter om arbetsplats och kontaktinformation för arbetsgivaren eller någon annan utbetalare. Med annan periodisk inkomst avses t.ex. pensionsinkomst och utmätningssbar arbetslöshets- eller sjukdagpenning samt inkomst av näringsverksamhet. Med de grunder enligt vilka inkomsten bestäms avses t.ex. vilka arbetsprestationer och vilka poster lönen består av. Detta har betydelse när man bestämmer beloppet av den utmätningssbara inkomsten eller bedömer lönebeloppet med stöd av 4 kap. 9 b §. Uppgifterna om arbetsplatsen och kontaktinformationen för arbetsgivaren eller någon annan utbetalare behövs särskilt för delgivning av betalningsförbud.

Enligt 5 punkten skall gäldenären uppges var ett föremål eller en handling som berörs av en överlåtelseplikt eller som enligt lag skall ges till utmätningssmannen finns. Uppgiften om var föremålet för en överlåtelseplikt finns är nödvändig vid verkställigheten av en sådan utsökningsgrund. Om andra objekt som enligt lag skall lämnas åt utmätningssmannen finns bestämt t.ex. i 4 kap. 23 § 1 mom. utsökningslagen, enligt vilket utmätningssmannen skall omhänderta skuldebrev som har intecknats i en utmätt fastighet och

som gäldenären eventuellt innehar.

Enligt paragrafens 6 punkt gäller skyldigheten att lämna uppgifter bl.a. olika konstgjorda arrangemang, och den kompletterar den reform avsedd att förhindra sådana arrangemang som trädde i kraft den 1 juni 1999. Gäldenären skall därmed ge uppgifter om avtal och förbindelser som påverkar hans förmögenhetsställning samt om egendom över vilken han förfogar eller som han använder med stöd av fullmakt eller på motsvarande grunder eller på basis av arrangemang eller avtal.

På grund av den stora mångfalden arrangemang som förekommer i praktiken försöker man i bestämmelsen inte definiera vad som avses med avtal och förbindelser som påverkar gäldenärens förmögenhetsställning. Utgångspunkten är att alla avtal och förbindelser som ökar eller minskar värdet av gäldenärens egendom omfattas av skyldigheten att lämna uppgifter.

Med förfogande avses här verklig makt att besluta om egendomens användning. Förfogandet kan formellt bygga på t.ex. en fullmakt, men av det faktiska innehavet och motsvarande omständigheter kan man dra den slutsatsen att fullmakten finns bara i gäldenärens intresse och för undvikande av utsökning. I dylika fall rör gäldenären ofta också över den som har givit fullmakten. Egendomen kan vara i gäldenärens användning också t.ex. på basis av ett hyresavtal.

Paragrafens 7 punkt gäller eventuella grunder för återvinning. Gäldenären skall enligt punkten lämna uppgifter om egendom som han mot eller utan vederlag har överlåtit, betalningar som han gjort och rättshandlingar som han vidtagit, om uppgifterna behövs för utredning av om egendomen kan förordnas återgå till utsökning genom återvinningstalan. Till denna del motsvarar bestämmelsen det nuvarande 3 kap. 33 § 2 mom. För att skapa överensstämmelse med återvinningslagen föreslås att gäldenären också skall lämna uppgifter om förfaranden, arrangemang eller andra åtgärder som till sina verkningar är jämförbara med en rättshandling som omfattas av en återvinningsgrund.

På basis av erfarenheter från det praktiska rättslivet anses det motiverat att den föreslagna förteckningen inte är uttömmande.

Om förteckningen görs uttömmande leder det bara till att man söker efter kryphål i lagen och det kan mycket snart bli aktuellt med en ändring av bestämmelsen.

Det väsentliga är att utsökningsskyldigheten skall ha rätt att av gäldenären få alla sådana uppgifter om dennes ekonomiska ställning och verksamhet som på ett eller annat sätt behövs för verkställigheten. Ett omnämnande av detta tas in som 8 punkt i paragrafen. Andra uppgifter än sådana som påverkar gäldenärens ekonomiska ställning och verksamhet berörs däremot inte av skyldigheten att lämna uppgifter.

En annan möjlighet hade varit att föreslå att det för hela paragrafen skulle ha räckt med den allmänna bestämmelse som finns uttryckt i 8 punkten. Förteckningen har dock bedömts ha en förtydligande och informativ betydelse för både den som ställer frågorna och för den som är skyldig att lämna uppgifterna.

Det är viktigt att utmätningsmannen ställer tillräckligt specificerade frågor, dvs. informerar den som är skyldig att ge uppgifterna om vilka uppgifter som berörs av denna skyldighet. Saken har betydelse också med tanke på ett eventuellt straffrättsligt ansvar. Den föreslagna bestämmelsen bygger på principen att utmätningsmannen ställer frågor till gäldenären. Det kan inte förväntas att gäldenären på eget initiativ beskriver hela sin förmögenhetsställning. Dock förutsätts det inte att utmätningsmannen konkret skall fråga om gäldenären äger viss egendom. Genom exempel skall utmätningsmannen ange vilket slag av egendom frågan gäller. Dessa omständigheter behandlas också i samband med 60 § 1 mom.

När gäldenären ger de uppgifter som avses i paragrafens 6—8 punkt kan det innebära att det framkommer omständigheter av vilka utmätningsmannen kan dra slutsatsen att gäldenären eventuellt har gjort sig skyldig till ett brottsligt förfarande, t.ex. oredlighet som gäldenär. För att det inte skall uppstå en konflikt med det förhållandet att ingen är skyldig att utsätta sig själv för risk för åtal, tas i 73 § 1 mom. 3 punkten in begränsningar i utmätningsmannens rätt att lämna ut de uppgifter som avses i punkterna i fråga. Däremot kan enbart den uppgiften att gäldenären äger viss

egendom i allmänhet inte medföra risk för åtal.

53 §. *Fysiska personer som är skyldiga att lämna uppgifter.* I paragrafen finns bestämmelser om vem som skall lämna uppgifter när gäldenären är en fysisk person. Paragrafen tillämpas oberoende av hur uppgifterna inhämtas, således också vid utredning.

I 1 mom. sägs att en fysisk person som är gäldenär själv är skyldig att lämna de uppgifter som avses i 52 §. Därmed har gäldenären inte rätt att anlita ett ombud, utan skyldigheten att lämna uppgifterna gäller honom personligen. Om rätten att använda ett biträde vid utredning finns bestämt i det föreslagna 60 § 1 mom. Om gäldenären har eller har förordnats en intressebevakare enligt lagen om förmyndarverksamhet (442/1999), är denne skyldig att lämna uppgifterna till den del han sköter gäldenärens egendom. I sak motsvarar bestämmelsen det gällande 3 kap. 34 b § 2 mom.

Skyldig att lämna uppgifter för en fysisk persons räkning är enligt momentet även den som i praktiken leder eller har lett gäldenärens näringsverksamhet eller som sköter eller har skött gäldenärens egendom. En motsvarande bestämmelse finns i 17 § 2 mom. konkursstadgan, som visserligen tillämpas på domstolens förordnande. Det finns vägande i praktiken framkomna orsaker till att uppgiftsskyldigheten bör gälla även den som sköter gäldenärens egendom.

I paragrafens 2 mom. finns en bestämmelse som gäller dödsbon, enligt vilken den som har hand om dödsboet är skyldig att lämna uppgifter om boet. För tydlighets skull bestäms att om boet förvaltas av delägarna gemensamt, är varje bodelägare skyldig att lämna uppgifter.

Frånsett tillägget om gemensamt förvaltade dödsbon motsvarar momentet det nuvarande 3 kap. 34 b § 3 mom. Bestämmelsen gäller både lagstadgad och avtalsenlig förvaltning av dödsbon. Om ett dödsbo förvaltas av delägarna, gäller uppgiftsskyldigheten var och en av dem självständigt, även om uppgifterna även i detta fall i första hand skall begäras av den som bäst har reda på boets angelägenheter. Om dödsboet har överlämnats till officiell utredning är boutredningsmannen eller

vid dödsbos konkurs konkursförvaltningen skyldig att lämna uppgifter.

54 §. *Skyldighet att lämna uppgifter på sammanslutnings vägnar.* I paragrafen bestäms vilken fysisk person som är skyldig att lämna de uppgifter som avses i 52 § på en juridisk persons vägnar. Denna skyldighet att lämna uppgifter gäller både utmätningsmannens fritt formulerade förfrågningar och utredning. Om överlämnande av bokföringsmaterial finns bestämmelser i 62 §.

När en sammanslutning eller en stiftelse är gäldenär är följande personer enligt 1 mom. skyldiga att lämna uppgifter: 1) den som är medlem i styrelsen eller motsvarande organ eller som är verkställande direktör eller innehar motsvarande ställning, 2) den som är personligen ansvarig för sammanslutningens skyldigheter, 3) den som har rätt att ensam eller tillsammans med någon annan teckna sammanslutningens eller stiftelsens firma och 4) den som av omständigheterna att döma i praktiken leder sammanslutningens eller stiftelsens verksamhet eller sköter dess förvaltning eller egendom.

Till den del verksamhet har bedrivits innan bolaget uppkom, är de personer som bedrev verksamheten skyldiga att lämna uppgifter i enlighet med 53 §.

Momentets 1 punkt gäller uppgiftsskyldighet som bygger på den formella ställningen i sammanslutningen. Punkten ersätter bestämmelsen i det gällande 3 kap. 34 b § 1 mom., enligt vilken skyldig att lämna uppgifter vid utredning är medlemmar i sammanslutningens eller stiftelsens styrelse eller motsvarande organ.

Skyldiga att lämna uppgifter enligt denna punkt är för det första medlemmarna i sammanslutningens eller stiftelsens styrelse eller motsvarande organ, t.ex. direktion. Styrelsen och motsvarande organ skall fungera som sammanslutningens eller stiftelsens beredande och verkställande organ, samt leda och övervaka bolagets affärsverksamhet. Medlemskapet i styrelsen eller motsvarande organ medför i allmänhet inte bara en möjlighet att få information om bolagets angelägenheter utan också en skyldighet att allmänt taget vara insatt i dem.

De i punkten avsedda organens ställning

kan bygga på lagstiftning, bolagsavtal eller bolagsordning eller på en bestämmelse i stadgarna. I fråga om t.ex. öppna bolag eller kommanditbolag kräver lagstiftningen inte att det skall finnas en styrelse. I bolagsavtalet kan dock tas in bl.a. bestämmelser om hur bolagets förvaltning skall organiseras. Alla medlemmar i organet är skyldiga att lämna uppgifter. Uppgiftsskyldigheten gäller inte bara ordinarie medlemmar utan också suppleanter, om de har verkat i styrelsen eller det relevanta organet.

För det andra gäller uppgiftsskyldigheten enligt denna punkt sammanslutningens eller stiftelsens verkställande direktör och den som innehar motsvarande ställning. En sådan person är t.ex. disponenten enligt 52 § lagen om bostadsaktiebolag (809/1991) eller den som enligt 75 § lagen om andelslag (247/1954) handhar andelslagets förvaltning. Till uppgifterna för verkställande direktören eller motsvarande hör redan enligt lag att sköta sammanslutningens eller stiftelsens löpande ärenden, och detta kan motivera skyldigheten att lämna uppgifter.

Särskilt för små företag är registeranteckningarna inte alltid aktuella. Därmed kan t.ex. en anteckning i handelsregistret inte anses vara någon fullt tillförlitlig utredning om att en person de facto alltså innehar den ställning som anteckningen utvisar. Om det inte finns någon registeranteckning eller det inte är klart om den stämmer, kunde utmätningsmannen utgå ifrån att om en person enligt sammanslutningens handlingar verkar t.ex. som styrelsemedlem, är personen i fråga skyldig att lämna uppgifter.

Uppgiftsskyldigheten enligt 2 punkten för den som är personligen ansvarig för sammanslutningens förpliktelser motsvarar bestämmelsen i det gällande 3 kap. 34 b § 1 mom. Personligen ansvariga är t.ex. bolagsmännen i öppna bolag och de ansvariga bolagsmännen i kommanditbolag.

Bestämmelsen kan tillämpas också i de fall då sammanslutningen i sig har en styrelse eller motsvarande organ, men ansvaret för sammanslutningens förpliktelser trots det vilar på dem som personligen agerat för dess räkning. En sådan bestämmelse gäller t.ex. för oregistrerade föreningar. I 58 § 2 mom. föreningslagen (503/1989) sägs att för för-

pliktelser som följer av åtgärder som vidtagits på en oregistrerad förenings vägnar svarar personligen och solidariskt de som har deltagit i åtgärden eller beslutet.

I punkten avses ett personligt ansvar som bygger på personens ställning i sammanslutningen. Bestämmelsen gäller inte en person som t.ex. på sammanslutningens vägnar har ställt borgen eller realsäkerhet för en förbindelse.

Enligt 3 punkten gäller skyldigheten att lämna uppgifter den som har rätt att ensam eller tillsammans med någon annan teckna sammanslutningens eller stiftelsens firma. Bestämmelsen ersätter det gällande 3 kap. 34 b § 1 mom.

Rätten att teckna firma innebär att personen har rätt att företräda sammanslutningen. Rätten att teckna firma ansluter sig ofta till verksamhet som har att göra med sammanslutningens ekonomi. Firmatecknaren kan därmed i allmänhet genom sin ställning förutsättas inneha information som kan ha betydelse också vid utskökning.

Den i 4 punkten angivna uppgiftsskyldigheten för den som i praktiken leder sammanslutningens eller stiftelsens verksamhet eller sköter dess förvaltning eller egendom innebär ett försök att förhindra att verkställigheten kringgås med hjälp av olika mellanhandsarrangemang. Bestämmelsen berättigar utmätningsmannen att ställa frågor som gäller verkställigheten också till en person av vars åtgärder eller av omständigheterna i övrigt framgår att han utövar den makt som normalt tillkommer verkställande direktören, styrelsen eller motsvarande organ som ansvarar för sammanslutningens operativa verksamhet.

Det händer att man i utskökningspraxis träffar på gäldenärer som innehar egendom som tillhör ett bolag eller som använder dess kreditkort, men det finns ingen utredning om att gäldenären formellt skulle verka i bolaget eller vara anställd inom det. I sådana fall kan det anses att gäldenären sköter bolagets egendom åtminstone till den del han innehar den eller de facto har bestämmanderätten över den. Särskilt om det är frågan om s.k. enmansbolag som ägs av gäldenären direkt eller via mellanhänder eller om bolag som tillhör en medlem av gäldenärens familj, har

allmän erfarenhet visat att man kan anta att den egendom som finns i gäldenärens besittning också sköts av honom på det sätt som avses i bestämmelsen.

I paragrafens 2 *mom.* utsträcks uppgiftsskyldigheten också till en person som har innehaft en sådan position som avses i 1 *mom.* under en tid av ett år innan uppgifterna begärdes. I praktiken är det viktigt att man kan få information t.ex. om överlåtande av egendom av en person som har avgått från bolagets styrelse. En liknande bestämmelse finns också i 17 § 1 *mom.* konkursstadgan.

Med stöd av momentet kan man endast begära information som gäller den berörda personens mandattid, om han inte alltjämt är aktiv i bolaget t.ex. på det sätt som avses i 1 *mom.* 4 punkten.

Paragrafens 3 *mom.* gäller det fall att bolaget eller stiftelsen inte längre formellt eller faktiskt har någon fungerande ledning eller organ. Skyldig att lämna uppgifter i ett sådant läge är enligt momentet den som senast har innehaft motsvarande ställning.

Som gäldenärer vid utsökning står ibland bolag för vilka ingen längre ansvarar. För att man också i ett sådant fall skall kunna få uppgifter om bolagets angelägenheter och särskilt om vidtagna rättshandlingar och arrangemang, är det nödvändigt att de senast aktiva personerna är uppgiftsskyldiga. Det händer att sådana bolag används eller har använts som redskap vid ekonomiska brott. Ett bolag kan råka i ett sådant läge också efter en konkurs som förfallit i brist på medel.

I praktiken har bolagen utnyttjats så att bolaget när det har fått lönsamhetsproblem har överlåtit åt en person som haft för avsikt att strax före konkurs skaffa förmögenhet till bolaget och sedan flytta bort den utom räckhåll för konkursförvaltningen. Syftet med det föreslagna momentet är att klarlägga det nuvarande rättsläget genom att utsträcka uppgiftsskyldigheten också till sådana personer.

55 §. *Gäldenärens anställda och revisor.* Paragrafen gäller personer som är uppgiftsskyldiga i andra hand. Enligt paragrafen är den som är anställd hos gäldenären eller som är sammanslutningens eller stiftelsens revisor skyldig att på förfrågan lämna sådana uppgifter som avses i 52 § och som hör till hans uppgiftsområde, om utmätningsmannen anser

att uppgifterna är nödvändiga med tanke på verkställigheten. En ytterligare förutsättning är att uppgifterna inte kan fås på annat sätt.

Bestämmelser om skyldigheten för fysiska personer som är anställda hos en sammanslutning eller en stiftelse att lämna uppgifter finns i dag i 3 kap. 34 b §. Dessa personer har en mycket omfattande uppgiftsskyldighet, som motsvarar skyldigheten för t.ex. medlemmarna i sammanslutningens styrelse. Nu föreslås innehållet i uppgiftsskyldigheten för den som är anställd hos en sammanslutning eller stiftelse bli ändrat så att skyldighetens omfattning i princip förblir oförändrad, men skyldigheten för en sådan person att lämna uppgifter blir sekundär i förhållande till de personer som avses i 53 och 54 §. Därtill skall i 56 § 1 *mom.* finnas motsvarande begränsning för utsökningsutredning.

Uppgiftsskyldigheten för en i momentet nämnd person begränsas till hans uppgiftsområde, dvs. till hans huvudsakliga arbetsuppgifter. Närmast kommer här i fråga personer som sköter uppgifter inom ekonomiförvaltning, medelsförvaltning eller avtalsförhållanden. Ju längre uppgifterna ligger från sammanslutningens eller stiftelsens förvaltning, desto klarare står personen i fråga också utanför uppgiftsskyldigheten. Frågan om vem som är skyldig att lämna uppgifter avgörs av utmätningsmannen. Om en persons formella ställning i en sammanslutning eller stiftelse t.ex. som arbetstagare inte motsvarar hans verkliga ställning, kunde uppgifterna erhållas med stöd av 54 §, om lagrummets förutsättningar uppfylls. Om en person inte kan anses vara anställd av gäldenären, kan en skyldighet att lämna uppgifter uppstå med stöd av den föreslagna 66 §.

Skyldigheten för de i paragrafen nämnda personerna att lämna uppgifter aktualiseras endast sällan, med beaktande av att man har försökt skapa relativt täckande bestämmelser om kretsen av primärt uppgiftsskyldiga personer. Man bör vara mycket återhållsam med att begära uppgifter av anställda i lägre ställning och arbetstagare.

Å andra sidan ställer bestämmelsen inte hinder för att man vänder sig direkt till t.ex. en bokföringsbyrå som anlitas av bolaget, när det är klart att en uppgift som gäller någon detalj i bokföringen inte kan erhållas av en

person som primärt är skyldig att lämna uppgifter.

Skyldig att lämna uppgifter är också den som är anställd hos en fysisk person. T.ex. om gäldenären bedriver affärsverksamhet med firma, har hans anställda en sekundär uppgiftsskyldighet. Denna möjlighet är dock avsedd att utnyttjas med återhållsamhet, för de anställdas beroende av arbetsgivaren är i sådana fall ofta särskilt starkt. Det händer dock att en närstående till gäldenären som i egenskap av anställd deltar i verksamhet som bedrivs med firma de facto deltar i företagets förvaltning och skötseln av dess angelägenheter på ett sådant sätt att uppgiftsskyldigheten kan anses motiverad. Om det däremot är frågan om en klart utomstående anställd som sköter uppgifter vilka inte har samband med företagets ekonomiska förhållanden, föreligger ingen skyldighet att lämna uppgifter.

Också en revisor är skyldig att lämna uppgifter om sådant som hör till hans uppgiftsområde. Man måste dock förhålla sig återhållsamt till revisorns uppgiftsskyldighet. Revisionen kan betraktas som ett slags förtroenderelation mellan aktieägarna och revisorerna. I obetydliga frågor är det inte skäl att vända sig till revisorerna, även om uppgiften inte finns att få från annat håll. Revisorns särställning utvisas också av tystnadsplikten enligt 37 § 1 mom. revisionslagen (936/1994). Dock sägs i 2 mom. i samma paragraf att revisorns tystnadsplikt inte hindrar att upplysningar lämnas till tillsynsorgan, förundersökningsmyndigheter eller till någon annan myndighet som enligt lag har rätt till upplysningen för skötseln av sina uppgifter.

56 §. *Sätt att inhämta uppgifter.* I paragrafens 1 mom. konstateras att utmätningsmannen av ovannämnda personer som är skyldiga att lämna uppgifter får begära uppgifterna i fri form eller genom att göra en utsökningsutredning. Bestämmelser om utsökningsutredning finns i de föreslagna 57—63 §.

I utsökningslagen behövs inte bestämmelser om sättet att inhämta uppgifter annat än vid utsökningsutredning. Som rättsnöre fungerar 1 kap. 19 §, som förutsätter att utsökningsförfarandet är tillbörligt. Det är t.ex. inte korrekt att begära uppgifter i en för den uppgiftsskyldige pinsam situation eller utan hans samtycke medan familjemedlemmar,

anställda eller utomstående hör på. Men om en uppgiftsskyldig har hållit sig undan utmätningsmannen och anträffas av en händelse, måste man kunna fråga efter uppgifterna direkt.

Enligt momentet kan de i 55 § nämnda sekundärt uppgiftsskyldiga personerna endast av särskilda skäl förpliktigas till en utsökningsutredning. Om en sådan person t.ex. med hänsyn till sitt arbete har mycket information om bolagets ekonomiska angelägenheter och ingen enligt 54 § primärt upplysningsskyldig person finns eller kan påträffas, kunde en utsökningsutredning förrättas. I ett sådant fall kan man också tillgripa de tvångsmedel enligt 59 § som gäller vid utsökningsutredning. Om det inte finns särskild orsak att förrätta en utsökningsutredning, kunde uppgifterna i fall av tredska begäras vid vite.

Paragrafens 2 mom. innehåller en påminnelse om skyldigheten att hålla sig till sanningen. Där föreskrivs att utmätningsmannen vid utsökningsutredningen och vid behov även när uppgifterna inhämtas i fri form skall påminna den som är skyldig att lämna uppgifter om plikten att hålla sig till sanningen och informera honom om att den som lämnar felaktiga uppgifter eller hemlighåller uppgifter kan dömas till straff.

Utmätningsmannen kan som exempel på brott som kan vara aktuella i sammanhanget nämna brotten enligt 39 kap. 2, 3, 4 eller 5 § strafflagen, dvs. gäldenårsbedrägeri, grovt gäldenårsbedrägeri, gäldenärssvek och gäldenårsförseelse. Dessa är brott vilkas respektive rekvisit uttryckligen kan bli uppfyllda genom att någon vid utsökningsutredning ger felaktiga eller vilseledande uppgifter eller hemlighåller vissa omständigheter. Genom att ge felaktiga uppgifter eller hemlighålla riktiga uppgifter kan gärningsmannen i vissa fall också göra sig skyldig till något annat brott.

Utsökningsutredning

I praktiken förrättas utsökningsutredningar i dag relativt sällan. I förslaget har man utgått från att utsökningsutredning inte skall vara en undantagsåtgärd, utan en regelmässig del av utsökningsförfarandet. Enligt det förslag-

na 60 § 3 mom. kunde en utsökningsutredning förrättas också i "lindrigare form", t.ex. per telefon. En regelbunden personlig kontakt med gäldenären är viktig med tanke på indrivningsresultatet. Till och med betydande förändringar i gäldenärens förmögenhetsställning kan ske utan att det syns i registren. Beskattningsuppgifterna finns tillgängliga för utmätningsmannen först i efterhand.

Samtidigt är en av grundtankarna i systemet med en ansvarig utmätningsman att utmätningsmannen på ett övergripande sätt skall övervaka att tillbörligt utsökningsförfarande iakttas just för gäldenären i fråga. Att ärendena skall skötas på ett mer individuellt sätt än tidigare innebär bl.a. att man från fall till fall anpassar antalet fria månader och de belopp som mäts ut av periodisk inkomst. Också utsökningsutredningarna kan ge information som läggs till grund för beslutsfattandet beträffande dessa.

57 §. *Skyldighet att göra utsökningsutredning.* I den första meningen i 1 mom. finns en allmän bestämmelse om utmätningsmannens skyldighet att göra utsökningsutredning. Enligt den skall utmätningsmannen göra en utsökningsutredning om inte borgenärens fordran blir betald till fullt belopp och gäldenärens ekonomiska situation inte annars har utretts på tillförlitligt sätt. Om fordran blir långsamt betald t.ex. genom utmätning av lön, kan en utsökningsutredning göras i syfte att utreda annan egendom. Om man med de övriga metoder som avses i 48 § redan på ett tillförlitligt sätt har utrett gäldenärens ekonomiska situation, behövs ingen utsökningsutredning.

I momentet finns dessutom närmare bestämmelser om när utmätningsmannen är skyldig att göra en utsökningsutredning, om man inte har en tillförlitlig bild av gäldenärens aktuella ekonomiska situation. Däremot bestäms inte hur ofta utmätningsmannen har rätt att gör en utsökningsutredning. Det är dock klart att utsökningsutredningar inte får förrättas varken i onödan eller inkorrekt. Men när gäldenärens ställning eller företagsverksamhet präglas av att det sker snabba och stora förändringar i förmögenhetsställningen, kan utsökningsutredning förrättas så ofta det behövs.

I momentet graderas förrättandet av utsök-

ningsutredningar beroende på när föregående utsökningsutredning har gjorts. Som en tidigare utsökningsutredning räknas också en enkel utsökningsutredning enligt 60 § 3 mom.

Enligt 1 punkten behöver utsökningsutredning inte göras om det innan ärendet blev anhängigt sedan föregående utsökningsutredning har förflutit högst sex månader, om det inte är känt att förhållandena därefter har förändrats. I utsökningsutredningen har under straffrättsligt ansvar redogjorts för gäldenärens egendom och för de förändringar som är att vänta under det följande året. Därmed kunde man utgå från att det är osannolikt att gäldenärens förmögenhetsställning väsentligt skall förändras på ett sätt som inte har kunnat förutses ett halvt år tidigare.

Utmätningssmannen kan vid behov utan att förrätta en utsökningsutredning i fri form fråga gäldenären t.ex. om han har fått en arbetsplats. Gäldenären är skyldig att i enlighet med 52 § ge utmätningsmannen sanningsenliga upplysningar. I det föreslagna 48 § 2 mom. ges en fullmakt att genom förordning av statsrådet bestämma om de minimiåtgärder som skall vidtas innan intyg om medelöshetshinder kan utfärdas.

Om det innan ärendet blev anhängigt sedan föregående utsökningsutredning har förflutit mer än sex månader men högst ett år, skall utsökningsutredning enligt 2 punkten göras, om detta med beaktande av omständigheterna kan anses befogat. Utmätningssmannen måste från fall till fall pröva om utsökningsutredning skall förrättas.

Om det innan ärendet blev anhängigt sedan föregående utsökningsutredning har förflutit mer än ett år, skall utmätningsmannen enligt 3 punkten göra utsökningsutredning, om det inte är uppenbart obefogat. Utgångspunkten är att det under ett år kan inträffa väsentliga förändringar i gäldenärens förhållanden. Regelbundna personliga kontakter är viktiga med tanke på indrivningsresultatet och därmed borgenärens intressen.

En utsökningsutredning är uppenbart obefogat t.ex. när gäldenärens utslutande inkomst redan länge har bestått av en icke utmättningsbar periodisk inkomst eller social förmån. Om gäldenärens låga inkomstnivå har en orsak som anses vara tillfällig, t.ex.

studier eller arbetslöshet, skall utredning i allmänhet göras, vid behov per telefon eller annars på ett sådant enkelt sätt som avses i 60 § 3 mom.

Paragrafens 2 mom. gäller skyldigheten att göra utredning när lön eller annan periodisk inkomst har mätts ut hos gäldenären. Då skall utredning göras om det är befogat på grund av nya ansökningar eller av annan orsak. Vidare föreskrivs i momentet att utmätningssmannen minst en gång om året skall kontrollera beloppet av gäldenärens periodiska inkomst, om det inte är uppenbart onödigt.

Om nya ansökningar skulle ha till följd att den utdelning som inflyter av en periodisk inkomst väsentligt minskar eller att det skulle räcka väsentligt längre innan ett visst belopp har influtit, skall utredning göras för att finna annan egendom förrättas i enlighet med 1 mom. Om annan egendom inte hittas, måste man åt en sökande för vars fordran det av en periodisk inkomst inte på ett halvt år inflyter det minimibelopp som anges i förordning av statsrådet, dvs. ett eurobelopp motsvarande nuvarande 200 mark, utfärda ett intyg över medellöshetshinder med stöd av det föreslagna 95 § 1 mom.

I utredningspraxis har det hänt att utmätningen av lön har pågått länge innan man har märkt att arbetsgivaren har verkställt utredningsinnehållningen fel, t.ex. vad beträffar naturaförmåner. Om ett sådant fel konstateras efter en lång tid kan det leda till svårutredda ersättningskrav. Utmätningssmannen skall därför enligt momentet minst en gång om året kontrollera den periodiska inkomstens belopp. Samtidigt skall han kontrollera att utredningsinnehållningen har gjorts rätt. Den periodiska inkomstens belopp kan beroende på situationen kontrolleras av arbetsgivaren eller gäldenären. Att kontrollera inkomstens belopp är uppenbart onödigt t.ex. när personen i fråga får lön enligt en fast löneklass av en arbetsgivare som inte betalar ut naturaförmåner och vars löneberäkning kan anses vara tillförlitlig.

58 §. *Kallelse till utredning.* Paragrafen gäller utfärdande av kallelse till normal utredning. Det föreslagna 60 § 3 mom. tillåter också en enkel utredning, som kan göras exempelvis

per telefon.

Utmätningssmannen skall enligt 1 mom. ge den som är skyldig att lämna uppgifter kallelse till utredningen senast två dagar före utredningen. För tydlighets skull konstateras i momentet uttryckligen att den uppgiftsskyldige skall infinna sig personligen till utredningen.

Kallelsen behöver inte delges bevisligen. Om den uppgiftsskyldige håller sig undan utredningen och man inte har hans kontaktinformation, kan tvångsmedel enligt 59 § tillgripas. Med uppgiftsskyldiga avses de personer som nämns i 53—55 §. Gäldenärens anställda eller revisor kan enligt 56 § kallas till utredning endast av särskilda skäl.

En två dagars förberedelse för utredningen skall betraktas som en stark huvudregel. En utredning utan kallelse enligt 2 mom. är ett undantag.

Enligt paragrafens 2 mom. kan utredningen med samtycke av den som är skyldig att lämna uppgifter eller, om det finns grundad anledning, göras utan kallelse. Den som är skyldig att lämna uppgifter skall även härvid ges tillfälle att på behörigt sätt kontrollera riktigheten av de uppgifter som lämnas.

Som en grundad anledning anses t.ex. att man utan framgång har försökt nå den uppgiftsskyldige och alternativet till en omedelbar utredning är att personen hämtas till utredningen eller att vite föreläggs. Också när personen i fråga bor utomlands och vistas bara en kort tid i Finland, kan utredningen göras när han anträffas. I vissa fall kan det också vid utredningen behövas ett överraskningsmoment, om det t.ex. finns risk för att handlingar förstörs eller göms, och då kan utredningen göras direkt, exempelvis på gäldenärens kontor.

Också vid en utredning som görs när man anträffar den person som är skyldig att lämna uppgifter måste denne ges tillfälle att försäkra sig om riktigheten i de uppgifter som han lämnar. Detta kan innebära att han hämtar vissa handlingar t.ex. i företags lokaler, på en bokföringsbyrå, hos en advokat eller i ett tresorffack.

Om den uppgiftsskyldige begär det av utmätningssmannen och förrättningen hålls vid

anträffande, skall han i enlighet med det föreslagna 10 § 1 mom. ges tillfälle att inkalla sitt biträde, om biträdet kan infinna sig utan dröjsmål. Biträdet kan vara t.ex. en bokförare eller en anställd vid bokföringsbyrån med kännedom om företagets ekonomiska situation, men också t.ex. en advokat som kommer för att övervaka att utredningen görs på lagenligt sätt och även i övrigt på behörigt sätt. Men om bitrådets ankomst fördröjer förrättningen mer än obetydligt, behöver man inte vänta. I ett sådant fall är det korrekt att först gå igenom de delområden där den uppgiftsskyldige minst behöver sitt biträde. Om den uppgiftsskyldige genuint är beroende av den information som hans biträde besitter, kan utredningen inte till den delen förrättas utan bitrådets närvaro. Om det å andra sidan är uppenbart att den uppgiftsskyldige själv förmår svara åtminstone summariskt, kan han förpliktigas till detta.

59 §. *Tvångsmedel för säkerställande av inställelse.* I den gällande 3 kap. 34 § sägs att om gäldenären inte hörsammar kallelsen till utredningen och det finns sannolika skäl att misstänka att han tänker dra sig undan utredningen, skall polisen på skriftlig begäran av utmätningsmannen hämta honom.

Den föreslagna paragrafen bygger till väsentliga delar på den nuvarande regleringen. Innan den uppgiftsskyldige hämtas förutsätts dessutom prövning av nödvändighetsförutsättningen och bevislig delgivning.

I 1 mom. bestäms att om det finns grundad anledning att misstänka att den som är skyldig att lämna uppgifter inte annars iakttar kallelsen och det med tanke på syftet med verkställigheten är nödvändigt att en utredning förrättas, får utmätningsmannen vid hot om hämtning ålägga personen i fråga att inställa sig till utredningen. Beslutet om hämtningshotet skall enligt momentet bevisligen delges den som är skyldig att lämna uppgifter på det sätt som föreskrivs i 40 och 41 §. Om annan delgivning inte lyckas, får beslutet enligt momentet delges ett eventuellt ombud, om ombudet har fört talan i saken.

Som grund för hämtning räcker inte att det enligt den föreslagna 57 § skulle vara "dags" att förrätta en utredning. Hämt-

ning förutsätter att det i ärendet är nödvändigt att en utredning förrättas. Det måste vara frågan om ett betydande intresse i ett ärende där det är nödvändigt att få svar på de frågor som avses i 52 §, dvs. utmätningsmannen kan inte på egen hand få samma information från annat håll.

Den bevisliga delgivningen minskar risken för att hämtningen kommer som en överraskning för den uppgiftsskyldige. Mellanhandsdelgivning kan visserligen användas om bevislig delgivning till den uppgiftsskyldige själv inte har lyckats inom en tid som är att betrakta som skälig. En sista utväg är delgivning till ett ombud, om han i ärendet t.ex. på gäldenärens vägnar har framställt invändningar till utmätningsmannen.

Enligt det föreslagna 1 kap. 5 § 3 mom. hör det till utmätningsmannens, dvs. häradsfogdens, länsmannens och landskapsfogdens uteslutande behörighet att besluta om föreläggande av hot om hämtning enligt det här aktuella momentet och att till polisen framställa hämtningsbegäran enligt 2 mom. Bestämmelsen motsvarar till denna del den gällande 1 kap. 5 § 3 punkten.

I paragrafens 2 mom. finns en bestämmelse som blir tillämplig i den händelse att den uppgiftsskyldige inte trots kallelse med hot om hämtning kommer till utredningen. Då skall polisen på utmätningsmannens skriftliga begäran hämta honom till utredningen. En skriftlig begäran förutsätts på samma sätt som i dag på grund av sakens allvarliga karaktär.

I vissa andra lagar finns det bestämmelser om att en person som vid hot om hämtning har ålagts att infinna sig vid behov kan tas i förvar i syfte att garantera hämtningen. En sådan bestämmelse finns t.ex. i 12 kap. 33 § rättegångsbalken. Det är i borgenärernas intresse att en utredning förrättas och att den lyckas, och detta främjar också utredningsväsendets allmänna trovärdighet. Dessa viktiga intressen kräver dock inte nödvändigtvis att den uppgiftsskyldiges rörelsefrihet begränsas genom att han på förhand tas i förvar i syfte att säkerställa utredningen. I stället bör man förfara så att utredningen ordnas snabbt när polisen har anträffat den som skall hämtas. Då kan man vid behov utnyttja förfarandet med

handräckning utsökningsmyndigheterna emellan.

I den gällande lagen finns inga klara bestämmelser om användningen av vitesförfarande i syfte att säkerställa att någon infinder sig till en utsökningsutredning. I vissa fall är det inte så mycket frågan om att hålla sig undan som om tredska. Då kan det vara onödigt att be polisen hämta den uppgiftsskyldige, utan man kan anta att han infinder sig till utsökningsutredningen när vite har förelagts. Denna möjlighet tas in i paragrafens 3 mom. Det är utmätningssmannen som från fall till fall måste pröva vilketdera tvångsmedlet han finner det befogat att använda.

Vite kan föreläggas även om kallelse utan vite inte har givits därförinnan. Men eftersom den i 1 mom. nämnda förutsättningen att det skall finnas befogad anledning att misstänka att den uppgiftsskyldige inte annars iakttar kallelsen gäller också när vite föreläggs och eftersom proportionalitetsprincipen gäller även här, får kallelser förstärkta med vite inte bli normalt förfarande.

60 §. *Sättet för utförande av utsökningsutredning.* Enligt paragrafens 1 mom. görs utsökningsutredningen så att ett protokoll upprättas över de svar på utmätningssmannens frågor som lämnas av den som är skyldig att lämna uppgifter. Därtill kan den som är skyldig att lämna uppgifter åläggas att upprätta en förteckning över gäldenärens egendom och förmögenhet, inkomster och skulder eller att lämna de uppgifter som behövs för en sådan förteckning. Paragrafen motsvarar i huvudsak den nuvarande regleringen om förrättande av utsökningsutredning.

Kravet på tillbörligt förfarande accentueras vid utsökningsutredning. Utöver den allmänna bestämmelsen om tillbörligt förfarande i 1 kap. 19 § kan t.ex. principerna för behandling av personer som förhörs i 24 § förundersökningslagen (449/1987) ge ledning. Gäldenären är dock i motsats till svaranden i ett brottmål skyldig att lämna uppgifter. Dock får man också vid en utsökningsutredning använda endast allmänt accepterade metoder att få fram information.

Som har konstaterats i samband med 52 §, skall utmätningssmannen genom exempel visa vilken typ av uppgifter den uppgiftsskyldige förväntas ge. Av rättsskyddsskäl kan den

uppgiftsskyldige inte åläggas något ansvar för att förmögenhetsutredningen blir utförd på ett heltäckande sätt, utan utmätningssmannen måste ställa tillräckligt exakta frågor.

Särskilt när det gäller de föreslagna 52 § 6—8 punkterna accentueras att utmätningssmannen först själv måste förklara vilken typ av information som avses. Den information som avses i dessa punkter gäller ofta juridiskt tolkningsbara åtgärder och arrangemang. Utmätningssmannen skall t.ex. genom att förklara bestämmelserna om återvinningsgrunder och konstgjorda arrangemang göra klart vad det är frågan om. Det är inkorrekt att lämna frågorna öppna eller oklara, och på sådana frågor kan man inte kräva exakta svar. Frågorna skall framställas på normalt vardagsspråk. Om utmätningssmannen t.ex. frågar om gäldenären har vidtagit ett sådant arrangemang motsvarande en rättshandling som kan återgå med stöd av återvinningslagen, kan det inte i allmänhet förutsättas att den uppgiftsskyldige förmår ge ett exakt svar. Det är viktigt att för den uppgiftsskyldige förklara vad frågorna betyder, inte bara för att man skall få riktig, tillförlitlig och så detaljerad information som möjligt, utan också med tanke på den uppgiftsskyldiges rättskydd och straffrättsliga ansvar.

Utsökningsutredningen görs i regel av den ansvarige utmätningssmannen, men det finns heller inget hinder för att den görs i form av handräckning. Det har inte ansetts nödvändigt att ställa krav på den form i vilken skyldigheten att lämna uppgifter fullgörs eller utsökningsutredningen förrättas. I fråga om förrättningsplatsen gäller den föreslagna 22 §. Det är viktigt att förrättningsplatsen väljs så att de uppgifter som gäldenären ger inte når utomstående och att gäldenären i lugn och ro får koncentrera sig på att lämna uppgifter.

Frågorna och svaren antecknas i ett protokoll. Vid behov kunde utsökningsutredningen bandas med stöd av 25 § 2 mom., förutsatt att den uppgiftsskyldige först informeras om saken. I varje händelse bör man också i detta fall se till att också ett protokoll upprättas och ges åt den uppgiftsskyldige för granskning antingen genast eller så snart protokollet är färdigt. Det är viktigt också med tanke på senare åtgärder och för sökanden att en pap-

persutskrift av utsokningsutredningen framställs.

Förutom att frågor ställs kunde den uppgiftsskyldige vid behov åläggas att upprätta en separat förteckning över gäldenärens egendom, inkomster och skulder. Bestämmelsen motsvarar det nuvarande 3 kap. 33 § 3 mom. På samma sätt som i dag kunde också utmätningssmannen upprätta förteckningen på basis av de uppgifter som den uppgiftsskyldige lämnat.

I dag finns i utsokningslagen inga bestämmelser om rätten att anlita ett biträde vid utsokningsutredning. I utsokningspraxis har man i allmänhet beviljat rätt att anlita ett biträde. Att ett biträde kan vara närvarande vid utsokningsutredningen följer av den föreslagna 10 §. I regel kunde det anses tillräckligt med ett närvarande biträde. Om det är frågan om ett exceptionellt omfattande och mångfacetterat ärende, kan det anses motiverat med flera biträden.

Närvaron av ett biträde kan enligt momentet förbjudas eller villkor för närvaron ställas. Med att biträdets närvaro kännbart försvårar verkställigheten avses i momentet t.ex. att avsikten med biträdets närvaro uppenbarligen är att han vid behov kan avlägsna sig under utsokningsutredningens gång och vidta åtgärder som försvårar utsokningsutredningen. Som villkor för biträdets närvaro kan ställas t.ex. att biträdet förbinder sig att närvara under hela utsokningsutredningen. Biträdets närvaro kan förbjudas om man märker att han trots förbud genom sina råd klart försöker störa förrettningens förlopp. Biträdet kan avlägsnas från utsokningsutredningen också om han annars genom ett störande uppträdande kännbart försvårar utredningen.

Att de uppgifter som lämnats vid utsokningsutredning antecknas och ges till den uppgiftsskyldige för kontroll är viktigt för dennes rättsskydd. I paragrafens 2 mom. sägs att protokollet eller förteckningen skall ges till den som är skyldig att lämna uppgifter för granskning, och däri skall antecknas de rättelser och tillägg han begär. Därefter skall den som är skyldig att lämna uppgifter underteckna ett uttalande om uppgifternas riktighet, vilket fogas till protokollet och förteckningen. Syftet med granskningen är att den uppgiftsskyldige skall kunna försäkra sig

om att han har förstått frågorna rätt och att de protokollförda svaren motsvarar hans vilja och avsikt.

Protokollet upprättas på basis av frågorna och svaren. Protokollet kan på samma sätt som i dag upprättas på en blankett eller med hjälp av textbehandling. En eventuell ljudupptagning kompletterar protokollet. Då behöver inte hela diskussionen antecknas i protokollet, utan endast de viktigaste uppgifterna. I protokollet skall då göras en anteckning om att det finns en ljudupptagning.

Kravet på underskrift framhäver betydelsen av att den uppgiftsskyldige håller sig till sanningen. Att den uppgiftsskyldige vägrar att underteckna uppgifterna minskar inte hans skyldighet att ge sanningsenliga uppgifter. Skyldigheten att hålla sig till sanningen följer redan av den föreslagna 52 §.

Det är att anta att antalet utsokningsutredningar kommer att öka något med anledning av de föreslagna bestämmelserna. I syfte att skapa tillräcklig flexibilitet föreslås ett lättare förfarande i enkla ärenden. I paragrafens 3 mom. ingår en bestämmelse enligt vilken utsokningsutredningen i ett enkelt ärende kan förrättas så att frågor per telefon eller på annat lämpligt sätt ställs till den som är skyldig att lämna uppgifter. Behövliga anteckningar om utsokningsutredningen skall i detta fall göras i en handling.

Ett enkelt ärende är t.ex. ett ärende där utmätningssmannen redan i förväg kan anta att det inte kommer att uppstå problem med att få uppgifterna och det inte är frågan om en omfattande förmögenhetsutredning. En enkel utsokningsutredning kunde gälla t.ex. en fysisk person som inte är bokföringsskyldig. Det kunde också vara frågan om att kontrollera riktigheten i enstaka uppgifter som utmätningssmannen skaffat fram.

Det är ändamålsenligt att låta utmätningssmannen överväga hur en enkel utsokningsutredning skall förrättas, i enlighet med det allmänna kravet på tillbörligt förfarande. Det är sannolikt att det i en stor del av utsokningsärendena räcker med att uppgifterna begärs per telefon. Utmätningssmannen skall då notera svaren och göra behövliga anteckningar i handlingen. Om utmätningssmannen vill banda samtalet, skall detta meddelas i förväg på det sätt som framgår av 25 § 2

mom. Användning av e-post är inte heller utesluten. Då måste man dock se till att sekretessbelagda uppgifter hålls hemliga.

61 §. *Utsökningsutredningens varaktighet och uppskjutande av den.* Utsökningsutredningen får enligt 1 mom. inte pågå längre än vad som är nödvändigt för erhållande av behövliga uppgifter och utan samtycke av den som är skyldig att lämna uppgifter inte längre än sex timmar i sträck. Förhållandena vid utsokningsutredning varierar mycket, men över sex timmar får utredningen inte pågå annat än med den uppgiftsskyldiges samtycke. Denna tid motsvarar den maximitid som anges i 21 § 2 mom. förundersökningslagen. Förrättandet av en utsokningsutredning får inte innebära ett faktiskt frihetsberövande.

Om det i undantagsfall finns behov att fortsätta utsokningsutredningen senare, finns det inget hinder. Skyldigheten att inställa sig till utsokningsutredningen får dock inte bli ett system som innebär att någon under flera dagar måste anmäla sig hos utmätningsmannen.

I utsokningspraxis har det förekommit olika uppfattningar och oklarhet om huruvida man kan förhindra en person som inställt sig eller hämtats till utsokningsutredning från att avlägsna sig under pågående förrättning. I paragrafens 2 mom. föreslås en bestämmelse enligt vilken den som hämtats eller vid hot om hämtning inställt sig till utsokningsutredningen får förhindras att avlägsna sig från utsokningsutredningen, om det med tanke på verkställigheten är nödvändigt att utsokningsutredningen görs. Även andra som är skyldiga att lämna uppgifter kan förhindras att avlägsna sig, om det med tanke på verkställigheten finns synnerligen vägande skäl för detta. Inte heller i detta fall får personen hindras från att avlägsna sig, om förhindrandet med beaktande av omständigheterna kan anses oskäligt.

Syftet med det föreslagna momentet är att säkerställa att den uppgiftsskyldige inte avlägsnar sig från utsokningsutredning innan man hunnit ställa nödvändiga frågor till honom och han har undertecknat uttalandet och förteckningen. Däremot garanterar bestämmelsen inte i sig att en uppgiftsskyldig som är ovillig att ge information lämnar de begärda uppgifterna. I sistnämnda fall kan man vid behov förelägga vite i enlighet med 63 §.

Den personliga friheten är en av de mest centrala grundläggande rättigheterna. För att begränsa den måste det finnas vägande skäl. Den föreslagna bestämmelsen kan motiveras med att den som har inställt sig vid hot om hämtning har fått ett bevisligt meddelande om utsokningsutredningen och redan har kunnat bereda sig på att tvångsmedel kan komma att användas. En ytterligare förutsättning är en nödvändighetsbedömning på samma sätt som i 59 § 1 mom. som gäller hämtning. Utmättningsmannen har möjlighet att bestämma att den som avlägsnat sig från utredningen skall hämtas omedelbart, så resultatet blir i praktiken detsamma som att han förhindras att avlägsna sig. Dessutom kan bestämmelsen motiveras med att gäldenären i ett utsokningsärende i motsats till vad som är möjligt enligt 18 § konkursstadgan inte kan häktas för tredska. Den föreslagna bestämmelsen behövs för att bestämmelserna om utsokningsutredning skall förbli effektiva. Utmättningsmannen har om han stöter på motstånd rätt att få handräckning av polisen och också inom gränserna för den föreslagna 83 § att själv använda maktmedel.

I andra situationer kan man däremot bara i mycket exceptionella fall förhindra den uppgiftsskyldige att avlägsna sig från förrättningen. Hans personliga frihet kan inte begränsas annat än i det fall att ett mycket vägande skäl i samband med verkställigheten kräver det. En sådan situation kan uppstå t.ex. om verkställigheten i ett svårutrett ärenden med ett exceptionellt stort intresse skulle misslyckas om gäldenären avlägsnade sig utan att i ärendet ha varit tvungen att ge ens en utsokningsutredning. Frågan måste prövas med särskild hänsyn till proportionalitetsprincipen enligt den föreslagna 1 kap. 19 §.

Även om det finns ovan nämnda synnerligen vägande skäl att hindra den uppgiftsskyldige att avlägsna sig, men denna åberopar trovärdiga omständigheter som skulle göra en begränsning av hans rörelsefrihet oskälig, måste verkställighetens intresse vika. Sådana orsaker kunde vara t.ex. att den uppgiftsskyldige absolut måste få mediciner eller sköta om en annan person som är beroende av hans vård.

Paragrafens 3 mom. gäller det fall att den uppgiftsskyldige inte förmår uppfylla sin

skyldighet att lämna uppgifter just då. Om utmätningsmannen bedömer att den som är skyldig att lämna uppgifter på grund av sjukdom eller av motsvarande orsak inte skäligen förmår uppfylla sin skyldighet att lämna uppgifter, skall förrättningen helt eller delvis skjutas upp till en senare tidpunkt.

Det är inte i någons intresse att utredningsutredningen inleds i medvetande om att det önskade resultatet inte kan uppnås den gången. Att t.ex. höra en sjuk person är oskäligt också av humana skäl. Också om en person är berusad kan det vara svårt att höra honom. När det gäller andra motsvarande orsaker kan man söka ledning också i praxis vid tolkning av laga hinder enligt rättegångsbalken.

62 §. *Skyldighet att överlämna bokföringsmaterial.* Bestämmelser om granskning av bokföringsmaterial finns i dag i 3 kap. 34 a §, enligt vilken en bokföringsskyldig gäldenär på uppmaning av utmätningsmannen skall överlämna sin bokföring för granskning.

Den föreslagna paragrafen bygger med vissa preciseringar på nuvarande reglering och utredningspraxis. I paragrafen uppräknas det material som utmätningsmannen har rätt att omhänderta. I paragrafen sägs att den som i sin besittning har material som tillhör en bokföringsskyldig gäldenär eller den som har rätt att bestämma över sådant material är skyldig att på utmätningsmannens uppmaning för förrättande av utredningsutredning överlämna: 1) bokföringsböcker, verifikat och annat bokföringsmaterial, 2) handlingar och andra upptagningar som gäller en sammanslutnings eller en stiftelses förvaltning och avtal, 3) övriga handlingar och upptagningar som gäller gäldenärens rörelse eller yrkesutövning.

Skyldigheten att överlämna material som tillhör gäldenären gäller förutom de uppgiftsskyldiga enligt de föreslagna 53—55 § var och en som har sådant material i sin besittning. Det är utmätningsmannens sak att bedöma om materialet behövs för utredningsutredningen.

I 1 punkten används ordet bokföringsmaterial i ordets vida bemärkelse. Till denna del kan man få ledning av bestämmelserna i 2 och 3 kap. bokföringslagen (1336/1997).

Med handlingar och upptagningar enligt 2 punkten avses t.ex. protokoll från förvalt-

ningsorganens sammanträden samt sammanslutningens korrespondens, förbindelser och avtal. Med övriga handlingar enligt 3 punkten avses t.ex. material som gäller bolagets interna bokföring samt olika med verksamheten förknippade register, t.ex. kundregister.

Med tanke på tillämpningen av bestämmelsen saknar det betydelse vilken form materialet har. Materialet kan också ha elektronisk form. Om gäldenären inte går med på att t.ex. skriva ut material ur datorns minne, kan utmätningsmannen med stöd av den föreslagna 108 § anlita en sakkunnig eller med stöd av 63 § förelägga vite.

Enligt den gällande 1 kap. 5 § 3 punkten hör det till utmätningsmannens uteslutande behörighet att bestämma att en gäldenär skall överlämna bokföringsböcker och bokföringsmaterial för granskning. En sådan bestämmelse kunde enligt förslaget också ges av den biträdande utmätningsmannen. Omhändertagandet av materialet kräver inte en sådan juridisk bedömning att det inte kunde anförtros åt den biträdande utmätningsmannen, som i de flesta fall förrättar också övriga delar av utredningsutredningen.

Utmätningensmannen får med stöd av det föreslagna 51 § 2 mom. omhänderta det material som avses i 1 mom. med iakttagande i tillämpliga delar av bestämmelserna om utmätning. Materialet skall enligt momentet återlämnas genast när det inte längre behövs i utredningsärendet. Därtill finns i momentet en bestämmelse enligt vilken omhändertagandet av materialet inte onödigt får försvara gäldenärens eller en utomståendes näring eller övriga utkomst.

Utmätningensmannen har rätt att på ort och ställe, t.ex. vid en bokföringsbyrå, gå igenom materialet. Om detta inte kan ordnas på lämpligt sätt har utmätningsmannen också rätt att föra bort materialet, t.ex. till sitt tjänsterum, för att granska det. Utmätningensmannen får inte behålla bokföringsmaterialet om det inte behövs i utredningsärendet.

Om också gäldenären behöver materialet t.ex. i sin rörelse, skall utmätningsmannen kopiera det material han behöver. För gäldenärens fortsatta företagsverksamhet är det särskilt viktigt att han återfår kundregistret. Gäldenären kan ibland ha behov av material från tidigare räkenskapsår, t.ex. för anhängi-

ga skattebesvär. Utmätningssmannen skall se till att gäldenären får materialet eller kopior av det till den del han behöver dessa för att bevaka sina intressen.

63 §. *Vite vid utredning.* Den föreslagna paragrafen gäller tvångsmedel vid utredning. Om tvångsmedel som kan användas för att garantera att någon inställer sig till utredning finns bestämt i 59 §.

I paragrafen sägs att om den som är skyldig att lämna uppgifter vägrar att lämna uppgifter vid utredningen eller om den som avses i 62 § vägrar att överlämna det material som nämns i paragrafen får utmätningssmannen vid vite förplikta honom att göra det genast eller inom utsatt tid. Den föreslagna regleringen motsvarar den gällande 3 kap. 34 d §, med den skillnaden att man också vid verkställighet av ett beslut om dömmande med anledning av utredning av rättskydds- och enhetlighets-skäl skall tillämpa den försäljningsbegränsning som framgår av den föreslagna 81 § innan beslutet har vunnit laga kraft. Vid föreläggande och utdömmande av vite tillämpas 74—80 §.

Vitesförfarandet kan, särskilt när det gäller skyldigheten att lämna uppgifter, vara förknippad med rättsskyddsproblem, som dock inte i förfarandet i första instans väsentligt kan lindras utan att syftet med vitet omintetgörs. Särskilt problematiskt är det fall att personen i fråga har förelagts ett löpande vite eller ett högt engångsvite, men det råder oklarhet om huruvida en viss omständighet omfattas av skyldigheten att lämna uppgifter. Därför tas i 79 § 1 mom. som gäller utdömmande av vite in en bestämmelse enligt vilken domstolen på eget initiativ skall pröva riktigheten av utmätningssmannens beslut att förelägga vite.

Skyldighet för utomstående och myndigheter att lämna uppgifter

64 §. *Allmän bestämmelse.* Paragrafens bestämmelser gäller skyldigheten att lämna uppgifter för utomstående enligt 66 § och för myndigheter och andra som sköter offentliga uppgifter enligt 67 §. I dag ingår motsvarande bestämmelser i 3 kap. 34 e och 34 f §.

Utöver vad som föreskrivs i annan lag ges

utmätningssmannen i paragrafen rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna avgiftsfritt få i lagen angivna uppgifter, handlingar och material, om han anser att de i ett enskilt utredningsärende är nödvändiga för verkställigheten. Bestämmelsen ger utmätningssmannen rätt att få de uppgifter som avses i 66 och 67 § samt övriga uppgifter som utmätningssmannen har rätt att få med stöd av eventuella andra bestämmelser.

På samma sätt som av gällande bestämmelser framgår av momentet att sekretessbestämmelser, vare sig de bygger på offentlighetslagen eller speciallagstiftning, inte hindrar utmätningssmannen från att få de uppgifter som avses i 66 och 67 §. Rätten att få uppgifterna gäller enskilda anhängiga eller i passivregistret antecknade utredningsärenden.

På samma sätt som i dag begränsas utmätningssmannens rätt att få sekretessbelagda uppgifter till sådana uppgifter som är nödvändiga för verkställigheten. Nödvändigheten innebär att utredning inte skulle vara möjlig utan uppgiften i fråga. Vad som är nödvändigt avgör utmätningssmannen under tjänsteansvar. Avgörandet kan föras till domstol för prövning i samband med besvär eller utdömmande av vite. Också förvaltningsklagan kan användas. Dessa medel står dock till buds i efterhand, om utmätningssmannen har ansett att uppgifterna skall ges omedelbart och har förelagt vite som påföljd. Domstolen skall på tjänstens vägnar pröva riktigheten i beslutet att förelägga vite i enlighet med det föreslagna 79 § 1 mom.

Att uppgifterna bör lämnas avgiftsfritt har motiverats ingående i samband med reformen år 1997. Samma motivering gäller fortfarande. På samma sätt som i dag gäller avgiftsfriheten inte en teknisk anslutning. Om uppgifterna lämnas via en för ändamålet upprättad eller upprätthållen teknisk anslutning, kan justitieministeriet enligt paragrafen betala ersättning för kostnaderna för anslutningen. På samma sätt som i dag är avsikten att justitieministeriet separat med den som lämnar uppgifterna avtalar om upprättande av en teknisk anslutning och ersättande av kostnaderna för den.

65 §. *Känsliga personuppgifter och uppgifter om utomstående.* I paragrafens 1 mom. tas in en bestämmelse motsvarande det gällande

3 kap. 34 f § 2 mom., där det sägs att när uppgifter inhämtas av en utomstående skall det undvikas att utmätningsmannen får tillgång till sådana i 11 § personuppgiftslagen avsedda känsliga personuppgifter som inte har samband med utskökningsärendet, frånsatt uppgifter om sociala förmåner som gäldenären har mottagit. Bestämmelsen gäller närmast de fall där uppgifter inhämtas enligt 66 och 67 §, men den skall också betraktas som en mera allmän princip, om utmätningsmannen har rätt att få uppgifter med stöd av någon annan lag, och annat inte följer av speciallagen i fråga. Även den här avsedda begränsningen hör till de frågor där utmätningsmannen måste fatta beslut under tjänsteansvar.

Till känsliga uppgifter räknas bl.a. uppgifter som gäller ras, övertygelse, brottsliga gärningar, hälsotillstånd och sexuell inriktning. Däremot kan sociala förmåner som gäldenären mottagit ha samband med utskökningsärendet. Enligt 4 kap. 7 § 2 mom. utskökningslagen påverkar också en icke utmätningsbar pension eller utkomstförmån med stöd av sociallagstiftningen storleken av det belopp som skall mätas ut av den övriga inkomsten.

I utskökningspraxis händer det ibland att uppgifter som gäller gäldenären inte kan erhållas utan att det samtidigt avslöjas fakta om en utomstående. T.ex. om gäldenären har dispositionsrätt till någon annans bankkonto, avslöjas också kontoinnehavarens kontouppgifter särskilt när man frågar efter betalningsrörelsen. Enligt paragrafens 2 mom. har utmätningsmannen rätt att få de angivna uppgifterna trots att fakta om en utomståendes ekonomiska situation samtidigt röjs, om uppgifterna inte kan fås på annat sätt.

Med utomstående avses här inte den uppgiftsskyldige själv, utan en person som i förhållande till honom är utomstående. Den uppgiftsskyldige måste utgå från att också uppgifter om honom själv kan avslöjas samtidigt som han redogör för avtal och arrangemang som han ingått med gäldenären.

Uppgifter får bara i andra hand inhämtas från sådana källor där också fakta om en utomståendes förmögenhet avslöjas, om samma uppgifter kan erhållas på annat sätt utan att uppgifterna om den utomstående avslöjas.

66 §. *Skyldighet för utomstående att lämna uppgifter.* I den reform som trädde i kraft år 1997 ålades den som ingått ett avtal med gäldenären en skyldighet att lämna uppgifter om det avtal eller arrangemang som han ingått med gäldenären. Bestämmelserna har fått stor betydelse i det praktiska utskökningsarbetet och veterligen fungerat relativt bra. Den här föreslagna paragrafen bygger till sina centrala delar på den nuvarande regleringen. En utomstående blir på samma sätt som i dag skyldig att lämna uppgifter endast om han blir tillfrågad. Bestämmelser bl.a. om att uppgifterna måste vara nödvändiga i utskökningsärendet och gälla ett enskilt utskökningsärende ingår i den föreslagna 64 §.

I paragrafens 1 mom. finns följande förteckning över de omständigheter som en utomstående på förfrågan skall uppge för utmätningsmannen: 1) om han i sin besittning har eller annars har bestämmanderätten över egendom som tillhör gäldenären samt egendomens art, 2) om gäldenären har en fordran på honom eller han har en fordran på gäldenären, grunden för fordringarna och deras belopp samt betalningsrörelsen på de konton som gäller fordran och gäldenärens rätt att använda kontona, 3) om han med gäldenären eller för denne har utfört en sådan rättshandling som kan vara av betydelse vid eftersökande av utmätningsbar egendom som tillhör gäldenären samt rättshandlingens innehåll, 4) uppgifter som han har i egenskap av gäldenärens arbetsgivare eller annan utbetalare och som gäller gäldenärens inkomst och naturaförmåner, arbetstider och grunderna för betalningarna till gäldenären samt gäldenärens kontaktinformation, 5) uppgifter som han har i egenskap av utövare av tele- eller postverksamhet och som gäller gäldenärens adress och telefonnummer samt annan kontaktinformation.

Momentets 1 punkt motsvarar den gällande 3 kap. 34 e § 1 mom. 1 punkten och 2 punkten motsvarar nämnda moments 2 punkt. Till bestämmelsen har dock fogats en skyldighet för en utomstående att också uppge om han har fordringar på gäldenären. De påverkar gäldenärens förmögenhetsställning och kan medföra t.ex. ett krav på kvittning. Ömsesidiga fordringsrätter kan också ansluta sig till samma rättshandling. Vidare föreslås be-

stämelsen bli kompletterad med en bestämmelse om betalningsrörelse på konton och rätten att använda bankkontona. I praktiken har utmätningsmannen i dagens läge fått dessa uppgifter i relativt stor omfattning. Med tanke på den uppgiftsskyldige är det dock viktigt att bestämmelserna är så tydliga som möjligt.

Momentets 3 punkt motsvarar den gällande 3 kap. 34 e § 1 mom. 3 punkten med tillägg av uttrycket "eller för denne". Uttrycket innebär att den uppgiftsskyldige också kan vara en utomstående som har vidtagit en ensidig rättshandling för gäldenären eller två utomstående som har utfört en rättshandling för gäldenären. Eftersom en rättshandling för gäldenären påverkar dennes förmögenhetsställning, kan en sådan uppgiftsskyldighet anses motiverad.

Uppgiftsskyldigheten enligt gällande 3 kap. 34 e § 1 mom. 4 punkten gäller gäldenärens arbetsförhållande och lön. Bestämmelserna om lön tillämpas i utsökningslagen också på vissa andra inkomstslag. I det föreslagna momentets 4 punkt används det mera allmänna uttrycket "inkomst". Bestämmelsen gäller därmed också t.ex. inkomst av näringsverksamhet. För säkerhets skull nämns också naturaförmåner särskilt. Utbetalaren måste t.ex. uppge hur mycket inkomst som har utbetalts för vilken tid samt hur gäldenärens inkomst beräknas och på vilket slag av avtal betalningen bygger. På samma sätt som i dag skall utbetalaren också uppge gäldenärens kontaktinformation.

I momentets 5 punkt föreslås bli bestämt att utövare av tele- och postverksamhet skall lämna ut uppgifter om adress och telefonnummer. Till skillnad från gällande lag tas bestämmelsen in i paragrafen om privata utomstående på grund av den snabba privatiseringsutvecklingen. Myndigheter och de som sköter offentliga uppgifter skall ge ut kontaktinformationen med stöd av den föreslagna 67 § 1 mom. 3 punkten.

I paragrafens 2 mom. föreslås ingå vissa kompletterande och förtydligande bestämmelser. Där konstateras att vad som bestäms i 1 mom. 2 punkten även gäller fordringar som i framtiden förfaller till betalning, om en förbindelse har givits eller någon annan rättsgrund har uppstått beträffande en sådan, lik-

som även fordringar vilkas grund eller belopp är oklara eller villkorliga. Detta berättigar utmätningsmannen att få uppgifter om t.ex. gäldenären har en anhängig ansökan om försäkringsersättning. Det räcker med att ett skadefall har inträffat och ansökan om ersättning har gjorts.

I momentet finns därtill en bestämmelse enligt vilken vad som bestäms i 1 mom. 3 punkten även gäller förfaranden, arrangemang eller andra åtgärder som till sina verkningar är jämförbara med rättshandlingar. En bestämmelse om att arrangemang jämförs med avtal finns också i den gällande 3 kap. 34 e § 1 mom. 3 punkten. Det föreslagna uttrycket används också i återvinningslagen samt i den föreslagna 84 § som gäller återvinning vid utsökning.

I 3 mom. finns en bestämmelse som kompletterar skyldigheten att lämna uppgifter, enligt vilken en utomstående är skyldig att på uppmaning av utmätningsmannen visa avtal eller andra handlingar som gäller sådana omständigheter som avses i 1 mom. samt annat material som har direkt samband med dem. Utmätningssmannen har rätt att kopiera handlingar och material.

I motsats till vad som bestäms i 51 § 2 mom. som gäller omhändertagande av annat utredningsmaterial, kan utmätningsmannen inte ta hand om en utomståendes handlingar eller material annat än för att kopiera dem. Med kopiering avses också kopiering av information i elektronisk form.

Också i dag har utmätningsmännen i praktiken i allmänhet fått se den handling som gäller den omständighet i fråga om vilken den utomstående är uppgiftsskyldig. Däremot har det ibland uppstått oklarhet om i vilken omfattning utmätningsmannen får studera annat material som finns hos den utomstående. I den föreslagna bestämmelsen förutsätts att sådant annat material skall ha direkt samband med den omständighet som uppgiftsskyldigheten gäller. Avsikten är t.ex. att utmätningsmannen skall ha rätt att se hur ett visst avtal har registrerats bland de handlingar som gäller sammanslutningens förvaltning eller i dess bokföring. Däremot har utmätningsmannen inte rätt att i större omfattning börja studera handlingar eller bokföring i ett bolag som tillhör en uppgiftsskyldig utom-

stående.

I momentet finns ytterligare i avsikt att avvärja risken för att egendom skingras eller döljs en bestämmelse om att kredit- och finansinstitut samt försäkringsanstalter inte för andra än myndigheter får uppge om utmätningsmannen har gjort en förfrågan enligt denna paragraf. Det kan inte anses korrekt att t.ex. ett kreditinstitut tipsar en kund om att utmätningsmannen har frågat efter ett kontosaldo. För att det inte heller skall gå så att endast aktiva gäldenärer kan få sådan information från kreditinstitutet om de frågar efter den, kan det anses befogat att dessa institut inte alls får svara på förfrågningar av denna typ. Det föreslagna momentet kan också minska behovet att använda villkorligt interimistiskt betalningsförbud enligt det föreslagna 18 § 1 mom.

67 §. *Skyldighet för myndigheter och samfund som sköter offentliga uppgifter att lämna uppgifter.* Enligt paragrafens 1 mom. skall myndigheter och de som sköter offentliga uppgifter på begäran för utmätningsmannen uppge alla uppgifter de har om 1) gäldenärens egendom och förmögenhet, inkomster, skulder och ekonomiska ställning i övrigt samt bankförbindelse eller annan motsvarande förbindelse, 2) gäldenärens arbets- och tjänstgöringsförhållanden, pensioner och ekonomiska verksamhet, 3) gäldenärens adress och telefonnummer samt andra uppgifter som behövs för kontakt med gäldenären. Momentet motsvarar med smärre ändringar ordalydelsen i det nuvarande 3 kap. 34 f § 1 mom. För tydlighets skull nämns också uppgifter om bank- och annan motsvarande förbindelse, trots att även de kan räknas till uppgifterna om gäldenärens förmögenhet som nämns i den gällande lagen. För att arbets- eller anställningsförhållandets form inte skall få alltför stor betydelse, har till bestämmelsen fogats uttrycket ekonomisk verksamhet.

På samma sätt som i den gällande lagen avses i momentet att utmätningsmannen har en omfattande rätt att få uppgifter av andra myndigheter eller sådana som sköter offentliga uppgifter. Frånsett de uppgifter som behövs för kontakt med gäldenären skall uppgifterna dock gälla sådant som har samband med gäldenärens ekonomiska förhållanden.

Liksom i den gällande bestämmelsen sägs här i 2 mom. att om den som är skyldig att lämna uppgifter enligt 1 mom. står i ett sådant förhållande till gäldenären som avses i 66 §, är han skyldig att lämna uppgifter även i enlighet med nämnda paragraf.

68 §. *Vite för utomstående.* Utmätningsskyldig som vägrar att lämna de uppgifter som begärs av honom att lämna uppgifterna inom utsatt tid.

I paragrafen föreskrivs att om en utomstående som avses i 66 § vägrar att lämna uppgifter, får utmätningsmannen vid vite ålägga honom att lämna uppgifterna genast eller inom utsatt tid. I paragrafen finns också en sekundär bestämmelse som föreskriver att om uppgifter inte kan erhållas av en utomstående på annat sätt, får utmätningsmannen vid vite ålägga honom att inställa sig i utmätningsmannens tjänsterum eller på annan lämplig plats för att lämna uppgifterna. En sådan uppgiftsskyldig som avses i 67 § skall däremot under tjänsteansvar lämna de uppgifter utmätningsmannen begär.

Den uppgiftsskyldige kan bestrida sin skyldighet att lämna uppgifter. Men eftersom en föregående laglighetskontroll av skyldigheten att lämna uppgifter i hög grad skulle urlaka möjligheterna att få uppgifter, måste man utgå från att utmätningsmannen har rätt att under tjänsteansvar ålägga personen i fråga att lämna uppgifterna och att förelägga vite som sanktion. Som motvikt tas i 79 § 1 mom. som gäller utdömande av vite in en bestämmelse enligt vilken domstolen på eget initiativ måste pröva riktigheten av utmätningsmannens vitesföreläggande.

I utsökningspraxis har det ibland gått så att utmätningsmannen inte har fått nödvändiga uppgifter eftersom det inte har funnits tvångsmedel med vilka han kunnat säkerställa att en utomstående infinner sig för att lämna uppgifterna. Därför föreslås att en utomstående kan åläggas att infinna sig för att lämna uppgifter. I Sverige finns en likadan bestämmelse i 2 kap. 11 § utsökningsbalken. Enligt den får utmätningsmannen vid ett i lag fastställt vite ålägga en utomstående att inställa sig. I Sverige får kronofogden på tjänstens vägnar döma ut ett vite som han före-

lagt. Ett annat alternativ hade varit att föreslå en bestämmelse om straff för utsöknings-tredska. Vite kan dock anses passa bättre i det snabbt framskridande utsökningsförfarandet och det torde vara ett tillräckligt tvångsmedel.

Utsökningsmyndighetens rätt att lämna ut uppgifter

Enligt 26 § 1 mom. 1 punkten offentlighetslagen kan i annan lag bestämmas om rätten att lämna ut sekretessbelagda uppgifter. De föreslagna 69—73 § utgör sådana specialbestämmelser i vilka myndigheterna ges rätt att lämna ut sekretessbelagda uppgifter.

69 §. *Allmän bestämmelse.* Enligt paragrafen gäller beträffande offentligheten i fråga om utsökningsmyndighetens handlingar vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Utöver det som i nämnda lag eller annan lag föreskrivs om utsökningsmyndigheternas rätt eller skyldighet att lämna ut uppgifter, har utsökningsmyndigheten rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna lämna ut sekretessbelagda uppgifter i enlighet med 70—73 §. Uppgifter kan enligt paragrafen även lämnas ut till en annan utsökningsmyndighet för handhavande av ett utsökningsärende samt till justitieministeriet, justitieförvaltningschefen vid länsstyrelsen och hans underordnade för handhavande av administrativa uppgifter. I paragrafen finns därtill en hänvisningsbestämmelse, enligt vilken bestämmelser om offentligheten i fråga om uppgifterna i utsökningsregistret och om utlämnande av dem finns i 1 kap.

Paragrafen har därmed när det gäller offentlighet hänvisningar åt två håll, dvs. till offentlighetslagen och till bestämmelserna om utsökningsregistret i 1 kap. Enligt 1 kap. 30 § är de uppgifter som finns införda i utsökningsregistret offentliga till den del intyg enligt 31 § kan utfärdas över dem. Bestämmelserna om tystnadsplikt beträffande utsökningsmyndighetens andra handlingar än registeruppgifterna finns i offentlighetslagen, i 24 § 1 mom. 23 punkten. Frågan om tystnadsplikt behandlas för offentlighetslagens del i motiveringen till lagförslag 4.

Bestämmelserna om utsökningsregistret

finns samlade i 1 kap., och där regleras också utlämnandet av uppgifter. Kapitlets 33 § gäller i fråga om utsökningsregistret utlämnande av uppgifter myndigheter emellan. Enligt 3 mom. tillämpas bestämmelserna i 72 § i detta kapitel om utlämnande av uppgifter på eget initiativ och i 73 § om begränsningar för utlämnandet också på uppgifterna i utsökningsregistret.

Med utsökningsmyndigheter avses de lokala utsökningsmyndigheterna, dvs. utmätningssmannen och hans underordnade. Utsökningens administrativa myndigheter skall ha rätt att få sekretessbelagda uppgifter, om de behövs för en administrativ uppgift, t.ex. inspektion av ett distrikt, eller för avgörande av en klagan. På samma sätt har utsökningens administrativa myndigheter enligt 1 kap. 27 § 2 mom. rätt att behandla uppgifter som finns antecknade i utsökningsregistret. Om däremot någon annan myndighet vill ha sekretessbelagda uppgifter, skall de begäras av den lokala utsökningsmyndigheten och inte av utsökningens administrativa myndigheter.

De föreslagna 70 och 71 § ger utmätningssmannen rätt att utlämna endast svarandens identifierings- och kontaktinformation samt uppgifter om hans ekonomiska ställning och verksamhet. Utmätningssmannen har i allmänhet sådana uppgifter i ärenden som gäller verkställighet av betalningsskyldighet och endast i undantagsfall i andra utsökningsärenden. Andra uppgifter kunde ges åt myndigheter och dem som sköter offentliga uppgifter ur utsökningsregistret inom de gränser som anges i den föreslagna 1 kap. 33 §. Om någon ber att få mer omfattande uppgifter, skall han visa på en bestämmelse i annan lag som berättigar honom att få uppgifterna.

De myndigheter som avses i de föreslagna 70 och 71 § har en mer omfattande rätt att få uppgifter än vad andra myndigheter har med stöd av 1 kap. 33 §. Förstnämnda myndigheter kan få de i 70 och 71 § nämnda uppgifterna även när de finns införda i utsökningsregistret. Om detta finns en förtydligande bestämmelse i 1 kap. 33 § 2 mom. Dessutom har nämnda myndigheter rätt att med hjälp av en teknisk anslutning få uppgifter ur utsökningsregistrets riksomfattande indexdel.

70 §. *Förundersöknings- och vissa andra*

myndigheter samt domstolar. Om utmätningensmannens rätt att lämna ut uppgifter åt andra myndigheter finns bestämt i 3 kap. 34 g §, som trädde i kraft år 1997. Vad data-sekretessen beträffar har kraven blivit tydligare efter det att paragrafen i fråga stiftades, framför allt beroende på att reformen av de grundläggande rättigheterna har tagit sig uttryck först i personuppgiftslagen år 1999 och sedan i offentlighetslagen. Dessa medför ett behov av en mer exakt reglering också för utskökningslagens del.

Enligt 1 mom. får utskökningsmyndigheten i enskilda fall på begäran ur en handling som finns hos utskökningsmyndigheten lämna ut svarandens identifieringsuppgifter och kontaktinformation samt uppgifter om svarandens ekonomiska ställning och verksamhet till de myndigheter som nämns i 1—7 punkten för det ändamål som anges i respektive punkt.

Av den föreslagna 69 § följer att utskökningsmyndigheten får lämna ut ovan nämnda uppgifter utan hinder av sekretessbestämmelserna och utöver vad som i offentlighetslagen eller i någon annan lag bestäms om utlämnande av sekretessbelagda uppgifter eller om rätten att få sekretessbelagda uppgifter av utskökningsmyndigheten. Den föreslagna bestämmelsen begränsar därmed inte ett eventuellt utlämnande av uppgifter med stöd av offentlighetslagen eller någon speciallag, t.ex. polislagen.

Begärda uppgifter lämnas bara ut gällande enskilda fall. Detta innebär att varje begäran om uppgifter avgörs separat i fråga om respektive svarande och att det prövas om förutsättningarna för utlämnande av uppgifterna uppfylls. Myndigheterna kan inte med stöd av de föreslagna bestämmelserna t.ex. komma överens om ett automatiskt förfarande så att man åt en annan myndighet ger uppgifter i fall som inte specificerats på förhand. Om de fall där utskökningsmyndigheten kan ge uppgifter utan begäran finns bestämt i den föreslagna 72 §.

Med svarandens identifieringsuppgifter och kontaktinformation avses de uppgifter som behövs för att identifiera personen och utreda bostads-, hem- eller vistelseort. Också personbeteckningen eller företags- och organisationsnumret kan lämnas ut. Utöver dessa

uppgifter kan man med stöd av paragrafen utlämna uppgifter om svarandens ekonomiska ställning och verksamhet. Uppgifter kan lämnas ut t.ex. om en utskökningsutredning. Hanteringsuppgifterna får utlämnas med stöd av den föreslagna 1 kap. 33 § oberoende av vad de gäller. Uppgifter om sökanden kan lämnas ur utskökningsregistret med stöd av den föreslagna 1 kap. 33 § 1 mom. och offentlighetslagen.

Uppgifterna om svaranden måste ha en i paragrafen angiven betydelse för den begärande myndighetens verksamhet, vilket innebär att uppgifter kan begäras bara för ett angivet ändamål. Eftersom den begärande myndigheten agerar under tjänsteansvar, skall han själv se till att uppgifterna begärs för angivet ändamål. I ett oklart fall är det dock skäl för utskökningsmyndigheten att fråga efter ändamålet.

Den föreslagna 70 § innebär ingen väsentlig utvidgning av informationsutbytet, eftersom de flesta myndigheter som nämns i paragrafen redan i dag med stöd av bestämmelserna om sin verksamhet har rätt att få upplysningar av utskökningsmyndigheten. Det är snarare frågan om en sammanställande reglering som inte begränsar andra bestämmelser om rätten att få information.

Enligt momentets 1 punkt kan uppgifter lämnas till en åklagar- och förundersökningsmyndighet för utredning, förundersökning, åtalsprövning och domstolsbehandling av brott samt för förebyggande av grova brott. Punkten motsvarar med vissa preciseringar det gällande 3 kap. 34 g § 1 mom.

Enligt förundersökningslagen skall förundersökningen utföras av polisen eller någon annan förundersökningsmyndighet. Andra förundersökningsmyndigheter är enligt olika speciallagar bl.a. vissa tullmyndigheter, gränsbevakningsväsendets myndigheter och försvarsmaktens myndigheter när de utför förundersökning av brott. Därtill kan inrikesministeriet med stöd av 8 § 2 mom. polislagen bemyndiga en viss tjänsteman att förrätta förundersökning.

Till polisens uppgifter hör enligt 1 § polislagen att förebygga och utreda brott. På grund av brottsförebyggandets omfattande och delvis oklara innebörd har det ansetts befogat att i den föreslagna paragrafen begränsa

rätten till information till förebyggande av grova brott. Ett grovt brott är enligt 2 mom. ett brott för vilket minimistraflet är fängelse i fyra månader.

Enligt 2 punkten kan uppgifter lämnas till centralen för utredning av penningtvätt för utförande av i lag föreskrivna uppgifter. Enligt 12 § 1 mom. lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt (68/1998) har centralen för utredning av penningtvätt rätt att få uppgifter av olika myndigheter. På grund av ärendets betydelse har det ansetts befogat att också i utsköningslagen ta in en bestämmelse om att sekretessbelagda uppgifter kan lämnas ut för utredning av penningtvätt.

Utmätningssmannen får enligt 3 punkten utan hinder av tystnadsplikten lämna ut uppgifter till en åklagarmyndighet för prövning av förvandlingsstraff för böter. Omnämmandet av förvandlingsstraff för böter fogades till det gällande 3 kap. 34 g § 1 mom. år 1999 med anledning av reformen av förvandlingsstraffet.

Med stöd av 4 punkten får utmätningssmannen lämna uppgifter till skyddspolisen och huvudstaben för omfattande säkerhetsutredning enligt lagen om säkerhetsutredningar. När denna proposition avläts är regeringens proposition med förslag till lag om säkerhetsutredningar och vissa lagar som har samband med den, RP 43/2001 rd, under behandling i riksdagen. I propositionen i fråga ingår ett förslag till ändring av 3 kap. 34 g § 1 mom. utsköningslagen, vilket motsvarar den föreliggande bestämmelsen.

Enligt 5 punkten får utmätningssmannen lämna ut uppgifter till en åklagar- och förundersökningsmyndighet för undersökning som gäller påförande eller förlängande av näringsförbud och till polisen för övervakning av iakttagandet av näringsförbud. Någon motsvarande bestämmelse finns inte i den gällande lagen.

Enligt 6 § lagen om näringsförbud (1059/1985) meddelas ett näringsförbud av allmän domstol på yrkande av åklagaren. Om någon bryter mot ett näringsförbud och brottet inte kan anses vara ringa, kan domstolen enligt lagens 17 § 1 mom. på yrkande av åklagaren förlänga tiden för förbudet med högst fem år.

En undersökning som gäller meddelande

eller förlängande av näringsförbud sker oftast i samband med förundersökningen av det misstänkta brottmål på basis av vilket yrkandet om meddelande eller förlängande av förbudet senare kommer att framställas. Undersökningen kan dock även utföras som en separat polisutredning enligt vad som bestäms i 4 kap. polislagen.

Enligt 21 a § lagen om näringsförbud är det polisen som utövar tillsyn över att näringsförbud efterlevs. Detta är en av polisens lagstadgade uppgifter, så polisen har uppenbarligen redan med stöd av 35 § polislagen rätt att av utsköningsmyndigheten få de uppgifter som behövs för tillsynen. För tydlighets skull föreslås dock en bestämmelse om denna rätt bli intagen också i utsköningslagen.

Tullmyndigheterna har enligt 6 punkten rätt att få i paragrafen avsedda uppgifter för utförande av uppgifter i enlighet med tullagen (1466/1994). Enligt tullagen skall tullmyndigheterna sköta uppgifter som gäller tullbeskattning och tullövervakning samt vissa andra särskilt föreskrivna uppgifter. Det är i viss mån inkonsekvent att tullmyndigheten också vid förrättande av tullbeskattning får uppgifterna med stöd av den här avsedda paragrafen och inte den föreslagna 71 §. Ofta är det dock för utsköningsmyndigheten svårt att i praktiken göra skillnad mellan tullbeskattning och tullövervakning, så det är tydligare att tullmyndigheten får informationen med stöd av den här aktuella punkten i alla uppgifter som den sköter enligt tullagen.

Tullmyndigheten kunde få uppgifter av utsköningsmyndigheten t.ex. i ett fall där man misstänker att någon olagligt håller på att importera eller exportera egendom.

Momentets 7 punkt gäller konkursombudsmannen. Enligt den gällande 3 kap. 34 g § får utmätningssmannen lämna behövliga uppgifter till konkursombudsmannen om han konstaterar att gäldenären har gjort sig skyldig till missbruk. Däremot finns det i dag inte utsagt i utsköningslagen att utsköningsmyndigheten har rätt att till konkursombudsmannen allmänt lämna uppgifter för utförande av i lag föreskrivna uppgifter.

Enligt 4 § 2 mom. lagen om övervakning av förvaltningen av konkursbon (109/1995) har konkursombudsmannen utan hinder av sekretessstadgandena samma rätt som gälde-

nären eller konkursboet att få uppgifter om gäldenärens eller konkursboets verksamhet och ekonomiska situation. Bestämmelsen berättigar därmed konkursombudsmannen att också av utsokningsmyndigheten få uppgifter i samma omfattning som gäldenären.

Med beaktande av sambandet mellan konkursombudsmannens uppgifter och utsokningsmyndigheten är det befogat att han har rätt att för handhavande av sina föreskrivna uppgifter få information av utsokningsmyndigheten direkt med stöd av utsokningslagen.

Enligt paragrafens 2 mom. får utmättningsmannen utan hinder av tystnadsplikten för domstol uppge uppgifter som gäller ett utsokningsärende och som behövs vid behandling av ärenden som avses i 1 mom. samt av utsokningsbesvär, verkställighetstvister och återvinningsärenden. Sådana uppgifter som avses i den föreslagna 73 § får han dock inte yppa ens för domstolen.

När förundersöknings- och åklagarmyndigheterna samt andra nämnda myndigheter behandlar ärenden som avses i 1 mom. 1—7 punkten har de rätt att få uppgifter av utsokningsmyndigheterna. Därmed blir domstolens egen rätt att få uppgifter inte ofta aktuell. Vid behov kunde dock utmättningsmannen t.ex. höras som vittne. Också i ett ärende som gäller utsokningsbesvär, verkställighetstvist och återvinning kunde utmättningsmannen t.ex. i ett utlåtande till domstolen komma fram med sekretessbelagda uppgifter. Uppgifterna behöver inte på det sätt som anges i 1 mom. begränsas till gäldenärens ekonomiska situation och verksamhet. Uppgifterna skall dock vara nödvändiga för domstolsbehandlingen av ärendet i fråga och ha samband med ett visst utsokningsärende. Rättegångsmaterialets offentlighet bestäms i enlighet med lagen om offentlighet vid rättegång.

Enligt 10 kap. 9 § 1 mom. och 12 § 3 mom. utsokningslagen skall utmättningsmannen med anledning av utsokningsbesvär ge ett utlåtande och en utredning av förrättningsmannen, vilka skall sändas till tingsrätten. I dessa kan vid behov också tas med sekretessbelagda uppgifter. I praktiken ber domstolen i allmänhet också utmättningsmannen om ett utlåtande i en verkställighetstvist. Detta föreslås nu bli utsagt i 9 kap. 11 §. Utmättningsman-

nen kan i ett återvinningsärende uppträda som vittne.

I paragrafens 3 mom. definieras vad som avses med ett grovt brott enligt 1 mom. Med grovt brott avses här ett brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i fyra månader. Definitionen motsvarar den i strafflagen använda allmänna gränsen för grova gärningsformer.

I paragrafens 4 mom. finns en bestämmelse enligt vilken uppgifterna till de i paragrafen avsedda myndigheterna kan lämnas ut i elektronisk form. Vid elektronisk dataöverföring bör man vara särskilt noga med att utomstående inte får tillgång till hemliga uppgifter.

En teknisk anslutning kan med stöd av 1 kap. 33 och 35 § upprättas för utlämnande av ärendehanteringssuppgifter och indexuppgifter ur utsokningsregistret. Samma tekniska anslutning kunde användas för utlämnande av uppgifter enligt den aktuella paragrafen, dock så att uppgifterna begärs separat i varje enskilt fall av utsokningsmyndigheten, som innan uppgifterna utlämnas kan kontrollera vem som begär dem och vid behov försäkra sig om syftet med begäran.

71 §. *Skattemyndigheter och beviljare av offentliga stöd.* Enligt paragrafens 1 mom. får utsokningsmyndigheten i enskilda fall på begäran ur sina handlingar lämna ut svarandens identifieringsuppgifter och kontaktinformation samt uppgifter om svarandens ekonomiska ställning och verksamhet, om uppgifterna behövs för 1) skattemyndigheterna för behandling av skatteärenden eller 2) en myndighet, ett offentligt samfund eller en annan sammanslutning eller en stiftelse som beviljar eller utövar tillsyn över arbetslöshetsdagpenning eller andra offentliga understöd, bidrag eller andra förmåner för behandlingen av ett sådant ärende.

Den föreslagna 69 § innebär att också den aktuella paragrafen kompletteras bestämmelser som eventuellt finns i andra lagar om rätten för skattemyndigheter och beviljare av offentliga stöd att få uppgifter. Sådana bestämmelser finns bl.a. i 18 och 20 § lagen om beskattningsförfarande (1558/1995). Den föreslagna bestämmelsen begränsar inte heller det utbyte av uppgifter myndigheterna emellan som kan ske med stöd av offentlighetslagen.

I fråga om utlämnande av uppgifter i enskilda fall och om vad som avses med identifieringsuppgifter och kontaktinformation samt uppgifter om svarandens ekonomiska situation och verksamhet hänvisas till vad som konstaterats i samband med 70 §.

Vad som i momentets *1 punkt* avses med skatteärende definieras närmast i enlighet med 2 § lagen om skatteförvaltningen (1557/1995). Enligt paragrafen skall skatteförvaltningen verkställa beskattningen, uppbära och driva in skatter och avgifter, utöva skattekontroll samt ordna med bevakning av skattetagarnas rätt enligt vad som stadgas särskilt.

Frågan om vilken skattemyndighet skall ha rätt att få en uppgift avgörs på basis av 1 § lagen om skatteförvaltningen. Enligt bestämmelsen underlyder skatteförvaltningen finansministeriet och den består av skattestyrelsen och skatteverken. Den kan också omfatta andra enheter enligt vad som särskilt bestäms om dem.

Tullmyndigheten får i ett ärende som gäller tullbeskattning uppgifter med stöd av den föreslagna 70 § 1 mom. 6 punkten.

Momentets *2 punkt* har ett stort verkningsområde, eftersom rätten till information har utsträckts till alla som beviljar offentliga stöd, även om stödet beviljas av någon annan än en myndighet eller ett offentligt samfund. Offentliga stöd är utöver den nämnda arbetslöshetsdagpenningen också bl.a. utkomststöd, bostadsstöd samt andra stöd som utbetalas för personlig konsumtion antingen med stöd av lag eller efter prövning och i allmänhet på sociala grunder. Offentligt stöd betalas av offentliga medel eller andra medel i enlighet med lag.

Med offentligt stöd avses också subventioner enligt 29 kap. 9 § 2 mom. strafflagen som beviljas antingen enligt lag eller efter prövning för något annat ändamål än privat konsumtion av statens, en kommuns eller något annat offentligt samfunds medel eller, enligt vad som särskilt bestäms genom lag, av en sammanslutnings eller stiftelses medel. Som ekonomiskt stöd anses även lån, räntestöd och säkerhet för lån. Till de stöd som avses här hör t.ex. olika företags-, närings- och lantbruksstöd.

I *2 mom.* finns en bestämmelse som be-

gränsar utlämnandet av uppgifter. Där sägs att uppgifter inte utan särskilda skäl får lämnas ut om det när uppgiften begärs har förflutit mer än fyra år sedan handlingen upprättades. Uppgifterna skall dessutom i första hand lämnas ut ur utsökningsregistret på det sätt som anges i 1 kap. Uppgifterna kan åt dem som avses i 1 mom. utlämnas i elektronisk form.

Tanken bakom fyraårsgränsen är att äldre uppgifter endast i undantagsfall är av betydelse för den som begär uppgifterna. Hela galdenärshistorian utlämnas inte automatiskt. Fyraårsgränsen är densamma som i de föreslagna 1 kap. 31 § 2 mom., 33 § 1 mom. och 34 § 1 mom., vilka gäller utsökningsregistret. Det avgörande är den dag då utsökningshandling, t.ex. utmättningsbeslutet eller protokollet över utsökningsutredningen, har undertecknats. Man måste från fall till fall bedöma om särskilda skäl föreligger. Eftersom ett av grundsyftena med offentlighetslagen är att utbytet av information myndigheterna emellan inte skall begränsas i onödan, bör tröskeln för sådana särskilda skäl inte ställas för högt. Den som begär uppgifterna måste dock kunna motivera behovet av gamla uppgifter med konkreta skäl som har samband med det ärende han behandlar.

I första hand skall enligt momentet ur utsökningsregistret utlämnas de uppgifter som avses i 1 kap., och då närmast dess 33 §. Med tanke på utsökningens datasäkerhet, galdenärernas jämställdhet och utsökningsmyndigheternas arbetsmängd är det befogat att försöka ge de begärda uppgifterna på ett enhetligt sätt som registeruppgifter. I praktiken kunde man förfara så att när en förfrågan kommer t.ex. från en skatte- eller arbetsmyndighet, går svaret ut från informationssystemet och inkluderar ärendehanteringssuppgifterna för fyra år. Dessa uppgifter kan med stöd av 1 kap. 33 § 1 mom. och 35 § ges också ur utsökningens informationssystem med hjälp av en fast anslutning. Om de uppgifterna inte är tillräckliga, kan man av utsökningsmyndigheten begära preciserande eller kompletterande uppgifter. Dessa kunde lämnas också i elektronisk form. Vad beträffar användningen av fasta anslutningar gäller vad som ovan har konstaterats i samband med 70 §.

72 §. Utlämnande av uppgifter på eget ini-

tiativ. Enligt den gällande 3 kap. 34 g § får utmätningsmannen, om det finns skäl att misstänka att gäldenären kan ha gjort sig skyldig till brott lämna behövliga uppgifter till åklagar- eller förundersökningsmyndigheten utan hinder av tystnadsplikten enligt offentlighetslagen. Bestämmelsen har visat sig behövlig särskilt på grund av det växande samarbetet mellan utsokningsmyndigheterna och andra myndigheter samt utsoknings specialindrivning. Bestämmelsen måste dock preciseras.

Av det föreslagna 1 kap. 33 § 3 mom. följer att rätten att lämna ut uppgifter på eget initiativ gäller också uppgifter i utsokningsregistret. Uppgifterna kan förutom en svarande också gälla en utomstående. I fall av missbruk har svaranden ofta agerat i samförstånd med en utomstående. Paragrafen gäller dock även utomstående som har agerat självständigt, om utmätningsmannen blir varse missbruket i samband med ett utsokningsärende. Vid utlämnande av uppgifterna gäller begränsningarna i 73 §, vilka är avsedda att garantera ett tillbörligt förfarande och ett konfidentialitetsskydd bl.a. när det gäller uppgifter som erhållits av svaranden och den utomstående själv.

Paragrafen anger mer exakt än den gällande lagen i vilka fall uppgifter kan lämnas ut på eget initiativ, vilka uppgifter som kan lämnas ut och för vilket ändamål de får utlämnas. Utmätningssmannen åläggs ingen skyldighet att på eget initiativ utlämna uppgifter, utan han har en möjlighet till det i vissa bestämda situationer. I paragrafen avses inte att någon egentlig brottsanmälan skall göras, trots att även det är möjligt. Särskilt när uppgifterna gäller en utomstående och det inte är frågan om t.ex. medhjälp vid gäldenärsbrott, bör man förhålla sig återhållsamt till att på eget initiativ lämna ut uppgifter, om det inte uppenbart är frågan om grovt missbruk. Det är inte meningen att utmätningsmannen skall vidta särskilda åtgärder för att få fram sådana uppgifter som avses här, utan det är frågan om att anmäla omständigheter som konstaterats i samband med de normala verkställighetsuppgifterna.

Paragrafens 1 mom. gäller det fall att det enligt utmätningsmannens åsikt finns skäl att misstänka att en svarande eller en utomstå-

ende kan ha gjort sig skyldig till ett under allmänt åtal lydande brott i samband med utsokningsförfarandet eller som annars väsentligt äventyrar verkställighetens resultat, ett bokföringsbrott eller något annat sådant brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i fyra månader. Då får utmätningsmannen också utan begäran på eget initiativ lämna ut uppgifter till åklagar- och förundersökningsmyndigheten för utredande, förundersökning, åtalsprövning och domstolsbehandling av brott samt för förebyggande av grova brott. Till den sistnämnda delen hänvisas till vad som konstaterats i samband med 70 § 1 mom. 1 punkten.

När uppgifter utlämnas på eget initiativ kommer i första hand i fråga brott i samband med utsokningsförfarandet eller brott som annars väsentligt äventyrar verkställighetens resultat. Här avses närmast de i 39 kap. strafflagen nämnda brott som lyder under allmänt åtal. Också t.ex. hindrande av tjänsteman enligt 16 kap. 3 § strafflagen kan komma i fråga.

För det andra kan uppgifter på eget initiativ lämnas om bokföringsbrott och bokföringsbrott av oaktsamhet enligt 30 kap. 9 § respektive 10 § strafflagen. Båda brotten underlyder allmänt åtal. I utsokningsförfarandet konstaterar man ofta att gäldenären inte har haft någon bokföring eller har förstört bokföringsmaterial. Då kan det anses korrekt att utmätningsmyndigheten anmäler saken till förundersökningsmyndigheten, för i annat fall kan det gå så att ingen reagerar på sådant missbruk. Ibland kan det när en utomstående skall fullgöra sin skyldighet att lämna uppgifter framgå att den utomstående inte har någon bokföring.

Den fjärde kategorin är grova brott av vilket slag som helst som har begåtts av svaranden eller en utomstående. Utmätningssmannen kan t.ex. på eget initiativ göra en anmälan om grovt egendomsbrott om han i lokaler som är i svarandens eller en utomståendes besittning observerar värdefull egendom som kan misstänkas vara stulen.

Eftersom det bara är frågan om en misstanke om brott, kan man inte av utmätningsmannen förutsätta någon grundlig straffrättslig bedömning av brottets sannolikhet, rekvisitens grovhetsgrad eller delaktighetsfrågan.

Det kan inte heller i allmänhet anses vara ett fel av utmätningsmannen om personen i fråga slutligen åtalas eller döms för en gärning som inte underlyder allmänt åtal.

Också utmätningsmannen kan med stöd av 40 § barnskyddslagen (683/1983) göra en anmälan till socialnämnden om ett barn som är i uppenbart behov av familje- och individinriktat barnskydd. T.ex. i samband med för rättningar i hemmet kan utmätningsmannen konstatera att barnen lever under förhållanden som utgör en allvarlig risk med tanke på deras hälsa och utveckling. Särskilt om ett barn är i omedelbar allvarlig fara på grund av drogmisbruk eller allvarligt våld i hemmet, skall utmätningsmannen snabbt göra en anmälan.

Utmättningsmannen får med stöd av 2 mom. på eget initiativ lämna ut uppgifter också till de myndigheter som avses i 70 § 1 mom. 5—7 punkten för de ändamål som nämns i respektive lagrum, om det finns skäl att misstänka att svaranden eller en utomstående kan ha gjort sig skyldig till ett brott som underlyder allmänt åtal.

Därmed kunde han t.ex. till tullmyndigheten anmäla bl.a. misstankar om brott som gäller import eller export utan tillstånd och till konkursombudsmannen misstankar om brott i samband med konkursbon. En förutsättning är även här att gärningarna lyder under allmänt åtal. Vidare finns i momentet en uttrycklig bestämmelse om att utmätningsmannen får anmäla misstänkta affärstransaktioner till centralen för utredning av penningtvätt.

Enligt 3 mom. kan utmätningsmannen på eget initiativ också lämna uppgifter till myndigheter, samfund, sammanslutningar eller stiftelser som avses i 71 §, om det finns skäl att misstänka att svaranden eller en utomstående kan ha gjort sig skyldig till en gärning som avses i 29 kap. 1—4 § strafflagen eller till missbruk av offentligt stöd. En sådan anmälan avviker från dem som avses i 1 mom. och delvis i 2 mom. däri att brottsmisstanken inte anmäls till en myndighet med uppgift att utreda eller väcka åtal för brottet, utan till någon som efter att ha fått informationen själv överväger vilka åtgärder den anser vara befogade. En målsägande kan också ha tillgång till jämkningsmetoder och administrati-

va metoder vid sidan av en egentlig rättegång i brottmål.

Vad beträffar de brott som kommer i fråga kan paragrafen närmast bli tillämplig på olika grader av skattebedrägeri eller olika missbruk av offentliga stöd. Det har ingen betydelse om det sistnämnda är någon grad av subventionsbedrägeri enligt 29 kap. strafflagen eller bedrägeri enligt 36 kap. strafflagen.

I 4 mom. sägs att de uppgifter som avses i 2 och 3 mom. skall förstöras så snart de inte behövs, om det inte finns grundad anledning att förvara dem. Man måste se till att de uppgifter om misstankar som utmätningsmannen lämnat inte blir personregister. Det är skäl att till utmätningsmannens anmälan om eventuellt missbruk foga ett påpekande om att uppgifterna skall förstöras enligt detta moment.

Den misstänktes rättsskydd förutsätter att åtgärder med anledning av utmätningsmannens uppgifter vidtas så snart som möjligt. Om uppgiften visar sig obefogad, skall den snabbt förstöras. Är det frågan om en personuppgift enligt personuppgiftslagen, följer redan av 29 § 1 mom. personuppgiftslagen att personuppgifter som med hänsyn till användningsändamålet är oriktiga och onödiga skall utplånas.

73 §. *Förbud mot utlämnande av vissa uppgifter.* Enligt paragrafens 1 mom. får utmätningsmannen inte till någon annan än en annan utmätningsman lämna ut sådana uppgifter som till sina väsentliga delar har inhämtats hos 1) en person som vid rättegång skulle vara skyldig att vägra att vittna om saken i fråga, 2) en person som skulle ha rätt att vägra att vittna om saken, om han inte samtycker till att uppgiften lämnas ut, 3) gäldenären på förfrågan om sådana omständigheter som avses i 52 § 6—8 punkten, om det av svaret framgår att gäldenären kan ha gjort sig skyldig till något annat brott än ett brott i samband med utredningsförfarandet och utlämnandet av uppgiften medför risk för åtal, eller 4) en utomstående, om uppgiften gäller den utomståendes missbruk. Enligt 2 mom. gäller ovan nämnda begränsningar oberoende av om uppgifterna är sekretessbelagda.

Paragrafen gäller både om uppgifterna lämnas på eget initiativ och om de lämnas på begäran av en annan myndighet, och oberoende av om de finns införda i utredningsre-

gistret. Denna sistnämnda omständighet framgår av det föreslagna 1 kap. 33 § 3 mom. Frågan om när en uppgift till sina väsentliga delar kan anses ha erhållits av en i paragrafen nämnd person måste avgöras från fall till fall. Utsökningen karakteriseras redan på grund av utmätningsskyldighet av att uppgifter erhålls från flera olika källor. Begränsningen är dock avsedd att bli tillämplig när en uppgift som givits av någon annan än en i paragrafen nämnd person eller som inhämtats av utmätningssmannen själv har en liten andel och ett litet bevisvärde. Om utmätningssmannen ursprungligen har utrett saken själv och endast fått sina uppgifter bekräftade av sådana uppgifter som givits av en i paragrafen avsedd person, gäller inte utlämningsbegränsningen. Men i motsatt fall, om uppgiften först har kommit från en i paragrafen nämnd person och utmätningssmannen endast har skaffat ytterligare utredning om den, gäller utlämningsbegränsningen.

Momentets 1 och 2 punkt motsvarar i huvudsak bestämmelsen i den nuvarande 3 kap. 34 g §. Någon uttrycklig bestämmelse motsvarande momentets 3 punkt finns inte i den gällande lagen. Det är viktigt att utmätningssmannen får all information som behövs för förrättande av verkställigheten, oberoende av om något brottsligt förfarande är förknippat med saken. Samtidigt ger betonandet av gäldenärens skyldighet att hålla sig till sanningen, de mer detaljerade bestämmelserna om skyldigheten att ge uppgifter samt det mer exakt reglerade utbytet av uppgifter myndigheterna emellan anledning att mer ingående reglera utlämnandet av uppgifter som erhållits av gäldenären.

En allmänt erkänd princip när det gäller de mänskliga rättigheterna är att ingen behöver medverka till att utreda sin egen skuld. I ett utsökningsärende behandlas inte frågan om någon har gjort sig skyldig till ett brott, utan man söker efter egendom för att kunna verkställa en utsökningsgrund. Vid utsökning jämföras betydelsen av de uppgifter gäldenären givit med att boförteckningen vid konkurs bekräftas med ed. Med stöd av 18 § konkursstadgan kan gäldenären t.o.m. häktas om han tredsкас med att uppge boet eller vägrar att avlägga ed. Också i utsökningsförfarandet har tidigare använts ett förfarande

med ed.

Gäldenären kunde inte vägra att till utmätningssmannen lämna uppgifter om egendom som hör till "utsökningsboet" med åberopande av risken för åtal. T.ex. en uppgift om att gäldenären har förmögenhet utomlands är inte en sådan uppgift som avses i bestämmelsen. Enbart det faktum att gäldenären har tillgångar någonstans innebär inte i sig att han riskerar åtal.

Situationen är en annan i fråga om uppgifter där gäldenären utöver sin förmögenhetsställning måste beskriva vidtagna rättshandlingar eller förfaranden. Sådana uppgifter kan komma fram när man frågar gäldenären om omständigheter som avses i den föreslagna 52 § 6—8 punkten, t.ex. om konstgjorda förmögenhetsarrangemang och rättshandlingar som kan återkallas enligt återvinningslagen. När gäldenären berättar om dem kan han bli tvungen att beskriva ett förfarande av vilket det framgår att han har gjort sig skyldig till t.ex. oredlighet som gäldenär.

Utlämningsbegränsningen behöver inte iaktas om utmätningssmannen själv till väsentliga delar har fått fram de fakta som avses i de nämnda punkterna. Om uppgifterna har givits av utomstående, kan momentets 1 eller 2 punkt begränsa utlämnandet.

Utlämningsbegränsningen gäller inte brott som begåtts i utsökningsförfarandet. Utmätningssmannen kan ge uppgifter till en annan myndighet när gäldenären har gett utmätningssmannen felaktiga uppgifter eller vägrat att ge uppgifter. Då är det närmast frågan om gäldenärsbedrägeri eller om motsvarande grova eller lindriga gärningsform.

Utsökningsmyndigheten får inte enligt 4 punkten ge uppgifter om en utomståendes missbruk, dvs. förseelser, försummelser eller brottsliga förfaranden, om uppgifterna har givits av den utomstående själv. Bestämmelsen motsvarar i sak det gällande 3 kap. 34 g § 4 mom.

Utmätningssmannen får med stöd av den föreslagna 91 § ge sökanden en mängd uppgifter. För att detta inte skall utsätta gäldenären för risken för åtal, föreslås att i 91 § tas in en bestämmelse enligt vilken sökanden inte får använda uppgifter som utmätningssmannen har fått av gäldenären eller av någon som har rätt att vägra att vittna och sedan utlämnat till

sökanden för att väcka åtal mot gäldenären. Vidare förbjuds utmätningssmannen i 91 § att ge uppgifter som han har fått av en person som vid rättegång skulle vara skyldig att vägra att vittna om omständigheterna i fråga eller uppgifter som han av en utomstående har fått om dennes missbruk. I paragrafens 2 mom. tas in en hänvisning till dessa begränsningar i 91 §.

Utlämningsbegränsningarna gäller de uppgifter som nämns i paragrafen, oberoende av om de är sekretessbelagda eller inte. Den föreslagna 73 § är därmed inte primärt en bestämmelse om handlingars offentlighet, utan en bestämmelse avsedd att garantera korrekta verksamhetsprinciper vid utbyte av information.

Vite

74 §. *Föreläggande av vite.* De föreslagna bestämmelserna om vite motsvarar till sina väsentliga delar de gällande 3 kap. 39—41 §, som är från år 1996. Paragraferna har i enlighet med praxis i denna proposition gjorts relativt korta, och delvis omgrupperats.

Den föreslagna paragrafen motsvarar det gällande 3 kap. 39 § 1 mom. Enligt 1 mom. föreläggs ett vite som utmätningssmannen förelägger med stöd av utsködningslagen till ett fast belopp eller så att dess storlek bestäms på basis av tid (*löpande vite*). Löpande vite föreläggs så att för vitet bestäms ett fast grundbelopp och ett tilläggsbelopp för varje i föreläggandet angiven tidsperiod (*vitesperiod*), inom vilken domen eller utmätningssmannens beslut inte har iakttagits. Om ett löpande vite föreläggs för den händelse att parten eventuellt överträder ett förbud, kan tilläggsbeloppet bestämmas för varje gång förbudet överträds i stället för på basis av tid.

I 2 mom. sägs att om inte något annat framgår av utsködningslagen eller av den utsködningsgrund som skall verkställas, iakttas dessutom vid föreläggande av vite i tillämpliga delar 6 § 3 mom. samt 7 och 8 § viteslagen (1113/1990).

75 §. *Hörande och delgivning.* I paragrafens 1 mom. föreskrivs att innan vite föreläggs skall utmätningssmannen ge den förpliktade tillfälle att bli hörd, om inte detta märkbart försvårar verkställigheten. Momen-

tet motsvarar första meningen i det gällande 3 kap. 41 § 1 mom.

Enligt 2 mom. skall den handling genom vilken någon föreläggs ett vite delges personen i fråga på det sätt som föreskrivs i 38 § eller i 40 och 41 §. Om delgivningen inte lyckas på detta sätt, får handlingen sändas till en annan utredd adress eller delges ett ombud, om denne har fört talan i ärendet. Ett vite får dock inte dömas ut till den del det råder oklarhet om den förpliktade delgivits föreläggandet personligen.

En bestämmelse motsvarande detta moment finns i andra meningen i 3 kap. 41 § 1 mom. Där sägs att utmätningssmannens vitesföreläggande skall delges svaranden per post mot mottagningsbevis eller som stämningdelgivning, om inte delgivningen kan göras så som anges i 27 § 3 mom., dvs. till en adress som personen i fråga uttryckligen har meddelat eller som han har antecknat på en insänd skrivelse.

Beslutet om vitesföreläggande skall enligt momentet delges till delgivningsadressen eller bevisligen i enlighet med 41 § eller som mellanhandsdelgivning. I andra hand kan man använda delgivning i form av vanligt brev till en annan adress än delgivningsadressen eller till ett ombud, om ombudet har gjort uttalanden på den förpliktades vägnar i vitesärendet.

Andra delgivningssätt än de som avses i 41 § garanterar inte att den förpliktade personligen har fått del av den skyldighet som ålagts honom. Därför föreslås att i momentet intas en bestämmelse enligt vilken vitet inte får dömas ut till den del det råder oklarhet om den förpliktade delgivits föreläggandet personligen. Vitet får inte dömas ut till den del eller för den tid delfäendet inte är klart. Om det råder oklarhet beträffande delfäendet, men den berörda personen eller ombudet på hans begäran har tagit kontakt med utmätningssmannen i vitesärendet, kan delfäendet anses ha skett senast då.

76 §. *Föreläggande av nytt vite.* Enligt paragrafen får utmätningssmannen förelägga ett nytt vite även om ett tidigare vite inte har dömts ut. Det tidigare förelagda vitet förfaller dock, om inte utmätningssmannen i sin delgivning beträffande det nya vitet samtidigt meddelar personen i fråga sitt beslut att hos

tingsrätten ansöka om att det tidigare vitet skall dömas ut. Paragrafen motsvarar det gällande 3 kap. 39 2 mom.

77 §. *Besvärshöjning*. Enligt paragrafen får ändring i utmätningens beslut om vitesföreläggande inte sökas genom besvär.

Utmätningensman kan rätta sitt beslut med iakttagande av 9 kap. 1—3. Paragrafen motsvarar det gällande 3 kap. 39 § 3 mom.

Avsikten är att lagligheten i vitesföreläggandet på samma sätt som i dag skall prövas i samband med att vitet döms ut. I den föreslagna 79 § föreskrivs uttryckligen att domstolen på eget initiativ skall pröva riktigheten av utmätningensmanens vitesföreläggande.

78 §. *Ansökan om utdömande av vite*. Enligt paragrafens 1 mom. dömer den tingsrätt som avses i 10 kap. 2 § på ansökan av utmätningensmanen ut ett vite som utmätningensmanen har förelagt. Om vitet har förelagts i en utsökningsgrund som är föremål för verkställighet, kan utmätningensmanen rikta sin ansökan också till den domstol som har förelagt vitet. Momentet motsvarar i huvudsak det gällande 3 kap. 40 § 1 mom.

Innan ansökan enligt 1 mom. görs skall utmätningensmanen enligt 2 mom. ge den förpliktade tillfälle att bli hörd, om det är nödvändigt. Utmätningensmanen skall dessutom underrätta den förpliktade om sitt beslut att göra en ansökan.

Momentet motsvarar det gällande 3 kap. 41 § 2 mom. Ur meningens hörande har orden ”på lämpligt sätt” utelämnats, eftersom allmänna bestämmelser om sättet att höra personer finns i den föreslagna 32 §.

79 §. *Förutsättningar för utdömande av vite*. I 1 mom. konstateras att den domstol hos vilken utmätningensmanen ansöker om utdömande av vitet på eget initiativ skall pröva riktigheten av utmätningensmanens vitesföreläggande. Vitet döms ut om en förpliktelse inte har fullgjorts eller om den har överträtts utan giltig orsak. Vid utdömande av vite iaktas därtill i tillämpliga delar 10 § 2 mom. och 11 § viteslagen.

Momentet motsvarar delvis första och tredje meningens i det gällande 3 kap. 40 § 2 mom. Till momentet har av rättsskyddsskäl fogats en bestämmelse om domstolens skyldighet att pröva utmätningensmanens beslut. Även om den förpliktade inte har åberopat att

vitesföreläggandet är lagstridigt eller felaktigt, skall det alltid prövas på tjänstens vägnar.

Vitet kan med stöd av 11 § viteslagen, till vilken det hänvisas i momentet, dömas ut till mindre belopp än det förelagda om huvudförpliktelsen har iakttagits till sina väsentliga delar eller om den förpliktades betalningsförmåga avsevärt har minskat eller om det finns någon annan befogad anledning att sänka beloppet. Eftersom t.ex. skyldigheten för en utomstående att lämna uppgifter ibland kan vara oklar, kunde en sådan tolkningsfråga beaktas med stöd av den sistnämnda punkten, särskilt om den som skall lämna uppgifterna normalt är bunden av tystningsplikt. Avsikten är dock inte att en person som klart är skyldig att lämna uppgifter men inte har velat lämna uppgifter till utmätningensmanen skall kunna undgå vitespåföljder i väsentlig mån med stöd av punkten i fråga.

Den bestämmelse i 10 § 2 mom. viteslagen till vilken det hänvisas i momentet gäller tilläggsbelopp som bestäms när löpande vite döms ut på basis av tid. I momentet finns dessutom en motsvarande bestämmelse som gäller löpande vite på basis av antalet gånger ett förbud överträds. Momentet motsvarar den sista meningens i det gällande 3 kap. 40 § 2 mom.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs att vitet kan dömas ut även om den utsökningsgrund genom vilken vitet har förelagts inte har vunnit laga kraft. Momentet motsvarar den andra meningens i det gällande 3 kap. 40 § 2 mom.

80 §. *Domstolsbehandling av vitesärenden*. Enligt 1 mom. iaktas vid domstolsbehandlingen av ett ärende som gäller utdömande av vite i tillämpliga delar 10 kap. 13 § 1 och 2 mom. samt 17 §. Momentet har samma innehåll som första meningens i det gällande 3 kap. 40 § 4 mom.

Den tingsrätt som behandlar frågan om utdömande av vitet kan enligt momentet bestämma att verkställigheten av utmätningensmanens vitesföreläggande skall avbrytas, med iakttagande i tillämpliga delar av 9 kap. Momentet motsvarar i sak sista meningens i det gällande 3 kap. 40 § 4 mom. Ordalydelserna har precisrats något, så att avbrottet gäller endast den del av verkställigheten som

avser skyldigheten enligt utmätningsmannens vitesföreläggande, men inte den pågående verkställigheten i övrigt.

Därtill finns i momentet en ny bestämmelse enligt vilken staten, om utmätningsmannens ansökan förkastas, på den förpliktades yrkande kan åläggas att ersätta dennes skäliga rättegångskostnader. Bestämmelsen kan anses vara påkallad av rättsskyddet för den som vid vite förpliktats till någonting. En liknande bestämmelse finns i 9 kap. 1 a § 1 mom. lagen om rättegång i brottmål.

Paragrafens 2 mom. gäller hörande. Enligt den skall den förpliktade ges tillfälle att bli hörd i domstolen innan vitet döms ut. Bestämmelsen har ansetts nödvändig med tanke på rättsskyddet och tydligheten.

81 §. *Verkställighet av beslut om utdömande av vite.* Enligt paragrafen kan tingsrättens beslut genom vilket ett vite har dömts ut genast verkställas, trots att det inte har vunnit laga kraft, om inte fullföljdsdomstolen bestämmer något annat med iakttagande i tillämpliga delar av 9 kap. 14—17 §. Egendom som har mätts ut får dock innan beslutet vunnit laga kraft säljas endast i de fall som avses i 2 kap. 5 § 2 mom. I fråga om hovrättens beslut om utdömande av vite gäller 2 kap. 10 §.

Paragrafens första mening och förbudet mot försäljning av egendom utan laga kraft motsvarar det gällande 3 kap. 40 § 3 mom. För undvikande av skador föreslås dock försäljningsförbudet bli lindrat när det gäller egendom som inte tål lagring. Om hovrätten har dömt ut vitet iaktas den föreslagna 2 kap. 10 §, dvs. domen verkställs som en lagkraftvunnen dom. Eftersom det är staten som lyfter de influtna medlen, kan de redovisas utan säkerhet.

Försäljningsförbudet gäller också vite som i enlighet med den föreslagna 63 § har förelagts vid utredning. I den gällande lagen finns till denna del inget försäljningsförbud, utan verkställigheten kan fortsätta trots besvär, om inget förordnande om avbrott ges. Av rättsskyddsskäl och för enhetlighetens skull föreslås dock att detta frångås. Sannolikt har redan utmätningen en tillräcklig sanktionseffekt också i fråga om vite i samband med en utredning. Det finns inget hinder för att ett nytt vite föreläggs i enlighet med 76 § och mer egendom

mäts ut för betalning av vitet, om inte skyldigheten fullgörs.

Maktmedel

I de föreslagna 82 och 83 § förblir utmätningsmannens rätt att dels själv använda maktmedel, dels få handräckning av polisen i stort sett oförändrade. Regleringen föreslås dock till vissa delar bli preciserad. Dessutom görs en tydligare skillnad mellan tvångsmedel eller maktmedel som avser plats och maktmedel som avser person.

82 §. *Maktmedel för utförande av verkställigheten.* Enligt den gällande 3 kap. 30 § har utmätningsmannen rätt att, om det behövs för verkställigheten, låta öppna lås och dörrar samt genomsöka hus och förvaringsställen. Möter utmätningsmannen motstånd, har han rätt till handräckning av polisen, men får även själv tillgripa sådana maktmedel som med hänsyn till tjänsteätgårdens art och motståndets farlighet samt med beaktande av situationen i övrigt kan anses försvarliga.

Enligt den föreslagna paragrafen har utmätningsmannen i syfte att söka efter utmätningsbar egendom, andra verkställighetsobjekt eller utredning i ärendet eller att komma in i utrymmen som berörs av verkställigheten rätt att öppna eller låta öppna lås och dörrar. Också för verkställigheten har utmätningsmannen rätt att använda andra motsvarande maktmedel i den mån de med hänsyn till omständigheterna kan anses motiverade samt att få handräckning av polisen. Berörda personer skall dock ges tillfälle att handla själva, om inte verkställigheten äventyras på grund av det. I den aktuella paragrafen anges de tvångsmedel som får användas vid sökande efter egendom och i 49 § anges var egendom får eftersökas.

Enligt paragrafen kan utmätningsmannen använda sådana maktmedel som med hänsyn till omständigheterna är motiverade. Ingen får hindra verkställigheten genom att t.ex. låsa en dörr eller placera ut något annat hinder. Ofta räcker vetskapen om att utmätningsmannen också kan tillgripa maktmedel till för att förebygga motstånd. Samtidigt måste man när maktmedel används beakta kraven på tillbörligt förfarande enligt den fö-

reslagna 1 kap. 19 §. Särskilt proportionalitetsprincipen är viktig.

Om svaranden är närvarande, skall han för undvikande av skador ges tillfälle att handla själv, t.ex. att öppna en dörr, innan maktmedel tillgrips. I regel skall utmätningsmannen överseende försöka sköta situationen på ett fredligt sätt. Men om det finns risk för att egendom eller utredningsmaterial skingras och det vid verkställigheten är frågan om ett stort intresse, har utmätningsmannen rätt att vid behov använda maktmedel också relativt snabbt.

83 §. *Maktmedel mot person.* Av ordalydelsen i den gällande 3 kap. 30 § framgår inte tydligt om paragrafen avser också tvångsmedel mot person. Eftersom det i princip och särskilt med tanke på de grundläggande rättigheterna är stor skillnad om maktmedel används t.ex. för att öppna en dörr eller mot en person, föreslås specialbestämmelser om de sistnämnda.

I paragrafen föreskrivs att om utmätningsmannen möter på motstånd avsett att förhindra eller märkbart försvåra verkställigheten har han rätt att få handräckning av polisen. Utmätningsmannen får, om han möter på motstånd, även själv använda sådana maktmedel som behövs för att bryta motståndet, dock så att dessa med beaktande av verkställighetsuppdragets art, motståndets farlighet samt situationen i övrigt kan anses vara försvarliga. I den föreslagna 50 § finns bestämmelser om eftersökning som avser person.

Paragrafen har nästan samma ordalydelse som den gällande 3 kap. 30 §. Denna har inte i praktiken medfört nämnvärda problem. För att verkställigheten skall vara tillräckligt effektiv och man skall lyckas uppnå en motståndsförebyggande verkan måste också utmätningsmannen själv ha rätt att använda vissa maktmedel mot person. Utmätningsmannens rätt att använda maktmedel avser inte enbart de fall då det är frågan om våldsam motstånd mot tjänsteman enligt strafflagen.

Till bestämmelsen föreslås bli fogat uttrycket "avsett att förhindra eller märkbart försvåra verkställigheten", för att beskriva avsikten med motståndet. Därmed vill man betona att det inte behöver vara frågan om att utmätningsmannen blir angripen, utan t.ex.

att någon ställer sig i vägen för utmätningsmannen i avsikt att förhindra verkställigheten eller grabbar tag i den egendom som skall mätas ut och börjar springa från platsen. Som en precisering av den gällande lydelsen infogades en fras för att ange att maktmedel endast får användas för att bryta motstånd.

När man överväger maktmedel mot person måste man beakta verkställighetsuppgiftens art. Den kraft som används måste stå i ett rimligt förhållande till intresset. Här är det inte frågan om att borgenärerna inte skulle vara jämställda, utan om genomförande av proportionalitetsprincipen och om att en liten fordran sannolikt senare kan drivas in på annat sätt. Situationen är en annan om man har hittat värdefull egendom som svaranden har gömt undan eller föremålet för en överlåtelse.

Här måste också beaktas motståndets farlighet. Om det för att bryta motståndet skulle krävas kännbara tvångsmedel, skall utmätningsmannen begära handräckning av polisen. Maktmedlen bör även i övrigt vara "försvarliga" med beaktande av situationen som helhet. Det räcker inte att maktmedlen har varit behövliga eller ens nödvändiga, utan de måste också vara godtagbara i förhållande till situationen som helhet.

Omfattningen av de försvarliga maktmedlen måste bedömas objektivt. Om användningen av maktmedel kan väntas förorsaka skador, borde utmätningsmannen inte använda den. Som försvarliga maktmedel som utmätningsmannen själv kan tillgripa kan anses t.ex. att en person flyttas undan från en dörr. Om personen då aktivt t.ex. genom att slå omkring sig eller sparka motsätter sig utmätningsmannens agerande, borde man om möjligt utnyttja handräckning av polisen.

Inte heller polisen har obegränsad rätt att använda maktmedel. Enligt 27 § polislagen får en polisman i ett tjänsteuppdrag bl.a. för att bryta ner motstånd använda maktmedel i den mån det behövs och kan anses försvarligt. Vid bedömningen av om maktmedlen är försvarliga måste man beakta hur viktigt och brådskande uppdraget är, hur farligt motståndet är, vilka maktmedel som står till buds samt övriga omständigheter som påverkar den totala bedömningen av situationen. I ut-sökningsärenden, där det i allmänhet trots allt

”bara är frågan om pengar” är det inte för- svarligt att åsamka någon fysiska skador.

Återvinning

Utsökningslagens bestämmelser om åter- vinningstalan finns i de gällande 3 kap. 35 och 36 §. Dessa bestämmelser togs in i ut- sökningslagen år 1973, men reviderades år 1991 i samband med att återvinningslagen stiftades. Bestämmelserna om förfarandet vid återvinning till utsökning föreslås nu bli ut- vecklade så att återvinningsmöjligheterna ef- fektiveras. Bestämmelserna har också skapat tolkningsproblem, och föreslås därför bli för- tydligade.

84 §. *Återvinningsgrunder och återvin- ningstalan.* I paragrafen föreslås en grund- läggande bestämmelse om grunderna för återvinning och om återvinningstalan vid ut- sökning. Paragrafen motsvarar huvudsakli- gen den gällande 3 kap. 35 §.

Enligt paragrafen kan rättshandlingar som kränker rätten för en borgenär som ansökt om utsökning eller till sina verkningar mot- svarande förfaranden, arrangemang eller and- ra åtgärder med anledning av talan som sö- kanden väckt genom domstolens beslut åter- gå på de grunder som föreskrivs i återvin- ningslagen. Som fristdag enligt återvinnings- lagen betraktas därvid den dag då utsök- ningsärendet blev anhängigt. Den som ansö- ker om utsökning och en utomstående kan därtill yrka på ersättning, avkastning och ränta enligt återvinningslagen samt på återbetal- ning av vederlag eller undanröjande av skyl- dighet som gäller sådant.

Enligt paragrafen tillämpas vid utsöknings- återvinning på samma sätt som idag återvin- ningsgrunderna enligt återvinningslagen. Förutom rättshandlingar nämns i paragrafen andra till sina verkningar motsvarande förfaranden. Även till denna del motsvarar para- grafen den gällande bestämmelsen. Eftersom återvinningslagens term ”gå åter” är tydlig, används den också i detta förslag. En rätts- handling återgår dock i utsökning endast till behövliga delar, vilket framgår av den före- slagna 89 §. Vilket belopp som skall mätas ut beslutar utmätningssmannen inom gränserna för domstolens avgörande, med beaktande av bl.a. beloppet av sökandens fordran.

Fristdagen för återvinningsgrunderna för- blir den dag då utsökningsärendet har blivit anhängigt. I den föreslagna 8 § bestäms vil- ken dag ett utsökningsärende blir anhängigt. Med fristdag avses den tidpunkt som nämns i 2 § återvinningslagen, enligt vilken man räk- nar återvinningstiderna för de olika återvin- ningsgrunderna, eller den s.k. kritiska tiden.

Vid en återvinningsrättegång kan en borge- när som ansökt om återvinning yrka inte bara på återställande av den egendom som är fö- remål för den rättshandling som skall återkal- las utan också på ersättning, avkastning och ränta med stöd av 15—18 § återvinningsla- gen. Borgenären kunde också yrka att överlä- tsetagarens rätt att återfå det vederlag han betalt till gäldenären för egendomen skall undanröjas. I sitt avgörande HD 1996:31 an- såg högsta domstolen att även de principer som framgår av 15 § 2 mom. återvinningsla- gen skall tillämpas vid återvinning enligt ut- sökningslagen.

I enlighet med den terminologi som an- vänds i förslaget avses i paragrafen med ”ut- omstående” svaranden i återvinningsärendet. Denne kan vid återvinningsrättegången yrka på återbetalning av vederlag samt ersättning och avkastning med stöd av 15—18 § åter- vinningslagen. I paragrafen betonas att even- tuella yrkanden skall framställas uttryckligen till domstolen och utmätningssmannen iakttar vid verkställigheten domstolens avgörande i enlighet med den föreslagna 89 §.

I paragrafen finns ytterligare en hänvis- ning, i vilket det konstateras att om inte annat föreskrivs nedan, gäller i fråga om återvin- ning i övrigt i tillämpliga delar vad som före- skrivs i återvinningslagen. Här avses närmast de bestämmelser i återvinningslagen som gäller tredje mans ställning samt jämkning av skyldigheter. Bestämmelserna i återvinnings- lagen gäller i varje händelse endast i tillämp- liga delar.

Enligt den föreslagna 106 § är återvin- ningstalan inte möjlig i samband med be- gränsad utsökning.

85 §. *Återvinningsinvändning.* I denna pa- ragraf föreslås ingå en bestämmelse om åter- gång genom invändning utan återvinningsta- lan. Enligt 1 mom. kan den som ansökt om utsökning yrka på återgång av en rättshand- ling och undanröjande av skyldigheten att

återbetala vederlag även genom att vid en verkställighetstvист eller någon annan rättegång där en utomstående yrkar på rätt i utmätningens objektet framställa en invändning som gäller återvinningsgrunden. Sökanden kan framställa en sådan återvinningsinvändning även i ett utskökningsbesvärshandling, där det yrkas att en verkställighetsåtgärd skall upphävas på grundval av en utomståendes rätt.

Momentets första mening motsvarar delvis den bestämmelse i 4 kap. 10 § 2 mom. utskökningslagen där det föreskrivs att om borgenären i ett tvistemål som avses i 1 mom. visar att den utomståendes rätt till egendomen grundar sig på en rättshandling som med stöd av 3 kap. 35 § skall återgå, utgör denna rätt inte hinder för att verkställigheten slutförs. Eftersom det också vid andra verkställighetstvister och andra rättegångar under utskökningsperioden i vilka en utomstående yrkar rätt i utmätt egendom kan hända att borgenären har ett motsvarande behov att framställa en återvinningsinvändning, föreslås denna möjlighet bli utvidgad till alla utsköknings mellanrättegångar och rättegångar vilkas utgång påverkar utmätningens objektet. Den utomståendes rätt kan här avse inte bara äganderätt utan också begränsad sakrätt.

En verkställighetstvист enligt det gällande 4 kap. 9 § 4 mom. är ett exempel på en sådan äganderättstvист i vilken en återvinningsinvändning kan framställas. Om domstolen således kommer fram till att den utomstående som har väckt talan är en från gäldenären separat aktör med ett eget intresse, vilket innebär att dess egendom inte kan utmätas till betalning av gäldenärens skuld, kan domstolen trots det med stöd av en återvinningsgrund som borgenären påvisat, konstatera att överlåtelserna inte hindrar att egendomen mäts ut.

Enligt momentet kan den som ansökt om utskökningsbesvär också i samband med en återvinningsinvändning yrka att skyldigheten att återbetala ett vederlag undanröjs. Genom återvinningsstalan kan sökanden dessutom yrka ersättning enligt återvinningslagen. Ett yrkande enligt 16 § återvinningslagen på ersättning för att utmätningens objektet har minskat i värde kunde i princip framställas också i samband med återvinningsinvändningen. Om en sådan ersättning yrkas utöver det förmö-

genhetsvärde som utmätningen gäller innebär det dock att processen växer utanför utskökningsärendet utan att stämning har tagits ut. Därför har det inte ansetts befogat att föreslå en möjlighet att sökandens ersättningsyrkande kumuleras i samband med en återvinningsinvändning.

I momentet föreslås ytterligare bli föreskrivet att sökanden kan framställa en återvinningsinvändning också i ett sådant utskökningsbesvärshandling där det yrkas att en verkställighetsåtgärd upphävs på basis av en utomståendes rätt. Detta innebär en ändring av nuläget. Här avsedda besvär avser i allmänhet en utmätning som en utomstående yrkar att skall upphävas på basis av hans äganderätt.

Det skulle vara ändamålsenligt om sökanden kunde försvara sig också mot utskökningsbesvär genom att framställa en återvinningsinvändning. Om en sådan invändning inte kan framställas, blir sökandens ställning beroende av om den utomstående använder sig av talan i verkställighetstvист eller av besvär. Också utskökningsbesvär prövas i domstol. Enligt regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av bestämmelserna om förberedelse och huvudförhandling i tvistemål samt behandling av ansökningsärenden i rättegångsbalken och i vissa andra lagar, RP 32/2001 rd, kan ett utskökningsbesvärshandling behandlas i den ordning som är föreskriven för behandling av tvistemål. Om sökanden visar att den utomståendes rätt bygger på en rättshandling som skall återgå, förkastas den utomståendes besvär och utmätningen förblir i kraft. Den domstol som behandlar utskökningsbesvärerna kan också ge en anvisning om väckande av talan i verkställighetstvист. Dessa synpunkter har vid beredningen av förslaget ansetts väga tyngre än de mer teoretiska problem som följer av att utmätningens objekt inte är behörig att pröva återvinningsgrunderna, varvid det för deras del inte är frågan om sökande av ändring.

I paragrafens 2 mom. bestäms att vad som i utskökningslagen föreskrivs om återvinningsstalan i tillämpliga delar även gäller återvinningsinvändning. T.ex. vad beträffar verkningarna av återvinning iaktas i tillämpliga delar den föreslagna 89 §.

86 §. *Återvinningstalan medan utsköknings-*

ärendet är anhängigt. Ett i praktiken viktigt tolkningsproblem har gällt frågan om återvinningstalan kan väckas redan medan utsökningens ärendet är anhängigt eller först efter det, när gäldenären har konstaterats vara medellös. Ordalydelsen i det gällande 3 kap. 36 § 1 mom. som gäller väckande av talan tyder på det senare alternativet. Å andra sidan kan t.ex. utmätning av lön pågå i årtal och inbringa bara en liten betalning varje månad. Då strider det mot sökandens intresse att återvinningstalan inte kan väckas. Samtidigt är det för överlåtelseägaren problematiskt att tidsfristen för återvinningstalan förblir öppen.

Det har också varit oklart huruvida ordalydelsen i det gällande 3 kap. 36 § 1 mom. innebär att tidsfristen börjar löpa först från och med det att utmätningsmannen återsänder handlingarna med hinderintyg eller eventuellt från någon tidigare tidpunkt, varvid man medan utsökningens ärendet alljämt är anhängigt kan se att fordran inte kommer att bli till fullo betald genom utsökningen. I sitt avgörande HD 1998:119 har högsta domstolen ansett att tidsfristen för återvinningstalan inte har börjat löpa förrän hinderintyg har utfärdats.

I syfte att undanröja oklarheterna föreslås det bli bestämt att återvinningstalan kan väckas redan när utsökningens ärendet har blivit anhängigt. En bestämmelse om saken föreslås bli intagen i paragrafens 1 mom. Om tidpunkten för när ett utsökningens ärende blir anhängigt bestäms i den föreslagna 8 §.

I paragrafens 2 mom. sägs att om utsökningens ärendet är anhängigt när talan väcks, skall den som ansökt om utsökning och som för talan till domstolen lämna in ett till domstolen riktat och av utmätningsmannen givet meddelande om vilken dag ärendet blivit anhängigt och ett utlåtande om huruvida betalning för kärandens fordran sannolikt kommer att inflyta ur sådan egendom eller inkomst som ostridigt tillhör gäldenären och som kan mätas ut under de följande sex månaderna. Om hela beloppet väntas inflyta under nämnda tid, kan talan inte prövas.

Genom det i momentet föreslagna förslaget kan man garantera att gäldenärens skulder i första hand drivs in ur egendom som tillhör honom och inte ur egendom som överlåtits till en utomstående, även om den-

nes fång belastas av en återvinningsgrund. Men om det är osäkert huruvida indrivningen lyckas, t.ex. för att utmätningsobjektet är omstritt, eller om utsökningens indrivningen vid utmätning av t.ex. lön eller annan periodisk inkomst skulle räcka mer än sex månader, kan det anses befogat att prioriteringsregeln i fråga får vika.

Alltför höga krav får inte ställas på utmätningsmannens uppskattning. Om gäldenären vid tidpunkten i fråga har en arbetsplats och utmätningsmannen kan beräkna att fordran med dåvarande utdelning kommer att bli betald inom sex månader, skall utmätningsmannen konstatera detta i sitt utlåtande. Men om gäldenären blir arbetslös eller insjuknar och fordran inte blir betald som beräknat, har borgenären inte rätt till skadestånd av staten på denna grund.

Det är sökanden som har ansvaret för att inhämta ett utlåtande av utmätningsmannen. Det är ändamålsenligt om utlåtandet skickas till tingsrätten i så tidigt skede som möjligt av behandlingen av återvinningsärendet. Stämning i återvinningsärendet kunde ges innan utlåtandet inhämtas. För att undvika onödiga kostnader bör beredningen av återvinningsärendet dock i allmänhet inte fortskrida längre innan utlåtandet inkommit. Domstolen kunde förordna om avbrytande av verkställigheten med stöd av den föreslagna 90 §.

Om full betalning enligt utmätningsmannens utlåtande är att vänta inom sex månader skall återvinningstalan lämnas oprövad, eftersom käranden då inte har ett tillräckligt juridiskt intresse i ärendet. På samma sätt skall man förfara om käranden inte skickar utlåtandet till domstolen inom utsatt skälig tid.

87 §. *Återvinningstalan när utsökningens ärendet inte längre är anhängigt.* I paragrafen anges tidsfristen för väckande av återvinningstalan när utsökningen har upphört att vara anhängig. Enligt 1 mom. skall återvinningstalan väckas inom sex månader från datum för det i 95 § 1 mom. avsedda intyget över medellöshets- eller medellöshets- och oanträffbarhetshinder. Frånsett dagen för tidsfristens början motsvarar bestämmelsen det gällande 3 kap. 36 § 1 mom.

Sökanden skall alltid ge en delgivningsadress, så hinderintyget snabbt kan skickas

till honom. Därför behöver tidsfristens början inte kopplas ihop med delfåendet av hinderintyget.

I regleringen av tiden för väckande av talan beaktas också att utmätningen av lön, pension eller en annan periodisk inkomst kan pågå i årtal. Om tiden för väckande av talan även i dessa fall endast kopplades till utfärdandet av hinderintyget, kan överlåtelsestagarens ställning vila på osäker grund oskäligt länge. Därför föreslås i momentet bli bestämt att vid utmätning av lön eller annan periodisk inkomst beräknas den nämnda sex månaders perioden från det att två år har förflutit från den dag då ärendet blev anhängigt, om inte ett hinderintyget har utfärdats före det.

En sådan tidsfrist på två år kan anses lagom, eftersom det då redan är frågan om en situation där fordran är relativt stor i förhållande till gäldenärens inkomst, och utmätningen har blivit långvarig. När utsökningen har varit anhängig i två år kräver prövningen av återvinningstalan i allmänhet inte längre ett utlåtande av utmätningssmannen i enlighet med det föreslagna 86 § 2 mom. ens om utsökningsärendet alltjämt är anhängigt. Det finns inte något hinder för att borgenären med stöd av 86 § väcker återvinningstalan redan tidigare.

Vidare föreslås att i paragrafen tas in en bestämmelse om det fall att ändring söks, där det sägs att om utmätningen har överklagats, skall den nämnda sex månaders tidsfristen räknas från det att beslutet om upphävande av utmätningen har vunnit laga kraft. Denna rättsnorm kan tillämpas också när andra verkställighetsåtgärder överklagas. Sökanden kan inom den nämnda tiden väcka återvinningstalan som ett alternativ till en återvinningsinvändning enligt den sista meningen i det föreslagna 85 § 1 mom. Utmätningssmannen kan genast bestämma att den egendom som berörs av den upphävda utmätningen skall beläggas med kvarstad med stöd av 7 kap. 17 §.

Vid beredningen av lagförslaget har man också övervägt att förlänga tiden för väckande av talan från nuvarande sex månader eller att gå in för en sekundär tid för väckande av talan motsvarande 24 § 1 mom. återvinningslagen och 36 § 1 mom. lagen om företagssanering. Enligt dessa bestämmelser kan åter-

vinningstalan väckas ännu tre månader efter det att konkursboet eller utredaren konstaterade eller borde ha konstaterat återvinningsgrunden. Överlåtelsestagarens rättsskydd förutsätter dock att återvinningsfrågan utreds snabbt. Vid utsökningsutredningen kan man fråga om det finns åtgärder som eventuellt blir föremål för återvinning. Utmätningssmannen kommer uppenbarligen effektivare att få information genom förslaget, på grund av de mera regelmässiga utsökningsutredningarna. Därmed kan man utgå från att de rättshandlingar som belastas av en återvinningsgrund i allmänhet rätt snabbt kommer fram i utsökningsförfarandet. Om gäldenären hemlighåller dem kan han göra sig skyldig till ett straffbart förfarande.

Dessutom kan borgenären genom att på nytt ansöka om utsökning få en ny möjlighet att väcka återvinningstalan, om inte återvinnings tiden eller den s.k. kritiska tiden ännu har löpt ut. I grova fall är återvinnings tiderna enligt återvinningslagen ganska långa. Om en rättshandling enligt en sådan allmän återvinningsgrund som avses i 5 § återvinningslagen har vidtagits närstående emellan, kan den återkallas utan återvinnings tid.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs ytterligare att om det är frågan om avvittring, och inget avvittringsinstrument har inlämnats till domstolen, får återvinningstalan väckas inom sex månader från det att avvittringsinstrumentet inlämnades till domstolen. Bestämmelsen motsvarar i sak det gällande 3 kap. 36 § 1 mom.

88 §. *Återvinning samt insolvensförfarande som har förfallit.* I praktiken har det ibland hänt att ett allmänt verkställighetsförfarande, dvs. ett konkurs- eller företagssaneringsförfarande eller ett skuldsaneringsförfarande för privatpersoner har förfallit och borgenären därefter omedelbart har ansökt om utsökning. Om han i det fallet hade förlorat fristdagen för återvinning, bestämd enligt det förfallna förfarandet, kan han bli tvungen att avstå från återvinningstalan, trots att utsökning inte har varit möjlig under det förfallna allmänna verkställighetsförfarandet.

I paragrafen föreslås bli bestämt om sättet att fastställa fristdag i ett sådant fall. Paragrafen föreskriver att om borgenären ansöker om utsökning inom tre månader från det att

förfarandet vid konkurs, företagssanering eller skuldsanering för privatpersoner har förfallit innan konkursdomen har givits eller sanerings- eller betalningsprogrammet fastställts, eller innan det har upphört av en orsak som inte beror på borgenären, fastställs fristdagen för återvinningen i enlighet med nämnda förfarande.

Genom att ansöka om utsökning inom tre månader från det att det inledda allmänna verkställighetsförfarandet har upphört på detta sätt behåller borgenären den ursprungliga tidpunkten för beräkning av den kritiska tiden. Bestämmelser om fristdagen finns i 2 § återvinningslagen, 35 § 2 mom. lagen om företagssanering och 60 § 2 mom. lagen om skuldsanering för privatpersoner.

I paragrafen förutsätts dock att den allmänna verkställigheten inte har upphört på grund av borgenären själv. Genom denna begränsning vill man förhindra en kalkylerad användning av de olika verkställighetsförfarandena. Borgenären får ingen fristdagsfördel om han t.ex. har gått med på att återkalla konkursen i enlighet med 21 § konkursstadgan. Borgenären förlorar däremot inte sin fristdagsfördel enbart på den grund att han inte har tagit på sig kostnaderna för en förfallande konkurs.

89 §. *Utmätning av återgående egendom.* Den föreslagna paragrafen gäller de påföljder som domstolens avgörande i ett återvinningsärende åsamkar svaranden i ett återvinningsärende samt utmätningsmannens åtgärder med anledning av avgörandet. Enligt paragrafen är en utomstående skyldig att till utmätningsmannen överlämna egendom som är föremål för en rättshandling som har förordnats återgå samt av domstolen fastställd ersättning, avkastning och ränta. Från ovan avsedda tillgångar skall utmätningsmannen först dra av ett belopp som enligt domstolens beslut skall betalas till den utomstående. Av de återstående tillgångarna utmäts ett belopp som motsvarar de fordringar för vilka sökanden hade en utsökningsgrund när återvinningsstalan väcktes samt de rättegångskostnader som tilldömts sökanden vid återvinningsrättegången. Egendom som måste förvandlas i pengar skall säljas på det sätt som föreskrivs i 5 kap. Ett eventuellt överskott skall återbetalas till den utomstående.

Paragrafen ersätter de nuvarande 3 kap. 35 § 2, 3 och 5 mom. Av paragrafen framgår tydligare än tidigare att yrkandena på vederlag, ersättning, avkastning och ränta enligt återvinningslagen skall framställas till domstolen och att utmätningsmannen beaktar en sådan skyldighet bara om den finns fastställd i domstolens avgörande. Av paragrafen framgår också att ett vederlag som tilldömts återvinningsvaranden först tas ur de tillgångar som denne skall återbetala. På motsvarande sätt skall utmätningsmannen verkställa återlämnandet av ett sakvederlag som fastställts i domstolens avgörande.

I dagens läge är det oklart för vilka fordringar de återbetalda medlen kan mätas ut. Enligt den föreslagna paragrafen skall tillgångar utmätas för betalning av alla de fordringar för vilka sökanden hade en utsökningsgrund när återvinningsstalan väcktes, men inte för senare erhållna utsökningsgrunder. Det kan anses tillräckligt att gäldenären har konstaterats vara medellös i frågan om någon fordran, för då förmår han inte heller betala sökandens övriga fordringar. Paragrafen motsvarar högsta domstolens avgörande HD 1978 II 51. Sökandens fordran definieras i den föreslagna 1 kap. 1 c §.

Vidare föreslås att den sökande som vunnit återvinningsrättegången och som enligt domstolens avgörande av motparten skall få ersättning för sina rättegångskostnader, skall vara berättigad att få betalning också för dessa rättegångskostnader ur de tillgångar som överlämnas till utmätningsmannen. Det kan anses rättvist att en borgenär som blivit tvungen att väcka talan för att få en rättshandling som kränker hans rätt återkallad skall få betalning ur de tillgångar som återgår också för rättegångskostnaderna. Om saken har varit juridiskt oklar, kan domstolen med stöd av 21 kap. 8 a § rättegångsbalken förordna att parterna helt eller delvis själva svarar för rättegångskostnaderna. Den föreslagna bestämmelsen innebär för den borgenär som vunnit återvinningsrättegången ett slags förtur i förhållande till överlåtelsestagarens borgenärer. Detta kan motiveras med att förturen begränsas till de tillgångar som skall återställas, och med just detta belopp har överlåtelsestagarens förmögenhetsställning förbättrats till nackdel för utsökningsgäldenä-

rens borgenärer.

I paragrafen konstateras för tydlighets skull att egendom som kräver realisering skall säljas i enlighet med 5 kap. Med de pengar som inflyter av försäljningen skall förfaras på det sätt som anges i paragrafen.

Ett eventuellt överskott skall på samma sätt som i dag återbetalas till återvinningsssvaranden och inte till utsökningsgäldenären. Vid utmätning återvinningsåtergång rättshandlingen inte i sin helhet, utan endast till den del som medlen behövs för att tillgodose den icke till fullo betalda borgenärens fordringar och rättegångskostnader.

90 §. *Avbrytande av verkställighet.* Enligt paragrafen kan den domstol som behandlar återvinningsstalan förbjuda eller förordna om avbrytande av verkställigheten i fråga om den egendom som avses i talan. Beträffande förordnandet gäller i tillämpliga delar 9 kap. 14—17 §. Paragrafen blir tillämplig närmast när överlåtelseägaren är utsökningsgäldenär. Då finns en risk att det föremål som återvinningsyrkandet gäller säljs och pengarna redovisas som betalning av överlåtelseägarens borgenärens fordringar, om inte verkställigheten avbryts.

Paragrafen ersätter det gällande 3 kap. 36 § 2 mom. I den föreslagna paragrafen finns en hänvisning till bestämmelserna om avbrytande av verkställigheten i 9 kap. utsökningslagen, vilka därmed kan tillämpas också vid återvinningsrättegång. Det är motiverat att i dessa fall handla enligt samma grundregler. De nämnda bestämmelserna har formulerats så flexibelt att de tillåter olika möjligheter, från fullständigt avbrott till att utmätning tillåts eller att utmätning och försäljning tillåts, men redovisningen av medlen förbjuds.

I det gällande 3 kap. 36 § 2 mom. finns en föråldrad bestämmelse i vilken det sägs att om häradsrätten inte är samlad, kan häradshövdingen interimistiskt ge ett verkställighetsförbud eller ett förordnande om avbrott, tills häradsrätten sammankommer och beslutar i saken. Hänvisningen i den föreslagna paragrafen omfattar också behörighetsbestämmelsen i 9 kap. 14 § 3 mom., enligt vilken förordnandet i tingsrätten kan meddelas av en domare i kansliet.

Efter att ha fått meddelande om förordnandet om avbrott skall utmätningssmannen iakt-

ta bestämmelserna i 9 kap. 18 §.

91 §. *Information till sökanden.* I paragrafen åläggs utmätningssmannen en skyldighet att underrätta sökanden bl.a. om återvinningsgrunderna. I den föreskrivs att utmätningssmannen utan dröjsmål skall underrätta en sökande för vilken detta uppenbarligen är av betydelse med beaktande av storleken på hans fordran om omständigheter som han observerat och som kan ge anledning att väcka återvinningsstalan, ansöka om försättande i konkurs eller vidta motsvarande särskilda åtgärder för indrivning av fordran. Sökanden skall också ges ett eventuellt protokoll över utsökningsutredning och övriga behövliga handlingar.

Bestämmelsen motsvarar huvudsakligen den gällande 29 § utsökningsförordningen. Den har preciserats så att utmätningssmannen utöver protokollet över utsökningsutredningen också får ge borgenären andra behövliga handlingar.

Enligt 11 § 2 mom. 5 punkten offentlighetslagen får utmätningssmannen åt sökanden ge också andra uppgifter än sådana som gäller gäldenärens ekonomiska situation, om uppgifterna behövs för väckande av återvinningsstalan. Sådana uppgifter om annat än den ekonomiska situationen kan behövas för att påvisa ond tro eller ett närstående förhållande. Det kan också vara frågan om uppgifter om gäldenärens personliga förhållanden och afärs- eller yrkeshemlighet, vilka behövs för återvinningsstalan. Om det däremot är frågan om t.ex. ett behov att inleda konkursförfarande eller en skadeståndsrättegång för indrivande av fordran, begränsas utmätningssmannens skyldighet att lämna uppgifter till uppgifterna om gäldenärens ekonomiska situation. Vid konkursförfarande kan boförvaltningen utreda återvinningsgrunderna och andra motsvarande omständigheter.

Man har eftersträvat en balanserad lösning mellan integritetsskyddet och borgenärens intressen genom att föreslå att utmätningssmannen inte är skyldig att på eget initiativ lämna de uppgifter som avses i paragrafen, om sökandens intresse inte förutsätter det. T.ex. en utsökningsutredning skall inte enligt paragrafen ges vid s.k. massfordringar. Avsikten är att sökandens fordran skall vara så stor att en återvinningsstalan objektivt sett är motiverad.

I paragrafen finns med den föreslagna 73 § förknippade begränsningar i fråga om utlämnande av uppgifter till sökanden och användningen av uppgifterna. Utmätningssmannen får inte till sökanden lämna ut uppgifter som utmätningssmannen till väsentliga delar har inhämtat hos en person som vid rättegång skulle vara skyldig eller berättigad att vägra att vittna eller uppgifter som utmätningssmannen har inhämtat hos en utomstående, om uppgifterna gäller den utomståendes missbruk. Med samtycke av den som har rätt att vägra att vittna kan de uppgifter han givit lämnas åt sökanden.

Om utmätningssmannen till väsentliga delar har fått uppgifterna av gäldenären och det av dem framgår att gäldenären kan ha gjort sig skyldig till något annat brott än ett brott i utredningsförfarandet och att utlämnandet av uppgifterna kan innebära risk för åtal, kunde uppgifterna lämnas åt sökanden, som dock inte får utnyttja uppgifterna för att väcka åtal mot gäldenären. En donation eller motsvarande överlåtelse av egendom som kan återkallas enligt återvinningslagen kan också uppfylla rekvisiten för ett brott, särskilt för oredlighet som gäldenär. Svaranden är dock med skyldighet att hålla sig till sanningen skyldig att för utmätningssmannen berätta också sådana omständigheter. Då är det viktigt att han inte heller genom sökandens åtgärder riskerar åtal. Sökanden kan däremot använda uppgifterna vid en återvinningsrättegång, vid konkursförfarande och vid en eventuell skadeståndprocess.

Om det bland de uppgifter som lämnas ut bl.a. finns uppgifter som gäldenären själv har givit om överföring av medel utomlands, under förhållanden som kan uppfylla rekvisiten för oredlighet som gäldenär, skall utmätningssmannen påminna sökanden om att denne inte får göra brottsanmälan på grundval av dessa. Men om utmätningssmannen genom egna utredningar har fått fram att gäldenären har gjort överlåtelser och motsvarande åtgärder som kan uppfylla rekvisiten för ett brott, kan sökanden utnyttja uppgifterna också för att väcka talan i brottmål.

Utmätningssmannen kan lämna de i paragrafen avsedda uppgifterna utan hinder av sekretessbestämmelserna. Sökandens tystnadsplikt som part i utredningsärendet bestäms enligt

offentlighetslagen. Tystnadsplikten hindrar dock inte sökanden från att utnyttja uppgifterna för att genomföra den rätt för vars handhavande uppgifterna har givits med stöd av den här aktuella paragrafen.

Förbud som gäller kreditgivning

År 1999 förnyades utredningslagen genom bestämmelser om olika konstgjorda arrangemang. I samband därmed intogs i utredningslagen också bestämmelser avsedda att förhindra att någon undvek utredning genom att utnyttja bankkonton med kredit eller motsvarande kreditgivning. I dessa bestämmelser föreslås inga ändringar i sak.

92 §. *Förutsättningar för förbud.* I paragrafens 1 mom. föreskrivs att om det konstateras att gäldenären uppenbart i syfte att undandra sig utredning genom att utnyttja ett konto med kredit eller andra motsvarande krediter så att han lyfter kredit eller tilläggskredit och dirigerar sina tillgodohavanden eller sin inkomst till ett sådant konto, får utmätningssmannen förbjuda gäldenären att till utredningsborgenärens skada återbetala eller annars betala en kredit som lyfts efter det att förbudet utfärdades. Förbudet skall omedelbart också delges kreditgivaren. Ett betalningsförbud som har meddelats gäldenären gäller sådan kredit eller tilläggskredit som kreditgivaren efter att ha fått del av förbudet har beviljat gäldenären inom ramen för eller i form av ett konto med kredit eller motsvarande krediter. Momentet har samma innehåll som början av det gällande 3 kap. 36 a § 1 mom.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs om en skyldighet till hörande enligt vilket gäldenären och kreditgivaren skall höras innan ett förbud enligt 1 mom. meddelas, om det är möjligt utan att verkställigheten störs. Bestämmelsen motsvarar det gällande 3 kap. 36 a § 2 mom.

93 §. *Förbudets rättsverknningar.* I paragrafens 1 mom. föreskrivs att en betalning i strid mot förbudet i 92 § är utan verkan. Kreditgivaren får enligt momentet inte heller använda betalningar som gjorts för återbetalning av en i förbudet avsedd kredit för kvittning till den del betalningarna motsvarar en kredit eller tilläggskredit som beviljats efter delfäendet

av förbudet. Momentet har samma innehåll som bestämmelserna i det gällande 3 kap. 36 a § 1 mom.

Paragrafens 2 mom. gäller kreditgivarens skyldigheter. Kreditgivaren är enligt momentet skyldig att till utmätningsmannen redovisa de medel som inbetalats genom en verkninglös åtgärd vid äventyr att det icke redovisade beloppet kan utmätas hos kreditgivaren med stöd av utmätningsmannens förbudsbeslut. Momentet har samma innehåll som sista meningen i det gällande 3 kap. 36 a § 1 mom.

Ärenden som upphör att vara anhängiga efter slutredovisning eller verkställighetshinder

I utsökningslagen saknas nästan helt bestämmelser om hur ett utsökningsärende upphör att vara anhängigt. I utsökningsförordningen finns en del bestämmelser om saken. Eftersom utsökningsärendenas giltighetstid föreslås få mera omfattande rättsverkningar än tidigare, t.ex. avbrott av preskriptionen, är det viktigt att det i lag regleras när anhängigheten för ett utsökningsärende börjar respektive upphör. Också t.ex. för att ett ärende skall antecknas som ett passivärende i utsökningsregistret måste anhängighetstiden vara klart definierad.

94 §. *Ärenden som upphör att vara anhängiga efter slutredovisning.* Enligt paragrafens 1 mom. upphör ett utsökningsärende som gäller betalningsskyldighet att vara anhängigt i och med att utmätningsmannen redovisar de influtna medlen (*slutredovisning*). Om mellanredovisningar skall göras i ärendet, upphör ärendet att vara anhängigt i fråga om de belopp som har mellanredovisats. Om medel har lyfts mot säkerhet, upphör anhängigheten först när rätten till medlen slutgiltigt har avgjorts. Detsamma gäller ett ärende i vilket borgenären har befriats från att ställa säkerhet.

Paragrafen gäller det fall att betalning har influtit för åtminstone en del av fordran. Det är vanligt att man i samband med slutredovisningen av det influtna beloppet måste ge ett hinderintyg över ett belopp som inte flutit

in. Bestämmelser om hinderintyg finns i 95—97 § och om medellöshetsintyg utan anhängiggörande av utsökningsärendet i 98 §.

Enligt paragrafen upphör ärendet att vara anhängigt i och med penningredovisningen när medlen har redovisats slutgiltigt och lagen inte kräver att säkerhet ställs. Så sker t.ex. vid verkställighet av en utsökningsgrund med laga kraft eller en utsökningsgrund som enligt lag verkställs på samma sätt som en lagakraftvunnen dom. Det vanligaste exemplet på de sistnämnda är tredskodomar utan laga kraft. Är det däremot frågan om en hovrättsdom, då de influtna medlen enligt 6 kap. 1 § får lyftas bara mot säkerhet, upphör ärendet inte att vara anhängigt i och med penningredovisningen. Om det finns en anhängig verkställighetstvist, i vilken inget förordnande om avbrott har givits, får man med stöd av 9 kap. 12 § 2 mom. redovisa medlen i utsökningsärendet, men bara mot säkerhet. Ett förordnande om avbrott kan med stöd av 9 kap. 15 § 1 mom. vid behov ges i ett ärende som gäller utsökningsgrunden, en verkställighetstvist och utsökningsbesvär med ett sådant innehåll att också redovisning av medlen tillåts om säkerhet ställs.

Ärendet upphör att vara anhängigt oberoende av om slutredovisningen kan överklagas enligt 10 kap. 1 § 2 mom., men endast beträffande ett fel i den. En sådan redovisning som kan göras utan krav på säkerhet innebär enligt gängse uppfattning också att behandlingen av eventuella utsökningsbesvärärenden som gäller utsökningens tidigare skeden förfaller.

Mellanredovisningar görs om betalning inflyter i flera rater eller av försäljning av olika objekt. Mellanredovisningarna innebär att ärendet uppgör att vara anhängigt i fråga om de medel som redovisats utan säkerhet. Detta torde motsvara rådande uppfattning om saken.

En redovisning som har kunnat göras endast mot säkerhet är däremot bara villkorlig. Utmättningsmannen innehar då en säkerhet motsvarande de redovisade medlen, som kan användas om återbetalningsskyldighet uppstår. Det saknar betydelse om den borgenär som lyft medlen är befriad från att ställa säkerhet med stöd av den föreslagna 44 §. Redovisningen är även då villkorlig och blir

slutgiltig först när ingen skyldighet att återbetala pengarna finns.

Rätten till medlen har slutgiltigt avgjorts på det sätt som avses i bestämmelsen t.ex. när utsökningsgrunden eller domen i verkställighetstvisten vinner laga kraft. Däremot avses med bestämmelsen inte talan om återlämnande av en ogrundad fördel som väcks i efterskott eller motsvarande krav på gottgörelse. Om däremot situationen är den att de lyfta medlen skall återbetalas och verkställighetsåtgärderna återkallas på grund av att utsökningsgrunden har upphävts, upphör samtidigt också utsökningsärendet att vara anhängigt på basis av det föreslagna 2 kap. 15 § 1 mom. De återkallelseåtgärder som utmätningssmannen vidtar på basis av momentet är närmast åtgärder av handräckningstyp.

När utsökningsärendet är anhängigt efter det att medlen har redovisats mot säkerhet är det närmast frågan om formell anhängighet och om att sköta säkerheten. Om hinderintyg samtidigt har utfärdats för en del av fordran och anhängigheten till den delen har upphört, kan borgenären om han så önskar begära att få fordran registrerad som passivfordran i enlighet med den föreslagna 101 §.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs att ett av utmätningssmannen undertecknat intyg över slutredovisningens belopp skall utfärdas för borgenären separat eller i samband med ett intyg över hinder. Intyget över slutredovisningen kan också utfärdas elektroniskt. I intyget antecknas inte bara det senaste redovisningsbeloppet utan också tidigare mellanredovisningar och det totala betalda beloppet.

Intyget skall vara undertecknat av utmätningssmannen. Enligt den föreslagna 27 § kan utmätningssmannens underskrift vara maskinell. Intyget kan utfärdas i elektronisk form till informationssystemsökande och sådana sökande som har uppgett en elektronisk delgivningsadress. Enligt avtal med sökanden kan intyget också i andra fall skickas elektroniskt.

Sökanden får dessutom så länge ärendet är anhängigt med jämna mellanrum information om betalningarna med stöd av det föreslagna 1 kap. 34 § 2 mom. Därtill kan sökanden när han så önskar begära en sådan utskrift med ärendehanteringssuppgifter ur informationssystemet som avses i 1 mom. i samma paragraf.

Uppgifter ur andra handlingar ges i enlighet med offentlighetslagens bestämmelser om partsoffentlighet.

95 §. *Ärenden som upphör att vara anhängiga efter intyg över hinder.* I paragrafens 1 mom. föreskrivs att om full betalning inte har inlutit för en fordran (*medellöshets hinder*) eller om inte heller gäldenärens vistelseort är känd (*medellöshets- och oanträffbarhets hinder*) skall ett intyg över saken utfärdas för sökanden.

Ett hinderintyg skall på samma sätt som i dag utfärdas när ingen betalning har inlutit samt när bara en del av fordran har blivit betald. I sistnämnda fall ges slutredovisning och hinderintyg tillsammans.

Om hindret består i gäldenärens totala eller partiella medellöshet, kallas hinderintyget medellöshets hinderintyg. Om dessutom gäldenärens vistelseort har förblivit okänd, ges ett medellöshets- och oanträffbarhets hinderintyg. Enbart oanträffbarhets hinderintyg utfärdas däremot inte, utan förmögenhet som tillhör gäldenären skall alltid eftersökas, oberoende av om gäldenärens vistelseort är känd eller inte. Enligt det föreslagna 48 § 2 mom. skall genom förordning av statsrådet föreskrivas om minimiåtgärder för eftersökande av förmögenhet och utredande av svarandens vistelseort. Av betydelse för när man skall försöka påträffa gäldenären personligen är också den föreslagna 57 §, som gäller utmätningssmannens skyldighet att göra utsökningsutredning.

I 2 mom. konstateras att även när verkställigheten av betalningsskyldigheten upphör på grund av annat än ett hinder enligt 1 mom., skall för sökanden utfärdas ett intyg över saken. En sådan situation kan uppstå när allmän verkställighet, dvs. konkurs, skuldsanering eller företagssanering åsidosätter utsökningsförfarandet. Om det i konkursstadgans in bestämmelser om rekonstruering av utmätningssläget efter det att konkursen förfallit, har detta verkningar också på tidpunkten för utfärdande av och innehållet i intyget.

Momentet gäller alla de fall i vilka ett utsökningsärende som gäller en betalningsskyldighet har blivit anhängigt men verkställigheten förhindras av någon annan orsak än den som avses i 1 mom. Om däremot fordran har preskriberats eller betalats utfärdas inget

hinderintyg, utan det är frågan om att förutsättning för anhängigblivande saknas.

Enligt 3 mom. upphör utsökningsärendet att vara anhängigt den dag intyget över hinder utfärdas. Men om pengar samtidigt har redovisats, beror utsökningsärendets anhängighet enligt det föreslagna 94 § 1 mom. på om redovisningen är slutgiltig eller villkorlig. I det föreslagna 101 § 1 mom. föreslås att ärendet inte förblir anhängigt om det antecknas som passivärende i utsökningsregistret. Om utmätning däremot senare förrättas, blir ärendet enligt 102 § 1 mom. anhängigt genom utmätningens beslut. Också en interimistisk åtgärd innebär att ärendet blir anhängigt.

96 §. *Annan skyldighet än betalningsskyldighet.* För tydlighets skull föreslås att i lagen intas en bestämmelse om när andra ärenden än sådana som gäller betalningsskyldighet upphör att vara anhängiga. Enligt paragrafen upphör ett utsökningsärende som avser annat än betalningsskyldighet att vara anhängigt när utmätningens mannen har slutfört verkställighetsåtgärderna eller utfärdat intyg över hinder för verkställigheten.

När t.ex. en vräkning har slutförts, dvs. eventuellt omhändertagen egendom har förstörts eller sålts, upphör vräkningsärendet att vara anhängigt. Om man dock i samband med vräkningen har förrättat en normal utmätning, iaktas bestämmelserna om anhängighet vid verkställande av en betalningsskyldighet. Verkställigheten av en överlåtelse dom upphör med att föremålet överlämnas till sökanden eller med att utmätningens mannen med stöd av det föreslagna 48 § 3 mom. avslutar eftersökandet av egendomen som resultatlost.

97 §. *Innehållet i intyg över hinder.* Borgenärerna har veterligen saknat mer information om vad som har gjorts i ett utsökningsärende som har slutat med ett hinder. Det är inte ändamålsenligt att i detalj reglera innehållet i hinderintyget. Det torde vara tillräckligt om det i lagen förutsätts att det av intyget över hindret skall framgå de centrala åtgärder som har vidtagits i saken. Om de minimiåtgärder som skall vidtas innan hinderintyg utfärdas skall enligt det föreslagna 48 § 2 mom. bestämmas genom förordning av statsrådet.

Om delbetalningar har influiter i ett ärende

som gäller betalningsskyldighet, skall i slutredovisningsintyget uppges vilket belopp som har drivits in och samtidigt hur mycket som har blivit oindrivet. Eftersom hinderintyget också innehåller en beräkning av dröjsmålsräntan på den oindrivna fordran, är det lätt för parterna att följa upp beloppet av den återstående fordran.

På samma sätt som intyget över slutredovisningen, skall också hinderintyget vara undertecknat av utmätningens mannen. Också dessa intyg kan utfärdas elektroniskt.

98 §. *Medellöshetsintyg utan anhängiggörande.* Den gällande lagen känner inte möjligheten att utfärda hinderintyg utan ansökan om utsökning. Utmätningens mannen är enligt 1 kap. 16 § skyldig att utfärda skriftliga intyg ur dagboken över utsökningsärenden. Dessa intyg innehåller dock anteckningar om åtgärder som tidigare vidtagits i ärendet och anger inte gäldenärens förmögenssituation vid den tidpunkt när intyget begärs.

En borgenär som på ett tillförlitligt sätt har önskat föra in en fordran som en kreditförlust i sin bokföring har först varit tvungen att skaffa en tredskodom eller annan utsökningsgrund för sin fordran och därefter anhängiggöra ett utsökningsärende, över vilket handlingarna sedan har återsänts till borgenären med anteckning om hinder.

För att borgenärerna om de så önskar skall kunna undvika kostnaderna med att skaffa sig en utsökningsgrund och i onödan ansöka om utsökning, föreslås att en borgenär som gör det sannolikt att han har en fordran på gäldenären skall ha rätt att utan ansökan om utsökning få ett intyg över att ett hinderintyg enligt 95 § 1 mom. har utfärdats för gäldenären i fråga under de sex månader som föregick begäran och att utmätning inte har förrättats därefter. Även ett sådant intyg kan utfärdats elektroniskt.

Det är på sätt och vis frågan om att en annan borgenär har fått ett egentligt intyg över medellöshetshinder under de föregående sex månaderna och att utmätning inte har förrättats heller efter det. Ett intyg enligt denna paragraf kunde således inte utfärdas, om t.ex. utmätning av periodisk inkomst pågår och en annan borgenär har fått ett hinderintyg på grund av alltför liten minimibetalning med stöd av det föreslagna 4 kap. 15 § 2 mom.

I bestämmelsen har inte som förutsättning för intyget angetts att en utsökningsutredning beträffande gäldenären skall ha gjorts. Behovet av en utsökningsutredning har prövats redan när ett hinderintyg enligt 95 § utfärdades. Avsikten är att utsökningsutredningar skall göras mera regelbundet än för närvarande, på det sätt som avses i 57 §. Därmed kommer hinderintyget i allmänhet att bygga på en relativt ny utsökningsutredning. På basis av hinderintyget kan sedan utfärdas ett intyg enligt denna paragraf.

Borgenären kan göra sin fordran sannolik t.ex. genom att förete en faktura eller en kopia av en faktura eller någon annan motsvarande handling. Ledning kunde erhållas t.ex. ur 7 kap. 1 § rättegångsbalken, som gäller säkringsåtgärder. Någon särskilt hög bevisningströskel behöver inte uppställas, eftersom det inte är frågan om en åtgärd som äventyrar gäldenärens rättsskydd. Samma uppgifter blir också allmänt offentliga med stöd av det föreslagna 1 kap. 31 § 1 mom. Också en borgenär som redan har en utsökningsgrund för sin fordran kunde nöja sig med att begära ett intyg enligt denna paragraf, eller han kunde ansöka om begränsad eller vanlig utsökning i andra hand, för den händelse att ett intyg inte kan utfärdas.

Eftersom utsökningsärendet inte blir anhängigt saknar utmätningsmannen behörighet att vidta verkställighetsåtgärder. Intyget påverkar inte gäldenärens kredituppgifter. Inte heller avbryts preskriptionen av fordran och gäldenären åläggs inga skyldigheter eller begränsningar.

Gäldenären meddelas inte på tjänstens vägnar att intyg har utfärdats. Att någon begär ett intyg innebär inte t.ex. att borgenären har avstått från att skaffa en utsökningsgrund. Informationen skall dock ges till gäldenären, om han själv frågar efter den. I utsökningens informationssystem skall enligt paragrafen registreras vem som har begärt intyget samt fordran och grunden för den.

Intyget utfärdas antingen gratis eller mot en liten avgift, enligt vad som särskilt bestäms i förordningen om utsökningsavgifter.

99 §. *Intyg över att ett ärende har upphört att vara anhängigt.* Enligt paragrafen skall för svaranden på begäran utfärdas ett av utmätningsmannen undertecknat intyg över att

utsökningsärendet upphört att vara anhängigt. I ett intyg som gäller betalningsskyldighet skall antecknas de belopp som drivits in och de som blivit oindrivna samt om fordran har registrerats som ett passivärende. Om det aktuella ärendet har gällt någonting annat än en betalningsskyldighet, skall i intyget antecknas orsaken till att ärendet upphört att vara anhängigt, t.ex. att egendom som varit föremål för en överlåtelse har överlämnats till sökanden eller att vräkning har för rättats eller att den som skall vräkas redan själv hade flyttat från bostaden.

Svaranden kan behöva ett intyg av denna typ för olika ändamål, t.ex. för att visa att han har betalat en fordran som varit i utsökning. Svaranden skall dessutom med stöd av bestämmelserna i 1 kap. få information i form av regelbundna rapporter, indrivningskvitton samt på begäran en utskrift ur informationssystemet med stöd av bestämmelserna om partsoffentlighet.

100 §. *Liten restfordran.* I paragrafen föreskrivs att om det av sökandens fordran efter redovisning återstår ett belopp som är mindre än vad som anges i förordning av statsrådet, får utmätningsmannen avstå från indrivningen och göra slutredovisning. Bestämmelsen gäller inte underhållsbidrag för barn eller dröjsmålsränta på sådant. Frånsett den andra meningen motsvarar momentet i sak den gällande 3 kap. 38 §. I 37 § 1 mom. utsökningsförordningen anges den nämnda gränsen som 40 mark. Gränsen kunde också i fortsättningen vara ett belopp i euro i samma storleksklass.

Dröjsmålsräntan på underhållsbidrag för barn i kombination med den höga företrädesrätten utgjorde i underhållsbidragsreformen grunden för att underhållsbidragen i dagens läge preskriberas på fem år, räknat från början av det år som följer på förfalloåret. På underhållsbidrag för barn skall betalas dröjsmålsränta med stöd av 16 b § lagen om underhållsbidrag och 1 § 2 mom. 3 punkten räntelagen. Endast på skillnaden mellan underhållsbidraget och underhållsstödet uppbärs dröjsmålsränta. Därför kan dröjsmålsräntan per månad bli ganska liten. Men eftersom dröjsmålsräntan har en viktig principiell betydelse med tanke på betalningen och indrivningen av underhållsbidraget, kan det

inte anses acceptabelt att indrivningen kan frångås ens till någon del.

Passivfordran

Utsökningslagen känner inte möjligheten att för uppföljning lämna kvar ett ärende i vilket verkställighetsåtgärderna har upphört och handlingarna har återsänts. Detta har ofta lett till att handlingar sänts fram och tillbaka i onödan. Särskilt innehavarna av stora fordringar har ett intresse av att utsökningsväsendet skall ta hand om fordringarna under längre tid än i dag. Å andra sidan kan statens opartiska utsökningsväsende inte i alltför stor utsträckning ta på sig borgenärens uppgifter, utan huvudansvaret för indrivningen och uppföljningen av skulden måste ligga hos borgenärerna. Som en kompromiss när det gäller dessa mål och som motvikt till att giltighetstiden för utsökningsgrunden begränsas föreslås att i utsökningslagen tas in en möjlighet att efter en helt eller delvis resultatlös utsökningsindrivning få en fordran antecknad som en så kallad passivfordran. Genom bestämmelserna vill man också jämna ut konkurrensen mellan fordringar i samma förmånsställning och göra det mindre slumpartat vilken av borgenärerna som får de influtna medlen.

101 §. *Registrering som passivfordran.* I paragrafens 1 mom. finns grundbestämmelsen om anteckning som passivfordran. Där sägs att om ett utsökningsärende som avser betalningsskyldighet upphör att vara anhängigt på grund av hinder enligt 95 § 1 mom., antecknas ärendet på sökandens begäran i utsökningsregistret som en passivfordran. Begäran skall framställas i ansökan om utsökning eller under den tid ärendet är anhängigt. Enligt den föreslagna 106 § kan ett ärende efter begränsad utsökning inte antecknas som passivärende i utsökningsregistret.

För tydlighets skull konstateras i momentet ytterligare att anteckningen som passivfordran inte förlänger utsökningsärendets anhängighet. Ett utsökningsärende kan visserligen på grund av villkorlig redovisning var anhängigt för en del av fordran och samtidigt passivregistrerat till den del hinderintyg har utfärdats i ärendet.

Som passivfordran kan antecknas en ford-

ran som inte har blivit till fullo betald, frånsett en liten restfordran enligt 100 §. Med stöd av det föreslagna 2 § 3 mom. kan sökanden redan i sin ansökan begära att få fordran antecknad som passivärende om utsökningsindrivningen eventuellt slutförs utan resultat. Alternativt kan sökanden framställa begäran senare, men innan ärendet upphör att vara anhängigt.

Registreringen som passivfordran medför för utmätningssmannen endast de skyldigheter som anges i 102 och 103 §. Passivregistreringen har inga självständiga rättsverkningar. Först när utmätning eller en interimistisk åtgärd förrättas i ärendet uppstår rättsverkningarna i och med att ärendet blir anhängigt.

Hur populär registreringen som passivfordran blir väntas i avgörande grad bero på hur stor utsökningsavgiften för sådan blir. Utsökningsavgifterna regleras i lagförslag 5, och de ekonomiska verkningarna av utsökningsavgifterna behandlas ovan i avsnitt 4.1.

Paragrafens 2 mom. gäller registreringens giltighetstid. Enligt momentet är registreringen av en passivfordran i kraft två år från datum på intyget över hinder. Därefter upphör registreringen och fordran stryks ur utsökningsregistret, varefter utmätningssmannen inte har någon behörighet i ärendet. Sökanden underrättas när giltighetstiden löper ut, om han inte har begärt annat. Avsikten är att informationssystemet automatiskt skall sköta meddelandena, antingen elektroniskt eller per post. Delgivningsadresserna gäller också i passivärenden. Gäldenären informeras om registrering som passivfordran i samband med det meddelande om anhängighet som avses i 33 §.

Två år anses vara en lämplig registreringstid. Registreringstiden omfattar i allmänhet två skatteåterbärningar. Om det inte på två år dyker upp utmätningssbar inkomst eller egendom hos gäldenären, är det mycket osäkert om indrivningen heller lyckas senare. En lång registreringstid innebär problem också med tanke på utsökningsväsendets opartiskhet. Dessutom förändras fordringarnas belopp under en lång registrering, på grund av t.ex. frivilliga betalningar eller preskribering, och då samlas det i registret föråldrade uppgifter, vilket kan vara till skada för gäldenären. Borgenären kan, om han så önskar,

omedelbart efter registreringstiden på nytt ansöka om utsökning.

Fordran stryks ur registret inte bara efter den angivna tidsperioden utan också naturligtvis på sökandens begäran eller när fordran har blivit till fullo betald eller när det av den återstår ett belopp som är mindre än en sådan liten restfordran som avses i 100 §.

För undvikande av oklarheter föreskrivs i paragrafens 3 *mom.* att begäran om registrering anses omfatta alla fordringar som utsöks samtidigt. Sökanden har dock rätt att senare återta begäran för någon fordrans del. Giltighetstiden för registreringen räknas vid samtidig utsökning från det sista intyget över hinder, dvs. från det att ett hinderintyg enligt 95 § 1 *mom.* har utfärdats också för den sista medgäldenärens fordran.

102 §. *Utmätning för indrivning av passivfordran.* Enligt paragrafens 1 *mom.* är utmätningssmannen inte skyldig att söka efter egendom som tillhör gäldenären eller att reda ut gäldenärens vistelseort för indrivning av en passivfordran. Om dock utmättningsbar egendom påträffas, skall den mätas ut till betalning av passivfordran, om det inte finns hinder för detta.

Om egendom påträffas i ett annat utsökningsärende kan utmätning förrättas också för indrivning av passivfordran. Ett hinder kan dock bli kravet på ett minimibelopp enligt det föreslagna 4 kap. 15 § 2 *mom.* Egendom kan påträffas inte bara med anledning av ett annat utsökningsärende utan också av en händelse, efter tips av borgenären eller i samband med ett ärende som gäller en annan gäldenär. Det är inte heller förbjudet för utmätningssmannen att utföra vissa eftersöknings- eller kontrollåtgärder. Om utmätningssmannen t.ex. får uppgift om alla skatteåterbärningar kan man kontrollera om gäldenären har passivärenden. Ur ett jämställdhetsperspektiv kan det inte anses motiverat att utmätningssmannen i vissa passivärenden gör omfattande utredningar och eftersökningar medan han i ett annat ärende är inaktiv. Om borgenären vill att fullskaliga eftersöknings- och utredningsåtgärder skall inledas, måste han återta sin begäran om passivregistrering och på nytt anhängiggöra utsökningsärendet.

Vidare föreskrivs i momentet att ett utsök-

ningsärende som avser en passivfordran blir anhängigt genom ett utmättningsbeslut eller en interimistisk åtgärd. Därmed kan ett utsökningsärende som avser en passivfordran bli anhängigt redan innan passivfordran har kontrollerats i enlighet med 103 §. Om full betalning inte inflyter kan fordran när ärendet har upphört att vara anhängigt antecknas på nytt i passivregistret, om registreringstid återstår. I sistnämnda fall är det frågan om en fortsättning av en tidigare registrering, vilket inte kräver en särskild begäran av borgenären. Inte heller uppbärs någon ny registreringsavgift.

I paragrafens 2 *mom.* finns en begränsning enligt vilken egendom som har mätts ut enbart till betalning av en passivfordran inte får säljas förrän passivfordrans belopp har kontrollerats. Inte heller i andra fall, dvs. när utmätning har förrättats för indrivning av någon annan fordran än passivfordran och egendom har sålts eller när medel influiter t.ex. av periodisk inkomst, får medel för en passivfordran redovisas förrän beloppet har kontrollerats. Begränsningen behövs för att man före försäljningen eller redovisningen skall kunna kontrollera passivfordrans belopp. Om man enbart för indrivning av passivfordran har mätt ut egendom som snabbt sjunker i värde, skall utmätningssmannen utföra kontrollen så snabbt som möjligt.

103 §. *Borgenärens anmälningskyldighet.* När utmätningen förrättas har utmätningssmannen inte exakt information om passivfordrans belopp. Borgenären är enligt denna paragraf skyldig att på eget initiativ meddela om en passivfordran har blivit till fullo betald. Därmed kan utmätningssmannen utgå från att åtminstone en del av passivfordran är oindriven om någon sådan anmälan inte har kommit från borgenären.

Enligt paragrafen skall borgenären sedan utmätning förrättats för betalning av en passivfordran inom den tid som utmätningssmannen har angett och på det sätt som avses i 1 § anmäla det aktuella beloppet av sin fordran. Utmätningssmannen ser i utsökningsregistret på tjänstens vägnar det föregående saldot, så det räcker om sökanden till utmätningssmannen anmäler de amorteringar han därefter fått på skulden.

Eftersom saken är viktig med tanke på gäl-

denärens rättsskydd, kan muntliga meddelanden om fordrans belopp inte godkännas, utan minimikraven för anhängiggörande av en ansökan måste iakttas. Detta blir dock knappast något problem, med tanke på de flexibla bestämmelserna om inlämnande av ansökan om utsökning i 1 §. Borgenären kan samtidigt uppmanas att anmäla eventuella andra ändringar i uppgifterna samt vid behov att sända in handlingar som återsänts till honom, med iakttagande av vad som föreskrivs i 5 och 6 §.

Om inte borgenären anmäler beloppet av sin fordran inom utsatt tid, återkallas den utmätning som förrättats för betalning av passivfordran och fordran återgår till att vara en passivfordran. Om borgenärens anmälan inkommer senare kan egendomen mätas ut på nytt för betalning av passivfordran, om det alltjämt är möjligt enligt den föreslagna 4 kap. 13 a §. Om egendomen har mätts ut enbart för indrivning av passivfordran, återkallas utmätningen och medlen återbetalas till gäldenären.

I paragrafen åläggs borgenären ytterligare att även annars på utmätningensmannens begäran meddela beloppet av sin fordran. I annat fall kan fordran strykas ur passivregistret. Även för en sådan anmälan skall utmätningensmannen ge en skälig tid. På detta sätt har utmätningensmannen alltid en möjlighet att försäkra sig om att det finns grunder för att hålla registeranteckningen om fordran i kraft. Särskilt gäldenärens påstående om att fordran har blivit betald kan föranleda ett sådant kontrollbehov.

Såsom ovan konstaterats är borgenären skyldig att på eget initiativ meddela utmätningensmannen om passivfordran blir till fullo betald. Med beaktande av det stora antalet utsökningsärenden är det inte realistiskt att försöka komma därefter att registret kontinuerligt uppdateras så att de i utsökningsregistret antecknade passivfordringarna exakt motsvarar fordringarnas verkliga belopp. Betalda dröjsmålsräntor och andra betalningar leder till att registret inte är i realtid. För ett tillbörligt utsökningsförfarande krävs att om gäldenären visar att han har betalt en del av en passivfordran, rättas fordrans belopp på hans begäran i utsökningsregistret. Sökanden skall vid behov höras. Det är skäl att på begäran

registrera en delbetalning, eftersom den också påverkar beloppet av en eventuell senare utmätning.

Begränsad utsökning

Utsökningslagen känner ingen annan form av utsökning än sådan som i princip bygger på full utredning av egendomen. Utmätningensordningen bestämmer vilken egendom som i första hand skall mätas ut. Det finns egentligen inga bestämmelser om i vilken utsträckning utmätningensmannen är skyldig att söka efter egendom. Utgångspunkten har dock i gängse praxis ansetts vara fullskalig utsökning. Dock har det förekommit skillnader i frågan om vilka åtgärder som har ansetts nödvändiga innan hinderintyg har kunnat utfärdas.

I syfte att ge större flexibilitet föreslås att borgenären om han så önskar kan begära en mer begränsad utsökning än normalt, ett slags registerindrivning, vilken skulle ha fördelen av att vara snabbare och billigare. Behandlingsavgiften, som motsvarar hinderavgiften, skall på motsvarande sätt graderas. Å andra sidan är avsikten också att hålla behandlingsavgiften för fullskalig utsökning relativt låg. Därmed kan också de som driver in små fordringar utnyttja fullskalig utsökning. Eftersom borgenären alltid om han så önskar kan välja det fullskaliga förfarandet, kan regleringen av den begränsade utsökningen av ändamålsenlighetsskäl delvis ske på förordningsnivå.

Den som kräver in en privaträttslig fordran kan i allmänhet fritt bestämma hur effektivt han försöker driva in fordran. Myndigheter och andra som sköter offentliga uppgifter kan dock ha begränsade valmöjligheter. Förslaget utgår dock från att också de sistnämnda skall ha rätt att nöja sig med begränsad utsökning, om det inte särskilt förbjuds i någon annan lag. Begäran om begränsad utsökning innebär ingen slutgiltig förlust eller att man avstår från indrivningen av fordran, eftersom den på nytt kan drivas in genom utsökning. En begränsad utsökning får dock inte medföra negativa påföljder för gäldenären, t.ex. ett förvandlingsstraff.

Begränsad utsökning kan också anses motiverad ur gäldenärens synvinkel. Utmätning

av sådan egendom som inte kräver olika fortsatta åtgärder eller innebär en risk för förlust av förmögenhetsvärden, är också i gäldenärens intresse.

104 §. *Ansökan och föremål.* I paragrafens 1 mom. föreskrivs att om sökanden vill nöja sig med begränsad utsökning, skall detta uttryckligen begäras i ansökan om utsökning. Primärt utgår man således från att om begränsad utsökning inte uttryckligen begärs i ansökan, vill sökanden ha fullskalig verkställighet. Ett sådant antagande medför ingen rättsskyddsrisik, eftersom man då utför normala åtgärder enligt utsökningslagen för att driva in sökandens fordran.

Om flera gäldenärer ansvarar för samma skuld, kan enligt momentet begränsad utsökning inte inledas. Eftersom den begränsade utsökningen är avsedd att vara ett enkelt, förmånligt och extra summariskt förfarande, kan det inte användas vid samtidigt utsökning som ofta innebär olika utrednings- och koordineringsfrågor.

I paragrafens 2 mom. definieras föremålet för den begränsade utsökningen och vilka åtgärder som skall vidtas för att söka efter egendom. Vid begränsad utsökning kan utmätas periodisk inkomst eller återbäring av skatteförskott samt annan genom förordning av statsrådet föreskriven egendom som inte behöver omvandlas till pengar.

Den begränsade utsökningen gäller inte realföremål. Den kan endast inriktas på tillgångar som inte förutsätter försäljning. Föremål för begränsad utsökning direkt med stöd av utsökningslagen kan bli periodisk inkomst, dvs. lön och med den i utsökningslagen jämförbar inkomst, pension och inkomst av rörelse, samt dessutom återbäring av skatteförskott. Genom förordning av statsrådet föreskrivs dessutom vilka andra slag av egendom den begränsade utsökningen kan gälla. Det som kan komma i fråga här är t.ex. en betalning som influtit efter betalningsuppmaning eller annan av utmätningsmannen känd egendom som inte behöver omvandlas i pengar.

Enligt momentet skall utmätningsmannen söka efter sådan egendom genom att kontrollera registeruppgifter om gäldenärens förmögenhet och vidta motsvarande åtgärder, enligt vad som föreskrivs genom förordning av

statsrådet.

Genom förordning bestäms vilka register som skall kontrolleras. Förordningen kan smidigt ändras i takt med att registeruppföljningen utvecklas tekniskt. Avsikten är att kontrollen skall omfatta sådana register över egendom som inte förutsätter försäljning i vilka utsökningsmyndigheten har rätt till insyn. Här kan nämnas skatte- och arbetskraftsmyndigheternas register samt Folkpensionsanstaltens och Pensionsskyddscentralens register. Vid begränsad utsökning används inte samma åtgärder för att söka efter egendom som vid normal utsökning, såsom utsökningsutredning och förfrågningar av utomstående. Sökanden får i hinderintyget uppgifter om vilka åtgärder som har vidtagits i ärendet.

Enligt 3 mom. skall gäldenärens vistelseort utredas och, till andra delar än i fråga om föremålet för utmätningen och eftersökandet av egendom iakttas samma förfarande som i vanliga utsökningsärenden. Det är viktigt att gäldenären på normalt sätt får ett meddelande om anhängighet och en betalningsuppmaning samt en möjlighet att betala skulden utan utmätning. Också ett hinderintyg i ett begränsat utsökningsärende enligt 106 § föranleder en anteckning i kredituppgifterna. Gäldenären skall dock ha rätt att enligt det föreslagna 1 kap. 32 § 2 mom. få anteckningen om begränsad utsökning helt struken genom att betala skulden i fråga.

För begränsad utsökning gäller på samma sätt som för normala utsökningsärenden bestämmelserna i 1 och 2 kap. samt i princip alla de bestämmelser i 3 kap. som inte avser åtgärder för eftersökande av egendom. Av den föreslagna 106 § följer att passivregistrering eller återvinningstalan inte är möjliga.

105 §. *Återtagande av begäran.* Enligt paragrafens 1 mom. kan sökanden ur sin ansökan återta villkoret avseende begränsad utsökning, varefter egendom som tillhör gäldenären skall eftersökas på samma sätt som i ett vanligt utsökningsärende. Sökanden är därmed inte bunden av det val han en gång gjort. Om sökanden efter det att utsökningsärendet blivit anhängigt vill att egendom som tillhör gäldenären skall eftersökas i full utsträckning och eventuellt också att föremål skall mätas ut för indrivning av hans fordran, kan han

återta sin begäran om begränsad utsökning utan att ansökan förfaller eller verkan av att ärendet är anhängigt upphör. Ansökan ändras till en normal utsökningsansökan och sedan förfar man på det sätt som ärendet förutsätter. Sökanden måste härvid också betala normal behandlingsavgift.

Paragrafens 2 mom. gäller det fall att man i ett annat ärende har mätt ut egendom som måste realiseras. Då förutsätter rättsskyddet för den som ansökt om begränsad utsökning att han åtminstone i vissa fall ges möjlighet att ansluta sig till den fullskaliga utsökningen. Som ett skäligt kriterium för anslutning betraktas i förslaget att den borgenär som ansökt om begränsad utsökning skulle få sin fordran till fullo betald eller att för den med beaktande av bestämmelserna om förmånsrätt skulle inflyta ett större belopp än det som anges genom förordning av statsrådet. Då skall utmätningsmannen fråga sökanden om han vill återta villkoret avseende begränsad utsökning. Med beaktande av antalet ärenden är avsikten att minimigränsen skall vara avsevärt högre än t.ex. i det föreslagna 4 kap. 15 § 2 mom., där man har tänkt sig ett eurobelopp motsvarande nuvarande 200 mark.

Om den utmäta egendomen är stridig och en verkställighetstvist eller ett besvärärende pågår eller är att vänta, skall utmätningsmannen samtidigt meddela detta, så att den som ansökt om begränsad utsökning kan överväga om han är villig att gå med i processen. Den som ansökt om begränsad utsökning är i samma ställning som en normal sökande också när det gäller tystnadsplikten i fråga om sekretessbelagd information.

Den som ansökt om begränsad utsökning skall besvara utmätningsmannens förfrågan så snabbt som möjligt. Det är inte meningen att utmätningsmannen väsentligt eller på ett sätt som medför skada skall skjuta upp annan verkställighet. I varje händelse skall svaret komma in i ett så tidigt skede att en tilläggsutmätning enligt det föreslagna 4 kap. 13 a § fortfarande är möjlig.

Genom att begära utmätning av egendom som kräver försäljning för betalning av fordran anses sökanden ha avstått från sin begäran om begränsad utsökning, och ärendet förvandlas till ett fullskaligt utsökningsförfarande.

Om ett realföremål redan har sålts, skall de medel som det inbringat redovisas i enlighet med den föreslagna 4 kap. 13 a § för fordringarna hos dem som begärt fullskalig utsökning. Ett eventuellt överskott kan däremot utmätas också för betalning av en fordran hos den som ansökt om begränsad utsökning.

Men om situationen är den att förmögenhet som duger till föremål för begränsad utsökning har mätts ut för en annan fordran, skall den på de villkor som föreskrivs i det föreslagna 4 kap. 15 § 2 mom. utmätas också för betalning av fordran hos den som ansökt om begränsad utsökning. Den begränsade utsökningen förvandlas då inte till ett normalt utsökningsärende, trots att utmätningens objekt har utretts på annat sätt än med hjälp av register.

106 §. *Rättsverkan.* Enligt den föreslagna paragrafen är rättsverkan av att ett ärende som gäller begränsad utsökning blir anhängigt densamma som i fråga om ett vanligt utsökningsärende. Därmed avbryts t.ex. pre-skriberingen av fordran. Detta kan anses befogat eftersom gäldenärens vistelseort utreds på normalt sätt.

Om fordran inte blir betald, återsänds handlingarna utan att något egentligt intyg över medellöshetshinder utfärdas, eftersom gäldenärens förmögenhet inte har utretts till fullo. I stället utfärdas ett intyg över hinder, enligt vilket hos gäldenären inte har påträffats tillräckligt med egendom som kan bli föremål för begränsad utsökning. Det är således frågan om ett intyg över en partiell förmögenhetsutredning, av vilket framgår orsaken till att den begränsade utsökningen har misslyckats. Som framgår av det föreslagna 104 § 3 mom., utreds gäldenärens vistelseort på normalt sätt också vid begränsad utsökning. Om inte gäldenärens vistelseort är känd, utfärdas utöver ovan nämnda hinderintyg också ett intyg över oanträffbarhetshinder. Också om hinderintyg vid begränsad utsökning ges ett meddelande till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet enligt det föreslagna 1 kap. 32 § 2 mom. Gäldenären har dock en möjlighet att få anteckningen struken genom att betala skulden i sin helhet.

I paragrafen finns ytterligare en begränsning enligt vilken en fordran efter begränsad utsökning inte antecknas som passivfordran,

och återvinningstalan enligt utsökningslagen inte är möjlig. Passivregistreringen är avsedd som en extra möjlighet för de borgenärer som aktivt och genom ett fullskaligt förfarande vill få sin fordran indriven. När det gäller utmätningsåtervinningstalan är den primära utgångspunkten att betalning i första hand skall tas ur utsökningsgäldenärens förmögenhet och inte ur egendom som överlåtit till en utomstående. Om sökanden har önskat nöja sig med ett begränsat förfarande mot utsökningsgäldenären, kan det inte med tanke på överlåtelsetagarens rättsskydd anses befogat att ett sådant förfarande skulle skapa en möjlighet till en återvinningsrättegång mot honom.

Kompletterande bestämmelser

107 §. *Handräckning av andra myndigheter.* Många myndigheter har enligt de lagar som gäller för deras verksamhet rätt att få handräckning av andra myndigheter. Sådana bestämmelser finns bl.a. i 41 § polislagen och i 56 § 3 mom. socialvårdslagen (710/1982). I 3 kap. 30 § utsökningslagen finns en relativt knapphändig bestämmelse om handräckning, där det bara konstateras att utmätningsmannen har rätt till handräckning av polisen om han möter motstånd.

I praktiken kan utmätningsmannen ha behov av handräckning av polismyndigheten också i vissa fall där det inte direkt är frågan om fysiskt motstånd, utan också om användning av andra tvångsmedel som utmätningsmannen har rätt till. Handräckning kan också behövas av skattemyndigheterna, socialmyndigheterna, tullmyndigheterna och gränsbevakningen. Enligt förslaget till 1 mom. är polisen och andra myndigheter skyldiga att lämna utmätningsmannen sådan handräckning som behövs vid verkställigheten.

Utsökningsmyndigheten får begära handräckning uttryckligen för att utföra verkställigheten. Handräckning är inte avsett att bli en metod att fusionera flera myndigheters uppgifter till en enda helhet. I begäran om handräckning skall också datasekretessaspekten beaktas på det sätt som anges i 26 § 3 mom. offentlighetslagen. Den föreslagna allmänna bestämmelsen om handräckning kompletteras av 82 och 83 §, i vilka närmare

bestäms om förhållandet mellan utmätningsmannens egen användning av maktmedel och handräckningen.

Handräckning kan begäras av socialmyndigheterna t.ex. i samband med vräkning. Genom bestämmelsen om handräckning samt de föreslagna bestämmelserna i 6 a kap. 3 och 5 § framhålls bostads- och socialmyndigheternas betydelse vid skötseln av problemen efter en vräkning. I utsökningslagen kan man dock inte ålägga de kommunala myndigheterna någon skyldighet att agera i den situation som uppkommer efter en vräkning.

Paragrafens 2 mom. gäller fördelningen av utsökningsmyndigheternas behörighet vid begäran om handräckning. Enligt momentet får en biträdande utmätningsman begära handräckning av andra myndigheter om ärendet är brådskande. I annat fall skall handräckning begäras av utmätningsmannen.

På grund av de kostnader som begäran om handräckning åsamkar och i syfte att skapa en enhetlig praxis hör begäran om handräckning i normalfall till huvudutmätningens, dvs. häradsfogdens, länsmannens och den åländska landskapsfogdens behörighet. Men i brådskande fall bör också en biträdande utmätningsman få handräckning t.ex. av polisen. Det är korrekt att biträdande utmätningsmannen underrättar huvudutmätningens mannen när han har fått handräckning.

108 §. *Sakkunnig.* Enligt vissa bestämmelser i utsökningslagen är det möjligt att anlita sakkunniga. T.ex. enligt 4 kap. 14 § 1 mom. kan utmätningsmannen anlita sakkunniga för att värdera utmätt lösegendom. En motsvarande bestämmelse som gäller fastigheter finns i 21 § i samma kapitel. Men eftersom det finns många andra fall där utmätningsmannen kan ha ett befogat behov att begära hjälp av en sakkunnig, föreslås här en allmän bestämmelse om saken.

Enligt 1 mom. får utmätningsmannen anlita sakkunniga om så föreskrivs i utsökningslagen eller om det finns ett särskilt behov av detta för utredande av bokföringsmaterial eller utförande av andra motsvarande uppgifter.

Utmätningens mannen har med stöd av de föreslagna 51 och 62 § samt 66 § 3 mom. rätt att ta hand om bokföringsmaterial och annat

material som gäller affärsverksamhet eller avtal. Materialet kan utöver bokföringen gälla komplicerade bolagsrelationer eller kräva t.ex. sakkunskap i datateknik. Sådana tjänster som avses i momentet kan erbjudas av t.ex. revisionsexpenter, olika företagskonsulter, bankfirmor och datateknikexperter.

Det är inte meningen att verkställighetsuppgifterna skall "läggas ut" på olika sakkunniga. Det är frågan om att utmätningssmannen i enstaka fall får teknisk hjälp med att utreda och bedöma vissa omständigheter. Befogenheter enligt utsködningslagen kan utövas endast av utmätningssmannen under tjänsteansvar.

Med sakkunniga avses inte personer som erbjuder t.ex. transporttjänster som behövs vid vräkning eller annat motsvarande arbete. Till den delen är det snarare frågan om utsködningskostnader.

Eftersom kostnader uppstår när man anlitar sakkunnigas tjänster, bör det finnas ett särskilt behov för att en sakkunnig skall anlitas med stöd av den här aktuella allmänna bestämmelsen. Storleken av det intresse som står på spel måste också beaktas. Om stora kostnader är att vänta, bör också parternas åsikt beaktas, om det inte med stöd av 3 mom. bestäms att staten får bära kostnaderna.

Eftersom anlitaandet av en sakkunnig är förknippat med prövning och kostnader, hör beslutet till utmätningssmannens utslutande behörighet. En bestämmelse om den utslutande behörigheten finns i den föreslagna 1 kap. 5 § 1 punkten.

Paragrafens 2 mom. gäller de krav som skall ställas på en sakkunnig. Där konstateras att som sakkunnig inte får anlitas en person som står i ett sådant förhållande till ärendet eller en part i utsködningsärendet att det kan anses äventyra hans opartiskhet eller tillförlitlighet. Utmätningssmannen skall vid behov påminna den sakkunnige om hans lagenliga tystnadsplikt.

Eftersom t.ex. utredningen av bokföringsmaterial med hjälp av en sakkunnig spelar en betydande roll i utmätningssmannens avgörande, är det viktigt att den sakkunnige är opartisk. Det är korrekt att den sakkunnige inte heller är en närstående till utmätningssmannen.

Av det material som skall utredas kan

framgå t.ex. affärs- eller yrkeshemligheter. Enligt 23 § 2 mom. offentlighetslagen får den som de facto verkar hos en myndighet eller den som verkar på uppdrag av en myndighet eller den som är anställd hos den som utför ett myndighetsuppdrag inte röja en handlings sekretessbelagda innehåll eller en uppgift som vore sekretessbelagd om den ingick i en handling, och inte heller någon annan omständighet för vilken tystnadsplikt föreskrivs genom lag. Utmätningssmannen skall enligt momentet vid behov påminna den sakkunnige om denna lagenliga tystnadsplikt.

Enligt 3 mom. gäller beträffande kostnaderna för anlitaande av sakkunniga vad som föreskrivs i 8 kap. Kostnaderna kan dock av särskilda skäl helt eller delvis bäras av staten. Så kan man förfara t.ex. när svaranden har medverkat till att reda ut förhållandena, men en sakkunnig trots det har behövts.

Med stöd av det föreslagna 34 § 2 mom. får utmätningssmannen kalla in sökanden till utmätningssmannens utslutande behörighet om det är nödvändigt för inhämtande av information eller av annan orsak. Då inkallas sökanden i egenskap av part och inte av sakkunnig. Om sökanden åsamkas kostnader på grund av detta ansvarar han själv för dem.

109 §. *Skadestånd av statens medel.* Utmätt egendom måste ofta förvaras länge innan den säljs, t.ex. när utsködningsgrunden saknar laga kraft eller domstolen har förordnat att verkställigheten skall avbrytas. Den föreslagna skadeståndsparagrafen gäller dock inte värdenedgång på grund av avbrott eller ersättande av skötselkostnader och inte heller skador till följd av tidens gång, t.ex. rostskador på en bil till följd av att den förvarats utomhus. Enligt det föreslagna 9 kap. 18 § 3 mom. skall utmätningssmannen om han konstaterar att den utmäta egendomen under avbrottet snabbt sjunker i värde eller medför höga skötselkostnader, vid behov underrätta domstolen om saken. Domstolen kan då ge utmätningssmannen tillstånd att sälja egendomen för att undvika förluster. Parterna har det primära ansvaret för att begära ett för situationen lämpligt förordnande om avbrott.

Den här aktuella paragrafen är däremot tillämplig på skador som följer av annat än av att tiden går, t.ex. vattensskador eller stöld. Enligt 3 kap. 1 och 2 § skadeståndslagen är

ett offentligt samfund skyldigt att ersätta en skada som förorsakats genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning, om de krav som med hänsyn till verksamhetens art och ändamål skäligen kan ställas på fullgörandet av åtgärden eller uppgiften har blivit åsidosatta.

Om statens ersättningsansvar enligt skadeståndslagen kan anses klart, är det i både statens och den skadelidandes intresse att ersättningen betalas genom ett administrativt beslut. Justitieförvaltningen har i praktiken från fall till fall ersatt skador också utan rättegång, men bestämmelsemässigt har förfarandet vilat på oklar grund.

I specialfall kan det vara skäligt att ersättning betalas utan rättegång också när utmätningsmannen inte kan anses ha gjort sig skyldig till ett fel eller en försummelse enligt skadeståndslagen. Om t.ex. den utmäta egendomen senare konstateras tillhöra en utomstående, men medlen redan har redovisats, kan det vara skäligt att ersättning betalas till den utomstående. I dessa fall kan man ofta inte anse att utmätningsmannen skulle ha begått något fel. Utsökningen är ett summariskt förfarande, där utmätningsmannen måste fatta snabba beslut på basis av en tillgänglig utredning. Ibland framställs invändningen om den utomståendes äganderätt så sent att verkställigheten inte längre kan återkallas genom självrättelse eller ändringssökande.

Av ovan nämnda orsaker föreslås att justitieministeriet eller den som ministeriet förordnar enligt prövning utan rättegång kan betala skadestånd till en part eller en utomstående om statens ersättningsansvar kan anses klart eller om det kan anses skäligt att ersättning betalas.

Enligt paragrafen kan ersättning således betalas också när utmätningsmannens fel eller försummelse inte kan bevisas. Det är frågan om en frivillig ersättning på basis av skälighetsprövning och tillbudsstående medel. Den föreslagna paragrafen ger ingen en subjektiv rätt att av staten få ersättning utan rättegång.

När man prövar om ersättning skall betalas på skälighetsbasis kan det beaktas om den skadelidande får ersättning från annat håll, eller om detta är osäkert. Om den som fått ersättning av staten kunde ha anhållit om ersättning av någon annan, t.ex. den som begått

ett brott, har staten rätt att medelst talan kräva det utbetalda beloppet av den sistnämnda.

Paragrafen gäller dels utmätt egendom, dels annan egendom som utsökningsmyndigheten tagit om hand, såsom föremålet för en överlåtelse, egendom som tillhör en vräkt person samt egendom som belagts med kvarstad.

Ersättning kan också betalas för de kostnader som t.ex. en utomstående har åsamkats i saken, om egendom har mätts ut med stöd av 4 kap. 9 § 4 mom. eller 10 §, men utmätningen senare återkallas genom självrättelse eller domstolsbeslut. Dock avses i bestämmelsen inte egentliga rättegångskostnader. Domstolen kan ålägga staten att ersätta den utomståendes skäliga rättegångskostnader vid verkställighetstvisten med stöd av det föreslagna 9 kap. 11 § 4 mom.

Syftet med bestämmelsen är att i klara ersättningsfall bemyndiga justitieförvaltningsmyndigheterna att betala ersättning omedelbart. Den föreslagna regleringen hindrar inte den som lidit skada från att väcka skadeståndstalan mot staten i domstol. Beslut om ersättning enligt momentet fattas av justitieministeriet eller den som ministeriet förordnar, t.ex. justitieförvaltningschefen vid länsstyrelsen.

Det blir beroende av praxis om den utmäta egendomen eventuellt försäkras mot skada eller stöld. Att ta en sådan försäkring är närmast i parternas intresse. Särskilt när man har utmätt en värdefull bil eller en fastighet med en byggnad kan man göra så att egendomen försäkras och kostnaden betraktas som en utsökningskostnad enligt 8 kap. utsökningslagen. Enligt kapitlets 3 § utgör också kostnaderna för skötsel av egendomen kostnader i utsökningsärendet vid verkställighet av en betalningsskyldighet. Enligt kapitlets 3 a § kan de tas först ur försäljningspriset. Sökanden är med stöd av kapitlets 6 § skyldig att betala kostnadsförskott för försäkringspremien. Sökandens eget ersättningsansvar i det fall att utsökningsgrunden saknar laga kraft skall enligt den föreslagna 2 kap. 17 § fastställas enligt skadeståndslagen.

110 §. *Tolkning.* I paragrafen föreskrivs att utöver vad som i annan lag föreskrivs om rätt till tolkning, skall utsökningsmyndigheten enligt tillbudsstående möjligheter sörja för

tolkning, om en part eller någon annan som enligt denna lag skall höras, på grund av sitt språk eller syn-, hörsel eller talskada inte kan bli förstådd och tolkning behövs för att reda ut saken eller för att trygga den berörda personens rätt. Kostnaderna för tolkningen skall bäras av staten.

Enligt 4 § 2 mom. språklagen (148/1922) skall tolk vid behov anlitas vid muntlig förhandling inför domstol eller polismyndighet. Eftersom det i Finland bor allt fler personer som varken kan finska eller svenska eller inom berörda områden samiska, behövs en bestämmelse om tolkning också i utsokningslagen. Beträffande översättning av handlingar till finska eller något annat språk gäller däremot vad som föreskrivs i språklagstiftningen eller vad som följer av internationella avtal.

Paragrafen gäller allt hörande enligt utsokningslagen och även förrättande av utsokningsutredning. En allmän bestämmelse om hörande finns i den föreslagna 32 §. Att det inte finns en tolk på plats hindrar inte utmätningssmannen från att utföra en interimistisk verkställighetsåtgärd.

Bestämmelsen gäller både sökanden och gäldenären. Också sådana utomstående som enligt utsokningslagen skall höras skall få hjälp med att bli förstådda genom tolkning. Om någon annan än den som skall höras vill uttala sig för utmätningssmannen i saken, t.ex. framställa en invändning eller ett yrkande, skall utmätningssmannen utföra de åtgärder som kan anses vara skäligen i den aktuella situationen.

4 kap. Om utmätning

3 a §. Den bestämmelse som ingår i gällande 3 kap. 7 § 3 mom. kvarstår i sak oförändrad i paragrafen. Bestämmelsen flyttas från bestämmelserna om utsokningsgrunders laga kraft till 4 kap. om utmätning.

Om utmätning har verkställts i dödsbo för den avlidnes skuld och borgenären inte hade panträtt eller retentionsrätt till den utmäta egendomen, får egendomen enligt paragrafen inte säljas förrän en månad har förflutit från bouppteckningen eller från utgången av den tid inom vilken bouppteckning skall förrättas

eller, om boet förvaltas av en boutredningsman, förrän avtal har ingåtts om betalning av fodringarna. Egendomen kan dock säljas om boförvaltningen samtycker till försäljningen eller om egendomen är sådan att den snabbt sjunker i värde eller medför höga skötselkostnader.

Arbetet med att revidera 21 kap. ärvdabalken pågår. Avsikten är att i en senare proposition om utmätningens bestämmelserna i utsokningslagen, dvs. 4 kap., samordna ärvdabalkens och utsokningslagens bestämmelser.

I paragrafen finns också en hänvisning till att bestämmelser om lyftande av de influtna medlen finns i 6 kap. Hänvisningen innebär gällande 6 kap. 16 §. Sistnämnda paragraf föreslås inte bli ändrad i detta skede av totalrevideringen av utsokningslagen, även om den kommer att innehålla en föräldrad hänvisning till 3 kap. 7 §.

13 a §. I utsokningspraxis har det rått oklarhet om hur länge nya sökande har rätt att få egendom som utmätts för en annan sökandes fordran utmätt också för sin egen fordran. Innan lagen om den ordning i vilken borgenärer skall få betalning stiftades medförde utmätning av lös egendom panträtt enligt tidsprioritet. Den panträtt som följde av utmätning slopades i samband med stiftandet av lagen om den ordning i vilken borgenärer skall få betalning, varvid det vid utmätning av lös egendom skedde en övergång till det system med lika förmånsrätt som föreskrivs i lagen om den ordning i vilken borgenärer skall få betalning. Möjligheten att tillåta senare utmätningar får där ökad betydelse eftersom en senare utmätning minskar den utdelning en tidigare utmätning givit. Eftersom frågan är central med tanke på borgenärernas rätt att få betalning, föreslås att en uttrycklig bestämmelse om en tidsgräns för ytterligare utmätning tas in i utsokningslagen.

Utmätt egendom kan enligt paragrafen mätas ut även för en annan borgenärs fordran fram till partsförhandlingen eller, om ingen partsförhandling hålls, tills försäljningen har förrättats. Medel som inflyter av annat än försäljning skall redovisas till de borgenärer för vilkas fordringar medlen hade mätts ut när de betalades till utmätningssmannen. Bestämmelsen skall gälla både lös och fast egendom.

Vid partsförhandlingen uppger borgenärerna sina fordringar och på basis av detta kan de göra varandras fordringar stridiga samt bevaka sina intressen t.ex. genom att ge bud vid en auktion. Av denna anledning får den konstellation som inverkar på utdelningen inte förändras efter partsförhandlingen. För tydlighets skull skall denna regel gälla också fordringar utan förmånsrätt när en partsförhandling i saken ordnas. Eventuellt överskott kan mätas ut för indrivning av en sådan fordran. Bestämmelser om pantfordran som inte bevakats finns i 5 och 6 kap. Om ingen partsförhandling skall hållas i saken, är det nog att utmätningen har förrättats före försäljningen, även samma dag. Utmätning förutsätter i ovannämnda fall dessutom att det minimibelopp som nämns i det föreslagna 15 § 2 mom. inflyter.

Den tidpunkt som nämns i momentet, dvs. partsförhandlingen, försäljningen eller betalningen av medel till utmätningsmannen, är avgörande med tanke på vilka borgenärer som får möjlighet att dela på de influtna medlen. Med undantag av panträtten saknar förmånsställningen betydelse, dvs. om en fordran med förmånsrätt kommer till indrivning efter det att nämnda tidpunkt inträffat kan utmätningen endast gälla eventuellt överskott.

15 §. Det föreslås att ett nytt 2 mom. fogas till paragrafen. Om egendom som tillhör gäldenären finns utmätt för indrivning av en annan borgenärs fordran och utmätningsmannen bedömer att för sökandens fordran med beaktande av bestämmelserna om förmånsrätt inte av den egendomen skulle inflyta det minimibelopp som fastställts genom förordning av statsrådet, ges sökanden enligt momentet ett hinderintyg, om det inte kan anses oskäligt. Nämnda minimibelopp vid utmätning av periodisk inkomst beräknas för de följande sex månaderna.

Syftet med paragrafen är att hindra att sådana fordringar tas till utsökning som skulle få en obetydligt liten utdelning. Bestämmelsen uttrycker i nämnda situation ett förbud mot onödig ytterligare utmätning. Om de fordringar som tidigare kommit till indrivning är så stora att föreskrivna minimibelopp inte inflyter för en fordran för vilken ansökan gjorts senare, ges ett intyg över medellös-

hetshinder. Förfarandet är detsamma när en liten utdelning beror på att andra fordringar har bättre förmånsrätt. Hinderintyg skall naturligtvis inte ges när annan egendom kan utmätas.

Det minimibelopp som skall inflyta fastställs genom förordning av statsrådet. I euro kan det röra sig om ett belopp motsvarande ca 200 mark. Beloppet skall motsvara det minimibelopp som föreskrivs i gällande 6 kap. 23 § 1 mom. och i 39 § utsökningsförordningen när de influtna tillgångarna vid utmätning av föremål fördelas. Om beloppet av periodisk inkomst varierar, görs beräkningen enligt det genomsnittliga beloppet per månad. Det nya informationssystemet kan utföra räkneoperationen automatiskt.

Om de månatliga beloppen vid utmätning av periodisk inkomst blir mycket små, dvs. när det föreskrivna minimibeloppet nått och jämnt inflyter under ett halvt år, skall det föreslagna 6 kap. 23 § 2 mom. tillämpas. Bestämmelsen gör det möjligt att dela ut de influtna medlen i större helheter än månadsposter eller som en engångspost antingen i förskott eller efterskott.

Om en periodisk inkomst först har mätts ut för betalning av en liten fordran eller en fordran utan förmånsrätt, men utmätning senare förrättas för indrivning av en större fordran eller en fordran med bättre förmånsrätt, återtas det tidigare anlända ärendet på basis av medellöshetshinder från indrivning, om en sådan betalning som anges i momentet inte är att vänta för detta ärende i fortsättningen.

Undantagsvis kan också en sådan fordran bli föremål för utsökning som inte uppfyller kravet på influtet minimibelopp. Härvid skall i varje enskilt fall göras en skälighetsprövning, där i synnerhet speciella omständigheter hos borgenären, t.ex. svag ekonomisk ställning eller något annat särskilt skäl, kan beaktas.

Det föreslagna momentet skall gälla ytterligare utmätningar och en ny utmätnings effekt på en tidigare. Gällande 15 §, som blir paragrafens 1 mom., gäller däremot i vilken mån den "första" utmätningen är motiverad utgående från förbudet mot onödig utmätning. Det är klart att den summa som avses i det föreslagna 2 mom. är alltför låg för att utmätning skall inledas.

17 §. Enligt gällande 3 kap. 21 c § 1 mom. 3 punkten kan utmätningsmannen utan hinder av 4 kap. 14 och 17 § mäta ut lös egendom även om det inte är känt var egendomen finns, om den kan individualiseras tillräckligt noggrant utan att ses. Punkten utgör en undantagsbestämmelse både i förhållande till bestämmelserna om regional behörighet i 3 kap. och i förhållande till bestämmelserna om värdering av den utmäta egendomen i 4 kap. 14 § och bestämmelserna om säkringsåtgärder vid utmätning i 17 §. Den ansvarige utmätningsmannen skall enligt förslaget ha behörighet i hela riket. Av denna anledning behövs en undantagsbestämmelse av denna typ inte längre i fråga om 3 kap. och bestämmelsen kan till övriga delar flyttas till 4 kap. utan att ändringar i sak görs.

Gällande 17 § gäller att avskilja den utmäta egendomen så att den inte längre är i gäldenärens besittning och att anteckna den som utmätt, dvs. olika säkringsåtgärder vid utmätning. Det föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 2 mom. enligt vilken utmätningsmannen utan hinder av vad som bestäms i paragrafens 1 mom. och 14 § kan mäta ut egendom trots att det inte är känt var den finns, om den kan identifieras tillräckligt noggrant utan att ha setts.

5 kap. **Om utmätt egendoms förvandlande i penningar**

49 §. I 1 mom. i gällande paragraf bestäms om den handräckning utmätningsmannen ger köparen vid auktion av fastighet. Enligt bestämmelsen skall utmätningsmannen vid behov ge köparen handräckning för att denne skall kunna tillträda egendomen. Utmätningensmannen kan ge gäldenären rätt att bo i vissa bestämda rum under det tid som bestäms i momentet.

Det föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 3 mom. enligt vilket bestämmelserna i 6 a kap. om vräkning i tillämpliga delar gäller i fråga om givande av ovannämnd handräckning. Det är motiverat att de nya bestämmelserna om vräkning tillämpas också på tillträde till fastigheten efter realisering genom utmätning. Om köpare gäller i tillämpliga delar vad som bestäms om sökande. Vräkta be-

stäms enligt 6 a kap. 1 §. Flyttningsuppmärksamhet kan ges så snart köparen har fullgjort sin betalningsskyldighet. Ett meddelande skall lämnas till socialmyndigheterna i sådana fall som avses i 6 a kap. 3 §. Bestämmelserna i paragrafens 1 mom. om rätten att få bo i vissa rum skall tillämpas i stället för bestämmelserna om uppskjutande av flyttningsdagen i 6 a kap. Vräkning skall i tillämpliga delar verkställas enligt vad som bestäms i 6 a kap. 5 §, och i fråga om egendomen skall tillvägagångssättet vara det som avses i kapitlets 6 §. Även vite kan utnyttjas.

53 §. Enligt paragrafen får den som förrättar auktion på utmätt egendom inte själv köpa något som säljs på auktionen. Paragrafen föreslås bli upphävd. Den ersätts av 1 kap. 23 § i förslaget, som gäller utmätningsmannens eller en underordnad tjänstemans rätt att förvärva egendom som har mätts ut.

6 kap. **Om redovisning och fördelning av vad till följd av utmätning influtit**

23 §. Gällande paragraf gäller situationer där fler än en borgenär yrkar på betalning ur gäldenärens egendom. Paragrafens 1 mom. gäller kravet på ett minimibelopp influtna medel vid redovisningen. Paragrafens 2 och 3 mom. gäller den princip om turvis fördelning vid utmätning av periodisk inkomst som infördes i samband med att lagen om den ordning i vilken borgenärer skall få betalning stiftades. I paragrafens 4 mom. finns en bestämmelse om att kravet på minimibelopp eller principen om turvis fördelning inte gäller en fordran med förmånsrätt.

Principen om turvis fördelning har i praktiken lett till oenhetliga tillvägagångssätt. Endast en del av utmätningsmännen iakttar perioder för turvis fördelning som omfattar ett halvt år. Det vanligare alternativet är att små fordringar enligt prövning används vid sidan av stora vid indrivningen för att medel skall inflyta också för dem.

Enligt paragrafens 1 mom. kan fordran lämnas obeaktad vid utdelningen när flera borgenärer yrkar på betalning ur medel som influtit vid utmätning och det för någon fordran inte kommer att inflyta en utdelning som

överstiger det belopp som fastställs genom förordning av statsrådet. Momentet motsvarar i sak gällande 1 mom. På finska ändras uttrycket "markkamäärä" till "määrä".

Enligt paragrafens 2 mom. kan vid utmätning av lön eller annan periodisk inkomst en relativt sett större andel av de influtna medlen tilldelas för en fordran än för de andra fordringarna, dock högst det belopp som skulle inflyta för fordran under sex månader, om detta med tanke på indrivningsförfarandet är ändamålsenligt och de övriga borgenärernas möjligheter att få betalning inte uppenbart äventyras på grund av detta. Bestämmelsen skall ersätta den nuvarande principen om turvis fördelning.

Om ytterligare utmätning av periodisk inkomst har kunnat verkställas enligt det föreslagna 4 kap. 15 § 2 mom., kan fordran på en och samma gång avdelas högst den utdelning som skulle inflyta under sex månader. På så sätt kan det ringa belopp som inflyter för en liten fordran betalas och fås ur världen. Hurvida minimibeloppet kommer att inflyta för fordran under den nya beräkningsperioden på sex månader bedöms senare utgående från den situation som råder då. Ett intyg över medellöshetshinder kan dock ges även därförinnan om det är klart att minimibeloppet inte kommer att inflyta på nytt.

Ett annat alternativ är att en stor fordran avdelas en i proportion stor utdelning medan utdelningen för en liten fordran samlas in kalkylmässigt. Den kalkylerade utdelning som influtit på detta sätt delas ut och redovisas ur en senare lönepost. Den utdelning som redan influtit skall alltid betalas oberoende av eventuella nya ansökningar.

Paragrafens 3 mom. utgörs av bestämmelsen i gällande 4 mom. om att det system som föreskrivs i paragrafen inte skall gälla en fordran med förmånsrätt. För en fordran med förmånsrätt skall således också en summa som understiger minimibeloppet i 1 mom. redovisas. För en annan fordran kan inte heller betalas en i proportion större andel om detta skadar en fordran med förmånsrätt. Om t.ex. löpande underhållsbidrag mäts ut och det för andra fordringar återstår ett litet belopp som dock överstiger det som nämns i 4 kap. 15 § 2 mom., kan utmätningssmannen till övriga delar tillämpa principen i 2 mom. och

samla ihop de poster som skall redovisas till summor motsvarande några månader.

6 a kap. **Verkställighet av andra skyldigheter än betalningsskyldighet**

Vräkning

I gällande utsökningslag finns det mycket få bestämmelser om vräkning och de gäller närmast förutsättningen för utsökningsgrundens laga kraft. De enda bestämmelserna om förfarandet vid vräkning finns i 3 kap. 31 §. Paragrafen gäller verkställighet av dom om avträdelse av fastighet. Enligt paragrafen skall lösöret överlämnas till någon i svarandens närmaste krets och i annat fall hållas i allmänt förvar för svarandens räkning. I fråga om förvaringen föreskrivs om ett kungörelseförfarande. Om lösöret inte tas ut inom utsatt tid och kostnaderna för förvaringen betalas, säljs egendomen på offentlig auktion.

Det föreslås nu att bestämmelser om vräkningsförfarandet tas in i utsökningslagen. De placeras i samband med de övriga speciella typerna av utsökning i ett nytt 6 a kap. efter bestämmelserna om utmätning i 4, 5 och 6 kap. och före 7 kap. om säkringsåtgärder. Om förutsättningarna för verkställighet av en vräkningsdom som inte vunnit laga kraft bestäms i det föreslagna 2 kap.

Syftet med bestämmelserna om vräkning är att åstadkomma ett förfarande som inte åsamkar den som vräks eller utomstående någon extra skada. Å andra sidan är det i praktiken omöjligt att någon längre tid förvara den vräktes egendom på grund av bristande förvaringsutrymmen och de kostnader detta medför. Förvaring kan därför endast bli aktuell för egendom som har ett försäljningsvärde.

1 §. *Vem kan vräkas.* Enligt paragrafen kan verkställighet med stöd av en utsökningsgrund som avser vräkning inledas både mot svaranden och mot en person vars rätt att bo i den lägenhet eller lokal som avses i utsökningsgrunden eller annars använda den bygger på svarandens rätt (*de som vräks*).

Med vräkning avses enligt den föreslagna bestämmelsen i 1 kap. 1 § 1 mom. 3 punkten

skyldighet att i någon annans besittning överlåta fast egendom, en byggnad, en lägenhet eller annan lokal eller en del av en sådan eller att flytta bort från den.

I utsökningspraxis har det ansetts klart att en utsökningsgrund där svaranden åläggs att flytta också gäller alla de personer vars rätt att bo och vistas i nämnda lägenheter eller lokaler bygger på svarandens rätt. Sådana personer är förutom familjemedlemmar också underhyresgäster och andra personer som bor i lägenheten med tillstånd av den som vräks.

Enligt 85 § 1 mom. lagen om hyra av bostadslägenhet (481/1995) upphör ett underhyresförhållande utan uppsägning samtidigt som underhyresvärdens hyresrätt eller annan rätt att använda lägenheten. Enligt paragrafens 2 mom. skall huvudhyresgästen utan dröjsmål meddela underhyresgästen när hyresrätten upphör. En utsökningsgrund mot den primära hyresgästen gäller dock inte en hyresgäst i andra hand.

Med dem som vräks avses således i paragraferna om vräkning i 6 a kap. inte bara den svarande som nämns i utsökningsgrunden utan också andra personer som inte har självständig rätt i förhållande till svaranden, utan vars rätt att använda lokalen bygger på svarandens rätt.

2 §. *Flyttningsuppmaning*. Innan vräkning verkställs skall de som vräks ges möjlighet att frivilligt avlägsna sig från lokalen och själv sörja för att egendomen transporteras bort. Enligt paragrafen skall i flyttningsuppmaningen anges den flyttningsdag på vilken de som vräks senast skall flytta från lägenheten eller lokalen och vad som enligt lag skall göras med kvarlämnad egendom. Flyttningsuppmaningen skall enligt paragrafen skickas till den som vräks både till den lägenhet eller lokal som avses i utsökningsgrunden och till en annan eventuellt känd adress eller lämnas som slutet eller öppet meddelande i den lägenhet eller lokal som avses i utsökningsgrunden.

Flyttningsuppmaning skall ges i ett sådant meddelande om anhängighet som avses i den föreslagna 3 kap. 33 §. I samband med vräkning torde inte uppstå situationer där det finns anledning att på det sätt som föreskrivs i nämnda paragraf anta att meddelandet om

anhängighet märkbart försvårar verkställigheten. Utifrån erfarenheterna av utsökningspraxis leder en flyttningsuppmaning tvärtom till önskat resultat i betydligt fler än hälften av fallen. Rättsskyddet för den som vräks förutsätter också att ett meddelande om anhängighet och en flyttningsuppmaning ges. Eftersom flyttningsuppmaningen kan skickas eller lämnas i den lägenhet eller lokal som avses i utsökningsgrunden utgör det faktum att svarandens vistelseort är okänd inget hinder för att ge meddelandet eller flyttningsuppmaningen.

I meddelandet om anhängighet skall den som vräks enligt 3 kap. 33 § ges tillfälle att bli hörd i saken, varvid han t.ex. kan framföra motiveringar till varför flyttningsdagen borde skjutas upp.

I flyttningsuppmaningen anges den exakta flyttningsdagen enligt 4 § 1 mom. Den som vräks vet då att han fram till den dagen kan bo kvar i lägenheten, men att vräkningen kan verkställas följande dag eller någon dag därefter. Flyttningsdagen innebär således inte den konkreta förrättningsdagen. Svaranden skall bereda sig på att vräkningen verkställs därpå följande dag. Med beaktande av den föreslagna skyldigheten att sörja för den vräktes egendom, måste många praktiska faktorer samordnas för att vräkningen skall kunna verkställas. Ett bindande förhandsmeddelande om förrättningsdag skulle förorsaka betydande praktiska problem.

Flyttningsuppmaningen skall innehålla ett meddelande om att utmätning av egendom för vilken gäldenären har rätt till undantag kan förrättas i samband med vräkningen och att värdelös egendom eller egendom av ringa värde kan förstöras och egendom som inte utmätts eller förstörts kan säljas. Vidare skall anges på vilka villkor den som vräks har rätt att återfå sin egendom.

I utsökningspraxis ges flyttningsuppmaningen för närvarande såsom normalt tjänstebrev. Detta förfarande kan anses tillräckligt också i fortsättningen, eftersom ett meddelande alltid kan skickas eller lämnas i den lägenhet eller lokal som nämns i utsökningsgrunden. Dessutom skall de minimiåtgärder som nämns i det föreslagna 3 kap. 48 § 2 mom. vidtas för att utreda svarandens vistelseort, om han inte vistas i lokalen i fråga. Om

också någon annan adress kan läggas fram, skall flyttningsuppmaningen sändas också till den.

Om man känner till andra personer som skall vräkas än svaranden skall också de få flyttningsuppmaningen för kännedom. Om utmätningsmannen känner till namnet på någon annan som skall vräkas kan han skicka eller lämna en flyttningsuppmaning på denna persons namn i lägenheten eller lokalen. I andra fall är det möjligt att i lägenheten eller lokalen lämna en öppen flyttningsuppmaning som är riktad till alla som vistas där. Flyttningsuppmaning skall ges även om de övriga som vräks bor eller idkar verksamhet i lägenheten eller lokalen utan tillstånd.

3 §. *Meddelande till bostads- och socialmyndigheterna.* I praktiken underrättar utmätningsmännen ofta socialmyndigheterna om vräkningen, om de vet att hjälpbehövande personer bor i lokalen. Personerna i fråga vill dock inte alltid att ett sådant meddelande ges. Å andra sidan är ett sådant meddelande inte nödvändigt i alla situationer och ibland behöver endast bostadsmyndigheterna underrättas. Det är därför skäl att ta in en uttrycklig bestämmelse om meddelandet i utsökningslagen. Samtidigt accentueras bostads- och socialmyndigheternas roll vid skötseln av den situation som uppkommer efter vräkningen.

Enligt paragrafen skall bostads- och socialmyndigheterna på orten så snabbt som möjligt underrättas om att vräkningsärendet har blivit anhängigt och om de omständigheter som då framkommit, om utmätningsmannen vet att det i den lägenhet eller lokal som avses i utsökningsgrunden bor barn, och det är oklart hur deras boende skall ordnas, eller personer i behov av omedelbar omsorg.

I paragrafen åläggs utmätningsmannen ingen skyldighet att särskilt utreda om sådana personer som avses i paragrafen finns i den lägenhet eller lokal som avses i utsökningsgrunden. Ofta görs dock ett besök i lägenheten innan vräkningen verkställs. Om det då framkommer eller man på annat sätt får vetskap om att det bor barn i lokalen och det är oklart hur deras boende skall ordnas efter vräkningen, eller annars personer i behov av omedelbar omsorg, skall det meddelande som avses i momentet lämnas. Exempel på

sådana personer är åldringar eller personer med mentala problem eller missbrukare. Beroende på situationen kan utmätningsmannen lämna ett meddelande till bostadsmyndigheterna eller socialmyndigheterna eller bägge. Utmätningsmannen får utan hinder av sekretessbestämmelserna i behövlig grad redogöra vad han vet om de vräktas förhållanden inför nämnda myndigheter.

Det är sedan bostads- och socialmyndigheternas sak att i enlighet med den lagstiftning som reglerar deras verksamhet avgöra vilka åtgärder de vidtar i ärendet efter att de mottagit meddelandet. Myndigheterna skall åtminstone bereda sig på den möjligheten att de personer som avses i paragrafen fortfarande finns i lokalen på dagen för vräkningen. De bör naturligtvis försöka klarlägga och vid behov lösa situationen för dem som vräks redan på förhand. I synnerhet i sådana fall då en vräkning skulle leda till att familjemedlemmarna placeras på olika håll, kan också bostads- och socialmyndigheterna fästa utmätningsmannens uppmärksamhet på behovet av att flyttningsdagen skjuts upp, om detta kan bidra till att en mänskligt sett skälig lösning kan nås.

Om det trots allt finns sådana i paragrafen avsedda personer i lokalen även på vräkningens dag, får vräkningen enligt 5 § 2 mom. inte verkställas innan bostads- och socialmyndigheterna har givits tillfälle att ordna en bostad eller på annat sätt reda ut behovet av socialvårdstjänster.

Paragrafen innebär ingen större rätt eller skyldighet att ingripa i de vräktas integritet än vad social- och bostadsmyndigheterna för närvarande har. Den föreslagna regleringen stärker för sin del förverkligandet av målet i 19 § 1 mom. grundlagen. När det gäller barn kompletterar paragrafen också regleringen av den anmälningsskyldighet som avses i 40 § barnskyddslagen och den skyldighet att ordna bostad som föreskrivs i 13 § i samma lag.

4 §. *Flyttningsdag.* Rättsskyddet för dem som vräks förutsätter att de i verkställighetskedet ges en kort tidsfrist att flytta. Om den som vräks inte har lyckats få tag på en ny bostad, vilket han borde kunna försöka göra in i det sista, skall han beredas tillfälle att sörja för bortförandet och lagringen av sin egendom.

Enligt paragrafens 1 mom. får utmätningsmannen inte utan vägande skäl sätta ut flyttningsdagen tidigare än en vecka eller senare än två veckor efter dagen för delgivningen av flyttningsuppsmaningen. Flyttningsdagen kan skjutas upp, om detta inte medför avsevärd olägenhet för sökanden. Vräkningen skall dock verkställas inom två månader från det ärendet anhängiggjordes, om det inte finns särskilt vägande skäl för ett längre uppskov. Med sökandens samtycke kan vräkningen utan att ansökan återgår skjutas upp högst sex månader från anhängiggörandet. I momentet finns ytterligare ett besvärstförbud i fråga om utmätningsmannens uppskavsbeslut.

Dagen för delgivningen av flyttningsuppsmaningen bestäms enligt det föreslagna 3 kap. 39 § 2 mom. Minitiden en vecka räknas från det sju dagar förflutit från det att flyttningsuppsmaningen har postats eller lämnats på en för postförsändelser reserverad plats. Det är dock inte den som vräks som skall räkna ut flyttningsdagen, utan ett exakt datum skall anges i flyttningsuppsmaningen. Utmättningsmannen kan också sätta ut flyttningsdagen senare än en vecka efter delgivningen. Detta gäller i synnerhet när det existerar sådana grunder som berättigar till uppskov.

Utmättningsmannen har vid behov rätt att skjuta upp flyttningsdagen t.ex. på begäran av den som vräks, på basis av ett meddelande från bostads- eller socialmyndigheterna eller på eget initiativ. En betydande olägenhet för den sökande anses t.ex. vara att den sökande har ett trängande behov att själv få tillträde till bostaden eller då det finns grundad anledning att misstänka att de vräkta avsiktligt förstör lokalen. Det gäller att från fall till fall avväga vilken olägenhet ett uppskov förorsakar sökanden och på motsvarande sätt vilken betydelse uppskovet har för dem som vräks. Vid vräkning måste i synnerhet barnfamiljers situation ägnas uppmärksamhet. Det finns grund för uppskov om en ny bostad kommer att finnas tillgänglig inom den närmaste tiden.

Även när flyttningsdagen har skjutits upp skall vräkningen dock verkställas inom två månader från det ärendet anhängiggjordes. Längre uppskov förutsätter synnerligen vä-

gande skäl. Det är då närmast fråga om situationer då verkställandet av vräkningen skulle vara oskäligt mänskligt sett och ett uppskov kunde tänkas bidra till att underlätta tiden efter vräkningen.

Om den sökande samtycker till det kan uppskov beviljas upp till sex månader. Om den sökande beviljar längre uppskov än så, anses ansökan ha återgått. Hot om vräkning får inte utgöra en påtryckningsåtgärd vid inledning av hyra. Utmättningsmannen skall innan ansökan anses ha förfallit underrätta sökanden om saken. Att ansökan förfallit hindrar inte den sökande från att göra en ny ansökan. Momentet innebär ingen klar ståndpunkt till inom vilken tid och på vilka villkor ett nytt hyresförhållande mellan den sökande och den svarande anses ha uppstått, varvid den utsökningsgrund som gällde det tidigare hyresförhållandet skulle ha förlorat sin betydelse. Denna fråga måste lösas särskilt från fall till fall.

Paragrafens 2 mom. gäller skyldigheten att betala hyra under uppskovstiden. På sökandens yrkande skall den som vräks för hela uppskovstiden räknat från flyttningsdagen betala hyra till sökanden enligt tidigare villkor. Som villkor för uppskovet kan enligt momentet anges att hyran under uppskovstiden skall betalas i förskott, om detta kan anses skäligt för den som vräks.

Utmättningsmannen behöver inte övervaka hyresbetalningsskyldigheten under uppskovstiden. Hyran betalas inte till utmätningsmannen utan direkt till sökanden. Om den som vräks underlåter att betala hyra, kan utmätningsmannen inte driva in utestående hyror utan en utsökningsgrund som gäller detta. Utmättningsmannen kan då han tar ställning till uppskov på sökandens yrkande bestämma att hyran under uppskovstiden skall betalas till sökanden i förskott. Hela hyresskulden kan däremot inte krävas.

Betalning i förskott kan krävas endast när det kan anses skäligt för den som vräks. Om den som vräks har skäl för att få flyttningsdagen uppskjuten, får enbart den omständigheten att han inte har medel att betala hyran för uppskovstiden i en enda post inte utgöra hinder för beviljande av uppskov.

Om det är fråga om samlevnads upphörande enligt äktenskapslagen (234/1929) eller

annan jämförbar vräkning, skall vräkningen enligt paragrafens 3 *mom.* verkställas utan fastställande av flyttningsdag så snart det skäligen är möjligt.

Bestämmelserna om uppskov av flyttningsdagen gäller hyresförhållanden och annan nyttjanderätt som inte bygger på familjerättsliga förhållanden.

Enligt 24 § äktenskapslagen kan domstol på ansökan besluta att den av makarna som har större behov av bostad skall få bo kvar i det gemensamma hemmet och ålägga den andra maken att flytta från det gemensamma hemmet. Ett beslut om samlevnadens upphörande kan fattas oberoende av i vilkendera makens ägo bostaden är eller vilkendera av makarna som hyrt bostaden. Momentet kan t.ex. tillämpas också på en sådan situation som avses i 48 § 2 *mom.* lagen om hyra av bostadslägenhet (481/1995), dvs. när andra än makar har hyrt en lägenhet att användas som deras gemensamma bostad. När det gemensamma boendet upphör kan domstolen när någon av dem yrkar det förordna att den eller de som mest behöver lägenheten får fortsätta hyresförhållandet samt befria de andra från hyresförhållandet.

För att vräkning skall kunna verkställas i familjerättsliga förhållanden måste det dock finnas en utsökningsgrund där den andra åläggs att flytta från lokalen.

Enligt ett förslag som lades fram på justitieministeriet den 23 januari 2001 skall verkställandet av vräkning som gäller besöksförbud inom familjen ankomma på polisen. En regeringsproposition i frågan är under beredning.

5 §. *Verkställande av vräkning.* Enligt paragrafens 1 *mom.* verkställs vräkningen så att de som skall vräkas avlägsnas från den lägenhet eller lokal som avses i utsökningsgrunden samt egendom som finns i lägenheten eller lokalen. Bestämmelser om vad som händer med den egendom som avlägsnats från lokalen ingår i 6 §.

Vräkning är en kraftig verkställighetsåtgärd och lagstiftningen har begränsade medel att mildra den. I dagens läge kommer det t.ex. inte på fråga att anvisa dem som vräks några av rummen i den lägenhet eller lokal som avses i utsökningsgrunden. I sådana situationer som avses i den föreslagna 3 § är det enligt

utgångspunkten i detta förslag bostads- och socialmyndigheterna som skall klarlägga situationen efter vräkningen och vid behov ordna bostad eller annat stöd eller annan service.

Paragrafens 2 *mom.* gäller en situation då det när vräkningen verkställs finns barn som eventuellt inte har någon ny bostad eller personer i behov av omedelbar omsorg i bostaden. Vräkningen får då inte verkställas innan bostads- och socialmyndigheterna har givits tillfälle att ordna en bostad eller reda ut behovet av socialvårdstjänster. Vidare har utmätningssmannen rätt att få behövlig handräckning i ärendet av nämnda myndigheter med stöd av 3 kap. 107 § i förslaget.

Vräkning kan inte verkställas så att personer i behov av bostad eller omedelbar omsorg bärs ut ur bostaden och lämnas åt sitt öde. Bostads- och socialmyndigheterna skall i enlighet med sina tjänsteåligganden ta hand om sådana personer och vräkningen skall vid behov för den skull skjutas upp inom ramen för bestämmelserna om uppskjutande av flyttningsdagen.

6 §. *Den vräktes egendom.* Enligt paragrafens 1 *mom.* skall utmätningssmannen, om inte den som vräks har fört bort sin egendom när vräkningen inleds, se till att egendom som finns i den i utsökningsgrunden nämnda bostadslägenheten eller i en lokal av annat slag samt i dess omedelbara omgivning förs bort. Egendom av mer än ringa värde tas om hand och värdelös egendom eller egendom som bedöms ha ringa värde förstörs. Utmätningssmannen kan låta en utomstående förstöra egendomen eller tillåta sökanden att om denne så begär förfara med egendom som är värdelös eller har ringa värde som han själv vill.

I utsökningspraxis har vräkning vanligen verkställts så att de vräktas egendom har burits ut ur lokalen. Det föreslås nu att utmätningssmannen också skall se till att egendomen inte blir liggande på gården, utan att den antingen förstörs eller tas i förvar. Värdelös egendom eller egendom av ringa värde skall förstöras. Att egendom lämnas liggande på gården, trots att den är värdelös, bidrar till att undergräva det allmänna förtroendet för utsökningsväsendets förmåga att handla på behörigt sätt. Det är viktigt att utsökningsvä-

sendet sköter vräkningen från början till slut så att den inte ger upphov till kostnader för utomstående, t.ex. bostadsbolagen, eller skräpar ner miljön. Det ingår inte i utmättningsmyndigheternas skyldigheter att städa upp inomhus, men nog att transportera bort objekt som räknas som egentliga föremål och förstöra egendom då det behövs.

Det kan vara svårt att dra en gräns för hurdan egendom som är av så ringa värde att den kan förstöras eller överlåtas åt sökanden. Ett kriterium är om föremålet som separat försäljningsobjekt kan väntas ge ett försäljningspris som överstiger försäljnings- och deponeringskostnaderna. Det är att rekommendera att föremålen fotograferas innan de förstörs. Smutsiga kläder och kärl kan förstöras. I allmänhet har inte heller slitna eller billiga möbler något försäljningsvärde. På grund av vräkningens natur är det inte möjligt att ställa alltför stränga krav på utsökningsmyndighetens bedömning av huruvida föremål skall bevaras eller förstöras. Enligt den föreslagna 2 § skall i flyttningsuppmeningen till den vräkte anges vad som enligt lag skall göras med kvarlämnad egendom. I synnerhet när det är utom tvivel att flyttningsdagen har delgivits den som vräks och han inte har tagit hand om sin egendom, kan kvarlämnad egendom av ringa värde jämföras med övergiven sådan. Om situationen är den motsatta är försiktighet på sin plats. Verksamheten skall överensstämma med bestämmelserna om egendomsskydd i 15 § grundlagen.

I alla situationer är det inte ändamålsenligt att utnyttja utsökningsmyndighetens resurser för att ta hand om egendom som skall förstöras. Efter det att egendom med ett försäljningsvärde har tagits till vara, kan utmättningsmannen låta en lämplig utomstående aktör ta hand om tömning och förstöring. Ibland kan också sökanden vara villig att ta hand om värdelös egendom eller egendom av ringa värde. Avsikten är inte att sökanden skall få lämna egendom t.ex. på bostadsbolagets gård. Tanken bakom den flexibla ordalydelsen i momentet är att ett för situationen lämpligt förfaringsätt skall kunna hittas. Det är motiverat att gradera verkställighetsavgiften enligt hurdana kostnader verkställandet av vräkningen åsamkar staten.

Vräkningen skall endast gälla området i omedelbar anslutning till de bostadslägenheter och andra lokaler som nämns i utsökningsgrunden. I utsökningspraxis har det ibland varit oklart hur man skall gå till väga om den som vräks har lämnat t.ex. metallskrot eller gamla hushållsmaskiner på gården. Verkställandet av vräkning omfattar inte insamling av egendom som lämnats kvar ute i terrängen. Även i detta fall kan dock utmättningsmannen ge sökanden rätt att förfara med egendom som han själv vill. För att tillstånd skall kunna ges måste egendomen vara av ringa värde med tanke på kostnaderna för insamling, transport och försäljning eller förstöring. Tillståndet skall för tydlighets skull ges skriftligen. Resultatet blir detsamma om sökanden först ansöker om fullgörelsedom mot den vräkte och därefter hos utmättningsmannen om verkställandet av fullgörelsedomen. En fullgörelsedom skall enligt den föreslagna 12 § verkställas så att utmättningsmannen ger sökanden rätt att utföra eller låta utföra arbetet. När sådan egendom har lämnats kvar i terrängen som med beaktande av nämnda kostnader har ett försäljningsvärde, kan utmättningsmannen mäta ut dem i normal ordning utan att det är fråga om att verkställa vräkning.

Egendom av mer än ringa värde skall transporteras bort. Det innebär att t.ex. fungerande hushållsmaskiner, hemelektronik, böcker, smycken och konstföremål samt möbler i gott skick som har ett försäljningsvärde skall tas till vara.

I paragrafens 2 *mom.* skall bestämmas under vilka förutsättningar s.k. låssmedsvräkning kan verkställas. Enligt momentet kan vräkningen även verkställas så att egendomen lämnas kvar och den som vräks förvägras tillträde till lokalen. Med egendomen skall inom en månad förfaras på det sätt som anges i 1 *mom.* Egendomen kan också säljas på platsen, om inte den som vräks själv därför vill föra bort den. Egendom får inte lämnas i en bostadslägenhet om det åsamkar sökanden mer än obetydlig olägenhet.

Vräkning anses ha verkställts när svaren förvägrats tillträde till lokalen. Momentet gör det möjligt att förvara egendomen i lägenheten eller lokalen en månad efter att vräkning verkställts. För denna tid betalas

ingen hyra eller någon annan ersättning. S.k. låssmedsvräkning kan vara nödvändig av den anledningen att förvaringsutrymmen inte frigörs förrän senare. Utmätningssmannen kan också ordna försäljningen t.ex. av värdefullt bohag eller av en produktionsinrättnings maskiner och produkter på platsen. Försäljningen skall då ordnas så att den inte åsamkar grannarna oskälig olägenhet och att de vräktas integritetsskydd i mån av möjlighet tryggas t.ex. genom att deras namn avlägsnas från postluckan.

Den sökande kan åsamkas mer än obetydlig olägenhet av att den vräktes egendom lämnas i bostadslokalen t.ex. när han själv eller hans familjemedlemmar behöver lokalen för eget bruk.

Paragrafens 3 mom. gäller egendom av särskilt slag. Enligt momentet skall utmätningssmannen i fråga om djur, egendom som inte tål förvaring eller som är farlig samt om observerade och från den övriga egendomen avskiljbara fotografier, dokument och motsvarande föremål förfara på ett sätt som med beaktande av omständigheterna kan anses vara skäligt. Med beaktande av mångfalden av situationer är det knappast möjligt med en mer detaljerad bestämmelse än så.

Om det i lokalen finns husdjur skall utmätningssmannen se till att djuren säljs. Utmätningssmannen har rätt att få handräckning av de lokala myndigheter som avses i 36 § djurskyddslagen (247/1996), t.ex. kommunalveterinären när det gäller att avgöra vilka åtgärder som är påkallade med tanke på djurens kondition. Om sällskapsdjur lämnats kvar i lägenheten, skall utmätningssmannen ta kontakt med djurskyddsmyndigheterna på orten för fortsatta åtgärder.

Det skall också sörjas för att olika kemikalier och sprängämnen förstörs på behörigt sätt. Skjutvapen skall överlämnas till polisen eller säljas till en person som innehar ett tillstånd enligt 42 § skjutvapenlagen (1/1998) att förvärva ett sådant skjutvapen.

I lokalen kan finnas fotografier eller dagböcker som har affektionsvärde för den som vräks eller viktiga handlingar, såsom bokföring, kvitton och fakturor. Det kan inte fordras att utmätningssmannen skall börja söka efter dem, men å andra sidan kan det inte heller anses acceptabelt att de förstörs om de upp-

täcks. Om fotografierna och handlingarna kan skiljas från den övriga egendomen skall de tas till vara. Fotografier eller handlingar behöver inte plockas åt sidan om de t.ex. ingår i smutsig eller farlig egendom.

Hur länge ovannämnda material kan förvaras beror på vilka förvaringsutrymmen utmätningssmannen har till sitt förfogande och huruvida den som vräks kan väntas komma och avhämta det.

7 §. *Utmätning och försäljning av egendom.* Den som vräks har ofta hyresskulder och andra skulder som är föremål för utsökning. Den föreslagna paragrafen gäller utmätning i samband med vräkning. Enligt paragrafens 1 mom. kan egendom som är föremål för vräkning mätas ut även om gäldenären skulle ha rätt att undanta den från utmätning. Utmätt och annan omhändertagen egendom säljs på det sätt som föreskrivs i 5 kap. Den som vräks har dock rätt att avhämta egendom som ingår i hans undantagsrätt samt egendom som inte har mätts ut, senast dagen före försäljningen, om han betalar kostnaderna för vräkningen och utsökningavgiften.

En förutsättning för utmätning är att sökanden har anhängiggjort utsökningssärendet för indrivning av utdömda hyresskulder eller att ett utsökningssärende mot den som vräks annars är anhängigt. Hyresskulderna har inte förmånsrätt till den summa som inflyter av den vräktes egendom. I fall av vräkning kan det anses motiverat att också egendom som skall undantas från utmätning får utmätas på den plats där vräkningen förrättas, om inte gäldenären omedelbar transporterar bort den. Efter det skall med den utmäta egendomen förfaras på normalt sätt. Den som vräks skall dock ha rätt att avhämta egendom som undantas från utmätning innan man hunnit verkställa försäljning. Även omhändertagen egendom som inte har mätts ut skall säljas enligt 5 kap. om inte den som vräks avhämtar den före försäljningen.

Den som vräks skall betala kostnaderna för den omhändertagna egendomen och utsökningavgiften innan egendomen återlämnas till honom. Med kostnaderna avses verkställighetskostnader, men t.ex. inte den sökandes partskostnader. Kostnaderna kan ha förorsakats av bortföring, förstöring, trans-

port eller förvaring av egendomen. Om det är flera som vräks skall t.ex. underhyresgästen betala de kostnader som bedöms motsvara hans andel av totalkostnaderna. En person som blivit vräkt men inte är svarande är inte skyldig att betala verkställighetsavgift.

Den som vräks skall avhämta sin egendom senast dagen före försäljningen. I momentet anges inte minimitid för förvaringen. Detta är nödvändigt med tanke på de praktiska förvaringsarrangemangen. Den som vräks skall dock beredas möjlighet att avhämta sin egendom. I synnerhet om den som vräks uttryckt en önskan att avhämta egendomen och det är troligt att han svarar för kostnaderna och utsokningsavgiften, skall egendomen förvaras för hans räkning under en tid som kan anses skäligen beaktande av situationen i övrigt.

Det är ovanligt att försäljningen av bohag eller lösöre i anslutning till företagsverksamhet efter vräkningen uppvisar överskott när väl vräkningskostnaderna samt eventuella hyresskulder och andra fordringar som är föremål för utsökning har betalats. Om dock överskott uppkommer skall det enligt paragrafens 2 mom. redovisas till den som vräks, om hans redovisningsadress är känd. I annat fall deponeras det för hans räkning.

Paragrafens 3 mom. gäller efterhandsmeddelande. Enligt momentet skall den som vräks, om kontaktinformation beträffande honom finns att tillgå, omedelbart efter vräkningen underrättas om vad som har gjorts med hans egendom.

För att den som vräks skall få möjlighet att återta sin egendom skall han omedelbart efter vräkningen underrättas om var egendomen finns förvarad och på vilka villkor han åter får den i sin besittning. Ett meddelande kan ges endast om kontaktinformation beträffande den som vräks finns att tillgå. Den vräktes nya bostadsort skall utredas på det sätt som föreskrivs i de föreslagna 3 kap. 48 § 2 mom.

8 §. *Vräkning vid vite.* I de flesta fall är den som vräks en medellös fysisk person eller en sammanslutning på vilken ekonomiska sanktioner inte har någon effekt på grund av betalningsoförmåga. Ibland har dock situationen karaktären av tredska, t.ex. när motsättningar med hyresvärden ligger bakom vräkningen.

För sådana undantagsfall föreslås att utmätningsmannen vid vite får ålägga en svarande som han bedömer vara solvent att flytta och föra bort sin egendom, om detta kan anses vara mer ändamålsenligt än det förfarande som föreskrivs i de föreslagna 5—7 §, och svaranden kan anses ha möjlighet att sköta bortförandet av egendomen. De föreslagna bestämmelserna i 3 kap. 74—81 § gäller föreläggande och utdömmande av vite.

Vitesförfarande skall inte utnyttjas om det är uppenbart att svaranden inte själv förmår sköta de praktiska arrangemangen för att få egendomen bortförd. Slutresultatet skulle då bara bli att svaranden föreläggs vite och att man dessutom skulle bli tvungen att verkställa normal vräkning.

Att vräkning till slut måste verkställas på normalt sätt genom myndighetsåtgärder befriar i princip inte den som vräks från skyldigheten att betala vite. Domstolen kan då den fastställer vite dock beakta den vräktes situation som helhet. Om det dock efter att vite förelagts framkommer att den som vräks trots försök inte kunna sköta bortförandet av sin egendom, t.ex. på grund av att lämpligt förvaringsutrymme saknas, kan utmätningsmannen genom ett beslut om självrättelse återta det förelagda vitet.

Överlåtelseplikt

Bestämmelser om verkställande av överlåtelseplikt finns i gällande 3 kap. 8 §, som är en ursprunglig bestämmelse i utsökningslagen. Paragrafen gäller närmast förutsättningar för att verkställa en överlåtelseplikt med stöd av en dom som inte vunnit laga kraft. Nya bestämmelser om förfarandet i fråga om överlåtelseplikt föreslås i det nya 6 a kap., som gäller verkställighet av andra skyldigheter än betalningsskyldighet.

9 §. *Verkställande av överlåtelseplikt.* Paragrafens 1 mom. gäller med beaktande av den föreslagna 10 § sådan överlåtelseplikt för lös egendom för vilken gäller att verkställandet inte förutsätter vräkning. En sådan plikt verkställs enligt momentet så, att utmätningsmannen hämtar egendomen och överlämnar den till sökanden. Om förutsättningarna för verkställande av en dom om överlä-

telse som inte vunnit laga kraft bestäms i det föreslagna 2 kap. I 7 § i nämnda kapitel föreskrivs om ett verkställande av typen kvarstad i fråga om en icke lagakraftvunnen tingsrättsdom om överlåtelse.

Paragrafens 2 mom. gäller innehållet i uppmaningen att fullgöra överlåtelseplikten, som ges i samband med det meddelande om anhängighet som avses i den föreslagna 3 kap. 33 §. I uppmaningen skall svaranden enligt momentet uppmanas att genast eller inom den av utmätningssmannen utsatta tiden överlämna egendomen till sökanden.

Enligt den föreslagna 3 kap. 33 § 1 mom. 4 punkten skall i meddelandet om anhängighet ingå en uppmaning att uppfylla den i utsökningsgrunden utsatta förpliktelsen. I detta sammanhang skall svaranden också beredas tillfälle att bli hörd. Huvudregeln är att ett meddelande om anhängighet ges. Endast om svarandens vistelseort är okänd eller om det finns anledning av anta att meddelandet märkbart försvårar verkställigheten behöver det inte ges.

10 §. *Överlåtelseplikt som förutsätter vräkning.* Om verkställigheten av en utsökningsgrund som gäller en överlåtelseplikt förutsätter vräkning skall enligt momentet i tillämpliga delar iaktas vad som föreskrivs i 1—8 §.

Om överlåtelseplikten gäller fast egendom eller ett aktiebrev eller någon annan handling som berättigar till innehav av bostads- eller andra motsvarande lägenheter, verkställs plikten mot svaranden med iakttagande i tillämpliga delar av vad som bestäms om vräkningförfarande. På motsvarande sätt skall förutsättningen för laga kraft bestämmas enligt de föreslagna 2 kap. 6 och 7 § utgående från huruvida verkställigheten förutsätter vräkning.

11 §. *Verkställande av överlåtelseplikt genom föreläggande av vite.* På motsvarande sätt som vid vräkning kan också en utsökningsgrund genom vilken svaranden åläggs att överlåta fast eller lös egendom till någon annan, verkställas så att svaranden föreläggs vite. Förfarandet förutsätter dock särskilda skäl, t.ex. att det föremål som skall överlåtas gömmts undan. Vite skall föreläggas och utdömas på det som föreskrivs i de föreslagna 3 kap. 74—81 §.

Fullgörelseplikt

Bestämmelserna om fullgörelseplikt, dvs. närmast fullgörelsedom, finns i gällande 3 kap. 4 §, som reviderades i samband med att överexekutorinstitutionen drogs in år 1996. Inga ändringar i sak föreslås i bestämmelserna.

12 §. *Verkställande av fullgörelseplikt.* Enligt paragrafens 1 mom. verkställs en utsökningsgrund i vilken svaranden åläggs att göra någonting vid äventyr att sökanden kan utföra eller låta utföra det på svarandens bekostnad (*hot om tvångsutförande*) så att utmätningssmannen ger sökanden tillstånd att utföra eller låta utföra arbetet. Utmätningssmannen skall vid behov ge sökanden handräckning. Momentet motsvarar i sak första och sista meningen i gällande 3 kap. 4 § 1 mom. Den föreslagna bestämmelsen i 2 kap. 8 § gäller utsökningsgrund som inte vunnit laga kraft.

Enligt paragrafens 2 mom. skall svaranden i uppmaningen att fullgöra fullgörelseplikten uppmanas att genast eller inom den av utmätningssmannen utsatta tiden utföra den åtgärd som avses i utsökningsgrunden.

En uppmaning att fullgöra fullgörelseplikten skall ges i samband med meddelandet om anhängighet. Till denna del hänvisas till vad som ovan sägs i fråga om 9 § 2 punkten.

I paragrafens 3 mom. skall finnas en bestämmelse som motsvarar nästsista meningen i gällande 3 kap. 4 § 1 mom. om att svaranden skall underrättas om att tillstånd enligt 1 mom. har beviljats. Momentet kompletterar bestämmelserna om efterhandsmeddelande i 3 kap. 36 § i förslaget.

13 §. *Föreläggande av hot om tvångsutförande.* Enligt paragrafens 1 mom. skall utmätningssmannen först förelägga ett hot om tvångsutförande om utsökningsgrunden inte innehåller ett sådant. Före det skall dock svaranden ges tillfälle att bli hörd, om det inte finns anledning att anta att detta avsevärt försvårar verkställigheten. Beslutet av utmätningssmannen om hot om tvångsutförande skall delges svaranden på det sätt som anges i 3 kap. 40 och 41 §. Momentet motsvarar i sak bestämmelserna i gällande 3 kap. 4 § 2 mom.

Enligt 2 mom. skall en svarande som innan hotet om tvångsutförande förelades har getts

tillfälle att bli hörd, ges en uppmaning enligt 12 § 2 mom., om det kan anses nödvändigt. Bestämmelsen motsvarar i sak sista mening- en i gällande 3 kap. 4 § 2 mom.

14 §. *Verkställande av fullgörelseplikt genom föreläggande av vite.* Enligt paragrafen kan en fullgörelseplikt av särskilda skäl verkställas så att svaranden föreläggs vite. Paragrafen motsvarar i sak bestämmelserna i gällande 3 kap. 4 § 3 mom. Närmare bestämmelser om föreläggande och utdömande av vite finns i de föreslagna 3 kap. 74—81 §.

15 §. *Personlig fullgörelseplikt.* Paragrafen gäller sådan plikt som endast kan fullgöras personligt. Enligt paragrafens 1 mom. skall utmätningssmannen, om endast svaranden kan fullgöra en plikt, förelägga vite för den händelse att plikten inte fullgörs, om inte vite har förelagts redan i utskökningsgrunden. Momentet motsvarar i sak den första meningen i gällande 3 kap. 4 § 3 mom.

Enligt paragrafens 2 mom. har en utskökningsgrund i vilken någon åläggs att under- teckna ett köpebrev eller någon annan handling eller att ge sitt samtycke, godkännande eller motsvarande förklaring, sedan utskökningsgrunden vunnit laga kraft samma verkan som fullgörandet av plikten. Momentet motsvarar gällande 3 kap. 4 § 4 mom.

Förbudspunkt

Bestämmelserna om verkställande av förbudspunkt och därmed jämförbar tillåtelse- punkt dvs. bestämmelserna om verkställande av dom i vilken någon vid vite förbjuds att utföra en viss åtgärd eller åläggs att tillåta att någon annan utför en åtgärd i gällande 3 kap. 5 § är från år 1996. Inte heller i dessa bestämmelser behöver några ändringar i sak föreslås.

16 §. *Verkställande av förbudspunkt.* Enligt paragrafens 1 mom. verkställs en utsköknings- grund i vilken någon vid vite förbjuds att utföra en viss åtgärd eller åläggs att tillåta att någon annan utför en åtgärd så att utmätningssmannen ansöker om att vitet skall dömas ut, om förbudet har överträtts, och vid behov förelägger ett nytt vite. Om utskökningsgrunden inte innehåller något vitesföreläggande, skall utmätningssmannen först förelägga vite.

Momentet motsvarar bestämmelserna i gällande 3 kap. 5 § 1 och 2 mom. I fråga om föreläggande och utdömande av vite tillämpas också till denna del vad som föreskrivs i 3 kap. 74—81 §. I fråga om en förbudspunkt som inte vunnit laga kraft tillämpas den föreslagna 2 kap. 8 §.

Paragrafens 2 mom. gäller den uppmaning att iakttä förbudspunkten eller tillåtelsepunkten som ges i samband med meddelandet om anhängighet. Där skall svaranden uppmanas att omedelbart iakttä den plikt som förelagts honom i utskökningsgrunden. Till övriga delar kan i fråga om uppmaningen hänvisas till det som sägs angående 9 § 2 mom.

17 §. *Förhindrande av överträdelse av förbud.* Enligt paragrafens 1 mom. skall utmätningssmannen om han på lämpligt sätt kan förhindra att svaranden på nytt överträder ett förbud göra detta om svaranden har överträtt förbudet. Svaranden skall därförinnan ges tillfälle att bli hörd, om det inte finns anledning att anta att detta avsevärt försvårar verkställigheten. I paragrafens 2 mom. bestäms att svaranden skall underrättas om att åtgärder enligt 1 mom. har vidtagits.

Bestämmelserna motsvarar i huvudsak bestämmelserna i gällande 3 kap. 5 § 3 mom. Om hörande gäller dessutom vad som bestäms i 3 kap. 32 §. Bestämmelsen om att inte höra svaranden motsvarar bestämmelsen i 3 kap. 33 § 1 mom. som gäller meddelande om anhängighet. I fråga om förskott för kostnader tillämpas vad som föreskrivs i 8 kap. 6 §. Det föreslagna 2 mom. kompletterar bestämmelserna om efterhandsmeddelande i 3 kap. 36 §.

8 kap. **Om kostnad i utskökningsmål**

6 §. Utmätningssmannen har enligt paragrafen rätt att av sökanden kräva förskott för behövliga verkställighetskostnader. Vid verkställighet av en lagakraftvunnen dom genom vilken en betalningsskyldighet har fastställts, kan förskott krävas endast i de fall som avses i 3 kap. 18 §, 4 kap. 17 § 1 mom. och 25 §, 5 kap. 17 § samt 7 kap. 10 §.

Paragrafen motsvarar gällande bestämmelse, dock så att hänvisningen till 3 kap. 28 § som gäller hållande av vård över godset har

ersatts med en hänvisning till 18 § som gäller interimistiska åtgärder.

8 §. Det föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 2 mom. som gäller uttagande av kostnader ur säkerhet. Enligt momentet får ur säkerhet som ställts i ett utsökningsärende med stöd av utmätningsmannens beslut tas ut obetalda verkställighetskostnader och kostnader för återkallande av verkställigheten, om säkerheten har ställts även för ersättande av dessa.

Enligt de föreslagna 2 kap. 5—8 § skall sökanden ställa säkerhet då han ansöker om utsökning med stöd av en utsökningsgrund som inte vunnit laga kraft. Säkerhet ställs för verkställighetskostnader och kostnader för eventuellt återkallande av verkställigheten. Om svaranden redan har varit tvungen att betala verkställighetskostnaderna, kan han inkräva dem av sökanden vid en rättegång om skadestånd, varvid de med stöd av 3 kap. 47 § kan tas ur panten eller vid normal utsökning indrivnas hos borgensmannen. Om sökanden har betalt förskott för kostnaderna har ersättningsgiltiga kostnader inte uppkommit, utan sökanden får bära kostnaderna.

Om ingendera parten ännu har betalt verkställighetskostnader eller kostnader för återkallande av verkställigheten skall de enligt paragrafens 1 mom. tas ut hos sökanden med stöd av utmätningsmannens beslut. Med stöd av det föreslagna momentet kan kostnaderna tas ut också direkt ur panten eller hos borgensmannen. En borgensman som avger en borgensförbindelse för kostnader som föranleds av utsökning eller återkallande av utsökning har kunnat bereda sig på att en betalningsskyldighet kan uppkomma. Kostnaderna är i allmänhet inte heller stridiga i fråga om beloppet.

Borgensmannen och pantsättaren skall ha rätt att överklaga den betalningsskyldighet utmätningsmannen ålagt eller anhängiggöra en verkställighetstvist angående den.

9 §. Enligt gällande paragraf får kostnaderna för de utsökningsåtgärder som har blivit onödiga på grund av självrättelse enligt 9 kap. inte indrivnas hos parten i fråga, om rättelsen har föranletts av ett fel som utmätningsmannen själv har begått. Det föreslås att samma princip tillämpas också på eventuella onödiga kostnader som föranletts av återkal-

lade interimistiska verkställighetsåtgärder.

Enligt den föreslagna paragrafen får kostnaderna för utsökningsåtgärder som med anledning av självrättelse har blivit onödiga eller som har föranletts av återkallade interimistiska åtgärder inte tas ut hos parten, om rättelse- eller återkallelsebehovet har berott på en felbedömning i verkställigheten eller om det annars kan anses skäligt.

Utmättingsmannen kan bli tvungen att fatta ett sådant beslut om interimistisk åtgärd som avses i den föreslagna 3 kap. 18 § mycket snabbt och i en i viss mån oklar situation i syfte att trygga fortsatt verkställighet. I ett sådant fall kan eventuella verkställighetskostnader bäras av staten. Om åtgärden också åsamkar parten skada, kan ersättning betalas enligt den föreslagna 3 kap. 109 §.

9 kap. **Självrättelse, verkställighetstvist och avbrytande av verkställighet**

5 §. *Verkställighet av rättelsebeslut.* I utsökningspraxis har det ibland uppstått problematiska situationer när en person fått meddel av utsökningsmannen på basis av ett klart fel och vägrar återbetala dem frivilligt.

Det föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 2 mom. enligt vilket utmätningsmannen, om ett beslut om rättelse av ett skrivfel förutsätter återkrav av medel, skall uppmana den som har lyft medlen att återbetala de felaktigt erhållna medlen. Om medlen inte återbetalas, får utmätningsmannen driva in dem med stöd av beslutet om självrättelse på det sätt som föreskrivs om utmätning. I fråga om skrivfel är det i allmänhet fråga om redovisning till ett för stort belopp. Bestämmelsen ger inte utmätningsmannen rätt att verkställa återkrav i ett juridiskt oklart fall, utan endast på grund av ett fel av teknisk natur. Skrivfel definieras i kapitlets 1 § 4 mom. Med skrivfel jämställs i momentet en situation då medel av misstag redovisats till fel person. Även i detta fall skall felet vara av teknisk natur och uppenbart, t.ex. ett felaktigt kontonummer.

Rättsskyddet för den som fått en felaktig betalning förutsätter att han delges beslutet om rättelse och uppmaningen att återbetala medlen före indrivningen så som föreskrivs i

3 kap. 40 och 41 §, dvs. bevisligen. Den som åläggs att återbetala medel kan överklaga utmätningsmannens beslut eller anhängiggöra en verkställighetstvist med stöd av 9 kap. 6 § 1 mom. 2 punkten.

11 §. *Behandlingen av verkställighetstvister.* Det föreslås att till paragrafen om domstolsbehandlingen av verkställighetstvister fogas bestämmelser om hörande av utmätningsmannen samt om en utomståendes rätt att få ersättning för rättegångskostnaderna av staten.

Om en verkställighetstvist har anhängiggjorts utan anvisning skall tingsrätten enligt paragrafens gällande 2 mom. genast sända en kopia av stämningsansökan till utmätningsmannen för kännedom med begäran om hans utlåtande i saken. När sökandet av ändring i utmätningsärenden reformerades var tanken att utmätningsmännens åsikt i allmänhet skall framgå av anvisningen och att ett särskilt utlåtande av utmätningsmannen närmast behövs när tvisten anhängiggjorts utan anvisning. I praktiken har anvisningarna dock inte ersatt utlåtandena. Talan i verkställighetstvist väcks ofta genom anvisning av domstol.

I paragrafens 1 mom. föreslås en bestämmelse enligt vilken domstolen vid en verkställighetstvist skall höra utmätningsmannen, om det inte kan anses onödigt. Syftet med bestämmelsen är att utöka och förenhetliga hörandet av utmätningsmannen i verkställighetstvister.

Att utmätningsmannen hörs skall vara huvudregeln också vid verkställighetstvister som anhängiggjorts på grund av anvisning, men domstolen kan enligt prövning avstå från att höra utmätningsmannen, om den inte anser det nödvändigt. Domstolen får också avgöra formen för hörandet. Ibland kan det med tanke på utredningen av ärendet vara nyttigt att utmätningsmannen hörs personligt i domstolen i stället för eller utöver ett skriftligt utlåtande. De som hörs kan vara den ansvariga utmätningsmannen eller den ansvariga biträdande utmätningsmannen, som fungerat som förrättningsman och som ofta sitter inne med mest information i saken. Ibland kan man också höra en annan utmätningsman eller biträdande utmätningsman som givit den ansvariga utmätningsmannen handräckning.

Om en verkställighetstvist har anhängiggjorts utan anvisning, skall ett utlåtande fortfarande alltid begäras av utmätningsmannen enligt vad som sägs i 2 mom. Även i sådana fall kan det ibland vara nödvändigt att särskilt höra utmätningsmannen för att få ytterligare uppgifter.

Vid verkställighetstvister svarar parterna vanligen själva för sina rättegångskostnader. I motiveringarna till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av 21 kap. rättegångsbalken, 9 kap. 8 och 9 § lagen om rättegång i brottmål samt 19 § tingsrättslagen, RP 107/1998 rd, konstateras att i vissa speciella rättegångar som svarande kan kallas också sådana personer som oberoende av utgången i målet varken kan betraktas som målets vinnare eller förlorare när det gäller skyldigheten att ersätta rättegångskostnaderna. Som exempel på sådana partskonstellationer nämns utmätningsbesvär och verkställighetstvister. I dessa mål kan svaranden inte betraktas som förlorande part om han inte deltar i rättegången på ett sätt som göra att rättegångskostnaderna ökar.

När en utomstående väcker talan i en verkställighetstvist på grundval av att verkställigheten kränker hans rätt, instäms borgenärerna och gäldenären. Om utmätningsmannen har blivit ombedd att avge ett utlåtande, nöjer sig borgenärerna vanligen med att hänvisa till det i sitt svar. Talan i verkställighetstvist åsamkar den utomstående kostnader och besvär. Situationen kan ur den utomståendes synvinkel bli orimlig om han vinner verkställighetstvisten men inte får ersättning för rättegångskostnaderna av motparten. När det gäller officiella åtgärder är verkställighetstvisten en rättegång som gagnar utsökningsförfarandet. När det föreslås att utmätningsmannen skall höras i större utsträckning innebär det att utmätningsmannen får ökad betydelse i verkställighetstvisterna. Även om utmätningsmannen också i en verkställighetstvist skall agera objektivt i förhållande till parterna, kommer utmätningsmannens utlåtande att få en relativt stark ställning i tvisten. Som motvikt till detta kan statens ansvar att ersätta en utomståendes skäliga rättegångskostnader anses befogat.

I syfte att förbättra en utomståendes rättsskydd föreslås i paragrafen ett nytt 4 mom.

enligt vilket staten på den utomståendes yrkande kan åläggas att ersätta hans skäligen rättegångskostnader om en talan som väckts av den utomstående godkänns. Momentet skall också tillämpas i fråga om en verkställighetsvist som anhängiggjorts av en utomstående utan anvisning. Förslagets ekonomiska verkningar har behandlats i den allmänna motiveringen i avsnitt 4.1.

En utomstående skall yrka sådan ersättning för rättegångskostnaderna som avses i momentet. En utomstående som vinner en verkställighetsvist har inte absolut rätt att få ersättning av statens medel, utan detta bestäms av domstolen. Staten är inte ersättningskyldig till den del den utomståendes motpart med avvikelse från huvudregeln åläggs att ersätta den utomståendes kostnader. Å andra sidan är statens kostnadsansvar avsett för situationer då en utomstående för att försvara sin rätt verkligen blir tvungen att föra sin talan. Ersättning skall i allmänhet inte fastslås om t.ex. borgenärerna inte alls svarar på talan eller inte motsätter sig den i själva saken. De kostnader en utomstående ersätts för skall vara skäligen.

Motsvarande reglering i fråga om utsökingsbesvär av en utomstående föreslås inte. Kostnadsansvar från statens sida behövs inte, eftersom en utomstående vid utsökingsbesvär vanligen åsamkas mindre kostnader än vid en verkställighetsvist. I riksdagen behandlas som bäst en regeringsproposition med förslag till lagar om ändring av bestämmelserna om förberedelse och huvudförhandling i tvistemål samt behandling av ansökningsärenden i rättegångsbalken och i vissa andra lagar, RP 32/2001 rd. Enligt propositionen kan behandlingen av ett tvistigt ärende som gäller utsökingsbesvär med stöd av det föreslagna 10 kap. 13 § 1 mom. utsökninglagen och den föreslagna 8 kap. 4 § fortsätta i den ordning som bestäms för behandling av tvistemål. Trots detta skall ett ärende som gäller utsökingsbesvär kvarstå som ett fullföljdsärende i vilket tingsrätten på tjänstens vägnar med stöd av 10 kap. 13 § 5 mom. utsökninglagen till alla delar kan granska utmätningens avgörande. Huvudregeln skall också vara att motparten inte åläggs att ersätta rättegångskostnaderna. I särskilda fall kan en utomstående få ersättning för rätte-

gångskostnaderna i form av skadestånd med stöd av den föreslagna 3 kap. 109 §.

15 §. *Innehållet i beslut om avbrytande.* Enligt paragrafens 2 mom. kan det i beslutet om avbrytande av särskilda skäl förordnas att en verkställighetsåtgärd som redan har vidtagits skall återkallas. Bestämmelsen motsvarar till denna del gällande bestämmelse.

I enlighet med det nya 3 mom. som föreslås i 18 § fogas till det här aktuella momentet en bestämmelse med vars hjälp man försöker minska förluster som uppkommer genom att utsökningen av egendom som inte kan förvaras har avbrutits. Om den utmäta egendomen är sådan att den snabbt sjunker i värde eller om den föranleder höga skötselkostnader, kan det enligt momentet i fråga om försäljning förordnas att verkställigheten skall återkallas endast om det ställs säkerhet för ersättande av kostnader och skadestånd eller om det finns vägande skäl till avbrytandet. Sistnämnda situation kan vara aktuell i synnerhet när det råder osäkerhet om en utomståendes äganderätt.

Till paragrafen fogas ett nytt 3 mom. enligt vilket bestämmelserna om avbrott ovan i kapitlet även gäller utfärdande av ett sådant förordnande i vilket återkallande av verkställigheten förbjuds eller avbryts. Även den domstol som givit avgörandet kan själv ge ett sådant förordnande om förbud. Härvid blir förordnandet i kraft tills avgörandet i fråga vinner laga kraft eller en högre domstol ger ett nytt förordnande i ärendet.

I rättspraxis har det i vissa fall rätt oklarhet om huruvida en domstol har rätt att avbryta också återkallandet av verkställigheten. En sådan situation kan uppstå t.ex. när en tingsrätt har upphävt utmätningen, varvid utmätningensmannen skall återkalla verkställigheten. Om hovrätten dock ändrar underrättens beslut och håller utmätningen i kraft, kan det hända att den egendom som skall utmätas inte längre existerar.

Om tingsrätten i ovannämnda exempelfall själv utfärdar förordnandet om avbrott, leder beslutet om upphävande av utmätning inte till omedelbara återkallelseåtgärder. Om ändring i beslutet inte söks, kan återkallelseåtgärder vidtas så snart beslutet om upphävande vunnit laga kraft. Om ändring söks, skall förordnandet om avbrott gälla tills ett nytt

förordnande om avbrott utfärdas i högre rättsinstans. Om ett sådant inte utfärdas skall avbrottet gälla tills en högre rättsinstans fattar sitt beslut.

18 §. *Hur ett förordnande om avbrott inverkar på utförda verkställighetsåtgärder* Till paragrafen fogas ett nytt 3 mom. enligt vilket utmätningssmannen vid behov skall underrätta den domstol som har gett förordnandet om avbrott om att den utmäta egendomen under avbrottet snabbt sjunker i värde eller medför höga skötselkostnader.

Den föreslagna bestämmelsen behövs av den anledningen att domstolarna inte alltid har tillräcklig information om de olika faser i utmätningen för att kunna ge ett lämpligt förordnande om avbrott. Av processtaktiska skäl kräver inte heller parterna nödvändigtvis att en egendom som sjunker i värde skall säljas. Utmätningssmannen borde ta kontakt med domstolen t.ex. när en värdefull bil snabbt sjunker i värde. Utmätningssmannen har inte alltid tillgång till lokaler som lämpar sig för långvarig förvaring. Det ankommer på domstolen att avgöra huruvida den skall ge ett nytt förordnande om avbrott där t.ex. försäljning av egendomen tillåts, men redovisning av medlen förbjuds eller där det bestäms att utmätningen återkallas mot säkerhet som ställs av gäldenären. Eftersom det primärt är på parternas ansvar att begära att förordnandet om avbrott ändras för att motsvara förhållandena, är avsikten inte att påföra utmätningssmannen ett särskilt ansvar i detta avseende.

10 kap. **Sökande av ändring i utmätningssmannens förfarande**

8 §. *Besvärens inverkan på verkställighet*. Till paragrafen fogas ett nytt 2 mom. som innehåller en bestämmelse om rättsverkningarna av att utmätningen upphävs. Enligt momentet skall utmätningssmannen om utmätningen upphävs utan dröjsmål vidta åtgärder för att återkalla utmätningen, om inte domstolen beslutar något annat. Momentet kompletterar det föreslagna nya 3 mom. i 9 kap. 15 § enligt vilket ett förordnande kan utfärdas i vilket återkallande av verkställigheten förbjuds eller avbryts. Även den domstol

som givit avgörandet kan själv ge ett sådant förordnande.

Ett beslut av fullföljdsdomstolen om upphävande av utmätningen leder inte automatiskt till att utmätningen förfaller, utan utmätningssmannen måste särskilt återkalla utmätningen.

En reglering enligt vilken ett beslut om upphävande av utmätning som inte vunnit laga kraft leder till inledande av återkallelseåtgärder har motiverats med utgångspunkt i den ändringssökandes rättsskydd. I en oklar situation kan den domstol som utfärdat beslutet om upphävande eller den domstol som prövar de fortsatta besvären dock förbjuda eller avbryta återkallelseåtgärderna, vilket innebär att man kan sörja också för motpartens intressen.

Om återkallelseåtgärder inte har förbjudits eller avbrutits kan momentet i fråga om fortsatta besvär leda till den åtminstone i teorin problematiska situationen att utmätningen inte är i kraft medan utsökningsbesvären behandlas. Avsikten är dock att det även då skall vara möjligt att upphäva ett beslut som gäller upphävning av utmätningen, varvid utmätningssmannen på nytt skall utmäta egendomen i fråga.

11 kap. **Särskilda bestämmelser**

På traditionellt vis föreslås att särskilda bestämmelser tas in i sista kapitlet i utsökningslagen. För detta ändamål fogas 11 kap. till lagen.

1 §. *Närmare bestämmelser*. I gällande 1 kap. 17 § ingår ett bemyndigande att utfärda närmare bestämmelser om utsökningsväsendets förvaltning genom förordning. Med stöd av bestämmelsen har förordningen om utsökningsväsendets förvaltning (319/1996) utfärdats.

I utsökningslagen finns däremot ingen allmän bestämmelse med bemyndigande att utfärda förordning och någon sådan föreslås inte heller i denna proposition. I samband med att den ursprungliga utsökningslagen stiftades utfärdades förordningen om införande af ny utsökningslag och hvad i afvseende derå skall iakttagas. Förordningen innehåller närmast övergångsbestämmelser men också bestämmelser av annat slag. I ingres-

sen i gällande utsökningsförordning konstateras att bestämmelserna i förordningen meddelats med stöd av utsökningslagen av den 3 december 1895.

I den nya grundlagen betonas att den lagstiftande makten utövas av riksdagen. Riksdagen utfärdar allmänna rättsnormer som är förpliktande för enskilda personer och sammanslutningar samt myndigheter. Förordningar däremot kan endast utfärdas med stöd av ett bemyndigande i lag. I några få undantagsfall baserar sig bemyndigandet att utfärda förordning direkt på grundlagen. Den lag i vilket bemyndigande att utfärda förordning ges skall vara precis och klart avgränsad.

I denna proposition har man i enlighet med ovanstående principer utgått ifrån att de bestämmelser som innehåller ett bemyndigande att utfärda förordning i utsökningslagen skall finnas i det sammanhang där de behövs. Strävan har varit att utforma bestämmelserna om bemyndigande precis och klart avgränsat med beaktande av hur viktig regleringen i sak är på en lägre nivå i synnerhet för medborgare och sammanslutningar.

Enligt paragrafen skall närmare bestämmelser om ordnandet av utsökningsväsendets förvaltning och om verkställigheten av utsökningslagen utfärdas genom förordning av statsrådet. I momentet konstateras det som redan är faktum, dvs. att bestämmelser om utsökningsväsendets förvaltning utfärdas genom förordning. Preciseringsen gäller endast att det är fråga om en förordning av statsrådet. I momentet finns dessutom ett traditionellt bemyndigande att utfärda förordning som gäller verkställigheten av lagen. Ett sådant bemyndigande begränsar sig endast till de bestämmelser som är nödvändiga med tanke på behörig verkställighet av lagen och innebär inget allmänt bemyndigande att utfärda förordning.

2 §. *Anvisningar och bestämmelser.* Justitieministeriet kan enligt paragrafen meddela administrativa anvisningar och föreskrifter för verkställigheten av utsökningslagen. Det är närmast fråga om en förtydligande bestämmelse. Utan hinder av den nya grundlagen har man ansett att varje ministerium med stöd av den allmänna behörighet som hänförs till ministeriets uppgifter kan meddela interna bestämmelser inom statsförvaltningen

genom beslut av ministeriet. En sådan bestämmelse kan endast gälla myndigheterna på förvaltningsområdet, men inte enskilda personer eller sammanslutningar eller kommuner. Bestämmelserna kan på sin höjd ha tekniska sidoeffekter eller i övrigt i sak obetydliga verkningar i detaljfrågor i förhållande till nämnda instanser.

Justitieministeriet skall avgöra när det finner det motiverat att meddela administrativa föreskrifter som är bindande för utsökningsmyndigheterna och när det meddelar anvisningar som inte är bindande för myndigheterna. Anvisningar får inte heller meddelas om frågor som har verkningar på enskilda instansers eller kommuners ställning.

Utsökningsmyndigheternas rättskipningsavgöranden gäller utan undantag enskilda medborgare eller sammanslutningar. Av denna anledning kan utsökningsmyndigheternas rättskipningsavgöranden styras endast så att utsökningsmyndigheterna informeras om ny lagstiftning eller rättspraxis. På ett bindande sätt kan rättskipningsavgörandena styras endast genom förordning och då endast med stöd av en sådan bestämmelse om bemyndigande i lag som uppfyller ovanstående krav.

Kraftträdelse- och övergångsbestämmelser. Enligt paragrafens 1 mom. skall den föreslagna lagen träda i kraft den 1 mars 2003. Nämnda dag tas det nya informationssystemet inom utsökningsväsendet i bruk. Många av de föreslagna bestämmelserna baserar sig på det nya informationssystemet.

På samma sätt som i fråga om processbestämmelser är utgångspunkten att den nya lagen omedelbart skall tillämpas på ärenden som är anhängiga när den träder i kraft, med de undantag som nämns i 2-4 mom.

I paragrafens 2 mom. uppräknas de ärenden i fråga om vilka de bestämmelser som gäller när lagen träder i kraft tillämpas i stället för de föreslagna bestämmelserna när det gäller ärenden som blivit anhängiga innan lagen träder i kraft. Sådana är bestämmelserna om jäv för utmätningsmannen, utsökningsregistret, utsökningsgrunder, kvittning, anhängiggörande av utsökningsärenden, ombud, meddelande om anhängighet och förhandsmeddelande samt begränsad utsökning.

Utmätningmännen förutsätts inte granska

huruvida de är jäviga i ärenden som är anhängiga, utan tidigare bestämmelser om jäv följs. Utsökningsregistret inrättas den 1 mars 2003, vilket innebär att bestämmelserna om det tillämpas först efter det att lagen har trätt i kraft. Om ett utsökningsärende har blivit anhängigt före ikraftträdandet tillämpas de tidigare bestämmelserna om utsökningsgrunder. Bestämmelserna om tiden för utsökningsgrundens verkställbarhet tillämpas dock omedelbart och delvis retroaktivt. Bestämmelserna om kvittning skall på grund av sina materiellrättsliga drag tillämpas på ärenden som anhängiggjorts efter lagens ikraftträdande. Bestämmelserna om anhängiggörande av utsökningsärenden kan endast tillämpas på nya utsökningsärenden. Även rättsverkningarna av anhängiggörandet, t.ex. preskriptionsavbrott, skall endast gälla ärenden som blivit anhängiga efter lagens ikraftträdande. Ombud i ärenden som är anhängiga fortsätter företrädet enligt de tidigare bestämmelserna. De meddelanden om anhängighet och förhandsmeddelanden som anges i den föreslagna lagen skall i fråga om ärenden som anhängiggjorts efter det lagen trätt i kraft ges med hjälp av det nya informationssystemet. Begränsad utsökning skall begäras i ansökan och bestämmelser som gäller den kan därför inte tillämpas på ärenden som är anhängiga. Registrering som passivfordran kan dock ske i ett ärende som är anhängigt när lagen träder i kraft, om sökanden begär det enligt den föreslagna 3 kap. 101 §.

Enligt momentet lämnas de uppgifter som avses i 1 kap. 31 § i fråga om ärenden som blivit eller varit anhängiga före lagens ikraftträdande på annat sätt än som utskrifts ur informationssystemet. Avsikten är att göra utsökningsärendena tillgängliga för allmänheten på ett korrekt enhetligt sätt oberoende av när utsökningsärendet varit anhängigt. I fråga om ärenden för vilka ärendehanteringssuppgifterna inte införts i det nya utsökningsregistret i enlighet med den nya lagen, ges de uppgifter som avses i 1 kap. 31 § ur gamla register eller kartotek.

Som delgivningsadress skall enligt momentet betraktas den adress som har givits till utmätningssmannen i enlighet med de bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet. Momentet innebär att de postadresser som

avses i gällande 3 kap. 21 § 4 mom. och som uttryckligen givits till utmätningssmannen eller finns antecknade på en skrivelse skall utgöra sådana delgivningsadresser som avses i den föreslagna lagen.

I paragrafens 3 mom. bestäms att lagens 2 kap. 24 och 25 § om tidsbegränsning för verkställbarheten skall tillämpas också på utsökningsgrunder som givits innan lagen träder i kraft och på utsökningsärenden som är anhängiga när lagen träder i kraft. Det sistnämnda är av betydelse också i fråga om långvarig utmätning av periodisk inkomst.

Om dock en utsökningsgrund som avses i 2 kap. 25 § har givits före den 1 mars 1993, räknas tiden för utsökningsgrundens verkställbarhet från nämnda datum, dvs. från den 1 mars 1993. Om en utsökningsgrund har givits nämnda datum eller därefter skall tidsfristen på normalt sätt räknas enligt den föreslagna 2 kap. 25 §.

Det är nödvändigt att tillämpa bestämmelserna om tidsfrist för utsökningsgrunden retroaktivt för att ett av de viktigaste syftena med propositionen skall kunna uppnås, dvs. att hindra ett livslångt eller oskäligt långvarigt utsökningsförfarande. De flesta av de personer som inte omfattas av de övriga systemen för reglering av överskuldssättning skuldsatte sig redan i början av 1990-talet till följd av depressionen. Retroaktiv tillämpning av tidsfristen för utsökningsgrunden behandlas också ovan i avsnitt 3.2 i den allmänna motiveringen och nedan i avsnittet om lagstiftningsordning.

Den föreslagna övergångsbestämmelsen innebär att högst tio år av tidsfristen på 15 eller 20 år för verkställbarhet har kunnat förflyta innan lagen träder i kraft. Borgenären har i vilket fall som helst fem eller tio år på sig att driva in fordran efter ikraftträdandet.

Enligt paragrafens 4 mom. skall lagens 3 kap. 5 § 2 mom. börja tillämpas från och med den 1 januari 2004. Bestämmelsen om att en dom eller ett beslut om säkringsåtgärder på basis av vilka ärendet tidigare varit anhängigt inte behöver fogas till ansökan om utsökning skall således börja tillämpas först från början av det år som följer efter ikraftträdandet. Under det år då informationssystemet tas i bruk fogas utsökningsgrunden i pappersform till de förnyade ansökningar som anges i den nya

lagen. Man vill på så sätt försäkra sig om och testa informationssystemets tillförlitlighet i fråga om den s.k. elektroniska stämpeln.

Enligt momentet skall vid sådan utmätning av periodisk inkomst som är anhängig när lagen träder i kraft lagens 6 kap. 23 § 2 mom. börja tillämpas senast ett år efter lagens ikraftträdande. I fråga om utmätning av periodisk inkomst reserveras en ett år lång övergångstid för att principen om turvis fördelning skall kunna frångås. I annat fall kan ändringen vara alltför abrupt för en borgenär som väntat länge på sin tur till utdelning.

Om det i utsökningslagen eller i någon annan lag eller i förordning hänvisas eller annars avses bestämmelser som har ersatts med bestämmelser i den föreslagna lagen, skall enligt paragrafens 5 mom. i stället för de tidigare bestämmelserna de ersättande nya bestämmelserna tillämpas. I momentet intas således en sedvanlig princip om tillämpning av motsvarande bestämmelse.

Utsökningslagen är en allmän lag och hänvisningsbestämmelser som gäller den finns i ett mängd lagar. Dessa hänvisningsbestämmelser har inte i detta sammanhang kunnat ändras i större utsträckning, utan hänvisningsbestämmelserna skall uppdateras i samband med att speciallagarna revideras. Endast vissa hänvisningar i andra lagar som ansetts centrala föreslås bli ändrade.

Inte heller de interna hänvisningsbestämmelserna i utsökningslagen har ändrats på ett heltäckande sätt, eftersom avsikten är att under de närmaste åren se över de kapitel i utsökningslagen som ännu inte reviderats. Behövliga ändringar kan göras då.

I paragrafens 6 mom. finns en bestämmelse som är vanlig i anslutning till omfattande reformer som kräver mycket arbete på förhand om att åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

1.2. Lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg

2 §. Avsikten är att starta en totalreform av skatteutsökningslagen omedelbart efter totalreformen av utsökningslagen. Det är därför inte ändamålsenligt att i detta sammanhang se över bestämmelserna i skatteutsökningsla-

gen. Utgångspunkten är att de föreslagna bestämmelserna i utsökningslagen skall kunna tillämpas till den del det inte finns någon uttrycklig avvikande bestämmelse i skatteutsökningslagen eller i en förordning med stöd av den. I eventuella konfliktsituationer har skatteutsökningslagen, som betraktas som specialreglering, företräde framför utsökningslagen.

Hänvisningsbestämmelsen till utsökningslagen i skatteutsökningslagen skall revideras så att den gäller den nya lagen. Enligt paragrafen iakttas vid utsökning av fordran i tillämpliga delar bestämmelserna i utsökningslagen, om inte något annat föreskrivs i skatteutsökningslagen eller i förordning av statsrådet med stöd av den.

I ett skatteutsökningsärende tillämpas således i tillämpliga delar bestämmelserna om bl.a. utmätningens utslutande behörighet, jäv, krav på tillbörligt förfarande, utsökningsregister, gäldenärsbaserad behandling, samarbete mellan utmätningmän, interimistiska åtgärder, verkställighetsförrättning, utmätningens beslut, hörande och meddelanden, delgivning, säkerhet, eftersökande av egendom och utredningsmaterial, rätt att få och skyldighet att lämna uppgifter, vite, kraftåtgärder, återvinning, ärenden som upphör att vara anhängiga, verkställighetshinder, passivfordran samt begränsad utsökning.

3 §. I gällande paragraf finns skatteutsökningslagens forumregler. Det föreslås att bestämmelserna stryks, eftersom det även i ärenden som avses i skatteutsökningslagen är motiverat att övergå till ett riksomfattande gäldenärsbaserat förfarande.

För tydlighets skull skall i paragrafen tas in en bestämmelse enligt vilken ansökan om utsökning av fordran görs på det sätt som föreskrivs i 3 kap. utsökningslagen. Enligt paragrafen behöver till ansökan inte fogas den handling som utgör grund för betalnings-skyldigheten, men handlingen skall specificeras och uppgifter om den ges i ansökan. På begäran av utmätningensmannen är sökanden skyldig att ge in handlingen i fråga.

En ansökan om utsökning av en fordran enligt skatteutsökningslagen kan sändas till utmätningensmannen på gäldenärens hemort eller till en annan lokal utmätningensman eller till

utsökningens informationssystem av en sökande som fått tillstånd till detta. Behandlingen av ärendet koncentreras till den ansvarige utmätningssmannen. Ansökan om utsökning kan också ske t.ex. med hjälp av en elektronisk blankett eller per telefax.

I propositionen är strävan att uppnå ett utsökningsförfarande utan papper. Eftersom ett i skatteutsökningslagen avsett ärende anhängiggörs av en sökande under tjänstansvar eller en sökande som i övrigt kan anses tillförlitlig, är det i regel inte nödvändigt att bifoga en särskild verkställighetshandling, t.ex. en faktura eller en expedition. Praxis har också i många avseenden utformat sig på detta sätt. Det kan anses tillräckligt att den handling som ligger till grund för verkställigheten specificeras och behövliga uppgifter om dess innehåll ges. Om oklarhet uppstår, har utmätningssmannen alltid rätt att fordra att den handling som ligger till grund för ansökan fogas till ansökan.

Avsikten är att de bestämmelser i 2 § skatteutsökningsförordningen som står i strid med den föreslagna bestämmelsen ovan skall upphävas. Det förbud mot ombud som finns i nämnda paragraf i förordningen kommer senare att prövas separat.

Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser. Enligt paragrafens 1 mom. skall lagen på samma sätt som reformen av utsökningslagen träda i kraft den 1 mars 2003.

De reformer som föreslås i utsökningslagen skall också tillämpas på sådana ärenden som avses i skatteutsökningslagen till den del avvikelse inte följer av skatteutsökningslagen. Enligt paragrafens 2 mom. skall av denna anledning också i fråga om ärenden enligt skatteutsökningslagen i tillämpliga delar tillämpas vad som föreskrivs i ikraftträdelse- och övergångsbestämmelserna i lagen om ändring av utsökningslagen.

Enligt paragrafens 3 mom. får åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter vidtas innan lagen träder i kraft.

1.3. Förordningen om preskription i fordringsmål och om offentlig stämning på borgenärer

I utsökningslagens 2 kap. 24 och 25 § föreslås bestämmelser av ny typ om tidsfrist i

fråga om utsökningsgrundens verkställbarhet. Bestämmelser om de utsökningsrättsliga rättsverkningarna av att tiden för verkställbarheten löpt ut skall ingå i utsökningslagen och i konkursstadgan.

I preskriptionsförordningen föreslås däremot i detta sammanhang ingen bestämmelse där den materiella preskriptionen av en fordran kopplas till utsökningslagens bestämmelser. Frågan om fordran förblir i kraft som en förpliktelse som inte kan verkställas eller om det föreskrivs om en slutlig preskriptionstid också för själva fordran, kommer att avgöras senare.

Enligt rådande uppfattning skall alla fordringar omfattas av en allmän preskriptionstid på tio år enligt preskriptionsförordningen efter att en dom har givits. Denna preskriptionstid kan anses vara rätt lång med tanke på gäldenären. För närvarande kan det alltså förflyta närmare tio år utan att gäldenären på minsta vis påminns om en verkställbar fordran. En förkortning av avbrottsintervallet efter det att utsökningsgrunden erhållits kan tas upp i samband med revideringen av preskriptionslagstiftningen.

1 §. I gällande paragraf föreskrivs om en allmän preskriptionstid på tio år och om borgenärens skyldighet att avbryta preskriptionen av sin fordran senast inom tio år.

Preskriptionen kan avbrytas också i utsökningsförfarande. Det är i någon mån oklart vilka krav utsökningsförfarandet skall uppfylla till denna del. I Högsta domstolens rättspraxis (KHD 1963 II 129, 1984 I 4 och 1984 II 179) har inte krävts att gäldenären bevisligen skall ha underrättats om ett verkställt utmätningförsök. Preskriptionen anses ha avbrutits, fastän varken gäldenären eller ombud för honom varit närvarande vid förrättningen och gäldenären inte på förhand underrättats om den. Å andra sidan har ett utmätningförsök som verkställts i utmätningssmannens tjänsterum inte ansetts avbryta preskriptionen av en fordran.

Även de föreslagna bestämmelserna om tidsfrist för utsökningsgrunden föranleder ett behov att justera förutsättningarna för preskriptionsavbrott i utsökningsförfarande. Som motvikt till tidsfristen är det viktigt att borgenären smidigt och säkert har möjlighet att avbryta sådan preskription av fordran som

kan avbrytas. De föreslagna bestämmelserna om tidsfrist för utsökningsgrunden befriar inte borgenären från att sörja för att preskriptionen av fordran avbryts.

Preskriptionsavbrott enbart på basis av en ansökan om utsökning föreslogs redan i ett kommittébetänkande om revidering av preskriptionslagstiftningen från 1957, (kommittébetänkande 1957:15). Betänkandet ledde dock inte till lagstiftningsåtgärder.

Det föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 3 mom. enligt vilket preskriptionen avbryts även när borgenären anhängiggör ett utsökningsärende eller när fordran annars beaktas i utsökningsförfarande. Den nya preskriptionstiden börjar när utsökningsärendet inte längre är anhängigt.

Det är ändamålsenligt att motsvarande bestämmelser också gäller konkurs och andra motsvarande rättsliga förfaranden. I denna proposition föreslås dock inga bestämmelser till denna del, eftersom en totalreform av preskriptionslagstiftningen är aktuell.

Enligt den föreslagna 3 kap. 8 § utsökningslagen blir ett utsökningsärende anhängigt när ansökan om utökning inkommer till den lokala utsökningsmyndigheten eller till utsökningens informationssystem, om det inte senare framkommer att det inte fanns förutsättningar för anhängiggörande. Om en handling som skall fogas till ansökan inkommer för sent, dvs. efter den tid som anges i 7 §, blir utsökningsärendet anhängigt den dag handlingen inkom, om inte ansökningshandlingarna redan har återsänts.

Preskriptionsavbrott förutsätter inte att ett utmättningsförsök verkställs. Det räcker att utsökningsärendet har blivit anhängigt. På basis av de föreslagna bestämmelserna i utsökningslagen skall gäldenären i regel få meddelanden i ett anhängigt utsökningsärende. Enligt de föreslagna 3 kap. 33, 34 och 36 § utsökningslagen skall en gäldenär, vars vistelseort är känd, i ett utsökningsärende få meddelande om anhängighet, förhandsmeddelande eller efterhandsmeddelande.

Å andra sidan avbryts preskriptionen även om gäldenärens vistelseort inte är känd. I denna situation förutsätter gäldenärens rättsskydd att han vid behov senare kan utreda om preskriptionen av fordran har avbrutits i tid och när den nya preskriptionstiden har in-

letts. Enligt det föreslagna 1 kap. 34 § 1 mom. utsökningslagen skall till en person som är eller har varit svarande eller sökande i ett utsökningsärende på begäran ges en utskrift ur informationssystemet som innehåller ärendehanteringssuppgifterna för de föregående fyra åren och vid behov för längre tid. Borgensmän och andra vilkas betalningsskyldighet kan påverkas av fordrans preskription och belopp skall ha motsvarande rätt beträffande fordran i fråga.

Preskriptionen av en fordran avbryts också när fordran beaktas i utsökningsförfarande utan att borgenären ansökt om utsökning. Preskriptionen avbryts när borgenären i ett utsökningsärende framställer ett yrkande gällande fordran eller när fordran beaktas på tjänstens vägnar. Sådana yrkanden kan framställas närmast vid den partsförhandling som föregår auktion av en fastighet eller av egendom som i utsökningslagen jämföras med fastighet. Också ett sådant yrkande som framställs av panthavaren enligt 4 kap. 12 § utsökningslagen avbryter preskriptionen. Till den del pantens värde täcker fordran har preskriptionsavbrottet visserligen ingen central betydelse, eftersom även en preskriberad fordran kan indrivras ur panten.

Med stöd av den föreslagna 3 kap. 98 § har en borgenär som har en utsökningsgrund eller gör det sannolikt att han har en fordran på gäldenären, rätt att i en sådan situation som anges i paragrafen utan ansökan om utökning få ett medellöshetsintyg som gäller gäldenären. Utsökningsärendet blir då inte anhängigt, vilket innebär att preskriptionen av fordran inte avbryts med att borgenären begär nämnda intyg.

Om full betalning för en fordran inte inflyter vid utsökningen, utfärdas ett hinderintyg för den del som inte influtit. För den del som inte influtit börjar en ny preskriptionstid löpa efter det att utsökningsärendet upphör att vara anhängigt. Enligt det föreslagna 3 kap. 95 § 3 mom. utsökningslagen upphör utsökningsärendet att vara anhängigt den dag intyget över hinder utfärdas.

I momentet finns ytterligare en bestämmelse enligt vilken preskriptionen inte avbryts om sökanden återtar sin ansökan om utsökning innan gäldenären har underrättats om att ärendet har anhängiggjorts. Bestämmelsen

behövs för att sökanden inte skall kunna avbryta preskriptionen av fordran utan gäldenärens vetskap på ett sätt som gäldenären inte i efterhand kan underrättas om. Preskriptionen avbryts däremot även om ansökan återtas om gäldenären t.ex. hunnit få ett meddelande om anhängighet.

Enligt det föreslagna 2 kap. 1 § 1 mom. utsökningens informationssystem kontrollerar preskriptionen automatiskt. Endast om det förflutit mer än tio år sedan ärendet senast var anhängigt i utsökning blir utmätningsmannen tvungen att särskilt utreda om preskriptionen avbrutits. Avsikten är att separat ta ställning till en förkortning t.ex. till fem år av avbrottsintervallet efter att utsökningens grund givits.

Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser. Även ändringen av preskriptionsförordningen skall enligt paragrafens 1 mom. träda i kraft den 1 mars 2003.

Lagen skall enligt paragrafens 2 mom. tillämpas på utsökningens ärenden som blir anhängiga efter lagens ikraftträdande, dvs. på ansökningar som gjorts efter det att utsökningens registret tagits i bruk.

1.4. Lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet

11 §. *En parts rätt att ta del av en handling.* Gällande paragraf gäller offentlighet i fråga om parterna. Enligt paragrafens 1 mom. har den som i ett ärende är sökande eller anför besvär eller någon annan vars rätt, fördel eller skyldighet ärendet gäller, dvs. part, rätt att hos den myndighet som behandlar eller har behandlat ärendet ta del av en myndighetshandling som kan eller har kunnat påverka behandlingen, även om handlingen inte är offentlig. Om undantagen från denna rätt bestäms i paragrafens 2 mom.

I gällande 2 mom. begränsas i fråga om utsökning sökandens rätt att ta del av uppgifter som gäller gäldenärens ekonomiska ställning i ett utsökningens ärende. Ett undantag utgör en situation där uppgifterna behövs för väckande av återvinningstalan.

På grund av att utsökning sker i flera ske-

den och har en officiell karaktär samt genom att situationerna är av varierande och brådsakande natur föreslås att till momentet fogas en bestämmelse enligt vilken en part, hans ombud eller hans biträde inte har denna rätt när det är fråga om uppgifter i ett utsökningens ärende förrän utmätning har förrättats och egendomen omhändertagits, om givandet av uppgiften märkbart skulle försvåra verkställigheten. Bestämmelsen begränsar i praktiken närmast gäldenärens rätt att få information i vissa undantagsfall.

Bestämmelsen överensstämmer med den föreslagna bestämmelsen i 1 kap. 28 § utsökningens lagen gällande uppskjutande av rätten till insyn. Begränsningen kan tillämpas i synnerhet på utsökningens ärenden som krävt mycket utredningsarbete och i vilka borgenären har ett stort intresse. När den grund för begränsning som nämns i paragrafen försvinner, dvs. att verkställigheten märkbart försvåras, skall de begärda upplysningarna lämnas omedelbart.

Den föreslagna bestämmelsen skall inte begränsa den allmänna rätten att ta del av en handling. Gäldenären har således rätt att få det intyg som avses i 1 kap. 31 § så snart ärendet har hunnit bli infört i utsökningens informationssystem.

24 §. *Sekretessbelagda myndighetshandlingar.* Det riksomfattande utsökningens registret gör det möjligt att tillgodose rätten till uppgifter ur utsökningens myndigheternas handlingar på ett enhetligt sätt. I avsnitt 3.5. i den allmänna motiveringen föreslås av nämnda skäl att i 24 § 1 mom. 23 punkten offentlighetslagen tas in bestämmelser om offentlighet för andra handlingar än utsökningens myndighetens handlingar i utsökningens registret. Bestämmelserna om utsökningens registret skall däremot utgöra en särskild helhet i 1 kap. utsökningens lagen.

Enligt den föreslagna punkten är sådana handlingar sekretessbelagda som innehåller uppgifter om en persons årsinkomster eller totala förmögenhet eller inkomster och förmögenhet som ligger till grund för stöd eller förmåner eller som annars beskriver hans ekonomiska ställning. Den allmänna förra delen av denna punkt överensstämmer med gällande bestämmelse. Enligt den senare delen i punkten är sekretessbelagda utöver vad

som särskilt bestäms om utsökningsregistret, utsökningsmyndighetens handlingar till den del de innehåller uppgifter om fysiska personer som utsökningsgäldenärer samt utsökningsutredning.

För närvarande är ansökan om utsökning, utmätningsmannens beslut och förrättningsprotokoll offentliga, med undantag av protokoll över en utsökningsutredning. Denna princip skall kvarstå, dock så att uppgifter som gäller en fysisk person i egenskap av gäldenär skall ges på ett enhetligt sätt så som föreskrivs i den föreslagna 1 kap. 31 §. I nämnda paragrafs 1 mom. uppräknas de uppgifter som införs för två år i en sådan utskrift ur utsökningens informationssystem som envar har rätt att ta del av. Med stöd av paragrafens 2 mom. kan uppgifter i särskilda fall ges för fyra år. Utsökningsutredningen skall såsom nu vara sekretessbelagd.

I fråga om gällande reglering har offentligheten för de lokala utsökningsregistren, t.ex. dagboksregistret, i någon mån varit oklar. Utgångspunkten torde även för närvarande vara att uppgifterna skall vara sekretessbelagda, om uppgifterna i registret beskriver en persons ekonomiska ställning på det sätt som avses i den förra delen av punkten. Vid övergången till ett enhetligt riksomfattande utsökningsregister är det motiverat att uttryckligen reglera offentligheten i fråga om de uppgifter som införs där. Bestämmelserna finns i de föreslagna 1 kap. 30—35 § utsökningslagen.

Ikraftträdelsebestämmelse. Även ändringarna av offentlighetslagen skall träda i kraft den 1 mars 2003. De nya bestämmelserna skall således tillämpas också på ärenden som är anhängiga när lagen träder i kraft eller på ärenden som blivit anhängiga före ikraftträdandet. Enligt den föreslagna ikraftträdelse- och övergångsbestämmelsen i utsökningslagen lämnas uppgifterna enligt 1 kap. 31 § på annat sätt än som utskrifter ur informationssystemet.

1.5. Lagen om utsökningsavgifter

Den föreslagna möjligheten till registrering som passivfordran samt valfri begränsad utsökning förutsätter vissa justeringar också i lagen om utsökningsavgifter. En bedömning

av de ekonomiska verkningarna av de föreslagna avgifterna finns i avsnitt 4.1.

2 §. *Utsökningsavgifter.* Enligt paragrafens 1 mom. är utsökningsavgifter vid verkställighet som gäller penningfordringar tabellavgift, behandlingsavgift, försäljningsavgift och redovisningsavgift. Nuvarande hinderavgift ersätts med en behandlingsavgift. Behandlingsavgiften kan genom förordning av statsrådet graderas utgående från om ansökan gäller vanlig eller begränsad utsökning. Till behandlingsavgiften hör enligt 3 mom. ett tilläggsbelopp som betalas när fordran registreras som passivfordran. Dessutom införs en redovisningsavgift som betalas av sökanden när indrivningen varit framgångsrik. Med redovisningsavgiften eftersträvas en rättvisare fördelning av utsökningsavgifterna mellan borgenären och gäldenären.

Till paragrafens 2 mom. fogas en bestämmelse om att gäldenären skall betala en tabellavgift och borgenären en redovisningsavgift vid utsökning av en penningfordran. Redovisningsavgiften betalas av den borgenär till vilken medlen redovisas. Gäldenärens skuld minskas med hela redovisningsbeloppet oberoende av om redovisningsavgiften tas ur det redovisade beloppet eller om den uppbärs mot särskild räkning. I momentet ingår också en bestämmelse som motsvarar gällande bestämmelse om tabellavgift som skall betalas av gäldenären.

Hinderavgift skall i 3 mom. ersättas med behandlingsavgift. När anhängigheten av ett utsökningsärende upphör i och med att ett i utsökningslagen avsett intyg över hinder eller i och med att sökanden återtar sin ansökan, skall sökanden betala en behandlingsavgift. Behandlingsavgiften vid begränsad utsökning är lägre än avgiften vid vanlig utsökning. Om sökanden har begärt att fordran skall antecknas i utsökningsregistret som en passivfordran, skall han samtidigt betala ett tilläggsbelopp till behandlingsavgiften. För en passivfordran bestäms inget särskilt avgiftsslag, utan registrering som passivfordran skall förstås som en fortsatt åtgärd i ärendet, och det är därför naturligt att betrakta avgiften för den som ett tilläggsbelopp till behandlingsavgiften. Tilläggsbeloppet är lika med en registreringsavgift som täcker hela registreringstiden på två år. Om medel inflyter

för en passiv fordran, skall dessutom på normalt sätt betalas tabell- och redovisningsavgift.

3 §. *Avgifternas belopp.* I paragrafens 2 mom. föreskrivs med de ändringar som följer av den föreslagna 2 § och i övrigt på ett sätt som motsvarar nuläget att behandlingsavgiften, försäljningsavgiften, verkställighetsavgiften samt intygs- och kopieringsavgiften bestäms till ett fast belopp. De skall högst motsvara de genomsnittliga totalkostnader som prestationen medför. Avgifternas belopp bestäms genom förordning av statsrådet.

Avsikten är inte att märkbart ändra storleken på behandlingsavgiften, som motsvarar hinderavgiften. En behandlingsavgift av samma storlek som den nuvarande hinderavgiften kan gälla begränsat utsökningsförfarande. En behandlingsavgift som gäller normalt förfarande kan höjas, men inte så att avgiftens karaktär väsentligt ändras. Avsikten är att beloppet skall hålla sig under tio euro.

Till momentet fogas dessutom en bestämmelse om att redovisningsavgiften skall bestämmas till en procentuell del på högst två procent av det redovisade beloppet. Såsom konstateras i avsnitt 4.1. om propositionens ekonomiska verkningar är avsikten att redovisningsavgiften till en början skall vara 0,5 procent av redovisningsbeloppet. Syftet med redovisningsavgiften är att småningom åstadkomma lättnader i tabellavgiften för mindrebemedlade gäldenärer. Nämnda två procent av det redovisade beloppet kan dock inte överskridas genom bestämmelser i förordning.

4 §. *Uppbörd av avgifter.* Enligt det föreslagna 4 mom. i paragrafen kan genom förordning av statsrådet bestämmas att verkställighetsavgiften samt intygs- eller kopieringsavgiften skall betalas i förskott. Genom förordning av statsrådet är det med stöd av bemyndigandet i momentet möjligt att också bestämma om en tid inom vilken behandlingsavgiften, redovisningsavgiften, verkställighetsavgiften samt intygs- eller kopieringsavgiften skall betalas samt om en dröjsmålsränta eller en fast dröjsmålsavgift som skall uppbäras för underlåtenhet att betala en avgift. Momentet motsvarar gällande bestämmelse med de ändringar som beror på de nya avgiftsslagen.

5 §. *Avgiftsfria prestationer.* I paragrafens 2 mom. föreskrivs att behandlingsavgift eller redovisningsavgift inte uppbärs hos en målsägande som i ett brottmål har tilldömts en ersättning. Ordet hinderavgift ersätts enligt den föreslagna 2 § med ordet behandlingsavgift. Behandlingsavgiften i samband med konstaterandet av hinder för indrivning eller tilläggsbeloppet till behandlingsavgiften för registrering som passivfordran skall således inte uppbäras hos målsäganden. Inte heller det nya avgiftsslaget, redovisningsavgiften, skall uppbäras hos målsäganden.

I gällande 1 mom. i paragrafen uppräknas avgiftsfria prestationer. De är bl.a. är utsökningsavgift för verkställighet av straff, förverkandepåföljd, vite och underhållsbidrag för barn. Nämnda avgiftsfria prestationer är också befriade från de föreslagna avgifterna.

Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser. De ändringar som gäller utsökningsavgifterna skall på samma sätt som de övriga delarna i propositionen träda i kraft den 1 mars 2003.

Enligt övergångsbestämmelsen uppbärs ingen redovisningsavgift om utmätningen har förrättats innan denna lag träder i kraft. Eftersom redovisningsavgiften är ett nytt avgiftsslag har det ansetts motiverat att den börjar uppbäras först vid redovisningar som baserar sig på utmätning som förrättats efter lagens ikraftträdande. Vid utmätning av periodisk inkomst uppbärs redovisningsavgift således ur den första utmätta posten efter lagens ikraftträdande.

1.6. Lagen om borgen och tredjemanspant

20 §. *Säkerhet i stället för borgen.* I paragrafen föreskrivs att en enskild borgensman befrias från borgensansvaret gentemot en kreditgivare, om kreditgivaren i stället för borgensförbindelsen ges en annan borgensförbindelse eller någon annan säkerhet som bedöms vara tillräcklig. Enligt bestämmelsen i paragrafens gällande 1 mom. är kreditgivaren inte skyldig att godkänna någon annan borgen än borgen av ett sådant samfund som avses i 3 kap. 20 § 3 mom. utsökningslagen. I nämnda moment bestäms om dem som befriats från skyldigheten att ställa säkerhet enligt

utsökningslagen. Motsvarande bestämmelse skall tas in i den nya 3 kap. 44 § i utsökningslagen. Hänvisningsbestämmelsen i det här aktuella momentet ändras på motsvarande sätt. Detta innebär i någon mån också ändringar i sak i fråga om de samfund som avses i momentet. Till denna del hänvisas till vad som sagts ovan i fråga om 3 kap. 44 §.

25 §. *Enskild borgensmans rätt att betala huvudförpliktelsen enligt det ursprungliga avtalet.* I paragrafen förskrivs om en enskild borgensmans rätt att betala huvudförpliktelsen enligt det ursprungliga avtalet när huvudförpliktelsen har sagts upp till följd av huvudgäldenärens betalningsdröjsmål. Ett villkor är bl.a. att sådan annan borgen eller säkerhet ställs för huvudförpliktelsen som bedöms vara tillräcklig. Enligt bestämmelsen i gällande 1 mom. i paragrafen är kreditgivaren inte skyldig att godkänna någon annan borgen än borgen av ett sådant samfund som avses i 3 kap. 20 § 3 mom. utsökningslagen. Bestämmelsen ändras så att hänvisningen gäller den nya 3 kap. 44 § utsökningslagen enligt vad som sagts ovan i fråga om 20 § i den här aktuella lagen. Paragrafens 2 mom. kvarstår oförändrat.

Lagen skall träda i kraft den 1 mars 2003, på samma sätt som de övriga föreslagna lagarna. De nya bestämmelserna skall tillämpas också på borgen eller tredjemanspant som ställts före ikraftträdandet.

1.7. Lagen om avbetalningsköp

9 §. I paragrafen bestäms om handräckning av utmätningsmannen för att återfå gods som sålts på avbetalning. Enligt gällande 3 mom. i paragrafen skall angående utmätningsmans rätt att lämna handräckning trots köparens frånvaro vad i 3 kap. 26 och 27 § utsökningslagen i fråga om utmätning är stadgat äga motsvarande tillämpning. I den förstnämnda paragrafen i utsökningslagen bestäms om förhandsmeddelande om utmätning och i den senare om delgivning i utsökningsärenden.

Nämnda bestämmelser i utsökningslagen ersätts med de nya 33 och 34 § i 3 kap. utsökningslagen där det bestäms om meddelande om anhängighet samt förhandsmeddelande om utmätning och kallelse till utmätningsförrättningen. Bestämmelserna har be-

handlats ovan i samband med respektive paragrafer i utsökningslagen.

I det nu aktuella momentet föreslås en motsvarande bestämmelse om att bestämmelserna i 3 kap. 33 och 34 § utsökningslagen om meddelande om anhängighet samt förhandsmeddelande och kallelse i tillämpliga delar skall gälla i fråga om handräckning av utmätningsmannen. Köparen skall således på normalt vis ges ett meddelande om anhängighet efter att utmätningsmannen fått ansökan om handräckning. I fråga om förhandsmeddelande om och kallelse till förrättning iaktas i tillämpliga delar bestämmelserna om utmätning.

Vid delgivning av meddelanden iaktas i enlighet med 15 § lagen om avbetalningsköp bestämmelserna om delgivning i de föreslagna 3 kap. 37—39 § utsökningslagen.

16 §. I paragrafen bestäms om verkställbarheten i fråga om utmätningsmannens uppgörelseprotokoll över ett avbetalningsköp. Om uppgörelsen inte har vunnit laga kraft, gäller om utmätning av fordran på grundval av uppgörelsen 3 kap. 7 § utsökningslagen. En bestämmelse som till största delen i sak motsvarar nämnda bestämmelse i utsökningslagen skall tas in i utsökningslagens nya 2 kap. 5 §, där det bestäms om verkställbarheten för en ickelagakraftvunnen tingsrättsdom som gäller betalningsskyldighet. Hänvisningsbestämmelsen ändras på motsvarande sätt.

Lagen skall i likhet med de övriga föreslagna lagarna träda i kraft den 1 mars 2003. I fråga om ärenden som har anhängiggjorts innan lagen träder i kraft tillämpas dock i stället för de föreslagna paragraferna de bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet.

1.8. Rättegångsbalken

7 kap. Om säkringsåtgärder

1 §. I gällande paragraf bestäms om förutsättningarna för att bestämma om kvarstad för att fordran skall säkerställas. Enligt bestämmelsen i gällande paragraf skall det vara fråga om en fordran för vilken betalningsskyldighet kan åläggas genom ett avgörande enligt 3 kap. 1 § 1 mom. utsökningslagen.

Det föreslås att paragrafen ändras så att hänvisningen gäller den nya 2 kap. 2 § utsökningslagen. Paragrafen kvarstår således innehållsmässigt oförändrad. Med beaktande av den föreslagna 1 kap. 1 a § utsökningslagen är kvarstad fortfarande möjlig t.ex. för att säkerställa en sådan fordran för vilken motparten kan åläggas betalningsskyldighet genom i utlandet givna domar, skiljedomar eller andra utsökningsgrunder som är verkställbara här.

2 och 3 §. I kapitlets 2 § föreskrivs om förutsättningarna för kvarstad som säkerställer bättre rätt och i 3 § om förutsättningarna för att bestämma om andra säkringsåtgärder. I den förstnämnda paragrafen och i den senare paragrafens 1 mom. föreslås motsvarande ändringar som i 1 §. Hänvisningarna i paragraferna till gällande 3 kap. 1 § 1 mom. utsökningslagen ändras till den nya 2 kap. 2 § utsökningslagen. Hänvisningen till utsökningslagen täcker också indirekt 1 kap. 1 § om utsökningslagens tillämpningsområde, där det föreskrivs om skyldigheter som skall verkställas enligt utsökningslagen.

6 §. I paragrafen föreskrivs om en skyldighet för den som ansöker om säkringsåtgärd att få huvudsaken prövad för att säkringsåtgärden inte skall avskrivras. Enligt gällande 1 mom. i paragrafen skall sökanden väcka talan i huvudsaken vid domstol eller få huvudsaken prövad genom ett annat förfarande som enligt 3 kap. 1 § 1 mom. utsökningslagen kan leda till ett verkställbart beslut. Momentet föreslås bli ändrat så att hänvisningen gäller 2 kap. 2 § utsökningslagen som ersätter nämnda bestämmelse. I sak ändras bestämmelsen inte.

Lagen skall träda i kraft den 1 mars 2003 såsom de övriga föreslagna lagarna. Eftersom hänvisningarna gäller utsökningsgrunden skall den föreslagna lagen tillämpas på ärenden som blir anhängiga först efter det att lagen har trätt i kraft.

1.9. Lagen om skiljeförfarande

45 §. Enligt gällande paragraf skall vid verkställigheten av en skiljedom sedan domstolen meddelat förordnanden därom 3 kap. 16 § utsökningslagen iakttas. En bestämmelse som i sak motsvarar gällande 3 kap. 16 §

utsökningslagen skall tas in i den nya 2 kap. 19 §. Samtidigt ändras hänvisningsbestämmelsen i den här aktuella paragrafen.

Av den föreslagna 1 kap. 1 a § utsökningslagen framgår att förfarandet enligt utsökningslagen även iakttas vid verkställighet som avser en i utlandet given skiljedom som gäller i Finland sedan domstolen i enlighet med 54 och 55 § lagen om skiljeförfarande meddelat förordnande om verkställighet av domen.

Lagen skall i likhet med de övriga föreslagna lagarna träda i kraft den 1 mars 2003. Av övergångsbestämmelsen i lagförslaget om ändring om utsökningslagen framgår att utsökningslagens nya 2 kap. 19 § skall tillämpas på utsökningsärenden som anhängiggjorts först efter lagens ikraftträdande. En motsvarande övergångsbestämmelse skall också ingå i den föreslagna lagen.

1.10. Lagen om företagssanering

37 §. Återvinning på yrkande av en borgenär. I paragrafen föreskrivs om borgenärens talan om återvinning i samband med saneringsförfarande. Enligt bestämmelsen i gällande 2 mom. i paragrafen skall om en eller flera borgenärer yrkar återvinning i tillämpliga delar 3 kap. 35 § utsökningslagen iakttas. Nämnda paragraf i utsökningslagen gäller återvinning vid utmätning.

Bestämmelser om återvinning skall tas in i de nya 3 kap. 84—91 § utsökningslagen. Hänvisningsbestämmelsen i den aktuella paragrafen i lagen om företagssanering ändras på motsvarande sätt. Om en eller flera borgenärer enligt paragrafens 2 mom. yrkar återvinning, skall i tillämpliga delar 3 kap. 84, 89 och 90 § utsökningslagen iakttas. Förslaget motsvarar i huvudsak gällande lag. I fråga om borgenärens talan om återvinning i samband med saneringsförfarande tillämpas således i tillämpliga delar nämnda paragrafer i utsökningslagen vilka gäller återvinningsgrunder och verkningarna av återvinning. Även paragrafen om avbrytande av verkställighet skall tillämpas.

Lagen skall träda i kraft den 1 mars 2003, såsom de övriga föreslagna lagarna.

1.11. Lagen om skuldsanering för privatpersoner

53 §. *Inhämtande av utredning.* I paragrafen föreskrivs om inhämtande av utredning på grund av en ansökan om skuldsanering. Enligt bestämmelsen i paragrafens 2 mom. kan domstolen, om det för erhållande av utredningen är nödvändigt, på eget initiativ eller på ansökan av borgenären av utmätningssmannen begära en sådan utredningsutredning om gäldenärer som avses i 3 kap. 33 § utsökningslagen eller av denne begära andra uppgifter som är nödvändiga för att beslut i ärendet skall kunna fattas. Bestämmelser om utredningsutredning skall tas in i de nya 3 kap. 57—63 § utsökningslagen. Hänvisningsbestämmelsen i den aktuella paragrafen i lagen om skuldsanering för privatpersoner ändras på motsvarande sätt.

60 §. *Återvinning i skuldsaneringen.* I paragrafen föreskrivs om återvinning i samband med skuldsanering. Enligt hänvisningsbestämmelsen i gällande 3 mom. i paragrafen gäller om återvinning i tillämpliga delar vad som bestäms i 3 kap. 35 § utsökningslagen. Nämda paragraf i utsökningslagen gäller återvinning vid utmätning.

Bestämmelser om återvinning tas in i de nya 3 kap. 84—91 § utsökningslagen. Hänvisningen i det aktuella momentet ändras på motsvarande sätt. Enligt momentet gäller i fråga om återvinning i tillämpliga delar vad som bestäms i 3 kap. 84, 89 och 90 § utsökningslagen. Förslaget motsvarar i huvudsak gällande lag. I fråga om talan om återvinning i samband med skuldsanering tillämpas således i tillämpliga delar nämnda paragrafer i utsökningslagen vilka gäller återvinningsgrunder och verkningarna av återvinning samt även avbrytande av verkställighet.

Lagen skall i likhet med de övriga föreslagna lagarna träda i kraft den 1 mars 2003.

1.12. Konkursstadgan

6 §. I paragrafen föreskrivs om grunderna för försättande i konkurs. Det föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 3 mom. enligt vilket grunden för att försätta i konkurs inte kan vara en fordran i fråga om vilken verkställbarheten för utsökningsgrunden har upphört

enligt 2 kap. 24 och 25 § utsökningslagen.

Om konkursförfarande kan utnyttjas efter det att tidsfristen för utsökningsgrundens verkställbarhet har löpt ut, kan detta leda till att konkursförfarande i tilltagande grad börjar tillgripas också när det gäller fysiska personer. För en fysisk person innebär konkurs dock inte att skuldansvaret upphör, så i det avseendet kan konkurs jämföras med utsökningsindrivning. Det är således motiverat att anse att inte heller konkursförfarande skall kunna utnyttjas när utsökningsgrunden har förlorat sin verkställbarhet.

25 §. Enligt paragrafen får en borgenär i en konkurs bevaka en fordran i fråga om vilken gäldenärens förbindelse har ingåtts eller någon annan rättsgrund har uppstått innan konkursen började. Till denna paragraf om behörighet att bevaka fordran föreslås bli fogat ett nytt 2 mom., enligt vilket en borgenär i en konkurs inte får bevaka en fordran i fråga om vilken verkställbarheten för utsökningsgrunden har upphört enligt 2 kap. 24 och 25 § utsökningslagen.

Tillsammans med det föreslagna 6 § 3 mom. eliminerar momentet verkställbarheten i konkurs för en sådan fordran som inte heller kan indrivnas genom utsökning på grund av att tidsfristen för utsökningsgrunden har löpt ut.

På samma sätt som i det föreslagna 2 kap. 24 § 3 mom. utsökningslagen skall det i det här aktuella momentet finnas en bestämmelse enligt vilken det att tidsfristen löpt ut inte hindrar att betalning fås ur tillgångar som avträtts till konkurs, om fordran medan utsökningsgrunden var verkställbar har bevakats i en konkurs.

Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser. Även de bestämmelser som föreslås i konkursstadgan skall träda i kraft den 1 mars 2003.

Enligt den föreslagna övergångsbestämmelsen tillämpas lagen också på fordringar i fråga om vilka utsökningsgrunden har givits innan lagen träder i kraft med iakttagande i tillämpliga delar av vad som bestäms i 3 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av utsökningslagen.

Detta innebär att inte heller konkursförfarande skall kunna utnyttjas efter den 1 mars 2008 eller 2013, om utsökningsgrunden har

givits den 1 mars 1993 eller före det. Detta skall också gälla konkursärenden som var anhängiga då.

2. Närmare bestämmelser

En statsrådsförordning om verkställigheten av lagen kan utfärdas med stöd av den föreslagna 11 kap. 1 § utsökningslagen. Justitiedepartementet kan i enlighet med 2 § i nämnda kapitel meddela administrativa anvisningar och föreskrifter, men däremot inte föreskrifter som är förpliktande för enskilda eller sammanslutningar eller kommuner.

I enskilda bestämmelser i utsökningslagen föreslås dessutom bemyndiganden att utfärda förordning som hänför sig till en viss sak. Sådana bestämmelser är 1 kap. 34 § 2 mom. om regelbundna rapporter, 3 kap. 14 § om bestämmande av ansvarig utmätningsman, 3 kap. 34 § om innehållet i förhandsmeddelandet, 3 kap. 48 § 2 mom. om minimiåtgärder vid eftersökande av egendom och utredande av svarandens vistelseort, 3 kap. 100 § om liten restfordran, 3 kap. 104 och 105 § om begränsad utsökning, samt 4 kap. 15 § 2 mom. och 6 kap. 23 § om minimibeloppet i fråga om influtna medel. Även utsökningsavgifternas belopp skall såsom för närvarande fastställas genom förordning av statsrådet.

3. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 mars 2003. Avsikten är att utsökningsväsendets nya informationssystem skall tas i bruk nämnda datum. De föreslagna bestämmelserna baserar sig i många avseenden på informationssystemet. Övergångsbestämmelserna har behandlats vid respektive lagförslag.

4. Lagstiftningsordning

4.1. Egendomsskydd

Enligt 3 mom. i ikraftträdelse- och övergångsbestämmelserna i lagförslag 1 i propositionen tillämpas lagens 2 kap. 24 och 25 § även på utsökningsgrunder som givits innan lagen träder i kraft och på utsökningsärenden som är anhängiga när lagen träder i kraft. Om

en utsökningsgrund har givits före den 1 mars 1993, räknas tiden för utsökningsgrundens verkställbarhet från den 1 mars 1993. Om utsökningsgrunden har givits den 1 mars eller därefter, räknas tiden från det utsökningsgrunden gavs. På så sätt kan högst 10 år av tiden för utsökningsgrundens verkställbarhet ha förflutit retroaktivt innan lagen träder i kraft. Om utsökningsgrunden givits den 1 mars 1993 eller därefter skulle tiden för utsökningsgrundens verkställbarhet ha förflutit retroaktivt från det utsökningsgrunden gavs tills lagen trädde i kraft.

Med givandet av utsökningsgrunden menas den tidpunkt som avses i den föreslagna 2 kap. 25 §, dvs. den tidpunkt då en tredsdom eller en lagakraftvunnen dom eller någon annan slutgiltig utsökningsgrund har givits.

En tillämpning av lagen på ovannämnda sätt, delvis retroaktivt, är av vikt med tanke på de angelägna mål som angivits i den allmänna motiveringen i fråga om överskudsatta personer och samhället. I annat fall skulle det räcka oskäligt länge att rätta till svåra överskudsättningsproblem. Den föreslagna regleringen påkallas således av ett vägande samhälleligt behov.

De föreslagna tidsfristerna är dessutom så långa att de inte kan antas ha betydande skadliga verkningar på borgenärerna, näringslivet eller kreditgivningen. Den föreslagna tidsfristen på 15 år skall i allmänhet gälla sådana kredit- eller vederlagsförhållanden där borgenären på förhand kan trygga sin ställning på olika sätt, bl.a. genom att granska kredituppgifterna, genom att noggrant bedöma betalningsförmågan och genom säkerhet. En sammanslutning som borgenär har efter lagens ikraftträdande alltid åtminstone fem år på sig att driva in fordran.

Några likadana grunder för en retroaktiv tillämpning som hänför sig till kreditsamhällets struktur finns inte när det gäller tidsfristen på 20 år. Eftersom dock den föreslagna tidsfristen är synnerligen lång, kan en retroaktiv tillämpning på högst tio år inte anses oskälig med tanke på en fysisk person som borgenär eller en målsägande vid ett allvarligt brott. De har i vilket fall som helst tio år på sig att driva in sin fordran i utsökningsväg efter lagens ikraftträdande.

Förbud mot retroaktivitet används i allmänhet för att säkerställa avtalsförhållandenas varaktighet. Egendomsskyddet har enligt vedertagen praxis ansetts täcka förmåner med förmögenhetsvärde hos bägge parterna i avtalsförhållandet. Det är inte möjligt att genom vanlig lag utan grund ingripa i gällande avtalsförhållanden. Å andra sidan har en vedertagen utgångspunkt varit att reglering som hör till en vanlig lag kan revideras genom vanlig lag, om inte något annat följer av särskilda skäl. Så har t.ex. förfarandet vid skuldsanering för privatpersoner (GrUU 23/1994 rd) liksom borgenslagen (GrUU 37/1998 rd) med sina retroaktiva verkningar stiftats i vanlig lagstiftningsordning. Också engångspreskription av underhållsbidrag som förfallit till betalning före revideringen av lagstiftningen om indrivning av underhållsbidrag har godkänts genom vanlig lag (GrUU 9/1998 rd).

Eftersom den föreslagna regleringen inte endast har karaktären av förfarande, är det motiverat att bedöma en retroaktiv tillämpning även utifrån borgenärens egendomsskydd.

Det har av tradition ansetts att borgenärens rätt att driva in sin fordran i utsökningsväg kan inskränkas genom ändring av bestämmelserna om gäldenärens ekonomiska minimiskydd, t.ex. om skyddat belopp och rätten att undanta egendom från utmätning. Systemet med s.k. fria månader vid utmätning av periodisk inkomst har också genomförts i vanlig lagstiftningsordning. Tidsmässig begränsning av utsökningsgrunden kan dock anses vara en kraftigare reglering än begränsning av den utmättningsbara egendomen.

Å andra sidan är det skäl att nämna att det i Finland ända till år 1990 rådde förbud mot att utmäta pensioner. Motsvarande förbud finns fortfarande i vissa europeiska länder. Den föreslagna reformen skulle i fråga om medelålders gäldenärer i praktiken ofta leda till samma slutresultat som det tidigare förbudet mot utmätning av pension. Det att tidsfristen för utsökningsgrunden löper skulle dock utöver pension gälla också annan inkomst och förmögenhet hos gäldenären.

Enligt de utredningar som relateras i avsnitt 4.1 om propositionens ekonomiska verkning-

ar var de influerna medlen vid utmätning i praktiken lika med noll för över 15 år gamla utsökningsgrunder under observationsperioden, trots att utmätningsmännen har omfattande befogenheter och utsökningsförfarandet i slutet av 1990-talet även i övrigt effektiviserats. Enligt en utredning som gällde vissa exekutionsverk är uppskattningsvis en procent av de fordringar i fråga om vilka det finns ett gällande betalningsförbud för lön eller pension över 15 år gamla. Propositionens skadliga verkningar i ekonomiskt avseende kan således anses vara så ringa att målsättningen för regleringen är motiverad.

Lagförslagen skall ur borgenärernas synvinkel ses som en helhet. Den föreslagna tidsfristen för utsökningsgrundens verkställbarhet kompenseras av flera reformer i propositionen. En väsentlig sak är t.ex. att borgenären har möjlighet att få sin fordran registrerad som passivfordran, vilket fortsätter tiden för indrivning även efter det att intyg över hinder givits. För närvarande blir den faktiska tiden för indrivning mycket kort i de fall då handlingarna, försedda med anteckningar om medellöshets- eller oanträffbarhetshinder, snabbt har återsänts till borgenären. Enligt förslaget skall borgenären ha rätt till två års indrivning i en följd.

Utsökningsärenden skall också kunna anhängiggöras smidigare. Den materiellrättsliga preskriptionstiden för fordran avbryts redan genom en ansökan om utsökning. Det faktum att preskriptionen lätt kan avbrytas förhindrar preskription också när gäldenären håller sig undan. Borgenären kan således effektivt hålla sin fordran utmättningsbar under hela den föreslagna tiden för utsökningsgrunden. I förslaget ingår dessutom flera bestämmelser till borgenärens fördel som annars effektiviserar förfarandet eller som minskar kostnaderna för borgenären, såsom det utökade utbytet av information mellan myndigheterna, regelbundenheten i utsökningsutredningarna till gäldenären, möjligheten att få ett intyg över medellöshetshinder utan att utsökningsgrund söks samt utvecklingen av reglerna om återvinning vid utmätning.

Borgenärens ställning är som helhet god också i fortsättningen. Målet är att fordringarna skall indrivs effektivt, men inte under oskäligt lång tid.

4.2. Integritetsskydd

Bestämmelsen om skyddet för hemfriden finns i 10 § 1 mom. grundlagen. Enligt den är vars och ens hemfrid tryggad. Om förutsättningarna för att inskränka detta skydd bestäms i paragrafens 3 mom. Enligt bestämmelsen kan genom lag bestämmas om åtgärder som ingriper i hemfriden och som är nödvändiga för att de grundläggande fri- och rättigheterna skall kunna tryggas eller för att brott skall kunna utredas.

En enskild borgenärs rätt till tillräckligt effektiv utsökning kan på ett väsentligt sätt anses höra ihop med förverkligandet av borgenärens egendomsskydd och rättsskydd. De ärenden enligt utsökningenslagen som antalsmässigt till största delen består av anhängiga ärenden i utsökning, hänför sig däremot inte till förverkligandet av de grundläggande fri- och rättigheterna.

När grundlagen behandlades i riksdagen luckrade grundlagsutskottet upp det kvalificerade lagförbehåll i bestämmelsen om hemfrid i regeringens proposition (RP 309/1993 rd) så att den i stället för "undersökningar" kom att gälla "åtgärder". Av nämnda regeringsproposition framgår dock att man inte tänkt att det kvalificerade lagförbehållet skall täcka alla fall där ingripande i hemfriden möjliggörs. Utgångspunkten torde således kunna anses vara att nämnda kvalificerade lagförbehåll inte behöver ses om uttömmade. Utsökningsförfarande t.ex. skulle då inte omfattas av det och utsökning kunde med tanke på hemfriden bedömas utgående från de allmänna förutsättningarna för inskränkning av de grundläggande fri- och rättigheterna. Detsamma gäller också skyddet för gäldenärens privatliv.

De bestämmelser som gäller genomförande av förrättning samt eftersökande av egendom och utredningsmaterial med avseende på hemfriden finns i 3 kap. 22 § 1 mom., 49 § 2 mom. och 51 § 1 mom. Strävan har varit att utforma dem utifrån de allmänna villkoren för inskränkning av de grundläggande fri- och rättigheterna och samtidigt beakta det allmänna syftet med verkställigheten och

förverkligandet av borgenärens grundläggande fri- och rättigheter. Det är fråga om en avvägning av de grundläggande fri- och rättigheterna när det gäller enskilda borgenärer.

Med tanke på skyddet för hemfriden gäller det också att beakta att gäldenärens bostad för närvarande fortfarande utgör den primära förrättningsplatsen enligt utsökningenslagen systematik. Det faktum att utgångspunkten nu blir den motsatta innebär på författningsnivå i sig en väsentlig förbättring i skyddet för hemfriden jämfört med nuläget. Ingrepp i hemfriden kan enligt de föreslagna bestämmelserna göras endast om det finns skäl att anta att det i gäldenärens bostad finns utmättningsbar egendom eller en utredning som behövs i ärendet. Åtgärder som utsträcks till gäldenärens bostad är subsidiära i de fall då utmättningsmannen har kännedom om tillräckligt med annan egendom som ostridigt tillhör gäldenären. I fråga om ingrepp i en utomstående hemfrid förutsätts att det finns grundad anledning att anta att det i den utomstående bostad finns egendom som tillhör gäldenären.

Enligt det föreslagna 3 kap. 23 § 3 mom. får utmättningsmannen inte ens i syfte att upprätthålla ordningen avlägsna någon från hans egen stadigvarande bostad, utom i fall av vräkning. Enligt 3 kap. 26 § 1 mom., som gäller förrättningsvittne, får förrättning inte hållas utan vittne i svarandens eller en utomstående bostad i dennes frånvaro. I 3 kap. 34 § 2 mom. om förhandsmeddelande och kallelse föreskrivs att sökanden vid behov kan kallas till utmättningsförrättningen, till svarandens bostad dock bara om verkställigheten kräver det.

Med stöd av det ovan anförda anser regeringen att lagförslagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning. På grund av de synpunkter gällande de grundläggande fri- och rättigheterna som ansluter sig till saken finner regeringen det dock ändamålsenligt att också grundlagsutskottets utlåtande om propositionen inhämtas under riksdagsbehandlingen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av utsökningslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i utsökningslagen av den 3 december 1895 (37/1895) 1 kap. 8 § och 5 kap. 53 §, av dessa lagrum 1 kap. 8 § sådan den lyder i lagarna 197/1996 och 447/2001,

ändras 1 kap. 1 § och mellanrubriken före den, 2 §, 5 § 1—3 och 7 punkten, 15 § och mellanrubriken före den, 16 och 17 §, 3 kap., 6 kap. 23 §, 8 kap. 6 och 9 § samt 9 kap. 11 § 1 mom. och 15 § 2 mom.,

dessa lagrum sådana de lyder, 1 kap. 1 § och mellanrubriken före den, 2 §, 15 § och mellanrubriken före den samt 16 och 17 §, 8 kap. 9 § samt 9 kap. 11 § 1 mom. och 15 § 2 mom. i nämnda lag 197/1996, 1 kap. 5 § 1 punkten i lag 481/1999 samt 2, 3 och 7 punkten samt 8 kap. 6 § i lag 792/1996, 3 kap. jämte senare ändringar samt 6 kap. 23 § i lag 1586/1992, samt *fogas* till 1 kap. nya 1 a—1 d §, en ny mellanrubrik före 2 §, nya 2 a och 18—35 § och en ny mellanrubrik före 24 och 30 §, till lagen ett nytt 2 kap. i stället för det 2 kap. som upphävts genom lag 1055/1991, till 4 kap. nya 3 a och 13 a §, till kapitlets 15 § ett nytt 2 mom. och till 17 § ett nytt 2 mom., till 5 kap. 49 §, sådan den lyder i lagarna 168/1925 och 658/1987, ett nytt 3 mom., till lagen ett nytt 6 a kap., till 8 kap. 8 § ett nytt 2 mom., till 9 kap. 5 §, sådan den lyder i nämnda lag 197/1996, ett nytt 2 mom., till 11 §, sådan den lyder i sistnämnda lag, ett nytt 4 mom., till 15 §, sådan den lyder i sistnämnda lag, ett nytt 3 mom. och till 18 §, sådan den lyder i sistnämnda lag, ett nytt 3 mom., till 10 kap. 8 §, sådan den lyder i sistnämnda lag, ett nytt 2 mom. samt till lagen ett nytt 11 kap. som följer:

1 kap.

Allmänna stadganden*Tillämpningsområde och definitioner*

1 §

Tillämpningsområde

I enlighet med denna lag verkställs följande privaträttsliga skyldigheter och förbud som förelagts i tvistemål eller brottmål och som ingår i domar eller andra i denna lag avsedda utsökningsgrunder:

1) skyldighet att betala i pengar eller varor (*betalningsskyldighet*),

2) skyldighet att överlåta fast egendom eller viss lös egendom till någon annan,

3) skyldighet att i någon annans besittning överlåta fast egendom, en byggnad, en lä-

genhet eller annan lokal eller en del av en sådan eller att flytta bort från den (*vräkning*),

4) skyldighet att göra någonting,

5) förbud att göra någonting och skyldighet att tillåta att någon annan gör någonting.

I enlighet med 7 kap. i denna lag verkställs kvarstad eller andra säkringsåtgärder som avses i 7 kap. rättegångsbalken.

En skyldighet enligt 1 mom. som förelagts genom förvaltningsprocessbeslut eller förvaltningsförfarande verkställs i enlighet med denna lag, om en utsökningsgrund enligt denna lag föreligger och verkställigheten förutsätter sådana åtgärder som avses i denna lag.

1 a §

Förhållande till annan lagstiftning

I enlighet med vad som föreskrivs i andra lagar iakttas förfarandet enligt denna lag även vid verkställighet som avser

1) skatter, offentliga avgifter och andra of-fentligrättsliga eller med dem jämförliga penningfordringar,

2) böter, viten samt vissa straffrättsliga på-följder och staten tilldömda ersättningar,

3) vårdnad om barn eller överlämnande av barn till vårdnadshavaren och umgängesrätt,

4) i utlandet givna domar, skiljedomar eller andra utsökningsgrunder,

5) domar och beslut av vissa organ inom Europeiska unionen,

6) genom avbetalningsköp sålda lösörefö-remål,

7) andra säkringsåtgärder än sådana som avses i 7 kap. rättegångsbalken.

1 b §

Parter och utomstående

I denna lag avses med

1) *sökande* den som har ansökt om verk-ställighet,

2) *svarande* den mot vilken verkställighet har sökts,

3) *borgenär* sökanden vid verkställighet av betalningsskyldighet och den som har rätt att få betalning ur den utmäta egendomen,

4) *gäldenär* svaranden vid verkställighet av betalningsskyldighet,

5) *part* en person som avses i 1—4 punk-ten,

6) *utomstående* någon annan än en i 1—5 punkten nämnd person.

Med person avses även sammanslutningar, inrättningar och stiftelser. I fråga om perso-ner som ansvarar för sökandens fordran en-dast med värdet av ett föremål som de äger gäller i tillämpliga delar vad som bestäms om gäldenärer.

1 c §

Sökandens fordran

Med sökandens fordran avses det i utsök-ningsgrunden fastställda kapitalet, den ränta som enligt utsökningsgrunden skall räknas på kapitalet samt de kostnader som enligt utsök-ningsgrunden skall betalas jämte ränta eller den del av de ovan nämnda till vilken sökan-

den har begränsat sin ansökan.

1 d §

Elektroniskt meddelande och certifierat elek-troniskt meddelande

Med elektroniskt meddelande avses i denna lag telefax, elektroniska blanketter, e-post och annan information som sänts med en elektronisk dataöverföringsmetod och som kan skrivas ut som ett dokument. Om inte annat bestäms i denna lag, gäller i fråga om avsändande och hantering av elektroniska meddelanden i tillämpliga delar vad som be-stäms i lagen om elektronisk telekommunika-tion i rättegångsärenden (594/1993). Om det är oklart vem som är avsändare av ett elek-troniskt meddelande, skall utmätningssman-nen försäkra sig om meddelandets riktighet.

Med ett certifierat elektroniskt meddelande avses ett meddelande som uppfyller kraven på certifikatutfärdare och certifikat i lagen om elektronisk kommunikation i förvalt-ningsärenden (1318/1999). I fråga om certifi-erade elektroniska meddelanden iaktas i till-lämpliga delar bestämmelserna i nämnda lag.

I fråga om elektroniska meddelanden gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i lagen om beräkning av laga tid (150/1930).

Utsökningsmyndigheter

2 §

Utmätningssman

Utsökningsärenden behandlas av en utmät-ningsman. Utmätningssman är häradsfogden. En länsman som avses i 11 § 3 mom. kan också vara utmätningssman.

2 a §

Domstol

De allmänna domstolarna är i utsöknings-ärenden besvärsinstans så som bestäms i 10 kap. samt behandlar de utsökningsärenden

som enligt särskilda bestämmelser hör till deras uppgifter.

5 §

Utmätningssmannens utslutande behörighet

Utmätningssmannen skall själv

1) besluta om verkställighet av en icke lagkraftvunnen utsökningsgrund enligt 2 kap. 8 §, återkallelseåtgärder enligt 15 § samt kvittning enligt 22 och 23 §, om verkställighet enligt 3 kap. 6 § 1 mom. i det fall att ett fordringsbevis inte finns, om godkännande av säkerhet enligt 43 §, om utfärdande av prestationsförbud enligt 92 § och om anlitan- de av sakkunnig enligt 108 §, om förfarande enligt 4 kap. 6 b § 3 mom. och 9 § 4 mom. samt om verkställighet enligt 6 a kap. 12—17 §,

2) ge parterna anvisningar enligt 3 kap. 9 §,

3) besluta om föreläggande av hot om hämtning enligt 3 kap. 59 § 1 mom. och om framställande av hämningsbegäran till polisen,

7) påföra betalnings-, återbetalnings- eller återställningsskyldighet enligt 2 kap. 16 §, 3 kap. 46 §, 4 kap. 9 b §, 5 kap. 9 § 3 mom., 11 § 4 mom. eller 45 § 3 mom. eller 8 kap. 4 eller 7 §,

Jäv och krav på tillbörligt förfarande

15 §

Grunder för jäv

En utmätningssman är jävig, om

1) utmätningssmannen eller en närstående är part i utsökningsärendet eller i egenskap av utomstående har framställt en invändning eller ett yrkande i ärendet,

2) utmätningssmannen är medlem av styrelsen, förvaltningsrådet eller något därmed jämförbart organ eller är verkställande direktör eller innehar motsvarande ställning i en sammanslutning, en stiftelse, en offentlig-

rättslig inrättning eller ett offentligt affärsverk som är part i ärendet eller som i egenskap av utomstående har framställt en invändning eller ett yrkande i ärendet,

3) ärendet kan väntas medföra nytta eller skada för utmätningssmannen eller en närstående,

4) utmätningssmannen är motpart till en part i ett ärende som behandlas vid rättegång eller av en myndighet, utom om det är frågan om ett tjänsteärende som ankommer på utmätningssmannen eller om parten har anhängiggjort ärendet i syfte att skapa jäv eller annars uppenbart utan grund,

5) utmätningssmannen har varit ombud för en part i ärendet,

6) det mellan utmätningssmannen och en part råder ett anställnings- eller uppdragsförhållande utanför utmätningssmannens tjänsteförhållande eller något annat sådant förhållande att det med beaktande av ärendets art och omständigheterna som helhet finns grundad anledning att ifrågasätta utmätningssmannens opartiskhet i saken.

En utmätningssman är också jävig om någon annan omständighet som kan jämföras med de omständigheter som avses i 1 mom. ger grundad anledning att ifrågasätta utmätningssmannens opartiskhet i saken.

16 §

Närstående

I 15 § avses med närstående

1) utmätningssmannens make och tidigare make,

2) utmätningssmannens barn, barnbarn, syskon, föräldrar, far- och morföräldrar, den som på något annat sätt står utmätningssmannen särskilt nära och dessa personers makar samt utmätningssmannens syskonbarn och föräldrars syskon,

3) utmätningssmannens makes barn, barnbarn, syskon, föräldrar samt far- och morföräldrar.

Med makar avses äkta makar och personer som lever under äktenskapsliknande förhållanden. Närstående är också motsvarande halvsläktingar.

17 §

Inverkan av jäv

Utmätningssmannen får inte inleda verkställigheten om han är jävig, och inte fortsätta verkställigheten om han senare blir eller konstaterar sig vara jävig. Utmätningssmannen är inte skyldig att separat utreda jäv enligt 15 § 2 mom. i enkla ärenden med ett schematiskt förfarande.

18 §

Invändning om jäv

Invändning om utmätningssmannens jäv skall framställas så snart när den som framställer invändningen har fått kännedom om grunden för jävet. Invändningen skall motiveras.

En invändning om jäv som uppenbart saknar grund får utmätningssmannen avgöra själv. Andra invändningar avgörs av den utsökningssmyndighet som förordnar ställföreträdare för utmätningssmannen. Om invändningen om jäv godkänns, skall en ojävig utmätningssman fortsätta handläggningen av ärendet samt kontrollera tidigare åtgärder i ärendet och eventuellt göra själv rättelse.

Utsökningssmyndighetens beslut genom vilket en invändning om jäv har förkastats kan överklagas endast samtidigt som besvär anförs över en utförd verkställighetsåtgärd. Efter det att utmätningssmannen har utfört en verkställighetsåtgärd kan i fråga om den åtgärden inte utan giltig orsak åberopas en i 15 § 2 mom. avsedd omständighet som tidigare varit känd.

19 §

Krav på tillbörligt förfarande

Utmätningssmannen skall i sina tjänsteåligganden förfara sakligt och opartiskt. Verkställighetsuppgifterna skall utföras snabbt, effektivt och ändamålsenligt utan att svaren eller utomstående åsamkas större olägenhet än vad syftet med verkställigheten kräver. Utmätningssmannen skall främja sva-

randens egen aktivitet och försonlighet mellan parterna på behörigt sätt i utsökningssärendet samt såvitt möjligt och inom de gränser som anges i lag sträva efter att beakta parternas önskemål.

20 §

Krav på öppenhet

Utmätningssmannen skall med anledning av förfrågan och om han märker att situationen kräver det på eget initiativ underrätta gäldenären om dennes rätt att begära begränsning av utsökningssbeloppet samt vid behov ge parterna annan handledning i utsökningssärendet och information om utsökningssskeden liksom om andra omständigheter av betydelse för parterna.

21 §

Förbud mot eftersträvande av vinning och mot olämpligt förfarande

En utmätningssman eller en underordnad tjänsteman som behandlar utsökningssärenden får inte med utnyttjande av sin ställning eller information som erhållits i den verka för egen eller annans vinning eller annars på ett olämpligt sätt som strider mot någon parts intresse eller som är ägnat att rubba förtroendet för utsökningssväsendets saklighet eller opartiskhet.

22 §

Begränsningar beträffande näringsverksamhet

En utmätningssman eller en underordnad tjänsteman som behandlar utsökningssärenden får inte själv eller via mellanhänder

1) privat driva in fordringar för någons räkning, om fordringsägaren inte är en närstående som avses i 16 §,

2) för egen eller en närståendes räkning förvärva fordringar för indrivning,

3) mot separat ersättning utföra sådana med utsökningssförrättningar sammanhängande

uppgifter som på ett ändamålsenligt sätt kan anförtros utomstående,

4) för egen eller en närståendes räkning skaffa sig ekonomisk fördel av verksamhet som avses i 1—3 punkten och som bedrivs av någon annan.

23 §

Rätt att förvärva utmätt egendom

En utmätningsman får inte i ett ärende där han har utfört verkställighetsåtgärder själv eller via mellanhänder för egen eller någon annans räkning förvärva egendom som har mätts ut eller annars varit föremål för verkställighet. Utmätningssmannen eller en underordnad tjänsteman som behandlar utsökningsärenden får inte heller i något annat fall förvärva egendom som är föremål för verkställighet, om detta kan anses olämpligt på det sätt som avses i 21 §.

Utsökningsregister

24 §

Utsökningens informationssystem och utsökningsregistret

Utsökningens informationssystem är ett för skötseln av utsökningsmyndigheternas uppgifter inrättat informationssystem som är avsett för utsökningsmyndigheternas riksomfattande bruk och som drivs med hjälp av automatisk databehandling. Justitieministeriet sörjer för driften och utvecklandet av informationssystemet.

Till utsökningens informationssystem hör ett utsökningsregister, som förs och används med tanke på utförandet av utsökningsmyndigheternas uppgifter. Registret består av en riksomfattande indexdel och registerdelar som förs lokalt.

Syftet med informationssystemet och utsökningsregistret är att främja en ändamålsenlig och gäldenärsbaserad behandling av utsökningsärendena, elektronisk kommunikation, utförande av lednings-, styrnings-, kontroll- och övervakningsuppgifter inom utsökningsförvaltningen samt statistikföringen.

25 §

Registeransvariga

Utsökningsregistret förs av de lokala utsökningsmyndigheterna tillsammans. Den myndighet som har fört in uppgifterna ansvarar vid skötseln av sina egna åligganden för att uppgifterna är korrekta samt för att registreringen och användningen sker på lagligt sätt. Justitieministeriet sörjer för den allmänna driften av registret samt meddelar föreskrifter om hur uppgifterna tekniskt skall föras in och behandlas.

26 §

Registrets datainnehåll

För utsökningsregistret får i de lokala registerdelarna samlas och föras in

1) för hanteringen av utsökningsärendena: identifieringsuppgifter och kontaktinformation om parterna och deras företrädare samt uppgifter om redovisningsadress, verkställighetens eller fordrans art, sökandens fordran, verkställighetsåtgärder som vidtagits av utmätningsmannen och tidpunkten för dem, influtna och till sökanden redovisade belopp, hinder för verkställigheten, anteckning som passivfordran samt andra motsvarande uppgifter om utsökningsärendet och verkställighetsförrättningarna (*ärendehanteringsuppgifter*),

2) för ordnande av myndigheternas samarbete: uppgifter eller begäran om uppgifter som gäller gäldenärens vistelseort eller egendom (*samarbetsuppgifter*),

3) av parterna eller utomstående lämnade och av utsökningsmyndigheten på annat sätt inhämtade uppgifter i utsökningsärendet, dock inte sådana känsliga personuppgifter som avses i 11 § personuppgiftslagen (523/1999), med undantag av uppgifter om sociala förmåner som gäldenären mottagit och som kan påverka utmätning (*specialuppgifter*).

I registrets indexdel får föras in sådana ärendehanteringsuppgifter som behövs för att ärendet skall kunna hittas i de lokala registerdelarna.

27 §

Rätt att behandla uppgifterna

På behandlingen av personuppgifter som har samlats in för utökningsregistret och som har förts in i det tillämpas personuppgiftslagen, om inte annat föreskrivs nedan.

Utmätningssmannen och hans underordnade samt justitieministeriet, justitieförvaltningschefen vid länsstyrelsen och hans underordnade får i utökningsärenden eller utökningens förvaltningsärenden utan hinder av sekretessbestämmelserna behandla uppgifter som avses i 26 §, specialuppgifterna dock endast till den del det är nödvändigt i ärendet.

28 §

De registrerades rätt till insyn

Om rätten till insyn enligt personuppgiftslagen skulle försvåra verkställigheten avsevärt, kan utövandet av rätten till insyn skjutas upp till behövliga delar tills behövliga utmätningar eller andra verkställighetsåtgärder har utförts och egendomen har tagits om hand av utmätningssmannen, dock högst sex månader från begäran om rätt till insyn.

Om utövandet av rätten till insyn har skjutits upp, kan dataombudsmannen utöver vad som föreskrivs i annan lag, på begäran av den registrerade kontrollera att registrets uppgifter om den registrerade är lagenliga.

29 §

Utplåning av uppgifter

Ur utökningsregistret skall följande uppgifter utplånas:

- 1) ärendehanteringsuppgifterna 30 år efter det att ärendet blivit anhängigt,
- 2) samarbetsuppgifterna när de inte längre behövs, dock senast när ärendet inte längre är anhängigt eller när tiden för passivregistreringen upphör,
- 3) specialuppgifterna 10 år efter införandet eller tidigare, om uppgifterna uppenbart inte längre behövs.

Specialuppgifterna får förvaras i längre tid än 10 år om det finns grundad anledning, dock inte över 20 år från det de infördes.

Registeruppgifternas offentlighet och utlämnande av uppgifter

30 §

Registeruppgifternas offentlighet

De uppgifter i utökningsregistret över vilka ett intyg enligt 31 § 1 mom. kan utfärdas är offentliga. Övriga uppgifter i registret är sekretessbelagda.

31 §

Intyg ur utökningsregistret

Var och en har rätt att av den lokala utökningsmyndigheten ur utökningsregistret få ett intyg som gäller en namngiven person i dennes egenskap av svarande i ett utökningsärende. I intyget antecknas följande uppgifter som införts under de två år som föregår dagen för begäran:

- 1) sökandens och svarandens namn samt svarandens födelsedatum och hemkommun,
- 2) utökningsärendet, den tid ärendet har varit anhängigt och registrering som passivfordran,
- 3) beloppet av sökandens fordran och det belopp som redovisats till sökanden,
- 4) hinderintygets art och datum.

Intyget ges i form av en utskrift ur utöknings informationssystem. Om anteckningar som nämns i 1 mom. inte finns i registret, ges ett intyg också över detta.

Intyg kan utfärdas för en tid av fyra år före begäran, om den som begär intyget visar att uppgifterna behövs för att trygga hans utkomst eller något annat vägande privat intresse eller ett viktigt allmänt intresse.

Innan intyget utfärdas skall i utöknings informationssystem föras in namnet på den som begärt intyget, dennes yrke och hemort samt den centrala motiveringen enligt 3 mom. Den registrerade skall på begäran få uppgifter om vem som under de senaste sex månaderna har fått intyg rörande honom ur utökningsregistret.

32 §

Rätt att få information för kreditupplysningsverksamhet

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet har rätt att utan hinder av sekretess för en tid av två månader före begäran få ärendehanteringssuppgifter om sådana utsökningsärenden angående verkställighet av betalningsskyldighet i vilka hinderintyg har utfärdats.

Uppgifter om hinderintyg som gäller begränsad utsökning får ges endast på det villkor att den som bedriver kreditupplysningsverksamhet helt utplånar dem ur registret, om gäldenären betalar den skuld som drevs in genom begränsad utsökning.

Om en fordran som avses i 1 eller 2 mom. blir helt indriven vid utsökning efter det att uppgifterna om den har getts ut, skall utmätningsmannen på gäldenärens begäran underätta den som bedriver kreditupplysningsverksamhet om saken. Om utsökningsgrunden upphävs eller utsökningen av annan anledning återkallas, skall utmätningsmannen underrätta den som bedriver kreditupplysningsverksamhet om saken för avlägsnande av registeranteckningarna.

De uppgifter som avses i denna paragraf kan lämnas ut i elektronisk form.

33 §

Utlämnande av uppgifter myndigheter emellan

Utöver det som i någon annan lag föreskrivs om en utsökningsmyndighets rätt eller skyldighet att lämna ut uppgifter, har myndigheter och den som i övrigt sköter ett offentligt uppdrag rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna ur utsökningsregistret få de ärendehanteringssuppgifter som behövs för skötseln av uppdraget för en tid av fyra år före begäran samt samarbetsuppgifter. Uppgifterna kan lämnas ut i elektronisk form, om mottagaren enligt bestämmelserna om skydd av personuppgifter har rätt att registrera och använda sådana personuppgifter.

Vad som bestäms i 1 mom. begränsar inte utlämnandet av uppgifter med stöd av 3 kap.

70 och 71 §. De mottagare av uppgifter som avses i nämnda paragrafer har rätt att för skötseln av de i paragraferna nämnda uppgifterna utan hinder av sekretessbestämmelserna med hjälp av teknisk anslutning få uppgifter också ur utsökningens informationssystemets riksomfattande indexdel.

I fråga om utmätningsmannens rätt att på eget initiativ lämna ut uppgifter och om förbud mot utlämnande av uppgifter gäller för uppgifterna i utsökningsregistret vad som bestäms i 3 kap. 72 och 73 §.

34 §

Utskrifter till parterna

Till en person som är eller har varit svarande eller sökande i ett utsökningsärende skall på begäran ges en utskrift ur informationssystemet som innehåller ärendehanteringssuppgifterna frånsett personbeteckning, kontaktinformation och redovisningsadress för de föregående fyra åren och vid behov för längre tid. Borgensmän och andra vilkas betalningsskyldighet kan påverkas av fordrans preskription och belopp har motsvarande rätt i fråga om denna fordran. Vad som här föreskrivs påverkar inte en parts rätt att få uppgifter med stöd av lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

Om det inte är uppenbart onödigt, skall till parterna regelbundet ges uppgifter ur utsöknings informationssystem om de belopp som inluttit respektive inte indrivits i utsökningsärendet samt om andra motsvarande omständigheter, enligt vad som bestäms genom förordning av statsrådet. Uppgifterna kan lämnas i elektronisk form. Om utsökningsmyndigheten har tillgång till lämplig utrustning skall parterna ges möjlighet att följa behandlingen av ärendet i informationssystemet med hjälp av de uppgifter som avses i 31 § 1 mom.

35 §

Utlämnande av uppgifter med hjälp av teknisk anslutning

Justitieministeriet kan besluta om inrättande av en teknisk anslutning och om utläm-

nande av uppgifter ur utsökningsregistret med hjälp av den, om den som tar emot uppgifterna enligt lag har rätt att av utsökningsmyndigheterna få uppgifter i elektronisk form.

2 kap.

Utsökningsgrunder

Utsökningsgrund som förutsättning för verkställighet

1 §

Allmän bestämmelse

Förutsättningen för att ett utsökningsärende skall bli anhängigt och verkställt är att sökanden har en utsökningsgrund enligt 2 §, i vilken svaranden har ålagts en i 1 kap. 1 § avsedd skyldighet eller en säkringsåtgärd förordnats, och att den rättighet som nämns i utsökningsgrunden inte har upphört på grund av betalning eller preskription eller av någon annan orsak. Utmätningssmannen skall kontrollera att fordran inte har preskriberats eller att den tidsfrist för utsökningsgrundens verkställbarhet som avses i 24 och 25 § inte har löpt ut samt av parterna begära en utredning, ifall det är oklart om rättigheten har upphört eller tidsfristen har löpt ut.

Bestämmelser om rätten för en innehavare av säkerhetsrätt att få betalning utan utsökningsgrund finns i 4 och 5 kap. Utmätningssmannen får utan särskild utsökningsgrund verkställa skyldigheter på grund av utsökningsförfarandet i enlighet med denna lag.

2 §

Förteckning över utsökningsgrunder

Följande handlingar utgör utsökningsgrunder:

- 1) domstols dom i tvistemål eller brottmål,
- 2) domstols beslut om säkringsåtgärder,
- 3) skiljedom som givits vid skiljeförfarande enligt lagen om skiljeförfarande

(967/1992) eller någon annan lag, och genom sådan skiljedom fastställd förlikning,

4) utmätningssmannens uppgörelseprotokoll över avbetalningsköp, fastställda avtal om underhållsbidrag samt sådana förbindelser eller fordringsbevis om vilkas verkställighet i den ordning som anges i denna lag finns bestämmelser i annan lag,

5) beslut av förvaltningsdomstol och annan myndighet i förvaltningsprocessärenden,

6) beslut av statsrådet, ett ministerium, ett ämbetsverk som hör till statens centralförvaltning och länsstyrelsen liksom andra förvaltningsbeslut om vilkas verkställighet i den ordning som anges i denna lag finns bestämmelser i annan lag.

Vad som i denna lag bestäms om dom, gäller i tillämpliga delar även en domstols beslut, förordnanden och interimistiska förordnanden i tvistemål och brottmål samt av domstolen fastställd förlikning.

Domars laga kraft

3 §

Lagakraftvunna domar

En lagakraftvunnen dom verkställs utan krav på att sökanden ställer säkerhet. Svaranden kan inte förhindra verkställigheten genom att ställa säkerhet.

En extraordinär ändringsansökan förhindrar inte verkställigheten av en lagakraftvunnen dom. Den domstol som behandlar den extraordinära ändringsansökan kan dock förbjuda eller avbryta verkställigheten med iakttagande i tillämpliga delar av 9 kap. 14—17 §.

4 §

Domar som inte har vunnit laga kraft

Om inte annat föreskrivs i någon annan lag, skall en dom som inte har vunnit laga kraft verkställas på det sätt som anges i 5—10 § utan hinder av att ändring söks. Om domstolen med stöd av lag har förordnat om verkställigheten av domen innan den vunnit laga kraft, skall förordnandet iakttagas.

5 §

Betalningsdom i tingsrätt

En icke lagakraftvunnen tingsrättsdom som gäller betalningsskyldighet får verkställas, om inte gäldenären ställer säkerhet för sökandens fordran, utsökningssavgiften och eventuella verkställighetskostnader. Även partiell säkerhet kan ställas, om den tillsammans med den utmäta egendomen täcker ovan nämnda belopp.

Utmätt egendom får säljas utan gäldenärens samtycke endast om egendomen är sådan att den snabbt sjunker i värde eller medför höga skötselkostnader och sökanden ställer säkerhet för skada och kostnader som försäljningen eventuellt medför. Om sökanden inte ställer säkerhet, kan utmätningen återkallas.

De influtna medlen får lyftas mot säkerhet.

6 §

Tingsrättsdom som förutsätter vräkning

En vräkningsdom av tingsrätten som inte har vunnit laga kraft får verkställas, om sökanden ställer säkerhet för ersättningsskyldighet i det fall att domen upphävs eller ändras, för kostnader samt för åtgärder för återkallande av verkställigheten.

Bestämmelserna i 1 mom. gäller också en sådan tingsrättsdom utan laga kraft enligt vilken svaranden förpliktas att till sökanden överlämna fast egendom eller ett aktiebrev eller en annan handling som berättigar till innehav av bostadslägenheter eller andra lokaler, om verkställigheten förutsätter vräkning.

7 §

Tingsrättsdom som gäller skyldighet att överlämna lös egendom

En icke lagakraftvunnen tingsrättsdom enligt vilken svaranden förpliktas att till sökanden överlämna viss lös egendom får verkställas, om sökanden ställer säkerhet för återlämnande av egendomen och för kostnader-

na. I annat fall skall utmätningsmannen på sökandens begäran säkerställa att egendomen bevaras tills domen har vunnit laga kraft, med iakttagande i tillämpliga delar av vad som i 7 kap. bestäms om kvarstad på lös egendom.

8 §

Tingsrättsdom som gäller andra förpliktelser

En icke lagakraftvunnen tingsrättsdom som gäller andra skyldigheter än sådana som nämns i 5—7 § får verkställas, om inte verkställigheten innebär att ändringssökande blir onyttigt, och sökanden ställer säkerhet för ersättningsskyldigheten i det fall att domen upphävs eller ändras, för kostnader samt för åtgärder för återkallande av verkställigheten.

9 §

Tredskodom

En tredskodom som inte har vunnit laga kraft verkställs som en lagakraftvunnen dom.

10 §

Hovrättens dom

En icke lagakraftvunnen hovrättsdom som inte får överklagas utan besvärstillstånd verkställs som en lagakraftvunnen dom. De influtna medlen får dock lyftas endast mot säkerhet.

Beträffande en icke lagakraftvunnen hovrättsdom i första instans gäller 5—8 §.

11 §

Interimistiska förordnanden av domstol

Ett interimistiskt förordnande enligt 5 kap. 7 § rättegångsbalken som gäller återställande av besittning eller ett rubbat förhållande eller någon annan åtgärd verkställs utan krav på att sökanden ställer säkerhet. Svaranden kan inte genom att ställa säkerhet förhindra verkställigheten.

12 §

Av domstol fastställd förlikning

Förlikning som har fastställts av domstol verkställs som en lagakraftvunnen dom.

Förordnande om avbrott och återkallande av verkställighet

13 §

Förordnande om avbrott

Domstolen kan med anledning av besvär eller återvinningsansökan som den behandlar förbjuda verkställigheten av en dom som inte har vunnit laga kraft eller en tredskodom eller förordna att verkställigheten skall avbrytas (*förordnande om avbrott*). Domstolen kan samtidigt vid behov förordna att en redan utförd verkställighetsåtgärd skall återgå. En verkställd vräkning kan förordnas att återgå endast av vägande skäl. Beträffande meddelande av förordnande om avbrott gäller i övrigt i tillämpliga delar bestämmelserna i 9 kap. 14—17 §.

Efter att ha fått meddelande om förordnandet om avbrott skall utmätningssmannen iaktta bestämmelserna i 9 kap. 18 §.

14 §

Återförvisande av ärende

Fullföljdsdomstolen kan när den återförvisar eller överför ett ärende till en lägre domstol förordna att redan utförd verkställighet skall bestå till dess den lägre domstolen har avgjort ärendet och verkställighet söks på grundval av den nya utsökningsgrunden.

Den domstol till vilken ärendet har återförvisats eller överförts kan av särskilda skäl återkalla verkställigheten innan ärendet avgörs. Om ärendet avskrivs, skall verkställigheten återkallas.

15 §

Åtgärder för återkallande på grund av att utsökningsgrunden upphävs

Om den dom som utgör utsökningsgrund upphävs eller förfaller, är utsökningsärendet inte längre anhängigt. Utmätningssmannen skall då vidta de åtgärder som står till buds när det gäller att återkalla verkställigheten, även om den senare domen överklagas, om inte domstolen har förbjudit återkallandet eller förordnat att det skall avbrytas. En vräkning återgår dock först när den senare domen har vunnit laga kraft.

Om domen ändras till sökandens nackdel, skall utmätningssmannen vidta behövliga åtgärder för att återkalla verkställigheten i ärendet.

16 §

Borgenärens återbetalnings- och återställningsskyldighet

Om den dom som utgör utsökningsgrund upphävs eller ändras, skall sökanden eller borgenären, om han har lyft medel eller fått egendom i sin besittning, återbetala medlen med ränta och återställa egendomen med avkastning till utmätningssmannen. Om inte medlen återbetalas eller egendomen återställs, skall utmätningssmannen på svarandens begäran i enlighet med denna lag driva in medlen av den som lyft dem eller ur den säkerhet denne ställt eller hämta den i besittning tagna egendomen.

På lyfta penningbelopp skall betalas ränta enligt 3 § 2 mom. räntelagen (633/1982). Räntan räknas från den dag då medlen inkom till utmätningssmannen till dess att en månad har förflutit från den dag då den senare domen gavs eller medlen därförinnan har återbetalats. Efter nämnda tid skall ränta betalas enligt 4 § 3 mom. räntelagen.

17 §

Sökandens ersättningskyldighet och ersättningsrättegång

Om verkställigheten återkallas på grund av

att domen har upphävts eller ändrats, skall sökanden ersätta svaranden för alla skador till följd av verkställigheten och återkallandet av den. Ersättningen bestäms med iakttagande i tillämpliga delar av vad som föreskrivs i skadeståndslagen (412/1974).

Ersättningstalan skall väckas vid den tingsrätt inom vars domkrets verkställighetsåtgärden har vidtagits. Talan skall väckas inom ett år från den dag då domen i ärendet som gällde utsökningsgrunden har vunnit laga kraft och verkställigheten har återkallats. Käranden skall utan dröjsmål underrätta utmätningssmannen om att talan har väckts.

Verkställbarhet för andra utsökningsgrunder

18 §

Beslut om säkringsåtgärder

Bestämmelser om verkställigheten av ett icke lagakraftvunnet beslut om säkringsåtgärder finns i 7 kap. 14 § rättegångsbalken. Vad som i 7 kap. i denna lag bestäms om säkerhet gäller beslut om säkringsåtgärder, oberoende av om beslutet har vunnit laga kraft.

I fråga om återkallande av verkställigheten av beslut om säkringsåtgärder gäller vad som bestäms i 13—15 § samt 7 kap.

19 §

Skiljedom

En skiljedom som tingsrätten har förordnat att skall verkställas verkställs som en domstols lagakraftvunna dom. En högre myndighet eller domstol i vilken talan har väckts för upphävande eller ogiltigförklarande av skiljedomen kan av vägande skäl förbjuda verkställigheten eller förordna att den skall avbrytas, med iakttagande i tillämpliga delar av vad som föreskrivs i 9 kap. 14—17 §.

Om en skiljedom upphävs eller ogiltigförklaras, iakttas 15—17 §.

20 §

Vissa andra handlingar

Beträffande verkställbarheten av i 2 § 1 mom. 4 punkten avsedda uppgörelseprotokoll, avtal om underhållsbidrag, förbindelser och fordringsbevis gäller vad som särskilt föreskrivs i annan lag.

21 §

Förvaltningsprocessbeslut och förvaltningsbeslut

Ett i 2 § 1 mom. 5 eller 6 punkten avsett icke lagakraftvunnet förvaltningsprocessbeslut eller förvaltningsbeslut om föreläggande av betalningsskyldighet får verkställas med iakttagande av bestämmelserna i 5 §. Om andra skyldigheter har ålagts i beslutet, får beslutet verkställas först när det har vunnit laga kraft. Om det dock i beslutet med stöd av 31 § 2 mom. förvaltningsprocesslagen (586/1996) har bestämts att beslutet kan verkställas innan det har vunnit laga kraft, iakttas i tillämpliga delar 6—8 §. Om det i någon annan lag finns andra bestämmelser om laga kraft vid verkställighet av förvaltningsprocessbeslut eller förvaltningsbeslut i ett visst slag av ärende, skall dessa iakttas.

Beträffande meddelande av förordnande om avbrott och andra motsvarande bestämmelser om verkställigheten gäller 32 och 66 § förvaltningsprocesslagen. Om ett förvaltningsbeslut eller ett förvaltningsprocessbeslut upphävs eller ändras, gäller vad som bestäms i 15—17 §.

Kvittning

22 §

Gäldenärens kvittningsyrkande

Verkställighet får inte utföras till den del gäldenären kräver kvittning av sökandens fordran på grundval av en sådan motfordran beträffande vilken han före utmätningen hade en lagakraftvunnen dom eller en annan utsökningsgrund som kan verkställas som en

lagakraftvunnen dom. Dessutom skall förutsättningarna för kvittning också i övrigt ha uppfyllts före utmätningen.

Kvittningen träder i kraft när gäldenären meddelar utmätningensmannen sitt kvittningsyrkande. Meddelandet skall lämnas senast när gäldenären har fått kännedom om den verkställda utmätningen. Utmätningensmannen skall delge sökanden kvittningsyrkandet.

23 §

Utomståendes kvittningsyrkande

Om inte något annat föreskrivs i annan lag, har en utomstående som har delgivits ett betalningsförbud som gäller utmätning av fordran rätt att kvitta gäldenärens fordran med sin motfordran beträffande vilken han då hade en lagakraftvunnen dom eller en annan utsökningssgrund som kan verkställas som en lagakraftvunnen dom. Dessutom skall förutsättningarna för kvittning också i övrigt ha uppfyllts före delgivningen av betalningsförbudet. Kvittning får dock inte ske till nackdel för en borgenär med bättre förmånsrätt.

Kvittningen träder i kraft när den utomstående meddelar utmätningensmannen sitt kvittningsyrkande. Meddelandet skall lämnas utan dröjsmål när den utomstående har fått del av betalningsförbudet. Utmätningensmannen skall delge gäldenären kvittningsyrkandet.

Säljs fordran i utsökningssväg, har den utomstående kvittningsrätt i förhållande till köparen endast om han har meddelat utmätningensmannen sitt kvittningsyrkande före försäljningen.

Tidsfrist för verkställbarheten

24 §

Tidsfrist

En utsökningssgrund enligt denna lag, i vilken en fysisk person har förelagts en betalningsskyldighet, är verkställbar i 15 års tid. Tidsfristen är 20 år, om den i utsökningssgrunden nämnda borgenären är en fysisk per-

son eller om en ersättningsfordran beror på ett brott för vilket gäldenären har dömts till fängelse eller samhällstjänst.

Om gäldenären visar att fordran innan utsökningssgrunden givits har överförts till en fysisk person från någon annan än en annan fysisk person, är den i 1 mom. avsedda tidsfristen 15 år.

Har det inom den tidsfrist som avses i 1 mom. förrättats utmätning för indrivning av fordran eller har fordran uppgivits vid försäljning som avses i 5 kap., hindrar det att tidsfristen har löpt ut inte att betalning fås ur utmäta medel.

25 §

Beräkning av tidsfristen

Den i 24 § nämnda tidsfristen räknas från det att en tredsdom eller en lagakraftvunnen dom eller någon annan slutgiltig utsökningssgrund har givits.

Om betalningsskyldigheten börjar först efter den i 1 mom. nämnda tidpunkten, räknas tidsfristen från det att betalningsskyldigheten inträdde. I fråga om betalningsprogram som fastställts av domstol tillämpas dock 1 mom.

3 kap.

Allmänna bestämmelser om förfarandet*Anhängiggörande av utsökningssärenden*

1 §

Ansökan om utsökning

Utsökning söks

1) genom skriftlig ansökan till utmätningensmannen på svarandens bostads- eller hemort eller till en annan lokal utsökningssmyndighet,

2) genom elektroniskt meddelande till en sådan lokal utsökningssmyndighet som förfogar över ett system för mottagande av elektroniska meddelanden,

3) genom elektroniskt meddelande med hjälp av en teknisk anslutning till utsökning-

ens riksomfattande informationssystem, om justitieministeriet eller någon som ministeriet förordnar har beviljat sökanden tillstånd till detta (*informationssystemsökande*).

En skriftlig ansökan skall undertecknas av sökanden, eller om sökanden inte själv har upprättat den, av den som upprättat ansökan.

I fråga om insändande av utsökningsansökan per post eller inlämnande till utsökningsmyndigheten per bud gäller vad som i lagen om översändande av handlingar (74/1954) bestäms om översändande av handlingar till statens förvaltningsmyndigheter.

2 §

Innehållet i ansökan om utsökning

I ansökan om utsökning skall anges

1) sökandens namn, personbeteckning eller företags- och organisationsnummer, delgivningsadress enligt 38 §, telefonnummer och vid verkställighet av betalningsskyldighet redovisningsadress,

2) ombudets namn, adress och telefonnummer, om sökanden anlitar ett ombud, samt ombudets personbeteckning eller företags- och organisationsnummer, om ombudet har rätt att lyfta medel eller ta egendom i sin besittning,

3) svarandens namn och svarandens personbeteckning eller företags- och organisationsnummer samt adress och telefonnummer, om sökanden känner till dessa,

4) beloppet av sökandens fordran samt för beräkning av räntan beloppen av amorteringar som gjorts efter utfärdandet av utsökningsgrunden eller efter föregående utsökning samt datum för amorteringarna, samt

5) uppgifter för identifiering av utsökningsgrunden, om den med stöd av 5 § 2 mom. inte fogas till ansökan eller om den i enlighet med 7 § ges in i efterhand.

Om flera gäldenärer ansvarar för sökandens fordran eller någon del av den och ett annat utsökningsärende som gäller fordran redan är anhängigt eller anhängiggörs samtidigt, skall i ansökan anges vem som är ansvarig biträdande utmättningsman i det andra ärendet eller var ärendet behandlas eller vem som är gäldenär i det andra ärendet.

Om sökanden vill nöja sig med begränsad utsökning enligt 104 § skall detta uttryckligen begäras i ansökan. Andra än den som ansökt om begränsad utsökning kan i ansökan eller senare så länge ärendet är anhängigt begära passivregistrering av fordran enligt 101 §. Om verkställigheten avser ett förvaltningsbeslut, skall i ansökan nämnas det lagrum på vilket verkställigheten grundar sig. Sökanden kan ange att hans kontaktinformation är hemlig.

Bestämmelser om sådana medellöshetsintyg för gäldenärer som utfärdas utan ansökan om utsökning finns i 98 §.

3 §

Sökandens skyldighet att meddela förändrade uppgifter

Om en uppgift som nämns i ansökan senare förändras, skall sökanden utan dröjsmål underrätta utmättningsmannen om detta.

Sökanden är skyldig att underrätta utmättningsmannen om betalningar som han har tagit emot på annat sätt än genom utsökning. I annat fall kan utsökningen avbrytas eller återkallas.

4 §

Rådgivning och komplettering av ansökan

Utsökningsmyndigheten skall vid behov ge sökanden råd om anhängiggörandet av ärendet. Om ansökan är bristfällig, skall sökanden uppmanas att inom utsatt tid komplettera ansökan, om detta är nödvändigt med tanke på behandlingen av ärendet.

5 §

Bifogande av utsökningsgrunden

Till ansökan skall fogas den utsökningsgrund som avses i 2 kap. 2 § i original eller kopia utfärdad av myndigheten, om sökanden som expedition har fått en kopia. Verkställigheten kan ske på basis av en annan kopia eller ett telefax, om utmättningsmannen anser att risk för upprepad indrivning inte föreligger. Svaranden skall höras vid behov. En informationssystemsökande får ge in uppgif-

terna om utsökningsgrunden som elektroniskt meddelande, om detta är tillåtet enligt tillståndet i fråga.

Till ansökan behöver inte fogas en dom med en anteckning om detta eller en dom på basis av vilken utsökningsärendet tidigare har varit anhängigt, om inte utmätningsmannen bestämmer något annat. Detsamma gäller domstolens beslut om säkringsåtgärder.

Den del av domen som enligt domstolens beslut är sekretessbelagd behöver inte fogas till ansökan, om inte utmätningsmannen bestämmer något annat.

6 §

Bifogande av fordringsbevis

Ett löpande skuldebrev, en växel eller en check som ligger till grund för betalningsskyldigheten enligt utsökningsgrunden skall fogas till ansökan i original. Om verkställighetens tillförlitlighet kräver det eller om gäldenären begär det, skall utmätningsmannen även ta hand om ett enkelt skuldebrev. Utmättningsmannen kan utföra verkställigheten även om ett enkelt skuldebrev har förkommit eller om det av andra orsaker inte kan fogas till ansökan. Gäldenären skall då höras före verkställigheten, om det inte är onödigt.

När betalningsskyldigheten är fullgjord, förblir ett fordringsbevis som tagits om hand av utmätningsmannen hos utmätningsmannen, om inte gäldenären ber att få det. Om sökanden har fått behålla ett enkelt skuldebrev, skall sökanden sända det till gäldenären när skuldebrevets belopp har blivit betalt. Utmättningsmannen får vid behov skjuta upp redovisningen till dess skuldebrevet har överlämnats.

7 §

Ingivande av utsökningsgrund och fordringsbevis i efterhand

Om ansökan har gjorts i elektronisk form, men till den skall fogas en skriftlig utsökningsgrund eller ett skriftligt fordringsbevis, kan handlingen ges in i efterhand. Handlingen skall tillställas den ansvarige utmätningsmannen eller en annan lokal utsökningsmyndighet

inom tre veckor efter det att ärendet anhängiggjordes. Samtidigt skall uppges till vilken ansökan handlingen hänför sig.

Innan handlingen har inkommit får i ärendet inte vidtas annat än interimistiska åtgärder enligt 18 och 19 §.

8 §

Tidpunkt för anhängigblivande

Ett utsökningsärende blir anhängigt när ansökan om utsökning inkommer till den lokala utsökningsmyndigheten eller till utsökningens informationssystem, om det inte senare framkommer att det inte fanns förutsättningar för anhängiggörande.

Om en handling som skall fogas till ansökan inkommer efter den tid som anges i 7 § men innan ansökningshandlingarna har återlämnats till sökanden, blir utsökningsärendet anhängigt den dag handlingen inkom.

9 §

Oklarhet i utsökningsgrunden

Om utmätningsmannen finner att den dom som skall verkställas är så oklar eller så ofullständig att av den inte framgår vad svaren är förpliktad till, skall parten anvisas att klaga över domen. I fråga om övriga utsökningsgrunder anvisas parten att kontakta den som har givit utsökningsgrunden.

Om utsökningsgrunden innehåller ett skriveller räknefel, anvisas parten att begära rättelse av felet av den som har givit utsökningsgrunden.

Den utmätningsman som givit anvisningen får vid behov på begäran av sökanden förordna om säkringsåtgärder enligt 7 kap. 11 a §.

Ombud och biträde

10 §

Rätten att anlita ombud och biträde

I utsökningsförfarandet får anlitas ombud och biträden, om inte annat bestäms någon annanstans i denna lag. Om en förrättning

hålls utan kallelse, skall svaranden på egen begäran ges tillfälle att tillkalla sitt biträde, om denne kan anlända utan dröjsmål.

Som ombud eller biträde godkänns inte den som enligt 1 kap. 16 § är utmätningssmannens närstående.

11 §

Fullmakt för ombud

En advokat, ett allmänt rättsbiträde samt det ombud som en informatiessystemsökande har uppgett i sin ansökan får företräda sin huvudman utan fullmakt, om inte utmätningssmannen bestämmer annat. Andra ombud skall förete en av huvudmannen undertecknad fullmakt, om inte rätten att vara ombud kan anses vara otvivelaktig. För att lyfta medel eller omhändertaga egendom skall alla ombud ha en fullmakt som uttryckligen berättigar till detta eller denna rätt anges i informatiessystemansökan.

En fullmakt kan även utfärdas genom certifierat elektroniskt meddelande och en fullmakt som berättigar till annat än att lyfta medel eller omhändertaga egendom även per telefax.

Justitieministeriet eller någon som ministeriet förordnar kan på borgenärens begäran besluta att fullmakten skall registreras i utsökningens informationssystem i syfte att utvisa ombudets rätt att företräda sin huvudman, om det är uppenbart att verkställighetens tillförlitlighet inte blir lidande härav. Ombudet behöver då inte förete någon annan fullmakt, om inte utmätningssmannen bestämmer annat. På begäran av den som utfärdat fullmakten skall justitieministeriet eller den som ministeriet förordnar omedelbart återkalla en i informationssystemet registrerad fullmakt.

12 §

Ombud för sökande som inte bor i Finland

Om sökanden bor utomlands och inte har meddelat någon delgivningsadress i Finland eller utomlands, skall sökanden ha ett i Finland bosatt ombud, som har rätt att på hans vägnar ta emot delgivningar som gäller verk-

ställigheten.

Gäldenärsbaserad behandling av utsökningssärenden

13 §

Ansvarig utmätningssman

En och samma utmätningssman behandlar alla utsökningssärenden som gäller en och samma svarande (*ansvarig utmätningssman*). En honom underordnad ansvarig biträdande utmätningssman behandlar svarandens ärenden. Dessa är behöriga i hela landet.

En inkommen utsökningssökan skall så snart som möjligt efter behövliga inledande åtgärder dirigeras till den ansvarige utmätningssmannen.

14 §

Bestämmande av ansvarig utmätningssman

Bestämmelser om de grunder enligt vilka det avgörs vem som är ansvarig utmätningssman utfärdas genom förordning av statsrådet. I grunderna skall beaktas svarandens bostads- eller hemort eller svarandens övriga verkliga möjligheter att bevaka sina intressen. Om det finns flera alternativ som uppfyller dessa förutsättningar, utses den ansvarige utmätningssmannen beroende på var verkställigheten kan ske på mest ändamålsenligt sätt. Utsökningssärenden som kräver specialåtgärder kan koncentreras till vissa utmätningssmän, som då blir ansvariga utmätningssmän.

Bestämmandet av ansvarig utmätningssman eller biträdande utmätningssman får inte överklagas.

15 §

Byte av ansvarig utmätningssman

Den ansvarige utmätningssmannen skall överföra ärendet till en ny ansvarig utmätningssman om det i statsrådets förordning

nämnda förhållande på basis av vilket den ansvarige utmätningsmannen bestäms förändras. En icke slutförd förrättning eller en verkställighet som annars snart upphör kan dock slutföras i form av handräckning, om det inte är ändamålsenligare att förrättningen eller verkställigheten överförs till den nye ansvarige utmätningsmannen.

Om svaranden eller sökanden framställer en motiverad begäran om byte av ansvarig utmätningsman, kan utmätningsmannen överföra ärenden som gäller svaranden till en annan biträdande utmätningsman eller behandla ärendet själv.

Samarbete mellan utmätningsmän

16 §

Ömsesidig handräckning

På begäran av den ansvarige utmätningsmannen skall andra utmätningsmän ge honom handräckning och behövliga upplysningar. Den ansvarige utmätningsmannen kan be om handräckning, om detta är ändamålsenligt med beaktande av utsökningens resultat, avståndet mellan orterna och andra motsvarande omständigheter. Influtna medel får dock inte redovisas genom handräckning. Den som ber om handräckning skall se till att det indrivna beloppet inte överstiger gäldenärens betalningsskyldighet och i detta syfte ge anvisningar som är bindande för de andra.

17 §

Samtidig utsökning

Om en utsökningssgrund eller ett fordringsbevis gäller flera gäldenärer, skall den utmätningsman till vilken den gemensamma utsökningssgrunden först inkommer för verkställighet eller som har hand om fordringsbeviset se till att det indrivna beloppet inte överstiger gäldenärernas betalningsskyldighet och i detta syfte ge anvisningar som är bindande för de andra. Varje utmätningsman skall själv redovisa de medel som han drivit in.

Interimistiska åtgärder

18 §

Förutsättningar för interimistiska åtgärder

Om utmätning inte genast kan verkställas på grund av att jäv föreligger, att någon skall höras, att en handling saknas eller att oklarhet beträffande äganderätten föreligger eller av andra orsaker, får utmätningsmannen utföra en interimistisk åtgärd, om detta är nödvändigt för att säkerställa den fortsatta verkställigheten. En interimistisk åtgärd får inte vidtas om det är sannolikt att gäldenärens betalningsskyldighet har upphört. En interimistisk åtgärd kan utföras i ett anhängigt ärende eller ett ärende som antecknats i passivregistret. En interimistisk åtgärd kan även bestämmas vara villkorlig vid eftersökning av egendom som tillhör gäldenären, om det finns grundad anledning till en sådan åtgärd.

En interimistisk åtgärd får inte i onödan försvåra gäldenärens eller en utomståendes näring eller utkomst. Den som berörs av åtgärden skall underrättas om att åtgärden har utförts eller återkallats.

19 §

Utförande av interimistiska åtgärder

Som interimistisk åtgärd kan utmätningsmannen ta egendom om hand, meddela gäldenären eller en utomstående förbud mot överlåtande av egendom, betalningsförbud eller annat motsvarande förbud, begära att behövliga anteckningar skall göras i register, ordna bevakning av egendom eller utföra andra motsvarande åtgärder.

En interimistisk åtgärd får utföras också av någon annan än den ansvarige utmätningsmannen eller biträdande utmätningsmannen och även av en biträdande utmätningsman i ett ärende där utmätningsmannen har utslutande behörighet.

Åtgärden har samma verkan som utmätning. I en interimistisk åtgärd får ändring inte sökas.

20 §

Återkallande av interimistiska åtgärder

En interimistisk åtgärd skall återkallas omedelbart när åtgärden inte längre är befogad och senast tre veckor efter åtgärdsdagen. Om åtgärden har bestämts vara villkorlig, skall den återkallas senast en vecka efter det att utmätningsmannen fick vetskap om en fordran eller annan egendom som tillhör gäldenären. Om den egendom som utgör föremål för den interimistiska åtgärden mäts ut, anses åtgärden vara återkallad genom utmättningsbeslutet.

Verkställighetsförrättning

21 §

Genomförande av förrättning

En verkställighetsförrättning skall genomföras utan onödigt dröjsmål. Verkställigheten får dock uppskjutas, om detta kan anses vara i svarandens intresse, och uppskovet inte åsamkar sökanden olägenhet som är större än ringa. Om en tidsfrist har utsatts för förrättningen skall den iakttas.

Att någon som kallats till förrättningen uteblir förhindrar inte förrättningen.

22 §

Förrättningsplats

Om inte annat föreskrivs, hålls verkställighetsförrättningen i utmätningsmannens tjänsterum, på den plats där egendomen finns, på den plats som är föremål för förrättningen eller i någon annan lokal eller på någon annan plats som utmätningsmannen anser vara lämplig. Utmättningsförrättningen kan utan medgivande av svaranden eller en utomstående hållas i dennes bostad i enlighet med vad som bestäms i 49 och 51 §, liksom även en annan förrättning, om detta är nödvändigt för verkställigheten.

Som förrättningsplats betraktas den lägenhet eller lokal eller plats som avses i 1 mom. med direkt tillhörande områden, i den omfattning som behövs för att verkställigheten

skall kunna genomföras på behörigt sätt.

23 §

Offentlighet, närvaro och upprätthållande av ordning

Verkställighetsförrättningen är inte offentlig, om inte annat bestäms.

Svaranden, de som kallats till förrättningen och utomstående vilkas rätt kan påverkas av förrättningen har rätt att närvara vid förrättningen.

Om någon av de närvarande vid förrättningen förhindrar att verkställigheten genomförs på behörigt sätt, får utmätningsmannen uppmana denne att avlägsna sig från förrättningsplatsen, dock inte från hans egen stadigvarande bostad, utom i fall av vräkning. Om uppmaningen inte iakttas, kan utmätningsmannen begära handräckning av polisen eller själv visa bort personen från platsen. Om maktmedel bestäms i 83 §.

24 §

Skyldighet att uppge personuppgifter

Om det behövs för verkställigheten, får utmätningsmannen utreda en annan persons identitet. Var och en som finns på förrättningsplatsen är skyldig att på förfrågan av utmätningsmannen uppge namn och adress. Om dessa uppgifter inte lämnas, kan utmätningsmannen begära handräckning av polisen för att utreda den berörda personens identitet.

25 §

Protokoll

Över förrättningen skall föras protokoll, om det vid förrättningen framställs invändningar eller yrkanden eller om det annars finns anledning till det. I andra fall skall behövliga anteckningar göras om förrättningen.

I protokollet antecknas invändningar och yrkanden, motpartens uttalande samt mottagna utredningar, så att därav framgår de centrala omständigheter som påverkar parternas och utomståendes rättigheter. Till övriga delar görs de anteckningar som anses behövliga

med beaktande av ärendets art. I stället för ett protokoll kan en ljudupptagning göras över uttalandena. Vederbörande skall underrättas om ljudupptagningen innan den inleds. I ett enkelt ärende kan protokollsanteckningarna göras på utmättningsbeslutet eller i en annan handling.

26 §

Förrättningsvittne

Utmättningsmannen kan inkalla ett vittne till förrättningen, om han anser det nödvändigt. I annat fall får förrättningen hållas utan vittne, om inte en närvarande svarande begär att ett vittne inkallas. I svarandens frånvaro får utmättningsmannen inte utan vittne gå in i svarandens bostad. Vad som här bestäms om svarande gäller även utomstående vars rätt kan påverkas av förrättningen.

Vittnet skall vara ojävigt. Vittnets namn skall antecknas i protokollet eller i någon annan handling.

27 §

Undertecknande av handlingar

Utmättningsmannen skall underteckna sina protokoll, beslut, uppmaningar och meddelanden. Underskriften kan vara maskinell, så att på en handling som framställts med hjälp av automatisk databehandling antecknas ifrågavarande tjänstemans namn, tjänsteställning och kontaktinformation.

Utmättningsmannens beslut

28 §

Skyldighet att ge skriftliga och motiverade beslut

Utmättningsmannen skall i ärendet upprätta ett skriftligt beslut, om så bestämts särskilt. Utmättningsmannen skall dessutom upprätta ett skriftligt beslut när han ålägger någon en betalnings-, återbetalnings- eller återställningsskyldighet eller förelägger ett hot, om

han godkänner en säkerhet eller om ärendets art annars förutsätter det. Om saken är oklar eller lämnar rum för tolkning, skall beslutet vara motiverat i enlighet med 29 §.

Ett motiverat skriftligt beslut skall upprättas även när en invändning eller ett yrkande förkastas och saken är oklar eller lämnar rum för tolkning. I annat fall skall beslutet muntligen meddelas den som framställt invändningen eller yrkandet. Om dock invändningen eller yrkandet framställs skriftligen, och ett beslut begärs, skall utmättningsmannen upprätta ett motiverat skriftligt beslut.

Det skriftliga beslutet skall antecknas i en särskild beslutshandling eller, om det är fråga om ett enkelt ärende, i protokollet eller i någon annan handling som upprättas vid verkställigheten.

29 §

Innehållet i ett motiverat beslut

Ett motiverat beslut skall innehålla de uttalanden och utredningar som inhämtats och erhållits i ärendet, de fakta och bestämmelser som ligger till grund för beslutet, en tillräcklig motivering med beaktande av ärendets art och betydelse för parterna samt slutresultatet.

30 §

Beslutstidpunkt

Ett beslut med anledning av en invändning eller ett yrkande skall fattas utan dröjsmål efter det att invändningen eller yrkandet har framställts. Om invändningen eller yrkandet gäller en viss verkställighetsåtgärd eller förrättning, kan utmättningsmannen skjuta upp beslutet till dess åtgärden vidtas eller förrättningen äger rum. Om beslutet ges i förväg, får det inte överklagas separat.

I fråga om invändningar eller yrkanden som gäller redan fattade beslut eller genomförda åtgärder eller förrättningar iakttas utöver den ovan angivna skyldigheten att motivera beslut vad som i 9 kap bestäms om avgörande av begäran om självrettelse.

31 §

Inhämtande av utredning och beslutets giltighet

Utmätningssmannen skall på tjänstens vägnar för sitt beslutsfattande inhämta sådan utredning som skäligen kan fås i utsökningssförfarandet i den omfattning som ärendet förutsätter. Den som framställt invändningen eller yrkandet skall lägga fram de handlingar och övriga bevis som han åberopar som motivering.

Utmätningssmannens beslut är i kraft i det utsökningssärende i vilket det har givits. Beslutet kan rättas på det sätt som anges i 9 kap.

Hörande och meddelanden

32 §

Hörande

Utmätningssmannen skall även i andra än särskilt föreskrivna situationer ge parterna eller utomstående tillfälle att i förväg bli hörda på lämpligt sätt, om ärendet bedöms vara av stor betydelse för dem och hinder för hörandet inte finns. De skall ges tillfälle att bli hörda på nytt, om väsentligt ny utredning fås i saken.

33 §

Meddelande om anhängighet

När ansökan har inkommit till den ansvarige utmätningssmannen, skall till svaranden utan dröjsmål ges ett meddelande om att ärendet har blivit anhängigt. Ett meddelande behöver inte ges, om svarandens vistelseort inte har kunnat redas ut eller om det finns anledning att anta att meddelandet märkbart försvårar verkställigheten. Meddelandet skall innehålla

1) uppgifter om vilken dag ärendet har blivit anhängigt och nödvändiga ärendehanteringsuppgifter,

2) uppgifter om den ansvarige biträdande utmätningssmannen och hans kontaktinformation,

3) uppgifter om gäldenärens lagenliga rätt att genom ställande av säkerhet förhindra verkställigheten,

4) betalningsuppmaning, flyttningsuppmaning eller annan uppmaning att uppfylla den i utsökningssgrunden utsatta förpliktelsen,

5) uppmaning att ta kontakt och möjlighet att bli hörd,

6) meddelande om att utmätning av annat än periodisk inkomst kan verkställas utan förhandsmeddelande, och gäldenärens rätt att anvisa egendom för utmätning eller eventuellt förhandsmeddelande om utmätning och kallelse till förrättning,

7) annan information och andra meddelanden som anses nödvändiga.

Ett sådant meddelande om anhängighet som innehåller uppgifter som avses i 1 mom. 1, 2 och 7 punkten ges också till sökanden, om ärendet behandlas hos en annan utsökningssmyndighet än den lokala utsökningssmyndighet till vilken han har lämnat in sin ansökan. Till en informationssökande ges ett meddelande om anhängighet eller motsvarande meddelande i enlighet med respektive tillstånd.

34 §

Förhandsmeddelande och kallelse

Utmätning får inte förrättas utan förhandsmeddelande till gäldenären. Ett meddelande behöver dock inte ges, om gäldenären har fått meddelande om anhängighet och saken inte gäller utmätning av periodisk inkomst eller om gäldenären är närvarande vid utmätningssförrättningen. Meddelande behöver inte heller ges, om gäldenärens vistelseort är inte har kunnat utredas eller om det finns anledning att anta att meddelandet märkbart försvårar verkställigheten. Om innehållet i förhandsmeddelandet bestäms genom förordning av statsrådet. I förhandsmeddelandet skall gäldenären samtidigt kallas till förrättningen, utom om förrättningen hålls i utmätningssmannens tjänsterum eller om tid och plats för förrättningen inte kan bestämmas på förhand.

Sökanden kallas till utmätningssförrättning-

en om det behövs för inhämtande av upplysningar eller av annan orsak, till svarandens bostad dock bara om verkställigheten kräver det. Om hinder inte föreligger, skall till förrättningen också kallas en utomstående som har framställt en invändning eller ett yrkande eller vars rätt annars konstateras bli påverkad av förrättningen.

Om kallelse till andra förrättningar än sådana som avser utmätning bestäms särskilt.

35 §

Sändande av protokoll

En kopia av protokollet skall ges vid förrättningen eller i efterhand, om en part eller en utomstående vars rätt kan påverkas av förrättningen begär det. Om kopian ges i efterhand skall den sändas utan dröjsmål och i god tid innan besvärstiden löper ut. Om protokoll inte behövt upprättas över förrättningen skall utmätningsmannen ge motsvarande information om den. Protokollet skall även utan begäran sändas till en utomstående vars rätt konstateras bli påverkad av förrättningen.

36 §

Efterhandsmeddelande

I fråga om utmätning och andra beslut vid förrättningen skall en kopia av beslutsdokumentet eller ett efterhandsmeddelande som innehåller motsvarande uppgifter sändas till parten och till en utomstående vars rätt konstateras bli påverkad av beslutet, om inte en kopia av beslutshandlingen har givits vid förrättningen.

Meddelande om andra beslut eller åtgärder än sådana som fattats eller vidtagits vid förrättningen skall ges i efterhand, om så föreskrivs särskilt eller när ett skriftligt motiverat beslut har fattats med anledning av en invändning eller ett yrkande eller om utmätningsmannen annars anser att ett sådant meddelande är behövligt.

Om gäldenären inte har fått något meddelande om anhängighet eller ett förhandsmeddelande, skall han i samband med efter-

handsmeddelandet eller annars i efterhand ges tillfälle att anvisa annan egendom för utmätning eller att ställa eventuell säkerhet. Efterhandsmeddelandet skall sändas utan dröjsmål så att parten eller den utomstående får tillfälle att i ett så tidigt skede av verkställigheten som möjligt hos domstol begära förordnande om avbrott eller söka ändring.

Delgivning av handlingar

37 §

Allmän bestämmelse

Om inte annat föreskrivs i denna lag, skall handlingar i utskökningsärenden delges på det sätt som i lagen om delgivning i förvaltningsärenden (232/1966) föreskrivs om enskild delgivning och mellanhandsdelgivning. Vid delgivningen skall sörjas för att sekretessbelagda uppgifter hålls hemliga.

En handling skall delges muntligen eller på annat lämpligt sätt, om det är känt att mottagaren på grund av synskada eller annat handikapp inte förmår ta emot delgivning av annat slag.

38 §

Delgivningsadress

Sökanden, den som ställer säkerhet samt en utomstående som har framställt en invändning eller ett yrkande är skyldig att för utmätningsmannen uppge en postadress inom eller utom landet och en eventuell e-postadress eller annan adress under vilken alla handlingar som gäller utskökningsärendet och utskökningsbesvärsärendet får sändas till honom (*delgivningsadress*). Om denna adress förändras, skall även detta meddelas. Den adress som svaranden uppgivit kan med hans medgivande användas som delgivningsadress.

En postadress som finns antecknad på en skrivelse från en i 1 mom. nämnd person till utmätningsmannen och en teknisk anslutning som avses i tillståndet för informationssystemsökande betraktas som delgivningsadress.

39 §

Vanlig delgivning

En handling delges så att den överlämnas till mottagaren eller så att den sänds till delgivningsadressen. Om ingen delgivningsadress finns, sänds handlingen till den adress som finns antecknad i befolkningsdatasystemet, utom om det är känt att mottagaren av delgivningen inte bor på den adressen. I sistnämnda fall eller om mottagarens adress inte finns i befolkningsdatasystemet sänds handlingen till en eventuell sådan annan adress inom eller utom landet som har utretts på det sätt som avses i 48 § 2 mom. eller som annars är känd. I stället för att sändas kan handlingen lämnas på en för postförsändelser reserverad plats. Om delgivningen inte lyckas på annat sätt, kan handlingen delges muntligen.

Om inte annat visas, anses mottagaren ha tagit del av handlingen när ett elektroniskt meddelande har avsänts eller den sjunde dagen efter det att försändelsen har postats eller lämnats på en för postförsändelser reserverad plats. På handlingen skall antecknas vilken dag den har avsänts eller avlämnats.

40 §

Bevislig delgivning

Delgivningen skall ske på ett av de delgivningssätt som nämns i 41 §, om så bestäms någon annanstans i denna lag och mottagaren av delgivningen vederligen är bosatt i Finland. Bevislig delgivning kan enligt prövning utföras också i andra fall, om det med tanke på senare verkställighetsskeden eller för en part är av betydelse att beslutets eller förrättningens laga kraft är ostridig eller avgörs snabbt.

Om delgivning enligt 41 § inte lyckas inom en med hänsyn till ärendet skälig tid, skall handlingen delges genom mellanhandsdelgivning. Utöver vad som föreskrivs i 18 § 1 mom. lagen om delgivning i förvaltningsärenden kan handlingen överlämnas till mottagarens arbetsgivare eller arbetsgivarens företrädare, om mottagaren av delgivningen

inte har varit anträffbar på arbetsplatsen under sin sedvanliga arbetstid, eller till en anställd vid mottagarens rörelse, om de samtycker till att ta emot delgivningen.

Om delgivningen inte heller lyckas på det sätt som avses i 2 mom., sänds en kopia av den handling som skall delges under mottagarens adress, om en sådan adress är känd. Annan delgivning behöver inte vidtas. Handlingarna förvaras därefter vid den ansvarige utmätningensmannens kansli, där mottagaren kan få dem.

41 §

Bevisliga delgivningssätt

En handling som skall delges bevisligen

- 1) sänds per post mot mottagningsbevis,
- 2) sänds som brev, om det kan antas att mottagaren får vetskap om handlingen och inom utsatt tid återsänder beviset om att delgivningen har tagits emot,
- 3) ges till mottagaren eller dennes bud personligen mot underskrift om mottagande,
- 4) delges mottagaren personligen i form av stämningssdelgivning, eller
- 5) sänds med mottagarens samtycke som certifierat elektroniskt meddelande.

Posten skall underrättas när delgivningen mot mottagningsbevis senast skall ske. Delgivningen mot mottagningsbevis kan med mottagarens samtycke också ske per telefax. Delfåendet anses ha skett när mottagningsbeviset har återsänts per telefax eller på annat sätt.

Om en part eller en utomstående har varit närvarande vid en förrättning anses han bevisligen ha fått del av förrättningen.

42 §

Delgivning av tredskodom

Om utskökningsgrunden utgörs av en tredskodom som inte har delgivits och utmätningensmannen anträffar gäldenären i utskökningsärendet, skall utmätningensmannen om möjligt se till att tredskodomen blir delgiven. Mottagaren anses ha fått del av domen om

han har varit närvarande vid utmättningsförrättningen. Om bevislig delgivning enligt 41 § skall ske i utsökningsärendet, skall tredskodomen samtidigt delges.

Säkerhet

43 §

Godkännande av säkerhet

Om någon enligt denna lag skall ställa säkerhet och motparten inte har godkänt den, skall utmättningsmannen besluta om godkännande av säkerheten.

Säkerheten kan vara pant eller borgen. Borgen skall vara proprieborgen och, om borgensmännen är flera, solidarisk. En hos utmättningsmannen ställd pant är i samma ställning som en till motparten utgiven pant.

44 §

Undantag från skyldigheten att ställa säkerhet

Säkerhet krävs inte, om borgenären är ett offentligt samfund eller en offentligrättslig inrättning, ett egendomsförvaltningsbolag enligt lagen om statens säkerhetsfond (379/1992) eller ett sådant kreditinstitut eller en sådan försäkringsanstalt vars soliditet är underställd offentlig tillsyn i Finland eller någon annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller om gäldenären är Pensionsskyddscentralen. Utmättningsmannen har dock rätt att vid behov kräva säkerhet av ett kreditinstitut eller en försäkringsanstalt.

45 §

Förvaring och återställande av säkerhet

En pant skall överlåtas till utmättningsmannen eller om han så bestämmer deponeras i ett kreditinstitut eller lämnas i förvar och vård hos en tillförlitlig person. Intyget över depositionen och borgensförbindelsen skall

lämnas i förvar hos utmättningsmannen. Panten eller borgensförbindelsen skall återställas till utställaren när den rätt eller det krav som säkerheten har varit avsedd att trygga har uppfyllts eller förkastats genom dom eller annars har upphört.

46 §

Uttagande av betalning ur säkerhet

Om

1) en borgenär som har ställt säkerhet för återställande av lyfta medel eller av egendom som han har fått om hand,

2) en gäldenär som har ställt säkerhet för uppfyllande av en betalningsskyldighet som saknar laga kraft,

3) en köpare som har ställt säkerhet för köpesumman, eller

4) någon annan som har ställt säkerhet enligt denna lag

blir återbetalnings-, återställnings- eller betalningsskyldig enligt denna lag eller en lagkraftvunnen dom, skall utmättningsmannen fatta beslut om denna skyldighet. Beslutet skall delges den som ålagts skyldigheten samt den som på hans vägnar ställt säkerheten. Innan beslutet fattas skall personerna i fråga vid behov ges tillfälle att bli hörda.

Utmättningsmannen skall uppmana den som avses i 1 mom. att uppfylla sin återbetalnings-, återställnings- eller betalningsskyldighet. Om skyldigheten inte uppfylls, får utmättningsmannen sälja panten i enlighet med 5 kap. och på begäran av den som är berättigad till betalning driva in fordran av borgensmannen i enlighet med denna lag.

47 §

Uttagande av utdömd skadeersättning ur pant

Om någon har ställt pant för kostnader och skador som motparten åsamkas av verkstäligheten och han genom dom har ålagts att betala ersättning för dem, kan ersättningen på skadeståndstagarens begäran tas ur panten med iakttagande av vad som bestäms i 46 §.

Eftersökande av egendom och utredningsmaterial

48 §

Skyldighet att söka efter egendom och att utreda gäldenärens vistelseort

Utmätningssmannen skall i den omfattning som omständigheterna kräver söka efter egendom som tillhör gäldenären för att sökanden skall kunna få betalning.

Om minimiåtgärder vid eftersökande av egendom och utredande av svarandens vistelseort bestäms genom förordning av statsrådet. Om utmätningssmannens skyldighet att göra en utsökningsutredning bestäms i 57 §.

Vid verkställighet av annan skyldighet än betalningsskyldighet skall verkställighetsobjektet eftersökas i den omfattning som det med beaktande av ärendet som helhet kan anses vara skäligt och med iakttagande i tillämpliga delar av vad som nedan bestäms om verkställighet av betalningsskyldighet.

49 §

Eftersökning som avser plats

Egendom får för utförande av utmätning eftersökas i byggnader, förvaringsplatser, fordon eller andra utrymmen inom- eller utomhus som tillhör gäldenären eller används av honom. Det som här föreskrivs om gäldenären gäller även en utomstående, om det finns skäl att anta att det i utrymmen som tillhör eller används av honom finns egendom som tillhör gäldenären. Om maktmedel bestäms i 82 §.

Eftersökning får ske också i gäldenärens bostad utan dennes samtycke, om det finns skäl att anta att där finns utmätningssbar egendom och utmätningssmannen inte känner till tillräckligt med annan egendom som ostridigt tillhör gäldenären. Vad som här föreskrivs om gäldenären gäller även en utomstående, om det finns grundad anledning att anta att det i hans bostad finns egendom som tillhör gäldenären. Den utomstående skall först ges tillfälle att överlämna sådan egendom, om inte omedelbara eftersökningsåtgärder anses vara nödvändiga.

50 §

Eftersökning som avser person

Utmätningssmannen får uppmana gäldenären att överlämna egendom av mer än obetydligt värde som han bär på sig eller i sina kläder. Om uppmaningen inte iakttas, får utmätningssmannen ta egendomen om hand, om han vet eller det finns grundad anledning att anta att gäldenären bär sådan egendom på sig eller i sina kläder och omhändertagandet kan ske utan kränkande av gäldenärens personliga integritet och utmätningssmannen inte känner till tillräckligt med annan egendom som ostridigt tillhör gäldenären. Utmätningssmannen får också vid vite ålägga gäldenären att överlämna sådan egendom som avses här. Om maktmedel bestäms i 83 §.

Vad som föreskrivs i 1 mom. gäller även gäldenären tillhörig egendom som utmätningssmannen vet att en utomstående bär på sig eller i sina kläder.

51 §

Eftersökande och omhändertagande av utredningsmaterial

Vad som föreskrivs i 49 § gäller i tillämpliga delar även eftersökande av utredningsmaterial som behövs i ett utsökningsärende.

Utmätningssmannen får ta om hand material som han hittar, med iakttagande i tillämpliga delar av bestämmelserna om utmätning. Materialet skall återlämnas så snart det inte längre behövs i utsökningsärendet. Genom omhändertagandet av materialet får gäldenärens eller en utomståendes näring eller utkomst inte försvåras onödigt.

Gäldenärens skyldighet att lämna uppgifter

52 §

Uppgifter som skall lämnas till utmätningssmannen

Gäldenären är skyldig att i ett utsökningsärende sanningsenligt lämna utmätningssmannen följande uppgifter, när denne i syfte

att få upplysningar som behövs vid verkställigheten ber om dem:

1) personuppgifter och kontaktinformation samt i utsokningsärendet behövliga uppgifter om familjeförhållanden och om personer som han försörjer,

2) uppgifter om egendom och annan förmögenhet, inkomster och skulder samt andelar i bolag eller medlemskap i andra sammanslutningar som påverkar hans förmögensställning,

3) uppgifter om förändringar som under det följande året sannolikt är att vänta i de omständigheter som avses i 2 punkten,

4) uppgifter om hur löneinkomst eller annan periodisk inkomst bestäms samt uppgifter om arbetsplats och kontaktinformation för arbetsgivaren eller någon annan utbetalare,

5) uppgifter om var ett föremål eller en handling som berörs av överlåtelseplikt eller som enligt lag skall ges till utmätningsmannen finns,

6) uppgifter om avtal och förbindelser som påverkar hans förmögensställning samt om egendom över vilken han förfogar eller som han använder med stöd av fullmakt eller på motsvarande grunder eller på basis av arrangemang eller avtal,

7) uppgifter om egendom som han mot eller utan vederlag har överlåtit, betalningar som han gjort och rättshandlingar som han vidtagit, om uppgifterna behövs för utredning av om egendomen kan förordnas återgå till utsköning genom återvinningstalan samt uppgifter om förfaranden, arrangemang eller andra åtgärder som till sina verkningar är jämförbara med en sådan rättshandling, samt

8) andra motsvarande uppgifter som gäller hans ekonomiska ställning och verksamhet.

53 §

Fysiska personer som är skyldiga att lämna uppgifter

En fysisk person som är gäldenär är själv skyldig att lämna uppgifter. Om gäldenären har en intressebevakare enligt lagen om förmyndarverksamhet (442/1999), är denne skyldig att lämna uppgifterna till den del han

sköter gäldenärens egendom. Skyldig att lämna uppgifter är även den som i praktiken leder eller har lett gäldenärens näringsverksamhet eller som sköter eller har skött gäldenärens egendom.

Skyldig att lämna uppgifter om ett dödsbo är den som har hand om boet. Om boet omhänderhas av delägarna gemensamt, är varje bodelägare skyldig att lämna uppgifter.

54 §

Skyldighet att lämna uppgifter på sammanslutnings vägnar

När en sammanslutning eller stiftelse är gäldenär är följande personer skyldiga att lämna uppgifter:

1) den som är medlem i styrelsen eller motsvarande organ eller som är verkställande direktör eller innehar motsvarande ställning,

2) den som är personligen ansvarig för sammanslutningens förpliktelser,

3) den som har rätt att ensam eller tillsammans med någon annan teckna sammanslutningens eller stiftelsens firma,

4) den som av omständigheterna att döma i praktiken leder sammanslutningens eller stiftelsens verksamhet eller sköter dess förvaltning eller egendom.

Skyldig att lämna uppgifter är även den som har innehaft en sådan position som avses i 1 mom. under en tid av ett år innan uppgifterna begärdes.

Om inga sådana personer som avses i 1 eller 2 mom. finns, är den som senast har innehaft motsvarande ställning skyldig att lämna uppgifter.

55 §

Gäldenärens anställda och revisor

Den som är anställd hos gäldenären eller som är sammanslutningens eller stiftelsens revisor är skyldig att vid förfrågan lämna sådana uppgifter som avses i 52 § och som hör till hans uppgiftsområde, om utmätningsmannen anser att uppgifterna är nödvändiga med tanke på verkställigheten och inte kan fås på annat sätt.

56 §

Sätt att inhämta uppgifter

Utmätningssmannen får av ovan nämnda personer som är skyldiga att lämna uppgifter begära uppgifterna i fri form eller genom att göra en utsökningsutredning. I fråga om en person som avses i 55 § får utsökningsutredning dock göras endast av särskilda skäl. Om denne vägrar att lämna uppgifter, får utmätningssmannen vid vite ålägga honom att ge-
nast eller inom utsatt tid lämna uppgifterna.

Den som är skyldig att lämna uppgifter skall vid utsökningsutredningen och vid behov även när uppgifterna inhämtas i fri form påminnas om plikten att hålla sig till sanningen och informeras om att den som lämnar felaktiga uppgifter eller hemlighåller uppgifter kan dömas till straff.

Utsökningsutredning

57 §

Skyldighet att göra utsökningsutredning

Utmätningssmannen skall göra en utsökningsutredning, om inte borgenärens fordran blir betald till fullt belopp och gäldenärens ekonomiska situation inte annars har retts ut på tillförlitligt sätt. Om det innan ärendet blev anhängigt sedan föregående utsökningsutredning har förflutit

1) högst sex månader, behöver utsökningsutredning inte göras, om det inte är känt att förhållandena har förändrats,

2) mer än sex månader men högst ett år, skall utsökningsutredning göras, om detta med beaktande av omständigheterna kan anses befogat,

3) mer än ett år, skall utsökningsutredning göras, om det inte är uppenbart obefogat.

Har lön eller annan periodisk inkomst mätts ut hos gäldenären skall utsökningsutredning göras, om det är befogat på grund av nya ansökningar eller av annan orsak. Utmätningssmannen skall minst en gång om året kontrollera beloppet av gäldenärens periodiska inkomst, om det inte är uppenbart onödigt.

58 §

Kallelse till utsökningsutredning

Utmätningssmannen skall ge den som är skyldig att lämna uppgifter en kallelse till utsökningsutredningen senast två dagar före utredningen. Denne skall infinna sig personligen.

Utredningen kan med samtycke av den som är skyldig att lämna uppgifter eller, om det finns grundad anledning, göras utan kallelse. Den som är skyldig att lämna uppgifter skall även härvid ges tillfälle att på behörigt sätt kontrollera riktigheten av de uppgifter som lämnas.

59 §

Tvångsmedel för säkerställande av inställelse

Om det finns grundad anledning att misstänka att den som är skyldig att lämna uppgifter inte annars iakttar kallelsen och det med tanke på syftet med verkställigheten är nödvändigt att en utsökningsutredning görs, får utmätningssmannen vid hot om hämtning ålägga personen i fråga att inställa sig till utredningen. Beslutet om detta skall delges den som är skyldig att lämna uppgifter på det sätt som föreskrivs i 40 och 41 §. Om detta inte lyckas, får beslutet delges ett ombud, om ombudet har fört talan i saken.

Om den som är skyldig att lämna uppgifter inte inställer sig till utsökningsutredningen, skall polisen på utmätningssmannens skriftliga begäran hämta honom till platsen.

Utmätningssmannen får i stället för hämtning vid vite ålägga den som är skyldig att lämna uppgifter att inställa sig till utsökningsutredningen.

60 §

Sättet för utförande av utsökningsutredning

Utsökningsutredningen görs så att ett protokoll upprättas över de svar på utmätningssmannens frågor som lämnas av den som är skyldig att lämna uppgifter. Därtill kan den som är skyldig att lämna uppgifter åläggas att

upprätta en förteckning över gäldenärens egendom och förmögenhet, inkomster och skulder eller att lämna de uppgifter som behövs för en sådan förteckning. Närvaron av ett biträde kan förbjudas eller villkor för närvaron ställas, om det finns skäl att anta att biträdets närvaro kännbart försvårar verkställigheten.

Protokollet eller förteckningen skall ges till den som är skyldig att lämna uppgifter för granskning, och däri skall antecknas de rättelser och tillägg som han begär. Den som är skyldig att lämna uppgifterna skall under-teckna ett uttalande om uppgifternas riktighet, vilket fogas till protokollet och förteckningen.

I ett enkelt ärende kan utsökningsutredningen göras så att frågor per telefon eller på annat lämpligt sätt ställs till den som är skyldig att lämna uppgifter. Behövliga anteckningar om utsökningsutredningen skall i detta fall göras i en handling.

61 §

Utsökningsutredningens varaktighet och uppskjutande av den

Utsökningsutredningen får inte pågå längre än vad som är nödvändigt för erhållande av behövliga uppgifter och utan samtycke av den som är skyldig att lämna uppgifter inte längre än sex timmar i sträck.

Den som hämtats eller vid hot om hämtning inställt sig till utsökningsutredningen får förhindras att avlägsna sig från utsökningsutredningen, om det med tanke på verkställigheten är nödvändigt att utsökningsutredningen görs. Även andra som är skyldiga att lämna uppgifter kan förhindras att avlägsna sig, om det med tanke på verkställigheten finns synnerligen vägande skäl för detta och förhindrandet inte med beaktande av omständigheterna kan anses oskäligt.

Om utmätningsmannen bedömer att den som är skyldig att lämna uppgifter på grund av sjukdom eller av motsvarande orsak inte skäligen förmår fullgöra sin skyldighet att lämna uppgifter, skall förrättningen helt eller delvis skjutas upp till en senare tidpunkt.

62 §

Skyldighet att överlämna bokföringsmaterial

Den som i sin besittning har material som tillhör en bokföringsskyldig gäldenär eller den som har rätt att bestämma över sådant material är skyldig att på utmätningsmannens uppmaning för utsökningsutredningen överlämna

1) bokföringsböcker, verifikat och annat bokföringsmaterial,

2) handlingar och andra upptagningar som gäller en sammanslutnings eller en stiftelses förvaltning och avtal,

3) övriga handlingar och upptagningar som gäller gäldenärens rörelse eller yrkesutövning.

63 §

Vite vid utsökningsutredning

Om den som är skyldig att lämna uppgifter vägrar att lämna uppgifter vid utsökningsutredningen eller om den som avses i 62 § vägrar att överlämna det material som nämns i paragrafen får utmätningsmannen vid vite förplikta honom att göra det genast eller inom utsatt tid.

Skyldighet för utomstående och myndigheter att lämna uppgifter

64 §

Allmän bestämmelse

Utöver vad som föreskrivs i annan lag, har utmätningsmannen rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna avgiftsfritt få nedan nämnda uppgifter, handlingar och material, om han anser att de i ett enskilt utsökningsärende är nödvändiga för verkställigheten. Om uppgifterna lämnas via en för ändamålet upprättad eller upprätthållen teknisk anslutning, kan justitieministeriet betala ersättning för kostnaderna för anslutningen.

65 §

Känsliga personuppgifter och uppgifter om utomstående

När uppgifter inhämtas hos en utomstående skall det undvikas att utmätningsmannen får tillgång till sådana i 11 § personuppgiftslagen avsedda känsliga personuppgifter som inte har samband med utsködningsärendet, fränsett uppgifter om sociala förmåner som gäldenären har mottagit.

Utmättningsmannen har rätt att få de i lag angivna uppgifterna trots att fakta om en utomståendes ekonomiska situation samtidigt röjs, om uppgifterna inte kan fås på annat sätt.

66 §

Skyldighet för utomstående att lämna uppgifter

En utomstående skall på förfrågan meddela utmätningsmannen

1) om han i sin besittning har eller annars har bestämmanderätten över egendom som tillhör gäldenären samt egendomens art,

2) om gäldenären har en fordran på honom eller han har en fordran på gäldenären, grunden för fordringarna och deras belopp samt betalningsrörelsen på de konton som gäller fordran och gäldenärens rätt att använda kontona,

3) om han med gäldenären eller för denne har utfört en sådan rättshandling som kan vara av betydelse vid eftersökande av utmätningsbar egendom som tillhör gäldenären samt rättshandlingens innehåll,

4) uppgifter som han har i egenskap av gäldenärens arbetsgivare eller annan utbetalare och som gäller gäldenärens inkomst och naturaförmåner, arbetstider och grunderna för betalningarna till gäldenären samt gäldenärens kontaktinformation,

5) uppgifter som han har i egenskap av utövare av tele- eller postverksamhet och som gäller gäldenärens adress och telefonnummer samt annan kontaktinformation.

Vad som bestäms i 1 mom. 2 punkten gäll-

er även fordringar som i framtiden förfaller till betalning, om en förbindelse har givits eller någon annan rättsgrund har uppstått beträffande en sådan, liksom även fordringar vilka till grund eller belopp är oklara eller villkorliga. Vad som bestäms i 3 punkten gäller även förfaranden, arrangemang eller andra åtgärder som till sina verkningar är jämförbara med rättshandlingar.

En utomstående är skyldig att på uppmaning av utmätningsmannen visa upp avtal eller andra handlingar som gäller sådana omständigheter som avses i 1 mom. samt annat material som har direkt samband med dem. Utmättningsmannen har rätt att kopiera handlingar och material. Kredit- och finansinstitut samt försäkringsanstalter får inte för andra än myndigheter uppge om utmätningsmannen har gjort en förfrågan enligt denna paragraf.

67 §

Skyldighet för myndigheter och samfund som sköter offentliga uppgifter att lämna uppgifter

Myndigheter och de som sköter offentliga uppgifter skall på begäran meddela utmätningsmannen alla uppgifter som de har om

1) gäldenärens egendom och förmögenhet, inkomster, skulder och ekonomiska ställning i övrigt samt bankförbindelse eller annan motsvarande förbindelse,

2) gäldenärens anställnings- och tjänstgöringsförhållanden, pensioner och ekonomiska verksamhet,

3) gäldenärens adress och telefonnummer samt andra uppgifter som behövs för kontakt med gäldenären.

Om den som är skyldig att lämna uppgifter står i ett sådant förhållande till gäldenären som avses i 66 §, är han skyldig att lämna uppgifter även i enlighet med nämnda paragraf.

68 §

Vite för utomstående

Om en utomstående som avses i 66 § vägrar att lämna uppgifter, får utmätningsmannen vid vite ålägga honom att lämna uppgif-

terna genast eller inom utsatt tid. Om uppgifterna inte kan fås av den utomstående på annat sätt, får utmätningsmannen vid vite åläggas honom att inställa sig i utmätningsmannens tjänsterum eller på annan lämplig plats för att lämna uppgifterna.

Utsökningsmyndighetens rätt att lämna ut uppgifter

69 §

Allmän bestämmelse

Beträffande offentligheten i fråga om utsokningsmyndighetens handlingar gäller vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Utöver det som i nämnda lag eller annan lag föreskrivs om utsokningsmyndigheternas rätt eller skyldighet att lämna ut uppgifter, har utsokningsmyndigheten utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att lämna ut sekretessbelagda uppgifter i enlighet med 70—73 §. Uppgifter kan även lämnas till en annan utsokningsmyndighet för handhavande av ett utsokningsärende samt till justitieministeriet, justitieförvaltningschefen vid länsstyrelsen och hans underordnade för handhavande av administrativa uppgifter. Bestämmelser om offentligheten i fråga om uppgifterna i utsokningsregistret och om utlämnande av dem finns i 1 kap.

70 §

Förundersökningsmyndigheter och vissa andra myndigheter samt domstolar

Utsökningsmyndigheten får i enskilda fall på begäran ur en handling som finns hos utsokningsmyndigheten lämna ut svarandens identifieringsuppgifter och kontaktinformation samt uppgifter om svarandens ekonomiska ställning och verksamhet

1) till en åklagar- och förundersökningsmyndighet för utredning, förundersökning, åtalsprövning och domstolsbehandling av brott samt för förebyggande av grova brott,

2) till centralen för utredning av penningtvätt för utförande av i lag föreskrivna uppgifter,

3) till en åklagarmyndighet för prövning av förvandlingsstraff för böter,

4) till skyddspolisen och huvudstaben för omfattande säkerhetsutredning enligt lagen om säkerhetsutredningar (/),

5) till en åklagar- och förundersökningsmyndighet för undersökning som gäller påförande eller förlängande av näringsförbud och till polisen för övervakning av iakttagandet av näringsförbud,

6) till tullmyndigheterna för utförande av uppgifter i enlighet med tullagen (1466/1994),

7) till konkursombudsmannen för utförande av i lag föreskrivna uppgifter.

Utmättningsmannen får för domstol uppge uppgifter som gäller ett utsokningsärende och som behövs vid behandling av ärenden som avses i 1 mom. samt av utsokningsbesvär, verkställighetstvister och återvinningsärenden, fränsett de uppgifter som avses i 73 §.

Med grovt brott avses i denna paragraf ett brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i fyra månader.

Uppgifterna enligt denna paragraf kan lämnas ut i elektronisk form.

71 §

Skattemyndigheter och beviljare av offentliga stöd

Utsökningsmyndigheten får i enskilda fall på begäran ur sina handlingar lämna ut svarandens identifieringsuppgifter och kontaktinformation samt uppgifter om svarandens ekonomiska ställning och verksamhet, om uppgifterna behövs för

1) skattemyndigheterna för behandling av skatteärenden,

2) en myndighet, ett offentligt samfund eller en annan sammanslutning eller en stiftelse som beviljar eller utövar tillsyn över arbetslöshetsdagpenning eller andra offentliga understöd, bidrag eller andra förmåner, för behandlingen av ett sådant ärende.

Uppgifter får inte utan särskilda skäl lämnas ut, om det när uppgiften begärs har förflutit mer än fyra år sedan handlingen upprättades. Uppgifterna skall i första hand lämnas ut ur utsokningsregistret på det sätt som an-

ges i 1 kap. Uppgifterna kan lämnas ut i elektronisk form.

72 §

Utlämnande av uppgifter på eget initiativ

Om det finns skäl att misstänka att en svarande eller en utomstående kan ha gjort sig skyldig till ett under allmänt åtal lydande brott i samband med utökningsförfarandet eller ett brott som annars väsentligt äventyrar verkställighetens resultat, ett bokföringsbrott eller något annat sådant brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i fyra månader, får utmätningssmannen på eget initiativ lämna ut uppgifter till en i 70 § 1 mom. 1 punkten nämnd myndighet för det ändamål som nämns i lagrummet.

Utmätningssmannen får på eget initiativ lämna uppgifter också till de myndigheter som avses i 70 § 1 mom. 5—7 punkten för de ändamål som nämns i respektive lagrum, om det finns skäl att misstänka att svaranden eller en utomstående kan ha gjort sig skyldig till ett brott som underlyder allmänt åtal. Utmätningssmannen får anmäla misstänkta affärstransaktioner till centralen för utredning av penningtvätt.

Utmätningssmannen kan på eget initiativ lämna uppgifter till myndigheter, samfund, sammanslutningar eller stiftelser som avses i 71 § om det finns skäl att misstänka att svaranden eller en utomstående kan ha gjort sig skyldig till en gärning som avses i 29 kap. 1—4 § strafflagen eller till missbruk av offentligt stöd.

Den som fått uppgifterna skall förstöra de uppgifter som avses i 2 och 3 mom. så snart de inte behövs, om det inte finns grundad anledning att förvara dem.

73 §

Förbud mot utlämnande av vissa uppgifter

Utmätningssmannen får inte till någon annan än en annan utmätningssman lämna ut sådana uppgifter som till sina väsentliga delar har inhämtats hos

1) en person som vid rättegång skulle vara skyldig att vägra att vittna om saken i fråga,

2) en person som skulle ha rätt att vägra att vittna om saken, om han inte samtycker till att uppgiften lämnas ut,

3) gäldenären på förfrågan om sådana omständigheter som avses i 52 § 6—8 punkten, om det av svaret framgår att gäldenären kan ha gjort sig skyldig till något annat brott än ett brott i samband med utökningsförfarandet och utlämnandet av uppgiften medför risk för åtal,

4) en utomstående, om uppgiften gäller den utomståendes missbruk.

Bestämmelser om utmätningssmannens rätt att lämna ut uppgifter till sökanden finns i 91 §. Det ovan föreskrivna gäller oberoende av om uppgifterna annars är sekretessbelagda.

Vite

74 §

Föreläggande av vite

Ett vite som utmätningssmannen förelägger med stöd av denna lag föreläggs till ett fast belopp eller så att dess storlek bestäms på basis av tid (*löpande vite*). Löpande vite föreläggs så att för vitet bestäms ett fast grundbelopp och ett tilläggsbelopp för varje i föreläggandet angiven tidsperiod (*vitesperiod*), inom vilken domen eller utmätningssmannens beslut inte har iakttagits. Om ett löpande vite föreläggs för den händelse att parten eventuellt överträder ett förbud, kan tilläggsbeloppet bestämmas för varje gång förbudet överträds i stället för på basis av tid.

Om inte något annat framgår av utökningslagen eller av den utökningsgrund som skall verkställas, iakttas dessutom vid föreläggande av vite i tillämpliga delar 6 § 3 mom. samt 7 och 8 § viteslagen (1113/1990).

75 §

Hörande och delgivning

Innan vite föreläggs skall utmätningssmannen ge den förpliktade tillfälle att bli hörd,

om inte detta märkbart försvårar verkställigheten.

Den handling genom vilken någon föreläggs ett vite skall delges personen i fråga på det sätt som föreskrivs i 38 § eller i 40 och 41 §. Lyckas detta inte, får handlingen sändas till en annan utredd adress eller delges ett ombud, om denne har fört talan i ärendet. Ett vite får dock inte dömas ut till den del det råder oklarhet om den förpliktade delgivits föreläggandet personligen.

76 §

Föreläggande av nytt vite

Utmätningssmannen får förelägga ett nytt vite även om ett tidigare vite inte har dömts ut. Det tidigare förelagda vitet förfaller dock, om inte utmätningssmannen i sin delgivning beträffande det nya vitet samtidigt meddelar sitt beslut att hos tingsrätten ansöka om att det tidigare vitet skall dömas ut.

77 §

Besvärsförbud

Ändring i utmätningssmannens beslut om vitesföreläggande får inte sökas genom besvär. Utmätningssmannen kan rätta sitt beslut med iakttagande av 9 kap. 1—3 §.

78 §

Ansökan om utdömande av vite

Den tingsrätt som avses i 10 kap. 2 § dömer på ansökan av utmätningssmannen ut ett vite som utmätningssmannen har förelagt. Om vitet har förelagts i en utsökningsgrund som är föremål för verkställighet, kan utmätningssmannen rikta sin ansökan också till den domstol som har förelagt vitet.

Innan ansökan enligt 1 mom. görs skall utmätningssmannen ge den förpliktade tillfälle att bli hörd, om det är nödvändigt. Utmätningssmannen skall underrätta den förpliktade om sitt beslut att göra en ansökan.

79 §

Förutsättningar för utdömande av vite

Den domstol hos vilken utmätningssmannen ansöker om utdömande av vitet skall på eget initiativ pröva riktigheten av utmätningssmannens vitesföreläggande. Vitet döms ut om en förpliktelse inte har fullgjorts eller om den har överträtts utan giltig orsak. Vid utdömande av vite iaktas dessutom i tillämpliga delar 10 § 2 mom. och 11 § viteslagen. Om löpande vite har förelagts så att ett tilläggsbelopp har bestämts för varje gång ett förbud överträds, förfaller tilläggsbeloppen för de gånger förbudet har överträtts innan beslutet om utdömande av vite fattades och till de delar de överstiger ett belopp som uppgår till tre gånger vitets grundbelopp.

Vitet kan dömas ut även om den utsökningsgrund genom vilken vitet har förelagts inte har vunnit laga kraft.

80 §

Domstolsbehandling av vitesärenden

Vid domstolsbehandlingen av ett ärende som gäller utdömande av vite iaktas i tillämpliga delar 10 kap. 13 § 1 och 2 mom. samt 17 §. Också tingsrätten kan bestämma att verkställigheten av utmätningssmannens vitesföreläggande skall avbrytas, med iakttagande i tillämpliga delar av 9 kap. Om utmätningssmannens ansökan förkastas kan staten på den förpliktades yrkande åläggas att ersätta dennes skäliga rättegångskostnader.

Innan vitet döms ut skall den förpliktade ges tillfälle att bli hörd.

81 §

Verkställighet av beslut om utdömande av vite

Tingsrättens beslut genom vilket ett vite har dömts ut kan genast verkställas, trots att det inte har vunnit laga kraft, om inte fullföljdsdomstolen bestämmer något annat med iakttagande i tillämpliga delar av 9 kap. 14—17 §. Egendom som har mätts ut får dock in-

nan beslutet vunnit laga kraft säljas endast i de fall som avses i 2 kap. 5 § 2 mom. I fråga om hovrättens beslut om utdömmande av vite gäller 2 kap. 10 §.

Maktmedel

82 §

Maktmedel för utförande av verkställigheten

I syfte att söka efter utmättningsbar egendom, andra verkställighetsobjekt eller utredning i ärendet eller att komma in i utrymmen som berörs av verkställigheten har utmättningsmannen rätt att öppna eller låta öppna lås och dörrar samt för verkställigheten använda andra motsvarande maktmedel i den mån de med hänsyn till omständigheterna kan anses motiverade samt att få handräckning av polisen. Berörda personer skall dock ges tillfälle att handla själva, om inte verkställigheten äventyras på grund av det.

83 §

Maktmedel mot person

Om utmättningsmannen möter på motstånd avsett att förhindra eller märkbart försvåra verkställigheten har han rätt att få handräckning av polisen. Utmättningsmannen får, om han möter på motstånd, även själv använda sådana maktmedel som behövs för att bryta motståndet, dock så att dessa med beaktande av verkställighetsuppdragets art, motståndets farlighet samt situationen i övrigt kan anses vara försvarliga.

Återvinning

84 §

Återvinningsgrunder och återvinningstalan

Rättshandlingar som kränker rätten för en borgenär som ansökt om utsökning eller till sina verkningar motsvarande förfaranden, arrangemang eller andra åtgärder kan med anledning av talan som sökanden väckt genom domstolens beslut återgå på de grunder som föreskrivs i lagen om återvinning till kon-

kursbo (758/1991). Som fristdag enligt nämnda lag betraktas därvid den dag då utsökningens ärendet blev anhängigt. Den som ansöker om utsökning och en utomstående kan därtill yrka på ersättning, avkastning och ränta enligt nämnda lag samt på återbetalning av vederlag eller undanröjande av skyldighet som gäller sådant. Om inte annat föreskrivs nedan, gäller i fråga om återvinning i övrigt i tillämpliga delar vad som föreskrivs i nämnda lag.

85 §

Återvinningsinvändning

Den som ansökt om utsökning kan yrka på återgång av en rättshandling och undanröjande av skyldigheten att återbetala vederlag även genom att vid en verkställighetstvist eller någon annan rättegång där en utomstående yrkar på rätt i utmättningsobjektet framställa en invändning som gäller återvinningsgrunden. Sökanden kan framställa en sådan återvinningsinvändning även i ett utsökningens besvär ärende där det yrkas att en verkställighetsåtgärd skall upphävas på grundval av en utomståendes rätt.

Vad som i denna lag föreskrivs om återvinningstalan gäller i tillämpliga delar även återvinningsinvändning.

86 §

Återvinningstalan medan utsökningens ärendet är anhängigt

Återvinningstalan kan väckas när utsökningens ärendet har blivit anhängigt.

Om utsökningens ärendet är anhängigt när talan väcks, skall den som ansökt om utsökning och som för talan ge in till domstolen ett till domstolen riktat och av utmättningsmannen givet meddelande om vilken dag ärendet blivit anhängigt och ett utlåtande om huruvida betalning för kärandens fordran sannolikt kommer att inflyta ur sådan egendom eller inkomst som ostridigt tillhör gäldenären och som kan mätas ut under de följande sex månaderna. Om hela beloppet väntas inflyta under nämnda tid, kan talan inte prövas.

87 §

Återvinningsstalan när utsökningsärendet inte längre är anhängigt

Återvinningsstalan skall väckas inom sex månader från det i 95 § 1 mom. avsedda hinderintygets datum. Vid utmätning av lön eller annan periodisk inkomst beräknas denna tid från det att två år har förflutit från den dag då ärendet blev anhängigt, om inte ett hinderintyg har utfärdats före det. Om utmätningen har överklagats, skall återvinningsstalan väckas inom sex månader från det att beslutet om upphävande av utmätningen har vunnit laga kraft.

Om det är frågan om avvitrning, och inget avvitringsinstrument har lämnats in till domstolen, får återvinningsstalan väckas inom sex månader från det att avvitringsinstrumentet lämnas in till domstolen.

88 §

Återvinning samt insolvensförfarande som har förfallit

Om borgenären ansöker om utsökning inom tre månader från det att förfarandet vid konkurs, företagssanering eller skuldsanering för privatpersoner har förfallit innan konkursdomen har givits eller sanerings- eller betalningsprogrammet fastställts eller innan det har upphört av en orsak som inte beror på borgenären, fastställs datum i enlighet med nämnda förfarande.

89 §

Utmätning av återgående egendom

En utomstående är skyldig att till utmätningssmannen överlämna egendom som är föremål för en rättshandling som har förordnats återgå samt av domstolen fastställd ersättning, avkastning och ränta. Från ovan avsedda tillgångar skall först dras av ett belopp som enligt domstolens beslut skall betalas till den utomstående. Av de återstående tillgångar utmäts ett belopp som motsvarar de fordringar för vilka sökanden hade en utsökningssgrund när återvinningsstalan väcktes

samt de rättegångskostnader som tilldömts sökanden vid återvinningsrättegången. Egen- dom som måste förvandlas till pengar skall säljas på det sätt som föreskrivs i 5 kap. Ett eventuellt överskott skall återbetalas till den utomstående.

90 §

Avbrytande av verkställighet

Den domstol som behandlar återvinningssta- lan kan förbjuda eller förordna om avbrytan- de av verkställigheten i fråga om den egen- dom som avses i talan. Beträffande förord- nandet gäller i tillämpliga delar 9 kap. 14— 17 §.

91 §

Information till sökanden

Utmätningssmannen skall utan dröjsmål un- derrätta en sökande för vilken detta uppen- barligen är av betydelse med beaktande av storleken på hans fordran om omständigheter som han observerat och som kan ge anled- ning att väcka återvinningsstalan, ansöka om försättande i konkurs eller vidta motsvarande särskilda åtgärder för indrivning av fordran. Sökanden skall också ges ett eventuellt pro- tokoll över utsökningsutredning och övriga behövliga handlingar. Utmätningssmannen får dock inte ge sökanden de uppgifter som av- ses i 73 § 1 mom. 1, 2 eller 4 punkten. Sö- kanden får inte utnyttja uppgifterna enligt moments 3 punkt i sådan avsikt att åtal väcks mot gäldenären. Utmätningssmannen skall påminna sökanden om sistnämnda begräns- ning.

Förbud som gäller kreditgivning

92 §

Förutsättningar för förbud

Om det konstateras att gäldenären uppen- bart i syfte att undandra sig utsökning genom att utnyttja ett konto med kredit eller andra motsvarande krediter så att han lyfter kredit

eller tilläggs kredit och dirigerar sina tillgodo-
havanden eller sin inkomst till ett sådant
konto, får utmätningssmannen förbjuda gäl-
denären att till utskökningsborgenärens skada
återbetala eller annars betala en kredit som
lyfts efter det att förbudet utfärdades. Förbu-
det skall omedelbart också delges kreditgiva-
ren. Ett förbud som har meddelats gälldenären
gäller sådan kredit eller tilläggs kredit som
kreditgivaren efter att ha fått del av förbudet
har beviljat gälldenären inom ramen för eller i
form av ett konto med kredit eller motsva-
rande krediter.

Gälldenären och kreditgivaren skall höras
innan ett förbud enligt 1 mom. meddelas, om
det är möjligt utan att verkställigheten störs.

93 §

Förbudets rättsverkningar

En betalning i strid mot förbudet i 92 § är
utan verkan. Kreditgivaren får inte heller an-
vända betalningar som gjorts för återbetal-
ning av en i förbudet avsedd kredit för kvitt-
ning till den del betalningarna motsvarar en
kredit eller tilläggs kredit som beviljats efter
delfåendet av förbudet.

Kreditgivaren är skyldig att till utmät-
ningssmannen redovisa de medel som inbeta-
lats genom en verkningsslös åtgärd vid även-
tyr att det icke redovisade beloppet kan
utmätas hos kreditgivaren med stöd av utmät-
ningssmannens förbudsbeslut.

*Ärenden som upphör att vara anhängiga ef-
ter slutredovisning eller verkställighetshin-
der*

94 §

*Ärenden som upphör att vara anhängiga ef-
ter slutredovisning*

Ett utskökningsärende som gäller betal-
ningsskyldighet upphör att vara anhängigt i
och med att utmätningssmannen redovisar de
influtna medlen (*slutredovisning*). Ärendet
upphör att vara anhängigt i fråga om de be-

lopp som har mellanredovisats. Om medel
har lyfts mot säkerhet, upphör anhängigheten
först när rätten till medlen slutgiltigt har av-
gjorts. Detsamma gäller ett ärende i vilket
borgenären har befriats från att ställa säker-
het.

Över slutredovisningens belopp skall för
borgenären utfärdas ett av utmätningssmannen
undertecknat intyg separat eller i samband
med ett intyg över hinder. Intyget kan utfär-
das elektroniskt.

95 §

*Ärenden som upphör att vara anhängiga ef-
ter intyg över hinder*

Om full betalning inte har influerat för en
fordran (*medellöshetshinder*) eller om inte
heller gälldenärens vistelseort är känd (*medel-
löshets- och oanträffbarhetshinder*) skall ett
intyg över saken utfärdas för sökanden.

Även när verkställigheten av betalnings-
skyldigheten upphör på grund av annat än ett
hinder enligt 1 mom. skall för sökanden ut-
färdas ett intyg över saken.

Utskökningsärendet upphör att vara anhäng-
igt den dag intyget över hinder utfärdas.

96 §

Annan skyldighet än betalningsskyldighet

Ett utskökningsärende som avser annat än be-
talningsskyldighet upphör att vara anhängigt
när utmätningssmannen har slutfört verkstäl-
lighetsåtgärderna eller utfärdat intyg över
hinder för verkställigheten.

97 §

Innehållet i intyg över hinder

Av intyget över hindret skall framgå de
centrala åtgärder som har vidtagits i saken.
Utmätningssmannen skall underteckna intyget
över hindret. Intyget kan utfärdas elektro-
niskt.

98 §

Medellöshetsintyg utan anhängiggörande

En borgenär som gör det sannolikt att han har en fordran på gäldenären har rätt att utan ansökan om utsökning få ett intyg över att ett hinderintyg enligt 95 § 1 mom. har utfärdats för gäldenären i fråga under de sex månader som föregick begäran och att utmätning inte har förrättats därefter. Intyget kan utfärdas elektroniskt. I utsökningens informationssystem skall registreras vem som har begärt intyget samt fordran och grunden för den.

99 §

Intyg över att ett ärende upphört att vara anhängigt

För svaren skall på begäran utfärdas ett av utmätningsmannen undertecknat intyg över att utsökningens ärendet upphört att vara anhängigt. I ett intyg som gäller betalningsskyldighet skall antecknas de belopp som drivits in och de som blivit oindrivna samt om fordran har registrerats som ett passiv-ärende. I intyg över andra utsökningens ärenden skall antecknas orsaken till att ärendet upphört att vara anhängigt.

100 §

Liten restfordran

Om det av sökandens fordran efter redovisning återstår ett belopp som är mindre än vad som anges i förordning av statsrådet, får utmätningsmannen avstå från indrivningen och göra slutredovisning. Det som föreskrivs här gäller inte underhållsbidrag för barn eller dröjsmålsränta på sådant.

Passivfordran

101 §

Registrering som passivfordran

Om ett utsökningens ärende som avser betalningsskyldighet upphör att vara anhängigt på

grund av hinder enligt 95 § 1 mom., antecknas ärendet på sökandens begäran i utsökningens registret som en passivfordran. Begäran skall framställas i ansökan om utsökning eller senare under den tid ärendet är anhängigt. Anteckningen som passivfordran förlänger inte utsökningens ärendets anhängighet.

Registreringen av en passivfordran är i kraft två år från datum på intyget över hindret. Sökanden underrättas när giltighetstiden löper ut, om han inte har begärt annat.

Begäran om registrering anses omfatta alla fordringar som utsöks samtidigt, om inte sökanden återtar begäran för någon fordrans del. Giltighetstiden för registreringen räknas vid samtidig utsökning från det sista intyget över hinder.

102 §

Utmätning för indrivning av passivfordran

Utmätningens mannen är inte skyldig att söka efter egendom som tillhör gäldenären eller att reda ut gäldenärens vistelseort för indrivning av en passivfordran. Om dock utmätningsbar egendom påträffas, skall den mätas ut till betalning av passivfordran, om det inte finns hinder för detta. Ett utsökningens ärende som avser en passivfordran blir anhängigt genom ett utmätningsbeslut eller en interimistisk åtgärd. När ärendet har upphört att vara anhängigt antecknas fordran på nytt i passivregistret, om registreringstid återstår.

Egendom som har mätts ut enbart till betalning av en passivfordran får inte säljas och för betalningen av en passivfordran får inte redovisas medel förrän passivfordrans belopp har kontrollerats.

103 §

Borgenärens anmälningskyldighet

Sedan utmätning förrättats för betalning av en passivfordran skall borgenären inom den tid som utmätningsmannen har angett och på det sätt som avses i 1 § anmäla beloppet av sin fordran. I annat fall kan utmätningen återkallas. Borgenären skall även annars på utmätningsmannens begäran meddela belopp-

pet av sin fordran. I annat fall kan fordran strykas ur passivregistret. Borgenären är skyldig att på eget initiativ underrätta utmätningsmannen, om passivfordran blir till fullo betald.

Begränsad utsökning

104 §

Ansökan och föremål

Om sökanden vill nöja sig med begränsad utsökning, skall detta uttryckligen begäras i ansökan om utsökning. Om flera gäldenärer ansvarar för samma skuld, kan begränsad utsökning inte inledas.

Vid begränsad utsökning kan utmätas periodisk inkomst eller återbäring av skatteförskott samt annan genom förordning av statsrådet föreskriven egendom som inte behöver omvandlas till pengar. Utmätningssmannen skall söka efter sådan egendom genom att kontrollera registeruppgifter om gäldenärens förmögenhet och vidta motsvarande åtgärder, enligt vad som föreskrivs genom i förordning av statsrådet.

Gäldenärens vistelseort skall utredas, och till andra delar än vad som avses i 2 mom. skall samma förfarande som i vanliga utsökningsärenden iakttas.

105 §

Återtagande av begäran

Sökanden kan ur sin ansökan återta villkoret avseende begränsad utsökning, varefter egendom som tillhör gäldenären skall eftersökas på samma sätt som i ett vanligt utsökningsärende.

Om i ett annat ärende har utmätts egendom som skall säljas och utmätningsmannen bedömer att den fordran som skall drivas in genom begränsad utsökning skulle bli till fullo betald eller att för den med beaktande av bestämmelserna om förmånsrätt skulle inflyta ett större belopp än det som anges genom förordning av statsrådet, skall han fråga sökanden om denne återtar villkoret avseende

begränsad utsökning.

106 §

Rättsverkan

Rättsverkan av att ett ärende som gäller begränsad utsökning blir anhängigt är densamma som i fråga om ett vanligt utsökningsärende. I stället för ett intyg över medellöshetshinder utfärdas ett intyg över hinder, enligt vilket hos gäldenären inte har påträffats tillräckligt med egendom som kan bli föremål för begränsad utsökning. Om inte heller gäldenärens vistelseort är känd, utfärdas dessutom ett intyg över oanträffbarhetshinder. Efter begränsad utsökning kan fordran inte antecknas som passivfordran, och återvinningstalan i samband därmed är inte möjlig.

Kompletterande bestämmelser

107 §

Handräckning av andra myndigheter

Polisen och andra myndigheter skyldiga att lämna utmätningsmannen sådan handräckning som behövs vid verkställigheten.

En biträdande utmätningsman får begära handräckning av andra myndigheter, om ärendet är brådslande.

108 §

Sakkunnig

Utmätningssmannen får anlita sakkunniga om så föreskrivs i denna lag eller om det finns ett särskilt behov av detta för utredande av bokföringsmaterial eller utförande av andra motsvarande uppgifter.

Som sakkunnig får inte anlitas en person som står i ett sådant förhållande till ärendet eller en part i utsökningsärendet att det kan anses äventyra hans opartiskhet eller tillförlitlighet. Utmätningssmannen skall vid behov påminna den sakkunnige om hans lagenliga tystnadsplikt.

Beträffande kostnaderna för anlitan-
de av sakkunniga gäller vad som föreskrivs i 8 kap.
Kostnaderna kan dock av särskilda skäl helt
eller delvis bäras av staten.

109 §

Skadestånd av statens medel

Justitieministeriet eller den som ministeriet
förordnar kan enligt prövning utan rättegång
betala skadestånd till en part eller en utom-
stående, om statens ersättningsansvar kan an-
ses klart eller om det kan anses skäligt att er-
sättning betalas. Om den som fått skadestånd
av staten kunde ha anhållit om ersättning av
någon annan, har staten rätt att kräva in det
utbetalda beloppet av den sistnämnda.

110 §

Tolkning

Utöver vad som i annan lag föreskrivs om
rätt till tolkning, skall utsökningensmyndighe-
ten enligt tillbudsstående möjligheter sörja
för tolkning, om en part eller någon annan
som enligt denna lag skall höras, på grund av
sitt språk eller syn-, hörsel- eller talskada inte
kan bli förstörd och tolkning behövs för att
reda ut saken eller för att trygga den berörda
personens rätt. Kostnaderna för tolkningen
skall bäras av staten.

4 kap.

Om utmätning

3 a §

Om utmätning har verkställts i dödsbo för
den avlidnes skuld och borgenären inte hade
panträtt eller retentionsrätt till den utmäta
egendomen, får egendomen inte säljas förrän
en månad har förflutit från bouppteckningen
eller från utgången av den tid inom vilken
bouppteckning skall förrättas eller, om boet
förvaltas av en bouppteckningsman, förrän avtal
har ingåtts om betalning av skulderna. Egen-

domen kan dock säljas om boförvaltningen
samtycker till försäljningen eller om egen-
domen är sådan att den snabbt sjunker i värde
eller medför höga skötselkostnader. Om lyf-
tande av de inlutna medlen bestäms i 6 kap.

13 a §

Utmätt egendom kan mätas ut även för en
annan borgenärs fordran fram till partsför-
handlingen eller, om ingen partsförhandling
hålls, tills försäljningen har förrättats. Medel
som inflyter av annat än försäljning skall re-
dovisas till de borgenärer för vilkas fordring-
ar medlen hade mätts ut när de betalades till
utmättningsmannen.

15 §

Om egendom som tillhör gäldenären finns
utmätt för indrivning av en annan borgenärs
fordran och utmättningsmannen bedömer att
för sökandens fordran med beaktande av be-
stämmelserna om förmånsrätt inte av den
egendomen skulle inflyta det minimibelopp
som fastställts genom förordning av statsrå-
det, ges sökanden ett hinderintyg, om det inte
kan anses oskäligt. Nämnda minimibelopp
vid utmätning av periodisk inkomst beräknas
för de följande sex månaderna.

17 §

Utän hinder av vad som bestäms i 1 mom.
och 14 § kan utmättningsmannen mäta ut
egendom trots att det inte är känt var den
finns, om den kan identifieras tillräckligt
noggrant utan att ha setts.

5 kap.

**Om utmätt egendoms förvandlande i pen-
ningar**

49 §

I fråga om givande av handräkning enligt 1
mom. gäller i tillämpliga delar vad som i 6 a
kap. bestäms om vräkning.

6 kap.

Om redovisning och fördelning av vad till följd av utmätning influtit

23 §

När flera borgenärer yrkar på betalning ur medel som influtit vid utmätning och det för någon fordran inte kommer att inflyta en utdelning som överstiger det belopp som fastställs genom förordning av statsrådet, kan fordran lämnas obeaktad vid utdelningen.

Vid utmätning av lön eller annan periodisk inkomst kan en relativt sett större andel av de influtna medlen tilldelas för en fordran än för de andra fordringarna, dock högst det belopp som skulle inflyta för fordran under sex månader, om detta med tanke på indrivningsförfarandet är ändamålsenligt och de övriga borgenärernas möjligheter att få betalning inte uppenbart äventyras på grund av detta.

Vad som föreskrivs i denna paragraf gäller inte en fordran med förmånsrätt.

6 a kap.

Verkställighet av andra skyldigheter än betalningsskyldighet*Vräkning*

1 §

Vem kan vräkas

Verkställighet med stöd av en utsökningsgrund som avser vräkning kan inledas både mot svaranden och mot en person vars rätt att bo i den lägenhet eller lokal som avses i utsökningsgrunden eller annars använda den bygger på svarandens rätt (*de som vräks*).

2 §

Flyttningsuppmaning

I flyttningsuppmaningen skall anges den flyttningsdag på vilken de som vräks senast skall flytta från lägenheten eller lokalen och vad som enligt lag skall göras med kvarlämnad egendom. Flyttningsuppmaningen skickas till den som vräks både till den lägenhet

eller lokal som avses i utsökningsgrunden och till en annan eventuellt känd adress eller lämnas som slutet eller öppet meddelande i den lägenhet eller lokal som avses i utsökningsgrunden.

3 §

Meddelande till bostads- och socialmyndigheterna

Om utmätningsmannen vet att det i den lägenhet eller lokal som avses i utsökningsgrunden bor barn, och det är oklart hur deras boende skall ordnas, eller personer i behov av omedelbar omsorg, skall bostads- och socialmyndigheterna på orten utan hinder av sekretessbestämmelserna så snabbt som möjligt underrättas om att vräkningsärendet har blivit anhängigt och om de omständigheter som då framkommit.

4 §

Flyttningsdag

Utmättingsmannen får inte utan vägande skäl sätta ut flyttningsdagen tidigare än en vecka eller senare än två veckor efter dagen för delgivningen av flyttningsuppmaningen. Flyttningsdagen kan skjutas upp, om detta inte medför avsevärd olägenhet för sökanden. Vräkningen skall dock verkställas inom två månader från det ärendet anhängiggjordes, om det inte finns särskilt vägande skäl för ett längre uppskov. Med sökandens samtycke kan vräkningen utan att ansökan återgår skjutas upp högst sex månader från anhängiggörandet. Utmättingsmannens uppskovsbeslut får inte överklagas.

På sökandens yrkande skall den som vräks för hela uppskovstiden räknat från flyttningsdagen betala hyra till sökanden enligt tidigare villkor. Som villkor för uppskovet kan anges att hyran under uppskovstiden skall betalas i förskott, om detta kan anses skäligt för den som vräks.

Om det är fråga om samlevnads upphörande enligt äktenskapslagen (234/1929) eller annan jämförbar vräkning, skall vräkningen verkställas utan fastställande av en flyttningsdag så snart det skäligen är möjligt.

5 §

Verkställande av vräkning

Vräkningen verkställs så att de som skall vräkas avlägsnas från den lägenhet eller lokal som avses i utsökningsgrunden samt egendom som finns i lägenheten eller lokalen.

Om det när vräkningen verkställs finns sådana personer som avses i 3 § i bostaden, får vräkningen inte verkställas innan bostads- och socialmyndigheterna har givits tillfälle att ordna en bostad eller reda ut behovet av socialvårdstjänster.

6 §

Den vräktes egendom

Om inte den som vräks har fört bort sin egendom när vräkningen inleds, skall utmätningsmannen se till att egendom som finns i den i utsökningsgrunden avsedda bostadslägenheten eller i en lokal av annat slag samt i dess omedelbara omgivning förs bort. Egendom av mer än ringa värde tas om hand. Värdelös egendom eller egendom som bedöms ha ringa värde förstörs. Utmätningssmannen kan låta en utomstående förstöra egendomen eller tillåta sökanden att om denne så begär förfara med egendom som är värdelös eller har ringa värde som han själv vill.

Vräkningen kan även verkställas så att egendomen lämnas kvar och den som vräks förvägras tillträde till lägenheten eller lokalen. Med egendomen skall inom en månad förfaras på det sätt som anges i 1 mom. Egendomen kan också säljas på platsen, om inte den som vräks själv därförinnan vill föra bort den. Egendom får inte lämnas i en bostadslägenhet om det åsamkar sökanden mer än obetydlig olägenhet.

I fråga om djur, egendom som inte tål förvaring eller som är farlig samt om observerade och från den övriga egendomen avskiljbara fotografier, dokument och motsvarande föremål skall utmätningsmannen förfara på ett sätt som med beaktande av omständigheterna kan anses vara skäligt.

7 §

Utmätning och försäljning av egendom

Egendom som är föremål för vräkning kan mätas ut även om gäldenären skulle ha rätt att undanta den från utmätning. Utmätt och annan omhändertagen egendom säljs på det sätt som föreskrivs i 5 kap. Den som vräks har dock rätt att avhämta egendom som ingår i hans undantagsrätt samt egendom som inte har mätts ut, senast dagen före försäljningen, om han betalar kostnaderna för vräkningen och utsökningsavgiften.

Ett eventuellt överskott av köpesumman redovisas till den som vräks, om hans redovisningsadress är känd och deponeras i annat fall för hans räkning.

Om kontaktinformation beträffande den som vräks finns att tillgå skall han omedelbart efter vräkningen underrättas om vad som har gjorts med hans egendom.

8 §

Vräkning vid vite

Utmätningssmannen får vid vite ålägga en svarande som han bedömer vara solvent att flytta och föra bort sin egendom, om detta kan anses vara mer ändamålsenligt än ovan angivna förfarande, och svaranden kan anses ha möjlighet att sköta bortförandet av egendomen.

Överlåtelseplikt

9 §

Verkställande av överlåtelseplikt

En utsökningsgrund genom vilken svaranden åläggs att till sökanden överlåta lös egendom verkställs så att utmätningsmannen hämtar egendomen och överlämnar den till sökanden.

I uppmaningen att fullgöra överlåtelseplikten skall svaranden uppmanas att genast eller inom den av utmätningsmannen utsatta tiden

överlämna egendomen till sökanden.

10 §

Överlåtelseplikt som förutsätter vräkning

Om verkställigheten av en utsökningsgrund som gäller en överlåtelseplikt förutsätter vräkning, skall bestämmelserna i 1—8 § iaktas i tillämpliga delar.

11 §

Verkställande av överlåtelseplikt genom föreläggande av vite

En överlåtelseplikt kan av särskilda skäl verkställas så att svaranden föreläggs vite.

Fullgörelseplikt

12 §

Verkställande av fullgörelseplikt

En utsökningsgrund i vilken svaranden åläggs att göra någonting vid äventyr att sökanden kan utföra eller låta utföra det på svarandens bekostnad (*hot om tvångsutförande*) verkställs så att utmätningsmannen ger sökanden tillstånd att utföra eller låta utföra arbetet. Utmätningssmannen skall vid behov ge sökanden handräckning.

I uppmaningen att fullgöra fullgörelseplikten skall svaranden uppmanas att genast eller inom den av utmätningsmannen utsatta tiden utföra den åtgärd som avses i utsökningsgrunden.

Svaranden skall underrättas om att tillstånd enligt 1 mom. har beviljats.

13 §

Föreläggande av hot om tvångsutförande

Om utsökningsgrunden inte innehåller nå-

got hot om tvångsutförande skall utmätningsmannen först förelägga ett sådant. Före det skall svaranden ges tillfälle att bli hörd, om det inte finns anledning att anta att detta avsevärt försvårar verkställigheten. Beslutet om hot om tvångsutförande skall delges svaranden på det sätt som anges i 3 kap. 40 och 41 §.

En svarande som innan hotet om tvångsutförande förelades har getts tillfälle att bli hörd skall ges en uppmaning enligt 12 § 2 mom., om det kan anses nödvändigt.

14 §

Verkställande av fullgörelseplikt genom föreläggande av vite

En fullgörelseplikt kan av särskilda skäl verkställas så att svaranden föreläggs vite.

15 §

Personlig fullgörelseplikt

Om endast svaranden kan fullgöra en plikt, skall utmätningsmannen förelägga vite för den händelse att plikten inte fullgörs, om inte vite har förelagts redan i utsökningsgrunden.

En utsökningsgrund i vilken någon åläggs att underteckna ett köpebrev eller någon annan handling eller att ge sitt samtycke, godkännande eller motsvarande förklaring har sedan utsökningsgrunden vunnit laga kraft samma verkan som fullgörandet av plikten.

Förbudsplikt

16 §

Verkställande av förbudsplikt

En utsökningsgrund i vilken någon vid vite förbjuds att utföra en viss åtgärd eller åläggs att tillåta att någon annan utför en åtgärd, verkställs så att utmätningsmannen ansöker om att vitet skall dömas ut, om förbudet har

överträtts, och vid behov förelägger ett nytt vite. Om utsökingsgrunden inte innehåller något vitesföreläggande, skall utmätningsmannen först förelägga vite.

I uppmaningen att iaktta förbudsplikten skall svaranden uppmanas att omedelbart iaktta den plikt som förelagts honom i utsökingsgrunden.

17 §

Förhindrande av överträdelse av förbud

Kan utmätningsmannen på lämpligt sätt förhindra att svaranden på nytt överträder ett förbud, skall han göra det, om svaranden har överträtt förbudet. Svaranden skall därförinnan ges tillfälle att bli hörd, om det inte finns anledning att anta att detta avsevärt försvårar verkställigheten.

Svaranden skall underrättas om att åtgärder enligt 1 mom. har vidtagits.

8 kap.

Om kostnad i utsökingsmål

6 §

Utmättningsmannen har rätt att av sökanden kräva förskott för behövliga verkställighetskostnader. Vid verkställighet av en lagakraftvunnen dom genom vilken en betalningsskyldighet har fastställts, kan förskott krävas endast i de fall som avses i 3 kap. 18 §, 4 kap. 17 § 1 mom. och 25 §, 5 kap. 17 § samt 7 kap. 10 §.

8 §

Ur en säkerhet som ställts i ett utsökingsärende får med stöd av utmätningsmannens beslut tas ut obetalda verkställighetskostnader och kostnader för återkallande av verkställigheten, om säkerheten har ställts även för ersättande av dessa.

9 §

Kostnaderna för utsökingsåtgärder som

med anledning av självrättelse har blivit onödiga eller som har föranletts av återkallade interimistiska åtgärder, får inte tas ut hos parten, om rättelse- eller återkallelsebehovet har berott på en felbedömning i verkställigheten eller om det annars anses skäligt.

9 kap.

Självrättelse, verkställighetstvist och avbrytande av verkställighet

5 §

Verkställighet av rätelsebeslut

Om ett beslut om rättelse av ett skrivfel förutsätter återkrav av medel, skall utmätningsmannen uppmana den som har lyft medlen att återbetala de felaktigt erhållna medlen. Om medlen inte återbetalas, får utmätningsmannen driva in dem med stöd av beslutet om självrättelse på det sätt som föreskrivs om utmätning. Före det skall rätelsebeslutet och uppmaningen att återbetala medlen delges den som erhållit medlen på det sätt som föreskrivs i 3 kap. 40 och 41 §. Bestämmelserna i detta moment gäller även medel som av misstag har redovisats till fel person.

11 §

Behandlingen av verkställighetstvister

En verkställighetstvist behandlas vid den tingsrätt som nämns i 10 kap. 2 §. Tvisten skall i alla rättsinstanser behandlas i brådskande ordning. Ett till domstolen framställt yrkande om att verkställigheten skall förbjudas eller avbrytas skall avgöras genast. Domstolen skall höra utmätningsmannen, om det inte kan anses onödigt.

Om en talan som väckts av en utomståendes godkänns, kan staten på den utomståendes yrkande åläggas att ersätta hans skäliga rättegångskostnader.

15 §

Innehållet i beslut om avbrytande

Av särskilda skäl kan det förordnas att en verkställighetsåtgärd som redan har vidtagits skall återkallas. Om den utmäta egendomen är sådan att den snabbt sjunker i värde eller om den föranleder höga skötselkostnader, kan det i fråga om försäljning förordnas att verkställigheten skall avbrytas endast om det ställs säkerhet för ersättande av kostnader och skadestånd eller om det finns vägande skäl till avbrytandet.

Vad som ovan i detta kapitel bestäms om avbrott, gäller även utfärdande av ett sådant förordnande i vilket återkallande av verkställigheten förbjuds eller avbryts. Även den domstol som givit avgörandet kan själv ge ett sådant förordnande om förbud. Härvid förblir förordnandet i kraft tills avgörandet i fråga vinner laga kraft eller en högre domstol ger ett nytt förordnande i ärendet.

18 §

Hur ett förordnande om avbrott inverkar på utförda verkställighetsåtgärder

Om utmätningssmannen konstaterar att den utmäta egendomen under avbrottet snabbt sjunker i värde eller medför höga skötselkostnader, skall han vid behov underrätta den domstol som har gett förordnandet om avbrott.

10 kap.

Sökande av ändring i utmätningssmannens förfarande

8 §

Besvärens inverkan på verkställighet

Om utmätningen upphävs, skall utmätningssmannen utan dröjsmål vidta åtgärder för

att återkalla utmätningen, om inte domstolen förordnar något annat.

11 kap.

Särskilda bestämmelser

1 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om ordnandet av utsokningsväsendets förvaltning och om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning av statsrådet.

2 §

Anvisningar och bestämmelser

Justitieministeriet kan meddela administrativa anvisningar och föreskrifter för verkställigheten av denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2003.

I fråga om ärenden som blivit anhängiga innan lagen träder i kraft tillämpas i stället för denna lags bestämmelser om jäv för utmätningssmannen, utsokningsregistret, utsokningsgrunder, kvittning, anhängiggörande av utsokningsärenden, ombud, meddelande om anhängighet och förhandsmeddelande samt begränsad utsokning de bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet. I fråga om ärenden som blivit eller varit anhängiga före lagens ikraftträdande lämnas de uppgifter som avses 1 kap. 31 § på annat sätt än som utskriften ur informationssystemet. Som delgivningsadress betraktas den adress som har givits till utmätningssmannen i enlighet med de bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet.

Bestämmelserna i 2 kap. 24 och 25 § tillämpas även på utsokningsgrunder som givits innan denna lag träder i kraft och på utsokningsärenden som är anhängiga när denna lag träder i kraft. Om dock en utsokningsgrund som avses i nämnda kapitels 25 § har givits före den 1 mars 1993, räknas tidsfristen för utsokningsgrundens verkställbarhet från nämnda datum.

Bestämmelserna i 3 kap. 5 § 2 mom. tillämpas från och med den 1 januari 2004. Bestämmelserna i 6 kap. 23 § 2 mom. skall i ärenden som är anhängiga när lagen träder i kraft börja tillämpas senast ett år efter lagens ikraftträdande.

Om det i denna lag eller i någon annan lag eller i förordning hänvisas eller annars avses

bestämmelser som har ersatts med bestämmelser i denna lag, skall i stället för de tidigare bestämmelserna tillämpas de ersättande nya bestämmelserna.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.**Lag****om ändring av 2 och 3 § lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 29 juni 1961 om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/1961) 2 och 3 § som följer:

2 §

Om inte något annat föreskrivs i denna lag eller i förordning av statsrådet som utfärdats med stöd av denna lag, iakttas vid utsökning av fordran i tillämpliga delar bestämmelserna i utsökningslagen (37/1895).

3 §

Ansökan om utsökning av fordran görs på det sätt som föreskrivs i 3 kap. utsökningslagen. Till ansökan behöver inte fogas den handling som utgör grund för betalnings-skyldigheten, men handlingen skall specifi-

ceras och uppgifter om den ges i ansökan. På begäran av utmätningssmannen är sökanden skyldig att ge in handlingen i fråga.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2003.

Lagen tillämpas med iakttagande i tillämpliga delar av vad som föreskrivs i ikraftträdelse- och övergångsbestämmelserna i lagen om ändring av utsökningslagen (/).

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

3.

Lag**om ändring av 1 § förordningen om preskription i fordringsmål och om offentlig stämning på borgenärer**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 1 § förordningen den 9 november 1868 om preskription i fordringsmål och om offentlig stämning på borgenärer (32/1868) ett nytt 3 mom. som följer:

1 §

Preskriptionen avbryts även när borgenären anhängiggör ett utsökningsärende eller när fordran annars beaktas i utsökningsförfarande. Den nya preskriptionstiden börjar när utsökningsärendet inte längre är anhängigt. Preskriptionen avbryts dock inte om sökanden återtar sin ansökan om utsökning innan

gäldenären har underrättats om att ärendet har anhängiggjorts.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2003.
Lagen tillämpas på utsökningsärenden som blir anhängiga efter lagens ikraftträdande.

4.

Lag**om ändring av 11 och 24 § lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 21 maj 1999 om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999)
11 § 2 mom. 5 punkten och 24 § 1 mom. 23 punkten som följer:

11 §

En parts rätt att ta del av en handling

En part, hans ombud eller hans biträde har inte den i 1 mom. avsedda rätten

5) när det är fråga om uppgifter i ett utsköningsärende förrän utmätning har förrättats och egendomen omhändertagits, om givandet av uppgiften märkbart skulle försvåra verkställigheten, inte heller när det är fråga om andra handlingar än sådana som gäller gäldenärens ekonomiska ställning, om uppgifterna inte behövs för väckande av återvinningstalan,

24 §

Sekretessbelagda myndighetshandlingar

Om inte något annat föreskrivs särskilt, är följande myndighetshandlingar sekretessbelagda:

23) handlingar som innehåller uppgifter om en persons årsinkomster eller totala förmögenhet eller inkomster och förmögenhet som ligger till grund för stöd eller förmåner eller som annars beskriver hans ekonomiska ställning, samt utöver vad som särskilt bestäms om utsköningsregistret, utsköningsmyndighetens handlingar, till den del de innehåller uppgifter om fysiska personer som utsköningsgäldenärer, samt utsköningsutredning,

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2003.

5.

Lag**om ändring av lagen om utsökningsavgifter**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 13 januari 1995 om utsökningsavgifter (34/1995) 2 § 1—3 mom., 3 § 2 mom., 4 § 4 mom. och 5 § 2 mom. som följer:

2 §	beloppet.
<i>Utsökningsavgifter</i>	4 §
<p>Utsökningsavgifter vid verkställighet som gäller penningfordringar är tabellavgift, behandlingsavgift, försäljningsavgift och redovisningsavgift.</p> <p>Vid utsökning av en penningfordran skall gäldenären betala en tabellavgift och borgenären en redovisningsavgift.</p> <p>När anhängigheten av ett utsökningsärende upphör i och med att ett i utsökningslagen avsett intyg över hinder utfärdas eller i och med att sökanden återtar sin ansökan, skall sökanden betala en behandlingsavgift. Behandlingsavgiften vid begränsad utsökning är lägre än avgiften vid vanlig utsökning. Om sökanden har begärt att fordran skall antecknas i utsökningsregistret som en passivfordran, skall han samtidigt betala ett tilläggsbelopp till behandlingsavgiften.</p>	<p style="text-align: center;"><i>Uppbörd av avgifter</i></p> <p>Genom förordning av statsrådet kan bestämmas att verkställighetsavgiften samt intygs- eller kopieringsavgiften skall betalas i förskott. Genom förordning av statsrådet kan även bestämmas om en tid inom vilken behandlingsavgiften, redovisningsavgiften, verkställighetsavgiften samt intygs- eller kopieringsavgiften skall betalas samt om en dröjsmålsränta eller en fast dröjsmålsavgift som skall uppbäras för underlåtenhet att betala en avgift.</p>
3 §	5 §
<i>Avgifternas belopp</i>	<i>Avgiftsfria prestationer</i>
<p>Behandlingsavgiften, försäljningsavgiften, verkställighetsavgiften samt intygs- och kopieringsavgiften bestäms till ett fast belopp och motsvarar högst de genomsnittliga totalkostnader som prestationen medför. Redovisningsavgiften bestäms till en procentuell del på högst två procent av det redovisade</p>	<p>Behandlingsavgift eller redovisningsavgift uppbärs inte hos en målsägande som i ett brottmål har tilldömts en ersättning.</p> <p style="text-align: center;">—————</p> <p>Denna lag träder i kraft den 1 mars 2003. Redovisningsavgift uppbärs inte, om utmätningen har förrättats före ikraftträdandet.</p>

6.

Lag**om ändring av 20 och 25 § lagen om borgen och tredjemanspant**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 19 mars 1999 om borgen och tredjemanspant (361/1999) 20 § 1 mom.
och 25 § som följer:

20 §

Säkerhet i stället för borgen

En enskild borgensman befrias från borgensansvaret gentemot en kreditgivare, om kreditgivaren i stället för borgensförbindelsen ges en annan borgensförbindelse eller någon annan säkerhet som bedöms vara tillräcklig för att täcka huvudförpliktelsen. Kreditgivaren är dock inte skyldig att godkänna någon annan borgen än borgen av ett sådant samfund som avses i 3 kap. 44 § utsökningslagen (37/1895).

25 §

Enskild borgensmans rätt att betala huvudförpliktelsen enligt det ursprungliga avtalet

Om huvudförpliktelsen har sagts upp till följd av gäldenärens betalningsdröjsmål, har en enskild borgensman rätt att betala huvudförpliktelsen till kreditgivaren i enlighet med de betalningsvillkor som skulle ha gällt om

inte skulden hade förfallit till betalning i förtid. Ett villkor för detta är att den enskilde borgensmannen betalar det försenade beloppet inom en minst en månad lång frist som kreditgivaren bestämmer och att sådan annan borgen eller säkerhet ställs för huvudförpliktelsen som bedöms vara tillräcklig för att täcka huvudförpliktelsens kapital. Kreditgivaren är dock inte skyldig att godkänna någon annan borgen än borgen av ett sådant samfund som avses i 3 kap. 44 § utsökningslagen. Det som sägs ovan gäller också om huvudförpliktelsen har sagts upp till följd av befarat dröjsmål hos gäldenären eller någon annan jämförbar orsak.

Huvudförpliktelsen anses ha förfallit till betalning för gäldenären och andra borgensmän fastän en enskild borgensman i enlighet med 1 mom. betalar huvudförpliktelsen enligt betalningsvillkoren för det ursprungliga avtalet.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2003.
Lagen tillämpas också på borgen eller tredjemanspant som ställts före ikraftträdandet.

7.

Lag**om ändring av 9 och 16 § lagen om avbetalningsköp**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 18 februari 1966 om avbetalningsköp (91/1966) 9 § 3 mom. och 16 §,
av dessa 16 § sådan den lyder i lag 199/1996, som följer:

9 §

I fråga om handräckning av utmätningssmannen gäller i tillämpliga delar vad som i 3 kap. 33 och 34 § utsökningslagen (37/1895) bestäms om meddelande om anhängighet samt förhandsmeddelande och kallelse.

16 §

En fordran som grundar sig på en uppgörelse som verkstälts av utmätningssmannen får, om ändring inte har sökts i uppgörelsen, jämte dröjsmålsränta enligt räntelagen räknat från uppgörelsedagen utsökas med stöd av uppgörelseprotokollet i den ordning som gäller för verkställighet av en dom som har

vunnit laga kraft, om det i protokollet bestämts att ränta skall betalas på fordran med stöd av ett yrkande som parten har lagt fram i ansökan om uppgörelse. Köparens fordran betalas dock härvid i första hand ur den deposition som nämns i 4 § 1 mom. Om uppgörelsen inte har vunnit laga kraft gäller om utmätning av fordran på grundval av uppgörelsen 2 kap. 5 § utsökningslagen.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2003.

I fråga om ett ärende som har anhängiggjorts innan lagen träder i kraft tillämpas i stället för denna lag de bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet.

8.

Lag**om ändring av 7 kap. rättegångsbalken**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i rättegångsbalken 7 kap. 1 och 2 §, 3 § 1 mom. och 6 § 1 mom., sådana de lyder i lag 1065/1991, som följer:

7 kap.

Om säkringsåtgärder

1 §

Om sökanden visar sannolika skäl för att han har en fordran för vilken motparten kan åläggas betalningsskyldighet genom ett avgörande enligt 2 kap. 2 § utsökningslagen (37/1895) och det är fara för att motparten gömmer, förstör eller överlåter sin egendom eller gör något annat som äventyrar sökandens fordran, får domstolen bestämma att motpartens lösa eller fasta egendom skall beläggas med kvarstad i den utsträckning som behövs för att fordran skall kunna säkerställas.

2 §

Det får också bestämmas att ett föremål eller viss annan egendom som finns i motpartens besittning skall beläggas med kvarstad, om sökanden visar sannolika skäl för att han har bättre rätt till föremålet eller egendomen och denna rätt kan styrkas genom ett avgörande enligt 2 kap. 2 § utsökningslagen och om det är fara för att motparten gömmer, förstör eller överlåter föremålet eller egendomen eller gör något annat som kan äventyra sökandens rätt.

3 §

Om sökanden visar sannolika skäl för att han har någon annan rätt gentemot motparten än vad som nämns i 1 eller 2 § och den kan styrkas genom ett avgörande enligt 2 kap. 2 § utsökningslagen, och om det är fara för att motparten genom att göra, påbörja eller underlåta något eller på något annat sätt förhindrar eller försvagar sökandens möjligheter

att göra sin rätt gällande eller väsentligen minskar dess värde eller betydelse, får domstolen

1) vid vite förbjuda motparten att göra eller påbörja något,

2) vid vite förelägga motparten att göra något,

3) berättiga sökanden att göra eller låta göra något,

4) bestämma att motparten tillhörig egendom skall överlämnas i en sysslomans besittning och förvaltning, eller

5) bestämma om andra åtgärder som behövs för att trygga sökandens rätt.

6 §

När en ansökan enligt 5 § 1 mom. har bifallits skall sökanden inom en månad från det beslutet gavs väcka talan i huvudsaken vid domstol eller få huvudsaken prövad genom ett annat förfarande som kan leda till ett verkställbart beslut enligt 2 kap. 2 § utsökningslagen. Om en säkringsåtgärd för att garantera en fordran gäller en fastighet som utgör pant för sökandens fordran som inte har förfallit till betalning, räknas den frist som nämns i detta moment från förfallodagen. Har talan inte väckts eller ärendet inte anhängiggjorts inom utsatt tid eller avskrivs detta återkallas säkringsåtgärden enligt 7 kap. 13 § utsökningslagen.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2003.

I fråga om ett ärende som har anhängiggjorts innan denna lag träder i kraft tillämpas i stället för denna lag de bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet.

9.**Lag****om ändring av 45 § lagen om skiljeförfarande**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 23 oktober 1992 om skiljeförfarande (967/1992) 45 § som följer:

45 §

Vid verkställigheten av en skiljedom skall sedan domstolen meddelat förordnande där- om iakttas 2 kap. 19 § utsökningslagen.

—————
Denna lag träder i kraft den 1 mars 2003.
I fråga om ärenden som har anhängiggjorts innan lagen träder i kraft tillämpas i stället för denna lag de bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet.

—————

10.**Lag****om ändring av 37 § lagen om företagssanering**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 25 januari 1993 om företagssanering (47/1993) 37 § 2 mom. som följer:

37 § <i>Återvinning på yrkande av en borgenär</i>	med anledning av borgenärens talan bestäms att skall överlåtas eller ersättas skall utan hinder av denna lag användas till betalning av kärandens fordran.
--	--

Om en eller flera borgenärer yrkar återvinning, skall i tillämpliga delar 3 kap. 84, 89 och 90 § utsökningslagen iakttas. Vad som

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2003.

11.**Lag****om ändring av 53 och 60 § lagen om skuldsanering för privatpersoner**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 25 januari 1993 om skuldsanering för privatpersoner (57/1993) 53 § 2
mom. samt 60 § 3 mom. som följer:

53 §

Inhämtande av utredning

Om det för erhållande av utredningen är
nödvändigt kan domstolen på eget initiativ
eller på ansökan av borgenären begära att
utmättningsmannen gör en sådan utsöknings-
utredning om gäldenären som avses i 3 kap.
57—63 § utsökningslagen eller lämnar andra
uppgifter som är nödvändiga för att beslut i
ärendet skall kunna fattas. Domstolen kan
samtidigt bestämma att utmättningsmannen,
utan hinder av sekretessbestämmelserna, har
samma rätt som gäldenären att få upplys-
ningar om gäldenärens bankkonton, betal-
ningsrörelse, avtal och förbindelser samt om
gäldenärens förmögenhet, beskattning och
övriga omständigheter som gäller gäldenä-
rens ekonomiska ställning. Utmättningsman-

nen kan också kallas för att höras i ärendet.

60 §

Återvinning i skuldsaneringen

I fråga om återvinning gäller i tillämpliga
delar vad som bestäms i 3 kap. 84, 89 och 90
§ utsökningslagen. Det som med anledning
av borgenärens talan bestäms att skall överlå-
tas eller ersättas kan utan hinder av denna lag
användas till betalning av kärandens fordran.
En talan om återvinning skall väckas inom
sex månader från det att borgenären fick
kännedom om att skuldsanering inletts.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2003.

12.**Lag****om ändring av 6 och 25 § konkursstadgan**

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till 6 § konkursstadgan av den 9 november 1868 (31/1868), sådan den lyder i lag 57/1923, 637/1984 och 1585/1992, ett nytt 3 mom. och till 25 §, sådan den lyder i lag 1027/1993, ett nytt 2 mom. som följer:

6 §

Vad som bestäms i 5 § och ovan i denna paragraf tillämpas inte på en fordran i fråga om vilken verkställbarheten för utsökningsgrunden har upphört enligt 2 kap. 24 och 25 § utsökningslagen.

25 §

I en konkurs får en borgenär inte bevaka en fordran i fråga om vilken verkställbarheten för utsökningsgrunden har upphört enligt 2 kap. 24 och 25 § utsökningslagen. Om ford-

ran medan utsökningsgrunden var verkställbar har bevakats i en konkurs, hindrar det att tidsfristen löpt ut inte att betalning fås ur tillgångar som avträtts till konkurs.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2003.

Denna lag tillämpas också på fordringar i fråga om vilka utsökningsgrunden har givits innan lagen träder i kraft, med iakttagande i tillämpliga delar av vad som bestäms i 3 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av utsökningslagen (/).

Helsingfors den 30 november 2001

Republikens President

TARJA HALONEN

Justitieminister *Johannes Koskinen*

1.

Lag**om ändring av utsokningslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i utsokningslagen av den 3 december 1895 (37/1895) 1 kap. 8 § och 5 kap. 53 §, av dessa lagrum 1 kap. 8 § sådan den lyder i lagarna 197/1996 och 447/2001,

ändras 1 kap. 1 § och mellanrubriken före den, 2 §, 5 § 1—3 och 7 punkten, 15 § och mellanrubriken före den, 16 och 17 §, 3 kap., 6 kap. 23 §, 8 kap. 6 och 9 § samt 9 kap. 11 § 1 mom. och 15 § 2 mom.,

dess lagrum sådana de lyder, 1 kap. 1 § och mellanrubriken före den, 2 §, 15 § och mellanrubriken före den samt 16 och 17 §, 8 kap. 9 § samt 9 kap. 11 § 1 mom. och 15 § 2 mom. i nämnda lag 197/1996, 1 kap. 5 § 1 punkten i lag 481/1999 samt 2, 3 och 7 punkten samt 8 kap. 6 § i lag 792/1996, 3 kap. jämte senare ändringar samt 6 kap. 23 § i lag 1586/1992, samt

fogas till 1 kap. nya 1 a—1 d §, en ny mellanrubrik före 2 §, nya 2 a och 18—35 § och en ny mellanrubrik före 24 och 30 §, till lagen ett nytt 2 kap. i stället för det 2 kap. som upphävts genom lag 1055/1991, till 4 kap. nya 3 a och 13 a §, till kapitlets 15 § ett nytt 2 mom. och till 17 § ett nytt 2 mom., till 5 kap. 49 §, sådan den lyder i lagarna 168/1925 och 658/1987, ett nytt 3 mom., till lagen ett nytt 6 a kap., till 8 kap. 8 § ett nytt 2 mom., till 9 kap. 5 §, sådan den lyder i nämnda lag 197/1996, ett nytt 2 mom., till 11 §, sådan den lyder i sistnämnda lag, ett nytt 4 mom., till 15 §, sådan den lyder i sistnämnda lag, ett nytt 3 mom. och till 18 §, sådan den lyder i sistnämnda lag, ett nytt 3 mom., till 10 kap. 8 §, sådan den lyder i sistnämnda lag, ett nytt 2 mom. samt till lagen ett nytt 11 kap. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

Allmänna stadganden

Utsökningsmyndigheter

Tillämpningsområde och definitioner

1 §

Tillämpningsområde

(se 3 kap. 2 §)

I enlighet med denna lag verkställs följande privaträttsliga skyldigheter och förbud som förelagts i tvistemål eller brottmål och som ingår i domar eller andra i denna lag avsedda utsokningsgrunder:

- 1) skyldighet att betala i pengar eller varor (betalningsskyldighet),
- 2) skyldighet att överlåta fast egendom el-

ler viss lös egendom till någon annan,

3) skyldighet att i någon annans besittning överlåta fast egendom, en byggnad, en lägenhet eller annan lokal eller en del av en sådan eller att flytta bort från den (vräkning),

4) skyldighet att göra någonting,

5) förbud att göra någonting och skyldighet att tillåta att någon annan gör någonting.

I enlighet med 7 kap. i denna lag verkställs kvarstad eller andra säkringsåtgärder som avses i 7 kap. rättegångsbalken.

En skyldighet enligt 1 mom. som förelagts genom förvaltningsprocessbeslut eller förvaltningsförfarande verkställs i enlighet med denna lag, om en utsökningsgrund enligt denna lag föreligger och verkställigheten förutsätter sådana åtgärder som avses i denna lag.

1 a §

Förhållande till annan lagstiftning

(se 3 kap. 1 §)

I enlighet med vad som föreskrivs i andra lagar iakttas förfarandet enligt denna lag även vid verkställighet som avser

1) skatter, offentliga avgifter och andra offentligrättsliga eller med dem jämförliga penningfordringar,

2) böter, viten samt vissa straffrättsliga påföljder och staten tilldömda ersättningar,

3) vårdnad om barn eller överlämnande av barn till vårdnadshavaren och umgängesrätt,

4) i utlandet givna domar, skiljedomar eller andra utsökningsgrunder,

5) domar och beslut av vissa organ inom Europeiska unionen,

6) genom avbetalningsköp sålda lösöreföremål,

7) andra säkringsåtgärder än sådana som avses i 7 kap. rättegångsbalken.

1 b §

Parter och utomstående

I denna lag avses med

- 1) sökande den som har ansökt om verkställighet,
- 2) svarande den mot vilken verkställighet har sökts,
- 3) borgenär sökanden vid verkställighet av betalningsskyldighet och den som har rätt att få betalning ur den utmätta egendomen,
- 4) gäldenär svaranden vid verkställighet av betalningsskyldighet,
- 5) part en person som avses i 1—4 punkten,
- 6) utomstående någon annan än en i 1—5 punkten nämnd person.

Med person avses även sammanslutningar, inrättningar och stiftelser. I fråga om personer som ansvarar för sökandens fordran endast med värdet av ett föremål som de äger gäller i tillämpliga delar vad som bestäms om gäldenärer.

1 c §

Sökandens fordran

Med sökandens fordran avses det i utsökningsgrunden fastställda kapitalet, den ränta som enligt utsökningsgrunden skall räknas på kapitalet samt de kostnader som enligt utsökningsgrunden skall betalas jämte ränta eller den del av de ovan nämnda till vilken sökanden har begränsat sin ansökan.

1 d §

Elektroniskt meddelande och certifierat elektroniskt meddelande

Med elektroniskt meddelande avses i denna lag telefax, elektroniska blanketter, e-post och annan information som sänts med en elektronisk dataöverföringsmetod och som kan skrivas ut som ett dokument. Om inte annat bestäms i denna lag, gäller i fråga om avsändande och hantering av elektroniska meddelanden i tillämpliga delar vad som bestäms i lagen om elektronisk te-

lekommunikation i rättegångsärenden (594/1993). Om det är oklart vem som är avsändare av ett elektroniskt meddelande, skall utmätningssmannen försäkra sig om meddelandets riktighet.

Med ett certifierat elektroniskt meddelande avses ett meddelande som uppfyller kraven på certifikatutfärdare och certifikat i lagen om elektronisk kommunikation i förvaltningsärenden (1318/1999). I fråga om certifierade elektroniska meddelanden iaktas i tillämpliga delar bestämmelserna i nämnda lag.

I fråga om elektroniska meddelanden gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i lagen om beräkning av laga tid (150/1930).

Utsökningsmyndigheter

1 §

Utmätningssman

Utsökningsärenden behandlas av en utmätningssman. Utmätningssman är häradsfogden. En länsman som avses i 11 § 3 mom. kan också vara utmätningssman. *Utmätningssmannen skall inte bara sköta utsökningsärenden, utan också verkställa domar i brottmål så som stadgas särskilt.*

2 §

Domstol

De allmänna domstolarna är i utsökningsärenden besvärsinstans så som stadgas i 10 kap. samt behandlar de utsökningsärenden som enligt vad som särskilt stadgas ankommer på dem.

5 §

Utmätningssmannens uteslutande behörighet

Utmätningssmannen skall själv
1) besluta om verkställighet enligt 3 kap. 3-5 § samt 23 § 3 mom., förfarande enligt 3 kap. 36 a § samt 4 kap. 6 b § 3 mom. och 9 § 4 mom., verkställighet enligt 3 kap. 22 § 1 mom. i det fall att fordringsbeviset inte föreligger i original, återkallande av verkstäl-

2 §

Utmätningssman

Utsökningsärenden behandlas av en utmätningssman. Utmätningssman är häradsfogden. En länsman som avses i 11 § 3 mom. kan också vara utmätningssman.

2 a §

Domstol

De allmänna domstolarna är i utsökningsärenden besvärsinstans så som bestäms i 10 kap. samt behandlar de utsökningsärenden som enligt särskilda bestämmelser hör till deras uppgifter.

5 §

Utmätningssmannens uteslutande behörighet

Utmätningssmannen skall själv
1) besluta om verkställighet av en icke lagakraftvunnen utsökningsgrund enligt 2 kap. 8 §, återkallelseåtgärder enligt 15 § samt kvittning enligt 22 och 23 §, om verkställighet enligt 3 kap. 6 § 1 mom. i det fall att ett fordringsbevis inte finns, om godkän-

Gällande lydelse

lighet med stöd av 3 kap. 14 § och godkännande av säkerhet som avses i 3 kap. 20 §,

2) överföra ett ärende till utmätningssmannen på en annan ort och begära handräddning av honom samt enligt 3 kap. 19 § anvisa parten att anföra klagan eller att anhålla om rättelse,

3) bestämma att en gäldenär som håller sig undan eller en sådan företrädare för gäldenären som avses i 3 kap. 34 b § skall hämtas till utskökningsutredning samt bestämma att en gäldenär skall överlämna bokföringsböcker och bokföringsmaterial för granskning,

7) påföra betalningsskyldighet enligt 3 kap. 20 a § 2 mom., 4 kap. 9 b §, 5 kap. 9 § 3 mom., 11 § 4 mom. eller 45 § 3 mom. eller 8 kap. 4 eller 7 §,

8 §

Jäv för utmätningssman

Utmätningssmannen får inte vidta verkställighetsåtgärder i ett ärende där han är jävig. Utmätningssmannen är jävig om

1) han och en part är närstående på det sätt som avses i 13 kap. 3 § rättegångsbalcken,

2) utmätningssmannen eller en person som till honom står i ett sådant förhållande som nämns i 1 punkten är part i ärendet eller annars kan förvänta sig nytta eller skada av förrättningen,

3) utmätningssmannen har varit befullmäktigad av en part i samma ärende, eller

4) utmätningssmannen i något annat ärende än ett tjänsteärende är motpart till någon av parterna, dock inte om parten efter det utskökningsärendet blivit anhängiggjort gör sig till utmätningssmannens motpart i syfte att göra honom jävig.

En häradsfogde, som är jävig, skall anmäla detta till den som förordnar en ställföreträdare för honom. Denne skall förordna en

Föreslagen lydelse

nande av säkerhet enligt 43 §, om utfärdande av prestationsförbud enligt 92 § och om anlåtande av sakkunnig enligt 108 §, om förfarande enligt 4 kap. 6 b § 3 mom. och 9 § 4 mom. samt om verkställighet enligt 6 a kap. 12—17 §,

2) ge parterna anvisningar enligt 3 kap. 9 §,

3) besluta om föreläggande av hot om hämtning enligt 3 kap. 59 § 1 mom. och om framställande av hämtningsbegäran till polisen,

7) påföra betalnings-, återbetalnings- eller återställningsskyldighet enligt 2 kap. 16 §, 3 kap. 46 §, 4 kap. 9 b §, 5 kap. 9 § 3 mom., 11 § 4 mom. eller 45 § 3 mom. eller 8 kap. 4 eller 7 §,

(upphävs, se föreslagen 1 kap. 15—18 §)

annan häradsfogde i hans ställe. I det sistnämnda beslutet får ändring inte sökas. En biträdande utmättningsman, som är jävig, skall anmäla detta till häradsfogden, som skall förordna en annan tjänsteman i hans ställe eller själv vidta åtgärden.

Jäv och krav på tillbörligt förfarande

15 §

Grunder för jäv

(se 1 kap. 8 §)

En utmättningsman är jävig, om

1) utmättningsmannen eller en närstående är part i utsökningens ärendet eller i egenskap av utomstående har framställt en invändning eller ett yrkande i ärendet,

2) utmättningsmannen är medlem av styrelsen, förvaltningsrådet eller något därmed jämförbart organ eller är verkställande direktör eller innehar motsvarande ställning i en sammanslutning, en stiftelse, en offentligrättslig inrättning eller ett offentligrättsligt affärsverk som är part i ärendet eller som i egenskap av utomstående har framställt en invändning eller ett yrkande i ärendet,

3) ärendet kan väntas medföra nytta eller skada för utmättningsmannen eller en närstående,

4) utmättningsmannen är motpart till en part i ett ärende som behandlas vid rättegång eller av en myndighet, utom om det är frågan om ett tjänsteärende som ankommer på utmättningsmannen eller om parten har anhängiggjort ärendet i syfte att skapa jäv eller annars uppenbart utan grund,

5) utmättningsmannen har varit ombud för en part i ärendet,

6) det mellan utmättningsmannen och en part råder ett anställnings- eller uppdragsförhållande utanför utmättningsmannens tjänsteförhållande eller något annat sådant förhållande att det med beaktande av ärendets art och omständigheterna som helhet finns grundad anledning att ifrågasätta utmättningsmannens opartiskhet i saken.

En utmättningsman är också jävig om någon annan omständighet som kan jämföras

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

med de omständigheter som avses i 1 mom. ger grundad anledning att ifrågasätta utmätningssmannens opartiskhet i saken.

16 §

Närstående

(se 1 kap. 8 §)

I 15 § avses med närstående

1) utmätningssmannens make och tidigare make,

2) utmätningssmannens barn, barnbarn, syskon, föräldrar, far- och morföräldrar, den som på något annat sätt står utmätningssmannen särskilt nära och dessa personers makar samt utmätningssmannens syskonbarn och föräldrars syskon,

3) utmätningssmannens makes barn, barnbarn, syskon, föräldrar samt far- och morföräldrar.

Med makar avses äkta makar och personer som lever under äktenskapsliknande förhållanden. Närstående är också motsvarande halvsläktingar.

17 §

Inverkan av jäv

(se 1 kap. 8 §)

Utmätningssmannen får inte inleda verkställigheten om han är jävig, och inte fortsätta verkställigheten om han senare blir eller konstaterar sig vara jävig. Utmätningssmannen är inte skyldig att separat utreda jäv enligt 15 § 2 mom. i enkla ärenden med ett schematiskt förfarande.

18 §

Invändning om jäv

(se 1 kap. 8 §)

Invändning om utmätningssmannens jäv skall framställas så snart när den som framställer invändningen har fått kännedom om grunden för jävet. Invändningen skall motiveras.

En invändning om jäv som uppenbart saknar grund får utmätningssmannen avgöra själv. Andra invändningar avgörs av den utskökningsmyndighet som förordnar ställföreträdare för utmätningssmannen. Om invändningen om jäv godkänns, skall en ojävig ut-

mättningsman fortsätta handläggningen av ärendet samt kontrollera tidigare åtgärder i ärendet och eventuellt göra självriktelse.

Utsökningsmyndighetens beslut genom vilket en invändning om jäv har förkastats kan överklagas endast samtidigt som besvär anförs över en utförd verkställighetsåtgärd. Efter det att utmättningsmannen har utfört en verkställighetsåtgärd kan i fråga om den åtgärden inte utan giltig orsak åberopas en i 15 § 2 mom. avsedd omständighet som tidigare varit känd.

19 §

Krav på tillbörligt förfarande

Utmättningsmannen skall i sina tjänsteåligganden förfara sakligt och opartiskt. Verkställighetsuppgifterna skall utföras snabbt, effektivt och ändamålsenligt utan att svaranden eller utomstående åsamkas större olägenhet än vad syftet med verkställigheten kräver. Utmättningsmannen skall främja svarandens egen aktivitet och försonlighet mellan parterna på behörigt sätt i utökningsärendet samt såvitt möjligt och inom de gränser som anges i lag sträva efter att beakta parternas önskemål.

20 §

Krav på öppenhet

Utmättningsmannen skall med anledning av förfrågan och om han märker att situationen kräver det på eget initiativ underrätta gäldenären om dennes rätt att begära begränsning av utökningsbeloppet samt vid behov ge parterna annan handledning i utökningsärendet och information om utöknings skeden liksom om andra omständigheter av betydelse för parterna.

21 §

Förbud mot eftersträvande av vinning och mot olämpligt förfarande

En utmättningsman eller en underordnad tjänsteman som behandlar utökningsärenden får inte med utnyttjande av sin ställning

eller information som erhållits i den verka för egen eller annans vinning eller annars på ett olämpligt sätt som strider mot någon parts intresse eller som är ägnat att rubba förtroendet för utsokningsväsendets saktighet eller opartiskhet.

22 §

Begränsningar beträffande näringsverksamhet

En utmättningsman eller en underordnad tjänsteman som behandlar utsokningsärenden får inte själv eller via mellanhänder

1) privat driva in fordringar för någon annans räkning, om fordringsägaren inte är en närstående som avses i 16 §,

2) för egen eller en närståendes räkning förvärva fordringar för indrivning,

3) mot separat ersättning utföra sådana med utsokningsförrättningar sammanhängande uppgifter som på ett ändamålsenligt sätt kan anförtros utomstående,

4) för egen eller en närståendes räkning skaffa sig ekonomisk fördel av verksamhet som avses i 1—3 punkten och som bedrivs av någon annan.

23 §

Rätt att förvärva utmätt egendom

(se 5 kap. 53 §)

En utmättningsman får inte i ett ärende där han har utfört verkställighetsåtgärder själv eller via mellanhänder för egen eller någon annans räkning förvärva egendom som har mätts ut eller annars varit föremål för verkställighet. Utmättningsmannen eller en underordnad tjänsteman som behandlar utsokningsärenden får inte heller i något annat fall förvärva egendom som är föremål för verkställighet, om detta kan anses olämpligt på det sätt som avses i 21 §.

Utsökningsregister

24 §

*Utsökningens informationssystem och ut-
sökningens registret*

Utsökningens informationssystem är ett för skötseln av utsökningsmyndigheternas uppgifter inrättat informationssystem som är avsett för utsökningsmyndigheternas riksomfattande bruk och som drivs med hjälp av automatisk databehandling. Justitieministeriet sörjer för driften och utvecklandet av informationssystemet.

Till utsökningens informationssystem hör ett utsökningsregister, som förs och används med tanke på utförandet av utsökningsmyndigheternas uppgifter. Registret består av en riksomfattande indexdel och registerdelar som förs lokalt.

Syftet med informationssystemet och utsökningsregistret är att främja en ändamålsenlig och galdenärsbaserad behandling av utsökningsärendena, elektronisk kommunikation, utförande av lednings-, styrnings-, kontroll- och övervakningsuppgifter inom utsökningsförvaltningen samt statistikföringen.

25 §

Registeransvariga

Utsökningsregistret förs av de lokala utsökningsmyndigheterna tillsammans. Den myndighet som har fört in uppgifterna ansvarar vid skötseln av sina egna åligganden för att uppgifterna är korrekta samt för att registreringen och användningen sker på lagligt sätt. Justitieministeriet sörjer för den allmänna driften av registret samt meddelar föreskrifter om hur uppgifterna tekniskt skall föras in och behandlas.

26 §

Registrets datainnehåll

För utsökningsregistret får i de lokala registerdelarna samlas och föras in

1) för hanteringen av utsökningsärende-

(se 1 kap. 16 § och UF 1 och 2 §)

na: identifieringsuppgifter och kontaktinformation om parterna och deras företrädare samt uppgifter om redovisningsadress, verkställighetens eller fordrans art, sökandens fordran, verkställighetsåtgärder som vidtagits av utmätningssmannen och tidpunkten för dem, influens och till sökanden redovisade belopp, hinder för verkställigheten, anteckning som passivfordran samt andra motsvarande uppgifter om utskökningsärendet och verkställighetsförrättningarna (ärendehanteringsuppgifter),

2) för ordnande av myndigheternas samarbete: uppgifter eller begäran om uppgifter som gäller gäldenärens vistelseort eller egendom (samarbetsuppgifter),

3) av parterna eller utomstående lämnade och av utskökningsmyndigheten på annat sätt inhämtade uppgifter i utskökningsärendet, dock inte sådana känsliga personuppgifter som avses i 11 § personuppgiftslagen (523/1999), med undantag av uppgifter om sociala förmåner som gäldenären mottagit och som kan påverka utmätning (specialuppgifter).

I registrets indexdel får föras in sådana ärendehanteringsuppgifter som behövs för att ärendet skall kunna hittas i de lokala registerdelarna.

27 §

Rätt att behandla uppgifterna

På behandlingen av personuppgifter som har samlats in för utskökningsregistret och som har förts in i det tillämpas personuppgiftslagen, om inte annat föreskrivs nedan.

Utmätningssmannen och hans underordnade samt justitieministeriet, justitieförvaltningschefen vid länsstyrelsen och hans underordnade får i utskökningsärenden eller utskökningsförvaltningsärenden utan hinder av sekretessbestämmelserna behandla uppgifter som avses i 26 §, specialuppgifterna dock endast till den del det är nödvändigt i ärendet.

28 §

De registrerades rätt till insyn

Om rätten till insyn enligt personuppgiftslagen skulle försvåra verkställigheten avsevärt, kan utövandet av rätten till insyn skjutas upp till behövliga delar tills behövliga utmätningar eller andra verkställighetsåtgärder har utförts och egendomen har tagits om hand av utmätningssmannen, dock högst sex månader från begäran om rätt till insyn.

Om utövandet av rätten till insyn har skjutits upp, kan dataombudsmannen utöver vad som föreskrivs i annan lag, på begäran av den registrerade kontrollera att registrets uppgifter om den registrerade är lagenliga.

29 §

Utplåning av uppgifter

Ur utskökningsregistret skall följande uppgifter utplånas:

- 1) ärendehanteringssuppgifterna 30 år efter det att ärendet blivit anhängigt,*
- 2) samarbetsuppgifterna när de inte längre behövs, dock senast när ärendet inte längre är anhängigt eller när tiden för passivregistreringen upphör,*
- 3) specialuppgifterna 10 år efter införandet eller tidigare, om uppgifterna uppenbart inte längre behövs.*

Specialuppgifterna får förvaras i längre tid än 10 år om det finns grundad anledning, dock inte över 20 år från det de infördes.

Registeruppgifternas offentlighet och utlämnande av uppgifter

30 §

Registeruppgifternas offentlighet

De uppgifter i utskökningsregistret över vilka ett intyg enligt 31 § 1 mom. kan utfärdas är offentliga. Övriga uppgifter i registret är sekretessbelagda.

31 §

Intyg ur utsökningsregistret

(se 1 kap. 16 § och UF 7 § 1 mom.)

Var och en har rätt att av den lokala utsökningsmyndigheten ur utsökningsregistret få ett intyg som gäller en namngiven person i dennes egenskap av svarande i ett utsökningsärende. I intyget antecknas följande uppgifter som införts under de två år som föregår dagen för begäran:

- 1) sökandens och svarandens namn samt svarandens födelsedatum och hemkommun,*
- 2) utsökningsärendet, den tid ärendet har varit anhängigt och registrering som passivfordran,*
- 3) beloppet av sökandens fordran och det belopp som redovisats till sökanden,*
- 4) hinderintygets art och datum.*

Intyget ges i form av en utskrift ur utsökningens informationssystem. Om anteckningar som nämns i 1 mom. inte finns i registret, ges ett intyg också över detta.

Intyg kan utfärdas för en tid av fyra år före begäran, om den som begär intyget visar att uppgifterna behövs för att trygga hans utkomst eller något annat vägande privat intresse eller ett viktigt allmänt intresse.

Innan intyget utfärdas skall i utsökningens informationssystem föras in namnet på den som begärt intyget, dennes yrke och hemort samt den centrala motiveringen enligt 3 mom. Den registrerade skall på begäran få uppgifter om vem som under de senaste sex månaderna har fått intyg rörande honom ur utsökningsregistret.

32 §

Rätt att få information för kreditupplysningsverksamhet

(se 1 kap. 16 § och UF 7 § 2 mom.)

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet har rätt att utan hinder av sekretess för en tid av två månader före begäran få ärendehanteringsuppgifter om sådana utsökningsärenden angående verkställighet av betalningsskyldighet i vilka hinderintyg har utfärdats.

Uppgifter om hinderintyg som gäller begränsad utsökning får ges endast på det villkor att den som bedriver kreditupplys-

ningsverksamhet helt utplånar dem ur registret, om gäldenären betalar den skuld som drevs in genom begränsad utsökning.

Om en fordran som avses i 1 eller 2 mom. blir helt indriven vid utsökning efter det att uppgifterna om den har getts ut, skall utmätningssmannen på gäldenärens begäran underrätta den som bedriver kreditupplysningsverksamhet om saken. Om utsökningsgrunden upphävs eller utsökningen av annan anledning återkallas, skall utmätningssmannen underrätta den som bedriver kreditupplysningsverksamhet om saken för avlägsnande av registeranteckningarna.

De uppgifter som avses i denna paragraf kan lämnas ut i elektronisk form.

33 §

Utlämnande av uppgifter myndigheter emellan

Utöver det som i någon annan lag föreskrivs om en utsökningsmyndighets rätt eller skyldighet att lämna ut uppgifter, har myndigheter och den som i övrigt sköter ett offentligt uppdrag rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna ur utsökningsregistret få de ärendehanteringsuppgifter som behövs för skötseln av uppdraget för en tid av fyra år före begäran samt samarbetsuppgifter. Uppgifterna kan lämnas ut i elektronisk form, om mottagaren enligt bestämmelserna om skydd av personuppgifter har rätt att registrera och använda sådana personuppgifter.

Vad som bestäms i 1 mom. begränsar inte utlämnandet av uppgifter med stöd av 3 kap. 70 och 71 §. De mottagare av uppgifter som avses i nämnda paragrafer har rätt att för skötseln av de i paragraferna nämnda uppgifterna utan hinder av sekretessbestämmelserna med hjälp av teknisk anslutning få uppgifter också ur utsökningens informationssystemets riksomfattande indexdel.

I fråga om utmätningssmannens rätt att på eget initiativ lämna ut uppgifter och om förbud mot utlämnande av uppgifter gäller för uppgifterna i utsökningsregistret vad som bestäms i 3 kap. 72 och 73 §.

34 §

Utskrifter till parterna

Till en person som är eller har varit svarande eller sökande i ett utsökningsärende skall på begäran ges en utskrift ur informationssystemet som innehåller ärendehanteringssuppgifterna fränsett personbeteckning, kontaktinformation och redovisningsadress för de föregående fyra åren och vid behov för längre tid. Borgensmän och andra vilkas betalningsskyldighet kan påverkas av fordrans preskription och belopp har motsvarande rätt i fråga om denna fordran. Vad som här föreskrivs påverkar inte en parts rätt att få uppgifter med stöd av lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

Om det inte är uppenbart onödigt, skall till parterna regelbundet ges uppgifter ur utsökningens informationssystem om de belopp som influtit respektive inte indrivits i utsökningsärendet samt om andra motsvarande omständigheter, enligt vad som bestäms genom förordning av statsrådet. Uppgifterna kan lämnas i elektronisk form. Om utsökningsmyndigheten har tillgång till lämplig utrustning skall parterna ges möjlighet att följa behandlingen av ärendet i informationssystemet med hjälp av de uppgifter som avses i 31 § 1 mom.

35 §

Utlämnande av uppgifter med hjälp av teknisk anslutning

Justitieministeriet kan besluta om inrättande av en teknisk anslutning och om utlämnande av uppgifter ur utsökningsregistret med hjälp av den, om den som tar emot uppgifterna enligt lag har rätt att av utsökningsmyndigheterna få uppgifter i elektronisk form.

Kompletterande stadganden

15 §

Förrättningsvittne

Utmätningssmannen skall vid varje förrättning ha med sig ett ojävigt vittne. En förrättning får verkställas utan vittne, om gäldenären är närvarande vid förrättningen och ger sitt skriftliga samtycke till det.

(ändras)
(se föreslagen 3 kap. 26 §)

16 §

Dagbok

Utmätningssmannen skall föra dagbok eller register över utsökningsärendena och därur utfärda intyg så som närmare stadgas genom förordning.

(ändras)
(se föreslagen 1 kap. 24—35 §)

17 §

Närmare stadganden

Närmare stadganden om utsökningsväsendets förvaltning utfärdas genom förordning.

(ändras)
(se föreslagen 11 kap. 1 §)

2 kap.

Utsökningsgrunder

Utsökningsgrund som förutsättning för verkställighet

1 §

Allmän bestämmelse

Förutsättningen för att ett utsökningsärende skall bli anhängigt och verkställt är att sökanden har en utsökningsgrund enligt 2 §, i vilken svaranden har ålagts en i 1 kap. 1 § avsedd skyldighet eller en säkringsåtgärd förordnats, och att den rättighet som nämns i utsökningsgrunden inte har upphört på grund av betalning eller preskription eller av någon annan orsak. Utmätningssmannen skall kontrollera att fordran inte har preskriberats eller att den tidsfrist för utsökningsgrundens verkställbarhet som avses

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

i 24 och 25 § inte har löpt ut samt av parterna begära en utredning, ifall det är oklart om rättigheten har upphört eller tidsfristen har löpt ut.

Bestämmelser om rätten för en innehavare av säkerhetsrätt att få betalning utan utsökningsgrund finns i 4 och 5 kap. Utmätningssmannen får utan särskild utsökningsgrund verkställa skyldigheter på grund av utsökningsförfarandet i enlighet med denna lag.

2 §

Förteckning över utsökningsgrunder

(se 3 kap. 1 §)

Följande handlingar utgör utsökningsgrunder:

*1) domstols dom i tvistemål eller brottmål,
2) domstols beslut om säkringsåtgärder,
3) skiljedom som givits vid skiljeförfarande enligt lagen om skiljeförfarande (967/1992) eller någon annan lag, och genom sådan skiljedom fastställd förlikning,*

4) utmätningssmannens uppgörelseprotokoll över avbetalningsköp, fastställda avtal om underhållsbidrag samt sådana förbindelser eller fordringsbevis om vilkas verkställighet i den ordning som anges i denna lag finns bestämmelser i annan lag,

5) beslut av förvaltningsdomstol och annan myndighet i förvaltningsprocessärenden,

6) beslut av statsrådet, ett ministerium, ett ämbetsverk som hör till statens centralförvaltning och länsstyrelsen liksom andra förvaltningsbeslut om vilkas verkställighet i den ordning som anges i denna lag finns bestämmelser i annan lag.

Vad som i denna lag bestäms om dom, gäller i tillämpliga delar även en domstols beslut, förordnanden och interimistiska förordnanden i tvistemål och brottmål samt av domstolen fastställd förlikning.

Domars laga kraft

3 §

Lagakraftvunna domar

(se 3 kap. 13 § 3 mom.)

En lagakraftvunnen dom verkställs utan

krav på att sökanden ställer säkerhet. Svaranden kan inte förhindra verkställigheten genom att ställa säkerhet.

En extraordinär ändringsansökan förhindrar inte verkställigheten av en laga-kraftvunnen dom. Den domstol som behandlar den extraordinära ändringsansökan kan dock förbjuda eller avbryta verkställigheten med iakttagande i tillämpliga delar av 9 kap. 14—17 §.

4 §

Domar som inte har vunnit laga kraft

(se 3 kap. 3 §)

Om inte annat föreskrivs i någon annan lag, skall en dom som inte har vunnit laga kraft verkställas på det sätt som anges i 5—10 § utan hinder av att ändring söks. Om domstolen med stöd av lag har förordnat om verkställigheten av domen innan den vunnit laga kraft, skall förordnandet iakttas.

5 §

Betalningsdom i tingsrätt

(se 3 kap. 7 § 1 och 4 mom.)

En icke lagakraftvunnen tingsrättsdom som gäller betalningsskyldighet får verkställas, om inte gäldenären ställer säkerhet för sökandens fordran, utsökningsavgiften och eventuella verkställighetskostnader. Även partiell säkerhet kan ställas, om den tillsammans med den utmäta egendomen täcker ovan nämnda belopp.

Utmätt egendom får säljas utan gäldenärens samtycke endast om egendomen är sådan att den snabbt sjunker i värde eller medför höga skötselkostnader och sökanden ställer säkerhet för skada och kostnader som försäljningen eventuellt medför. Om sökanden inte ställer säkerhet, kan utmätningen återkallas.

De influtna medlen får lyftas mot säkerhet.

6 §

Tingsrättsdom som förutsätter vräkning

(se 3 kap. 9 §)

En vräkningsdom av tingsrätten som inte har vunnit laga kraft får verkställas, om sökanden ställer säkerhet för ersättningsskyld-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

dighet i det fall att domen upphävs eller ändras, för kostnader samt för åtgärder för återkallande av verkställigheten.

Bestämmelserna i 1 mom. gäller också en sådan tingsrättsdom utan laga kraft enligt vilken svaranden förpliktas att till sökanden överlämna fast egendom eller ett aktiebrev eller en annan handling som berättigar till innehav av bostadslägenheter eller andra lokaler, om verkställigheten förutsätter vräkning.

7 §

Tingsrättsdom som gäller skyldighet att överlämna lös egendom

(se 3 kap. 8 §)

En icke lagakraftvunnen tingsrättsdom enligt vilken svaranden förpliktas att till sökanden överlämna viss lös egendom får verkställas, om sökanden ställer säkerhet för återlämnande av egendomen och för kostnaderna. I annat fall skall utmätningssmannen på sökandens begäran säkerställa att egendomen bevaras tills domen har vunnit laga kraft, med iakttagande i tillämpliga delar av vad som i 7 kap. bestäms om kvarstad på lös egendom.

8 §

Tingsrättsdom som gäller andra förpliktelser

(se 3 kap. 3 §)

En icke lagakraftvunnen tingsrättsdom som gäller andra skyldigheter än sådana som nämns i 5—7 § får verkställas, om inte verkställigheten innebär att ändringssökande blir onyttigt, och sökanden ställer säkerhet för ersättningsskyldigheten i det fall att domen upphävs eller ändras, för kostnader samt för åtgärder för återkallande av verkställigheten.

9 §

Tredskodom

(se 3 kap. 13 § 1 mom.)

En tredskodom som inte har vunnit laga kraft verkställs som en lagakraftvunnen dom.

10 §

Hovrättens dom

(se 3 kap. 7 §, 13 § 2 mom.)

En icke lagakraftvunnen hovrättsdom som inte får överklagas utan besvärstillstånd verkställs som en lagakraftvunnen dom. De influtna medlen får dock lyftas endast mot säkerhet.

Beträffande en icke lagakraftvunnen hovrättsdom i första instans gäller 5—8 §.

11 §

Interimistiska förordnanden av domstol

Ett interimistiskt förordnande enligt 5 kap. 7 § rättegångsbalken som gäller återställande av besittning eller ett rubbat förhållande eller någon annan åtgärd verkställs utan krav på att sökanden ställer säkerhet. Svaranden kan inte genom att ställa säkerhet förhindra verkställigheten.

12 §

Av domstol fastställd förlikning

(se 3 kap. 15 §)

Förlikning som har fastställts av domstol verkställs som en lagakraftvunnen dom.

Förordnande om avbrott och återkallande av verkställighet

13 §

Förordnande om avbrott

(se 3 kap. 12 § 2 mom., 13 § 1 mom.)

Domstolen kan med anledning av besvär eller återvinningsansökan som den behandlar förbjuda verkställigheten av en dom som inte har vunnit laga kraft eller en tredsdom eller förordna att verkställigheten skall avbrytas (förordnande om avbrott). Domstolen kan samtidigt vid behov förordna att en redan utförd verkställighetsåtgärd skall återgå. En verkställd vräkning kan förordnas att återgå endast av vägande skäl. Beträffande meddelande av förordnande om avbrott gäller i övrigt i tillämpliga delar bestämmelserna i 9 kap. 14—17 §.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Efter att ha fått meddelande om förordnandet om avbrott skall utmätningssmannen iakttå bestämmelserna i 9 kap. 18 §.

14 §

Återförvisande av ärende

(se 3 kap. 14 § 3 mom.)

Fullföljdsdomstolen kan när den återförvisar eller överför ett ärende till en lägre domstol förordna att redan utförd verkställighet skall bestå till dess den lägre domstolen har avgjort ärendet och verkställighet söks på grundval av den nya utsökningsgrunden.

Den domstol till vilken ärendet har återförvisats eller överförts kan av särskilda skäl återkalla verkställigheten innan ärendet avgörs. Om ärendet avskrivs, skall verkställigheten återkallas.

15 §

Åtgärder för återkallande på grund av att utsökningsgrunden upphävs

(se 3 kap. 14 § 1 och 2 mom.)

Om den dom som utgör utsökningsgrund upphävs eller förfaller, är utsökningsärendet inte längre anhängigt. Utmätningssmannen skall då vidta de åtgärder som står till buds när det gäller att återkalla verkställigheten, även om den senare domen överklagas, om inte domstolen har förbjudit återkallandet eller förordnat att det skall avbrytas. En vräkning återgår dock först när den senare domen har vunnit laga kraft.

Om domen ändras till sökandens nackdel, skall utmätningssmannen vidta behövliga åtgärder för att återkalla verkställigheten i ärendet.

16 §

Borgenärens återbetalnings- och återställningsskyldighet

(se 3 kap. 14 § 1 mom.)

Om den dom som utgör utsökningsgrund upphävs eller ändras, skall sökanden eller

borgenären, om han har lyft medel eller fått egendom i sin besittning, återbetala medlen med ränta och återställa egendomen med avkastning till utmätningssmannen. Om inte medlen återbetalas eller egendomen återställs, skall utmätningssmannen på svarandens begäran i enlighet med denna lag driva in medlen av den som lyft dem eller ur den säkerhet denne ställt eller hämta den i besittning tagna egendomen.

På lyfta penningbelopp skall betalas ränta enligt 3 § 2 mom. räntelagen (633/1982). Räntan räknas från den dag då medlen inkom till utmätningssmannen till dess att en månad har förflutit från den dag då den senare domen gavs eller medlen därförinnan har återbetalats. Efter nämnda tid skall ränta betalas enligt 4 § 3 mom. räntelagen.

17 §

Sökandens ersättningskyldighet och ersättningsrättegång

(se 3 kap. 14 § 1 mom.)

Om verkställigheten återkallas på grund av att domen har upphävts eller ändrats, skall sökanden ersätta svaranden för alla skador till följd av verkställigheten och återkallandet av den. Ersättningen bestäms med iakttagande i tillämpliga delar av vad som föreskrivs i skadeståndslagen (412/1974).

(se 3 kap. 37 §)

Ersättningstalan skall väckas vid den tingsrätt inom vars domkrets verkställighetsåtgärden har vidtagits. Talan skall väckas inom ett år från den dag då domen i ärendet som gällde utsökningsgrunden har vunnit laga kraft och verkställigheten har återkallats. Käranden skall utan dröjsmål underrätta utmätningssmannen om att talan har väckts.

Verkställbarhet för andra utsökningsgrunder

18 §

Beslut om säkringsåtgärder

Bestämmelser om verkställigheten av ett icke lagakraftvunnet beslut om säkringsåtgärder finns i 7 kap. 14 § rättegångsbalken.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Vad som i 7 kap. i denna lag bestäms om säkerhet gäller beslut om säkringsåtgärder, oberoende av om beslutet har vunnit laga kraft.

I fråga om återkallande av verkställigheten av beslut om säkringsåtgärder gäller vad som bestäms i 13—15 § samt 7 kap.

19 §

Skiljedom

(se 3 kap. 16 §)

En skiljedom som tingsrätten har förordnat att skall verkställas verkställs som en domstols lagakraftvunna dom. En högre myndighet eller domstol i vilken talan har väckts för upphävande eller ogiltigförklaring av skiljedomen kan av vägande skäl förbjuda verkställigheten eller förordna att den skall avbrytas, med iakttagande i tillämpliga delar av vad som föreskrivs i 9 kap. 14—17 §.

Om en skiljedom upphävs eller ogiltigförklaras, iaktas 15—17 §.

20 §

Vissa andra handlingar

Beträffande verkställbarheten av i 2 § 1 mom. 4 punkten avsedda uppgörelseprotokoll, avtal om underhållsbidrag, förbindelser och fordringsbevis gäller vad som särskilt föreskrivs i annan lag.

21 §

Förvaltningsprocessbeslut och förvaltningsbeslut

(se 3 kap. 18 a §)

Ett i 2 § 1 mom. 5 eller 6 punkten avsett icke lagakraftvunnet förvaltningsprocessbeslut eller förvaltningsbeslut om föreläggande av betalningsskyldighet får verkställas med iakttagande av bestämmelserna i 5 §. Om andra skyldigheter har ålagts i beslutet, får beslutet verkställas först när det har vunnit laga kraft. Om det dock i beslutet med stöd av 31 § 2 mom. förvaltningsprocesslagen (586/1996) har bestämts att beslutet kan verkställas innan det har vunnit laga kraft, iaktas i tillämpliga delar 6—8 §.

Om det i någon annan lag finns andra bestämmelser om laga kraft vid verkställighet av förvaltningsprocessbeslut eller förvaltningsbeslut i ett visst slag av ärende, skall dessa iakttas.

Beträffande meddelande av förordnande om avbrott och andra motsvarande bestämmelser om verkställigheten gäller 32 och 66 § förvaltningsprocesslagen. Om ett förvaltningsbeslut eller ett förvaltningsprocessbeslut upphävs eller ändras, gäller vad som bestäms i 15—17 §.

Kvittning

22 §

Gäldenärens kvittningsyrkande

Verkställighet får inte utföras till den del gäldenären kräver kvittning av sökandens fordran på grundval av en sådan motfordran beträffande vilken han före utmätningen hade en lagakraftvunnen dom eller en annan utsökingsgrund som kan verkställas som en lagakraftvunnen dom. Dessutom skall förutsättningarna för kvittning också i övrigt ha uppfyllts före utmätningen.

Kvittningen träder i kraft när gäldenären meddelar utmätningssmannen sitt kvittningsyrkande. Meddelandet skall lämnas senast när gäldenären har fått kännedom om den verkställda utmätningen. Utmätningssmannen skall delge sökanden kvittningsyrkandet.

23 §

Utomståendes kvittningsyrkande

Om inte något annat föreskrivs i annan lag, har en utomstående som har delgivits ett betalningsförbud som gäller utmätning av fordran rätt att kvitta gäldenärens fordran med sin motfordran beträffande vilken han då hade en lagakraftvunnen dom eller en annan utsökingsgrund som kan verkställas som en lagakraftvunnen dom. Dessutom skall förutsättningarna för kvittning också i övrigt ha uppfyllts före delgivningen av betalningsförbudet. Kvittning får dock inte ske till nackdel för en borgenär med bättre förmånsrätt.

Kvittningen träder i kraft när den utomstående meddelar utmätningssmannen sitt kvittningsyrkande. Meddelandet skall lämnas utan dröjsmål när den utomstående har fått del av betalningsförbudet. Utmätningssmannen skall delge gäldenären kvittningsyrkandet.

Säljs fordran i utsökningsväg, har den utomstående kvittningsrätt i förhållande till köparen endast om han har meddelat utmätningssmannen sitt kvittningsyrkande före försäljningen.

Tidsfrist för verkställbarheten

24 §

Tidsfrist

En utsökningsgrund enligt denna lag, i vilken en fysisk person har förelagts en betalningsskyldighet, är verkställbar i 15 års tid. Tidsfristen är 20 år, om den i utsökningsgrunden nämnda borgenären är en fysisk person eller om en ersättningsfordran beror på ett brott för vilket gäldenären har dömts till fängelse eller samhällstjänst.

Om gäldenären visar att fordran innan utsökningsgrunden givits har överförs till en fysisk person från någon annan än en annan fysisk person, är den i 1 mom. avsedda tidsfristen 15 år.

Har det inom den tidsfrist som avses i 1 mom. förrättats utmätning för indrivning av fordran eller har fordran uppgivits vid försäljning som avses i 5 kap., hindrar det att tidsfristen har löpt ut inte att betalning fås ur utmäta medel.

25 §

Beräkning av tidsfristen

Den i 24 § nämnda tidsfristen räknas från det att en tredskodom eller en lagakraftvunnen dom eller någon annan slutgiltig utsökningsgrund har givits.

Om betalningsskyldigheten börjar först efter den i 1 mom. nämnda tidpunkten, räknas tidsfristen från det att betalningsskyldigheten inträdde. I fråga om betalningsprogram som fastställts av domstol tillämpas dock 1

mom.

3 kap.

Allmänna bestämmelser om förfarandet

Anhängiggörande av utsökningsärenden

1 §

Ansökan om utsökning

(se 3 kap. 21 § 1 och 2 mom.)

Utsökning söks

1) genom skriftlig ansökan till utmätningsmannen på svarandens bostads- eller hemort eller till en annan lokal utsökningsmyndighet,

2) genom elektroniskt meddelande till en sådan lokal utsökningsmyndighet som förfogar över ett system för mottagande av elektroniska meddelanden,

3) genom elektroniskt meddelande med hjälp av en teknisk anslutning till utsökningens riksomfattande informationssystem, om justitieministeriet eller någon som ministeriet förordnar har beviljat sökanden tillstånd till detta (informationssystemsökande).

En skriftlig ansökan skall undertecknas av sökanden, eller om sökanden inte själv har upprättat den, av den som upprättat ansökan.

I fråga om insändande av utsökningsansökan per post eller inlämnande till utsökningsmyndigheten per bud gäller vad som i lagen om översändande av handlingar (74/1954) bestäms om översändande av handlingar till statens förvaltningsmyndigheter.

2 §

Innehållet i ansökan om utsökning

I ansökan om utsökning skall anges

1) sökandens namn, personbeteckning eller företags- och organisationsnummer, delgivningsadress enligt 38 §, telefonnummer och vid verkställighet av betalningsskyldighet redovisningsadress,

2) ombudets namn, adress och telefonnummer, om sökanden anlitar ett ombud,

samt ombudets personbeteckning eller företags- och organisationsnummer, om ombudet har rätt att lyfta medel eller ta egendom i sin besittning,

3) svarandens namn och svarandens personbeteckning eller företags- och organisationsnummer samt adress och telefonnummer, om sökanden känner till dessa,

4) beloppet av sökandens fordran samt för beräkning av räntan beloppen av amorteringar som gjorts efter utfärdandet av utsökningsskäl eller efter föregående utsökning samt datum för amorteringarna, samt

5) uppgifter för identifiering av utsökningsskäl, om den med stöd av 5 § 2 mom. inte fogas till ansökan eller om den i enlighet med 7 § ges in i efterhand.

Om flera gäldenärer ansvarar för sökandens fordran eller någon del av den och ett annat utsökningsskäl som gäller fordran redan är anhängigt eller anhängiggörs samtidigt, skall i ansökan anges vem som är ansvarig biträdande utmättningsman i det andra ärendet eller var ärendet behandlas eller vem som är gäldenär i det andra ärendet.

Om sökanden vill nöja sig med begränsad utsökning enligt 104 § skall detta uttryckligen begäras i ansökan. Andra än den som ansökt om begränsad utsökning kan i ansökan eller senare så länge ärendet är anhängigt begära passivregistrering av fordran enligt 101 §. Om verkställigheten avser ett förvaltningsbeslut, skall i ansökan nämnas det lagrum på vilket verkställigheten grundar sig. Sökanden kan ange att hans kontaktinformation är hemlig.

Bestämmelser om sådana medellöshetsintyg för gäldenärer som utfärdas utan ansökan om utsökning finns i 98 §.

3 §

Sökandens skyldighet att meddela förändrade uppgifter

Om en uppgift som nämns i ansökan senare förändras, skall sökanden utan dröjsmål underrätta utmättningsmannen om detta.

Sökanden är skyldig att underrätta utmät-

ningsmannen om betalningar som han har tagit emot på annat sätt än genom utsökning. I annat fall kan utsökningen avbrytas eller återkallas.

4 §

Rådgivning och komplettering av ansökan

Utsökningsmyndigheten skall vid behov ge sökanden råd om anhängiggörandet av ärendet. Om ansökan är bristfällig, skall sökanden uppmanas att inom utsatt tid komplettera ansökan, om detta är nödvändigt med tanke på behandlingen av ärendet.

5 §

Bifogande av utsökningsgrunden

(se 3 kap. 21 § 2 mom., 23 §)

Till ansökan skall fogas den utsökningsgrund som avses i 2 kap. 2 § i original eller kopia utfärdad av myndigheten, om sökanden som expedition har fått en kopia. Verkställigheten kan ske på basis av en annan kopia eller ett telefax, om utmätningsmannen anser att risk för upprepad indrivning inte föreligger. Svaranden skall höras vid behov. En informationssystemsökande får ge in uppgifterna om utsökningsgrunden som elektroniskt meddelande, om detta är tillåtet enligt tillståndet i fråga.

Till ansökan behöver inte fogas en dom med en anteckning om detta eller en dom på basis av vilken utsökningsärendet tidigare har varit anhängigt, om inte utmätningsmannen bestämmer något annat. Detsamma gäller domstolens beslut om säkringsåtgärder.

Den del av domen som enligt domstolens beslut är sekretessbelagd behöver inte fogas till ansökan, om inte utmätningsmannen bestämmer något annat.

6 §

Bifogande av fordringsbevis

(se 3 kap. 22 § 1 mom.)

Ett löpande skuldebrev, en växel eller en check som ligger till grund för betalningsskyldigheten enligt utsökningsgrunden skall fogas till ansökan i original. Om verkstäl-

lighetens tillförlitlighet kräver det eller om gäldenären begär det, skall utmätningssmannen även ta hand om ett enkelt skuldebrev. Utmätningssmannen kan utföra verkställigheten även om ett enkelt skuldebrev har förkommit eller om det av andra orsaker inte kan fogas till ansökan. Gäldenären skall då höras före verkställigheten, om det inte är onödigt.

När betalningsskyldigheten är fullgjord, förblir ett fordringsbevis som tagits om hand av utmätningssmannen hos utmätningssmannen, om inte gäldenären ber att få det. Om sökanden har fått behålla ett enkelt skuldebrev, skall sökanden sända det till gäldenären när skuldebrevets belopp har blivit betalt. Utmätningssmannen får vid behov skjuta upp redovisningen till dess skuldebrevet har överlämnats.

7 §

Ingivande av utsökningsgrund och fordringsbevis i efterhand

Om ansökan har gjorts i elektronisk form, men till den skall fogas en skriftlig utsökningsgrund eller ett skriftligt fordringsbevis, kan handlingen ges in i efterhand. Handlingen skall tillställas den ansvarige utmätningssmannen eller en annan lokal utsökningsmyndighet inom tre veckor efter det att ärendet anhängiggjordes. Samtidigt skall uppges till vilken ansökan handlingen hänförs.

Innan handlingen har inkommit får i ärendet inte vidtas annat än interimistiska åtgärder enligt 18 och 19 §.

8 §

Tidpunkt för anhängigblivande

Ett utsökningsärende blir anhängigt när ansökan om utsökning inkommer till den lokala utsökningsmyndigheten eller till utsökningens informationssystem, om det inte senare framkommer att det inte fanns förutsättningar för anhängiggörande.

Om en handling som skall fogas till ansö-

kan inkommer efter den tid som anges i 7 § men innan ansökningshandlingarna har återsänts till sökanden, blir utsökningsärendet anhängigt den dag handlingen inkom.

9 §

Oklarhet i utsökningsgrunden

(se 3 kap. 19 §)

Om utmätningssmannen finner att den dom som skall verkställas är så oklar eller så ofullständig att av den inte framgår vad svaranden är förpliktad till, skall parten anvisas att klaga över domen. I fråga om övriga utsökningsgrunder anvisas parten att kontakta den som har givit utsökningsgrunden.

Om utsökningsgrunden innehåller ett skriv- eller räknefel, anvisas parten att begära rättelse av felet av den som har givit utsökningsgrunden.

Den utmätningssman som givit anvisningen får vid behov på begäran av sökanden förordna om säkringsåtgärder enligt 7 kap. 11 a §.

Ombud och biträde

10 §

Rätten att anlita ombud och biträde

I utsökningsförfarandet får anlitas ombud och biträden, om inte annat bestäms någon annanstans i denna lag. Om en förrättning hålls utan kallelse, skall svaranden på egen begäran ges tillfälle att tillkalla sitt biträde, om denne kan anlända utan dröjsmål.

Som ombud eller biträde godkänns inte den som enligt 1 kap. 16 § är utmätningssmannens närstående.

11 §

Fullmakt för ombud

En advokat, ett allmänt rättsbiträde samt det ombud som en informationsöskande har uppgett i sin ansökan får företräda sin huvudman utan fullmakt, om inte utmätningssmannen bestämmer annat. Andra ombud skall förete en av huvudmannen under-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

tecknad fullmakt, om inte rätten att vara ombud kan anses vara otvivelaktig. För att lyfta medel eller omhänderta egendom skall alla ombud ha en fullmakt som uttryckligen berättigar till detta eller denna rätt anges i informatiossystemansökan.

En fullmakt kan även utfärdas genom certifierat elektroniskt meddelande och en fullmakt som berättigar till annat än att lyfta medel eller omhänderta egendom även per telefax.

Justitieministeriet eller någon som ministeriet förordnar kan på borgenärens begäran besluta att fullmakten skall registreras i utsökningens informationssystem i syfte att utvisa ombudets rätt att företräda sin huvudman, om det är uppenbart att verkställighetens tillförlitlighet inte blir lidande härav. Ombudet behöver då inte förete någon annan fullmakt, om inte utmätningsmannen bestämmer annat. På begäran av den som utfärdat fullmakten skall justitieministeriet eller den som ministeriet förordnar omedelbart återkalla en i informationssystemet registrerad fullmakt.

12 §

Ombud för sökande som inte bor i Finland

(se 3 kap. 21 § 3 mom.)

Om sökanden bor utomlands och inte har meddelat någon delgivningsadress i Finland eller utomlands, skall sökanden ha ett i Finland bosatt ombud, som har rätt att på hans vägnar ta emot delgivningar som gäller verkställigheten.

Gäldenärsbaserad behandling av utsökningens ärenden

13 §

Ansvarig utmätningsman

(se 3 kap. 21 § 1 mom.)

En och samma utmätningsman behandlar alla utsökningens ärenden som gäller en och samma svarande (ansvarig utmätningsman). En honom underordnad ansvarig biträdande utmätningsman behandlar svarandens ärenden. Dessa är behöriga i hela landet.

En inkommen utsökningsansökan skall så snart som möjligt efter behövliga inledande åtgärder dirigeras till den ansvarige utmätningssmannen.

14 §

Bestämmande av ansvarig utmätningssman

Bestämmelser om de grunder enligt vilka det avgörs vem som är ansvarig utmätningssman utfärdas genom förordning av statsrådet. I grunderna skall beaktas svarandens bostads- eller hemort eller svarandens övriga verkliga möjligheter att bevaka sina intressen. Om det finns flera alternativ som uppfyller dessa förutsättningar, utses den ansvarige utmätningssmannen beroende på var verkställigheten kan ske på mest ändamålsenligt sätt. Utsökningsärenden som kräver specialåtgärder kan koncentreras till vissa utmätningssmän, som då blir ansvariga utmätningssmän.

(se 10 kap. 1 § 3 mom.)

Bestämmandet av ansvarig utmätningssman eller biträdande utmätningssman får inte överklagas.

15 §

Byte av ansvarig utmätningssman

Den ansvarige utmätningssmannen skall överföra ärendet till en ny ansvarig utmätningssman om det i statsrådets förordning nämnda förhållande på basis av vilket den ansvarige utmätningssmannen bestäms förändras. En icke slutförd förrättning eller en verkställighet som annars snart upphör kan dock slutföras i form av handräckning, om det inte är ändamålsenligare att förrättningen eller verkställigheten överförs till den nye ansvarige utmätningssmannen.

Om svaranden eller sökanden framställer en motiverad begäran om byte av ansvarig utmätningssman, kan utmätningssmannen överföra ärenden som gäller svaranden till en annan biträdande utmätningssman eller behandla ärendet själv.

Samarbete mellan utmätningsmän

16 §

Ömsesidig handräckning

(se 3 kap. 21 b §, UF 1 b §)

På begäran av den ansvarige utmätningsmannen skall andra utmätningsmän ge honom handräckning och behövliga upplysningar. Den ansvarige utmätningsmannen kan be om handräckning, om detta är ändamålsenligt med beaktande av utsökningens resultat, avståndet mellan orterna och andra motsvarande omständigheter. Influtna medel får dock inte redovisas genom handräckning. Den som ber om handräckning skall se till att det indrivna beloppet inte överstiger gäldenärens betalningsskyldighet och i detta syfte ge anvisningar som är bindande för de andra.

17 §

Samtidig utsökning

(se 3 kap. 21 b § och 22 § 3 mom., UF 1 b, 1 c §)

Om en utsökningsgrund eller ett fordringsbevis gäller flera gäldenärer, skall den utmätningsman till vilken den gemensamma utsökningsgrunden först inkommer för verkställighet eller som har hand om fordringsbeviset se till att det indrivna beloppet inte överstiger gäldenärernas betalningsskyldighet och i detta syfte ge anvisningar som är bindande för de andra. Varje utmätningsman skall själv redovisa de medel som han drivit in.

Interimistiska åtgärder

18 §

Förutsättningar för interimistiska åtgärder

Om utmätning inte genast kan verkställas på grund av att jäv föreligger, att någon skall höras, att en handling saknas eller att oklarhet beträffande äganderätten föreligger eller av andra orsaker, får utmätningsmannen utföra en interimistisk åtgärd, om detta är nödvändigt för att säkerställa den fortsatta verkställigheten. En interimistisk åtgärd får inte vidtas om det är sannolikt att

gäldenärens betalningsskyldighet har upphört. En interimistisk åtgärd kan utföras i ett anhängigt ärende eller ett ärende som antecknats i passivregistret. En interimistisk åtgärd kan även bestämmas vara villkorlig vid eftersökning av egendom som tillhör gäldenären, om det finns grundad anledning till en sådan åtgärd.

En interimistisk åtgärd får inte i onödan försvåra gäldenärens eller en utomståendes näring eller utkomst. Den som berörs av åtgärden skall underrättas om att åtgärden har utförts eller återkallats.

19 §

Utförande av interimistiska åtgärder

Som interimistisk åtgärd kan utmätningsmannen ta egendom om hand, meddela gäldenären eller en utomstående förbud mot överlåtande av egendom, betalningsförbud eller annat motsvarande förbud, begära att behövliga anteckningar skall göras i register, ordna bevakning av egendom eller utföra andra motsvarande åtgärder.

En interimistisk åtgärd får utföras också av någon annan än den ansvarige utmätningsmannen eller biträdande utmätningsmannen och även av en biträdande utmätningsman i ett ärende där utmätningsmannen har uteslutande behörighet.

Åtgärden har samma verkan som utmätning. I en interimistisk åtgärd får ändring inte sökas.

20 §

Återkallande av interimistiska åtgärder

En interimistisk åtgärd skall återkallas omedelbart när åtgärden inte längre är befogad och senast tre veckor efter åtgärdsdagen. Om åtgärden har bestämts vara villkorlig, skall den återkallas senast en vecka efter det att utmätningsmannen fick vetskap om en fordran eller annan egendom som tillhör gäldenären. Om den egendom som utgör föremål för den interimistiska åtgärden mäts ut, anses åtgärden vara återkallad genom utmätningsbeslutet.

Verkställighetsförrättning

21 §

Genomförande av förrättning

(se 3 kap. 25 oc 29 §, UF 32 §)

En verkställighetsförrättning skall genomföras utan onödigt dröjsmål. Verkställigheten får dock uppskjutas, om detta kan anses vara i svarandens intresse, och uppskovet inte åsamkar sökanden olägenhet som är större än ringa. Om en tidsfrist har utsatts för förrättningen skall den iakttas.

Att någon som kallats till förrättningen uteblir förhindrar inte förrättningen.

22 §

Förrättningsplats

Om inte annat föreskrivs, hålls verkställighetsförrättningen i utmätningmannens tjänsterum, på den plats där egendomen finns, på den plats som är föremål för förrättningen eller i någon annan lokal eller på någon annan plats som utmätningmannen anser vara lämplig. Utmätningförrättningen kan utan medgivande av svaranden eller en utomstående hållas i dennes bostad i enlighet med vad som bestäms i 49 och 51 §, liksom även en annan förrättning, om detta är nödvändigt för verkställigheten.

Som förrättningsplats betraktas den länghet eller lokal eller plats som avses i 1 mom. med direkt tillhörande områden, i den omfattning som behövs för att verkställigheten skall kunna genomföras på behörigt sätt.

23 §

Offentlighet, närvaro och upprätthållande av ordning

Verkställighetsförrättningen är inte offentlig, om inte annat bestäms.

Svaranden, de som kallats till förrättningen och utomstående vilkas rätt kan påverkas av förrättningen har rätt att närvara vid förrättningen.

Om någon av de närvarande vid förrättningen förhindrar att verkställigheten genomförs på behörigt sätt, får utmätning-

mannen uppmana denne att avlägsna sig från förrättningsplatsen, dock inte från hans egen stadigvarande bostad, utom i fall av vräkning. Om uppmaningen inte iakttas, kan utmätningssmannen begära handräckning av polisen eller själv visa bort personen från platsen. Om maktmedel bestäms i 83 §.

24 §

Skyldighet att uppge personuppgifter

Om det behövs för verkställigheten, får utmätningssmannen utreda en annan persons identitet. Var och en som finns på förrättningsplatsen är skyldig att på förfrågan av utmätningssmannen uppge namn och adress. Om dessa uppgifter inte lämnas, kan utmätningssmannen begära handräckning av polisen för att utreda den berörda personens identitet.

25 §

Protokoll

(se 3 kap. 32 § 1 mom.)

Över förrättningen skall föras protokoll, om det vid förrättningen framställs invändningar eller yrkanden eller om det annars finns anledning till det. I andra fall skall behövliga anteckningar göras om förrättningen.

I protokollet antecknas invändningar och yrkanden, motpartens uttalande samt mottagna utredningar, så att därav framgår de centrala omständigheter som påverkar parternas och utomståendes rättigheter. Till övriga delar görs de anteckningar som anses behövliga med beaktande av ärendets art. I stället för ett protokoll kan en ljudupptagning göras över uttalandena. Vederbörande skall underrättas om ljudupptagningen innan den inleds. I ett enkelt ärende kan protokollsanteckningarna göras på utmättningsbeslutet eller i en annan handling.

26 §

Förrättningsvittne

(se 1 kap. 15 § och 3 kap. 32 § 4 mom.)

Utmätningssmannen kan inkalla ett vittne till förrättningen, om han anser det nödvän-

digt. I annat fall får förrättningen hållas utan vittne, om inte en närvarande svarande begär att ett vittne inkallas. I svarandens frånvaro får utmätningssmannen inte utan vittne gå in i svarandens bostad. Vad som här bestäms om svarande gäller även utomstående vars rätt kan påverkas av förrättningen.

Vittnet skall vara ojävigt. Vittnets namn skall antecknas i protokollet eller i någon annan handling.

27 §

Undertecknande av handlingar

Utmätningssmannen skall underteckna sina protokoll, beslut, uppmaningar och meddelanden. Underskriften kan vara maskinell, så att på en handling som framställts med hjälp av automatisk databehandling antecknas ifrågavarande tjänstemans namn, tjänsteställning och kontaktinformation.

Utmätningssmannens beslut

28 §

Skyldighet att ge skriftliga och motiverade beslut

Utmätningssmannen skall i ärendet upprätta ett skriftligt beslut, om så bestämts särskilt. Utmätningssmannen skall dessutom upprätta ett skriftligt beslut när han ålägger någon en betalnings-, återbetalnings- eller återställningsskyldighet eller förelägger ett hot, om han godkänner en säkerhet eller om ärendets art annars förutsätter det. Om saken är oklar eller lämnar rum för tolkning, skall beslutet vara motiverat i enlighet med 29 §.

(se 3 kap. 32 a § 1 mom.)

Ett motiverat skriftligt beslut skall upprättas även när en invändning eller ett yrkande förkastas och saken är oklar eller lämnar rum för tolkning. I annat fall skall beslutet muntligen meddelas den som framställt invändningen eller yrkandet. Om dock invändningen eller yrkandet framställs skriftligen, och ett beslut begärs, skall utmätningssmannen upprätta ett motiverat skriftligt beslut.

Det skriftliga beslutet skall antecknas i en särskild beslutshandling eller, om det är fråga om ett enkelt ärende, i protokollet eller i någon annan handling som upprättas vid verkställigheten.

29 §

Innehållet i ett motiverat beslut

Ett motiverat beslut skall innehålla de uttalanden och utredningar som inhämtats och erhållits i ärendet, de fakta och bestämmelser som ligger till grund för beslutet, en tillräcklig motivering med beaktande av ärendets art och betydelse för parterna samt slutresultatet.

30 §

Beslutstidpunkt

(se 3 kap. 32 a § 1 mom.)

Ett beslut med anledning av en invändning eller ett yrkande skall fattas utan dröjsmål efter det att invändningen eller yrkandet har framställts. Om invändningen eller yrkandet gäller en viss verkställighetsåtgärd eller förrättning, kan utmätningssmannen skjuta upp beslutet till dess åtgärden vidtas eller förrättningen äger rum. Om beslutet ges i förväg, får det inte överklagas separat.

I fråga om invändningar eller yrkanden som gäller redan fattade beslut eller genomförda åtgärder eller förrättningar iakttas utöver den ovan angivna skyldigheten att motivera beslut vad som i 9 kap bestäms om avgörande av begäran om självrättelse.

31 §

Inhämtande av utredning och beslutets giltighet

(se 3 kap. 32 a § 1 och 2 mom.)

Utmätningssmannen skall på tjänstens vägnar för sitt beslutsfattande inhämta sådan utredning som skäligen kan fås i utskökningsförfarandet i den omfattning som ärendet förutsätter. Den som framställt invändningen eller yrkandet skall lägga fram de handlingar och övriga bevis som han åberopar som motivering.

Utmätningssmannens beslut är i kraft i det

utsökningsärende i vilket det har givits. Beslutet kan rättas på det sätt som anges i 9 kap.

Hörande och meddelanden

32 §

Hörande

Utmätningssmannen skall även i andra än särskilt föreskrivna situationer ge parterna eller utomstående tillfälle att i förväg bli hörda på lämpligt sätt, om ärendet bedöms vara av stor betydelse för dem och hinder för hörandet inte finns. De skall ges tillfälle att bli hörda på nytt, om väsentligt ny utredning fås i saken.

33 §

Meddelande om anhängighet

När ansökan har inkommit till den ansvarige utmätningssmannen, skall till svaranden utan dröjsmål ges ett meddelande om att ärendet har blivit anhängigt. Ett meddelande behöver inte ges, om svarandens vistelseort inte har kunnat redas ut eller om det finns anledning att anta att meddelandet märkbart försvårar verkställigheten. Meddelandet skall innehålla

1) uppgifter om vilken dag ärendet har blivit anhängigt och nödvändiga ärendehanteringssuppgifter,

2) uppgifter om den ansvarige biträdande utmätningssmannen och hans kontaktinformation,

3) uppgifter om gäldenärens lagenliga rätt att genom ställande av säkerhet förhindra verkställigheten,

4) betalningsuppsmaning, flyttningsuppsmaning eller annan uppsmaning att uppfylla den i utsökningsgrunden utsatta förpliktelsen,

5) uppsmaning att ta kontakt och möjlighet att bli hörd,

6) meddelande om att utmätning av annat än periodisk inkomst kan verkställas utan förhandsmeddelande, och gäldenärens rätt att anvisa egendom för utmätning eller eventuellt förhandsmeddelande om utmät-

ning och kallelse till förrättning,

7) annan information och andra meddelanden som anses nödvändiga.

Ett sådant meddelande om anhängighet som innehåller uppgifter som avses i 1 mom. 1, 2 och 7 punkten ges också till sökanden, om ärendet behandlas hos en annan utsökningsmyndighet än den lokala utsökningsmyndighet till vilken han har lämnat in sin ansökan. Till en informationssystemsökande ges ett meddelande om anhängighet eller motsvarande meddelande i enlighet med respektive tillstånd.

34 §

Förhandsmeddelande och kallelse

(se 3 kap. 26 § och 27 § 2 mom.)

Utmätning får inte förrättas utan förhandsmeddelande till gäldenären. Ett meddelande behöver dock inte ges, om gäldenären har fått meddelande om anhängighet och saken inte gäller utmätning av periodisk inkomst eller om gäldenären är närvarande vid utmättingsförrättningen. Meddelande behöver inte heller ges, om gäldenärens vistelseort är inte har kunnat utredas eller om det finns anledning att anta att meddelandet märkbart försvårar verkställigheten. Om innehållet i förhandsmeddelandet bestäms genom förordning av statsrådet. I förhandsmeddelandet skall gäldenären samtidigt kallas till förrättningen, utom om förrättningen hålls i utmättingsmannens tjänsterum eller om tid och plats för förrättningen inte kan bestämmas på förhand.

Sökanden kallas till utmättingsförrättningen om det behövs för inhämtande av upplysningar eller av annan orsak, till svarendens bostad dock bara om verkställigheten kräver det. Om hinder inte föreligger, skall till förrättningen också kallas en utomstående som har framställt en invändning eller ett yrkande eller vars rätt annars konstateras bli påverkad av förrättningen.

Om kallelse till andra förrättningar än sådana som avser utmätning bestäms särskilt.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

35 §

Sändande av protokoll

(se 3 kap. 32 §)

En kopia av protokollet skall ges vid förrättningen eller i efterhand, om en part eller en utomstående vars rätt kan påverkas av förrättningen begär det. Om kopian ges i efterhand skall den sändas utan dröjsmål och i god tid innan besvärstiden löper ut. Om protokoll inte behövt upprättas över förrättningen skall utmätningssmannen ge motsvarande information om den. Protokollet skall även utan begäran sändas till en utomstående vars rätt konstateras bli påverkad av förrättningen.

36 §

Efterhandsmeddelande

(se 3 kap. 32 § 2 mom.)

I fråga om utmätning och andra beslut vid förrättningen skall en kopia av beslutsdokumentet eller ett efterhandsmeddelande som innehåller motsvarande uppgifter sändas till parten och till en utomstående vars rätt konstateras bli påverkad av beslutet, om inte en kopia av beslutshandlingen har givits vid förrättningen.

Meddelande om andra beslut eller åtgärder än sådana som fattats eller vidtagits vid förrättningen skall ges i efterhand, om så föreskrivs särskilt eller när ett skriftligt motiverat beslut har fattats med anledning av en invändning eller ett yrkande eller om utmätningssmannen annars anser att ett sådant meddelande är behövligt.

Om gäldenären inte har fått något meddelande om anhängighet eller ett förhandsmeddelande, skall han i samband med efterhandsmeddelandet eller annars i efterhand ges tillfälle att anvisa annan egendom för utmätning eller att ställa eventuell säkerhet. Efterhandsmeddelandet skall sändas utan dröjsmål så att parten eller den utomstående får tillfälle att i ett så tidigt skede av verkställigheten som möjligt hos domstol begära förordnande om avbrott eller söka ändring.

Delgivning av handlingar

37 §

Allmän bestämmelse

(se 3 kap. 27 §)

Om inte annat föreskrivs i denna lag, skall handlingar i utökningsärenden delges på det sätt som i lagen om delgivning i förvaltningsärenden (232/1966) föreskrivs om enskild delgivning och mellanhandsdelgivning. Vid delgivningen skall sörjas för att sekretessbelagda uppgifter hålls hemliga.

En handling skall delges muntligen eller på annat lämpligt sätt, om det är känt att mottagaren på grund av synskada eller annat handikapp inte förmår ta emot delgivning av annat slag.

38 §

Delgivningsadress

(se 3 kap. 21 § 4 mom.)

Sökanden, den som ställer säkerhet samt en utomstående som har framställt en invändning eller ett yrkande är skyldig att för utmätningssmannen uppge en postadress inom eller utom landet och en eventuell e-postadress eller annan adress under vilken alla handlingar som gäller utökningsärendet och utökningsbesvärärendet får sändas till honom (delgivningsadress). Om denna adress förändras, skall även detta meddelas. Den adress som svaranden uppgivit kan med hans medgivande användas som delgivningsadress.

En postadress som finns antecknad på en skrivelse från en i 1 mom. nämnd person till utmätningssmannen och en teknisk anslutning som avses i tillståndet för informationssystemsökande betraktas som delgivningsadress.

39 §

Vanlig delgivning

(se 3 kap. 27 § 3 mom.)

En handling delges så att den överlämnas till mottagaren eller så att den sänds till delgivningsadressen. Om ingen delgivningsadress finns, sänds handlingen till den adress som finns antecknad i befolkningsda-

tasystemet, utom om det är känt att mottagaren av delgivningen inte bor på den adressen. I sistnämnda fall eller om mottagarens adress inte finns i befolkningsdatasystemet sänds handlingen till en eventuell sådan annan adress inom eller utom landet som har utretts på det sätt som avses i 48 § 2 mom. eller som annars är känd. I stället för att sändas kan handlingen lämnas på en för postförsändelser reserverad plats. Om delgivningen inte lyckas på annat sätt, kan handlingen delges muntligen.

Om inte annat visas, anses mottagaren ha tagit del av handlingen när ett elektroniskt meddelande har avsänts eller den sjunde dagen efter det att försändelsen har postats eller lämnats på en för postförsändelser reserverad plats. På handlingen skall antecknas vilken dag den har avsänts eller avlämnats.

40 §

Bevislig delgivning

Delgivningen skall ske på ett av de delgivningssätt som nämns i 41 §, om så bestäms någon annanstans i denna lag och mottagaren av delgivningen veterligen är bosatt i Finland. Bevislig delgivning kan enligt prövning utföras också i andra fall, om det med tanke på senare verkställighetskedan eller för en part är av betydelse att beslutets eller förrättingens laga kraft är ostridig eller avgörs snabbt.

Om delgivning enligt 41 § inte lyckas inom en med hänsyn till ärendet skälig tid, skall handlingen delges genom mellanhandsdelgivning. Utöver vad som föreskrivs i 18 § 1 mom. lagen om delgivning i förvaltningsärenden kan handlingen överlämnas till mottagarens arbetsgivare eller arbetsgivarens företrädare, om mottagaren av delgivningen inte har varit anträffbar på arbetsplatsen under sin sedvanliga arbetstid, eller till en anställd vid mottagarens rörelse, om de samtycker till att ta emot delgivningen.

Om delgivningen inte heller lyckas på det sätt som avses i 2 mom., sänds en kopia av den handling som skall delges under mottagarens adress, om en sådan adress är känd.

Annan delgivning behöver inte vidtas. Handlingarna förvaras därefter vid den ansvarige utmätningssmannens kansli, där mottagaren kan få dem.

41 §

Bevisliga delgivningssätt

En handling som skall delges bevisligen

- 1) sänds per post mot mottagningsbevis,*
- 2) sänds som brev, om det kan antas att mottagaren får vetskap om handlingen och inom utsatt tid återsänder beviset om att delgivningen har tagits emot,*
- 3) ges till mottagaren eller dennes bud personligen mot underskrift om mottagande,*
- 4) delges mottagaren personligen i form av stämningssdelgivning, eller*
- 5) sänds med mottagarens samtycke som certifierat elektroniskt meddelande.*

Posten skall underrättas när delgivningen mot mottagningsbevis senast skall ske. Delgivningen mot mottagningsbevis kan med mottagarens samtycke också ske per telefax. Delfåendet anses ha skett när mottagningsbeviset har återsänts per telefax eller på annat sätt.

Om en part eller en utomstående har varit närvarande vid en förrättning anses han bevisligen ha fått del av förrättningen.

42 §

Delgivning av tredskodom

Om utsökingsgrunden utgörs av en tredskodom som inte har delgivits och utmätningssmannen anträffar gäldenären i utsökingsärendet, skall utmätningssmannen om möjligt se till att tredskodomen blir delgiven. Mottagaren anses ha fått del av domen om han har varit närvarande vid utmätningssförrättningen. Om bevislig delgivning enligt 41 § skall ske i utsökingsärendet, skall tredskodomen samtidigt delges.

Säkerhet

43 §

Godkännande av säkerhet

(se 3 kap. 20 § 1 mom.)

Om någon enligt denna lag skall ställa säkerhet och motparten inte har godkänt den, skall utmätningsmannen besluta om godkännande av säkerheten.

Säkerheten kan vara pant eller borgen. Borgen skall vara proprieborgen och, om borgensmännen är flera, solidarisk. En hos utmätningsmannen ställd pant är i samma ställning som en till motparten utgiven pant.

44 §

Undantag från skyldigheten att ställa säkerhet

(se 3 kap. 20 § 3 mom.)

Säkerhet krävs inte, om borgenären är ett offentligt samfund eller en offentligrättslig inrättning, ett egendomsförvaltningsbolag enligt lagen om statens säkerhetsfond (379/1992) eller ett sådant kreditinstitut eller en sådan försäkringsanstalt vars soliditet är underställd offentlig tillsyn i Finland eller någon annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller om gäldenären är Pensionsskyddscentralen. Utmättningsmannen har dock rätt att vid behov kräva säkerhet av ett kreditinstitut eller en försäkringsanstalt.

45 §

Förvaring och återställande av säkerhet

(se 3 kap. 20 § 2 mom. och 20 a § 1 mom.)

En pant skall överlätas till utmätningsmannen eller om han så bestämmer deponeras i ett kreditinstitut eller lämnas i förvar och vård hos en tillförlitlig person. Intyget över depositionen och borgensförbindelsen skall lämnas i förvar hos utmätningsmannen. Panten eller borgensförbindelsen skall återställas till utställaren när den rätt eller det krav som säkerheten har varit avsedd att trygga har uppfyllts eller förkastats genom dom eller annars har upphört.

46 §

Uttagande av betalning ur säkerhet

(se 3 kap. 20 a § 2 mom.)

Om

1) en borgenär som har ställt säkerhet för återställande av lyfta medel eller av egendom som han har fått om hand,

2) en gäldenär som har ställt säkerhet för uppfyllande av en betalningsskyldighet som saknar laga kraft,

3) en köpare som har ställt säkerhet för köpesumman, eller

4) någon annan som har ställt säkerhet enligt denna lag

blir återbetalnings-, återställnings- eller betalningsskyldig enligt denna lag eller en lagkraftvunnen dom, skall utmätningsmannen fatta beslut om denna skyldighet. Beslutet skall delges den som ålagts skyldigheten samt den som på hans vägnar ställt säkerheten. Innan beslutet fattas skall personerna i fråga vid behov ges tillfälle att bli hörda.

Utmätningssmannen skall uppmana den som avses i 1 mom. att uppfylla sin återbetalnings-, återställnings- eller betalningsskyldighet. Om skyldigheten inte uppfylls, får utmätningsmannen sälja panten i enlighet med 5 kap. och på begäran av den som är berättigad till betalning driva in fordran av borgensmannen i enlighet med denna lag.

47 §

Uttagande av utdömd skadeersättning ur pant

(se 3 kap. 20 a § 3 mom.)

Om någon har ställt pant för kostnader och skador som motparten åsamkas av verkställigheten och han genom dom har ålagts att betala ersättning för dem, kan ersättningen på skadeståndstagarens begäran tas ur panten med iakttagande av vad som bestäms i 46 §.

Eftersökande av egendom och utredningsmaterial

48 §

Skyldighet att söka efter egendom och att utreda gäldenärens vistelseort

Utmätningssmannen skall i den omfattning som omständigheterna kräver söka efter egendom som tillhör gäldenären för att sökanden skall kunna få betalning.

Om minimiåtgärder vid eftersökande av egendom och utredande av svarandens vistelseort bestäms genom förordning av statsrådet. Om utmätningssmannens skyldighet att göra en utsökningsutredning bestäms i 57 §.

Vid verkställighet av annan skyldighet än betalningsskyldighet skall verkställighetsobjektet eftersökas i den omfattning som det med beaktande av ärendet som helhet kan anses vara skäligt och med iakttagande i tillämpliga delar av vad som nedan bestäms om verkställighet av betalningsskyldighet.

49 §

Eftersökning som avser plats

(se 3 kap. 30 §)

Egendom får för utförande av utmätning eftersökas i byggnader, förvaringsplatser, fordon eller andra utrymmen inom- eller utomhus som tillhör gäldenären eller används av honom. Det som här föreskrivs om gäldenären gäller även en utomstående, om det finns skäl att anta att det i utrymmen som tillhör eller används av honom finns egendom som tillhör gäldenären. Om maktmedel bestäms i 82 §.

Eftersökning får ske också i gäldenärens bostad utan dennes samtycke, om det finns skäl att anta att där finns utmätningssbar egendom och utmätningssmannen inte känner till tillräckligt med annan egendom som ostridigt tillhör gäldenären. Vad som här föreskrivs om gäldenären gäller även en utomstående, om det finns grundad anledning att anta att det i hans bostad finns egendom som tillhör gäldenären. Den utomstående

skall först ges tillfälle att överlämna sådan egendom, om inte omedelbara eftersökningsåtgärder anses vara nödvändiga.

50 §

Eftersökning som avser person

Utmätningssmannen får uppmana gäldenären att överlämna egendom av mer än obetydligt värde som han bär på sig eller i sina kläder. Om uppmaningen inte iakttas, får utmätningssmannen ta egendomen om hand, om han vet eller det finns grundad anledning att anta att gäldenären bär sådan egendom på sig eller i sina kläder och omhändertagandet kan ske utan kränkande av gäldenärens personliga integritet och utmätningssmannen inte känner till tillräckligt med annan egendom som ostridigt tillhör gäldenären. Utmätningssmannen får också vid vite ålägga gäldenären att överlämna sådan egendom som avses här. Om maktmedel bestäms i 83 §.

Vad som föreskrivs i 1 mom. gäller även gäldenären tillhörig egendom som utmätningssmannen vet att en utomstående bär på sig eller i sina kläder.

51 §

Eftersökande och omhändertagande av utredningsmaterial

Vad som föreskrivs i 49 § gäller i tillämpliga delar även eftersökande av utredningsmaterial som behövs i ett utskökningsärende.

Utmätningssmannen får ta om hand material som han hittar, med iakttagande i tillämpliga delar av bestämmelserna om utmätning. Materialet skall återlämnas så snart det inte längre behövs i utskökningsärendet. Genom omhändertagandet av materialet får gäldenärens eller en utomståendes näring eller utkomst inte försvåras onödigt.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Gäldenärens skyldighet att lämna uppgifter

52 §

Uppgifter som skall lämnas till utmätningsmannen

(se 3 kap. 33 §)

Gäldenären är skyldig att i ett utsökningss-
ärende sanningsenligt lämna utmätnings-
mannen följande uppgifter, när denne i syfte
att få upplysningar som behövs vid verkstäl-
ligheten ber om dem:

1) personuppgifter och kontaktinformation
samt i utsökningssärendet behövliga uppgif-
ter om familjeförhållanden och om personer
som han försörjer,

2) uppgifter om egendom och annan för-
mögenhet, inkomster och skulder samt ande-
lar i bolag eller medlemskap i andra sam-
manslutningar som påverkar hans förmö-
genhetsställning,

3) uppgifter om förändringar som under
det följande året sannolikt är att vänta i de
omständigheter som avses i 2 punkten,

4) uppgifter om hur löneinkomst eller an-
nan periodisk inkomst bestäms samt uppgif-
ter om arbetsplats och kontaktinformation
för arbetsgivaren eller någon annan utbeta-
lare,

5) uppgifter om var ett föremål eller en
handling som berörs av överlåtelseplikt el-
ler som enligt lag skall ges till utmätnings-
mannen finns,

6) uppgifter om avtal och förbindelser
som påverkar hans förmögenhetsställning
samt om egendom över vilken han förfogar
eller som han använder med stöd av full-
makt eller på motsvarande grunder eller på
basis av arrangemang eller avtal,

7) uppgifter om egendom som han mot el-
ler utan vederlag har överlätit, betalningar
som han gjort och rättshandlingar som han
vidtagit, om uppgifterna behövs för utred-
ning av om egendomen kan förordnas åter-
gå till utsökning genom återvinningstalan
samt uppgifter om förfaranden, arrange-
mang eller andra åtgärder som till sina
verkningar är jämförbara med en sådan
rättshandling, samt

8) andra motsvarande uppgifter som gäll-
er hans ekonomiska ställning och verksam-
het.

53 §

Fysiska personer som är skyldiga att lämna uppgifter

(se 3 kap. 34 b § 2 och 3 mom.)

En fysisk person som är gäldenär är själv skyldig att lämna uppgifter. Om gäldenären har en intressebevakare enligt lagen om förmyndarverksamhet (442/1999), är denne skyldig att lämna uppgifterna till den del han sköter gäldenärens egendom. Skyldig att lämna uppgifter är även den som i praktiken leder eller har lett gäldenärens näringsverksamhet eller som sköter eller har skött gäldenärens egendom.

Skyldig att lämna uppgifter om ett dödsbo är den som har hand om boet. Om boet omhänderhas av delägarna gemensamt, är varje bodelägare skyldig att lämna uppgifter.

54 §

Skyldighet att lämna uppgifter på sammanslutnings vägnar

(se 3 kap. 34 b § 1 mom.)

När en sammanslutning eller stiftelse är gäldenär är följande personer skyldiga att lämna uppgifter:

1) den som är medlem i styrelsen eller motsvarande organ eller som är verkställande direktör eller innehar motsvarande ställning,

2) den som är personligen ansvarig för sammanslutningens förpliktelser,

3) den som har rätt att ensam eller tillsammans med någon annan teckna sammanslutningens eller stiftelsens firma,

4) den som av omständigheterna att döma i praktiken leder sammanslutningens eller stiftelsens verksamhet eller sköter dess förvaltning eller egendom.

Skyldig att lämna uppgifter är även den som har innehaft en sådan position som avses i 1 mom. under en tid av ett år innan uppgifterna begärdes.

Om inga sådana personer som avses i 1 eller 2 mom. finns, är den som senast har innehaft motsvarande ställning skyldig att lämna uppgifter.

55 §

Gäldenärens anställda och revisor

Den som är anställd hos gäldenären eller som är sammanslutningens eller stiftelsens revisor är skyldig att vid förfrågan lämna sådana uppgifter som avses i 52 § och som hör till hans uppgiftsområde, om utmätningssmannen anser att uppgifterna är nödvändiga med tanke på verkställigheten och inte kan fås på annat sätt.

56 §

Sätt att inhämta uppgifter

Utmätningssmannen får av ovan nämnda personer som är skyldiga att lämna uppgifter begära uppgifterna i fri form eller genom att göra en utredning. I fråga om en person som avses i 55 § får utredning dock göras endast av särskilda skäl. Om denne vägrar att lämna uppgifter, får utmätningssmannen vid vite ålägga honom att genast eller inom utsatt tid lämna uppgifterna.

(se 3 kap. 34 c § 1 mom.)

Den som är skyldig att lämna uppgifter skall vid utredningen och vid behov även när uppgifterna inhämtas i fri form påminnas om plikten att hålla sig till sanningen och informeras om att den som lämnar felaktiga uppgifter eller hemlighåller uppgifter kan dömas till straff.

Utsökningsutredning

57 §

Skyldighet att göra utredning

(se 3 kap. 33 §)

Utmätningssmannen skall göra en utredning, om inte borgenärens fordran blir betald till fullt belopp och gäldenärens ekonomiska situation inte annars har retts ut på tillförlitligt sätt. Om det innan ärendet blev anhängigt sedan föregående utredning har förflutit

1) högst sex månader, behöver utredning inte göras, om det inte är känt att förhållandena har förändrats,

2) mer än sex månader men högst ett år,

skall utsökningsutredning göras, om detta med beaktande av omständigheterna kan anses befogat,

3) mer än ett år, skall utsökningsutredning göras, om det inte är uppenbart obefogat.

Har lön eller annan periodisk inkomst mätts ut hos gäldenären skall utsökningsutredning göras, om det är befogat på grund av nya ansökningar eller av annan orsak. Utmätningssmannen skall minst en gång om året kontrollera beloppet av gäldenärens periodiska inkomst, om det inte är uppenbart onödigt.

58 §

Kallelse till utsökningsutredning

(se 3 kap. 34 §)

Utmätningssmannen skall ge den som är skyldig att lämna uppgifter en kallelse till utsökningsutredningen senast två dagar före utredningen. Denne skall infinna sig personligen.

Utredningen kan med samtycke av den som är skyldig att lämna uppgifter eller, om det finns grundad anledning, göras utan kallelse. Den som är skyldig att lämna uppgifter skall även härvid ges tillfälle att på behörigt sätt kontrollera riktigheten av de uppgifter som lämnas.

59 §

Tvångsmedel för säkerställande av inställelse

(se 3 kap. 34 §)

Om det finns grundad anledning att misstänka att den som är skyldig att lämna uppgifter inte annars iakttar kallelsen och det med tanke på syftet med verkställigheten är nödvändigt att en utsökningsutredning görs, får utmätningssmannen vid hot om hämtning ålägga personen i fråga att inställa sig till utredningen. Beslutet om detta skall delges den som är skyldig att lämna uppgifter på det sätt som föreskrivs i 40 och 41 §. Om detta inte lyckas, får beslutet delges ett ombud, om ombudet har fört talan i saken.

Om den som är skyldig att lämna uppgifter inte inställer sig till utsökningsutredningen, skall polisen på utmätningssmannens skriftliga begäran hämta honom till platsen.

Utmätningssmannen får i stället för hämtning vid vite ålägga den som är skyldig att lämna uppgifter att inställa sig till utsökningensutredningen.

60 §

Sättet för utförande av utsökningensutredning

(se 3 kap. 33 §, 34 c § 2 mom.)

Utsökningensutredningen görs så att ett protokoll upprättas över de svar på utmätningssmannens frågor som lämnas av den som är skyldig att lämna uppgifter. Därtill kan den som är skyldig att lämna uppgifter åläggas att upprätta en förteckning över gäldenärens egendom och förmögenhet, inkomster och skulder eller att lämna de uppgifter som behövs för en sådan förteckning. Närvaron av ett biträde kan förbjudas eller villkor för närvaron ställas, om det finns skäl att anta att bitrådets närvaro kännbart försvårar verkställigheten.

Protokollet eller förteckningen skall ges till den som är skyldig att lämna uppgifter för granskning, och däri skall antecknas de rättelser och tillägg som han begär. Den som är skyldig att lämna uppgifterna skall underteckna ett uttalande om uppgifternas riktighet, vilket fogas till protokollet och förteckningen.

I ett enkelt ärende kan utsökningensutredningen göras så att frågor per telefon eller på annat lämpligt sätt ställs till den som är skyldig att lämna uppgifter. Behövliga anteckningar om utsökningensutredningen skall i detta fall göras i en handling.

61 §

Utsökningensutredningens varaktighet och uppskjutande av den

Utsökningensutredningen får inte pågå längre än vad som är nödvändigt för erhållande av behövliga uppgifter och utan samtycke av den som är skyldig att lämna uppgifter inte längre än sex timmar i sträck.

Den som hämtats eller vid hot om hämtning inställt sig till utsökningensutredningen får förhindras att avlägsna sig från utsökningensutredningen, om det med tanke på verkställigheten är nödvändigt att utsök-

ningsutredningen görs. Även andra som är skyldiga att lämna uppgifter kan förhindras att avlägsna sig, om det med tanke på verkställigheten finns synnerligen vägande skäl för detta och förhindrandet inte med beaktande av omständigheterna kan anses oskäligt.

Om utmätningssmannen bedömer att den som är skyldig att lämna uppgifter på grund av sjukdom eller av motsvarande orsak inte skäligen förmår fullgöra sin skyldighet att lämna uppgifter, skall förrättningen helt eller delvis skjutas upp till en senare tidpunkt.

62 §

Skyldighet att överlämna bokföringsmaterial

(se 3 kap. 34 a §)

Den som i sin besittning har material som tillhör en bokföringsskyldig gäldenär eller den som har rätt att bestämma över sådant material är skyldig att på utmätningssmannens uppmaning för utsökningsutredningen överlämna

- 1) bokföringsböcker, verifikat och annat bokföringsmaterial,
- 2) handlingar och andra upptagningar som gäller en sammanslutnings eller en stiftelses förvaltning och avtal,
- 3) övriga handlingar och upptagningar som gäller gäldenärens rörelse eller yrkesutövning.

63 §

Vite vid utsökningsutredning

(se 3 kap. 34 d §)

Om den som är skyldig att lämna uppgifter vägrar att lämna uppgifter vid utsökningsutredningen eller om den som avses i 62 § vägrar att överlämna det material som nämns i paragrafen får utmätningssmannen vid vite förplikta honom att göra det genast eller inom utsatt tid.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

*Skyldighet för utomstående och myndigheter
att lämna uppgifter*

64 §

Allmän bestämmelse

(se 3 kap. 34 e § och 34 f §)

*Utöver vad som föreskrivs i annan lag, har utmätningssmannen rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna avgiftsfritt få nedan nämnda uppgifter, handlingar och material, om han anser att de i ett enskilt ut-
sökningsärende är nödvändiga för verkstäl-
ligheten. Om uppgifterna lämnas via en för
ändamålet upprättad eller upprätthållen
teknisk anslutning, kan justitieministeriet
betala ersättning för kostnaderna för an-
slutningen.*

65 §

*Känsliga personuppgifter och uppgifter om
utomstående*

(se 3 kap. 34 f § 2 mom.)

*När uppgifter inhämtas hos en utomståen-
de skall det undvikas att utmätningssmannen
får tillgång till sådana i 11 § personupp-
giftslagen avsedda känsliga personuppgifter
som inte har samband med ut-
sökningsärendet, frånsatt uppgifter om sociala förmåner
som gäldenären har mottagit.*

*Utmätningssmannen har rätt att få de i lag
angivna uppgifterna trots att fakta om en
utomståendes ekonomiska situation samti-
digt röjs, om uppgifterna inte kan fås på an-
nat sätt.*

66 §

*Skyldighet för utomstående att lämna upp-
gifter*

(se 3 kap. 34 e § 1 mom.)

*En utomstående skall på förfrågan medde-
la utmätningssmannen*

*1) om han i sin besittning har eller annars
har bestämmanderätten över egendom som
tillhör gäldenären samt egendomens art,*

*2) om gäldenären har en fordran på ho-
nom eller han har en fordran på gäldenä-
ren, grunden för fordringarna och deras be-
lopp samt betalningsrörelsen på de konton
som gäller fordran och gäldenärens rätt att*

använda kontona,

3) om han med gäldenären eller för denne har utfört en sådan rättshandling som kan vara av betydelse vid eftersökande av utmättningsbar egendom som tillhör gäldenären samt rättshandlingens innehåll,

4) uppgifter som han har i egenskap av gäldenärens arbetsgivare eller annan utbetalare och som gäller gäldenärens inkomst och naturaförmåner, arbetstider och grunderna för betalningarna till gäldenären samt gäldenärens kontaktinformation,

5) uppgifter som han har i egenskap av utövare av tele- eller postverksamhet och som gäller gäldenärens adress och telefonnummer samt annan kontaktinformation.

(se 3 kap. 34 f § 1 mom. 3 punkt)

Vad som bestäms i 1 mom. 2 punkten gäller även fordringar som i framtiden förfaller till betalning, om en förbindelse har givits eller någon annan rättsgrund har uppstått beträffande en sådan, liksom även fordringar vilka till grund eller belopp är oklara eller villkorliga. Vad som bestäms i 3 punkten gäller även förfaranden, arrangemang eller andra åtgärder som till sina verkningar är jämförbara med rättshandlingar.

En utomstående är skyldig att på uppmaning av utmättningsmannen visa upp avtal eller andra handlingar som gäller sådana omständigheter som avses i 1 mom. samt annat material som har direkt samband med dem. Utmättningsmannen har rätt att kopiera handlingar och material. Kredit- och finansinstitut samt försäkringsanstalter får inte för andra än myndigheter uppge om utmättningsmannen har gjort en förfrågan enligt denna paragraf.

67 §

Skyldighet för myndigheter och samfund som sköter offentliga uppgifter att lämna uppgifter

(se 3 kap. 34 f § 1 mom.)

Myndigheter och de som sköter offentliga uppgifter skall på begäran meddela utmättningsmannen alla uppgifter som de har om

1) gäldenärens egendom och förmögenhet, inkomster, skulder och ekonomiska ställning i övrigt samt bankförbindelse eller annan motsvarande förbindelse,

2) gäldenärens anställnings- och tjänstgö-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

ringsförhållanden, pensioner och ekonomiska verksamhet,

3) gäldenärens adress och telefonnummer samt andra uppgifter som behövs för kontakt med gäldenären.

Om den som är skyldig att lämna uppgifter står i ett sådant förhållande till gäldenären som avses i 66 §, är han skyldig att lämna uppgifter även i enlighet med nämnda paragraf.

68 §

Vite för utomstående

(se 3 kap. 34 e § 4 mom.)

Om en utomstående som avses i 66 § vägrar att lämna uppgifter, får utmätningsmannen vid vite ålägga honom att lämna uppgifterna genast eller inom utsatt tid. Om uppgifterna inte kan fås av den utomstående på annat sätt, får utmätningsmannen vid vite ålägga honom att inställa sig i utmätningsmannens tjänsterum eller på annan lämplig plats för att lämna uppgifterna.

Utsökningsmyndighetens rätt att lämna ut uppgifter

69 §

Allmän bestämmelse

(se 3 kap. 34 g §)

Beträffande offentligheten i fråga om utsökningsmyndighetens handlingar gäller vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Utöver det som i nämnda lag eller annan lag föreskrivs om utsökningsmyndigheternas rätt eller skyldighet att lämna ut uppgifter, har utsökningsmyndigheten utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att lämna ut sekretessbelagda uppgifter i enlighet med 70—73 §. Uppgifter kan även lämnas till en annan utsökningsmyndighet för handhavande av ett utsökningsärende samt till justitieministeriet, justitieförvaltningschefen vid länsstyrelsen och hans underordnade för handhavande av administrativa uppgifter. Bestämmelser om offentligheten i fråga om uppgifterna i utsökningsregistret och om utlämnande av dem finns i 1 kap.

70 §

*Förundersökningsmyndigheter och vissa
andra myndigheter samt domstolar*

(se 3 kap. 34 g §)

Utsökningsmyndigheten får i enskilda fall på begäran ur en handling som finns hos utsökningsmyndigheten lämna ut svarandens identifieringsuppgifter och kontaktinformation samt uppgifter om svarandens ekonomiska ställning och verksamhet

1) till en åklagar- och förundersökningsmyndighet för utredning, förundersökning, åtalsprövning och domstolsbehandling av brott samt för förebyggande av grova brott,

2) till centralen för utredning av penningtvätt för utförande av i lag föreskrivna uppgifter,

3) till en åklagarmyndighet för prövning av förvandlingsstraff för böter,

4) till skyddspolisen och huvudstaben för omfattande säkerhetsutredning enligt lagen om säkerhetsutredningar (/),

5) till en åklagar- och förundersökningsmyndighet för undersökning som gäller påförande eller förlängande av näringsförbud och till polisen för övervakning av iakttagandet av näringsförbud,

6) till tullmyndigheterna för utförande av uppgifter i enlighet med tullagen (1466/1994),

7) till konkursombudsmannen för utförande av i lag föreskrivna uppgifter.

Utmätningssmannen får för domstol uppge uppgifter som gäller ett utsökningsärende och som behövs vid behandling av ärenden som avses i 1 mom. samt av utsökningsbesvär, verkställighetstvister och återvinningsärenden, fränsett de uppgifter som avses i 73 §.

Med grovt brott avses i denna paragraf ett brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i fyra månader.

Uppgifterna enligt denna paragraf kan lämnas ut i elektronisk form.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

71 §

Skattemyndigheter och beviljare av offentliga stöd

(se 3 kap. 34 g §)

Utsökningsmyndigheten får i enskilda fall på begäran ur sina handlingar lämna ut svarandens identifieringsuppgifter och kontaktinformation samt uppgifter om svarandens ekonomiska ställning och verksamhet, om uppgifterna behövs för

1) skattemyndigheterna för behandling av skatteärenden,

2) en myndighet, ett offentligt samfund eller en annan sammanslutning eller en stiftelse som beviljar eller utövar tillsyn över arbetslöshetsdagpenning eller andra offentliga understöd, bidrag eller andra förmåner, för behandlingen av ett sådant ärende.

Uppgifter får inte utan särskilda skäl lämnas ut, om det när uppgiften begärs har förflutit mer än fyra år sedan handlingen upprättades. Uppgifterna skall i första hand lämnas ut ur utsökningsregistret på det sätt som anges i 1 kap. Uppgifterna kan lämnas ut i elektronisk form.

72 §

Utlämnande av uppgifter på eget initiativ

(se 3 kap. 34 g §)

Om det finns skäl att misstänka att en svarande eller en utomstående kan ha gjort sig skyldig till ett under allmänt åtal lydande brott i samband med utsökningsförfarandet eller ett brott som annars väsentligt äventyrar verkställighetens resultat, ett bokföringsbrott eller något annat sådant brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i fyra månader, får utmätningssmannen på eget initiativ lämna ut uppgifter till en i 70 § 1 mom. 1 punkten nämnd myndighet för det ändamål som nämns i lagrummet.

Utmätningssmannen får på eget initiativ lämna uppgifter också till de myndigheter som avses i 70 § 1 mom. 5—7 punkten för de ändamål som nämns i respektive lagrum, om det finns skäl att misstänka att svaranden eller en utomstående kan ha gjort sig skyldig till ett brott som underlyder allmänt åtal. Utmätningssmannen får anmäla miss-

tänkta affärstransaktioner till centralen för utredning av penningtvätt.

Utmätningssmannen kan på eget initiativ lämna uppgifter till myndigheter, samfund, sammanslutningar eller stiftelser som avses i 71 § om det finns skäl att misstänka att svaranden eller en utomstående kan ha gjort sig skyldig till en gärning som avses i 29 kap. 1—4 § strafflagen eller till missbruk av offentligt stöd.

Den som fått uppgifterna skall förstöra de uppgifter som avses i 2 och 3 mom. så snart de inte behövs, om det inte finns grundad anledning att förvara dem.

73 §

Förbud mot utlämnande av vissa uppgifter

(se 3 kap. 34 g §)

Utmätningssmannen får inte till någon annan än en annan utmätningssman lämna ut sådana uppgifter som till sina väsentliga delar har inhämtats hos

1) en person som vid rättegång skulle vara skyldig att vägra att vittna om saken i fråga,

2) en person som skulle ha rätt att vägra att vittna om saken, om han inte samtycker till att uppgiften lämnas ut,

3) gäldenären på förfrågan om sådana omständigheter som avses i 52 § 6—8 punkten, om det av svaret framgår att gäldenären kan ha gjort sig skyldig till något annat brott än ett brott i samband med utskökningsförfarandet och utlämnandet av uppgiften medför risk för åtal,

4) en utomstående, om uppgiften gäller den utomståendes missbruk.

Bestämmelser om utmätningssmannens rätt att lämna ut uppgifter till sökanden finns i 91 §. Det ovan föreskrivna gäller oberoende av om uppgifterna annars är sekretessbelagda.

Vite

74 §

Föreläggande av vite

(se 3 kap. 39 § 1 mom.)

Ett vite som utmätningssmannen förelägger med stöd av denna lag föreläggs till ett fast belopp eller så att dess storlek bestäms på

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

basis av tid (löpande vite). Löpande vite föreläggs så att för vitet bestäms ett fast grundbelopp och ett tilläggsbelopp för varje i föreläggandet angiven tidsperiod (vitesperiod), inom vilken domen eller utmätningssmannens beslut inte har iakttagits. Om ett löpande vite föreläggs för den händelse att parten eventuellt överträder ett förbud, kan tilläggsbeloppet bestämmas för varje gång förbudet överträds i stället för på basis av tid.

Om inte något annat framgår av utskönningslagen eller av den utskönningsgrund som skall verkställas, iakttas dessutom vid föreläggande av vite i tillämpliga delar 6 § 3 mom. samt 7 och 8 § viteslagen (1113/1990).

75 §

Hörande och delgivning

(se 3 kap. 41 § 1 mom.)

Innan vite föreläggs skall utmätningssmannen ge den förpliktade tillfälle att bli hörd, om inte detta märkbart försvårar verkställigheten.

Den handling genom vilken någon föreläggs ett vite skall delges personen i fråga på det sätt som föreskrivs i 38 § eller i 40 och 41 §. Lyckas detta inte, får handlingen sändas till en annan utredd adress eller delges ett ombud, om denne har fört talan i ärendet. Ett vite får dock inte dömas ut till den del det råder oklarhet om den förpliktade delgivits föreläggandet personligen.

76 §

Föreläggande av nytt vite

(se 3 kap. 39 § 2 mom.)

Utmätningssmannen får förelägga ett nytt vite även om ett tidigare vite inte har dömts ut. Det tidigare förelagda vitet förfaller dock, om inte utmätningssmannen i sin delgivning beträffande det nya vitet samtidigt meddelar sitt beslut att hos tingsrätten ansöka om att det tidigare vitet skall dömas ut.

77 §

Besvärsförbud

(se 3 kap. 39 § 3 mom.)

Ändring i utmätningssmannens beslut om vitesföreläggande får inte sökas genom besvär. Utmätningssmannen kan rätta sitt beslut med iakttagande av 9 kap. 1—3 §.

78 §

Ansökan om utdömande av vite

(se 3 kap. 40 § 1 mom.)

Den tingsrätt som avses i 10 kap. 2 § dömer på ansökan av utmätningssmannen ut ett vite som utmätningssmannen har förelagt. Om vitet har förelagts i en utsökningsgrund som är föremål för verkställighet, kan utmätningssmannen rikta sin ansökan också till den domstol som har förelagt vitet.

(se 3 kap. 41 § 2 mom.)

Innan ansökan enligt 1 mom. görs skall utmätningssmannen ge den förpliktade tillfälle att bli hörd, om det är nödvändigt. Utmätningssmannen skall underrätta den förpliktade om sitt beslut att göra en ansökan.

79 §

Förutsättningar för utdömande av vite

(se 3 kap. 40 § 2 mom.)

Den domstol hos vilken utmätningssmannen ansöker om utdömande av vitet skall på eget initiativ pröva riktigheten av utmätningssmannens vitesföreläggande. Vitet döms ut om en förpliktelse inte har fullgjorts eller om den har överträtts utan giltig orsak. Vid utdömande av vite iakttas dessutom i tillämpliga delar 10 § 2 mom. och 11 § viteslagen. Om löpande vite har förelagts så att ett tilläggsbelopp har bestämts för varje gång ett förbud överträds, förfaller tilläggsbeloppen för de gånger förbudet har överträtts innan beslutet om utdömande av vite fattades och till de delar de överstiger ett belopp som uppgår till tre gånger vitets grundbelopp.

Vitet kan dömas ut även om den utsökningsgrund genom vilken vitet har förelagts inte har vunnit laga kraft.

80 §

Domstolsbehandling av vitesärenden

(se 3 kap. 40 § 4 mom.)

Vid domstolsbehandlingen av ett ärende som gäller utdömande av vite iakttas i tillämpliga delar 10 kap. 13 § 1 och 2 mom. samt 17 §. Också tingsrätten kan bestämma att verkställigheten av utmätningssmannens vitesföreläggande skall avbrytas, med iakttagande i tillämpliga delar av 9 kap. Om utmätningssmannens ansökan förkastas kan staten på den förpliktades yrkande åläggas att ersätta dennes skäliga rättegångskostnader.

Innan vitet döms ut skall den förpliktade ges tillfälle att bli hörd.

81 §

Verkställighet av beslut om utdömande av vite

(se 3 kap. 40 § 3 mom.)

Tingsrättens beslut genom vilket ett vite har dömts ut kan genast verkställas, trots att det inte har vunnit laga kraft, om inte fullföljdsdomstolen bestämmer något annat med iakttagande i tillämpliga delar av 9 kap. 14—17 §. Egendom som har mätts ut får dock innan beslutet vunnit laga kraft säljas endast i de fall som avses i 2 kap. 5 § 2 mom. I fråga om hovrättens beslut om utdömande av vite gäller 2 kap. 10 §.

Maktmedel

82 §

Maktmedel för utförande av verkställigheten

(se 3 kap. 30 §)

I syfte att söka efter utmätningssbar egendom, andra verkställighetsobjekt eller utredning i ärendet eller att komma in i utrymmen som berörs av verkställigheten har utmätningssmannen rätt att öppna eller låta öppna lås och dörrar samt för verkställigheten använda andra motsvarande maktmedel i den mån de med hänsyn till omständigheterna kan anses motiverade samt att få handräckning av polisen. Berörda personer

skall dock ges tillfälle att handla själva, om inte verkställigheten äventyras på grund av det.

83 §

Maktmedel mot person

(se 3 kap. 30 §)

Om utmätningsmannen möter på motstånd avsett att förhindra eller märkbart försvåra verkställigheten har han rätt att få handräckning av polisen. Utmättningsmannen får, om han möter på motstånd, även själv använda sådana maktmedel som behövs för att bryta motståndet, dock så att dessa med beaktande av verkställighetsuppdragets art, motståndets farlighet samt situationen i övrigt kan anses vara försvarliga.

Återvinning

84 §

Återvinningsgrunder och återvinningstalan

(se 3 kap. 35 §)

Rättshandlingar som kränker rätten för en borgenär som ansökt om utsökning eller till sina verkningar motsvarande förfaranden, arrangemang eller andra åtgärder kan med anledning av talan som sökanden väckt genom domstolens beslut återgå på de grunder som föreskrivs i lagen om återvinning till konkursbo (758/1991). Som fristdag enligt nämnda lag betraktas därvid den dag då utsökningsärendet blev anhängigt. Den som ansöker om utsökning och en utomstående kan därtill yrka på ersättning, avkastning och ränta enligt nämnda lag samt på återbetalning av vederlag eller undanröjande av skyldighet som gäller sådant. Om inte annat föreskrivs nedan, gäller i fråga om återvinning i övrigt i tillämpliga delar vad som föreskrivs i nämnda lag.

85 §

Återvinningsinvändning

(se 4 kap. 10 § 2 mom.)

Den som ansökt om utsökning kan yrka på återgång av en rättshandling och undanröjande av skyldigheten att återbetala vederlag även genom att vid en verkställighets-

tvist eller någon annan rättegång där en utomstående yrkar på rätt i utmätningssubjektet framställa en invändning som gäller återvinningsgrunden. Sökanden kan framställa en sådan återvinningsinvändning även i ett utsökningsbesvärssärende där det yrkas att en verkställighetsåtgärd skall upphävas på grundval av en utomståendes rätt.

Vad som i denna lag föreskrivs om återvinningsstalan gäller i tillämpliga delar även återvinningsinvändning.

86 §

Återvinningsstalan medan utsökningsärendet är anhängigt

Återvinningsstalan kan väckas när utsökningsärendet har blivit anhängigt.

Om utsökningsärendet är anhängigt när talan väcks, skall den som ansökt om utsökning och som för talan ge in till domstolen ett till domstolen riktat och av utmätningssmannen givet meddelande om vilken dag ärendet blivit anhängigt och ett utlåtande om huruvida betalning för kärandens fordran sannolikt kommer att inflyta ur sådan egendom eller inkomst som ostridigt tillhör gäldenären och som kan mätas ut under de följande sex månaderna. Om hela beloppet väntas inflyta under nämnda tid, kan talan inte prövas.

87 §

Återvinningsstalan när utsökningsärendet inte längre är anhängigt

Återvinningsstalan skall väckas inom sex månader från det i 95 § 1 mom. avsedda hinderintygets datum. Vid utmätning av lön eller annan periodisk inkomst beräknas denna tid från det att två år har förflutit från den dag då ärendet blev anhängigt, om inte ett hinderintyg har utfärdats före det. Om utmätningen har överklagats, skall återvinningsstalan väckas inom sex månader från det att beslutet om upphävande av utmätningen har vunnit laga kraft.

Om det är frågan om avvitrning, och inget avvitringsinstrument har lämnats in till domstolen, får återvinningsstalan väckas

(se 3 kap. 36 § 1 mom.)

inom sex månader från det att avvittringsinstrumentet lämnas in till domstolen.

88 §

Återvinning samt insolvensförfarande som har förfallit

Om borgenären ansöker om utsökning inom tre månader från det att förfarandet vid konkurs, företagssanering eller skuldsanering för privatpersoner har förfallit innan konkursdomen har givits eller sanerings- eller betalningsprogrammet fastställts eller innan det har upphört av en orsak som inte beror på borgenären, fastställs datum i enlighet med nämnda förfarande.

89 §

Utmätning av återgående egendom

(se 3 kap. 35 § 2 , 3 och 5 mom.)

En utomstående är skyldig att till utmätningssmannen överlämna egendom som är föremål för en rättshandling som har förordnats återgå samt av domstolen fastställd ersättning, avkastning och ränta. Från ovan avsedda tillgångar skall först dras av ett belopp som enligt domstolens beslut skall betalas till den utomstående. Av de återstående tillgångar utmäts ett belopp som motsvarar de fordringar för vilka sökanden hade en utsökningsgrund när återvinningsstalan väcktes samt de rättegångskostnader som tilldömts sökanden vid återvinningsrättegången. Egendom som måste förvandlas till pengar skall säljas på det sätt som föreskrivs i 5 kap. Ett eventuellt överskott skall återbetalas till den utomstående.

90 §

Avbrytande av verkställighet

(se 3 kap. 36 § 2 mom.)

Den domstol som behandlar återvinningsstalan kan förbjuda eller förordna om avbrytande av verkställigheten i fråga om den egendom som avses i talan. Beträffande förordnandet gäller i tillämpliga delar 9 kap. 14—17 §.

91 §

Information till sökanden

(se UF 29 §)

Utmätningssmannen skall utan dröjsmål underrätta en sökande för vilken detta uppenbarligen är av betydelse med beaktande av storleken på hans fordran om omständigheter som han observerat och som kan ge anledning att väcka återvinningstalan, ansöka om försättande i konkurs eller vidta motsvarande särskilda åtgärder för indrivning av fordran. Sökanden skall också ges ett eventuellt protokoll över utsökningsutredning och övriga behövliga handlingar. Utmätningssmannen får dock inte ge sökanden de uppgifter som avses i 73 § 1 mom. 1, 2 eller 4 punkten. Sökanden får inte utnyttja uppgifterna enligt moments 3 punkt i sådan avsikt att åtal väcks mot gäldenären. Utmätningssmannen skall påminna sökanden om sistnämnda begränsning.

Förbud som gäller kreditgivning

92 §

Förutsättningar för förbud

(se 3 kap. 36 a §)

Om det konstateras att gäldenären uppenbart i syfte att undandra sig utsökning genom att utnyttja ett konto med kredit eller andra motsvarande krediter så att han lyfter kredit eller tilläggskredit och dirigerar sina tillgodohavanden eller sin inkomst till ett sådant konto, får utmätningssmannen förbjuda gäldenären att till utsökningsborgenärens skada återbetala eller annars betala en kredit som lyfts efter det att förbudet utfärdades. Förbudet skall omedelbart också delges kreditgivaren. Ett förbud som har meddelats gäldenären gäller sådan kredit eller tilläggskredit som kreditgivaren efter att ha fått del av förbudet har beviljat gäldenären inom ramen för eller i form av ett konto med kredit eller motsvarande krediter. Gäldenären och kreditgivaren skall höras innan ett förbud enligt 1 mom. meddelas, om det är möjligt utan att verkställigheten störs.

93 §

Förbudets rättsverkningar

(se 3 kap. 36 a § 1 mom.)

En betalning i strid mot förbudet i 92 § är utan verkan. Kreditgivaren får inte heller använda betalningar som gjorts för återbetalning av en i förbudet avsedd kredit för kvittning till den del betalningarna motsvarar en kredit eller tilläggskredit som beviljats efter delfäendet av förbudet.

Kreditgivaren är skyldig att till utmätningssmannen redovisa de medel som inbetalats genom en verkningslös åtgärd vid äventyr att det icke redovisade beloppet kan utmätas hos kreditgivaren med stöd av utmätningssmannens förbudsbeslut.

Ärenden som upphör att vara anhängiga efter slutredovisning eller verkställighetshinder

94 §

Ärenden som upphör att vara anhängiga efter slutredovisning

Ett utskökningsärende som gäller betalningsskyldighet upphör att vara anhängigt i och med att utmätningssmannen redovisar de influtna medlen (slutredovisning). Ärendet upphör att vara anhängigt i fråga om de belopp som har mellanredovisats. Om medel har lyfts mot säkerhet, upphör anhängigheten först när rätten till medlen slutgiltigt har avgjorts. Detsamma gäller ett ärende i vilket borgenären har befriats från att ställa säkerhet.

Över slutredovisningens belopp skall för borgenären utfärdas ett av utmätningssmannen undertecknat intyg separat eller i samband med ett intyg över hinder. Intyget kan utfärdas elektroniskt.

95 §

Ärenden som upphör att vara anhängiga efter intyg över hinder

(se UF 36 §)

Om full betalning inte har influtit för en fordran (medellöshetshinder) eller om inte heller gäldenärens vistelseort är känd (me-

dellöshets- och oanträffbarhets hinder) skall ett intyg över saken utfärdas för sökanden.

Även när verkställigheten av betalningsskyldigheten upphör på grund av annat än ett hinder enligt 1 mom. skall för sökanden utfärdas ett intyg över saken.

Utsökningsärendet upphör att vara anhängigt den dag intyget över hinder utfärdas.

96 §

Annan skyldighet än betalningsskyldighet

Ett utsökningsärende som avser annat än betalningsskyldighet upphör att vara anhängigt när utmätningssmannen har slutfört verkställighetsåtgärderna eller utfärdat intyg över hinder för verkställigheten.

97 §

Innehållet i intyg över hinder

Av intyget över hindret skall framgå de centrala åtgärder som har vidtagits i saken. Utmätningssmannen skall underteckna intyget över hindret. Intyget kan utfärdas elektroniskt.

98 §

Medellöshetsintyg utan anhängiggörande

En borgenär som gör det sannolikt att han har en fordran på gäldenären har rätt att utan ansökan om utsökning få ett intyg över att ett hinderintyg enligt 95 § 1 mom. har utfärdats för gäldenären i fråga under de sex månader som föregick begäran och att utmätning inte har förrättats därefter. Intyget kan utfärdas elektroniskt. I utsökningens informationssystem skall registreras vem som har begärt intyget samt fordran och grunden för den.

99 §

Intyg över att ett ärende upphört att vara anhängigt

För svaret skall på begäran utfärdas ett av utmätningssmannen undertecknat intyg över att utskökningsärendet upphört att vara anhängigt. I ett intyg som gäller betalningsskyldighet skall antecknas de belopp som drivits in och de som blivit oindrivna samt om fordran har registrerats som ett passiv-ärende. I intyg över andra utskökningsärenden skall antecknas orsaken till att ärendet upphört att vara anhängigt.

100 §

Liten restfordran

(se 3 kap. 38 §)

Om det av sökandens fordran efter redovisning återstår ett belopp som är mindre än vad som anges i förordning av statsrådet, får utmätningssmannen avstå från indrivningen och göra slutredovisning. Det som föreskrivs här gäller inte underhållsbidrag för barn eller dröjsmålsränta på sådant.

Passivfordran

101 §

Registrering som passivfordran

Om ett utskökningsärende som avser betalningsskyldighet upphör att vara anhängigt på grund av hinder enligt 95 § 1 mom., antecknas ärendet på sökandens begäran i utskökningsregistret som en passivfordran. Begäran skall framställas i ansökan om utskökningsärende eller senare under den tid ärendet är anhängigt. Anteckningen som passivfordran förlänger inte utskökningsärendets anhängighet.

Registreringen av en passivfordran är i kraft två år från datum på intyget över hindret. Sökanden underrättas när giltighetstiden löper ut, om han inte har begärt annat.

Begäran om registrering anses omfatta alla fordringar som utsöks samtidigt, om inte sökanden återtar begäran för någon fordrans del. Giltighetstiden för registre-

ringen räknas vid samtidig utsökning från det sista intyget över hinder.

102 §

Utmätning för indrivning av passivfordran

Utmätningssmannen är inte skyldig att söka efter egendom som tillhör gäldenären eller att reda ut gäldenärens vistelseort för indrivning av en passivfordran. Om dock utmättningsbar egendom påträffas, skall den mätas ut till betalning av passivfordran, om det inte finns hinder för detta. Ett utsökningssärende som avser en passivfordran blir anhängigt genom ett utmättningsbeslut eller en interimistisk åtgärd. När ärendet har upphört att vara anhängigt antecknas fordran på nytt i passivregistret, om registreringstid återstår.

Egendom som har mätts ut enbart till betalning av en passivfordran får inte säljas och för betalningen av en passivfordran får inte redovisas medel förrän passivfordrans belopp har kontrollerats.

103 §

Borgenärens anmälningsskyldighet

Sedan utmätning förrättats för betalning av en passivfordran skall borgenären inom den tid som utmätningssmannen har angett och på det sätt som avses i 1 § anmäla beloppet av sin fordran. I annat fall kan utmätningen återkallas. Borgenären skall även annars på utmätningssmannens begäran meddela beloppet av sin fordran. I annat fall kan fordran strykas ur passivregistret. Borgenären är skyldig att på eget initiativ underrätta utmätningssmannen, om passivfordran blir till fullo betald.

Begränsad utsökning

104 §

Ansökan och föremål

Om sökanden vill nöja sig med begränsad utsökning, skall detta uttryckligen begäras i ansökan om utsökning. Om flera gäldenärer

ansvarar för samma skuld, kan begränsad utsökning inte inledas.

Vid begränsad utsökning kan utmätas periodisk inkomst eller återbäring av skatteförskott samt annan genom förordning av statsrådet föreskriven egendom som inte behövs omvandlas till pengar. Utmätningssmannen skall söka efter sådan egendom genom att kontrollera registeruppgifter om gäldenärens förmögenhet och vidta motsvarande åtgärder, enligt vad som föreskrivs genom i förordning av statsrådet.

Gäldenärens vistelseort skall utredas, och till andra delar än vad som avses i 2 mom. skall samma förfarande som i vanliga utökningsärenden iakttas.

105 §

Återtagande av begäran

Sökanden kan ur sin ansökan återta villkoret avseende begränsad utsökning, varefter egendom som tillhör gäldenären skall eftersökas på samma sätt som i ett vanligt utökningsärende.

Om i ett annat ärende har utmätts egendom som skall säljas och utmätningssmannen bedömer att den fordran som skall drivas in genom begränsad utsökning skulle bli till fullo betald eller att för den med beaktande av bestämmelserna om förmånsrätt skulle inflyta ett större belopp än det som anges genom förordning av statsrådet, skall han fråga sökanden om denne återtar villkoret avseende begränsad utsökning.

106 §

Rättsverkan

Rättsverkan av att ett ärende som gäller begränsad utsökning blir anhängigt är densamma som i fråga om ett vanligt utökningsärende. I stället för ett intyg över medellöshetshinder utfärdas ett intyg över hinder, enligt vilket hos gäldenären inte har påträffats tillräckligt med egendom som kan bli föremål för begränsad utsökning. Om inte heller gäldenärens vistelseort är känd, utfärdas dessutom ett intyg över oanträffbarhetshinder. Efter begränsad utsökning

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

kan fordran inte antecknas som passivfordran, och återvinningstalan i samband därmed är inte möjlig.

Kompletterande bestämmelser

107 §

Handräckning av andra myndigheter

Polisen och andra myndigheter skyldiga att lämna utmätningssmannen sådan handräckning som behövs vid verkställigheten.

En biträdande utmätningssman får begära handräckning av andra myndigheter, om ärendet är brådsakande.

(se 3 kap. 30 §)

108 §

Sakkunnig

Utmätningssmannen får anlita sakkunniga om så föreskrivs i denna lag eller om det finns ett särskilt behov av detta för utredande av bokföringsmaterial eller utförande av andra motsvarande uppgifter.

Som sakkunnig får inte anlitas en person som står i ett sådant förhållande till ärendet eller en part i utredningsärendet att det kan anses äventyra hans opartiskhet eller tillförlitlighet. Utmätningssmannen skall vid behov påminna den sakkunnige om hans lagenliga tystnadsplikt.

Beträffande kostnaderna för anlitan av sakkunniga gäller vad som föreskrivs i 8 kap. Kostnaderna kan dock av särskilda skäl helt eller delvis bäras av staten.

109 §

Skadestånd av statens medel

Justitieministeriet eller den som ministeriet förordnar kan enligt prövning utan rättegång betala skadestånd till en part eller en utomstående, om statens ersättningsansvar kan anses klart eller om det kan anses skäligt att ersättning betalas. Om den som fått skadestånd av staten kunde ha anhållit om ersättning av någon annan, har staten rätt att kräva in det utbetalda beloppet av den sistnämnda.

110 §

Tolkning

Utöver vad som i annan lag föreskrivs om rätt till tolkning, skall utsökningsmyndigheten enligt tillbudsstående möjligheter sörja för tolkning, om en part eller någon annan som enligt denna lag skall höras, på grund av sitt språk eller syn-, hörsel- eller talskada inte kan bli förstådd och tolkning behövs för att reda ut saken eller för att trygga den berörda personens rätt. Kostnaderna för tolkningen skall bäras av staten.

3 kap.

(ändras, se föreslagen 2 och 3 kap.)

Allmänna stadganden om verkställighet av domar och utslag

1 §

I den ordning denna lag stadgar verkställas:

1) domstols dom eller utslag i tvistemål eller i annat mål angående privaträttslig fråga, så ock betalningsorder och av domare meddelat interimistiskt förordnande som enligt lag skall lända till efterrättelse;

2) domstols utslag i brottmål till den del någon däri tilldömts ersättning eller annat;

3) förlikning som fastställts av domstol;

4) skiljedom varom stadgas i lagen om skiljemannaförfarande eller som eljest enligt lag skall lända till efterrättelse samt genom sådan skiljedom fastställd förlikning;

(punkt 5 har upphävts)

6) beslut av förvaltningsdomstol, statsrådet, ministerium, centralt ämbetsverk eller länsstyrelse, såframt beslutets innehåll är sådant som i 2, 4 eller 5 § avses;

7) sådant beslut av annan än i punkt 6 avsedd förvaltningsmyndighet, om vars verkställighet i den ordning denna lag stadgar finnes särskilt stadgande i annan lag;

8) i utlandet given dom eller skiljedom som enligt lag verkställs i Finland; samt

9) förbindelse eller fordringsbevis om vars verkställighet i den ordning denna lag stadgar eljest är särskilt stadgat i lag.

Vid utsökning av skatter, offentliga avgif-

(se föreslagen 1 kap. 1 a §, 2 kap. 1 och 2 §)

ter och andra offentligträttsliga och med dem jämförliga fordringar i penningar, vid verkställighet i utsökningsväg av bötesstraff samt vissa andra straffrättsliga påföljder, vite såsom tvångsmedel och staten tilldömda ersättningar ävensom vid verkställighet av dom rörande vårdnad om barn eller överlämnande av barn till dess vårdnadshavare eller umgängesrätt skola, såframt ej annat är särskilt stadgat, stadgandena i denna lag i tillämpliga delar iakttagas.

Vid verkställighet som grundar sig på utomlands given dom eller skiljedom eller avser genom avbetalningsköp sålt lösöreföremål gäller utöver stadgandena i denna lag och delvis med avvikelse från dem vad anorstädes i lag är särskilt stadgat.

Vad i denna lag är stadgat om dom gäller vid verkställighet i tillämpliga delar även utslag, beslut och förordnande, skiljedom samt annan handling som enligt 1 mom. kan läggas till grund för verkställighet.

2 §

Utmätningssmannen verkställer en dom, i vilken

(se föreslagen 1 kap. 1 §)

1) någon åläggs att betala i pengar eller varor,

2) någon åläggs att överlåta viss lös egendom eller ett visst föremål till någon annan,

3) någon åläggs att i någon annans ägo eller besittning överlåta fast egendom, en byggnad, en lägenhet eller en del av en sådan,

4) någon åläggs att göra eller fullgöra någonting,

5) någon förbjuds att utföra en viss åtgärd eller åläggs att tillåta att någon annan utför en åtgärd,

6) det bestäms om kvarstad eller andra säkringsåtgärder,

7) någon åläggs andra skyldigheter i fråga om vilka verkställigheten skall skötas av utmätningssmannen.

Domen verkställs så som denna lag stadgar, om inte domen innehåller andra bestämmelser om verkställigheten eller något annat stadgas i annan lag. En dom som avses i 1 mom. 1 punkten verkställs så som 4—6 kap. stadgar. Om verkställigheten av beslut om säkringsåtgärder stadgas i 7 kap.

3 §

Utmätningssmannen får verkställa en dom innan den har vunnit laga kraft, om inte verkställigheten innebär att ändringssökande blir onyttigt, och om sökanden ställer säkerhet för den händelse att han åläggs att ersätta den skada som uppstår om domen ändras. Om det dock i denna lag eller i någon annan lag stadgas eller i dom bestäms att en dom som inte har vunnit laga kraft inte får verkställas eller om det särskilt stadgas eller bestäms om verkställighet innan domen har vunnit laga kraft, skall detta iakttas.

(se föreslagen 2 kap. 4 och 8 §)

4 §

En dom i vilken svaranden åläggs att göra eller fullgöra någonting vid äventyr att den som har ansökt om utsökning annars kan utföra eller låta utföra det på svarandens bekostnad (*hot om tvångsutförande*) verkställs så att utmätningssmannen ger sökanden tillstånd att utföra eller låta utföra arbetet, om skyldigheten inte har fullgjorts. Om det utan att verkställigheten störs är möjligt, skall utmätningssmannen innan tillstånd beviljas ge svaranden tillfälle att bli hörd på lämpligt sätt samt utsätta en tid inom vilken skyldigheten skall fullgöras. Svaranden skall delges beslutet om att tillstånd har beviljats. Utmätningssmannen skall vid behov ge sökanden handräckning.

(se föreslagen 6 a kap. 12 §)

Om domen inte innehåller något hot om tvångsutförande skall utmätningssmannen först förelägga ett sådant. Därvid gäller om hörande av svaranden och om delgivning av hotet vad 41 § 1 mom. stadgar. Annars skall domen verkställas så som 1 mom. stadgar. Svaranden behöver dock inte höras på nytt innan tillstånd beviljas, om det inte är nödvändigt.

(se föreslagen 6 a kap. 13 §)

Om endast svaranden kan fullgöra en skyldighet skall utmätningssmannen förelägga vite för den händelse att skyldigheten inte fullgörs, om inte vite redan har förelagts i domen. Om det finns grundad anledning, kan svaranden föreläggas vite också vid verkställighet av en sådan dom som avses i 1 och 2 mom. Vitet föreläggs och utdöms enligt 39—41 §.

(se föreslagen 6 a kap. 14 och 15 §)

En dom i vilken någon åläggs att under-teckna ett köpebrev eller någon annan handling eller att ge sitt samtycke, godkännande

(se föreslagen 6 a kap. 15 §)

eller motsvarande förklaring, har samma verkan som fullgörandet av en skyldighet när domen har vunnit laga kraft.

5 §

En dom i vilken någon vid vite förbjuds att utföra en viss åtgärd eller åläggs att tillåta att någon annan utför en åtgärd verkställs så att utmätningsmannen hos tingsrätten ansöker om att vitet skall dömas ut, om parten har överträtt förbudet, och samtidigt vid behov förelägger nytt vite. Vitet föreläggs och döms ut enligt 39—41 §.

(se föreslagen 6 a kap. 16 §)

Om domen inte innehåller något vitesföreläggande skall vite först föreläggas av utmätningsmannen. I övrigt verkställs domen så som 1 mom. stadgar. Svaranden behöver dock inte höras på nytt innan ansökan om utdömande av vitet görs, om det inte är nödvändigt.

Om utmätningsmannen på lämpligt sätt kan förhindra att svaranden överträder förbudet, skall sådana åtgärder vidtas, ifall svaranden har överträtt förbudet. Utmätningssmannen skall därförinnan ge svaranden tillfälle att bli hörd på lämpligt sätt, om detta kan ske utan att verkställigheten störs, och underrätta svaranden om att åtgärden har utförts. Sökanden är skyldig att på förhand betala de nödvändiga kostnaderna för åtgärden.

(se föreslagen 6 a kap. 17 §)

(6 § har upphävts)

7 §

Om ändring söks i underrättens eller hovrättens beslut eller dom i första instans, varigenom någon har ålagts att betala någonting till någon annan, får utmätningsmannen verkställa utmätning hos gäldenären, ifall inte denne ställer pant eller säkerhet för det utdömda beloppet. Den utmätta egendomen får dock inte utan gäldenärens samtycke säljas innan domen har vunnit laga kraft. Till den del egendomen är sådan att den förfars, snabbt förstörs, snabbt sjunker i värde eller medför höga vårdkostnader, skall utmätningsmannen, om borgenären begär det och ställer säkerhet för kostnader och skada, verkställa försäljningen av egendomen.

(se föreslagen 2 kap. 5 och 10 §)

(Mom. 2 har upphävts)

Har utmätning verkställts i dödsbo för den

(se föreslagen 4 kap. 3 a §)

dödes gäld och hade borgenären varken panträtt till den utmäta egendomen eller rätt att innehålla densamma, må denna icke säljas, innan en månad förflutit från bouppteckningen eller från utgången av tiden för boupptecknings förrättande eller, om boet förvaltas av boutredningsman, innan med borgenärerna överenskommits om deras förnöjande, såframt ej boförvaltningen lämnar samtycke till försäljning eller egendomen är av den art som i 1 mom. sägs.

Angående lyftande av influtna medel stadgas i 6 kap.

8 §

Har någon blifvit förpligtad att viss lös egendom till annan utgifva, ege utmätningsman, ändå att ändring i domen sökes, befordra den till verkställighet, om den vinnande ställer pant eller borgen för godsets återbäring; gitter han ej ställa säkerhet, varde godset, der han det äskar, af utmätningsmannen belagdt med qvarstad.

(Mom. 2 har upphävts)

(se föreslagen 2 kap. 7 §)

9 §

Dom i tvist om hyresmans flyttning i eller ur hus eller om skyldighet för brukare af annans jord att den afträda må af utmätningsman verkställas utan hinder deraf att den ej vunnit laga kraft, såframt den vinnande ställer pant eller borgen för det skadestånd, hvartill han kan kännas skyldig, om domen ändras.

(10 § har upphävts)

(se föreslagen 2 kap. 6 §)

11 §

Huru beslut i konkursmål, så ock dom i vaxelmål, må utan hinder af ändringssökande, verkställas; derom gälle hvad särskildt är stadgat.

(se föreslagen 2 kap. 4 §)

12 §

(Mom. 1 har upphävts)

Högre domstol kan med anledning av ändringssökande förbjuda verkställigheten av en dom som inte har vunnit laga kraft eller förordna att den skall avbrytas. Om verkställigheten förbjuds eller avbryts, skall utmätningen i ärendet återgå, om den högre domstolen så bestämmer. Om egendomen är av

(se föreslagen 2 kap. 13 §)

sådan art att den förfars, fort sjunker i värde eller ger upphov till stora skötselkostnader, skall verkställigheten återgå om inte borge-nären på förhand betalar kostnaderna för vården och ställer säkerhet för de kostnader och den skada som kan komma att åsamkas motparten. I övriga delar gäller om förbjudande och avbrytande av verkställighet vad 9 kap. 14 §, 15 § 1 mom. och 16—18 § stadgar.

(Mom. 3 har upphävts)

13 §

Återvinningstalan som väckts enligt 12 kap. rättegångsbalken utgör inte hinder för verkställighet. Den domstol där en sådan talan är anhängig kan dock förbjuda verkställigheten eller bestämma att den skall avbrytas, med iakttagande i tillämpliga delar av 9 kap. 14—18 §.

(se föreslagen 2 kap. 9 och 13 §)

Hovrätts dom vari ändring får sökas endast om högsta domstolen beviljar tillstånd därtill går likaså i verkställighet utan hinder av att besvärstillstånd har begärts. Högsta domstolen kan dock förbjuda verkställigheten eller förordna att den skall avbrytas. Om sökandes rätt att lyfta medel som influtit vid utmätning stadgas i 6 kap. 1 § 2 mom.

(se föreslagen 2 kap. 10 och 13 §)

Ansökan om återbrytande av dom eller återställande av försutten fatalietid eller klagan på grund av domvilla hindrar icke verkställighet. Vid handläggningen av sådan ansökan eller klagan må domstolen dock meddela i 1 och 2 mom. avsett förbud eller förordnande.

(se föreslagen 2 kap. 3 §)

14 §

Ändras eller upphävs dom, hvarå utmätning, qvarstad eller annan verkställighet följt, gånge, ändå att klagan öfver senare beslutet föres, verkställigheten åter, der så ske kan; och fülle den, som verkställigheten sökt, all skada, vare ock, om han fått något lyfta eller tillträda, pligtig att det genast med dess ränta eller afkomst till vederparten återställa. Äro penningar lyftade, gälde ränta derå efter sex för hundra om året från den dag penningarne till utmätningssmannen influtit.

(se föreslagen 2 kap. 15—17 §)

Har dom, hvarigenom brukare af annans jord ålagts att den afträda eller innehafvare af lägenhet i annans hus skyldigkänts att de-

(se föreslagen 2 kap. 15 §)

rifrån afflytta, blifvit verkställd, må dock icke, i följd af senare tillkommet beslut, verkställigheten gå åter, innan beslutet vunnit laga kraft eller slutlig dom i saken fallit.

Högre domstol må, när den återförvisar mål till lägre domstol för ny handläggning eller överför mål till annan lägre domstol, förordna, att redan vidtagen verkställighet skall bestå till dess den lägre domstolen handlagt och avgjort målet och den nya domen bringas till verkställighet. På synnerliga skäl må den lägre domstolen före målets avgörande förordna, att verkställigheten skall återgå. Om den lägre domstolen till följd av parts utevaro eller av annan orsak lämnar målet därhän, skall verkställigheten återkallas.

(se föreslagen 2 kap. 14 §)

15 §

Förlikning, som blifvit af domstol, fastställd, verkställas i den ordning, som för laga kraft egande dom är stadgad.

(se föreslagen 2 kap. 12 §)

16 §

En i Finland meddelad skiljedom om vilken stadgas i lagen om skiljeförfarande (967/92) verkställs på förordnande av allmän underrätt såsom en domstols lagakraftvunna dom, om inte skiljedomen genom domstolens beslut har ogiltigförklarats eller upphävts eller en högre myndighet eller en domstol, där talan om skiljedomens ogiltigförklarande eller upphävande är anhängig, beslutar något annat.

(se föreslagen 2 kap. 19 §)

Har domstol upphävt skiljedomen, vare lag som i 14 § är stadgat.

Skiljedom, som annars enligt lag skall gälla, skall även på förordnande av allmän underrätt verkställas liksom domstols lagakraftvunna dom, om inte högre myndighet beslutar något annat.

(17—18 § har upphävts)

18 a §

Av förvaltningsdomstol, statsrådet, ministerium, centralt ämbetsverk eller länsstyrelse givet beslut till den del dess innehåll är sådant som i 2, 4 eller 5 § avses samt sådant beslut av annan förvaltningsmyndighet, om vars verkställighet i den ordning denna lag föreskriver är särskilt stadgat i annan lag,

(se föreslagen 1 kap. 1 § och 2 kap. 2 §)

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

verkställs i utsökningsväg på samma sätt som dom i tvistemål.

Om ändring söks i ovan i 1 mom. nämnt beslut genom vilket någon har ålagts betalningsskyldighet eller att lämna ifrån sig lös egendom, verkställs beslutet på samma sätt som underrätts dom i tvistemål vilken inte har vunnit laga kraft. I 1 mom. nämnt beslut av annat slag verkställs först sedan det har vunnit laga kraft, om det inte med stöd av 14 § 2 mom. (lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (154/50) har förordnats i beslutet att det skall gå i verkställighet även om ändring söks.

Finnes i lag särskilt stadgande om verkställighet av förvaltningsdomstols beslut eller i 1 mom. avsedd annan förvaltningsmyndighets beslut i visst ärende, skall sådant stadgande likväl iakttas.

(se föreslagen 2 kap. 21 §)

19 §

Om utmätningssmannen, när han fått ansökan om verkställighet av en dom, finner att domen är så oklar eller ofullständig att det av den inte framgår hur domstolen har dömt i saken, skall han anvisa parten att anföra klagan över domvilla.

Finner utmätningssmannen att domen innehåller skriv- eller räknefel, skall han anvisa parten att anhålla om rättelse av felet enligt 24 kap. 10 § rättegångsbalken.

(se föreslagen 3 kap. 9 §)

20 §

Utmätningssmannen skall värdera en pant eller borgen (*säkerhet*) som någon skall ställa enligt denna lag och som motparten inte har godkänt. Borgen skall vara proprieborgen och, om borgensmännen är två eller flera, solidarisk.

Panten skall överlätas till utmätningssmannen eller om han så bestämmer deponeras i ett kreditinstitut eller lämnas i förvar och vård hos en tillförlitlig person. Intyget över depositionen och borgensskriften skall lämnas i förvar hos utmätningssmannen.

Säkerhet krävs inte om borgenär är staten eller en statlig inrättning, ett egendomsförvaltningsbolag som avses i lagen om statens säkerhetsfond (379/92), folkpensionsanstalten, Finlands Bank, någon annan bankinrättning som är underställd offentlig övervakning, Helsingfors universitet, en kommun,

(se föreslagen 3 kap. 43 §)

(se föreslagen 3 kap. 45 §)

(se föreslagen 3 kap. 44 §)

en samkommun, landskapet Åland eller evangelisk-lutherska kyrkan, ortodoxa kyrkosamfundet eller en till dem hörande församling.

20 a §

Enligt denna lag ställd pant samt löfteskrift återställas till vederbörande, när den rätt eller det anspråk säkerhet är avsedd att trygga förverkligats eller genom dom förkastats eller eljest upphört.

(se föreslagen 3 kap. 45 §)

Har någon hos utsökningsmyndigheten ställt pant för återbetalning av medel som lyfts mot säkerhet, för fullgörande av en betalningsskyldighet på grund av en dom som inte har vunnit laga kraft eller för ett auktionspris och han inte på utmätningsmannens uppmaning återbetalar medlen eller fullgör sin betalningsskyldighet trots att han enligt denna lag eller en laga kraft vunnit dom är skyldig till det, får det belopp som skall återbetalas eller betalas tas ur panten i den ordning som stadgas för utmätt egendom. Om gäldenären inte äger pantföremålet skall ägaren underrättas om att betalning tas ur panten. Om borgen har ställts hos utsökningsmyndigheten kan utmätningsmannen efter att ha hört borgensmannen besluta att det belopp som skall indrivs hos personen i fråga skall tas ut hos borgensmannen med stöd av borgensförbindelsen, med stöd av någon annan borgensförbindelse än en proprieborgensförbindelse dock endast till den del det hos personen i fråga inte har funnits ostridiga utmätningsbara tillgångar.

(se föreslagen 3 kap. 46 §)

Om någon genom dom förpliktats att för motparten tillskyndad kostnad och skada utgiva ersättning, till säkerhet för vars betalning pant blivit ställd, får ersättningen uttagas ur panten såsom i 2 mom. är stadgat.

(se föreslagen 3 kap. 47 §)

En fråga som gäller uttagande ur pant av ett belopp som skall återbetalas eller betalas eller borgensmannens betalningsskyldighet kan föras till domstol så som stadgas i 9 kap. 6—13 §.

(se 9 kap. 6 §)

21 §

Verkställighet sökes hos vederbörande utsökningsmyndighet på den ort där gäldenären bor eller där han har hemvist. Gäller verkställighet viss egendom på annan känd plats eller arbete eller åtgärd som skall ut-

(se föreslagen 3 kap. 1 och 13 §)

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

föras eller vidtagas på viss plats, skall ansökan dock göras där egendomen finnes eller där arbetet borde utföras eller åtgärden vidtagas. Verkställighet, som gäller outbrutet område, sökes där de till det outbrutna området hörande ägorna äro belägna. Utmätning av andel i bo äger rum där arvlåtaren haft bo eller hemvist. Har gäldenären icke känd boningsort i Finland, får verkställighet sökas där han vistas eller anträffas eller där han har egendom eller sin arbetsplats. Finnes icke behörig utsökningsmyndighet enligt ovanstående bestämmelser, får verkställighet sökas där dom i första instans givits.

Verkställighet skall sökas hos utmätningssmannen muntligen eller skriftligen eller med hjälp av automatisk databehandling enligt vad som stadgas genom förordning. Om ansökan gäller verkställighet av ett beslut enligt 1 § 1 mom. 7 punkten, skall det i ansökan anges vilket stadgande som ligger till grund för sökandens rätt att få verkställighet enligt denna lag. Till ansökan skall fogas den handling som ligger till grund för verkställigheten. Ansökningar och handlingar i utsökningsärenden får sändas till utmätningssmannen per post så som lagen om översändande av handlingar (74/54) stadgar om sändande av handlingar till statens förvaltningsmyndigheter.

(se föreslagen 3 kap. 1, 2, 5 och 7 §)

En sökande som inte har stadigvarande boningsort i Finland skall ha ett här bosatt ombud, som har rätt att på hans vägnar ta emot delgivningar och meddelanden samt stämningar som gäller verkställigheten. Om något sådant ombud inte finns, sänds delgivningar och meddelanden som gäller utsökningsärendet till sökanden enligt 27 § 3 mom., om hans adress är känd. Stämningar och stämningsansökningar samt till dem fogade handlingar delges sökanden så som 11 kap. rättegångsbalken stadgar.

(se föreslagen 3 kap. 12 §)

Den som ansöker om verkställighet samt den som skall höras med anledning av ansökan eller annars vid verkställigheten skall för utmätningssmannen uppge den postadress under vilken kallelser, uppmaningar och meddelanden som gäller verkställigheten och besvär mot den får sändas till honom. Ändras postadressen skall den nya adressen anmälas. En postadress som finns antecknad

(se föreslagen 3 kap. 38 §)

på ansökan om verkställighet eller på någon annan skrivelse som en part eller en utomstående har sänt till utmätningsmannen anses utgöra en anmälan enligt detta moment.

21 a §

Konstaterar utmätningsmannen att en dom skall verkställas på annan ort, skall han överföra ärendet till utmätningsmannen på den orten och lämna denne de uppgifter som har erhållits om gäldenärens vistelseort, arbetsplats och egendom. Den överförande utmätningsmannen skall underrätta sökanden om överföringen.

(se föreslagen 3 kap. 13 §)

21 b §

Om en gäldenär har egendom på flera orter eller om en dom som skall verkställas gäller gäldenärer på olika orter, skall den utmätningsman som har i uppgift att verkställa domen vid behov begära handräckning av utmätningsmännen på de andra orterna så att verkställigheten kan ske samtidigt. Den som begär handräckning skall till sin begäran foga en av honom styrkt kopia av den del av domen som behövs vid verkställigheten, och verkställigheten kan ske med stöd av denna kopia. Den som begär handräckning skall ge de anvisningar som behövs för att begränsa verkställigheten till det utdömda beloppet.

(se föreslagen 3 kap. 16 och 17 §)

21 c §

Om verkställigheten annars kunde äventyras,

(se föreslagen 3 kap. 13, 18—20 §)

1) kan den utmätningsman som med stöd av 21, 21 a eller 21 b § är behörig, utan hinder av vad som stadgas om överföring av ärenden och handräckning, mäta ut egendom som finns inom en annan utmätningsmans verksamhetsområde,

2) kan den utmätningsman inom vars verksamhetsområde det finns egendom som tillhör gäldenären mäta ut den egendom som finns där eller inom en annan utmätningsmans verksamhetsområde, även om han inte annars är behörig, och

3) kan den utmätningsman som är behörig med stöd av 21, 21 a eller 21 b § eller med stöd av 2 punkten, utan hinder av 4 kap. 14 och 17 §, mäta ut lös egendom även om det inte är känt var egendomen finns, om den

(se föreslagen 4 kap. 17 § 2 mom.)

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

kan individualiseras tillräckligt noggrant utan att ses.

Vad 26 § stadgar gäller inte utmätning som avses i 1 mom. Utmätningssmannen kan utföra utmätning enligt 1 mom. inom sitt eget verksamhetsområde eller inom en annan utmätningssmans verksamhetsområde. Efter utmätningen skall ärendet överföras till den utmätningssman som annars borde ha utfört åtgärden, om den sistnämnda utmätningssmannen finner överföringen ändamålsenlig eller om även han har mätt ut samma egendom.

Om det efter utmätning som har utförts med stöd av 1 mom. framkommer att annan egendom borde ha mätts ut enligt stadgandena om utmätningssordningen eller om gäldenärens rätt att anvisa egendom för utmätning, skall utmätningssmannen mäta ut nämnda egendom samt återkalla den tidigare utmätningen med iakttagande av 9 kap. 1—4 §.

22 §

Gäller begäran om verkställighet en dom eller ett beslut varigenom någon har ålagts betalningsskyldighet och det finns en skuldsedel eller något annat skriftligt fordringsbevis angående fordran, skall beviset i original överlämnas till utmätningssmannen. Om fordringsbeviset inte kan överlämnas i original på grund av att det har förkommit eller av annan anledning, kan utmätningssmannen verkställa domen eller beslutet trots att originalet saknas, om inte fordringsbeviset är en löpande skuldsedel, en växel eller en check. Utmätningssmannen skall höra gäldenären på lämpligt sätt, om det inte är onödigt. När betalningsskyldigheten har fullgjorts, skall utmätningssmannen överlämna fordringsbeviset till gäldenären.

Då för erhållande af verkställighet fordringsbevis till utmätningssman aflemnas, göre han anteckning derom å handlingen.

Har på grundval av samma fordringsbevis två eller flera domar givits mot gäldenärer som befinner sig på olika orter och önskar sökanden att domarna skall verkställas samtidigt, skall han meddela de andra utmätningssmännen vilken utmätningssman fordringsbeviset har givits i original. De andra utmätningssmännen skall iaktta de anvis-

(se föreslagen 3 kap. 6 och 7 §)

(se föreslagen 3 kap. 17 §)

ningar av den utmättningsman som har mottagit fordringsbeviset, vilka behövs för att begränsa verkställigheten till det belopp som enligt domen skall betalas på grundval av fordringsbeviset.

23 §

Verkställighet i tvistemål och brottmål sker med stöd av en kopia av tingsrättens dom eller protokoll.

(se föreslagen 3 kap. 5 §)

Om verkställighet av dom i andra fall än de som nämns i 1 mom. begärs med stöd av en kopia, kan utmättningsmannen sedan han på lämpligt sätt har hört svaranden, besluta att verkställigheten skall ske med stöd av kopian.

En kopia, som avses i denna paragraf, skall vara bestyrkt hos den myndighet som meddelat domen av en tjänsteman som förordnats för denna uppgift.

24 §

Skall utmätning för en borgenärs fordran ske, och varder, innan den blifvit företagen, handling, hvarå utmätning hos samme gäldenär bör för annan borgenärs fordran ega rum, till utmättningsmannen ingifven; då skall utmätning för bådas fordringar på en gång verkställas, der det kan ske utan att den ene borgenären i sin rätt uppehålls på grund af hinder, som för uttagande af den andres fordran må förekomma.

(se föreslagen 4 kap. 13 a § och 15 § 2 mom.)

25 §

Är, då utmättningsman sig infinner för att dom verkställa, den tappande ej tillstädes, ege ändå verkställigheten rum, så vidt ej i 26 § annorlunda sägs; *dock skall hans hustru eller husfolk eller annan, som har hans egendom i vård eller besittning, tillsägas att vid förrättningen närvara. Finnas ej de, varde närboende granne, som anträffas, tillsagd. Uteblifva dessa efter tillsägelse, utgör sådant ej hinder för verkställigheten.*

(se föreslagen 3 kap. 21 §)

26 §

Å dom, som icke vunnit laga kraft, må ej utmätning i gäldenärens frånvaro ske, med mindre underrättelse derom, att utmätning för fordringen är sökt, blifvit efter ty i 27 § sägs gäldenären meddelad, eller anledning är att förmoda att han håller sig undan eller

(se föreslagen 3 kap. 34 §)

rest bort, förty att han väntar utmätning.

Lag samma vare, då utmätning skall ske i död mans bo eller å gäldenären tillhörig egendom, som finnes å annan ort, än der han har sitt hemvist, och ej blifvit af gäldenären till utmätning uppgifven; och vare i förra fallet den, som boet lagligen bör vårda, eller delegare deri såsom gäldenär ansedd.

Har gäldenären ej stadigt hemvist i landet och ej heller känt ombud i orten, der utmätning skall ske; vare underrättelse, som här är nämnd, ej af nöden.

27 §

Meddelanden och andra tillkännagivanden i utsökningsärenden delges vederbörande i den ordning som i lagen om delgivning i förvaltningsärenden stadgas om enskild delgivning, om inte annat är stadgat eller förordnat för något särskilt fall. Stämmingsdelgivning får även verkställas av utmätningsman. Med posten får utmätningsmannen sända meddelande eller annan delgivning även utanför sitt verksamhetsområde.

(se föreslagen 3 kap. 37—41 §)

Meddelande om utmätning skall delgivas gäldenär senast en dag före förrättningen. Vid anlitage av posten skall meddelandet sändas såsom rekommenderat brev eller mot mottagningsbevis. I fall som avses i 26 § 2 mom. skall meddelande samt uppgift om förrättningsstället givas så tidigt, att gäldenären kan bevaka sin rätt vid förrättningen.

Om den postadress som avses i 21 § 4 mom. har anmälts till utmätningsmannen, kan delgivning till en part alltid ske så att handlingen sänds till honom med posten som vanligt brev till den adress han har uppgivit. Han anses då ha fått del av handlingen den sjunde dagen efter det att den postades. Postningsdagen skall antecknas på handlingen.

(se föreslagen 3 kap. 39 §)

28 §

Kan ej utmätning genast företagas, då utmätningsmannen för sådant ändamål sig inställt, och är fara att godset under tiden stickes ur vägen; låte utmätningsmannen, der borgenären nödigt kostnad förskjuter, vård hållas öfver godset, till dess utmätning kan ske.

(se föreslagen 3 kap. 18—20 §)

29 §

Verkställighetsåtgärd må, såframt ej synnerligen trängande omständigheter sådant påkalla, icke företagas å annan tid än emellan klockan fem på morgonen och klockan nio på aftonen ej heller å sön- eller helgdag.

(se föreslagen 3 kap. 21 §)

30 §

Utmättningsman vare berättigad, att, såvitt det för verkställigheten erfordras, låta öppna lås och dörrar samt genomsöka hus och förvaringsställen. Möter utmättningsman motstånd, vare han berättigad till handräckning av polisen, men må han även själv tillgripa sådana maktmedel som med hänsyn till tjänsteåtgärdens art och motståndets farlighet samt med beaktande av situationen i övrigt kunna anses försvarliga.

(se föreslagen 3 kap. 82 och 83 §)

31 §

Har den, som ålagts att fast egendom afträda, å egendomen lösören, hvilka ej böra åtfölja densamma, skall utmättningsmannen, så vidt det utan svårighet kan ske, vid verkställigheten dem derifrån undanskaffa och till den afhyste eller, der han ej är tillstädes, hans hustru, husfolk eller ombud öfverlemnna. Finnas ej de, må utmättningsmannen i allmänt förvar eller hos pålitlig person nedsätta godset; uppmane ock den afhyste genom kungörelse i [ortens kyrka] och, om sådant anses nödigt, jemväl i allmänna tidningarna att inom viss tid uttaga godset och gälda kostnaden för dess förvarande, vid äfventyr att den eljest för hans räkning och till kostnadens betäckande å offentlig auktion säljes.

(se föreslagen 6 a kap. 6 §)

32 §

Utmättningsmannen skall föra protokoll över all verkställighet som han förrättar. Om en part ber att få ett utdrag ur eller en kopia av protokollet eller av utmättningsmannens beslut skall utdraget eller beslutet omedelbart ges till honom. Ett utdrag eller en kopia som parten ber om för att kunna anföra besvär skall ges till honom i god tid innan besvärstiden löper ut.

(se föreslagen 3 kap. 25 och 35 §)

Om ett utdrag ur utmättningsprotokollet inte ges till gäldenären genast efter förrättningens slut, skall utmättningsmannen ge en skriftlig utmättningsanmälan till gäldenären

(se föreslagen 3 kap. 36 §)

eller till den som vid förrättningen har företrott gäldenären eller som annars enligt 25 § varit närvarande vid den. Om utmätningen har verkställts någon annanstans än i gäldenärens bostad och varken han själv eller hans ombud har varit närvarande vid förrättningen, skall anmälan omedelbart sändas till gäldenären, om hans adress är känd. I utmätningsskötningen skall antecknas utmätningsskötningen, dagen då utmätningen har verkställts, gäldenärens kapital och ränta, utmätningsskötningens samt den egendom som har utmätts.

Om det finns utomstående vilkas rätt verkställigheten kan kränka, skall också till dem omedelbart utan avgift ges eller sändas en kopia av protokollet eller utmätningsskötningens beslut eller utmätningsskötningsskötningen.

(se föreslagen 3 kap. 36 §)

När förrättningen med gäldenärens samtycke verkställs utan vittne skall samtycket antecknas i protokollet och utmätningsskötningen. Gäldenären skall med sin namnteckning bekräfta anteckningen.

(se föreslagen 3 kap. 26 §)

Om besvärshanvisning som skall fogas till utdrag ur och kopia av protokollet samt till beslut och utmätningsskötningen stadgas i 10 kap. 11 §.

32 a §

Om någon vid verkställigheten framställer en invändning eller ett yrkande som inte uppenbart saknar grund och som måste avgöras för att förrättningen skall kunna verkställas eller förfarandet fortsätta, skall utmätningsskötningen fatta ett motiverat beslut i saken. Beslutet kan antecknas i protokollet eller skrivas ut som en särskild handling. Utmätningsskötningens beslut gäller i det utmätningsskötningens ärende i vilket det har givits. I ett beslut som avses i detta moment får ändring inte sökas särskilt.

(se föreslagen 3 kap. 28—31 §)

Den som framställt en invändning eller ett yrkande skall lägga fram de handlingar och övriga bevis som han åberopar. Utmätningsskötningen skall på tjänstens vägnar skaffa fram utredning om detta lämpligen kan göras i utmätningsskötningens förfarandet.

I de fall som avses i 9 kap. 1 och 6 § kan utmätningsskötningen rätta utmätningsskötningen eller ge en anvisning om väckande av talan i verkställighetstvist.

Om en invändning enligt 3 mom. har

framställts till en biträdande utmättningsman, skall han meddela utmättningsmannen om saken. Den biträdande utmättningsmannen får dock vid behov vidta åtgärder för att säkerställa att utmätningen eller den övriga verkställigheten kan fortsätta.

33 §

Utmättningsmannen får göra en utsökningsutredning i syfte att inhämta de upplysningar som behövs för verkställigheten. Vid denna utredning skall gäldenären lämna uppgifter om sina tillgångar, skulder och inkomster samt uppge sin adress och arbetsplats. Han skall också meddela var en sådan sak eller handling finns som enligt en dom skall utges till någon annan eller som enligt lag skall överlämnas till utsökningsmyndighet.

(se föreslagen 3 kap. 52, 57 och 60 §)

Vid utsökningsutredningen skall gäldenären lämna de upplysningar om egendom som han har överlåtit samt om rättshandlingar som han har företagit, vilka behövs för att reda ut om egendom kan återvinnas till utsökningen.

Vid utsökningsutredningen skall gäldenären på uppmaning av utmättningsmannen göra en förteckning över sina tillgångar, skulder och inkomster eller kontrollera den förteckning som utmättningsmannen har gjort med hjälp av de uppgifter som han lämnat, och med sin underskrift bekräfta att den är riktig.

34 §

Gäldenären skall på kallelse av utmättningsmannen infinna sig till utsökningsutredning i utmättningsmannens tjänsterum på den ort där gäldenären bor, har sin hemort eller vistas. Om han inte hörsammar kallelsen och det finns sannolika skäl att misstänka att han tänker dra sig undan utsökningen, skall polisen på skriftlig begäran av utmättningsmannen hämta honom.

(se föreslagen 3 kap. 58 och 59 §)

34 a §

Är gäldenären bokföringsskyldig, skall han på uppmaning av utmättningsmannen överlämna bokföringsböcker och bokföringsmaterial för granskning, så att de uppgifter som behövs för verkställigheten kan erhållas.

(se föreslagen 3 kap. 62 §)

34 b §

Är gäldenären ett samfund eller en stiftelse, skall medlem i dess styrelse eller motsvarande organ, den som personligen svarar för samfundets förbindelser och den som är anställd hos samfundet eller stiftelsen fullgöra de skyldigheter som i 33, 34 och 34 a § åläggs gäldenären. Den som är anställd hos ett samfund eller en stiftelse har dock de skyldigheter som nämns i 33 § 3 mom. endast om han har rätt att teckna samfundets eller stiftelsens namn. Den som tecknar ett samfunds eller en stiftelses namn skall också ensam uppgöra och underteckna förteckningen enligt det nämnda momentet, även om han endast har namnteckningsrätt tillsammans med någon annan.

(se föreslagen 3 kap. 54 och 55 §)

Om gäldenären är omyndig eller en god man har utsetts för honom, är förmyndaren eller gode mannen skyldig att i fråga om den egendom som han förvaltar och som tillhör gäldenären fullgöra vad som i 33, 34 och 34 a § stadgas om gäldenärens skyldigheter.

(se föreslagen 3 kap. 53 §)

Är gäldenären ett dödsbo, ankommer de skyldigheter som anges i 33, 34 och 34 a § på den som omhänderhar dödsboet.

(se föreslagen 3 kap. 53 §)

34 c §

Före utsökningsutredningen skall gäldenären eller den som enligt 34 b § företräder honom underrättas om de påföljder som han kan råka ut för, om han låter bli att lämna någon uppgift eller om han lämnar osanna uppgifter.

(se föreslagen 3 kap. 56 § 2 mom.)

Det protokoll som har satts upp vid utsökningsutredningen skall ges till den hörde för granskning, och däri skall göras de rättelser och tillägg som han begär.

(se föreslagen 3 kap. 60 §)

34 d §

Om gäldenären eller den som enligt 34 b § företräder honom inte efter uppmaning fullgör sina skyldigheter enligt 33 eller 34 a §, får utmätningsmannen förordna att han vid vite skall fullgöra dem inom en bestämd tid. Vitet föreläggs och döms ut enligt 39—41 §. Tingsrättens dom i vilken vitet har dömts ut verkställs dock utan hinder av 40 § 3 mom., om inte fullföljdsdomstolen med iakttagande i tillämpliga delar av 9 kap. 14—18 § bestämmer något annat.

(se föreslagen 3 kap. 63 §)

34 e §

För att utmätningsmannen skall få de uppgifter som är nödvändiga för verkställigheten skall en utomstående på förfrågan i ett enskilt utsökningsärende, utan hinder av stadgandena om tystnadsplikt, för utmätningsmannen uppgive

(se föreslagen 3 kap. 64—66 §)

1) om han i sin besittning har egendom som tillhör gäldenären, eller annars har bestämmanderätten över sådan egendom, samt egendomens art,

2) om gäldenären har en fordran på honom, samt grunden för fordran och dess belopp,

3) om han med gäldenären har ingått ett sådant avtal eller arrangemang som kan vara av betydelse när det söks utmätningsbar egendom som tillhör gäldenären, och avtalets eller arrangemangets närmare innehåll, samt

4) de uppgifter om gäldenärens arbetsförhållande och lön samt om hans adress och telefonnummer som den utomstående har i egenskap av gäldenärens arbetsgivare.

Om det i någon annan lag finns ett stadgande om utsökningsmyndighetens rätt att utan hinder av stadgandena om tystnadsplikt få uppgifter av vederbörande, skall stadgandet iakttagas.

Utmättingsmannen har rätt att få de uppgifter som avses i 1 och 2 mom. avgiftsfritt. Vad detta moment stadgar gäller inte uppgifter som har lämnats ut med hjälp av automatisk databehandling.

Om en utomstående vägrar att på begäran lämna de uppgifter som avses i 1 eller 2 mom., kan utmätningsmannen vid vite ålägga honom att lämna uppgifterna inom utsatt tid. Vitet föreläggs och döms ut i enlighet med 39—41 §.

(se föreslagen 3 kap. 68 §)

34 f §

För att få för verkställigheten nödvändiga uppgifter har utmätningsmannen i ett enskilt utsökningsärende rätt att, utan hinder av bestämmelserna om sekretess och utöver de uppgifter som nämns i 34 e §, av en myndighet, av ett samfund som sköter en offentlig uppgift samt av en inrättning eller en sammanslutning som bedriver televerksamhet eller postverksamhet få

(se föreslagen 3 kap. 64—67 §)

- 1) uppgifter om gäldenärens inkomster och förmögenhet,
- 2) uppgifter om gäldenärens arbets- och tjänstgöringsförhållanden samt pensioner,
- 3) uppgifter om gäldenärens adress och telefonnummer liksom andra uppgifter som behövs för att ta kontakt med gäldenären.

När de uppgifter som avses i 1 mom. skaffas fram skall det beaktas att utsökningsmyndigheten inte skall få tillgång till känsliga personuppgifter som inte har samband med behandlingen av utsökningsärendet.

Om det i någon annan lag finns ett stadgande om utsökningsmyndighetens rätt att utan hinder av stadgandena om tystnadsplikt få uppgifter av ifrågavarande myndighet eller samfund som sköter en offentlig uppgift, skall stadgandet iakttas.

Utmätningssmannen har rätt att få de uppgifter som avses i 1 och 3 mom. avgiftsfritt. Vad detta moment stadgar gäller inte uppgifter som har lämnats ut med hjälp av automatisk databehandling.

34 g §

Utän hinder av bestämmelserna om sekretess i lagen om offentlighet i myndigheters verksamhet (621/1999) får utmätningssmannen lämna ut behövliga uppgifter till en annan utsökningsmyndighet samt, om det finns skäl att misstänka att gäldenären kan ha gjort sig skyldig till brott, även till åklagar- och förundersökningsmyndigheterna. Utmätningssmannen får lämna ut uppgifter till åklagarmyndigheterna även för prövning av förvandlingsstraff för böter. Utmätningssmannen får dessutom lämna ut behövliga uppgifter till skattemyndigheterna, arbetsmyndigheterna, konkursombudsmannen eller någon annan myndighet, om han konstaterar att gäldenären har gjort sig skyldig till missbruk. Utmätningssmannen får dock inte lämna ut uppgifter till någon annan myndighet än en annan utsökningsmyndighet om missbruk som gäldenären har gjort sig skyldig till, om uppgifterna om detta missbruk har erhållits av en person som vid rättegång skulle ha rätt eller skyldighet att vägra vittna om nämnda omständigheter, och inte heller uppgifter som han fått av en utomstående själv om missbruk som denne har gjort sig skyldig till.

(se föreslagen 3 kap. 70—73 §)

Ur justitieministeriets datasystem över ut-
sökningssärenden kan uppgifter med hjälp av
teknisk anslutning lämnas ut till en utsök-
ningsmyndighet även om ärenden som är
anhängiga hos en annan ut-
sökningssmyndighet.

35 §

Har en borgenär begärt ut-
sökning och framgår det att en rättshandling som gäller
gäldenärens egendom kunnat återvinnas till
konkursboet, om konkurs hade sökts istället
för ut-
sökning, skall rättshandlingen gå åter
på talan av den borgenär vars rätt blivit
kränkt och som begärt ut-
sökningen. Det-
samma gäller även förfaranden, arrange-
mang och andra åtgärder som till sina verk-
ningar är jämförbara med en rättshandling.

(se föreslagen 3 kap. 84 och 89 §)

Egendom som har överlåtit genom en
rättshandling som på talan av borgenären
förklarats gå åter, avkastningen av och räntan
på den samt ersättning för en minskning
av egendomens värde eller för den nytta
som erhållits av den skall överlämnas till
utmättningsmannen såvitt detta är nödvän-
digt för att käranden skall få betalt för sin
fordran. De tillgångar som skall överlämnas
till utmättningsmannen mäts ut för att täcka
fordringen.

Till svaranden skall återbäras vederlaget
till gäldenären för den egendom som har
överlåtit genom den rättshandling som har
gått åter.

Om skyldigheten att utge ersättning för
värdet av den egendom som skall återbäras
enligt 2 eller 3 mom., om avkastningen av
eller räntan på den, om ersättning för en
minskning av egendomens värde eller för
nyttan av den eller för kostnad som har lagts
ned på den samt om jämkning av de skyl-
digheter som uppkommer för svaranden när
en rättshandling går åter gäller i tillämpliga
delar lagen om återvinning till konkursbo
(758/91).

Det belopp som svaranden kan ha rätt till
enligt 3 eller 4 mom. tas ut överst ur de ut-
mäta tillgångarna, om det inte har betalats av
käranden eller gäldenären.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

36 §

En utmätningsborgenärs talan om att överlåtelse av egendom eller annan rättshandling skall gå åter med stöd av 35 § skall väckas inom sex månader från den dag då borgenären av utmätningsmannen fick veta att hans fordran inte blivit till fullo betald vid utmätningsförsök eller, då det är fråga om en avvittring angående vilken avvittringshandlingen inte har givits in till domstolen, från den dag då den ges in.

(se föreslagen 3 kap. 87 §)

Domstol, vid vilken i 1 mom. avsedd talan är anhängig, må förbjuda verkställighet som riktas mot den egendom som utgör föremål för den rättshandling vars återgång yrkas, eller förordna om verkställighetens avbrytande. Är häradsrätt icke samlad, må häradsövdingen interimistiskt giva sådant förbud eller förordnande att gälla till dess häradsrätten sammankommer och besluter i saken.

(se föreslagen 3 kap. 90 §)

36 a §

Om det konstateras att gäldenären uppenbart i syfte att undandra sig utsökning genom att utnyttja ett konto med kredit eller andra motsvarande krediter så att han lyfter kredit eller tilläggskredit och dirigerar sina tillgodohavanden eller sin inkomst till ett sådant konto, får utmätningsmannen förbjuda gäldenären att till utsökningsborgenärens skada återbetala eller annars betala en kredit som lyfts efter det att förbudet utfärdades. Förbudet skall omedelbart också delges kreditgivaren. Ett betalningsförbud som har meddelats gäldenären gäller sådan kredit eller tilläggskredit som kreditgivaren efter att ha fått del av förbudet har beviljat gäldenären inom ramen för eller i form av ett konto med kredit eller motsvarande krediter. En betalning i strid mot förbudet är utan verkan. Kreditgivaren får inte heller använda betalningar som gjorts för återbetalning av en i förbudet avsedd kredit för kvittning till den del betalningarna motsvarar en kredit eller tilläggskredit som beviljats efter delfåendet av förbudet. Kreditgivaren är skyldig att till utmätningsmannen redovisa de medel som inbetalats genom en verkningslös åtgärd vid äventyr att det icke redovisade beloppet omedelbart kan utmätas hos kreditgivaren.

(se föreslagen 3 kap. 92 och 93 §)

Gäldenären och kreditgivaren skall höras

innan ett förbud enligt 1 mom. meddelas, om det är möjligt utan att verkställigheten störs.

37 §

Talan om ersättande av kostnad eller skada som föranletts av upphävd eller återkallad verkställighet, handlägges av allmän underrätt på den ort där verkställigheten ägt rum. Har på en och samma dom grundad verkställighet ägt rum på flere orter, som lyda under olika underrätter, skall talan väckas vid någon av dessa domstolar. Talan skall vid äventyr av talans förlust väckas inom ett år från det domen i det mål verkställigheten gäller vann laga kraft och verkställigheten slutfördes eller återkallades. Om talans anhängiggörande skall käranden utan dröjsmål bevisligen underrätta utmätningsmannen.

(se föreslagen 2 kap. 17 § 2 mom.)

38 §

Om av en fordran som skall indrivnas i utsokningsväg efter delbetalning återstår ett belopp som är mindre än det som anges i förordning, får utmätningsmannen avstå från indrivningen och anteckna ärendet som slutbehandlat.

(se föreslagen 3 kap. 100 §)

39 §

Ett vite som utmätningsmannen förelägger med stöd av denna lag föreläggs till ett fast belopp eller så att dess storlek bestäms på basis av tid (*löpande vite*). Löpande vite föreläggs så att för vitet bestäms ett fast grundbelopp och ett tilläggsbelopp för varje i föreläggandet angiven tidsperiod (*vitesperiod*), inom vilken domen eller utmätningsdomarens beslut inte har iakttagits. Om ett löpande vite föreläggs för den händelse att parten eventuellt överträder ett förbud, kan tilläggsbeloppet bestämmas för varje gång förbudet överträds i stället för på basis av tid. Om inte något annat framgår av utsokningslagen eller av den dom som skall verkställas, iakttas därtill vid föreläggande av vite i tillämpliga delar 6 § 3 mom. samt 7 och 8 § viteslagen (1113/90).

(se föreslagen 3 kap. 74 §)

Utmättningsmannen får förelägga ett nytt vite även om parten inte har dömts att betala ett tidigare förelagt vite. Det tidigare förelagda vitet förfaller dock, om inte utmät-

(se föreslagen 3 kap. 76 §)

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

ningsmannen i sin delgivning beträffande det nya vitet samtidigt underrättar parten om sitt beslut att hos tingsrätten ansöka om att det tidigare vitet skall dömas ut.

Ändring i utmätningens vitesföreläggande får inte sökas genom besvär. Utmätningens mannen kan rätta sitt vitesföreläggande med iakttagande av 9 kap. 1—3 §.

(se föreslagen 3 kap. 77 §)

40 §

Den tingsrätt som avses i 10 kap. 2 § dömer på ansökan av utmätningens mannen ut ett vite som utmätningens mannen har förelagt. Om vitet har förelagts i en dom som är föremål för verkställighet, kan utmätningens mannen göra sin ansökan också till den domstol som har förelagt vitet.

(se föreslagen 3 kap. 78 § 1 mom.)

Vitet döms ut om en förpliktelse inte har fullgjorts eller om den har överträtts utan giltig orsak. Tingsrätten kan döma ut vitet även om den dom genom vilken vitet har förelagts inte har vunnit laga kraft. Vid utdömande av vite iaktas därtill i tillämpliga delar 10 § 2 mom. och 11 § viteslagen. Om löpande vite har förelagts så att ett tilläggsbelopp har bestämts för varje gång förbudet överträds, förfaller tilläggsbeloppen tre gånger till de delar de överstiger vitets grundbelopp för de gånger förbudet har överträtts innan beslutet om utdömande av vite fattades.

(se föreslagen 3 kap. 79 §)

Tingsrättens beslut genom vilket vitet har dömts ut kan genast verkställas, trots att beslutet inte har vunnit laga kraft, om inte fullföljdsdomstolen bestämmer något annat med iakttagande i tillämpliga delar av 9 kap. 14—18 §. Egendom som har mätts ut för indrivning av vitet får dock inte säljas förrän det beslut genom vilket vitet har dömts ut har vunnit laga kraft.

(se föreslagen 3 kap. 81 §)

Vid domstolsbehandlingen av ärenden som gäller utdömande av vite iaktas i tillämpliga delar 10 kap. 13 § 1 och 2 mom. samt 17 §. Också tingsrätten kan bestämma att verkställigheten skall avbrytas, med iakttagande i tillämpliga delar av 9 kap. 14—18 §.

(se föreslagen 3 kap. 80 §)

41 §

Innan vite föreläggs skall utmätningens mannen ge svaranden tillfälle att bli hörd på lämpligt sätt, om inte detta märkbart försvä-

(se föreslagen 3 kap. 75 §)

rar verkställigheten. Utmätningssmannens vitesföreläggande skall delges svaranden per post mot mottagningsbevis eller som stämningssdelgivning, om inte delgivningen kan göras så som anges i 27 § 3 mom.

Innan en sådan ansökan som avses i 40 § 1 mom. görs, skall utmätningssmannen ge svaranden tillfälle att bli hörd på lämpligt sätt, om det är nödvändigt. Utmätningssmannen skall underrätta svaranden om sitt beslut att framställa ett yrkande.

(se föreslagen 3 kap. 78 § 2 mom.)

4 kap.

Om utmätning

(se 3 kap. 7 § 3 och 4 mom.)

3 a §

Om utmätning har verkställts i dödsbo för den avlidnes skuld och borgenären inte hade panträtt eller retentionsrätt till den utmäta egendomen, får egendomen inte säljas förrän en månad har förflutit från bouppteckningen eller från utgången av den tid inom vilken bouppteckning skall förrättas eller, om boet förvaltas av en bouppteckningsman, förrän avtal har ingåtts om betalning av skulderna. Egendomen kan dock säljas om bouppteckningen samtycker till försäljningen eller om egendomen är sådan att den snabbt sjunker i värde eller medför höga skötselkostnader. Om lyftande av de influtna medlen bestäms i 6 kap.

13 a §

Utmätt egendom kan mätas ut även för en annan borgenärs fordran fram till partsförhandlingen eller, om ingen partsförhandling hålls, tills försäljningen har förrättats. Meddel som inflyter av annat än försäljning skall redovisas till de borgenärer för vilkas fordringar medlen hade mätts ut när de betalades till utmätningssmannen.

15 §

15 §

Om egendom som tillhör gäldenären finns utmätt för indrivning av en annan borgenärs fordran och utmätningssmannen bedömer att

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

för sökandens fordran med beaktande av bestämmelserna om förmånsrätt inte av den egendomen skulle inflyta det minimibelopp som fastställts genom förordning av statsrådet, ges sökanden ett hinderintyg, om det inte kan anses oskäligt. Nämda minimibelopp vid utmätning av periodisk inkomst beräknas för de följande sex månaderna.

17 §

17 §

(se 3 kap. 21 c § 1 mom. 3 punkt)

Utan hinder av vad som bestäms i 1 mom. och 14 § kan utmätningssmannen mäta ut egendom trots att det inte är känt var den finns, om den kan identifieras tillräckligt noggrant utan att ha setts.

5 kap.

Om utmätt egendoms förvandlande i penningar

49 §

49 §

I fråga om givande av handräckning enligt 1 mom. gäller i tillämpliga delar vad som i 6 a kap. bestäms om vräkning.

53 §

Ej må den, som förrättar auktion å utmätt egendom, sjelf köpa något, som å den auktion säljes.

(upphävs, se föreslagen 1 kap. 23 §)

6 kap.

Om redovisning och fördelning av vad till följd av utmätning influtit

23 §

23 §

Då flere än en borgenär yrkar på betalning ur gäldenärens egendom och det är uppenbart att för borgenären inte kommer att inflyta en större utdelning av de tillgångar som utmäts än det belopp om vilket stadgas i förordning, kan en sådan borgenärs fordran lämnas obeaktad vid utdelningen.

Då fråga är om utmätning som riktar sig mot lön, pension eller inkomst av näringsverksamhet eller annan periodisk inkomst eller gäldenärens periodiska prestationer kan utmätningssmannen, i enlighet med vad som närmare stadgas genom förordning, fördela de tillgångar som utmätts eller de tillgångar som i övrigt till utmätningssmannen influtit

När flera borgenärer yrkar på betalning ur medel som influtit vid utmätning och det för någon fordran inte kommer att inflyta en utdelning som överstiger det belopp som fastställs genom förordning av statsrådet, kan fordran lämnas obeaktad vid utdelningen.

Vid utmätning av lön eller annan periodisk inkomst kan en relativt sett större andel av de influtna medlen tilldelas för en fordran än för de andra fordringarna, dock högst det belopp som skulle inflyta för fordran under sex månader, om detta med tanke på indrivningsförfarandet är ändamålsenligt och de övriga borgenärernas möjlighe-

turvis mellan borgenärerna.

I de fall som avses ovan i 2 mom. fördelas de tillgångar som utmätts under en i förordning fastställd tidsperiod endast mellan de borgenärer som har ansökt om utmätning då förfarandet inleds.

Vad ovan i denna paragraf stadgas gäller inte en fordran med förmånsrätt.

ter att få betalning inte uppenbart äventyras på grund av detta.

Vad som föreskrivs i denna paragraf gäller inte en fordran med förmånsrätt.

6 a kap.

Verkställighet av andra skyldigheter än betalningsskyldighet

Vräkning

1 §

Vem kan vräkas

Verkställighet med stöd av en utsökningsgrund som avser vräkning kan inledas både mot svaranden och mot en person vars rätt att bo i den lägenhet eller lokal som avses i utsökningsgrunden eller annars använda den bygger på svarandens rätt (de som vräks).

2 §

Flyttningsuppmaning

I flyttningsuppmaningen skall anges den flyttningsdag på vilken de som vräks senast skall flytta från lägenheten eller lokalen och vad som enligt lag skall göras med kvarlämnad egendom. Flyttningsuppmaningen skickas till den som vräks både till den lägenhet eller lokal som avses i utsökningsgrunden och till en annan eventuellt känd adress eller lämnas som slutet eller öppet meddelande i den lägenhet eller lokal som avses i utsökningsgrunden.

3 §

Meddelande till bostads- och socialmyndigheterna

Om utmätningssmannen vet att det i den lägenhet eller lokal som avses i utsökningsgrunden bor barn, och det är oklart hur de-

ras boende skall ordnas, eller personer i behov av omedelbar omsorg, skall bostads- och socialmyndigheterna på orten utan hinder av sekretessbestämmelserna så snabbt som möjligt underrättas om att vräkning- ärendet har blivit anhängigt och om de omständigheter som då framkommit.

4 §

Flyttningsdag

Utmätningssmannen får inte utan vägande skäl sätta ut flyttningsdagen tidigare än en vecka eller senare än två veckor efter dagen för delgivningen av flyttningsuppmaningen. Flyttningsdagen kan skjutas upp, om detta inte medför avsevärd olägenhet för sökanden. Vräkningen skall dock verkställas inom två månader från det ärendet anhängiggjordes, om det inte finns särskilt vägande skäl för ett längre uppskov. Med sökandens samtycke kan vräkningen utan att ansökan återgår skjutas upp högst sex månader från anhängiggörandet. Utmätningssmannens uppskovsbeslut får inte överklagas.

På sökandens yrkande skall den som vräks för hela uppskovstiden räknat från flyttningsdagen betala hyra till sökanden enligt tidigare villkor. Som villkor för uppskovet kan anges att hyran under uppskovstiden skall betalas i förskott, om detta kan anses skäligt för den som vräks.

Om det är fråga om samlevnads upphörande enligt äktenskapslagen (234/1929) eller annan jämförbar vräkning, skall vräkningen verkställas utan fastställande av en flyttningsdag så snart det skäligen är möjligt.

5 §

Verkställande av vräkning

Vräkningen verkställs så att de som skall vräkas avlägsnas från den lägenhet eller lokal som avses i utsökningsgrunden samt egendom som finns i lägenheten eller lokalen.

Om det när vräkningen verkställs finns sådana personer som avses i 3 § i bostaden, får vräkningen inte verkställas innan bo-

stads- och socialmyndigheterna har givits tillfälle att ordna en bostad eller reda ut behovet av socialvårdstjänster.

6 §

Den vräktes egendom

Om inte den som vräks har fört bort sin egendom när vräkningen inleds, skall utmätningsmannen se till att egendom som finns i den i utsökningsgrunden avsedda bostadslägenheten eller i en lokal av annat slag samt i dess omedelbara omgivning förs bort. Egendom av mer än ringa värde tas om hand. Värdelös egendom eller egendom som bedöms ha ringa värde förstörs. Utmättningsmannen kan låta en utomstående förstöra egendomen eller tillåta sökanden att om denne så begär förfara med egendom som är värdelös eller har ringa värde som han själv vill.

Vräkningen kan även verkställas så att egendomen lämnas kvar och den som vräks förvägras tillträde till lähenheten eller lokalen. Med egendomen skall inom en månad förfaras på det sätt som anges i 1 mom. Egendomen kan också säljas på platsen, om inte den som vräks själv därförinnan vill föra bort den. Egendom får inte lämnas i en bostadslägenhet om det åsamkar sökanden mer än obetydlig olägenhet.

I fråga om djur, egendom som inte tål förvaring eller som är farlig samt om observerade och från den övriga egendomen avskiljbara fotografier, dokument och motsvarande föremål skall utmätningsmannen förfara på ett sätt som med beaktande av omständigheterna kan anses vara skäligt.

7 §

Utmätning och försäljning av egendom

Egendom som är föremål för vräkning kan mätas ut även om gäldenären skulle ha rätt att undanta den från utmätning. Utmätt och annan omhändertagen egendom säljs på det sätt som föreskrivs i 5 kap. Den som vräks har dock rätt att avhämta egendom som ingår i hans undantagsrätt samt egendom som inte har mätts ut, senast dagen före försälj-

ningen, om han betalar kostnaderna för vräkningen och utsökningsavgiften.

Ett eventuellt överskott av köpesumman redovisas till den som vräkts, om hans redovisningsadress är känd och deponeras i annat fall för hans räkning.

Om kontaktinformation beträffande den som vräkts finns att tillgå skall han omedelbart efter vräkningen underrättas om vad som har gjorts med hans egendom.

8 §

Vräkning vid vite

Utmätningssmannen får vid vite ålägga en svarande som han bedömer vara solvent att flytta och föra bort sin egendom, om detta kan anses vara mer ändamålsenligt än ovan angivna förfarande, och svaranden kan anses ha möjlighet att sköta bortförandet av egendomen.

Överlåtelseplikt

9 §

Verkställande av överlåtelseplikt

En utsökningsgrund genom vilken svaranden åläggs att till sökanden överlåta lös egendom verkställs så att utmätningssmannen hämtar egendomen och överlämnar den till sökanden.

I uppmaningen att fullgöra överlåtelseplikten skall svaranden uppmanas att genast eller inom den av utmätningssmannen utsatta tiden överlämna egendomen till sökanden.

10 §

Överlåtelseplikt som förutsätter vräkning

Om verkställigheten av en utsökningsgrund som gäller en överlåtelseplikt förutsätter vräkning, skall bestämmelserna i 1—8 § iaktas i tillämpliga delar.

(se 3 kap. 8 §)

11 §

Verkställande av överlåtelseplikt genom föreläggande av vite

En överlåtelseplikt kan av särskilda skäl verkställas så att svaranden föreläggs vite.

Fullgörelseplikt

12 §

Verkställande av fullgörelseplikt

(se 3 kap. 4 § 1 mom.)

En utsökingsgrund i vilken svaranden åläggs att göra någonting vid äventyr att sökanden kan utföra eller låta utföra det på svarandens bekostnad (hot om tvångsutförande) verkställs så att utmätningssmannen ger sökanden tillstånd att utföra eller låta utföra arbetet. Utmätningssmannen skall vid behov ge sökanden handräckning.

I uppmaningen att fullgöra fullgörelseplikten skall svaranden uppmanas att genast eller inom den av utmätningssmannen utsatta tiden utföra den åtgärd som avses i utsökingsgrunden.

Svaranden skall underrättas om att tillstånd enligt 1 mom. har beviljats.

13 §

Föreläggande av hot om tvångsutförande

(se 3 kap. 4 § 2 mom.)

Om utsökingsgrunden inte innehåller något hot om tvångsutförande skall utmätningssmannen först förelägga ett sådant. Före det skall svaranden ges tillfälle att bli hörd, om det inte finns anledning att anta att detta avsevärt försvårar verkställigheten. Beslutet om hot om tvångsutförande skall delges svaranden på det sätt som anges i 3 kap. 40 och 41 §.

En svarande som innan hotet om tvångsutförande förelades har getts tillfälle att bli hörd skall ges en uppmaning enligt 12 § 2 mom., om det kan anses nödvändigt.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §

Verkställande av fullgörelseplikt genom föreläggande av vite

(se 3 kap. 4 § 3 mom.)

En fullgörelseplikt kan av särskilda skäl verkställas så att svaranden föreläggs vite.

15 §

Personlig fullgörelseplikt

(se 3 kap. 4 § 3 och 4 mom.)

Om endast svaranden kan fullgöra en plikt, skall utmätningssmannen förelägga vite för den händelse att plikten inte fullgörs, om inte vite har förelagts redan i utsokningsgrunden.

En utsokningsgrund i vilken någon åläggs att underteckna ett köpebrev eller någon annan handling eller att ge sitt samtycke, godkännande eller motsvarande förklaring har sedan utsokningsgrunden vunnit laga kraft samma verkan som fullgörandet av plikten.

Förbudsplikt

16 §

Verkställande av förbudsplikt

(se 3 kap. 5 § 1 och 2 mom.)

En utsokningsgrund i vilken någon vid vite förbjuds att utföra en viss åtgärd eller åläggs att tillåta att någon annan utför en åtgärd, verkställs så att utmätningssmannen ansöker om att vitet skall dömas ut, om förbudet har överträtts, och vid behov förelägger ett nytt vite. Om utsokningsgrunden inte innehåller något vitesföreläggande, skall utmätningssmannen först förelägga vite.

I uppmaningen att iaktta förbudsplikten skall svaranden uppmanas att omedelbart iaktta den plikt som förelagts honom i utsokningsgrunden.

17 §

Förhindrande av överträdelse av förbud

(se 3 kap. 5 § 3 mom.)

Kan utmätningssmannen på lämpligt sätt förhindra att svaranden på nytt överträder ett förbud, skall han göra det, om svaranden

har överträtt förbudet. Svaranden skall därförinnan ges tillfälle att bli hörd, om det inte finns anledning att anta att detta avsevärt försvårar verkställigheten.

Svaranden skall underrättas om att åtgärder enligt 1 mom. har vidtagits.

8 kap.

Om kostnad i utsökningsmål

6 §

Utmätningssmannen har rätt att av sökanden kräva förskott för behövliga verkställighetskostnader. Vid verkställighet av en lagkraftvunnen dom genom vilken betalningsskyldighet har fastställts, kan förskott krävas endast i de fall som avses i 3 kap. 28 §, 4 kap. 17 och 25 §, 5 kap. 17 § samt 7 kap. 10 §.

8 §

9 §

Kostnaderna för *de* utsökningsåtgärder som har blivit onödiga på grund av självrättelse enligt 9 kap. får inte indrivas hos parten i fråga, om rättelsen har föranletts av ett fel som utmätningssmannen själv har begått.

6 §

Utmätningssmannen har rätt att av sökanden kräva förskott för behövliga verkställighetskostnader. Vid verkställighet av en lagkraftvunnen dom genom vilken en betalningsskyldighet har fastställts, kan förskott krävas endast i de fall som avses i 3 kap. 18 §, 4 kap. 17 § 1 mom. och 25 §, 5 kap. 17 § samt 7 kap. 10 §.

8 §

Ur en säkerhet som ställts i ett utsökningsärendet får med stöd av utmätningssmannens beslut tas ut obetalda verkställighetskostnader och kostnader för återkallande av verkställigheten, om säkerheten har ställts även för ersättande av dessa.

9 §

Kostnaderna för utsökningsåtgärder som med *anledning* av självrättelse har blivit onödiga eller som har föranletts av återkallade interimistiska åtgärder, får inte tas ut hos parten, om rättelse- eller återkallelsebehovet har berott på en felbedömning i verkställigheten eller om det annars anses skäligt.

9 kap.

Självrättelse, verkställighetstvist och avbrytande av verkställighet

5 §

Verkställighet av rättelsebeslut

5 §

Verkställighet av rättelsebeslut

Om ett beslut om rättelse av ett skrivfel förutsätter återkrav av medel, skall utmätningssmannen uppmana den som har lyft

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

medlen att återbetala de felaktigt erhållna medlen. Om medlen inte återbetalas, får utmätningsmannen driva in dem med stöd av beslutet om självrättelse på det sätt som föreskrivs om utmätning. Före det skall rättelsebeslutet och uppmaningen att återbetala medlen delges den som erhållit medlen på det sätt som föreskrivs i 3 kap. 40 och 41 §. Bestämmelserna i detta moment gäller även medel som av misstag har redovisats till fel person.

11 §

11 §

*Behandlingen av verkställighetstvister**Behandlingen av verkställighetstvister*

En verkställighetstvist behandlas vid den tingsrätt som nämns i 10 kap. 2 §. Tvisten skall i alla rättsinstanser behandlas i bråds-kande ordning. Ett till domstolen framställt yrkande om att verkställigheten skall förbjudas eller avbrytas skall avgöras genast.

En verkställighetstvist behandlas vid den tingsrätt som nämns i 10 kap. 2 §. Tvisten skall i alla rättsinstanser behandlas i bråds-kande ordning. Ett till domstolen framställt yrkande om att verkställigheten skall förbjudas eller avbrytas skall avgöras genast. Domstolen skall höra utmätningsmannen, om det inte kan anses onödigt.

Om en talan som väckts av en utomståendes godkänns, kan staten på den utomståendes yrkande åläggas att ersätta hans skäliga rättegångskostnader.

15 §

15 §

*Innehållet i beslut om avbrytande**Innehållet i beslut om avbrytande*

Av särskilda skäl kan det förordnas att en verkställighetsåtgärd som redan har vidtagits skall återkallas. Är den utmäta egendomen av sådan art att den förfars, snabbt sjunker i värde eller ger upphov till stora skötselkostnader, får det endast om gäldenären ställer säkerhet för ersättande av kostnaderna och skadan bestämmas att verkställigheten skall återkallas.

Av särskilda skäl kan det förordnas att en verkställighetsåtgärd som redan har vidtagits skall återkallas. *Om den utmäta egendomen är sådan att den snabbt sjunker i värde eller om den föranleder höga skötselkostnader, kan det i fråga om försäljning förordnas att verkställigheten skall avbrytas endast om det ställs säkerhet för ersättande av kostnader och skadestånd eller om det finns vägande skäl till avbrytandet.*

Vad som ovan i detta kapitel bestäms om avbrott, gäller även utfärdande av ett sådant förordnande i vilket återkallande av verkställigheten förbjuds eller avbryts. Även den domstol som givit avgörandet kan själv ge ett sådant förordnande om förbud. Härvid förblir förordnandet i kraft tills avgö-

randet i fråga vinner laga kraft eller en högre domstol ger ett nytt förordnande i ärendet.

18 §

Hur ett förordnande om avbrott inverkar på utförda verkställighetsåtgärder

18 §

Hur ett förordnande om avbrott inverkar på utförda verkställighetsåtgärder

Om utmätningsmannen konstaterar att den utmätta egendomen under avbrottet snabbt sjunker i värde eller medför höga skötselkostnader, skall han vid behov underätta den domstol som har gett förordnandet om avbrott.

10 kap.

Sökande av ändring i utmätningsmannens förfarande

8 §

Besvärens inverkan på verkställighet

8 §

Besvärens inverkan på verkställighet

Om utmätningen upphävs, skall utmätningsmannen utan dröjsmål vidta åtgärder för att återkalla utmätningen, om inte domstolen förordnar något annat.

11 kap.

Särskilda bestämmelser

1 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om ordnandet av utskötselväsendets förvaltning och om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning av statsrådet.

2 §

Anvisningar och bestämmelser

Justitieministeriet kan meddela administrativa anvisningar och föreskrifter för verkställigheten av denna lag.

(se 1 kap. 17 §)

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2003.

I fråga om ärenden som blivit anhängiga innan lagen träder i kraft tillämpas i stället för denna lags bestämmelser om jäv för utmätningssmannen, utsokningsregistret, utsokningsgrunder, kvittning, anhängiggörande av utsokningsärenden, ombud, meddelande om anhängighet och förhandsmeddelande samt begränsad utsokning de bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet. I fråga om ärenden som blivit eller varit anhängiga före lagens ikraftträdande lämnas de uppgifter som avses 1 kap. 31 § på annat sätt än som utskrifter ur informationssystemet. Som delgivningsadress betraktas den adress som har givits till utmätningssmannen i enlighet med de bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet.

Bestämmelserna i 2 kap. 24 och 25 § tillämpas även på utsokningsgrunder som givits innan denna lag träder i kraft och på utsokningsärenden som är anhängiga när denna lag träder i kraft. Om dock en utsokningsgrund som avses i nämnda kapitel 25 § har givits före den 1 mars 1993, räknas tidsfristen för utsokningsgrundens verkställbarhet från nämnda datum.

Bestämmelserna i 3 kap. 5 § 2 mom. tillämpas från och med den 1 januari 2004. Bestämmelserna i 6 kap. 23 § 2 mom. skall i ärenden som är anhängiga när lagen träder i kraft börja tillämpas senast ett år efter lagens ikraftträdande.

Om det i denna lag eller i någon annan lag eller i förordning hänvisas eller annars avses bestämmelser som har ersatts med bestämmelser i denna lag, skall i stället för de tidigare bestämmelserna tillämpas de ersättande nya bestämmelserna.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.**Lag****om ändring av 2 och 3 § lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 29 juni 1961 om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/1961) 2 och 3 § som följer:

Gällande lydelse

2 §

Vid utsökning av fordran skall, försåvitt i denna lag icke annat stadgas, i tillämpliga delar iakttagas, vad som gäller angående verkställighet av dom i tvistemål.

3 §

Ansökan om utsökning av fordran riktas till utmätningsman.

Utsökning skall sökas hos utmätningsman på den betalningsskyldiges hem-, bonings- eller vistelseort. Berör fordringen rörelse, näring, yrke eller fastighet, må utmätning sökas även på den ort, där nämnda verksamhet bedrivits eller där fastigheten är belägen.

Är den betalningsskyldiges vistelseort okänd eller vistas han utomlands eller har på hans boningsort icke påträffats utmätningsbar egendom, må utsökning sökas hos utmätningsmannen på den ort, där han har egendom.

Föreligger icke, enligt vad ovan i denna paragraf stadgats, kännedom om behörig utmätningsman, må utsökning sökas hos den utmätningsman, inom vars verksamhetsområde fordran fastställts eller debiterats.

Föreslagen lydelse

2 §

Om inte något annat föreskrivs i denna lag eller i förordning av statsrådet som utfärdats med stöd av denna lag, iakttas vid utsökning av fordran i tillämpliga delar bestämmelserna i utsökningslagen (37/1895).

3 §

Ansökan om utsökning av fordran görs på det sätt som föreskrivs i 3 kap. utsökningslagen. Till ansökan behöver inte fogas den handling som utgör grund för betalningsskyldigheten, men handlingen skall specificeras och uppgifter om den ges i ansökan. På begäran av utmätningsmannen är sökanden skyldig att ge in handlingen i fråga.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

*Denna lag träder i kraft den 1 mars 2003.
Lagen tillämpas med iakttagande i till-
lämpliga delar av vad som föreskrivs i
ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser-
na i lagen om ändring av utsökningslagen (/)
; Åtgärder som verkställigheten av lagen
förutsätter får vidtas innan lagen träder i
kraft.*

3.

Lag**om ändring av 1 § förordningen om preskription i fordringsmål och om offentlig stämning på borgenärer**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 1 § förordningen den 9 november 1868 om preskription i fordringsmål och om offentlig stämning på borgenärer (32/1868) ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

1 §

Preskriptionen avbryts även när borgenären anhängiggör ett utsökningsärende eller när fordran annars beaktas i utsökningsförfarande. Den nya preskriptionstiden börjar när utsökningsärendet inte längre är anhängigt. Preskriptionen avbryts dock inte om sökanden återtar sin ansökan om utsökning innan gäldenären har underrättats om att ärendet har anhängiggjorts.

*Denna lag träder i kraft den 1 mars 2003.
Lagen tillämpas på utsökningsärenden som blir anhängiga efter lagens ikraftträdande.*

4.

Lag**om ändring av 11 och 24 § lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 21 maj 1999 om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999)
11 § 2 mom. 5 punkten och 24 § 1 mom. 23 punkten som följer:

Gällande lydelse

11 §

En parts rätt att ta del av en handling

En part, hans ombud eller hans biträde har
inte den i 1 mom. avsedda rätten

5) när det är fråga om andra handlingar
som upprättats i samband med behandlingen
av ett utsokningsärende än sådana som gäll-
er gäldenärens ekonomiska ställning, om
uppgifterna inte behövs för väckande av
återvinningstalan,

24 §

Sekretessbelagda myndighetshandlingar

Om inte något annat föreskrivs särskilt, är
följande myndighetshandlingar sekretessbe-
lagda:

23) handlingar som innehåller uppgifter
om en persons årsinkomster eller totala för-
mogenhet eller inkomster och förmögenhet
som ligger till grund för stöd eller förmåner
eller som annars beskriver hans ekonomiska
ställning, dock så att en ansökan om utsök-
ning, utmätningens beslut och för-

Föreslagen lydelse

11 §

En parts rätt att ta del av en handling

En part, hans ombud eller hans biträde har
inte den i 1 mom. avsedda rätten

5) när det är fråga om uppgifter i ett ut-
sokningsärende förrän utmätning har
förrättats och egendomen omhändertagits,
om givandet av uppgiften märkbart skulle
försvåra verkställigheten, inte heller när det
är fråga om andra handlingar än sådana som
gäller gäldenärens ekonomiska ställning, om
uppgifterna inte behövs för väckande av
återvinningstalan,

24 §

Sekretessbelagda myndighetshandlingar

Om inte något annat föreskrivs särskilt, är
följande myndighetshandlingar sekretessbe-
lagda:

23) handlingar som innehåller uppgifter
om en persons årsinkomster eller totala för-
mogenhet eller inkomster och förmögenhet
som ligger till grund för stöd eller förmåner
eller som annars beskriver hans ekonomiska
ställning, samt utöver vad som särskilt be-
stäms om utsokningsregistret, utsoknings-

394

Gällande lydelse

rättningsprotokoll är offentliga med undantag för protokoll över en utsökningsutredning,

RP 216/2001 rd

Föreslagen lydelse

myndighetens handlingar, till den del de innehåller uppgifter om fysiska personer som utsökningsgäldenärer, samt utsökningsutredning,

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2003.

5.

Lag**om ändring av lagen om utsökningsavgifter**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 13 januari 1995 om utsökningsavgifter (34/1995) 2 § 1—3 mom., 3 § 2 mom., 4 § 4 mom. och 5 § 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

2 §

Utsökningsavgifter

Utsökningsavgifter för verkställighet som gäller penningfordringar är tabellavgift, *hinderavgift* och försäljningsavgift.

För indrivning av en penningfordran skall gäldenären betala en tabellavgift.

För åtgärder som vidtagits för att konstatera att ett hinder föreligger skall sökanden betala en hinderavgift om han återtar sin ansökan eller om handlingarna återsänds till honom på grund av att indrivningen mött hinder.

Föreslagen lydelse

2 §

Utsökningsavgifter

Utsökningsavgifter vid verkställighet som gäller penningfordringar är tabellavgift, *behandlingsavgift*, försäljningsavgift och *redovisningsavgift*.

Vid *utsökning* av en penningfordran skall gäldenären betala en tabellavgift *och borgenären en redovisningsavgift*.

När *anhängigheten av ett utsökningsärendet upphör i och med att ett i utsökningslagen avsett intyg över hinder utfärdas eller i och med att sökanden återtar sin ansökan, skall sökanden betala en behandlingsavgift. Behandlingsavgiften vid begränsad utsökning är lägre än avgiften vid vanlig utsökning. Om sökanden har begärt att fordran skall antecknas i utsökningsregistret som en passivfordran, skall han samtidigt betala ett tilläggsbelopp till behandlingsavgiften.*

3 §

Avgifternas belopp

Hinderavgiften, försäljningsavgiften, verkställighetsavgiften, intygs- och kopieringsavgiften är fasta och motsvarar högst de genomsnittliga totalkostnader som prestationen medför.

3 §

Avgifternas belopp

Behandlingsavgiften, försäljningsavgiften, verkställighetsavgiften samt intygs- och kopieringsavgiften bestäms till ett fast belopp och motsvarar högst de genomsnittliga totalkostnader som prestationen medför. Redovisningsavgiften bestäms till en procentuell del på högst två procent av det redovisade beloppet.

4 §

Uppbörd av avgifter

Genom förordning kan stadgas att verkställighetsavgiften samt intygs- eller kopieringsavgiften skall betalas i förskott. Genom förordning kan även stadgas om en tid inom vilken hinderavgiften, verkställighetsavgiften och intygs- eller kopieringsavgiften skall betalas samt fastställas en dröjsmålsränta eller en fast dröjsmålsavgift som skall uppbäras för underlåtenhet att betala en avgift.

5 §

Avgiftsfria prestationer

Hinderavgift uppbärs inte hos en målsägande till vilken i ett brottmål enligt domen skall betalas ersättning.

4 §

Uppbörd av avgifter

Genom förordning *av statsrådet kan bestämmas* att verkställighetsavgiften samt intygs- eller kopieringsavgiften skall betalas i förskott. Genom förordning *av statsrådet* kan även *bestämmas* om en tid inom vilken *behandlingsavgiften, redovisningsavgiften, verkställighetsavgiften samt intygs- eller kopieringsavgiften* skall betalas samt *om* en dröjsmålsränta eller en fast dröjsmålsavgift som skall uppbäras för underlåtenhet att betala en avgift.

5 §

Avgiftsfria prestationer

Behandlingsavgift eller redovisningsavgift uppbärs inte hos en målsägande *som i ett brottmål har tilldömts en ersättning.*

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2003. Redovisningsavgift uppbärs inte, om utmätningen har förrättats före ikraftträdandet.

6.

Lag**om ändring av 20 och 25 § lagen om borgen och tredjemanspant**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 19 mars 1999 om borgen och tredjemanspant (361/1999) 20 § 1 mom.
och 25 § som följer:

Gällande lydelse

20 §

Säkerhet i stället för borgen

En enskild borgensman befrias från borgensansvaret gentemot en kreditgivare, om kreditgivaren i stället för borgensförbindelsen ges en annan borgensförbindelse eller någon annan säkerhet som bedöms vara tillräcklig för att täcka huvudförpliktelsen. Kreditgivaren är dock inte skyldig att godkänna någon annan borgen än borgen av ett sådant samfund som avses i 3 kap. 20 § 3 mom. utsökningslagen (37/1895).

25 §

Enskild borgensmans rätt att betala huvudförpliktelsen enligt det ursprungliga avtalet

Om huvudförpliktelsen har sagts upp till följd av gäldenärens betalningsdröjsmål, har en enskild borgensman rätt att betala huvudförpliktelsen till kreditgivaren i enlighet med de betalningsvillkor som skulle ha gällt om inte skulden hade förfallit till betalning i förtid. Ett villkor för detta är att den enskilde borgensmannen betalar det försenade beloppet inom en minst en månad lång frist som kreditgivaren bestämmer och att sådan annan borgen eller säkerhet ställs för huvudförpliktelsen som bedöms vara tillräcklig för att täcka huvudförpliktelsens kapital. Kreditgivaren är dock inte skyldig att godkänna någon annan borgen än borgen av ett sådant samfund som avses i 3 kap. 20 § 3 mom. utsökningslagen. Det som sägs ovan gäller

Föreslagen lydelse

20 §

Säkerhet i stället för borgen

En enskild borgensman befrias från borgensansvaret gentemot en kreditgivare, om kreditgivaren i stället för borgensförbindelsen ges en annan borgensförbindelse eller någon annan säkerhet som bedöms vara tillräcklig för att täcka huvudförpliktelsen. Kreditgivaren är dock inte skyldig att godkänna någon annan borgen än borgen av ett sådant samfund som avses i 3 kap. 44 § utsökningslagen (37/1895).

25 §

Enskild borgensmans rätt att betala huvudförpliktelsen enligt det ursprungliga avtalet

Om huvudförpliktelsen har sagts upp till följd av gäldenärens betalningsdröjsmål, har en enskild borgensman rätt att betala huvudförpliktelsen till kreditgivaren i enlighet med de betalningsvillkor som skulle ha gällt om inte skulden hade förfallit till betalning i förtid. Ett villkor för detta är att den enskilde borgensmannen betalar det försenade beloppet inom en minst en månad lång frist som kreditgivaren bestämmer och att sådan annan borgen eller säkerhet ställs för huvudförpliktelsen som bedöms vara tillräcklig för att täcka huvudförpliktelsens kapital. Kreditgivaren är dock inte skyldig att godkänna någon annan borgen än borgen av ett sådant samfund som avses i 3 kap. 44 § utsökningslagen. Det som sägs ovan gäller

också om huvudförpliktelsen har sagts upp till följd av befarat dröjsmål hos gäldenären eller någon annan jämförbar orsak.

Huvudförpliktelsen anses ha förfallit till betalning för gäldenären och andra borgensmän fastän en enskild borgensman i enlighet med 1 mom. betalar huvudförpliktelsen enligt betalningsvillkoren för det ursprungliga avtalet.

om huvudförpliktelsen har sagts upp till följd av befarat dröjsmål hos gäldenären eller någon annan jämförbar orsak.

Huvudförpliktelsen anses ha förfallit till betalning för gäldenären och andra borgensmän fastän en enskild borgensman i enlighet med 1 mom. betalar huvudförpliktelsen enligt betalningsvillkoren för det ursprungliga avtalet.

*Denna lag träder i kraft den 1 mars 2003.
Lagen tillämpas också på borgen eller tredjemanspant som ställts före ikraftträdandet.*

7.

Lag**om ändring av 9 och 16 § lagen om avbetalningsköp**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 18 februari 1966 om avbetalningsköp (91/1966) 9 § 3 mom. och 16 §,
av dessa 16 § sådan den lyder i lag 199/1996, som följer:

Gällande lydelse

9 §

Angående utmätningsmans rätt att lämna handräckning trots köparens frånvaro skall vad i 3 kap. 26 och 27 utsökningslagen i fråga om utmätning är stadgat äga motsvarande tillämpning.

16 §

En fordran som grundar sig på en uppgörelse som verkställts av utmätningsmannen får, om ändring inte har sökts i uppgörelsen, jämte dröjsmålsränta enligt räntelagen räknat från uppgörelsedagen utsökas med stöd av uppgörelseprotokollet i den ordning som gäller för verkställighet av en dom som har vunnit laga kraft, om det i protokollet bestämts att ränta skall betalas på fordran med stöd av ett yrkande som parten har lagt fram i ansökan om uppgörelse. Köparens fordran betalas dock härvid i första hand ur den deposition som nämns i 4 § 1 mom. Om uppgörelsen inte har vunnit laga kraft gäller om utmätning av fordran på grundval av uppgörelsen 3 kap. 7 § utsökningslagen.

Föreslagen lydelse

9 §

I fråga om handräckning av utmätningsmannen gäller i tillämpliga delar vad som i 3 kap. 33 och 34 § utsökningslagen (37/1895) bestäms om meddelande om anhängighet samt förhandsmeddelande och kallelse.

16 §

En fordran som grundar sig på en uppgörelse som verkställts av utmätningsmannen får, om ändring inte har sökts i uppgörelsen, jämte dröjsmålsränta enligt räntelagen räknat från uppgörelsedagen utsökas med stöd av uppgörelseprotokollet i den ordning som gäller för verkställighet av en dom som har vunnit laga kraft, om det i protokollet bestämts att ränta skall betalas på fordran med stöd av ett yrkande som parten har lagt fram i ansökan om uppgörelse. Köparens fordran betalas dock härvid i första hand ur den deposition som nämns i 4 § 1 mom. Om uppgörelsen inte har vunnit laga kraft gäller om utmätning av fordran på grundval av uppgörelsen 2 kap. 5 § utsökningslagen.

*Denna lag träder i kraft den 1 mars 2003.
I fråga om ett ärende som har anhängigjorts innan lagen träder i kraft tillämpas i stället för denna lag de bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet.*

8.

Lag**om ändring av 7 kap. rättegångsbalken**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i rättegångsbalken 7 kap. 1 och 2 §, 3 § 1 mom. och 6 § 1 mom., sådana de lyder i lag 1065/1991, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

Om säkringsåtgärder

1 §

Om sökanden visar sannolika skäl för att han har en fordran för vilken motparten kan åläggas betalningsskyldighet genom ett avgörande enligt 3 kap. 1 § 1 mom. utsökningslagen och det är fara för att motparten gömmer, förstör eller överlåter sin egendom eller gör något annat som äventyrar sökandens fordran, får domstolen bestämma att motpartens lösa eller fasta egendom skall beläggas med kvarstad i den utsträckning som behövs för att fordran skall kunna säkerställas.

2 §

Det får också bestämmas att ett föremål eller viss annan egendom som finns i motpartens besittning skall beläggas med kvarstad, om sökanden visar sannolika skäl för att han har bättre rätt till föremålet eller egendomen och denna rätt kan styrkas genom ett avgörande enligt 3 kap. 1 § 1 mom. utsökningslagen och om det är fara för att motparten gömmer, förstör eller överlåter föremålet eller egendomen eller gör något annat som kan äventyra sökandens rätt.

3 §

Om sökanden visar sannolika skäl för att han har någon annan rätt gentemot motparten än vad som nämns i 1 eller 2 § och den kan styrkas genom ett avgörande enligt 3 kap. 1 § 1 mom. utsökningslagen, och om det är fara för att motparten genom att göra,

1 §

Om sökanden visar sannolika skäl för att han har en fordran för vilken motparten kan åläggas betalningsskyldighet genom ett avgörande enligt 2 kap. 2 § utsökningslagen (37/1895) och det är fara för att motparten gömmer, förstör eller överlåter sin egendom eller gör något annat som äventyrar sökandens fordran, får domstolen bestämma att motpartens lösa eller fasta egendom skall beläggas med kvarstad i den utsträckning som behövs för att fordran skall kunna säkerställas.

2 §

Det får också bestämmas att ett föremål eller viss annan egendom som finns i motpartens besittning skall beläggas med kvarstad, om sökanden visar sannolika skäl för att han har bättre rätt till föremålet eller egendomen och denna rätt kan styrkas genom ett avgörande enligt 2 kap. 2 § utsökningslagen och om det är fara för att motparten gömmer, förstör eller överlåter föremålet eller egendomen eller gör något annat som kan äventyra sökandens rätt.

3 §

Om sökanden visar sannolika skäl för att han har någon annan rätt gentemot motparten än vad som nämns i 1 eller 2 § och den kan styrkas genom ett avgörande enligt 2 kap. 2 § utsökningslagen, och om det är fara för att motparten genom att göra, påbörja el-

Gällande lydelse

påbörja eller underlåta något eller på något annat sätt förhindrar eller försvagar sökandens möjligheter att göra sin rätt gällande eller väsentligen minskar dess värde eller betydelse, får domstolen

- 1) vid vite förbjuda motparten att göra eller påbörja något,
- 2) vid vite förelägga motparten att göra något,
- 3) berättiga sökanden att göra eller låta göra något,
- 4) bestämma att motparten tillhörig egendom skall överlämnas i en sysslomans besittning och förvaltning, eller
- 5) bestämma om andra åtgärder som behövs för att trygga sökandens rätt.

6 §

När en ansökan enligt 5 § 1 mom. har bifallits skall sökanden inom en månad från det beslutet gavs väcka talan i huvudsaken vid domstol eller få huvudsaken prövad genom ett annat förfarande som enligt 3 kap. 1 § 1 mom. utsökningslagen kan leda till ett verkställbart beslut. Om en säkringsåtgärd för att garantera en fordran gäller en fastighet som utgör pant för sökandens fordran som inte har förfallit till betalning, räknas den frist som nämns i detta moment från förfallodagen. Har talan inte väckts eller ärendet inte anhängiggjorts inom utsatt tid eller avskrivs detta återkallas säkringsåtgärden enligt 7 kap. 13 § utsökningslagen.

Föreslagen lydelse

ler underlåta något eller på något annat sätt förhindrar eller försvagar sökandens möjligheter att göra sin rätt gällande eller väsentligen minskar dess värde eller betydelse, får domstolen

- 1) vid vite förbjuda motparten att göra eller påbörja något,
- 2) vid vite förelägga motparten att göra något,
- 3) berättiga sökanden att göra eller låta göra något,
- 4) bestämma att motparten tillhörig egendom skall överlämnas i en sysslomans besittning och förvaltning, eller
- 5) bestämma om andra åtgärder som behövs för att trygga sökandens rätt.

6 §

När en ansökan enligt 5 § 1 mom. har bifallits skall sökanden inom en månad från det beslutet gavs väcka talan i huvudsaken vid domstol eller få huvudsaken prövad genom ett annat förfarande som kan leda till ett verkställbart beslut enligt 2 kap. 2 § utsökningslagen. Om en säkringsåtgärd för att garantera en fordran gäller en fastighet som utgör pant för sökandens fordran som inte har förfallit till betalning, räknas den frist som nämns i detta moment från förfallodagen. Har talan inte väckts eller ärendet inte anhängiggjorts inom utsatt tid eller avskrivs detta återkallas säkringsåtgärden enligt 7 kap. 13 § utsökningslagen.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2003.

I fråga om ett ärende som har anhängiggjorts innan denna lag träder i kraft tillämpas i stället för denna lag de bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet.

9.**Lag****om ändring av 45 § lagen om skiljeförfarande**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 23 oktober 1992 om skiljeförfarande (967/1992) 45 § som följer:

Gällande lydelse

45 §

Vid verkställigheten av en skiljedom skall sedan domstolen meddelat förordnande där-
om iakttas 3 kap. 16 § utsökningslagen.

Föreslagen lydelse

45 §

Vid verkställigheten av en skiljedom skall sedan domstolen meddelat förordnande där-
om iakttas 2 kap. 19 § utsökningslagen.

*Denna lag träder i kraft den 1 mars 2003.
I fråga om ärenden som har anhängig-
gjorts innan lagen träder i kraft tillämpas i
stället för denna lag de bestämmelser som
gäller vid ikraftträdandet.*

10.**Lag****om ändring av 37 § lagen om företagssanering**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 25 januari 1993 om företagssanering (47/1993) 37 § 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

37 §

Återvinning på yrkande av en borgenär

Om en eller flera borgenärer yrkar återvinning skall i tillämpliga delar 3 kap. 35 § utsökningslagen iakttas. Vad som med anledning av borgenärens talan bestäms att skall överlåtas eller ersättas skall utan hinder av denna lag användas till betalning av kärandens fordran.

Föreslagen lydelse

37 §

Återvinning på yrkande av en borgenär

Om en eller flera borgenärer yrkar återvinning, skall i tillämpliga delar 3 kap. 84, 89 och 90 § utsökningslagen iakttas. Vad som med anledning av borgenärens talan bestäms att skall överlåtas eller ersättas skall utan hinder av denna lag användas till betalning av kärandens fordran.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2003.

11.

Lag**om ändring av 53 och 60 § lagen om skuldsanering för privatpersoner**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 25 januari 1993 om skuldsanering för privatpersoner (57/1993) 53 § 2 mom. samt 60 § 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

53 §

Inhämtande av utredning

Om det för erhållande av utredningen är nödvändigt kan domstolen på eget initiativ eller på ansökan av borgenären av utmätningssmannen begära en sådan utredning om gäldenären som avses i 3 kap. 33 § utsökningslagen eller av denne begära andra uppgifter som är nödvändiga för att beslut i ärendet skall kunna fattas. Domstolen kan samtidigt bestämma att utmätningssmannen, utan hinder av stadgandena om tystnadsplikt, har samma rätt som gäldenären att få upplysningar om gäldenärens bankkonton, betalningsrörelse, avtal och förbindelser samt om gäldenärens förmögenhet, beskattning och övriga omständigheter som gäller gäldenärens ekonomiska ställning. Utmätningssmannen kan också kallas för att höras i ärendet.

60 §

Återvinning i skuldsaneringen

Om återvinning gäller i tillämpliga delar vad som stadgas i 3 kap. 35 § utsökningslagen. Det som med anledning av borgenärens talan bestäms att skall överlåtas eller ersättas kan utan hinder av denna lag användas

Föreslagen lydelse

53 §

Inhämtande av utredning

Om det för erhållande av utredningen är nödvändigt kan domstolen på eget initiativ eller på ansökan av borgenären begära att utmätningssmannen gör en sådan utredning om gäldenären som avses i 3 kap. 57—63 § utsökningslagen eller lämnar andra uppgifter som är nödvändiga för att beslut i ärendet skall kunna fattas. Domstolen kan samtidigt bestämma att utmätningssmannen, utan hinder av *sekretessbestämmelserna*, har samma rätt som gäldenären att få upplysningar om gäldenärens bankkonton, betalningsrörelse, avtal och förbindelser samt om gäldenärens förmögenhet, beskattning och övriga omständigheter som gäller gäldenärens ekonomiska ställning. Utmätningssmannen kan också kallas för att höras i ärendet.

60 §

Återvinning i skuldsaneringen

I fråga om återvinning gäller i tillämpliga delar vad som bestäms i 3 kap. 84, 89 och 90 § utsökningslagen. Det som med anledning av borgenärens talan bestäms att skall överlåtas eller ersättas kan utan hinder av

Gällande lydelse

till betalning av kärandens fordran. En talan om återvinning skall väckas inom sex månader från det att borgenären fick kännedom om att skuldsanering inletts.

Föreslagen lydelse

denna lag användas till betalning av kärandens fordran. En talan om återvinning skall väckas inom sex månader från det att borgenären fick kännedom om att skuldsanering inletts.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2003.

12.

Lag**om ändring av 6 och 25 § konkursstadgan**

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till 6 § konkursstadgan av den 9 november 1868 (31/1868), sådan den lyder i lag 57/1923, 637/1984 och 1585/1992, ett nytt 3 mom. och till 25 §, sådan den lyder i lag 1027/1993, ett nytt 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

6 §

25 §

Föreslagen lydelse

6 §

Vad som bestäms i 5 § och ovan i denna paragraf tillämpas inte på en fordran i fråga om vilken verkställbarheten för utsökningsgrunden har upphört enligt 2 kap. 24 och 25 § utsökningslagen.

25 §

I en konkurs får en borgenär inte bevaka en fordran i fråga om vilken verkställbarheten för utsökningsgrunden har upphört enligt 2 kap. 24 och 25 § utsökningslagen. Om fordran medan utsökningsgrunden var verkställbar har bevakats i en konkurs, hindrar det att tidsfristen löpt ut inte att betalning fås ur tillgångar som avträtts till konkurs.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2003.

Denna lag tillämpas också på fordringar i fråga om vilka utsökningsgrunden har givits innan lagen träder i kraft, med iakttagande i tillämpliga delar av vad som bestäms i 3 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av utsökningslagen (/).
